

Bibliothèque numérique

medic@

**Marcellus Empiricus / Janus
Cornarius (éd.). Marcelli viri illustris
de Medicamentis empiricis, physicis,
ac rationabilibus Liber, ante mille ac
ducentos plus minus annos scriptus,
jam primum in lucem emergens, et
suae integritati plersique locis
restitutus, Per Janum Cornarium
Medicum, Physicum Northusenem**

Bâle : Froben, 1536.

Cote : 467

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?00467x01>

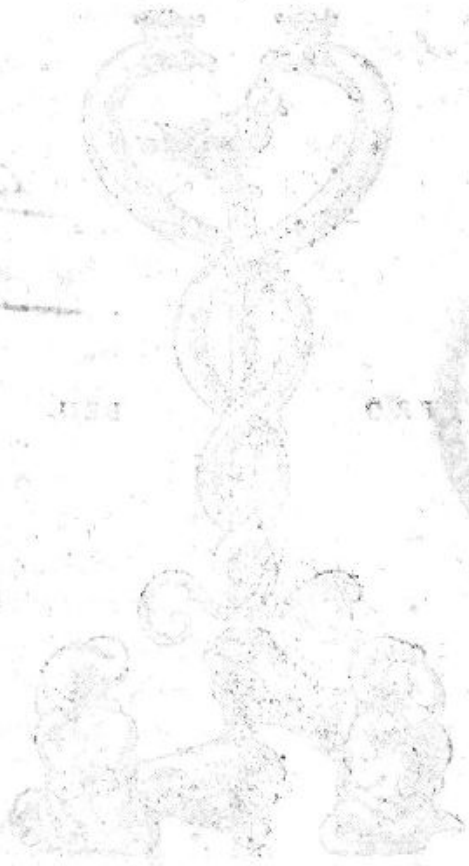
MARCELLI VIRI

DE MEDICAMENTIS EMPIRICIS, PHYSICIS, AC RATIONABILIBUS ...

CLAVDII GALENI

De causis respirationis.	liber i.
De utilitate respirationis.	liber i.
De difficultate respirationis.	libri iii.
De uteri dissectione	liber i.
De foetus formatione.	liber i.
De semine	libri ii.

Handwritten notes in cursive script, likely a library or ownership mark.

ANNO M. D. XXXV

Conspectus generis humani

VIRIS ET PIETATIS

ET LITERARVM PROVEHENDARVM STUDIO CE/
leberrimis, Ioanni Reineke, & Gulielmo Rinco, rei metallicę in il/
lustri comitatu Mansfeldiano præfectis, Ianus Corna
rius Medicus Physicus Northuseñ, S. D.

MNES QUIDEM BONAE ARTES AC DIS/
ciplinæ, Viri celeberrimi, à Græcis utpote acutis. ho/
minibus, aut inuentæ sunt, aut certe ab alijs quibuscūq;
gentibus initio dato, per græcam nationem sic excultæ
sunt, ut apud nullas alias prius fuisse uideri possint. Ve/
rum uix ulla est alia quæ & totam se græciæ debeat, &
tota in ipsius lingua adhuc restet, quàm Medicina. Ta/
meti enim nō cōstet quando & ubi primum cœperit, & mihi sanè uidea/
tur mox cum ipsis hominibus initium sumpsisse, ex naturæ instinctu ad
experienda auxilia, contra tot mala ingruentia progressis, non minus utiq;
quàm alia quædam animantia ad salutaria remedia ex sese agnoscenda ac
usurpanda aptis, Tamen antiquissimi autores Medicinæ Græci celebrantur:
atq; præteritis in præsens, Apolline, Aesculapio, Machaone ac Podalyrio,
ob medicandi gloriam partim ἀποθεώσεσιν dignis iudicatis, partim nō minus
in diuina Homeri Iliade celebribus, unum summum artis autorem ac scri/
ptorem Hippocratē proferemus, cum quo nemo priorum aut posteriorū
conferri meretur, utpote qui non, uelut illi quos recensui, uni seculo, sed o/
mni posteritati scriptis suis commodauit, & ad æternitatem medicinam pro/
pagauit. Hunc præcesserunt tamē alijs aliquot nō ignobiles medici ac physi/
ci, & in primis Democritus. Insequuti sunt etiā multi, sed maxime clari Dio/
cles, Anaxagoras, Herophilus atq; Erasistratus fuerunt, quorum tamen o/
mnium scripta interciderunt. Hippocratis autem opera haud dubie diuini
numinis beneficentia in hunc usq; diem seruata supersunt, habentur, legun/
tur, & in ipsis adeo conseruata restat nobis uera medicina. Velimus enim
nolimus fatēdum est hunc solum esse & parentem artis & propagatorem,
ut caliginosissimo errore inuoluti hallucinentur, quicūq; aliunde quàm ex
istius doctis. uiri scriptis, quærendā medicam artem ducant, aut discendā
tradant, aut edocti: ut sibi uidentur: feliciter se exercere posse sperant. Ne/
gas ergo tu, inquit aliquis ex illis, quicquam esse apud latinis homines au/
torum, unde medicinam condiscere possimus? & unde accepta medicami/
na male affectis corporibus prospere accommodare queamus? An tu Aui/
cennam, Rasim, Auerroim, Albucasim, & quid opus est recēdere singulos?
tam multos Arabes scriptores insignes medicos, qui hodie in plerisq; o/
mnibus gymnasijs regnant, et latine leguntur, nullo loco ponis? & num tot

Medicina
græca.

Medicina
origo.

Hippocrates

Hippocratis
opera.

Arabes et bar/
bary medici.

a z Itali

Doctores &
medici quomo-
do fiant
Timotheus
Musicus

Scholæ publi-
cæ

Iudicandi duo
instrumenta

Opinionum
pertinacia

Florentina
Academia
Galenica
Galenus

Via Hippo-
cratica

Itali ac Galli medici, tot practicarum (ut appellant) scriptis editis clari, tibi non uidentur medici: & quidem tales, ut ex his etiam citra Hippocratis cognitionem ac lectionem, liceat esse medicis, & non uulgo tantum, sed & publicis etiam scholis doctoris titulo insigniri: Ego uero ut non negauerim sic hodie publice medicos fieri, Sic constanter asseuero, tales non aliter medicos esse, quàm olim Musicos Timotheus esse iudicabat ab ineptis artificibus institutos. Nimirum quos omnes artem dediscere cogebat prius, quo apti fierent ad ueram musicam ab ipso discendam, atq; id duplicato precio exacto, quum geminus labor esset, & dediscendi prauam institutionem, & addiscendi ueram artem. Et sanè consultum esset ut omnes publicæ scholæ semel agnito errore, omnia tum Arabum, tum Itatorum ac Galorum barbarorum Medicorum opera, aut potius onera, quorum iugo non aliter quàm uilissima seruitute grauissime premuntur, excuterent ac exterminarent, & se Hippocrati uero artis medicæ Timotheo formandos concredere, uisuræ utiq; essent uel sero tandem, in quantis tenebris uersatæ fuissent, ubi ueritatis lumen ex Hippocrate ipsis illucesceret, ut tum ratione, tum experientia, quæ duo iudicandi de rebus omnibus uelut instrumenta homini à natura contributa sunt, constantissimam & euidentissimam Hippocratis scriptorum certitudinem cognoscere possint. Sed difficilimum est eos qui se semel alicuius sectæ opinionibus addixerunt ad ueritatem reducere. At uero non penitus desperandum, quando nuper adeo una Florentina academia resipiscendi aliquando etiam alijs spem nobis exhibuit, quæ excusso Arabicæ & barbaræ seruitutis medicæ iugo, ex professo se Galenicam appellauit, & profligato barbarorum exercitu, unum totum & solum Galenum, ut optimum artis medicæ autorem, in omnibus se sequuturam pollicita est: quod quum fecit non exclusit utiq; Hippocratem, super cuius scripta uelut firmissimam basim & solidum fundamentum, omnia Galeni opera sunt extructa, utpote qui omnia quæ tradit, ubiq; omni arrepta occasione, ad reuerendum illum senem: sic enim ferè appellare solet: referat, eius autoritate defendat, ut qui primus omnium recta usus sit uia, ad quam proxime quidē aspirarint Aristoteles & Theophrastus, Multi uero alij postea descuerint, aut tandē etiam corruerint: in quibus omnibus refutandis acerrimū Hippocratis uindicē præstat Galenus, ut nisi Galenus scripisset, lōge uilior Hippocratis gloria apud omnes esset, quū fuerint qui palàm hominis doctissimi scripta incessere non erubuerint. Manetq; hoc modo, quasi unum coniunctum corpus, Hippocratis & Galeni scriptorum aceruus, in quo uidelicet uera medendi ars & ratio, eaq; tota comprehensa est, ut præter hos nullis alijs medicis scriptis sit opus. Ingenij saltē uigore opus est, & linguarum cognitione, atq; industria diligentia, quibus adhibitis summorum uirorum scripta assequamur. Apud hos enim uelut dixi, grecos autores medicina nobis restat, sic exulta ac propagata est, ut ad nul-

los

los alios potius & maiore merito, etiam ipsam inuentionis gloriam referamus, atq; hos nō aliter quā diuinos homines ueneremur, ueluti per quos nobis & sana tutandi, & morbida corpora sanandi ratio, diuinitus est ostensa. Et sanè hoc sensisse uidentur omnes medici qui post uerum illū Hippocratis discipulum Galenum scripserūt. Nam & Hippocratem & Galenū ex æquo sibi imitandos proposuerūt, relictisq; omnibus empiricis ac falso se appellantibus methodicis, qui ab Hippocratis placitis descuerunt, rationali uia ac methodo ab Hippocrate inuēta & indicata, & à Galeno exulta ac dilatata progressi sunt, Tales sunt Oribasius, Aëtius, Paulus, qui palam professi Galeni nomen pleraq; omnia ex illius scriptis accepta prodiderunt. Porro Latinos libenter ad huius cum græcis gloriæ participationem admitterem, sed nescio quomodo hi à Medicina sic abhorruerint, ut nihil extet quod hunc honorem mereatur, præter unicum Cornelium Celsum, qui tamen & ipse octo libris de re medica editis, in plerisq; omnibus Hippocratē ipsum expressit, ut integras sententiarum periodos ex ipso descriptas subinde in eo uideas, Imò tota capita nihil aliud quā Hippocratis sententias ad uerbum reddunt. Plinius contra Romanam grauitatem uisum esse ait, si instar leuium hominum græcorum artem medicam exercerent, & hoc quæstu ex immani uitæ precio facto. Sed & illud addit. Non fuisse futuram aliter quā Græce tractantibus fidem ac auctoritatem, quum etiam imperiti linguæ minus crediderint se iuari his quæ ipsi aliquo modo intellexerent. Et ipse sanè Plinius medicinam ex professo non tractauit, sed ut arbiter quædam à se producta æstimauit ac expendit. Quare quo etiam latina res medica auctior redderetur, annisi sumus nuper ipsos græcos medicos Latinos facere, aggressi imprimis optimum autorem Hippocratem, sed partim rei difficultate deterriti, partim quæsi ad rem oportune conficiendam Mæcenatis fauore ac benignitate destituti, & eodem non longe post fato sublato, ab hac opera destitimus, non tamen ut penitus hoc seculum desperare iubeam ab Hippocrate nostro Latino legendo. Est enim bona pars eius operum apud me conuersa, sed cui expoliendæ, atq; ei quæ superest addēdæ, tum anni isti, tum temporum infelicitas, in quibus talia nullius precij existunt, non sufficiunt. Neq; enim expetendum à me puto, ut meo priuato sumptu hoc ocium mihi comparem, quo publica studia iuentur, quanquam nō ignorem quantam gloriā res ista mihi parere possit: hæc est enim scilicet quæ ut ingens præmiū nobis ab amicis proponitur, quā tamē ut nō ambio, sic nō adeo cornea fibra præditus sum, ut nō hinc iucūde afficiar. Reges ac magnos principes hæc gloria decebat, *ἀλλὰ, πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλλοι μάλιστα.* Mihi ut priuato onerosior quā honoratior existat. Hippocrate itaq; relicto, Aëtium nuper paucis ante cognitum medicū, Latinum exhibui fermè dimidiatum, additurus & reliquū si fuisset exemplaris græci copia, & nisi Italus quidā interpres hoc onere me leuasset, qui partē quā ego nō habui

Oribasius

Aëtius

Paulus

Medicorum

Latinorum raritas

Cornelius

Celsus

Cur pauci medici

dici Latini

Plinius

Hippocrates

Latinus Cor.

narij

Aëtius Latinus

bui de suo conuersam adiecit, quanquā hoc ipsum opus uisum quidē non dū possideam, & ex integro moliar nouā cōuersionem, quū etiam interim dum is hanc operam præstitit, mihi exemplaris græci reliqui copia contigerit. Sed & post Aetium, supra tractationem de respiratione, librosq; de semine, & uteri dissectione, ac fœtus formatione, omnia à me primum conuersa, non ita dudum insigne opus Galeni de compositione pharmacorum secundum locos Frobenio Typographo obtuli, latinum primum à me factum, & medicis commentarijs nostris additis illustratum. ex quibus Galeni quidem opus omnibus Galeni scriptis, imò uniuersæ rei medicæ, uelut Colophonem addit. Nostri autem commentarij, nisi penitus fallor, aliquot milibus difficilium ac obscurorum locorum, tum apud græcos, tum apud latinos medicos intelligendis sufficient, supra institutum, hoc est Galeni librorum *ἡ τὸ πῶς* expositionem, & in integrum restitutionem. Sed tamen hæc omnia adhuc non sunt alia quàm à græcis accepta: hinc enim ceu fontē perenni, Medicorum apollineis ora rigantur aquis. Quo igitur & latina parte studiosos medicinæ iuuaemus, en uobis ornatissimi uiri, etiam latinum *αὐτογράφου* medicum hunc Marcellum, qui quidem ex suo instituto hoc opus latine prodidit, sed tamen ut in præfatione fatetur, hinc inde collectum, & præsertim ex latinis autoribus, utroq; ut inquit Plinio, Apuleio, Celso, Apollinari ac Designatiano. sed & Siburio, Eutropioq; ac Aufonio, quos proximo ante se tempore uixisse testatur, illustresque honoribus & ciues ac maiores suos appellat. Quate ex his adeo uerbis clarescit, sub Gratiani & Theodosij magni Imperatorum ætatem hunc Marcellum floruisse, Gallumq; atque adeo Burdegalensem ciuem fuisse. Nam Aufonius medicus Aufonij Poetæ pater sub Valentiniano uixit, & ipse Poeta Gratiani præceptor fuit, cui contemporaneum fuisse Marcellum uerisimile est, imò etiam *ὁμόπατρις*, quando Siburium Eutropiumq; ac Aufonium medicum ciues ac maiores suos dicit. Sed & Eutropium sub Valentiniano uixisse constat, quanquam presbyterum & diui Augustini discipulum fuisse Volaterranus ex Ptolemæo Lucensi tradat, & scripsisse Epitomen Romanæ Historiæ ab urbe condita usque ad Iouinianum & Valentinianum Imperatorem, quæ res tamen nihil obstat, quo minus & medicus fuisse credatur. De Aufonio certe medico, ex Poetæ Aufonij filij Epicedio in patrem satis constat. Siburius uero, si tamen recte legitur, penitus obscurus existit. Est autem planè Empiricus totus hic Marcelli liber, ex obseruationibus cum aliorum, tum ipsius congestus, adeo ut nec plebeia & argrestium hominum remedia fortuita inquirere ac prodere neglexerit, atq; ea magna ex parte superstiosa. & quanquam Christianum fuisse appareat, cum ex aliquot locis, tum ex eius seculi ratione, tamen mirum quàm uana pleraq; tradat à gentibus etiam fastidienda, præsertim ubi carmina atexit, & incantationes penitus ridiculas, aliquando græcas, aliquando lingua ignota:

Galenus uersio
per Cornariū

Commentarij
medici, Corna-
rij

Marcellus lati-
nus medicus

Medici latini
quos Marcel-
lus secutus est

Aufonius me-
dicus

Eutropius me-
dicus

Siburius medi-
cus

Marcellus
Empiricus

ignota: quod nimirum hoc ipsum est quod Plinius dixit, homines minorē fidem habere his quę intelligunt. Eiusdem uanitatis sunt & characteres qui *Superstitiosa carmina, & characteres* dam peregrini prodiit ab ipso amuleti gratia ad alligandī, & quędam anulorum sculpturę gestandę, omnino talium pręstigiōrum ac deliramentorum, qualium magna mole referisse scripta sua Xenocratem Aphrodisiensem, & Pamphilum quędam sexto simplicium pharmacorum Galenus refert. Sed & Plin. eiusmodi subinde prodere nō dubitauit. Nos ut talia non probamus, sic rejicere ex opere publico nobis nō permisimus, Imō quędā ex his gręca miserrime mutilata suo nitōri restituiimus, ut aliquem sensum exhiberent, quāquam quędam supersint eiusmodi ut dedita opera obscurata uideantur, ne uidelicet intelligantur, atq; sic maioris estimationis sint, uelut clandestina aliqua ui auxiliarem opem conferentia. Insunt pręterea multa Empirica remedia quę itidem apud Galenum *κατὰ τόπους* leguntur, ex Archigene, Apollonio, Heraclidāq; Tarētino & alijs quibusdā citata, ut quędā nobis eo facilius fuerit redintegrare detruncata ac uitiata. Certe nihil temere in toto opere mutauimus, nisi palām corruptū, qualia multa librarij & ignorantia, & incuria fuerunt admīssa. Et tantum sanē me pręstaturum promisi Hieronymo Frobenio Typographo Basiliēn, diligentissimo, qui hoc opus meę fidei ac curę concredidit. Est autem hic uir supra diligentiam qua optimos quosq; autores accuratissime excudit, etiam non uulgariter studiosus, ut ueteribus autoribus productis ac quasi nouis factis, rem literariam omnem adaugeat. Sic nuper autores publicauit nemini antea notos, & hac parte laudem omnibus Europę typographis pręripuit, Veluti sunt Arriani & Hannonis periplus, Strabonis Epitome, Parthenius de fluminibus & montibus, uelut ego sentio, quanquam inscriptio Plutarchum pręferat, & idem Parthenius de amatorijs affectionibus a nobis latine redditus, Ptolemęi geographia, Diogenes Laertius, Aetius medicus, & hic Marcellus medicus, & quem aliquando nostra ope inuulgabit Constantinus Cęsar de agricultura, ut taceam de tot scriptoribus alijs, & *Constantinus Cęsar de agricultura* pręsertim ueteribus Theologis, Erasmi Roterodami auxilio publicatis. Illud pręterea admonendum duxi, Scribonium Largū nuper in Gallia primum inuulgatum, & publice omnibus latinū medicū scriptorem creditum, totum in hoc Marcelli opere contineri, diuersis locis insertum, ab ouo (ut aiunt) ferē usq; ad mala, adeo ut perorationem etiam Scribonij Marcellus *Scribonius Largus* cap. 35. habeat. Quę res facit ut ego dubitē Scriboniū ipsum latine scripsisse. Quū enim in lib. Galeni *κατὰ τόπους*, tū ab Andromacho, tū ab Asclepiade medicamenta Scribonij nomine pręfixo producantur, eademq; etiā magna ex parte in uulgato latino Scribonio legantur, uideri potest Andromachū & Asclepiadem ex latino scriptore Scribonio medico transtulisse ea medicamenta, utpote qui his paulo annosior, sub Tiberij & Claudij Cęsarum ætate uixit, & sic sanē uulgo omnibus persuasum esse uideo. At uero

*Scribonius
scripsit græce*

*Siburius quis
sit*

quum pleraque ex his pharmacis quæ in Galeno græce leguntur, itemque in Scribonio latine habentur, diffideant tum in rerum diuersitate, tum in ponderum ratione, & hoc tamen sic ut ea diuersitas ex similitudine quadam appellationum ipsarum rerum uideatur oborta: ueluti uerbi gratia, quod *καρδιαμογ* in græco Galeni, Nasturtium id est *καρδιαμογ* legitur in latino Scribonij exemplari, & *χαλιωνθη* in græco, æris flos id est *χαλιωνθη* habetur in Scribonio, minime existimandum puto græcos homines Andromachum & Asclepiadem talia ex latino Scribonij opere male transtulisse, Sed plane uice uersa, aliquem interpretem posteriorum seculorum Scribonium græcum transferendo, græca uel non intellecta, uel ex similitudine uocum corrupta bona fide reddidisse, hoc est errorem ex errore propagasse, uelut etiam in commentarijs nostris medicis abunde declarauit. Indicat autem & ipsa dictio se translaticiam esse, ut quæ illud latinissimum seculum non respicit. Sed & si Scribonius latine hoc opus prodidisset, non uidetur Plinius eius mentionem fuisse neglecturus. Ignotum enim ipsi esse non potuit, qui postea sub Vespasianis illud suum naturalis historiarum uolumen edidit. Quare Scribonium omnino græce scripsisse iudico, & quanquam Romani generis nobilissimæque Scriboniorum familiae nomen habeat, ut & hinc latine scripsisse uideri possit, Tamen tale tum seculum erat, ut quicumque ex Romanis medicinam tentaret ac exerceret, se ad græcos transferret, atque hoc est quod Plinius dixit, In tanto fructu paucissimi Quiritium attigere, & ipsi statim ad græcos transfugæ. Atque hoc sanè iudicium meum de Scribonij libro, hoc loco ideo præmittendum non duxi, quod totum cum librum Marcellus transcripsit, & huic operi suo inseruit. Et tamen quum in præfatione multorum latinorum medicorum ex quibus sua collegerit, mentionem faciat, similiterque aliquoties in operis progressu, Scribonij adeo aut eius interpretis nuncquam commemorat, sed simpliciter illius libri uerba, eodem etiam ordine transscripta habet, ut ego aliquandiu dubius hæserim uter ex altero sua excerptisset. Verum ubi uiderem in Galeno eadem legi Scribonij nomine præfixo, quæ in eo libro continentur, planè translaticium Scribonij libellum uelut dixi iudicauit, & hoc factum suspicor circa Valentiniani Imperatoris ætatem, inclinata iam tunc re latina. Ex ea itaque translatione Marcellus bonam partem excerptit, autoris nomine suppresso, quod fortassis etiam ipse eius libri interpretes suppressit. Et quando in re obscura non aliter quam suspicionibus & coniecturis agere possumus, addam & illud. Siburius cuius in præfatione meminit Marcellus, omnino Scribonius mihi legendus uideretur, nisi proximo tempore uixisse, ac ciuem suum uelut Aufonium & Eutropium diceret, quod de Scribonio intelligi non potest qui sub Claudio Cæsare uixit, nisi tam inconsiderantem circa temporum & hominum rationem fuisse credamus Marcellum, ut Scribonij ætatem & patriam ignorarit: aut nisi Siburius omnino is est qui Scribonium lati-

um latinum fecit, & Scribonij nomine reiecto suum præfixit, quæ proinde Marcellus ut autorem libri, & ciuem suū, & proximi ante se temporis agnouit dum eius mentionē facit. Quicquid eius rei est, Liber sanè Scribonij ubiq; corruptissimus, uel ex toto ex Marcello ipso corrigi ac restitui potest, Cuius opus ut uetus, & medici Empirici, & qui ipse latine scripsit, dignissimum uisum est, quod ab interitu uindicaretur, tum honestiss. uiris Hieronymo Frobenio & Nicolao Episcopio Basiliensib. typographis præstantissimis, tum etiam mihi. et sanè me nihil pœnitet eius operæ quam in eo euoluendo ac emendando collocaui, maxime quum ipse Galenus magis empiricos atq; remedia usu cognita probet, quàm methodicos ex ratione inconstanti ad morborum curationem progrediētes, ut sperem, imò certò sciam, etiam rei medicæ studiosos non exiguo fructu hoc opus sibi comparaturos ac lecturos, maxime uestris, uiri celeberrimi, nominibus præfulgentibus, ac quasi illicentibus, de quibus iam constans in his regionibus fama est, uos nihil nisi egregium ac publica commodans probare: & de te quidem Ornatissime Ioannes, frequenter in confabulationibus meminuit optimus & prudentissimus uir gener tuus Michael Meienburgk, huius urbis syndicus, ac amicus noster summus, quàm uidelicet integro animo sis erga bona studia & uerâ pietatem affectus, ut uel eximia uirtutis tuæ gratia sæpe cupiuerim tibi notior esse. In te uero optime Guilielme, eundem affectum cominus & coram etiam cognoui, ut non iniucunda mentio mihi de præclaris uirtutibus tuis apud honestissimum iuuenem Casparum Ernestum generum tuum quotidie ferè contingat. Magis enim mirum uidetur in uobis adhuc uigere animum ad bona studia amplexanda ac iuuanda propensum, quem olim adolescentibus uobis in publicis Gymnasijs excitatum, declarare indies amplius non desinitis, & hoc ferè toti à literis ad rei metallicæ curam digressi ac quasi sequestrati, quum pleriq; qui omnem ætatem in publicis scholis detriuerunt, iam ea ætate qua uos estis, non solum non fructū aliquem studiorum ex se ostendent, uerum etiam adolescentium studijs inuidentes incommodent, timentes uidelicet ne indies amplius ipsorū ignauiam, imò ignorantia mundo inclarescat, aut etiam solis studiosorum ac doctorum titulis superbientes, alias uel in aulis magnatum colaces agant, uel caupones sint & pincernæ, sordidum quæstum ex omni occasione captantes. Quare ubi à curis & officijs quibus præclare incumbitis, fueritis ociosiores, aliquando ad hunc Marcellum medicum uobis inscriptum & à me dicatum diuertentes, aut salutaria medicamenta legere ne pigrescite, aut superstitione suauiter ridere satagite, Meq; uestri nominis studiosum uel de fidicina hac amate. Opt. Valete. Northusæ Calendis septemb.

Scribonius corruptus ex Marcello restitui potest

Corrupti mores studiosorum titulis gaudentium

ANNO. M. D. XXXV.

Index

INDEX MEDICINARVM IN

FRA SCRIPTARVM.

Ad capitis omnes subitos & diutinos & multiplices dolores. Cap.	I
Ad omnes dolores hemicranij & heterocranij subitos & diutinos. Cap.	II
Ad uertiginem capitis. Cap.	III
Pityriasi & porriginì, ac prurigini, atq; ulceribus, & lendibus, & pedunculis. Cap.	III
Ad capitis reumata & purgationem, & ad pituitæ & fle gmatìs deductionem, & restrictionē catarrhi. Cap.	V
Alopecijs & tineis, & capillo fluenti, atq; infirmo. Cap.	VI
Capillo nigrando & crispando, his adiecta sunt quæ phlegmata & perfrictiones capitis deducunt.	VII
Ad omnes & multiplices oculorum dolores, medicamina & collyria, & remedia diuerfa, physica & rationabilia de experimentis. Cap.	VIII
Ad aurium dolores uniuersos & uitia omnia, & surdiginem. Cap.	IX
Ad omnia uitia narium, & ad pituitam. Cap.	X
Vitijs labiorū & gingiuis, & oscedini, & oris ulceribus, & foetori, & linguæ pustulis & palati exulcerationi. Cap.	XI
Dentium doloribus & vitijs eorum uniuersis. Cap.	XII
Dentifricia diuerfa de experimentis. Cap.	XIII
Vuæ & faucibus & arterijs & raucedini. Cap.	XIII
Ad anginam uel synanchen, & strumas, & parotidas, & reumata, & glādu las, & ea quæ faucibus hæserint euocanda. Cap.	XV
Ad omnes molestias tussis, & subitæ & diutinæ, ac uetustę & siccæ atq; humidę, & ad pthificos atq; eos qui sanguinolentum excreant, & ad empyicos & hemoptoicos, atq; eos qui sanguifugas hauserint, nec non & stomachi stridorem. Cap.	XVI
Ad suspiriosos uel ad dyspnoicos, & ad omnes causas arteriarum, & ad uomitus restringendos & prouocandos, & ad sitim arcendam & singultus inhibendos, & ad reumaticos & uulsos remedia diuerfa. Cap.	XVII
Humerorū & ceruicū doloribus, & opis thotonis, & hircosis, & unguibus, & paronichijs. Cap.	XVIII
Ad lichenem siue mētagram, uel impetiginē, & elephātiāsin, & lepram & ad exanthemata, & maculas, & liuores tumoresq; de facie abolendos, & ad genas scabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines & stigmata delenda, remedia diuerfa. Cap.	XIX
Ad omnia stomachi uitia, & ad omnes eius causas & dolores, & ad omnē cruditatem atq; indigeriem depellendam, & ad omnē uiscerum atq; aquiliculi cōfirmationem, antidota, epithematia, potiones oxyporia, unctiones aliaq; remedia nonnulla. Cap.	XX
	Cordis

Cordis dolori & corco & præcordijs omnibus. Cap.	XXI
Ad hepatis uitia omnia, & molestias uniuersas. Cap.	XXII
Ad lienis uitia omnia, & molestias cunctas. Cap.	XXIII
Pleuriticis & omnium laterum doloribus. Cap.	XXIII
Lumborum & coxarum doloribus ac torporibus, & ischiadicis remedia. Cap.	XXV
Renium & uesicæ doloribus & causis uniuersis, & calculo, & urinæ difficultatibus, nec non & urinæ incontinentiæ. Cap.	XXVI
Cœliacis & dysentericis, & torminosis, & ad intestina rupta, internósque morbos, atq; incontinentiam stercoris, remedia diuersa. Cap.	XXVII
Lumbricis & tineis & interaneis causis, id est, tenesmo, & ad rosus uentris, & strophum. Cap.	XXVIII
Ad colum & ileon remedia diuersa. Cap.	XXIX
Ad uentrem resoluendum, nec non & choleram proijciendam atque inhibendam, sales & potiones & catapotia diuersa. Cap.	XXX
Ad ani uitia, & fistulas podicis, & hæmorrhoidas. Cap.	XXXI
Paniculis & inguinibus & intertriginibus. Cap.	XXXII
Cæpariæ & uerendis uirilibus uniuersis, & herniosis siue uiris siue infantibus, & rebus uenerijs, & eunuchis sine ferro faciendis. Cap.	XXXIII
Genuum doloribus, & crurū ac tibiariū ulceribus & uaricibus & callis pedū, atq; clauis, & uerrucis, & plantis, & pollicibus, & talis, & articulis, & perionibus, & ruptis pedibus, & condylomatibus neruorū atq; articularum & ad extrahenda quæ casu calcata fuerint, uel quæ corpori inhæserint, diuersa remedia. Cap.	XXXIII
Neruorū uitijs ac doloribus omnibus, & arthritidi, ac paralyfi doloribusq; medullarum, remedia diuersa. Cap.	XXXV
Ad podagram calidam & frigidam, & chiragram remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis ut in alijs omnibus infirmitatum causis supra scriptum est. Cap.	XXXVI

Notis ponderum ac mensurarum Marcellus his utitur.

Ϟ	scrupulum	✱	denarium
Λ	uictoriatum	—	unciam
P	pondo	ε	semunciam
§	sextarium	§	semissem

MARCELLVS VIR IN

LVSTER EX MAGNO OFFICIO THEODOSII

Sen. filijs suis Salutem dicit.

EQVVTVS OPERA STUDIO-
rum uirorum, qui licet alieni fuerint ab instituti-
one medicinæ, tamen huiusmodi causis curas
nobiles intulerunt, libellum hunc de Empiri-
cis quanta potui solertia diligentiaq; conscripsi,
remediorum Physicorum siue rationabilium
confectionibus & adnotationibus fartū unde
unde collectis. Nam si quid unquam cōgruum
sanitati, curationiq; hominum uel ab alijs com-

peri, uel ipse usu approbaui, uel legendo cognoui, id sparsum inconditūq;
collegi, & in unū corpus, quasi dissecta & lacera Aesculapius Virbrij mem-
bra composui. Nec solum ueteres medicinæ artis autores Latino duntaxat
sermone perscriptos, cui rei operam uterq; Plinius, & Apuleius & Celsus
& Apollinaris ac Designatianus, aliq; nonnulli etiam proximo tempore
inlustres honoribus uiri ciues ac maiores nostri, Siburius, Eutropius atq;
Ausonius cōmodarūt, lectione scrutatus sum, sed etiā ab agrestibus & ple-
beis remedia fortuita atq; simplicia quę experimentis probauerant didici.
Quorum uobis copiam labore nostro uigiliaq; faciendam, filij dulcissimi,
pro necessitate infirmitatis humanæ pijsimum duxi, orans primum diui-
nam misericordiam ne uobis uestriq; experiēdi huius libelli necessitas ul-
la nascatur. Tum si qua fuerit prospiciendæ salutis & tuendæ ualetudinis
causa, gratulemini super hac re labori studioq; nostro, quod uobis absq;
medici intercessione, opem necessariam curationemq; præstabit. Cuius sci-
entiæ beneficia a uice mutua caritatis humanæ cū omnibus infirmis amicis,
notis, ignotisq;, immo uero cum aduenis magis & pauperculis cōmunicare
debetis, quia & deo acceptior, & homini laudabilior misericordia quę egro
hospiti ac peregrino egenoq; defertur. Moneo sanè si qua fuerint paran-
da medicamina ne absq; medico aut incuriosius componantur, aut indili-
genter habeantur. Nam licet attentissime species & mensuras specierū re-
medijs quibusq; adscripsero, & ipsarum mensurarum notas, uel ponderum
qualitates secundum Græcam traditionem & medicorum ueterum consue-
tudinem seorsum libello huic inseruero, & non solum Romana sed etiam
Graia expositione digesserō, tamē è re est ut hæc eadem cum peritioribus
conferantur, ac sapius retractentur, & quæ confecta fuerint, uel parata me-
dicamina sub signaculis semper habeantur, ne aut casus incidat, aut mali-
gnitas alicuius obrepit, quæ beniuole & sincere parata corrumpat, sitq; de

Plinij duo
Apuleius
Celsus
Apollinaris
Designatianus
Siburius
Eutropius
Ausonius

Componendi
medicamina
cura.

b reme

remedio uenenum, & de salubritate pernities, culpeturq; medicina, cum peccarit incuria. in summa me hæc benigne parasse, & tamen super his monuisse sufficet: uos perinde sanitati uestræ, atq; op̄ioni meæ consuluisse conueniet. Ep̄stolas quoq; eorum quorum studium æmulatum me esse scripsi, huic operi ne quid deesset, adieci, quarum lectio & incitare uos ad necessariam cognitionem, & instruere poterit ad salutem. Versiculis quoq; lusimus migmatum & specierum digestionem compositis. Non quod sit dignum aliquid in carmine, sed ut lectorem, scrutatoremq; huius operis & poema pelliciat, & exoptatio blanda conciliet, quod opusculum in infima parte huius codicis collocaui, & ut sermone nostro opera hæc solertia nostra composita claudantur, & nugas nostras multiplex foliorum celet obiectus.

DE MENSURIS ET PONDERIBVS MEDICINALIBVS EX GRAECO TRANSLATIS IUXTA HIPPOCRATEM.

VNCIA habet drachmas numero VII, scrupula XXIII. Mina habet libr. I, uncias II. Cheme habet sicut drachma, ð III. Obolos habet denarius VI. Cotyla hemina facit acetabula siue oxybapha III. Olyscion facit heminae partem septimam quod facit — I & drachmas II. Cotylos habet — III, quod facit cyathos II, & coclearia VI. Item Cotylus triunciarius habet heminae tertiam partem. Tetrobolon est quarta pars heminae. Chcenix sextarij duo sunt. Stater est quod metitur drachmas III. Est autem quanta semuncia. Denarius est argenteus drachma I, quod facit ð III. Victoriatus denarius dimidia pars drachmae est. Obolus minor drachmae sexta pars est. Cyathus pars octaua sextarij, sed ad p̄odus drachmarum pars decima est. Coclearium dimidia pars drachmae est. Tetrafarius semuncia est.

Item de ponderibus & mensuris medicamentorum ex libro XXI Plinij historiarum naturalium.

DRACHMA attica denarij est argentei pondus. Drachma eadem habet in pondere obolos VI. Obolus habet chalcos X. Cyathus pendit drachmas X. Acetabulum quod dicitur habet heminae quartam partem. Hemina habet drachmas numero LX. Mina quam nostri minam uocant, pendit drachmas atticas centum.

Mensuras quoq; ipsas Graecorum de medicinalibus ponderibus addidimus, quæ sequenti pagina continentur, ut in huiuscemodi rebus, si uisum fuerit, de fonte quod aiunt, ipso petatur autoritas.

περί μέτρων καὶ σταθμῶν.

ἡ μινᾶ ἔχει ὀλίαν ξξ
 ἡ λίτρα ἔχει οὐγγίαν εβ
 ἡ οὐγγία ἔχει ὀλίαν π
 ἡ ὀλίαν ἔχει γραμματᾶ γ
 τὸ γραμμαμα ἔχει ὀβολόν ε
 ὁ ὀβολός ἔχει λεράσια λι
 τὸ κεράσιον ἔχει χαλκόν ε
 ὁ μέδωνος ἔχει ἡμίλιαν ιβ
 τὸ ἡμίλιον ἔχει χῶς ε
 ὁ χῶς ἔχει χονίλιαν ε
 ἡ χονίξ ἔχει κοτύλιαν δ
 ἡ κοτύλη ἔχει ἡμίφεσον α
 τὸ πρὸβλιον δὲ κοτύλη δὲν ἀπὸ ἡμῶν
 τὸ ὀφύβαφον δὲ τετραγώνου δὲ κοτύλης
 ὁ λυάβος ἔκτορος δὲ κοτύλης
 ἡ χημη ἄγρ' ὀλίαν μίαν
 ἡ ἐλλυμικὴ κοτύλη ἑλαίας ἔχει λι α
 ὁ δὲ ξέσος λι β ὁ δὲ ἰταλικὸς ξέσος λι ας
 ἀπλοῦ οὐδ' ὅτι καὶ ἡ ἰταλικὴ κοτύλη ἔχει ρο θ
 ἡ δὲ ἀλεξανδρινὴ κοτύλη ἑλαίας μὲν ἔχει ρο ε
 οἴνου δὲ, ρο θ

τὸ λεράσιον ἔχει
 ἑλαίου οἴνου μέλιθος
 λι οβ λι π λι εκ
 τὸ λόγγιον ἔχει
 λι θ λι ε λι ιε
 ὁ ξέσος ἔχει
 ρο εγ λι α ρο κ λι βς
 ἡ κοτύλη ἔχει
 ρο θ ρο ε λι α ρο γ
 ὁ λυάβος ἔχει
 ρο ας ρο ας ρο δι ρο βς.

b 2

REGI antehac Hippocratis Coi Epistolam medicinæ autoris uel peritissimi, quam de tuenda ualetudine ad Antiochum regem scripsisse fertur, cuius quia præcepta & monita uobis ad salutis custodiam nota cuperem, collegi ut potui, quicquid seriem eius continere memineram eamq; ore Romano interpretans scripsi. caui fateor ne ad uerbum uerba trãsferrem, quo minus pleraq; linguarum diuersitate congruerent, si parum ponderis in significationibus ueris fieret: itaq; explicandæ rei aduersus obscuritatem cõsului. Igitur Epistola talis est.

ANTIOCHO REGI HIPPOCRATES COVS SALVTEM D.

Hæc Epistola
nõ habetur in
uulgato Hip/
pocr. operum
exẽplari estiq;
meo iudicio
nõ Hippocra.
Coi, sed aut al
terius, aut cer
te Diocl. eadẽ
sanẽ sententia
in epistola Di
oclis explica
tur, quæ est
apud Paulum
Aeginetã lib.
I cap. C.
Corporis hu
mani partes
III

Caput

Eam te in hoc regnandi munere & culmine reputans sustinere personã ut rex magnus uitã multis utilem in longum prouehere debeas, ingentẽ simul prouidentia tuã metiens curam, qua experientissimus rerum, mathe sim quoq; apprime adeptus es, conuenire talibus regalis peritiã studijs arbitratum sum, domesticam quoq; tuendi corporis & procurandæ ualetudinis scientiã. super cuius obseruationibus ad te scribẽdũ putauit, ut & quibus causis morbi existerent, & quibus prænosceretur indicijs, & qualibus inter exordia perimerentur medelis ostenderem. Nã ferẽ ut cæli turbulenta tempestas nunq; nisi præcedentibus solet signis ingruere, ita corporum immi nentia pleraq; incommoda, ortus proprijs significatione monstrãtur. Spõ deo autem pro ingenita docilitate, qua nostrã quoq; super his rebus solertiam probas, monitis meis auscultantem posse te reliquũ uitæ tempus firma ualetudine et plena incolumitate producere. Corporis igitur humani fit à nobis quadripartita diuisio, cuius in partibus singulis ualetudinũ modera tio continetur. Sunt autem partes hæ: cum capite oris sublimitas, pectoris latebra, uentris receptaculum, sentina uesicæ. Si capiti igitur eueniet incõmodum, aut tenebrẽ offunduntur, aut cietur dolor, aut onusta quasi pondere supercilia sentiuntur. Aut fit temporũ pulsus assiduus, aut tumescitibus mane oculis caligat aspectus: aut aures tinniunt, & accepto quodã interius tumultuantur sono. His ergo signis existentibus, caput est purgatione curã dum. Sed super huiusmodi tamen leniore medela: hyssopi uel origani indi ci coma iniecta defruto siue mulsẽ quæ septẽ uel plusculis diebus macerat. De quo liquore postmodũ coagitato atq; colato tepido hemina dimidiũ aut ampliorẽ modũ gargarizari oportet die calido uel sereno: ita ut resupin ato ore faucibus liquor ille cõtineat aliquantulũ, et agitet alterna uice idẽ sæpius fiat, donec hemina dimidiũ consumatur uel cum phlegmate proijci atur: sed hæc ieiuno adhibẽda curatio est, qua nulla capiti leuior aut cõmodior reperiet. Hoc remediũ qui neglexerit, & indicijs supra scriptis nõ occur rerit, necesse est sentiat aut oculorũ uitia, aut ulcera intimis auribus erũpẽtia aut

aut strumas in confinio colli, aut pulsus cerebri, aut suffocationem, aut circa guttur anginam, aut uerū destillationem: glandulas quoque patietur, & tabem fluentium capillorum, & ulcera per caput efferuescentia, doloremque dentium creberrime. Quod si à pectore morbus minatur, qui esse simplex & non uiolentissimus solet, his presentitur indicijs. Primum pectoris sudor *Pectus* intimus testatur æstum stomachi laborantis. Splen erit quasi distensus & eminens, sputamenta fellita, scapulæ cum lateribus grauabuntur, & inprouiso dolore marcescent, assidue oscitationes ora diducunt inportunæ uigiliæ somnos fugabunt, artatus spiritus siti nocturna maxime inardescet, expergefactis mens erit tristis & nubila, post soporem totius penè corporis pulsus, tremor in brachijs uel in manibus, sicca etiam tussis quatiet infirmum. His igitur sapienter occurritur si consuetudo fiat sine ullo medicamento post cœnam uomendi. Utile autem est etiam ieiunum uomere, magis enim humor noxius qui stomacho insiderit egeritur. Itaque qui mane uomiturus est, debet minutatim rafani radices māducare, easque uel succum earū transmittere, cardamum quoque, id est, nasturtium, sed & sinapi, & erucam deuorare, & aquam inde tepidam super bibere, ac digito uomitum prouocare. Qui ista cōtempserit erit his obnoxius uitijs: pulmonis labore uexabitur, frenesim sustinebit, atræ bilis infesta cōmotio, ad usque uesani eū furoris periculum trahet, iactabitur febribus acutis, inops somni agitabit perniciosis uigilijs. Si quando autem morbus à uentre molitur, qui & ipse *Venter* multiformi grassatur incōmodo, hæc signa præmittit. Torquet aluus & correptos cibos immoderatis fluoribus fundit. Potus in amaritudinem uertit, membrorum omnium existunt dolores causa latente grassantes, nimis feruet ruboribus corpus, & acutis atque occultis febribus inardescit. Aduersum hæc uenter est molliendus sine grandi cura aut graui medicamento. Nam qui lapatho uel mercuriali herba usus fuerit, commode aluum tēperabit. si parum proficiet hæc medela, & supra dicta indicia perseuerabunt, decoctus urticæ succus potui dabitur. Ut iliter accipiuntur & cymæ caulium multa aqua uehementer excoctæ. Etiam brassicæ humor melle admixto, & asperso sale temperatus bibi debet ad heminarum quattuor modum. Qui hæc adhibere cessauerit, his patebit iniurijs, ut aut cœliacus fiat, aut meatibus ruptis inmoderato uentris fluore uexetur. Hinc dysenteria oritur & iliacus morbus, & ad superiora fimus redundans uomitibus et empneumatis inficiet. Hinc ischij passio erit dolorque coxarum, apoplexis etiam his originibus existet. hinc & sanguinis per interiores meatus, id est, per hemorrhoidas fluor multus emanat. articulorum quoque morbus quem Græci arthritim uocant istinc creatur. Cum uero ex uesica imminet origo uitiorum, & ipsa non minus causis pluribus nocens, his significationibus intelligitur: inflatio uesicæ adest, solet enim in eam multus ex alui meatu uentus immit

b ; ti, inde

ti, inde adſidua ruſtatio, inde incontinentes crepitus egeruntur, inde grauis ſomnus, inde urina ſordida & diri odoris egeritur, & circa genitalia tumor ſurgit. Hiſ ergo animaduertiſ, tali ſubueniendum medela: feniculi & apri radices uino condito ueteri & odorato inſicis, & cum ſe hæc confuſa mace rauerint, cum uini cyathis duobus tantundem miſcebis aquæ calidæ, & ieiuno potui dabis. Præterea radiceſ aſparagi ſuccuſ cum uino mixtuſ, optime ſumitur. ſed & ciceriſ albi non arietini decocti ſuccuſ accipitur. ex hac uale tudine niſi in exordio curatio adhibita fuerit, per urineſ difficultatem & hydroſ naſcitur, & dolor icoriſ, & uitia renum, & ſtranguria ueſicæ, uentrem moleſtiſſimi doloreſ uexabunt. Hæc ſunt de prænoſcendiſ præueniendiſq; morborum cauſiſ. Addidi etiam quibuſ & quatenuſ per anni circulum pro temporum uiciſſitudine obſeruatiſ incolumitaſ cuſtodiatuſ, ab hyeme igituſ ſalubriuſ fiet exordiuſ. Ex die v IIII calen. Ianuariuſ corporiſ humor adcreſcit uſq; ueriſ æquinoctiuſ, quod incipit v IIII calen. Aprilis. Hoc ergo tempore utenduſ calidiſſimiſ cibiſ, & optimiſ, uino aliquate nuſ indulgenduſ, uſuſ etiam ueneriſ minime reſpuenduſ. Ex æquinoctio incipit phlegma creſcere, id eſt, concretuſ humor & frigiduſ uſq; in ortuſ pleiaduſ, qui incipit pridie Iduſ Maiuſ. ergo tum adhiberi conuenit bene odoratoſ, ſed & acreſ ciboſ. ex hinc ſanguiſ ardentior febribuſ augmenta ſuppeditat, nec minus humor obbibitur, uſq; ad æſtiuuſ temporis commu tationem, quæ ad VIII cal. Iuliuſ inchoatur, à quo die uenere abſtinenduſ ieiunanduſq;. Ab octauo enim cal. Iuliuſ æſtiuuſ progreſſio incrementa fellis exſuſcitat uſq; in autuſni æquinoctiuſ, quod eſt v I calen. Octobriſ. erit igituſ utenduſ frigiduſ & ſapidiſ & bene olentibuſ cibiſ, parciuſ ieiunā duſ, & à uenere uſu, ab VIII cal. Iuliuſ certe per dieſ duodecim penituſ abſtinenduſ. poſt autuſni æquinoctiuſ, id eſt poſt diem VI cal. Octob. acreſ bileſ uireſ & augmētum ſortiuntur, in occaſuſ pleiaduſ qui eſt XII. Iduſ Nouemb. humoreſ etiam graueſ ſerpunt. Erit igituſ utenduſ aciduſ & acribuſ cibiſ, uenere quoq; abſtinenduſ, parciuſ etiam ieiunanduſ. Ab hoc ruruſ tempore, id eſt, à IIII iduſ Nouembriſ ſanguiſ deficit, congruit igituſ leuioribuſ cibiſ uti, uino indulgere, nec uſu ueneriſ abſtinere, in VIII calen. Ianuariuſ ex quo incipit tempuſ hybernuſ. Hæc ut dixi obſeruāſ in columi ſoſpitate uitæ ſpatia tranſcurreſ, nec ulla indigebiſ uiſitatione aut curatione medicoruſ.

EPISTOLA ALIA EIVSDEM HIPOCRATIS
ex Græco translata ad Mœcenatem

Et hunc alium
ab antiquo Coo
Hippocrate ef
ſe tempora in
dicant. Eſt au

QUEM roganti tibi libelluſ promiſi, omni cura adhibita deſcri ptuſ miſi, ordinatiſſimuſ tuæ ſalutiſ cuſtodē, quem debebiſ tam diligenter intueri, quā ſcriptuſ eſt. ad curationem enim corpoſ

corporis tui omnia explorata sunt, quæ cum rerum effectu comperit
 celeriterque complexus sum. intueri ergo omnem medicinæ rationem
 debebis. Namque ego diligenti cura, licet summa breuitate, comprehen-
 di singula curationum genera, sicut proxime in eo libello feci quem Cæsari
 nostro coram te tradidi, quas curationes per te ipsum estimare poteris:
 sapientibus enim ratio uenire in consilium adfuevit. Omne itaque corpus
 hominum, pecudum, alitumque ex quattuor generibus constat, sed præci-
 pue hominum, calido, frigido, sicco & humido. Frigido enim continentur
 uiscera unde spiramus. Calore continetur anima qua uiuimus, id est qua uita
 sentimus. Sicca sunt ossa quæ uires faciunt ad sustinendum laborem. Humi-
 dus est sanguis quo alitur uita. Per omnia enim uiscera uenæ currunt quæ
 sanguinem regunt. Sanguis animam, anima uitam sustinet, spiritus autem
 aëris est. Ossa neruis munita uirtutem corpori præstant. Sanguis cum abun-
 dat, ualitudinem uitiat. Ex eo nascitur sanies quam in uulneribus sectis ui-
 demus. Nascitur & pituita quæ nauseam facit. Nascitur etiam bilis acida &
 amara quæ dicitur mater morborum. Bilis enim cum est, concitat calores.
 De pituita perfrictio nascitur quæ facit dolorem intestinorum, torsiones etiã
 inflationemque, quæ corpus extenuat. Sanguis autem à nimio cibo, nimiaque
 potatione incipit abundare, & cruditate corrumpitur. Qui cum euacuatur
 extra cursum naturæ infert aliqua corpori uitia, & in quacunque parte corru-
 ptus incubuit, fatigat & lædit. Nam sanguis animam quoque uitiat, & inde
 os hominis incipit foetere. Cum est ergo integer sanguis animam sine du-
 bio confirmat, ut possit frigus caloremque fortius sustinere. At cum abundat,
 cumque calore animæ corrumpitur, fit sanies: tum & bilem atram concitat
 bit, & calorem interdum ac frigus faciet, corporique uniuerso languorem ani-
 mæque malum odorem uel anhelitum faciet, quo facilius igitur commodis
 ualitudinis fruamur, & incommoda uitemus, prognostica, id est, præcurrē-
 tia uitia, signis naturalibus cognoscamus, cognitaque emendemus ne mor-
 tifera fiant. Quattuor igitur disponuntur corporis partes, cuius origo in ca-
 pite est, & thorace, deinde uenter sequitur & uesica. Ita ergo locorum isto-
 rum sinceritas notas cognoscemus. Hominis sani urina mane alba erit, & ante
 prandium rufa. Pransi rursus candida, item ante cœnam rufa. Nec ego ta-
 men necessitatem prandendi imposui, sed magis urinam & tempora natu-
 ralia ostendi. Candida enim urina debet esse, ubi cruditas non est, mane
 quieto corpore: deinde motus ipse & deambulatio urinam turbat, excitatque
 uesicam, ideoque coloratior fit. Quod si mane urina mutauerit colorem osten-
 dit subesse uitium infirmitatis, quod tamen proprijs indicijs intelligimus.
 cum enim à capite morbus oritur, solet capitis dolor comparere: tunc & su-
 percilia grauantur, tempora saliant, aures sonant, oculi lacrymant, nares
 repletæ odorem non sentiunt, cum ex his ergo aliquid accidit, caput pur-

tem magna ex parte Dioclis doctrina etiã in hac Epistola expressa, uelut in præcedente.

Corpora omnia ex IIII generibus consistant.

Bilis mater morborum.

Corporis humani partes IIII.

Urinæ significationes.

b 4 gari

gari oportet hac ratione. Hyssopi aut cunilæ bubulæ fasciculum cum aqua deferuefacias, inde aquam ore continebis, sed caput calidè tractabis ut fluat pituita. Quod si quis negligit, capiet epiphoras oculorum, aut dentium uel aurium dolorem. Interdum etiam strumæ parotidesq; nascuntur & alia uitia quæ circa fauces ceruicesq; oriri solent. Item distillatio aut grauedo narium erit. Et interdum ulcera in capite nascuntur, aut etiam capilli defluunt.

Thorax Cum autem à thorace morbus nascitur, incipit caput sudare, linguaq; fit crassior, aut os amarum, aut tonsillæ dolent. Oscitatio erit frequens sine somno & quiete. Torpor membrorum, animi dolor, prurigo corporis, brachia manusq; adsidue intremiscunt, subitaq; tussis arida & inquieta nascitur.

Bilis mater morborum. Ex his ergo cum aliquid acciderit uitabis uitium graue, si uomueris siue ieiunus, siue post cœnam, uel in balneo. Plus autem prodest si ieiunus bilem eieceris. Eam enim dicimus matrem morborum. Sed qui uomere nolunt, uel non possunt, quia stomacho laborant, decimo quoque die ieiunando, omni cibo se abstineant, quo facto uitium grande uitabunt. Nam frequenter uomedo, solet stomachus corrumpi. Quod si à uentre morbus orietur, hæc erunt signa: uenter uertetur atq; turbabitur & sentiet crebros dolores, cibus & potio uidebuntur amara. Genua succident, lumbi grauabuntur, interscaplium contrahetur totumq; corpus particulatim grauabitur. Tardabuntur pedes, pigra fient crura, renes indolescent. Et post hæc febriculae incurrent. His itaque cognitis prima est abstinentiæ utilitas. Tum etiam medicamenti aluum purgari oportebit, ut graue corpus leuamenti adiuuetur. Quod si morbus maior premere uidebitur, adijcies alterum diem abstinentiæ, si tamē uires patientur: sin minus, quàm leuissimū sumes cibū, ut ouum sorbile tantum, aut aliquid ouo simile accipias. Hoc qui negligunt fiunt cœliaci, torminosi, dysenterici, etiam ex eo nascuntur tertianæ & quartanæ, fiunt podagrici chiragriciq;, morbus etiam articularis hinc accidere solet. Quidam etiam fiunt amentes, quibusdam sanguis etiam erumpere è naribus solet. Oportet ergo occurri tam grauibus malis curatione prædicta.

Vesica A uesica qui nascuntur morbi hæc dabunt signa: pleni uidebuntur, & cito saturari quos grauabit. Sequentur inflationes uentris, & crepitus crebri, uidebuntur oscitare nec oscitabunt, sed tantum os diducunt: sequetur totius corporis stupor somnusq; grauis quasi marcor, fiet urina liuida & uix erumpens. tumescunt etiam ueretra, inde & calculosi fient. Hæc uitia sic emendantur. Feniculum & apium uino austero madefacito, uel etiam earum herbarum radices contere, & ex uini cyathis duobus, & tantundem aquæ calidæ accipe adsidue, uel dauci semen, & myrtum ex aqua calida sume: uel cicer album sume non arietinum, madefactum uino ut supra scripti ebibe: uel radicem asparagi, uel eruum erraticum, uel serpillum decoque eiusq; aquam uino mixtam bibe. Quæ qui negligunt, fiunt hydropici. Sequetur

quetur his iocineris & renium & uesicæ dolor. Fient quoq; calculosi, stranguriam quoque sustinebunt, & uentris tumorem. Intueri autem oportet ægri uires quomodo possit sustinere medicinam, ut ita feбри & cruditate eius adhibeatur. fiunt ergo cataplasmata adhibenturq; quæ apta sint capiti, uentri, uesicæ, cruditati, frigori, calori, pro ut tempus exegerit. uti autem ad hæc oportet rosa, aceto, uino, oleo irino, linguam quoque ægri asperam melle perfricari, uel mentæ folio. reliqua diligenti medico permitenda sunt, quia iuxta morbos debet adhibere medicinam. Quoniam ostendi corporis sani & imbecilli notas per urinam denunciari, & adieci curationum consilia, nunc & compositiones medicamentorum adijciam, uinum ne nascantur corpori uitia, alterum ut emendatio sanitatem reducat. Aduersus autem omnes impetus morborum duo sunt remedia certissima: Primum est, decimo quoque die ut te abstineas à cibo & potione. Deinde postero die laueris ciboq; firmo uteris, qua re & obseruatione efficies, ne quid omnino uitij corpori tuo accidat, & perpetua sanitate sis tutus. Est & potio salubris quæ omne corporis uitium elimat, & ualetudine confirmat. Eius potionis iam tecum habes compositionem, per annos enim complures amicissime Mæcenæ quum Cæsare nostro pariter nos morari meministi, quo tempore hæc obseruando nunquam in ullum corporis languorem incidisti. Quo tempore nec nostrum Augustum quicquam molestioris incommodi passum esse nosti. Ita enim me tecum habebis, si libellum meum legendo sæpius tractaris, qui plenius tibi me absente præstare consilium in omnibus poterit. Terentij Velpisti in ultimo libello leges dynames herbarum, quas ut crescentibus numeris Lunæ obserues dum tollis & componis curato. Si ita non feceris, & ad deminutionem Lunæ sustuleris minus ualebunt. Ipsum etiam mare per Lunam augeri & minui scimus, cerebra etiam hominum augentur crescente Luna. Cum autem minuitur Luna, una quæque res deminutionem sentit, quod licet recognoscas ex his quibus cotidie uteris. Tamen & per me admonitus scies omnibus & minui augmentum & augeri per lunam. quod si ita est, in herbis quoque legendis, componendisq; medicamentis uim eius & potestatem nos obseruare debere, ne dubites.

Epistola

EPISTOLA PLINII SECUNDI AD

AMICOS DE MEDICINA.

REQVENTER mihi in peregrinationibus accidit ut propter meam aut meorū infirmitatem uarias fraudes medicorū experiter, quibusdam uilissima remedia ingentibus pretijs uendentibus, alijs ea quæ curare nesciebant cupiditatis causa suscipientibus, quosdam tæro comperi hoc genere grassari, ut languentes qui paucissimis diebus uel etiam horis possint sanari, in longum tempus traherent, ut & ægros suos diu in reditu haberent, & seuiore ipsi morbis existerent. Quapropter necessarium mihi uisum est undiq; ualetudinis auxilia contra here, & ueluti in breuiarium colligere, ut quocunq; uenissimū eiusmodi infidias uitare, & hac fiducia securior iter ingredi queam, ut & sciam si quis mihi languor acciderit, non facturos medicos ex me uel ex meis reditum, nec taxaturos incommodorum occasionibus sanitates. Ante omnia autem puto in prompto habenda quæ subito desiderata difficillima uidentur inuentu, sicut oleum uetus, quod si ad manum non erit, celerrime fieri poterit. Deferuefactum enim, uel recentissimum, & odorem & uires uetustissimi præstat. Et si forte curatio exegerit aquam marinam in mediterraneo quæri, sollicitudini locus nō erit, si ita prospiciatur: duo enim salis sextarij in quatuor aquæ sextarios missi, temperatissimā marini liquoris copiam facient. Oxymeli uero facile erit fieri, si in duobus cyathis mellis sextarius aceti addito pulegio & salis modico contemperetur. Polenta autem hoc modo fiet. Hordeū aqua perfusum una nocte siccatur, deinde ad xx libras hordei adijciuntur tres libræ lini seminis, coriandri selibra, salis acetabulum. Tunc deinde hæc mixta torrentur, & mola franguntur. Omnibus autem curationibus mel optimum est in quo apes moriuntur, & lana succida ea bona est quæ de ouis collo fuerit adtonsa. Cinerem autem uel aliorū animalium desideratum sic fieri oportet: in ollam nouam mittitur auis, aut quodlibet aliud animal quod putaueris exurendum, quod addito operculo, circumlitoq; argilla, in furno feruenti torrebitur, spiramēto permodico facto. Gargarizationes uero omnes calidæ utendæ sunt, sicut & fomenta, ut medendi ratio & usus ostendit.

Alia Epistola.

*Oleum uetus**Aqua marina**Oxymeli**Polenta**Mel optimū**Lana succida**Vsture rerū
modus**Gargarismi**Fomenta*

CORNELIUS CELSVS CAIO IULIO CALISTO SALVTEM D.

Hæc Epistola
quæ latina
Scribonij uo-
mine circūfer-
tur præfixa
est, tanquam
Scribonius
eum ad Caium

INTER maximos quōdam habitus medicos Herophilus, Caii Iuli Caliste, fertur dixisse medicamenta deorum immortalium manus esse, non sine ratione, ut mea fert opinio: profus enim quod tactus diuinus efficere potest, id præstant medicamenta usus experientia comprobata. Animaduertimus itaq; sæpe inter deliberationes contentionesq; medicorum auctoritate præcedentium dum quærit quid nam faciendum, aut qua ratione succurrēdum sit ægro, quosdam hu-
miles

miles quidem & alioqui ignotos, reuera peritiores, uel quod fateri pudet, longe summotos à disciplina medicinæ, & ne affines quidem eius professioni, medicamento efficaci dato, protinus uelut præsentis numine omnino dolore periculoque liberasse ægros. Quamobrem spernendi sunt quidem qui medicinam spoliare tentant usu medicamentorum, forsitan non à medendo sed à potentia effectusque medicamentorum ita appellatam. Probandi autem sunt qui omnimodo succurrere periclitantibus student. Ego certe aliquoties magnum scientiæ consequutus sum titulum ex usu prospere datorum medicamentorum, multosque ex eadem causa non mediocrem gloriam tulisse memini. Est enim hæc pars medicinæ uel maxime necessaria, certe antiquissima, & ob hoc primum celebrata atque illustrata. Siquidem uerum est antiquos herbis ac radicibus earum, corporis uitia curasse, quia timidum genus mortalium inter initia non facile se ferro ignique committebat. Quod etiam nunc plerique faciunt, ne dicam omnes. Et nisi magna compulsi necessitate ipsius salutis, non patiuntur sibi fieri quæ sanis uix toleranda sunt. Cur ergo aliqui excludant medicinam de usu medicamentorum non inuenio, nisi ut detegant imprudentiam suam. siue enim nullum experimentum eius generis remediorum habent, merito accusandi sunt quod tam negligentes in tam necessaria parte artis fuerint: siue experti quidem sunt eorum utilitatem, denegant autem usum, magis culpandi sunt, quia crimine inuidentiæ flagrant: quod malum cum omnibus animantibus inuisum debeat esse, tum præcipue medicis, in quibus nisi plenus misericordiæ & humanitatis animus est, secundum ipsius professionis uoluntatem, hominibus diuisisque omnibus inuisi debent esse. Idcirco ne hostibus quidem malum medicamentum dabit qui sacramento medicinæ legitime est obligatus. Sed persequetur eos quum res postulauerit ut militans & ciuis bonus omni modo, quia medicina non fortuna, neque personis æstimat homines, uerum æqualiter omnibus implorantibus auxilia sua, porrecturam & succursuram se pollicetur, nullique unquam nocituram profitetur.

Hippocrates conditor nostræ professionis, initia disciplinæ à iureiurando tradidit, in quo sanctum est ut ne prægnati quidem medicamentum quo conceptum excutitur, aut detur aut demonstretur à quoquam medico, uel licet longe præformans animos discentium ad humanitatem. Qui enim nefas existimauerint spe dubia homines lædere, quâto scelestius perfectam nocere iudicabunt? Magni ergo æstimauit nomen decusque medicinæ conferuare, pio sanctoque animo quemque secundum ipsius propositum se gerentem. scientia enim sanandi non nocendi est medicina. quæ nisi omni parte sua plene excubat in auxilia laborantium, non præstat quam pollicetur hominibus misericordiam. Desinant ergo qui prodesse ad afflictis aut nolunt, aut non possunt, alios quoque deterrere, negando ægris auxilia, quæ per uim medicamentorum frequenter exhibentur. Etenim quasi per

Julium Calistum scripserit. Hic tamè lōge correctius à Marcello adducitur, & Corn. Celso adscribitur, ut nō præptum sit hic pronunciare.

Medici mores quales esse debent

gradus me/
dendi.

Asclepiade
defensio.

Dissimile.

Contemptus
gloriae & pe-
cunie in medi-
co requiritur

gradus quosdam medicina laborantibus succurrit. Nam primum cibus, ratione aptoq; tempore datus, tentat prodesse languentibus. Deinde si ad hos non responderit curatio, ad medicamentorum decurrit uim. Potentiora enim hæc & efficaciora quam cibi. Post ubi ne ad hæc quidem cedunt difficultates aduersæ ualeitudinis, tunc coacta ad sectionem uel ultimo ad uisionem uenit. At Asclepiades maximus autor medicinæ negauit ægris danda medicamenta. Quidam enim hoc mendacio etiam pro argumento utuntur. Poteram tamen si uerum id esset dicere, quid Asclepiades senserit, forsitan non omnino in hanc partem animum intendit. Homo sane fuit qui parum feliciter se in hoc negotio gessit. Itaq; non deterreor persona, cum re manifesta prodesse uideor. Nunc uero cum tam impudenter quidam de eo mala comminiscantur, quid possum ultra dicere, nisi quodammodo parricidium ac sacrilegium eos committere qui hæc dicunt. Ille enim febricitantibus uitrijsq; præcipitibus correptis, quæ oxypathe Græci dicunt, negauit medicamenta danda, quia cibo uinoq; apte interdum dato, remediari tutius eos existimauit. Cæterum in libro qui Parascuon, id est, præparationum inscribitur contendit ultimæ sortis esse medicum, qui non ad singula quæq; uitia binas ternasq; compositiones & expertas & protinus paratas habeat. Vides ergo quam non placeat Asclepiadi usus medicamentorum: cui nisi plura ad unum quodq; genus uitij medicamenta composita habeat, non uidetur dignus professione medicinæ. Sed ista licentia nomine tantummodo medicorum propter quorundam negligentiam latius processit. Raro enim aliquis priusq; se suosq; tradat medico, diligenter de eo iudicat: cum nemo ne imaginem quidem suam committat pingendam, nisi probato prius artifice per quædam experimeta, atq; electo: habeatne omnia pondera ac mensuras exactas, ne quid errorum in rebus necessarijs accidat, Videlicet quia sunt quidam qui pluris alia quam seipos æstiment. Ob quod sublata est unicuiq; studendi necessitas, & non solum antiquos autores per quos consumatur professio quidam ignorant, sed etiam comminisci falsa de his audent. Vbi enim delectus non est personarum, sed eo dem modo malus bonusq; habetur, disciplinæ ac sectæ observatio perit, quodq; sine labore potest contingere, & in quo dignitatis atq; utilitatis præstare uidetur æqualitas, id unusquisq; magis sequitur. Atq; ut quisq; uult, facit & medicinam. Quosdam enim a peruerso proposito nemo potest mouere, & sanè omnibus permisit liberum arbitrium magnitudo professionis eius. Multos itaq; animaduertimus unius infirmitatis sanadæ scientia, medici plenum nomē consequutos. Nos uero ab initio rectam uiam sequuti, nihil prius in totius artis perceptione, quam homini permittitur, iudicauimus. Quia ex hac omnia commoda consequuturos nos existimabamus, non medius fidius tam pecuniæ aut gloriæ cupiditate, quam ipsius artis scientiæ. Magnum enim & supra hominis naturam duximus, posse

posse aliquem tueri, uel recuperare suam & unius cuiusque bonam ualitudinem: itaque ut cæteris partibus disciplinæ, ita huic quoque quæ per medicamenta uirtutem suam exhibet, curiose institimus, eo magis quod percipiebamus indies ex usu profectus eius, quos interdum supra fidem atq; opinionem plurimorum exhibebamus. Sed quid ultra opus est probare, necessarium usum esse medicamentorum? præcipue tibi qui quia percepisti utilitatem eorum, idcirco à me compositiones quasdam petisti. Ego autem memor humanitatis tuæ, candorisq; animi tui, quem omnibus quidem hominibus plenissime, mihi etiam peculiariter præstas: non solum quæ desyderas remedia, uerumetiam si qua alia de expertis in præsentia habui, in hunc librum contuli quem ad te misi. Cupio enim medijsfidius quæ possum tuæ in me tam perseueranti beniuolentiæ respondere, adiutus omni tempore à te, præcipue uero istis diebus: ut primum enim potuisti, non es passus cessare tuæ erga me pietatis officium, tradendo scripta mea Latina de medicinalibus nostro Cæsari. Quorum potestatem tibi feceram ut ipse prior legeres, simpliciterq; indicares mihi quid sentires de his. Plurimum enim iudicio tuo tribuo. Tu porrò candidissimo animo & erga me beniuolentissimo, dignos nomine editionis, non uerbis sed re probasti, periculumq; non minus tui iudicij quàm ego stili propter me adisti, quo tempore diuinis manibus ea tradendo consecrasti. Fateor itaque me gratias tibi agere, quod & prius quàm rogareris consummasti amicissimo affectu uota mea, & quod contigit mihi fauore tuo maturiorem percipere studij huius mei fructum ac uoluptatem. Ignosces autem si pauca tibi uisæ fuerint compositiones & non ad omnia uitia scriptæ: sumus enim ut scis peregre, nec sequitur nos nisi necessarius admodum numerus libellorum. Postea autem si & tibi uidebitur ad singula quæque plures compositiones colligemus. Oportet enim copiam quoque earum selectam habere, quoniam reuera quædam magis quibusdam, & non omnes omnibus conueniunt, propter differentiam scilicet corporum & affectionum quarum initium à capite faciemus: summum enim & quasi primum locum hoc obti-

net: dantes operam, ut simplicia remedia prima quæque ponamus.

Interdum enim hæc efficaciora sunt quàm ex pluribus

composita medicamenta. erit autem nota

denarij pro Græca drachma, æque eim

in libra denarij LXXXIII apud

nos sunt, sicut drachmæ apud

Græcos in-

currunt.

Denarij &
drachmæ conuenientia

¶ Alia

Alia Epistola eiusdem Cornelij Celsi.

CORNELIVS CELSVS PVLLIO NATALI SALVTEM D.

*Hanc epistolā
crediderim esse
se Scribonij,
aut eius qui
Scribonij gra-
ca interpreta-
tus est, eius o-
peri fuisse ab
interprete ip-
so præmissam.*

Lectis duobus libris compositionum Græcis Pulli Natalis, quos misisti mihi ut in Latinum sermonem conuerterem, libenter patri tuæ uoluntati, dignos eos existimans quibus operam impenderē, quos plenos utilitatis comperi: alioquin excusassem nisi me propositū haberet nihil non dignum sublimi Romanorum maiestate, de bono medicinæ artis splendidissime scribere, idc̄q; perennitati & litteris mandare. Habebit ergo & præsens tempus & futura posteritas, in hoc perpetuæ uoluntatis meæ curæc̄q; gratissimum munus: siquidem bona uoletudine nihil est pulchrius. dedi autem operam quantam potui ut ad uerbum transferrem, quæ in Græcis medicinalibus repperi, nec necessariam curam cultus orationis putavi, quia rectius duxi proprietates nominū edere, & rem ueram sub herbarum peregrinarum uocabulis explicare. unum genus fateor me translationis de industria declinasse, quo ferè Græci utuntur in medicamentorū scripturis, omnia ad secundam personam dirigentes. Ego uero in usum medicamentorum quæ edidi, ominus boni gratia nullam malui quàm infinitā inferere personam. Admoneremc̄q; nisi certum haberem te non ignorare, me huiusmodi bona utilitatis magis quàm delectationis causa scripsisse. Græci medici pōdera medicamentorum ad drachmas redigunt, quæ quia ad denarium nostrum conueniunt, octoginta enim & quatuor in libram incurrunt, pro nota Græcæ drachmæ quæ est figura talis Z, notam denarij Latinam, quam nosti posui, id est hanc ✕, & ad eius pondus Græcas drachmas rediges. & quando quæ uolui præfatus sum, nunc quæ desyderas explicabo.

*Denarij &
drachmæ con-
uenientia.*

Epistola Vindiciani Comitum Archiatrorum, ad Valentinianum Imperatorem.

Cum sæpe sacratissime Imperator, humani generis fragilitas falso de natura sua queratur, aliquando tamen potuimus redditis causis, ostensisq; remedijs, uanas & innumeras querimonias refrenare. Nam sicut rudis gubernator turbatum mare sulcans, incertus periculorum, dubius salutis cuncta rimatur, Ita & mortalium natura quæ perpetua sanitate optat frui, placida quæc̄q; desiderat. Sed quia nec mare semper potest esse trāquillum, nec unus in diem uenti spiritus durat, nec securus nauta ratem potest scandere, cum equor mole fluctuum tollit: sic neq; mortales possunt semper esse ualidi aut uiuentes, sed pro ætatis & temporis uarietate diuersis morborum aguntur incommodis. Quæ cum ita sint, clementissime Imperator, magna laus est ueterum instituta scrutari, maior uero gloria inuenta seruare. Siquidem illi uiam laboribus suis uirtutibus aperuerūt, nobisc̄q; iter intelligentiæ sua sapientia reliquerūt. Vnde

cum

cum quidam febris teneretur, & diu uentris duritia strangulatus, die duodecimo iam morti proximus uideretur, adhibitis ad curam multis & magnis medicis ut remedium consequeretur, hoc illis summum periclitanti præsidium uisum est, ut per intestinum clysterio ei curatio pararetur. cū ille imminente periculo æstualet, & ueluti morti proximus curationis etiā extrema deposceret, ego pudoris & reuerentiæ modum seruans quem cū

Exemplum curationis ardentis febris

ētis semper exhibui: prospexi ad tempus ne ueluti turpis cura forti uiro applicaretur. Cū ergo uidissem physin eius, quam de colore collegi, & sic citate uiscerum fatigari eum penitus aduertissem, ilico infuso sale aquam frigidissimam obtuli eius ardori, qui cum desyderio recentis quo cruciabatur, totum quod ei oblatum fuerat, ebibisset, autores medicinæ magni qui id spectabant exclamauerunt, occidisti hominem. nec dum uox eorū ab ore manauerat, euestigio eum somnus occupauit sudorq; perfudit. Quibus ego præsentibus, clementissime Imperator, tantis sudoris uis absterisionib. laboraui, ut si dici fas sit, Nilus ex eius corpore uideretur effluere, uerum cum æger expergefactus, recreatum se extinctis febribus, & ab infirmitate leuiorem esse sensisset, uentris etiam cœpit desyderio uehementer urgeri. adlato itaq; uasculo omne alui onus quo grauabatur exposuit, ad tam dirum foetorem, ut omnes qui illic aderant fugarentur, dicentibus egregijs medicis quod ōnia eius interna putruisēt. Post hæc à me æger ad balneas mittitur, ut lauacro eius siccitas humigetur. qui peructus unguentis remediabilibus, cum post balneum uestimenta accepisset, sitire se dixit. Statim eum absinthio, in quo libisticū fuerat decoctum, progressum à balneo potaui, nequid causationis in corpusculo eius maneret, quo uesica scybalis uel lapidibus per uicina loca meantibus premeretur. Præcepi etiam ei escam fieri de minutalibus porcinis, id est, podocylis & uentriculo, in quē uentriculum acetum cyminatum modico adiecto lasere mitti mandauī, ut omnino excocta caro etiam ossium duritiam emolliret, ut soluta eorum medulla cum iure ipso absorberetur. non dubium est autem optime Imperator, quod ex indigestione externarum crudissimarumq; crapularum, uel superfusa diuersi nimietate uini, repletis & plene tumentibus uenis, potus in uisceribus amarescunt, aufertur somnus, subsequitur calor, atq; occultarū febrium pestis, & quædam phrenesis pulsu cerebrum inquietat: uenter durefcit, qui iam dudum crudus repletus fuerat exuberantibus cibis, qui dum excoquantur consumptis quæ humida sunt, inflammationes inportunissimas faciunt, quæ adiecta calida aqua amplius necesse est excitentur. Inde ergo uenter durefcit, inflatur pulmo, splen distenditur. pinnæ etiam iecoris porriguntur. Quibus coangustatum & coartatum fel exprimitur, quo infuso tingitur corpus & fit luteum. Cum ergo peruenerit ad ea loca uenarum, in quæ pocula hausta descendunt, duo mala iuncta, id est, res acris ac dulcis, cito auferunt animam: sicuti petrarum humidarum sudor

c. 2 igni

*Frigida in fe-
bribus danda
ratio*

igni subiectus cito absorbetur ab igni. petra autem ipsa exusta & concre-
mata, spongia efficitur, unde calx uel gypsum conficitur. ita calore februm
excoquitur uitium cruditatis, ciborumq; congestio. Quibus consumptis &
exhaustis, frigida sine dubio superfundenda est ne penitus arefiant. Nam
nimirum estimas o bone Imperator, calidam & frigidam mortalibus inclu-
sam esse corporibus cum singulae res propriam habeant naturam. Ignis
ignem, aqua aquam desiderat. sed ad horum iungendam societatem siue
temperantiam procurandam, siluarum materies, lignūq; deposcitur, quod
& nutrit ac fuscitat & rapit ignem, & frigidam uertit in calidam. sed non ita
in nobis est coæquandum. Accipe igitur serenissime Imperator, quod con-
ueniens nobis putetur exemplum: thermarum scilicet ab se calidarum mix-
tio temperata, ubi nec ignis uidetur, nec lignum suggeritur, nisi uapor solus
sponte conficitur, & aër calidus sine labore sentitur. nōne duo unum sunt?
& diuersa atq; contraria inuicem profunt? diuina prouidentia salubri per-
mixtione ac temperie procurata, nonnullam corporibus abluendis sanita-
tem præstant, competentemq; medicinam præbentes, uarios languores à
corporibus mortalium pellunt? Hæc cum ita sint, nihil aliud reor mortali-
bus præbendum, nisi id quod cum infirmi essent desiderauerunt, & oblatū
sibi profuisse senserunt. His ergo utamur quibus sumus bene experti, &
quorum beneficio consequuti sumus optabilem sanitatem. Nam similiter
quidam cum oculorum lachrymantium reumate carere non posset, produ-
ctus est in medium conuentum multorum spectantium medicorum. Qui
cum inspectus ab his fuisset, dixerunt ei palpebras incidi debere, comburi
etiam hemicranium & raso capite uenas secari, quod Græci arteriotomoi
dicunt: inponi etiam escharas, & cum iam omnibus locis debilitatum & cau-
terizatum caput haberet, nihilq; ei tormenta, quæ desiderio sanitatis pati-
enter tulerat profuissent, deflebat omnibus infelicitatem suam. In ultimum
hæc ab egregijs medicis inuenta curatio est, ut cum dexter oculus lacrymā
funderet, uena ei dextri brachij laxaretur, cum sinister similiter in sinistro
brachio fieret. Quod cum pati cœpisset infirmus, flens & gemēs illud Ca-
tonis sæpe dicebat: corporis exigua medico committe fideli. Ego autem di-
co & perito. Restiti igitur his nec laxari uenam permisi, magnoq; silentio
facto auctores nostros in medium protuli ac recitauī, dixiq; ad eos: Si ex
multifario tormentorum genere miserandus iste uel unam medelam fuisset
adeptus, merito uos pateretur, sed cum neq; inunctione, neque incisio-
ne neq; combustione, inundationem lachrymarum reprimere potueritis,
cur indocte uenas ei laxari præcepistis? cum hic iam semianimis, uisionē
ipsam ferri perhorrescit. Vnde reddite mihi sapientissimi uiri hodiernæ
causas curationis, cur fuerit desuper oculus incisus, cur rasum caput, cur
meacula exusta uenarum: meatus enim inrigatio si uenerit ad ea loca in
quibus

*Exemplū cu-
rationis lachry-
mantium oculo-
rum infelix*

*Catonis uer-
sus*

quibus habebat receptaculum collectionis suæ, quo impetu exinde descen-
debat deorsum, recurrens rursus ad fontem cerebri, ibiq; coangustatus cū
feruere cœperit, uerendum est ne perforans cutem, ac pertundens cratem ca-
pitis, generet in eo uitia diuersa. aut ne iterum per aliquam uenarum erum-
pat ad aures, faciatq; hominem surdum, totum oppilans auditum, aut uer-
mes in auribus generet, uel naribus polypos nutriat. aut oculis ægilopia ex-
citet, aut dentibus sit molestus, & faciat hominem oris fœtidi, atq; corrupti:
uel quod maxime cauendum est, ne per uuæ destillantis, aut exulceratæ ui-
rium ipsa musce hominis corrupta languescat, pulmoniq; & stomacho pla-
gam inferat: lumbos quoque renesq; dissoluat, & incipiat humor noxius
per inguina & coxas, & crura decurrens, facere contractiones talorum
atque neruorum: paulatimq; auferat gressus, totóque organo tabescen-
te, uideamini potius consumpsisse hominem quàm curasse, cum uere uio-
lenta morte uideatur de hac luce migrare. Nam si cepearum acritudo ali-
quotiens nobis non manducantibus, nostris tamen oculis molesta est, aut
sinapi ubi & mel miscetur, leniri penitus non potest, sed calore eius commo-
tum cerebrum, ita desudat, ut oculos & nares acer humor infestet: quid pu-
tamus illi patiuntur, quibus circa oculos cura rursus aut igni adhibetur aut
ferro? quare imperator fidem nostris auctoris adhibentes, non creda-
mus, quibuscunq; medicinis, nec uulneri uulnus superponendum putemus,
sed ita ægris remedium porrigendum esse credamus, ut neq; grauibus tor-
mentis, neq; intolerabili medicinæ curatione crucientur. Plura ergo de ob-
seruatione medicinæ pietati tuæ ac posteris tuis, digna memoria tradidi,
quæ homines docti de expertis remedijs prodiderunt, quæ tua diuina sere-
nitas oro suscipiat, & ad memoriam cæteris relinquat.

INCIPIT AD CAPITIS OMNES SVBITOS
& diutinos, & multiplices dolores.

CAPVT I.

Ad capitis dolorem etiam in febris, primis diebus incommodi.
serpylli — I. rosæ aridæ — II. incoquantur cum duobus sexta-
rtijs aceti acerrimi, donec ad dimidias perducantur. inde sumi-
tur cyathus, & duobus rosæ cyathis bene cōmiscetur, frequen-
terq; curatur ex eo caput: ubi enim incaluit quod infusum est, nisi recēs adij-
ciatur, nocet. Item prodest eodem modo ruta per se uel cum hederæ baccis
decocta, & capiti tepide infusa. Polygonos quoq; herba, quæ latine sangui-
naria dicitur, & menta multis profuit eadem ratione decocta, & capiti tep-
ide infusa. Dolorem capitis leuat spondylion, & agni semen, & platani pilu-
læ, similiter aceto incoctæ: rosa quoque duplici mensura, simplæ aceti

*Rosa pro ros
sacco*

c 3 commi

commixta, sicuti & polygonos superius dicta debet excoqui, id est, ea quæ sanguinaria dicitur. cum autem plurimis diebus manserit dolor capitis, tum omnium suprædictorum oportet uncias singulas sumi, hisq; admisceri lauri baccarum, castorei, nucum amararum, pulegij, sambuci foliorum, uncias singulas, & in aceti sextarijs quatuor decoquere ad dimidias, & eodem modo rosa admixta dupliciter, sed non tam frequenter caput curare. Ad omnem capitis dolorem efficaciter prodest medicamen tale. crocomagmatis — i. aluminis scissi, uel gallæ — i. hæc teri ex aceti, & rosa duplicis ponderis uicissim adiecta oportet, usq; dum mellis habeant spissitudinem, atq; inde frontem, & utrinq; tempora oblinere. Ad capitis dolorem, cum inueterauerit, bene facit hæc compositio. myrræ * i. croci * ii. amygdalarum amararum * ii. rutæ uiridis. * iii. spondilij & panacis * singulos, lauri baccarū * iii. serpylli * ii. castorei * i. teruntur hæc omnia cum aceto, & fiunt pastilli, cū opus est diluuntur aceto & rosa in mellis spissitudinem, atq; ita frons & tempora oblinuntur. Permanente uero capitis dolore, materiã quoq; humoris oportet detrahere ex eo per nares, uel per os, quæ res etiam auriculam uel dentem dolentibus prodest: nec minus his quibus subite uertigines obuersantur, quos scotomaticos græci dicunt. item comitiali morbo correptis prodest, sed & caligine impeditos ex magna parte leuat. debent autem ij homines pridie abstinere, & superioribus diebus aquam potare. per nares ergo purgatur caput, his rebus infusis per cornu, quod græce rhinenchytes uocatur. hederæ succo per se uel betæ succo cum exiguo flore æris, uel cyclaminis succo mixto lacte aut aqua, pari mensura. bene detrahit è naribus liquorem & hæc compositio. salis, nitri, aceti, olei ueteris, mellis, singularum rerum denarios binos, cyclamini, succi staphidos agrias quam herbam pedunculariam, quod eos necat quidam appellant, singularum denarios binos. hæc in unum mixta, naribus per cornu infunduntur, uel pinna longiore nares interius perfricantur. cum satis uisum fuerit fluxisse humoris aut sanguinis, ut reprimatur aqua frigida pura nares diutius oblui oportet, uel croco macerato in eadem pridie.

Sed si per os magis detrahere humoris materiam uisum fuerit, quia non sine tormento quodam per nares ea deducitur, suadëbimus pyretri radiculam commanducare, atque subinde hiantem pati fluorem saliuæ. uel uuam passam cum piperis albi totidem granis dabimus commanducandam, & expuendam, æque enim & hæc deducunt pituitam. bene facit & sinapi, ex aceto tritum, sed non excastratum gargarizare, trium cyathorum mensura admixta mellis libra una. detrahit enim & hæc compositio largiter pituitam. Cum uero diu caput dolet & adtonderi pressius & adradid prodest, ut possit diutius fricari, & aqua calida foueri pura uel lauro incocta, quo tempore etiam sternutamentū concitare non alienum erit hoc

medi

*Sinapi non ex
castratum*

medicamento quod ex his rebus componitur. ueratri albi, castorei, struthij, quod est radix lanaria, piperis albi, singulorum denarios singulos. hæc contusa tenuiter forato cribro transmittantur, cum opus fuerit per pinnam, aut calamum scriptorium naribus insufflentur, uel spicillo tincto in aqua & excusso, naribus iniiciuntur: proderit autem ad sternutamentum etiam per se contusum, & eadem ratione iniectum ueratrum album: linguam enim siccam & aridam sternutatio statim inundat.

Capitis dolorem quamuis ueterem & intolerabilem protinus tollit, & in perpetuum remediatur, torpedo nigra uiua imposita ei loco qui in dolore est, donec desinat dolere, & obtorpescat pars: quod cum primum senserit qui dolet, remoueatur remedium, ne sensus auferatur eius partis. plures autem parandæ sunt torpedines eiusdem generis: quia nonnunquam uix ad duas tresue respondet curatio, id est, torpor, quod signum est remediationis.

Ad capitis dolorem factum ex perustione prodest rosæ bonæ succus infusus capiti, sed cum succo de moris facto pari mensura admixto.

Ad capitis dolorem factum ex perfrictione satis prodest oleum irinum cum serpyllo & exiguo aceto infusum, magis autem si aut iridis radix aut peucedani succus prioribus admixtus fuerit, prodest & ruta cum oleo irino & exiguo aceto cocta, & tepide infusa capiti, nec minus profunt folia lauri cum irino oleo & exiguo aceto trita & infusa capiti.

Ad capitis dolorem factum ex uino nimio profunt quidem & ea quæ ^{Ebrietas} diximus proficere ad capitis dolorem ex perustione factum, profunt & rutæ folia trita cum aceto admixta eis rosa & nuces amaræ eodem modo, faciunt & agni folia quæ nascuntur in uirgultis quibus Græci pro uiminibus uiruntur, eademque lygus appellant, cum iridis aridæ radice trita, mixta eis rosa atque aceto.

Ad capitis dolorem factum ex ictu aut casu è sublimi, prodest rosa & irinum oleum aceto decoctum: item rosæ aridæ folia macerata prius passo deinde cocta atque trita, & ita inposita, simili modo profunt, & sertula campana similiter facta prodest, uel myrti folia tenera ex uino trita cum myrra & pulegium ex uino tritum, & mala cydonea uino cocta & trita atque inposita capiti plurimum profunt.

Medicamentum quod repellere possit ea quæ ad caput redundaauerunt: castorei uictoriati tertiam partem, sphondilij ✕ I. nucis amaræ ✕ X. rutæ folia ✕ II. sili massaliotici ✕ II. cum aceto prius hæc teruntur diligenter, deinde rosæ admiscantur.

Ad diutinos capitis dolores, salis integri mensura quantum manus plena ^{Dolor diutinus} comprehendere poterit, coquitur ex oleo superfuso, ita ut superet salem, ^{nus} c 4. deinde

deinde cum omnino nihil incurrit de sale asperum, perungitur dolens capitis pars hoc oleo, superq; lana succida eodem oleo tineta imponitur.

Sertulæ cāpanæ coronæ quinq; ex passio & aqua frigida pari mensura coquantur donec permadescant, tunc teruntur admisceturq; opij quod satis sit, uel papaueris lacryma quæ sopora à quibusdam appellatur, ad uictoria ti pondus adijcitur. ex his pannus quantum satis est linitur, & utrinq; tempora tinguntur. Ad capitis dolorem omnem efficaciter prodest, baccharum lauri denarij semissis. scamoniæ * i. croci uictoriati pondus. teruntur hæc optime ex aceto & rosa, cum opus est dolens pars capitis perungitur. hoc medicamentum successus mirificos habet.

Ad dolores capitis puerorum maxime eius partis quam bregma Græci appellant. lini semen tritum ex aqua imponere oportet: uel oliuæ folia tenera trita cum uino adiecto uiridi oleo, simili modo superponere: uel opij quantum fabæ ægyptiæ magnitudo est, & salis duas partes, & pulegij partem unam terere oportet cum aceto, deinde adijcere unguentum supra scriptum, & sic perungi dolentem partem capitis.

Ulcuscula capitis

Ad ulcuscula in capite similia mammarum capitulis, ex quibus sanies manat, radi caput oportet, & ex nitro lauari. fures quoque ex melle coctos imponere utile est, uel bulbos scillæ ex aqua coctos, ita ut alumipis liquidum tantundem ponderis ammiscetur, & sic caput inlinatur. Ad ea quæ feruescunt in capite cum rubore, lini semen contusum, & melle consparsum imponendum est.

Ad capitis dolores in febr. rutæ siluaticæ seminis, uel rutæ noditis radicis, ex qua rhus nascitur, myrræ, pyrethri, aphronitri, salis ammoniaci, piperis longi, hederæ albæ foliorum uel baccarum, bdellij, galbani, balsami, iris illyricæ, singularum specierum denarios denos. castorei denarios quatuor. balani unguentariæ * ii. rhamni * x. trita omnia in unum coniunguntur cum aceti scillitici quantum sit libra una. sed ita temperabitur medicamentum donec spissitudinem mellis recipiat, atq; ita reponetur in uaso fictili. & cum opus fuerit inde sumetur quantum satis sit, quod in linteolo bene tenero spisso inlinatur, perunctumq; rosaceo modico imponetur.

Si uastior fuerit dolor capitis medicamentum tam spissum fiat infra scriptum, quàm est emplastrum, & linteolo denso imponatur: agni seminis & peucedani radicis. * iiii. iridis * ii. aceto prius maceratas has species excoques uel contundes, & rosa dilues, atque ita raso capiti impones.

suffocatio de uulua

Ad uehementes sceminarum capitis dolores, & suffocationes quæ de uulua ueniunt, quod genus ualitudinis Græci hystericen pniga uocant, & ad eos qui caduci appellantur, & ad freneticos, & qui uertigines habent. sphondylii denarios sex. castorei * vi. peucedani * ii. nucum amararum * vi. hæc cum aceto & rosa bene trita & permixta capiti infunduntur. Ad diutinos capitis dolores, etiã ueternosos quos græci

græci lethargicos uocant, & phreneticos, & ad omnia uitia quæ circa caput generantur, etiã ad podagram. ceræ ✕ LXXIII. olei ueteris ✕ LXXXIII. aluminis fissi ✕ VI. glutinis taurini ✕ X. peucedani ✕ XX. cassiæ ✕ X. resinæ terebinthinæ ✕ XX. picis liquidæ ✕ X. galbani ✕ XIII. aloes ✕ XVI. taurinum gluten cum aceto ad ignem soluitur, peucedanum & cassia uino macerata conteruntur & taurino glutini commiscuntur: cætera ad ignem liquidata dum calent superscriptis admiscuntur. Quæ bene subacta manu reponuntur: cum opus fuerit pondus inde denarij sumitur, & dilutũ aceto atq; rosa capiti infunditur, sed melius facit hoc medicamētum linteo lo inductum raso capiti impositum. Ad capitis dolorem sine febre bene facit de experimento capitis derasio, aquæ potatio, cibi abstinentia, uentris solutio. sed tum etiã rosa atque aceto curandum caput. prodest etiã detrahere pituitam, sinapi aut hyssopo ex passo decocta. item herbæ pedunculariæ semine, quã græci staphida agrian uocant, trito cum pipere & melle, oleo admixto, aut ipsius herbæ peduncularis semine per se melle admixto.

Permanente autem diutino capitis dolore profunt ei huiusmodi perunctiones. ruta cum aceto & oleo calefacto. iridis radix cum aceto. salicis folia trita ex aqua. serpyllum aceto tritum & inferuefactum cum oleo & aceto. Millefolium quod græci polygonon appellant cum ruta tritum, admixto aceto & oleo. nuces amaræ purgatæ tritæ cum aceto & oleo, ita ut hæc interdum uelut cerotum cum linteo fronti superponantur. similiter prodest & ruta siluatica trita cum aceto & oleo quasi cerotum fronti superposita. aut agni albi semen ex posca tritũ. aut ocimum uiride uel semen eius ex aqua tritum & impositum. aut hederæ albæ folia quatuor cum aqua mulla, aut git, quod græci melanthion uocant, eodem modo fronti impositum aut naribus inictum prodest.

*Millefolium
græcis poly
gonon*

Ad torridam aut constrictam eutem capitis bene facit castoreum, & balsamum, & peucedanum, incoctum simul & seorsum in uaso cum aceto & cum oleo capiti infusum. Faciunt etiã huiusmodi medicamenta capiti superposita quæ græci cataplasmata dicunt. iridis radices cõtufæ ✕ VI. & pusillũ rosæ siluaticæ seminis cũ farina hordeacea cocta, aut feniculi radices similiter coctæ cum farina hordeacia. Prodest etiã ad nimios dolores capitis constrictio eius per fasciolam non nimium latam, ita ut ea per mediam frontem & utraque tempora circundet. bene facit & fomentum per spongas molles aquæ calidæ, decoctis in ea prius lauri folijs & capitibus papaueris adhibitum. & unctio capiti facta ex folijs lauri & agni & populi, tritis cum aceto & oleo. Ad ulcera quæ in capite efferuescunt cum humoris manatione prodest aqua calida bis tẽrue die per spongiã sæpius super ulcera expressa, quod Græci catantlesin appellant. Perunctiones autem quas Græci synchrismata uocant & ea quæ superposita dolentibus partibus ijdem cataplasmata appellant, eiusmodi

eiusmodi profunt. folia salicis ex aqua trita, aut uitis albæ radix aqua pura cocta, aut lenticula ex aqua cocta aut asparagi radices ex melle coctæ.

Ad capitis dolorem, folia lauri uel baccas uel florem terere oportet cum aceto & irinum oleum illis admiscere, atq; ita caput naresq; perungere.

Facit & iridis radix cum malo cydoneo cocto ex aqua pariter inposita. Ad omnem capitis dolorem inter initia profunt aquæ refrigerantes, & repellunt eum, interdum admixto pane, uel polentæ polline consperso aceto. Plātaginis quoq; succus & rubi aut lentisci aut millefolij, aut herbæ urceolaris,

Macia Græcis anagallis

aut thus syriaci, aut maciæ, quam Græci anagallida apellant. itē mentæ succus, uel intiborum, uel myrti, uel staphidos agricæ infusus capiti plurimum prodest. Ad diutinos capitis dolores prodest infusum capiti oleum uetus cyprinum uel irinum cum peucedano, sphondilio, & castoreo, imponi autem statim oportet lini seminis farinam & hordeaceam in unū coctam ex posca, sed postea prodest inpositum cerotum ex cyprino oleo factum cum ruta. Item benefacit cerotum ex irino aut syriacino oleo cum butyro dum modo calefacto medicamine caput perungatur. Opobalsamo autem cum serpyllo & rosa uel peucedano prodest etiam lethargicos perungi. Ad omnem capitis dolorem benefacit centaureæ tenuis succus cū aceto calido infusus capiti. Ad capitis molestū & diutinum dolorem medicamina infra scripta facies: hederæ nigrae folia trita admixto aceto, oleo, uino, æquis portionibus quod sufficiat in uasculo quolibet feruere facies, ac postea frontem & tempora lines. Cicutæ folia aut si folia non fuerint radicem eius teres & fronti inlines, aut in sacculo lineo ad frontem suspēdes.

Aloes ʒ vi. croci ʒ vi. gummis ʒ vi. album oui & cocleas minutas numero v. hæc uniuerfa conteres in mortario marmoreo, & aceto admixto fronti inlines. Rasamē pastæ quod in magide adhæret ʒ vi. & cretæ ʒ vi. & bulborum incoctorum ʒ iii. tritos & medullam siue uitellum oui gallinacei, conteres pariter ex aceto, & fronti inlines. Muris cerebrum tolles & in uinum mittes, ac maceratum & tritum fronti inlines. Euforbij ʒ i. croci ʒ vi. permisce cum aceto, & pariter bene tritum fronti inlines. Hederæ succus densus fronti & temporibus inlinitur, & cum siccatus fuerit iterum inlinitur, quo facto dolori capitis potenter subuenitur. Ad conspescendum capitis dolorem, pollinem thuris cum uisci scrupulo pariter fronti inline, quod si dolore medium caput findi uidebitur, hederam cōtunde, ac succum eius oleo rosaceo misce, & cum linteolo mundo fronti inducito, tempora quoque ex eo & nares perunge: quod si grauior dolor fuerit, etiam cerebro superfunde.

Magidis in strumēti pisto riy rasamen

Limaci calculum quem in capite habet tolle, quod non facile facies, nisi ei dum in uia repit caput subito abscideris: quem lapidem quamdiu tecum habueris nunquam ullum dolorem capitis nec senties nec patieris.

Limacis calculus in capite

Lauri baccas numero quinque ex aceto contere, aut septem pilulas stercoris caprini ex aceto tere & frōti inline

in line. Herba in capite statuæ cuiuslibet nasci solet. ea decrescente luna sublata, capitiq[ue] circumligata, dolorem tollit. hemicranie etiam efficaciter medetur, si in panno rufo lino rufo ligata capiti uel temporibus alligetur. Radicem atractylidos herbe quam nostri carduum uocant, uel eius ramum, uel florem acia ligatum & capiti circumdatum, dolori eius mederi constat. Nec minus herbam polygonon quam rubiam uocamus, circumdatam capiti dolorem tollere experti sumus. Ramus spinæ albæ alligatus capiti efficaciter medetur. Sinapi quoq[ue] cum ruta & aqua tritum & ad mellis crassitudinem redactum. Corona ex herba hierobotane, quam nos uerbenam dicimus facta, capitiq[ue] imposita dolores tollit. Cucurbitæ uiridis ramenta cerebro imposita, infantibus quoq[ue] qui ex dolore capitis nauseam patiuntur, ualidissime profunt. Herba strumus contrita & cum oleo permixta impositaq[ue] temporibus, & toto corpori cum ipso oleo perducta, incredibiliter & capitis dolorem tollit, & languorem si quis fuerit corpore discutit. Radix cupressi tenuis capiti circumdata dolorem eius leuat. Bacce lauri in pari numero contritæ, & oleo adiecto calido fronti impositæ profunt. Oleum ex nuce iuglandæ quæ manducatur expressum subitum capitis dolorem, si eo perfricetur, mire conpescit. Malum cydoneum, palmulæ quinque, papaueris caput unum, dempto semine, usq[ue] ad quatuor cyathos cum aqua ad tertias decoctum & cum mulla aqua potui datum, ualde prodest. Folia mali punici diligenter contrita, & deinde succus eorum uel ipsa oleo permixta, potenter etiam inueteratos dolores persanant, si inde ad sidue frons & tempora perfricentur. Cum intrabis urbem quamlibet, ante portam lapillos qui in uia iacebunt quot uolueris collige, dicens tecum ipse, ad capitis dolorem te remedium tollere, & ex his unum capiti alligato, cæteros post tergum iacta, nec retro respice. Creta quæ cimolia appellatur cocta ex aceto, fronti imposita potenter medetur. Sal cum ruta tritum adiecto melle fronti inlitum, certissimum remedium est. Fæcula qua infectores utuntur si spondam lecti priorem qua uir cubat perunxeris, & spondæ medio inligaueris, dolores capitis remediabis. Ex eadem aqua de qua bos aut asinus biberit paululum sumptum & potatum tollit efficaciter capitis dolorem. Porri sectiui succum coclearia duo, & unum mellis, permixta ituro dormitum uel in nares uel in auriculam tepidum infunde, statim proderit. Pollinem siliginis admixto oui albo, & quidpiam salis confricato, & fronti inlinito, & fascia superligato, mirabile est. Anethum ita ut de horto collectum fuerit decoquitur ex oleo, & succus eius capiti infunditur.

Si de capitis dolore difficilis somnus sit, amygdalino oleo caput perungi oportet. Si de sole caput doleat, cupressi folia contrita quam polenta de hordeo, uel amygdalis, & succo portulacæ fronti inlinuntur. Magnetes lapis qui antiphyson dicitur, qui ferrum trahit & abijcit

Herba in capite statuæ

Rubia Græcis polygonon

Corona ex amuleta

Magnetes duplex

abijcit, & magnetes lapis qui sanguinem emittit, & ferrum ad se trahit, collo alligati aut circa caput, dolori capitis medentur. Expertum est mihi pulegium in oleo coquere, eoq; frontem & tempora & cerebrum perungere. Glebulas de limine uel ipso cardine erasas cum aceto simul permiscere eoq; luto frontem inlines, quo caput confestim grauissimo dolore releuabis. Terra uiua in ouum mane coniecta, & sub lectum ad caput conlocata unice prodest. Duo folia lauri circumcisa rotundabis, resinaq; terrebintina glutinabis & utrisq; temporibus adfiges, nisi reddita sanitate non decident. Hirundinum pulli lapillos in uentriculis habere consuerunt,

Lapis in uentriculis hirudinum

Terræ contactus amuletis nocens.

ex quibus qui albi maxime fuerint, si in manu etiam singuli teneantur, aut circa caput lino nectantur, ueterrimos & diutinos capitis mulcent dolores, nisi contactu terræ lapillorum potentia minuatur. Cornicis cerebrum coctum & cibo sumptum graues & inueteratos dolores capitis effectu mirabili pellit. Vulturis cerebro paululum cedri, si inmiscueris, & nares inde intrinsecus caputq; perfricueris, omnes dolores statim minues.

Ex quacumque causa grauedinem capitis exortam quæ intempestiuum concitet somnum, sine dolore discutit, si quis inperigines in asini cruribus naturaliter natas detrahat, easq; in scobem delinatas, immixto acetone naribus penitus obstipet. Si dolor ex cerebro gignetur, hederæ folia septem & nucleos purgatos ex perficis septem, ex oleo & aceto decoques, pariterq; conteres atque inde tempora & frontem dolentis obduces.

Ruta trita aceto & oleo rosaceo mixta, mirifice dolorem capitis auertit, cerebro uel temporibus infusa. Caput ocimi tritum cum rosaceo oleo aut myrteo & aceto, fronti rectissime inponitur. Serpyllum decoctum ex aceto & tritum recte inponitur temporibus & fronti. Corona de puleio prodest capiti inposita, si terram non tangat. Si difficilis somnus est ex dolore capitis, oleo amygdalino caput ungerere oportet & tempora: nucleorum uero perficis farina cum melle & aceto fronte inlita prodest, nuclei quoque amygdalini triti utiliter inponuntur. Etiam in febris baccæ lauri impari numero in oleo contritæ & capiti inlitæ, sanant dolorem. Hederæ folia mollissima trita ex aceto & rosaceo aduersus omnem dolorem fronti inlinuntur. Panacæ radix in oleo conteritur, & deinde capiti instillatur. Ossa de capite uulturis alligari prodest capiti dolenti. Gallinaceus pullus inclusus abstinetur nocte & die, deinde eius gallinacei pluma uel crista alligatur ad collum aut dolentis caput, ac statim medetur. Surculus ex nido milui puluino dolentis caput superpositus prodest. Murenarum pellium exustatum cinis ex aceto fronti inlitus prodest. Cocleæ matutinum rorem pascentis caput arundine præciditur, & in linteolo licio alligatur, colloq; suspenditur, continuo medetur.

Fracto

Fraeto capiti tela aranei ex oleo & aceto inposita non recedit nisi sana- *Fractū caput*
uerit. Corni ceruini exusti cinis inlitus frontī ex aceto & rosaceo prodest.

Lanam ouiculæ de inter femora uelles & cōbures, & in aceto intingues
& super tempora dolentis ligabis. Lanam arietis de fronte uelles, & con-
bures in operculo ollæ nouo, & in mortatio confricabis, atq; ex aceto fron-
ti inlines. Sertulæ campanæ fasciculum ex aceto decoques, & frontī in-
lines. Caput si dolere cœperit, ouo cum melle mixto in balneo laua, sta-
tim cessabit dolor. Intybi contusi succum oleo rosaceo, & aceto acri, æ-
quali mensura mixtum, capiti laborantis infunde. Betæ nigræ succus tē-
poribus dolentis inpositus, mirum remedium est. Serpyllum in aceto
decoctū frontī laborantis infunde, uel temporibus imponito, & si somnus
difficilis est, oleo amygdalino caput perunge. Rutam uiridem tritam
cum aceto acerrimo & oleo rosaceo, æquali mensura, toto capiti laborantis
infunde. Lauri baccas xxxv. piperis grana xx xv. tere, & tritas cū ouo
albo temperabis, & frontī impones. Ossa de perficis etiam duracinis frā-
ges, & nucleos eorum colliges & siccabis in umbra & cum necesse fuerit cū
oui albo temperabis & frontī superimpones. Caput si quis sic doluerit ut
medium findi uideatur, hederæ contusæ succum per linteolum delicatum
mundum exprimat & oleo etiam rosaceo admisceat, & sic frontem & tem-
pora perungat, & cerebro & naribus inde & auriculis infundat. Caput si
ex frigore doluerit, ungentum irinum cum oleo laurino misce, & calefactū
cerebro superfunde & insuper lanā unctam circa caput pone. Sicuti nul-
la de causa subito caput & tempora doluerint, myrra ex uino crassius trita
tempora oblinat, uel fabam fresam in aqua prius maceratam, postea in ui-
no decoctam tritamq; inlinat frontī, uel baccas lauri impari numero con-
terat prius, deinde admixto oleo diligētius terat, ad instar collyrii, & postea
in futili calefaciat, eoq; caput perfricet. *Collutiones*
Purgatio autem capitis ne supra-
scripta nascantur utilissima fertur hæc, si hyssopi aut origani summitatibus
contritis, & ex mulsæ aquæ cotyla dimidia coctis, os adsidue conlueris.

Capitis ulcerationes sanantur, si succo de beta è radice expresso caput in
balneo perfricetur. Si cui in capite tubera nascuntur, cupressi baccas uiri-
des in uino decoctas tritas tuberibus adponat, ita ut per dies quinq; in ca-
pite alligatum & signatum medicamen maneat, post diem quintum soluat
ac renouet: & hoc si necesse fuerit ter aut quater faciat, intra diem uicesimū
perlanabit. Brassicæ succus naribus infusus capite purgato, dolorē quo-
que eius efficaciter adimit. Radix pyretri in sole diu commanducata, etiā
pituuitam expellit. *Hiera maior*
Hiera maior faciens ad capitis nimium & ueterem do-
lorē, & ad phlegmata spissa & constricta laxanda et prouocanda, ex calida
aqua ieiunis data, ad spleniticos ex posca, ad hepaticos ex uino græco, ad
accessiones cotidianas ante suspirationem datur ex muria, quia & uentrem tē-
perat, maxime prodest etiam melancholicis & scotomaticis: danda autem
d omnibus

omnibus ieiunis & bene digestis ad modum nucis auellanæ, quæ cōstat ex speciebus his, stichados — i. ʒ. vi. agarici — i. ʒ. vi. colocyntidos, id est, cucurbitæ quod habet interius molle inter semina siccatum — i. ʒ. vi. opopanacis ʒ xv. sagapeni ʒ xv. petroselini ʒ xv. aristolochiæ rotundæ ʒ xv. piperis albi ʒ xv. cynamomi, spicæ nardi, myrræ troglodytis, folij, croci, uncias singulas, mellis uero optimi despumati tantum mittes quātum sufficiat pulueri specierum supra scriptarum colligendo ad spissitudinem cōgruentem, deinde confectum medicamen in uasculo uitreo aut fictili sub signaculo reponatur. Cupressi tenuissimi radice caput coronatum dolore breui ponit. Pulegij florem destringes & teres ex aceti cyathis duobus, adijcies rutæ tantundem quantum pulegij, & unam cepam, & salis bolū. cum omnia trita erūt, adijcies olei boni cyathū, & tenuiter subcoques, ac bene permiscebis, atq; aduersus pilos caput ex eo diligenter perunges.

AD OMNES DOLORES HEMICRANII ET HETEROCRANII
subitos & diutinos. CAPVT II.

Hemicrania

HIRCINVM finum tritum cum aceto scillitico misce, & fronti & temporibus inline. hoc ad dolorem hemicranij sedandum etiam in perpetuum prodest. Tus, & myrram, & ouum teres simul, & fronti induces uel temporibus subitus cum hemicranij dolor fuerit. Lafer cyrenaicum cum aceto tere & inline frontem cum temporibus. Hemicranium statim curat uermes terreni parin numero sinistra manu lecti, & in limine cum terra de limine eadem manu triti, & cum aceto optimo eadem manu fronti uel temporibus inliti cum dolor urgebit. Finum uel cinerē coclearum & granum sinapis cum aceto ad ternos scripulos miscere, & temporibus inline prodest. Herba strumus & stercus murinum cōtrita, & ex aceto fronti inlita, celeriter dolores etiam heterocranij abolent. Ossicula in capite porci duo naturaliter forata inueniuntur, id est unum in dextera parte, & aliud in sinistra, quæ reperta & reposita, & cum opus fuerit licio suspensa, medelā capiti prout inuenta sunt præstant, id est dextrum dexterae parti, & sinistrum sinistre: sed præter te & ægrum ossicula tertius non contingat, quæ ad hanc necessitatem colligi diligenter & seruari debent. Piperis grana xxxi. murini fimi pilulas xxxi. sinapis quātum tribus digitis possis tollere, teres & aceto acri ad ceroti modum permiscebis, & ita fronti impones, & aluta desuper teges. Laferis granum medicinalibus digitis auri iniice ex ea parte qua caput dolebit, statim proderit. Herba meliloti interiora, & oui cocti uitellum cum uino modico tere diligenter, & inde hemicranium uel tempora quæ dolebunt inline, confestim sanabis. Pampinum continuò de uite lectum cum oleo coques atq; simul tritis diligenter tempora inline. De muris fimo pilulas septem teres, & cum aceto fronti uel temporibus dolentibus inline. Si

Heterocrania

uir

uir aut adulescens aut infans hemicraniam patietur, obseruet ut semper luna septima, & septimadecima, & uicesima septima se tondeat. mirum remediū *Septimarū lunarum uis* habebit, neq; curet si dies martis aut saturni in has lunas inciderit. Heterocraniam siue hemicraniam discutit hæc compositio, gallæ syriacæ — III. trocomagmatis — III. aloes — III. sed gallas prius tundes & cribrabis, tum cætera similiter tunsā & cribratā miscebis, idēq; medicamen in pyxide conditū seruabis, cum q; usus exegerit ex aceto temperatum parte frontis quæ dolebit impones. Terræ ægyptiacæ partes duas, crocomagmatis partem unam cum aceto diligentissime ac minutissime conterere, & partem quæ dolebit inlinito. Opj — I. colophonij — I. myrræ — I. hyoscyami — I. peucedani — I. anethi — III. crocomagmatis — I. seorsum hæc tundes, & cribrata in mortario diutissime conteres, & ex aceto optimo de hoc puluere collyria formabis, cum q; opus fuerit, in cote ex aceto teres, & spissum parti frontis & temporum quæ dolebit ante diligenter deterisæ frequenter induces. Grana hederæ & serpyllum pari pondere teres ex aceto, & inde totum ueritice m perfricabis. Baccas lauri ex aceto tritas adiecto oleo fronti impones aduersum heterocranij molestias. Peucedanus herba trita & ex aceto & oleo fronti inlita heterocraniam statim sedat. Herba uel hederæ in capite statuat cuiuslibet nasci solet, ea si in panno rufo acia rufa, uel lino rufo ligata, capiti uel temporibus alligetur, mirum remedium hemicranie, uel heterocranie prestabit. Nouem grana piperis in uino optimo teres, atq; ex eo frontem & tempora inlines in ea parte capitis quæ de hemicrania dolebit. Succū de allio in eam aurē ex cuius parte dolor hemicranij fuerit infundes.

A D VERTIGINEM CAPITIS.

CAPVT III.

Ad uertiginem capitis quam Græci scotoma uocant: peucedani *Vertigo Scotoma*
 * II. castorei * I. spondilij * I. baccarum lauri purgatarum * I. terentur: hæc omnia diligenter, & ex his componetur medicamentum, quod cum opus erit admiscebitur ei rosæ & acetū quod satis sit: est enim hoc mirabile medicamentum. Cerebri dolores ex quibus etiam subitæ uertigines oriuntur discuties si plantā ulmea caput circumligaueris, atq; coronatus ita triduo dormieris: expertum est. Veteres dolores capitis & uertigines cito emendabis, si betæ nigræ succo tempora perlinas: idem præstat intibi succus si cū rosaceo oleo & aceto mixtus caput inlinatur. Ad uertiginem abolendam efficacissimum est, si abrotonum tritum in uini potione tepidum bibatur, uel cum oximelle nō acri accipiatur. Quibus uertigines fiunt, aut quibus mens perturbatione capitis alienatur, cochleæ singulæ contritæ maiores cum suis testis ex calida passi uel defruti potione datæ diebus plurimis, prosunt si post triduum continuum interpositum, iterum plurimis diebus accipiantur. Qui unam cocleam maiorem *Cochleæ remedium*
 d 2 semi

semicoctā comederit die primo, sequenti duas, tertio tres, quarto duas, quinto unam, remedium experietur non solum ad uertiginē, sed etiam ad suspiria & uomitus prodest. Vertiginem capitis abolet uettonicæ fasciculus cū aqua nitida ad tertias excoctus, aut apij uiridis fasciculus cum ture similiter decoctus & ex mulsa aqua tepida potatus. Hyoscyami ramusculum in aquæ sextarijs tribus usq; ad tertias decoques, & dabis per triduum potui quartarios singulos, aut etiam minus pro habitudine, uel ætate, uel sexu.

Trifolium uirgatum Trifolium herbam, quæ gallice dicitur uisumarus, aqua frigida macerato, & eam aquam diebus decem bibito, sed ut herbam cotidie mutes. Misy libra una cum aceto acri contrita & fronti inlita, mirabiliter uertiginem sedat.

PITYRIASI, ET PORRIGINI, AC PRVRIGINI, ATQVE
ulceribus, & lendibus, & pedunculis capitis. CAP. IIII.

Pityriasis

PITYRIASIN & porriginē capitis quæ plerūq; in perniciem se conuertunt nisi occurratur, perungi oportet assidue bulbis tritis, sulfure uiuo, & uino bono in unum permixtis. Item prodest cedria tantum ungere caput, uel allio trito et aceto & nitro. Farina feniculi ex uino capiti inducta porriginē expurgat, furfures quoq; idem præstant, si caput inde assidue in balneo laetur. Oesypum ex oleo tritum & instillatum capiti, pityriasi medetur. Ex uino & oleo & cedria pruritus scabiemq; capitis tolli manifestum est, si ungetur assidue. Pruriginē capitis discutit fel ouillum inlitum cum creta cimolia, donec areseat, mirum est. Nitrum alumini admixtum pruriginē capitis tollit, si inde frequenter fricetur & lauetur. Ulcera in capite tāquam proprius morbus præcipue infantibus nascuntur, sed & uiros & mulieres grauiter molestant. hæc ergo felle taurino cum aceto reperfacto inlita, efficaci remedio sanantur. Seuū uituli cum sale subactū utilissime adhibetur pityriasi. Testarum muricū uel purpurarū exustarū cinerē ex melle ulceribus capitis imponi oportet. Allium cum sua ueste cōburitur cinisq; eius ex oleo capiti ulceroso imponitur. Oleum amygdalinū cū uino optimo permixtū expurgat capitis uitia. Folia rubi in quo mora nascuntur, arida contrita capiti insperguntur & desuper lana succida & charta superponitur. Malua erratica cum urina humana, id est puerili trita & inposita, ualde siccatur capitis humores. Omnia autem capitis ulcera cum purgata sunt iucundissime ad cicatricem perducuntur sic. Spumę argenti tunsæ selibra, & cærę libra, cerussæ libra, olei rosacei libra, cum liquefacta & mixta & trita fuerint, hæc refrigerantur & adijciuntur his ouorum incoctorum quatuor lutea, id est uitella, & simul pistillo in mortario permiscuntur, atq; inde inducitur caput, mirum remedium experieris. Nasturcij semen mixtū adipi anserinę tritumq; furfures capitis assidua lauatione depellit. Betæ uiridis contusæ expressæq; succo porriginosum caput frequenter in balneo lotum omni tabe purgatur.

Semine

Semine falicis contrito caput lautum furfures cito deijcit. Ouo galli naceo caput inlinito, postea aqua uel succo herbæ cyclaminis, quæ orbicularis dicitur, caput lauato, hoc pacto lendes necati ultra non renascuntur.

Cyclamen est orbicularis Lendes

Puerile lorium nitro admixtum ulcera quæ erumpunt lauto capite mire deliniunt: expertum remedium. Cornu ceruinum in scobem limatum, & cum uino potum lendes enecat, renasciç nō patitur. Stercus scrofinum uino inmixtum cum rosâ liquida id est rosæ succo, lendes pedunculoscq̃ discruciat. Felle uituli caput perunctum lendes exterminat.

Axungie ueteris semuncia, seui caprini semuncia, resinæ perlucidæ semuncia, aluminis infectoriij semuncia, alumen teres in mortario, cætera igni resolues & cōfundes: ac sic leni uapore deficere uel excoqui facies, ut ex omni confectio-

ne uncia medicaminis restet. tum caput lautum diligēter, atq̃ siccatum hoc medicamine perunges, porriginemq̃ discuties. Scobem citream ex aqua deferuere facies nitrumq̃ asperges, atq̃ inde caput porriginosum oportet lauare. Fimo bubulo usto succum betæ admisceri, atq̃ inde caput porri-

ginosum lauari oportet. Porriginem potentissime hac potione purgabis: rosmarinum teres, succumq̃ eius uino uel aqua scripulis tribus dabis potui, sed qui sumit supra limen adsistat idq̃ triduo faciat. Fraxineo cinere lixiuiam maturam nimis facies, eaç caput lauabis in balneo: quod cum siccaueris, saponem & argenti spumam conteres, eoç caput perfricabis porriginemq̃ exterminabis, si capiti lauto atq̃ siccato hoc medicamen addideris. Cretæ cimolice p. i. nitri alexandrinij p. i. sulphuris uiui p. i. hæc omnia tunduntur atq̃ cribrantur, & capiti porriginoso imponuntur. Mali punici corium ex aceto coquitur, & succus eius capiti porriginoso imponitur, & frequenter abluitur, ita ut & ipsum pomum excoctum teratur & sic exprimat.

Lixiua fraxinea matura

Anchi surculi uruntur, eiusq̃ pulueris cribrati — i. cicharbæ — iii. remittes in olei s. i. & adijcies gallæ tunsæ semunciam, inlinesq̃ eo porriginosum & ulcerosum capite, contra pilum, & postea lauabis in balneo.

Cicharba

Compositio optima & experta ad uitia capitis omnia superscripta: pumicis unciam, castorei — v. spumæ argenti uncias vi. cyperi — iii. myrræ — ii. myrobalani — iii. sulphuris uiui — i. omnia tundes & cribrabis & permixtis pro aphronitro in balneo uteris. Adipis ueteris suillæ p. i. & picis cedriæ p. i. igne dissolues. tum staphidos agriæ tunsæ unciam miscebis: & ante horam quàm ad balneum uadas ita caput uitij supra scriptis laborantem contra pilum fricabis, ut insideat medicamen. quod non ante dilues quàm ad folium uenias. si autem medicamini huic adieceris ladani scripulum, capillum nutries pulchriorem. Furfures capitis extenuabuntur si stercore murino liquefacto in aceto caput in balneo perfricaueris.

Lotio taurino caput si laueris, porriginem uetustissimam tollit. Vetustam porriginem mire adimes, si herbæ cyclaminis, id est orbicularis succo sulphuris aliquantum miscueris, & fel scrofinum, atq̃ inde caput in balneo

d 3 bene

bene perfricabis. Ulcera capitis subito nata sanantur si asini stercoreis succo, & scillæ contritæ quantum satis uidebitur, & bubulæ adipis tantumdem miscueris, atque ad capitis ulcera ueluti ceroto usus fueris. Fel taurinum mixtum cum nitro & uino & oleo quod satis sit, ulcera capitis uel feruescentem scabiem sanat. Ulcera recentia & uniuersa uitia ulcerum in capite sanant uermes qui in arbore caua uel putrida nascuntur triti & in panno impositi. eisdem uermes combusti, & cum anetho sicco pari pondere triti & impositi sanant etiam carcinomata. Inula in oleo discocta & contrita & cum butyro ouillo & melle imposita, Cacoëthe maligna emendat eadem ratione curantur & tubera, sed hoc uitij emplastri panno inlini debet. Vermes ulceribus capitis uel quibuscunque innati, ranarum felle tolluntur. ea uero quæ intrinsecus serpunt, balsamento uetere tunso in uicem emplastri imposito sanantur. Radix peponis contrita & adposita sanat ulcera quæ capiti in modum faui concresecunt. Semen rafani tritum & ex aqua adpositum, sistit omnia ulcera. Potrum capitatum contritum & ex melle impositum uniuersa ulcera optime purgat. Allium contritum cum sulphure & resina, ulcerum & fistularum qualibet uitia extrahit. Vetera ulcera etiam carcinosa foueri debent aqua calida in qua excocta sint holera diuersa. deinde ipsa holera trita si imponantur ualde profunt. Farina lini seminis, uel farina erui, uel lenticulæ, decocta & ex melle adposita, suppurationes & pustulas ulcerum sanat. etiam genitalibus laborantibus bene adijciatur. Cinis uitium cum axungia uetere impositus pustulas omnes in qualibet parte corporis curat & sanat. Folia oliuæ commanducata & imposita ulceribus manantibus medentur. Oleastri cauliculi teneri decocti, & cum melle impositi, carnes supra oscula in uulneribus quælibet prohibent excrecere. Herba chelidonia cōtrita & cum axungia uetere subacta & imposita ulcera uetusta & putria purgat & sanat. Nuces iuglandes perueteres contritæ, uel quod melius est commanducatæ & impositæ, singulare remedium ulceribus præstant. Glandes de robore tritæ cum axungia & impositæ duritias, quas Cacoethes medici uocant, emendant & reprimunt. Pix brutia cum melle trita & imposita ulcera omnia purgat & sanat. eadem pix ex uua passa purgata & cum axungia uetere imposita, ulceribus medetur. Aqua in qua lentiscum decoxeris, ulcera quæ serpunt utiliter fouebis. Hedera ex uino decocta ulceribus quibuscunq; imponitur prodest. Cinis ex ossibus agnorum recte adhibetur ulceribus quæ non trahunt cicatricem. Pulmo arietinus calidus adpositus carnes excrecentes in uulneribus exæquat & reprimunt. Vim serpentium ulcerum coercet calx uiua ex aceto & oleo rosaceo temperata atque inlita: rosaceo autem & ceræ permixta mox perducit ad cicatricem. Carcinomata curantur coagulo leporis cum pari pondere capparis, quod utrunq; uino aspersum una teritur & sic adponitur

Vermes arboris putridæ

Cacoethe

Vermes ulcerum

Ulcera faui modo

Duritiæ cacoethes

Ulcera serpentia

Carcinomata

nitur. Carcinomatis quæ serpunt circa ulcera, fel ursinum uel cinis de asini ungula exusta per pinnulam bene adponitur. Ulcera quæ fordidata sunt, simi uitulini cinere & muliebri lacte purgantur. Vetustis ulceribus uertonica cum sale contrita & adposita medetur. Idem præstat farina lupini incocti, & sine cortice inspersa cum uino. Ad porrigines detergendas rutæ fasciculum & sulphur uiuum cum uino uetere simul decoque, & caput ex eo in balneo laua: ante tamen aqua tepida sicut est consuetudinis, elue.

Ad papulas in capite efferuescentes, uel qualibet parte corporis, etiam ad ignem sacrum benefacit hoc medicamentum: rutæ uiridis ꝑ. ii. spumæ argenti ꝑ. is. aceti. s. i. olei uiridis s. i. cum aceti parte spuma & ruta teruntur, donec leuia fiant, postea quod super est aceti, uicissim cum oleo adiicitur, uel superfunditur medicamini dum teritur, & cum bene tritum & permixtum fuerit, tum imponitur locis necessarijs.

Ad pedunculos necandos hoc medicamine uteris. oleum cum puluere cineris cuiuslibet de foco, sed bene creti, pariter miscebis: & ita teres ut sit ad spissitudinem mellis, atq; inde cum opus fuerit, caput unge. Ad pedunculos in omni parte corporis necandos efficax hoc remediū est: ellebori radicis uncia, staphidos agrig uncia, simul trita adiectoq; oleo totum corpus perunctum, etiam in tunicis necabuntur. Nitri alexandrini, & staphidos agrig, æquale pōdus, aphronitri quoq; aliquam portionem, & sulphuris uiui particulam simul terito, ac decimo die in balneo corpus fricato, omnes pedunculos necabis. Serum id est aquā lactis quæ remanet facto caseo, si quis adiecto aceto in portione aliquotiens sumpserit, ita liberatur à pedunculis, ut penitus extirpentur, nec postea in eo renascantur. Ceruini cornus scobes limatæ, & ex uino potui datæ, pedunculos in capite lentesq; nasci non sinunt.

Pedunculi

AD CAPITIS REVMATA, ET PURGATIONEM, ET AD PITUITATĒ, & PHLEGMATIS DEDUCTIONEM, & RESTRICTIONEM CATARRI.

CAPVT V.

Ad reuma quod de capite descendit medicamentum facies tale. nitri — vi. pyretri — is. capparisi — ii. struthij — ii. hæc omnia trita & in puluerem tenuissimum redacta permisce, atque in balneo feruenti ita utere, ut tertiam partem pulueris de super scripta mensura specierum mittas in caput, & perfrices diu ac diligenter, ut per sudorem digeras: postea aqua tepida laues caput, & in frigidam mergas, & trasso sabano diligenter siccabis. Ad reumata capitis talpā in uaso fictili clauso ita in furno torreto, ut tenuissimum puluerem ex ea facias, cui addes puluerem piperis albi ex granis decem & octo, & cocleare unū de succo oculi mi, de quo medicamine dabis cui medendū erit, in portione uini ueteris calida cocleare unum: ita ut in balneo in quo nunquam lauit nec lauturus sit,

Sabanum pituitus crassus

d 4 in solio

in folio remedium accipiat: & interposito biduo, alternis iterum accipiat. sed cui remedio opus est, XIX. ferme diebus porcina, liquamine, & holeribus abstineat. Ad idem trochiscus: croci drachmas duas. myrræ — II. calchanti — II. cymini — II. opij drachmas II. turis — I. Crocomagmatis drachmas II. aluminis scissi — I. hæc omnia contrita austerissimo uino permiscebis, ut sint ad crassitudinem mellis, & inde frontem densissime superlines usque ad capillos, intermissa semita super nasum: præcluso enim itinere quod ad oculos humori patere consueuerat, uiam facies qua de cerebro per nares fluxus omnis emanat, & hinc perpetuus decursus fiet: quo humores oculorum ab omni inundatione siccentur. hac curatione in perpetuum lippitudo remouebitur, sed his quos nimium reuma humoris urget, ex aceto acri trochiscus supra scriptus imponatur. Ad distillationes perfrictionesque & grauedines, cyclaminis herbæ quæ latine orbicularis dicitur radicem supra carbones cultello radito, fumumque eius ramenti naribus trahito. Hyoscyami drachmas duas, apij feminis bene purgati drachmas quatuor, anethi bene purgati drachmam unam, opij pondus uictoriati argentei unius, hæc omnia trita & cribrata permisceto, & ex aqua pastillos temperato, atque ex his singulos in aquæ calidæ cyathis duobus, cum dormitum ibit cui medendum erit, potui dato. eiusdem herbæ radices si decoquantur, succusque earum ad crassitudinem mellis mislus in aquam naribus trahatur, omnem à capite pituitam detrahit mire.

*Victoriatus
argenteus*

Creta cimolia ex aceto trita, & quam densissime fronti imposta pituitam sistit. Mastichen cum pipere qui diu commanducauerit, calefacto cerebro humorem pituitæ naribus effundit. Ad catarrum siue distillationem humoris ex capite, turis ʒ. unum, piperis ʒ. unum, conteres diligenter & uini nouelli quod sufficiat admiscebis, & naribus tepidum infundes, uel gargarizabis, sed utilius est naribus infundi. Ad caput leuiter purgandum, sinapi tritum ante diem in aceto infunde ad heminae mensuram, & ex eo intra os tene, & gargariza in sole calido ieiunus, & aperto ore postmodum sede ut humor decurrat. Staphidem agriam sumito, & pro modo sinapis granum, & uiam passam commisce cum betæ seminæ, & ex eo facito pastillos, quibus si opus fuerit adijcies acetum, & eos ieiunus in sole aut in balineo commanduca, & apertum os tene, ut humor defluat. Ad caput purgandum quod fuerit humorosum, staphidos agricæ ʒ. III. pyretri ʒ. II. hyssopi ʒ. III. pariter hæc pro modo assidue in ore missa comminues & masticabis, incuruato capite ut humor ex masticatione defluat, quod facito aut ad solem, aut in loco tepido. Ad pituitam ex ore euocandam. aris floris scripulus unus, & de succo hederæ idem pondus in unum mixtum, & naribus infusum, euocant pituitam, & defluere compellunt. Radix pyretri in sole commanducata pituitam & humorem capitis patefacto ore depromit. Betæ radicibus tunsis,

recte

recte succus eius naribus ducitur ad humorem capitis extrahendum. Mellis & sinapis triti æqualiter mixtæ partes tepescunt & humor multus è capite post longam gargarizationem deducitur. Ad catarrum restringendum mittes in ollam rudem pro modo ollæ heminam rosæ siccæ, & tres heminas aquæ mulsæ, & heminam sapæ, inhibe nucem pineam, hæc coques ad tertias et tepidum gargarizas. Rumicis acumina tenera colliges, siue rubi, & herbam quam alij burdunculum uocant, alij linguam bouis: addes etiã rosæ heminam, hæc omnia in ollam mittes, præterea addes surfuriculas in linteo ligatas, ad hoc ut amaritudinem herbæ deliniant, & sic surfuriculæ ipsæ in sacello combulliant: hæc omnia ad tertias decoques & tepidum gargarizabis. Experimentatum remedium aduersum ingruentem catarrum, ut cœna te abstineas, & ab holere, & à rebus falsis & liquaminosis. Nam indigestione cibi, & uitio cruditatis nascitur catarrus, abstinentum sanè ante omnia pinguibus cibis. Sed si de perfrictione fuerit catarrus: caldamentis adhibitis ilico sopietur: quod si de cruditate, placabitur illa re sola ut nō cœnetur, donec penitus fluxus eius areseat. cum substrictus fuerit, ad consuetudinem cœnandi reuerteris. Ad catarrum restringendum sapæ heminas tres, &atureiæ fasciculum, & hyfopi aliquantum feruere simul facies, quousq; inde sextarius fiat, & sic gargarizabitur ter in die in loco tepido, aut ad solē, atq; hoc tādū facies, donec inhibeatur omnis catarrus: atq; illis diebus quibus gargarizas abstinebis liquamine, & holere, & falsis ac pinguibus cibis. Ad catarrum restringendum quinq; partes uini, & sextam mellis miscebis, ac tepescies & sic gargarizabis.

*Burdunculus
est lingua bo-
uis*

ALOPECIIS, ET TINEIS, ET CAPILLO FLVENTI
atq; infirmo. CAPVT VI.

HERBA quæ dicitur trichomanes, uel adianton, eadem & callitrichos appellatur. contusa & cum oleo inlita uel incocta alopecias facile curat. Cepe longum quod ceputius nominatur super alopecias terito frequenter, quo facto capillos maturius excitabis. Nucis escariæ, id est iuglandis testa contusa, uel combusta, & minutatim trita atq; adiecto oleo imposita infantū alopecijs, capilli nascuntur. Infantum alopeciarum uitia anserinæ adipis perfrictione supplementur.

Nux escaria

Gallinaceorum stercus cum oleo utroq; permixtum alopecijs utile est. Adeps ursina cum fungis qui in lichno lucernæ concresecunt subacta, & alopecijs perunctione imposita, pristino decori caput reuocato crine restituit. Stercus murinum cum aceto tritū ad alopecias unctas forma priore mirabiliter crines commodat. Lac caprinū incoctum sed nō adulteratum aut uitiatū recte alopecijs infricatur: mirum est. Vitium capitis in quo sunt alopeciæ, prius raditur. post illic cepa acerrima perfricatur, deinde hordeū cōbustū et in puluerē redactū cū ursina adipe permixtū superinponitur.

Fungi lucernarum

ponitur, Herbā cardui agrestis in mortario usq; ad leuitatē terito, succoq; ei us expresso locū alopecie ix. dieb. oblinito: sed bis per dies singulos peructi one renouata. Cum sinape nasturtium tritum alopecijs inlinitū efficaciter prodest. Cydonia mala discocta cū uino, dehinc trita ceræq; liquefactæ addita, & capiti imposita, capillū nutriunt. Opobalsamo operepretium est alopecias ungere, ut cito capilli nascātur. Nitri rubri ʒ viii. pumicis ʒ ii. salis ammoniaci ʒ viii. teres diligēter et postea miscebis: priusq; caput alyonio & nitro cōmixto perfricabis, mox medicamē impones, quo facto capilli nascuntur. Magnā fœditatē capiti adferūt alopecie quę sic emendātur. ex pelle uiperarū cinerē facies atq; assidue illic asperges: emendabis sine mora uitium. *Fermentum sulphuris* Fermentū sulphuris cōbusti, quod à fullone factū fuerit, cū oleo rosaceo miscebis, & de pinnula capiti inlines. Roboris pilulæ quæ gallas simulant, cū adipe ursina trite emendant alopecias. Glandis quoq; fagine exustę cinis cū melle alopecijs inlinitus prodest. Cupressi pilularū exustarū puluis tritus unguarū muli uel mulę exustarū cinis, et oleū myrtinū, cinis quoq; uel finus muriū tritus, & cinis exusti erinacei recētis uel finus erinacei recēs, & sandaracha: hæc omnia cū aceto, & cū pice liquida mixta & imposita, etiā fluentes capillos cōtinent. Leporinæ lanæ exustę cinis cū oleo myrtino & felle taurino, & alumine trito miscetur, tepesactūq; medicamen inlinitum ad modū prodest. Muscarum capita cōbusta & cū melle trita, capitiq; inlita, mire alopecias tollunt. Fimum columbinū si quis cū aceto tritum capiti imponat, alopecias & cicatrices omnes sanabit. Capilli & barbę nascētur etiā glabro, si lichenē asini, id est collectionē durā quæ est circa crura eius, cōburnas & teras, & puluerē illum ex oleo uetere imponas. hoc ita ualidū est, ut si mulieri inde maxillā unxeris, barbas ei nasci scias. Erinacei caput & pellicula cōbusta, cinisq; ei adiecto melle inlinitus alopecijs cito prodest. caput autē eius per se combustum, & adiecta ipsius adipe cinis ille alopecijs inlinitus, etiā cicatricosis facit pilos renasci. quod si totum ipsum quis exurat, & puluerem eius bene tritum cum adipe ursina caluo ad integrum capiti imponat, decorem pristinum restituet capillorum. *Tinea capitis* Ad tineam curandam, sulphuris uiui — ii. salis fossicij — i. tunsa & cribrata hæc, rasō capiti & loto in balneo confricabis, ita ut prius de oleo locus capitis tineosus perungatur, & sic puluis iste aspergatur, & diu fricetur quousq; liquefiat sudore capitis. hoc modo intra sex dies curabitur tinea. facit hoc medicamen & ad scabiosos, prodest & his quibus pustulæ nascuntur in facie tanquam elephantiacæ rubentes. Ad capillos qui post infirmitatē decidunt confirmandos cedria & oleo pari pondere mixto assidue eos unge & leuiter pectina, laudabis effectum. Ad capillos decedentes cōfirmandos adipem ursinā cum ladano miscebis, & caput perunges, uel loca defluentium capillorum: aut ladani uncia una & cœnelæi uncij duabus, tritis & permixtis caput perunges. *Oenelæum* Ad fluentes capillos, scobē de cornu ceruino permisce cum semine myrti nigræ, adiecto butyro

butyro oleoq̄, & capiti raso densissime obline, etiam ex infirmitate fluentes capillos efficaciter continebis. Sandaracha cum aceto incocta & emplastri more imposta, fluentem capillum ualidissime solidat. Si quis maleficijs capillos perdidit, hac eos ad pristinam formam ratione reparabit: si lacertum salsum martensem cum suo capite, & lanæ purpureæ optime in conchylio tinctæ duas ligulas, & chartam cubitalis mensuræ separatim cōburat: cineremq̄ permisceat conteratq̄ cum oleo cedrino paulatim adiecto, ut crassitudinē uelut glutinis faciat: coq̄ medicamine glabrum locum perfricet, ita ut prius diu linteo asperiore detergeat. Aphronitri floris pilulas xxx. nucē pineam de qua propter uetustatem nuclei deciderint tunsam, saponis gallici selibram, uini aminei cyathos tres, simul permiscebis & conteres, & caput glabrum inlines, hoc medicamine etiam crispi capilli nascentur. Malua cum sua radice uehementer coquitur, ex cuius aqua capillus cui curatione opus est, in balneo assidue lauatur. Olei cicini — III. ladanani — III. ladanano trito paulatim admiscebis oleum, et cum mellis crassitudinem feceris, radices capillorum assidue inlines.

Lacertus
martensis
Ligula

CAPILLO NIGRANDO, ET INCRISPANDO, HIS ADIECTA SUNT QUÆ PHLEGMA, & PERFRICTIONES CAPITIS DEDUCUNT. CAP. VII.

CRISPANDO capillo cōpositionem huiusmodi facies: aphronitri floris tortulas numero xxx. nucem pineam de qua propter uetustatem nuclei delapsi sint, tunsam & in puluerem redactam, saponis gallici — III. & aminei uini cyathos III. atq̄ inde caput inlines & in balneo lauabis: sphondilio quoq̄ caput perungatur, sed prius radatur. Cornū arietis uratur: cinisq̄ eius cū oleo conteratur, atq̄ inde derasum caput frequenter ungetur. Capillis nigrandis infectio optima: hirundinum sterco quantum sufficiat cum aceti sextario, mitte in uas fictile, atq̄ in fimo caballino per dies xxxv. suffossum habeto, ac sic macerato, atq̄ hoc medicamento rasum caput inlinito in umbra per peniculum pictoris: sed seuo ceruino faciem prius perunge, nequid inde destillet, & maculet, & dum siccatur infectio, oleum intra os teneto, ne & dentes inficiantur: ac postquam imposueris medicamen quarto die caput lauato.

Medium lapidem conterito eiq̄ admisceto nardi puri quantum satis uidebitur, quo medicamine si frequēter caput ungas prohibebis canos nasci, & in locum canorum nigri emicabunt capilli. Experieris uerum remedium si agnum candidissimi capitis decoxeris: atq̄ inde caput eius quē canum esse nolis ungi præceperis. Hoc facito ne capilli canescant, radicem unam caulis quanto ampliorē & uetustiore in furno siccabis, eamq̄ minutissime cōcides, & in ollam rudem mittes, & aqua fontana recenti implebis, & ad mediū decoques operta olla, tū in balneo caput sapone optime lauabis. Cūq̄ satis mundū effeceris, etiā ea aqua quā paraueris de radice caulis, caput ita confri,

Lapis medius

confricabis tanquam solū ex ea laues, mox capillum linteo inuolues, nec ul-
 la supra aqua uteris & ita siccabis, hoc purus ages puris etiā ministris usus.
Ouum corui Ad nigrandū capillū egregie facit, si oui coruini quæ sunt interiora impari
 numero in uas æreum mittas, atq; illic diu coagites, & raso capite in umbra
 per peniculū pictoris imponas: sed donec siccetur infectio, & oleū in ore te-
 neri oportet, & seuo ceruino faciem perungi, ne distillantibus guttis macule-
 tur. tanta enim solet esse uis eius, ut etiam dentes dum siccatur inficiat. quarto
 autem die caput lauari oportet post medicamen impositum. Vermium
 terrenorum cinis, oleo adiectus quo uti fœminæ in pectēdo solent, capillos
 prohibet senectute mutari. Folia cupressi trita & ex aceto capiti inlita & in-
 ficiunt canos & in eorum locum nigros educunt capillos. Nuces iuglandes
 adhuc uirides & teneras, & totidem glandes uelles ex arbore adhuc uirides,
 & necdum maturitate solidatas, atq; in pila cōtufas exprimes, earumq; suc-
 co, ad inficiendos canos dum caput pectis, pectinem tinges. Sanguisuga-
 rum sextarius duobus sextarijs nigri uini miscetur & xl. diebus in uasculo
 plumbeo diligenter clauso maceratur, postmodum cum ipso uino cōterun-
 tur hirudines, & in sole calido, capiti derafo, ad permutandos capillos, earū
 succus imponitur, oleo ne dentes inficiantur, donec siccetur medicamen, in
 ore detento. Erui filiquæ priusquam arefcant cum folijs & caule suo con-
 teruntur, & raso capiti ut capilli nigrescant protinus inlinūtur. Herba que
Chamaecte græce chamaecte, latine ebulus, gallice odocos dicitur, exprimitur etiam cū
est ebulus suis granis, eiusq; succo cotidie inlito pectine, crines qui inficiendi sunt per-
 ducuntur. Pomorum de moro maturimorum — III. acaciæ P. I. caricas,
 numero VII. quanto nigriores, pariter macerabis cælesti aqua in uasculo
 æreo clauso, atq; inde capillos semper inlines & fricabis: sed quæ superfue-
 rint in eodem uasculo permaneant, diuturnitate enim efficaciora sunt. Cō-
 positio efficax ad capillos inficiendos & confirmandos & specie augēdos:
 fœnogreci sextarium, lini seminis tantundem, calami aromatici P. I. schœni
 P. I. cassiæ P. I. gallæ trichidos P. I. ladanī — III. Rhois coriarij P. I. aquæ flu-
 uialis s. XIX. omnia hæc in unum uas mittes & diebus XL. sub diuo posi-
 tum iubebis cotidie per puerum uirginem commoueri. Ita ut si quādo puer
 ipse defuerit signetur, neq; à quoquam nisi à puero alio uirgine cōtingatur:
 postea recondes diligenter & sub signaculo habeto, & cotidie aqua eadem
 caput inrora, & pectine inde madefacto caput pectē. Ad phlegmata de
 capite & aqualiculo deducenda: scillæ libram unam in aquæ s. III. infusam
 coques ad tertias. postea aceti optimi sextarium adijcies, & tamdiu iterum
 simul omnia excoques quamdiu ad sextariū perducas, tum colabis & adij-
 cies mellis optimi P. II. Iterumq; omnia simul tam diu coques quamdiu ad
 mellis crassitudinem ueniāt. Compositio pulueris ad reuma totius cor-
 poris, sed maxime ad capitis, nec non & ad perfrictiones & constrictiones
 cerebri resoluendas: euforbij — II. piperis — III. baccarū lauri siccarū — IIII.
 samfuci

sanfuci — II. centaureæ — III. aristolochiæ longæ — IIII. iris illyricæ — IIII.
 myrræ — IIII. bdellæ — IIII. cicidos — IIII. styptericæ schistes — IIII. nitri a/ *Maluit hic et*
 alexandrini combusti & uino uetere extincti — IIII. salis ammoniaci — IIII. *idos & sty*
 hæc omnia contundenda, deinde cribranda & permixta in uasculo uitreo *ptericæ schistes*
 habenda, cum necesse erit cōspargendus in balineo capiti hic puluis uel mē *Græcis quàm*
 bris dum adhuc sicca sunt, id est anteq̄ sudēt, & perfricanda diutissime po/ *Latinis gallæ*
 stea quàm puluerem consperferis. dehinc lauandum caput in calore frigi/ *& aluminis*
 da aqua, & obseruandum ne in calidam caput mergas. in frigidam sanē *sciffi apellatio*
 quotiens uolueris merge, & postea sabano diligenter exsicca. *nibus uti*
Sabanum

CONFECTIO SIVE DISPOSITIO EMPLASTRI

cui uocabulum est Dictamnus.

Dictamni part. xxv. chamæmeli part. xiiii. sphagni part. ix.
 cyperi part. vii. polij part. xii. lapidis gagatæ part. vii. ceræ ru/ *Spathomela*
 fæ part. xii. resinæ terebinthinæ part. xiiii. ammoniacæ guttæ part. *Terra ampell*
 xxxv. propoleos part. xii. psimmythij part. xii. chalcanti part. xiiii. *tidis raritas*
 galbani part. xxv. chamæpityos part. viii. trifolij part. iii. pen/ *Terra ampell*
 tafolij part. iii. aristolochiæ grossæ part. xxxv. centaureæ aut gen/ *tidis raritas*
 tianæ part. xii. lithargyrj part. cl. resinæ colophonix part. l.
 terræ ampelidos part. xxii. picis brutiæ uel siccæ si terra ampelitis non
 fuerit part. xii. lepidos chalci, id est, squamæ ferri part. xviii. diphrygis
 part. viii. aloes part. xvi. libani cãdidissimi part. xii. opopanacis part. vii.
 chamædryos part. xii. marrubij part. xii. artemisiæ part. iii. iris illyricæ
 part. vii. libanidos part. vi. olei ueteris part. xlvi. resinæ pityinæ part.
 xxii. chalcu cecaumenu part. xviii. milti part. xii. chalcitidos part. x.
 myrræ part. vii. æruginis part. i.

Oleum uetus quantum mittendum fuerit pro modo specierum supra
 scriptarum mittes in ollam nouam, & calefacies leni flamma uel potius
 igne: tunc mittes sed paulatim de manu inspergens lithargyrum bene tri/ *Spathomela*
 tum & adsiue spathomela agitabis, quousq̄ oleum ita inficiatur ut colorē *Terra ampell*
 lithargyri trahat, & aliquantulū spiffescat: postea aut picem brutiam tritā *tidis raritas*
 mittes, aut quod melius est, terram ampelidem similiter tritam: pro qua
 diximus picem brutiam mitti debere, quia terra ampelitis uera difficile in/ *Terra ampell*
 uenitur: his additis cum cœperit medicamen bene permixtum esse, ceram *tidis raritas*
 rufam pro modo ut supra scriptum est, postea resinam pityinam remis/ *Terra ampell*
 sam adijcies, nec non & resinam colophoniam: post hæc mittes ammonia *tidis raritas*
 cum thymiana, id est, guttam bene tritam & cribellatam: post addes lepi/ *Terra ampell*
 dos chalcu, nec non & chalcu cecaumenu, deinde addes milti, deinde di/ *tidis raritas*
 phryges, deinde chalcitim, postea chalcanthū & psimmythium: post hæc
 addes libanon leucon, id est thus album & myrram & aloen. super his o/
 mnibus addes resinam terebintinam & galbanum, & lac uel humorem pa/
 nacis, id est, opopanacen. Sed omnes has species prædictas optime tritas
 e & cribel/

& cribellatas mittere debebis ad mensuram uel partes supra scriptas, prout uolueris conficere medicaminis copiam. quæ cum omnia bene mixta fuerint & bene agitata, ollam tolle de foco, et deinde calido adhuc medicamini herbas supra scriptas bene tritas & cribellatas infundes. immo manu uel digitis moderantibus paulatim insperges, & assidue spathomela commouebis & permiscebis, post hæc omnia mittes chamæmelum, & iterum igni non nimio adposita olla lente & paulatim decoques medicamen, ita ut illud manu non contingas, sed spathomela agites: confecto autem medicamine uteris sic ad dolorem temporum uel hemicranij linteo spisso induces medicamentum, & sic fronti uel temporibus adpones. Si uero humore capitis reumatizantis oculi grauabuntur, per totam frontem emplastrum inductum linteo similiter impones. Si in naribus uel in auribus dolor aut uulnus fuerit, siue carnulentæ erunt, aut humor inde manabit, oleo rosaceo solutum medicamen immittes. Si fauces angina uel glandule & parotides occupauerint, aut inguina paniculæ tentauerint, in initio doloris medicamen linteum inductum, sed siccum adpones, facit & ad splenis dolorem aluta inductum et adpositum, nec non & laterum dolori prodest similiter impositum. Empyricis uel hæmoptoicis, id est, qui sanguinem de uisceribus per os eieciunt proderit, si thoraci inductum aluta imponatur, facit & ad thraumata, & ad arthritim pro malagmate adpositum: protrahit & sagittas & sudes, & si qua corpori inhæserint similiter adpositum, ad loca uero pudenda, id est, ad penem siue ad podicem, cum aliquod illic uulnus fuerit, solum medicamentum cera et oleo myrtino adponitur. Si uero muliebribus causis fuerit necessarium, id est, si uulua dolorem uel carcinomata contraxerit, ponetur cum oleo susinato, ita ut emplastrum contra illum locum qui in causa est adponatur. ad carbūculos sanæ & anthracas & escharas aliæque reumatizantia, uel ad strumas & apostemata, medicamen solum aliquantulum melle debet adponere, cum autem purgatæ fuerint pustule uel collectiones & uulnera, tum sine melle emplastrum cum puro medicamine adpones. facit & ad furunculos similiter siccum adpositum, & ad omnem pustulam & maculam curandam. Rumpit enim quæ concreta sunt, & purgat, & cicatricat. Cum autem uulnus est de quo immodicus sanguis erumpit, adpositum hoc medicamentum ilico & sanguinem sistit, & uulnus curat, & cutem constringit, & cicatricem tenuem facit. Resolutio autem uel compositio adponendi uulneribus medicaminis talis est. mittes huius medicaminis — III. & adijcies ceræ — I. olei ueteris — VI. his uero qui habent aut in capite aut in auribus, aut in naribus causas et uulnera, adponendum sic resolues medicamen sine cera, oleum sanæ pro tempore id est, si æstas fuerit minus adijcies, si hyems amplius infundes. facit & ad morsus serpentium & ferarum omnium, & ad morsus hominis, & canis rabidi. neruorum quoque incisiones uel collisiones salubriter curat. quibus cum medendum fuerit addes oleum rosaceum cum modico aceto lane succidæ

*Paniculæ**Thraumata**Eschare*

succidæ infuso. Cum autem adposueris his causis hoc medicamētum, post triduum aut post dies quinque ligaturā quā feceris solues. si uero ictu aliquo caput fractum fuerit & testa conlisa, medicamen rosaceo oleo liquefacies, & sic ipsi fracturæ uel uulneribus infundes. infuso uero interius medicamine nihilominus desuper solū medicamen linteo inductū adpones, & supra ligabis lanam succidā oleo & aceto modico infectā. de ipso autē medicamine si succenderis in cubiculo, uel in domo, fugabis serpētes, & si qua illic mala sunt foras eijcies. hoc ipso medicamine incenso suffita mulier facile purgabitur, etiam si pecus intra uterum habuerit immortuum: saluberrimum *Pecus utero immortuum* autē esse omnibus & uirilibus & fœmineis causis ne dubites, si primū diligenter ac sollicitè conficias, deinde ut supra scriptum est, scienter utaris.

AD OMNES ET MULTIPLES OCULORVM DOLORES
collyria & remedia diuersa etiam physica de probabilibus experimentis.
CAPVT VIII.

Ad conturbationes & lippitudines subitas epiphorasque oculorū scio multa collyria, tamen si tarde, magnos tamē effectus habere. sed nulli collyriorū tantum tribuo, quantum lycio indico uel *Lycii indici* per se: hoc em̄ inter initia, si quis ut collyrio inungat, protinus & dolore præsentī, & futuro tumore liberabitur: superuacuum est autē nūc laudes eius referre, in alijs enim expertus, intelliges simplicis rei uix credendos effectus. oportet ergo ut minime quater quinquiesue ex interuallo lippientē inungi. deinde cū cōbiberint oculi, ad singulas inūctiones, ex aqua quā poterint sustinere calidissima spongīs expressis uaporari diutius, eodemque die in balineū duci eū qui inūctus fuerit: ita ut cū cetero corpore caput quoque & faciē calidæ immergat, & foueat, uinumque post balineū ita ut aduetus est sumat. postero die si qua uestigia epiphore remanserint, inungi collyrio *Epiphora* aliquo acriore aquato sub uespere debet, & rursus in balneū duci, & uinum bibere. hoc modo uno ferme die tolletur epiphora, præcipue incipiēs, neque adhuc alio medicamento tacta. sed si ea uis fuerit epiphoræ, ut nō cōcedat uno die, expectari oportebit donec impetus eius sedetur, & ita æger in balneū ducatur, cæteraque fiant quæ præcepimus fieri. idem hoc medicamentū etiā supra oculos inlitū tardius quidē sed eosdē effectus præstat, maxime in teneris corporibus, ut mulierū & puerorū, quorū oculi nullius medicamēti uim sustinere possunt. triduo autē aut quatrduo plerūque tollit dolorē adiutū uoi infusione, & aque calidæ uapore. Cōpositio collyriorū quā maxime probo ad recētes epiphoras uel cōturbationes oculorū tumoresque & dolores. plātaginis trite succi cyathos ii. teri oportebit cū croco quod sufficiat, id est ✕ ii. deinde cætera que infra scripta sunt admisceri pridie macerata cum succo herbæ supra scriptæ, id est, aloes indicæ ✕ iii. gummis ✕ iii. postea eiusdē plantaginis succi cyathos duos addi, ut cū spissata fuerit commixtio,
e 2 collyria

collyria fingantur. Vtrunq; aut genus medicamenti eximie prodesse iudico, proprietate quadam, sed precipue quod nullam in se asperitudinem habet, ut pleraque quibus ferè inunguntur homines, nam quae ex cadmia, aut aere usto, eiusdemque generis pigmentis componuntur, quamuis curiose terantur, naturam tamen suam amittere non possunt. nunquam enim ut succus diluuntur, sed cum ad summam subtilitatem perducta sunt, tamen quasi puluerulenta necesse est maneat, quae oculorum partes uelut configunt, certe exterius pungunt foramina prima, & tuniculae oculi ab iniurijs adhibita interdum molestiore futuram concitant epiphoram. Quo nomine etiam quod dia glaucium dicitur probò iniurijs: namque prodest hoc genere quod ex eadem materia constat, quae nullam asperitudinem habet, quandoquidem componitur ex croci ✕ v. sarcocollae ✕ x. glaucij succi ✕ xx. tragacanthi ✕ v. & opij ✕ v. hoc enim ego adijcio, & ita melius respondet, sed opium & in hoc, & in omni collyrio medicamentoque, uerum adijci oportet: quod ex lacte ipso papaueris siluatici capitum fit, non ex succo foliorum eius, ut institores huiusce rei compendij & lucri causa faciunt. illud enim cum magno labore & exiguum conficitur, hoc sine molestia & abundanter teritur. ante omnia crocum aqua pluuiali infusum macerari debet, deinde adijci

Opium uerum
atur illi sarcocolla, glaucium, opium, tragacanthum: prius enim omnia seorsum macerari oportet, non multa eius generis aqua, id est pluuiali, ut quam primum, id est, si fieri poterit, eodem die fingantur collyria, solet enim hoc diu neglectum mortario inacescere: his ferè utor primis diebus, collyrijs, non sine caeteris auxilijs prout res postulat, abstinencia dico, & sanguinis detractio-
*Collyria me-
tallica quan-
do profunt*
ne, meliusque ea caeteris proficere adfirmo. Cum uero pluribus quis diebus uexatus fuerit epiphora, & perseverantia humoris, atque pituita ipso calore oculorum glutinosior uisa fuerit, quod ferè sexto septimoque die accidere solet: tunc proderunt & ea collyria quorum genus superius improbauimus, composita ex rebus metallicis: facilius enim tum patientur oculi, si modo exulcerati non fuerint, iniuria: quorum precipue hoc mihi placet, quod à colore phæon dicitur, accipit autem haec, aeris usti ✕ xii. cadmiae ustae ✕ xii. stibij cocti ✕ vi. acaciae chylismatis ✕ vi. croci ✕ iii. aloes ✕ iii. opij ✕ ii. castorei uictoriati pondus, myrrae, lycij, idem ponderis. gummis ✕ xviii. aqua pluuiali quae sunt dura macerantur, & diu teruntur donec leuissima fiant, postea caetera alio mortario singula trita admiscuntur. cum tollendum est, id est, cum sunt fingenda collyria, gummi adijcitur. hoc quidam etiam in iniurijs utuntur cum oui aquato liquore per se. Nec non & hoc collyrio quidam in iniurijs utuntur quod à cinereo colore spodiacon appellatur. Componitur autem ex his, cadmiae botryitidos ustae super testa donec candescat, & uino falerno extinet ✕ xl. cretae samiae quam astra uocant ✕ lxxx. stibij cocti ✕ xx. opij ✕ v. gummi alexandrinae ✕ xx. teruntur haec omnia pluuiali aqua macerata, ultimum gummi adijcitur. ante sanè caetera ad leuitatem summam terantur, & ne prima tunica oculi exesa aliasue exulcerata sit, ut purum ulcus sit, diluitur
oui

oui albo, quod est ferè tenuissimum. Collyrium psittacinū à colore ita dictum, facit ad epiphoras quæ cum tenui & acri lacrima existunt. item ad uestiones & solutas cicatrices & uastū tumorē, quod quia loco interdū uideatur propellere oculū, proptofin uocant, cū oui albo, quod est tenue imponitur. sed præcipue facit cū quasi sanguine suffusi sunt oculi, & ob id nullum nisi lenissimum collyriū patiuntur: recipit aut hæc, croci ✕ III. cadmiæ lotæ, ✕ III. stibij ✕ III. opij ✕ II. gummis ✕ II. amyli recētis & dulcissimi ✕ III. eodē ordine quo scripta sunt, in mortario debent teri ex aqua pluuiali, amy lum aut cū iam fingēdum erit collyrium adijcietur. interdū aut & hoc super inungantur qui prius Athenippio curati sunt. his ferè collyrijs lenibus, omnia quæ cū tumore & dolore fiunt circa oculos remediamus. Perunctio nes oculorū lippientium siue inunctiones quæ appellantur galactice huius modi sunt. crocomagmatis ✕ I. myrræ & croci ✕ VII. aluminis fissi ✕ VI. turis ✕ VI. gummis ✕ V. rosæ floris ✕ VI. uino chio non falso conspersa teruntur hæc omnia diligenter. deinde confecta in collyrijs aut pilulis reponū tur. Perunctio oculorū ad omnem epiphorā satis utilis. croci — I. myrræ — I. crocomagmatis — I. æris floris — I. aluminis fissi — I. turis 6. ex uino teruntur hæc optime: his cosmus medicus adijcere solitus erat etiam mandra goræ succi — I. & lentisci succi — I. ac deinde permixtis omnibus formare collyria uel pastillos, aut in uas stanneum recondere, & cum opus esset uti, ad inungēdum uel superliniendum. Est huiusmodi medicamentū quod perichristarion uocāt græci, quod medicamentū satis efficax est, quo ita uti oportet, ut palpebræ subtiliter inde superlinantur, ne quid intra oculū fluat. recipit autem hæc, croci siculi ✕ III. magmatis croci ✕ XII. turis ✕ III. aluminis rotundi ✕ VI. opij ✕ II. myrræ ✕ II. gummis ✕ III. ex uino falerno teruntur hæc uel asperguntur. & cum bene leuia facta sunt ad crassitudinē boni mellis spissantur, adijcietur postea passi cretici ✕ I. & reponitur in pyxide stannea. cū enim passum adiectū fuerit collyriū erit, nā ex ipso superlini debet. Benefacit hoc medicamētū ad superliniendos oculos, quo Augustus usus est. aluminis fissi ✕ XL. turis ✕ X. aloes ✕ XV. croci ✕ XV. opij ✕ II. gallæ ✕ X. rosæ foliorum aridorū ✕ X. plantaginis succi uel seminis ✕ X. ex uino falerno teruntur hæc uel asperguntur, & cū leuia facta sunt, ac mel lis spissitudinem habēt, adijciuntur his passi sextarius, uel quod sufficiat, & reponitur in uaso stanneo uel argēteo. Collyrium nigrum ab Antigono repertū, ad omnia intacta faciens, accipit cadmiæ ✕ XXXV. s. stibis ✕ XX III. piperis ✕ VIII. æruginis rasæ ✕ VIII. gūmis ✕ XXIII. teritur ex aqua pluuiatica atq; conficitur. Cosmus adiecit huic collyrio centaureę tenuis suc ci ✕ X. quod recte factū reor. Collyrium quod ad omnem epiphoram & inquietationem & tumorem facit sedādum siue dolorē. accipit hæc, pom pholygis ✕ VIII. cicutæ succi aridi id est siccati ✕ VI. opij ✕ III. mandra goræ succi aridi ✕ V. acaciæ ✕ VI. gummis ✕ V. teritur ex coriandri teneri

succo. hoc collyrium prodest etiam extra oculos perunctum, id est circumlitum.

Collyrium ab Asclepiade ad epiphoras speciatim repertum. cretæ samiæ denarios undecim, opij denarios decem, stibij denarios XL. gummis denarios uiginti, aloes denarios decem: teruntur hæc & conficiuntur ex aqua pluuiali.

Collyrium Cosmi

Collyrium quod habuit Cosmus medicus inter arcana, mirificum ad omnia oculorum uitia. acaciæ * XL. spumæ argenti tritæ bene & lotæ donec candidissima & leuissima fiat * XII. plumbi usti & loti * XVI. stibij * XI. cretæ samiæ denarios duodecim, cerussæ * XVIII. cornuum ceruinorum ustorum & lotorum quod erit candidissimū * VIII. squamæ aris denarios quatuor, opij * III. æruginis rasæ denarios septem, cardamomi interiora * duos, lapidis hæmatitæ * quatuor, lapidis fissi * quatuor, tamaricæ seminis * III. croci * III. turis denarios quatuor, myrræ * quatuor, opobalsami * quatuor, lycij * quatuor, aloes * quatuor, costi * quatuor, piperis albi * duos, cicutæ succi aridi * VIII. ammoniaci guttarum * VIII. bdellæ * octo, saliuicæ purgatæ * sex, gummis * XXV. teruntur hæc omnia diligenter ex uino chio non falso austero, uel ex uino falerno, ac deinde confestim collyria finguntur & in umbra siccantur, quod & de alijs omnibus collyrijs obseruari oportet.

Achariston

Collyrium acharistum theodotium ab Antigono inuentum ad omnem epiphoram & omne uitium oculorum. accipit hæc, acaciæ * XX. stibij * X. croci * I. S. aloes * duos, myrræ * duos, cadmiæ * octo, castorei uictoriati duas tertias partes, opij * unum, lycij * duos, æris usti * octo, cerussæ * quatuor, nardis picæ * unum, & tertias eius, gummis denarios uiginti, palmarum ossa, siue nucleos uustos, denarios triginta. trita hæc ex aqua pluuiatica conficiuntur.

Monemerum

Monemerum collyrium dicitur, quod dolores in impetu statim tollit, conficitur sic. lepidos unciã unam, æris usti semunciam, hæmatitæ unam, myrræ unciã unam, opij semunciam. unum hoc collyrium mirabiliter prodest, his qui cicatrices nõ habebunt ex ouo infusum, & leui admodū agitatione contritum.

Hypochymata

Ad suffusiones oculorum quas Græci hypochymata dicunt: sceniculi succi liquididi * tres, opobalsami * tres, mellis atticici * tres, olei uiridis * tres, hyenæ fellis * unum, euphorbij * unum. hoc oleo diluitur, & ita admiscetur cæteris. aquato uti oportebit hoc medicamento, est enim acerrimum & undiq; humores trahit: quamobrem non sunt inungendi qui capitis dolorem aut grauedinem habent, & ante bидуū aut triduū aquam bibant quos destinaueris eo inungere, quanquam melius facient si etiam perseueranter aquam potauerint, uitio enim molestissimo facilius inter initia carebunt. non autem præterit me habere te prudentes ocularios, quibus si nomina dixeris collyriorum hoc in libro scriptorū, contendent forsitan se quoq; habere eadem composita: sed si pondera aut effectus comparare uoles, longe diuersos inuenies. ego enim ipse eodem nomine multa composita, non isdem ponderibus & rebus interdum habeo, sed

sed maxime probatis utor. nec utiq; adfirmo non posse & alios eadem habere, nam & ipse ab alijs accipi: sed raro scio oculariorum quosdam simpliciter tradere compositiones, meq; multum elaborasse, ut ueras & incorruptas acciperem conscius sum mihi. neque illud rursus dico, nouas omnis & non aliquibus notas me in hoc libro congesturum compositiones: uerum etiam quasdam uulgatas, & ut ita dicam publicatas. eiusmodi enim quia efficaces sunt etiam plurimis in noticiam ueniunt. Collyrium efficacissimum ad tumorem oculorum & lacrymarum nimium fluorem, etiam supra perunctum uel inlitum efficax est, accipit, acaciæ * xvi. cadmiæ * duodecim, aloes * duos, croci, myrræ, opi lecti, singulorum denarios binos, castorei * unum, gummis * octo. teruntur hæc omnia diligenter & ex aqua permiscuntur, atque inde statim collyria formantur ex aqua, quæ sunt omnino mirifica. Xerocollyrium optimum, ad epiphoras acres, & initia lippitudinis, croci 3 duo, sarcocollæ 3 duo, aloes hepatidos 3 unum, glauci 3 unum: hæc omnia diligenter trita simul recondes in pyxide cuprea, & pro xerocollyrio uteris. Xerocollyriū

AD EPIPHORAS ET LIPPITVDINES OCULORUM
remedia de experimento & physica diuersa.

AD lacrymas & tumores oculorum lippientium restringēdos, atramentum sutorium, id est chalcantum uiride, cyprinum, tundes & cribrabis, & factum mollissimum puluerem ex oui incocti albo, id est lacryma consperges, & facies collyria, quæ in umbra siccabis atque inde palpebras inunges & tempora inlines. Si ex reumate lacryma abundans est, oui albo collyrium temperabis. Si lippitudo & sanguinis infusio est, ex aceto temperabis, & desuper oculos circumlines, ita ut nihil interius de medicamine ingrediatur. tempora quoque dolentis eodem superlines.

Brassica cruda trita cum pane candido madefacto subacta, ac fronti inlita, dolorem oculorum plurimum releuat. Medicamen ad oculum diutina lippitudine uel epiphora laborantem intrinsecus curandum. lapidis gagatis scripula sex, tundes, cribrabis & aqua pluuiali, uel fontana consperlum puluerem liquidum facies. deinde in ampulla uitrea repones. cum necesse fuerit pinna aquilina uel columbina laborantem oculum inunges: quo facto & caliginem & infusum sanguinem absterges, clarioremque uisum restitues.

Dolores oculorum tempore hyemis frigore contractos qualiter curare debeas. Concham aream de melle albo abintus perunge totam, eandemque supra gastrum lotij uirilis ex ea parte qua melle inlita est, superpone ad lotium uersus, & per dies triginta bis in die lotium agitari facito, ut omnis odor uel acritudo lotij, & uirtus eius ad mel in concha hæreat. postea rades concham ipsam, id est,

e. 4 quod

Gastrum

quod melle inlitum fuerat, & rasuram tundes in mortario & cribrabis diu, & repones in ampulla, uel uitrea uel cuprea: cum necesse fuerit, ex melle temperabis, & intrinsecus oculum perūges, mirabile remedium experieris in omnibus fermè oculorum etiā grauioribus causis. Gramē quod in summo trifulcum habebit decrefcente luna radicitus sublatū quam plurimū reponere. deinde ex multis unum auspicante lippitudine ad collum subliga, celeriter incumbentem epiphoram discuties. Si impetus oculorū eruperit huiusmodi remedium confestim adhibebis, atramenti sutoricij — I. in aquā mundam defundes, idēq; acriter feruere facies: tum operies ut feruor paululum conquiescat, atque ubi modicum intepuerit in concham transfundes, ibique faciem demerges & oculos patefacies intra ipsam aquam: paululum quidem admordebit, sed certissimo experimento dolorem incumbentem auertet.

Colophonix modicum phœnicio inliga & collo lippientis suspende, statim proderit. Dolorem oculorum ut anno integro non patiaris, cum primum cerasia erunt idonea esui, id est, quasi matura, de

tribus cerasijs lapillos pertūdes & gaitano lino inserto pro phylacterio uteris, uoto prius facto contra solem orientē, quod eo anno cerasia non sis māducaturus. Herbam quæ appellatur *peristerion*, discoques ut madescat ex aqua fontana ad tertias, & inde oculos fouebis impetu laborantes, intra triduum persanabis.

Vitandæ perpetuo lippitudinis gratia obserua, ut kalēn. Ianua. eo tēpore quo kalēn. solis die fuerint, & etiā hora prima uel octaua, & deinceps alio die solis, & tertio solis die similiter, collyrio tenui inungaris, dum conuersus ad orientem rogabis deum ut eo anno dolere oculos tuos non sinat.

Cum primum hirundinem audieris aut uideris, tacitus ilico ad fontē decurres uel ad puteum & inde aqua oculos fouebis, & rogabis deum, ut eo anno non lippias, doloremq; omnem oculorū tuorum hirundines auferant. Expertum remedium ad lippitudinem ne unquam tentetur si quis obseruet sine intermissione aut obliuione, ut quotiens lauerit deducta utrisq; manibus ad pedes infimos aqua, statim manus ambas ad oculos referat, atq; ad angulos eorum utraq; manu perfricat, & hoc ter facere debebis.

Aduersus humores & subitos impetus oculorū & epiphoras, radices betæ maxime nigre ex aqua tepida lauabis & expressas sabano siccabis. deinde tundes in pilone marmoreo & succū inde linteo intorto exprimes. tum leuiter ad carbones despumatum tepefacies, & naribus infundes. ita ut is cui medeberis, aquam tepidam in ore contineat: & si unus oculus laborabit diuersæ partis nares infundes, & melle attico continges. Si tamen uideris oculos succi illius infusione turbatos, herbæ quæ quidā *cerebellū* canis appellat, radix ex aqua decoquit, eoq; humore oculi aduersus epiphoras utiliter fouent.

Cerebellum canis herba

Farina ordeacea et galla cōtusa cū aqua permixta & collecta, oculis cū tepore inposita, tumores doloresq; sedabis. Coriandrū uiride tritū lactiq; mulieris inmixtū, & tumentibus uel dolentibus oculis ad-

lis ad

lis adpositum statim prodest. idem & apium præstat similiter impositum.

Ros cœleste manu munda collectum & rutæ siluaticæ contusæ succo admixtū in plumbea pyxide recõditum, cū opus fuerit aduersum epiphoras oculorum in fronti & supercilijs impones. Vīno in quo laurus fuerit decoctus oculi foti dolore potentissime leuabuntur. Spina alba combusta & bene trita cum ouo superinlita, uel inuncta, sedat mirifice dolores oculorū.

Gallæ contritæ turiscq; pari modo puluis uino permixtus & frõti inlitis, tumorem oculorum doloremq; sedat. Crebro lacrymantes oculos ut exsiccet, lucernam oleo cedrino repletam accensamq; superposito uel iuxta suspensam aneo uasculo permittit cõsumi, inde fuliginem collectam in pyxide cyprina reconde, & cum opus fuerit inunge, miraberis efficaciam medicamenti.

Caprinus caseus recens coagulatus supra oculos positus dolores cito lenit. Rumicis syluaticæ radicem luna decrescēte collige, & tecum habeto nitidissime, quandiu eam tecum habueris non lippies. Democritus adfirmat felle hyenæ si frons perfricetur, epiphoras incipientes & omnem oculorum dolorem posse sedari. Si mulieris saliuā, quæ pueros non puellas ediderit, & abstinerit se pridie uino & cibis acrioribus, & imprimis si pura & nitida erit, angulos oculorū tetigeris, omnē acritudinē lippitudinis lenies humoremq; siccabis. Chelidonia herba in hirundinum stercore nascitur, quæ oculis plurimum suffragatur: maxime autē caliginem deterget, si paulatim inde oculi suffundantur, quos cito in pristinam formā reuocato uigore reparabit. Hirundinis uentriculo scisso albi ac nigri lapisculi inueniuntur, qui si lupino aureo includantur, & collo suspendantur, omnem dolorem oculorum perpetuo auertent. sed & contra quartanas profunt, croceo linteo uel panno inuoluti linoq; ad collum ualidiore suspensi.

Mel in quo apes fuerint mortuæ, utilissimum est oculis si nitidum ac purum oportune & paulatim infundatur. Qui ciconiæ pullum elixatum comederit, negatur multis annis continuis posse lippire. Hirundinum pulli plena luna excæcantur, restitutaq; eorum acie capita comburuntur: horū cinere cum melle mixto recte usus fueris ad reparandam oculorum claritudinem.

Lacertam uiridem excæcatā acu cuprea in uas uitreum mittes, cū anulis aureis, argenteis, ferreis, & electricis, si fuerint, aut etiā cupreis, deinde uas gypsis, aut claudes diligēter atq; signabis. & post quintū uel septimū diem aperies, lacertāq; sanis luminibus inuenies: quam uiuam dimittes, anulis uero ad lippitudinē ita uteris, ut nō solum digito gestentur, sed etiā oculis crebrius adplicentur, ita ut per foramē anuli uisus transmittatur. obseruandū sanē imprimis ut in loco nitido atq; herbido deponatur ampulla, & cū lacerta discesserit, tum anuli colligantur. obseruandum etiam ut luna uetere id est à luna nonadecima in uicesimā quintā, die iouis, septembri mense capiatur lacerta, atq; ita remediū fiat, sed ab homine maxime puro atq; casto.

Lacerti uiridis quem ceperis die iouis, luna uetere, mense septembri, aut etiam

Lapilli in uentre hirundinū

Lacerta excæcata ut uisum recipit

etiã quocũq; alio, oculos erues acu cuprea, & intra bullã uel lupinũ aureũ claudes, colloq; suspendes: quod remedium quãdiu tecum habueris oculos nõ dolebis. lacertũ sanẽ eodẽ loco in quo ceperis dimittes. uel etiã si sanguinem de oculis eius lana munda excipias, eãq; phœnicio conuoluas, colloq; suspẽdas, uteris efficacissimo aduersum oculorũ dolorẽ remedio. Cancri oculus subtiliter sublatus & in phœnicio cõligatus colloq; suspẽsus, lippitudini incipienti medetur, si tamẽ remediũ à casto homine fiat. De manu si sinistra muscam capies, & dũ capies dicere debebis nomẽ eius cui remediũ facturus es, te ad curãdos oculos eius muscã prendere. tũ uiuã eam ligabis in linteo, & suspendes collo dolentis, nec retro respicies. Ad epiphoras oculorũ sedandas, limaces cõplures tere in mortario nouo uel nitido, & adijce ibi ouũ gallinaceũ incoctũ, & tinge illic lanã succidã, & fronti impone. Ad epiphoras oculorũ pultẽ fabaceam sine sale, sine ullo uncto, tepidã linteolo inline, & oculis de nocte inpone, ita ut nõ alliges, cõtinuo feruor recedit. Vt omnino non lippias, cũ stellam cadere uel transcurrere uideris numera, & celeriter numera, donec se condat, tot enim annis quot numeraueris nõ lippies. Ad lippitudinẽ inter principia sedandã: in chartã uirginem scribe *ουβαιν*, & licio quod in tela fuerit collo lippietis innecte. Incipiens lippitudo mirifice & sine dubitatiõẽ depelletur, si in charta uirgine scribas, & collo dolẽtis licio suspendas, *φνεφαραρ*, & hoc prælignamẽ purus castus facias. Hoc etiã remediũ indubitate impetus oculorũ si prœuenias prohibebit, scriptũ in charta uirgine. *σουβρς. ενουειρας ρηελιος ως. ηαντεφορα. και παντες ηακοτες*, quod ad collũ dolẽtis licio suspendi debet. sed & cœptã atq; inueteratã lippitudinẽ sedat, si in faciendo ac suscipiendo prælignamine castimonia ab utroq; seruetur. In lamella aurea acu cuprea scribes, *ορω ουρωδιη*, & dabis uel suspẽdes ex licio collo gestãdũ prælignamen ei qui lippiet, quod potenter & diu ualebit si obseruata castitate die lunæ illud facias & ponas. Ne anno perpetuo lippias, de acinis nouẽ uuẽ albẽ antequã uuã gustes, no uies te inunges, ita ut intra oculos tuos grana singula singulis uicibus infundas. Stercus caprinũ uino cõspersum tritũq; & inpositũ oculis atq; obligatũ, omnẽ dolorẽ tumorẽq; detergit. Oculos cũ dolere quis cœperit, ilico ei subuenies, si quot literas nomẽ eius habuerit, nominãs easdẽ, totidẽ nodos in rudi lino stringas, & circa collũ dolẽtis innectas. Si impetus dolorẽ prœuenerit, absinthiũ uetus & fuliginẽ cõteres diligenter, tũ mellis quantũ satis uidebitur adijcies, & denuo teres, atq; ex eo oculos inline, ualidissime proderit. Ne anno perpetuo lippias, cũ primũ cucumerẽ nactus fueris, in fontana aqua eum per triduũ esse in uasculo mundo permittes. deinde oculis adaperis faciẽ tuã ea aqua fouere curabis. Qui crebro lippitudinis uitio laborabit, millefolium herbam radicitus uellat, & ex ea circulum faciat, ut per illum aspiciat, & dicat ter, excicumacriosos, & totiens ad os sibi circulum illum admoueat, & per medium expuat, & herbam rursus plantet.

Quæ

Quæ si reuixerit, nunquam is qui remedium fecerit uexabitur oculorū dolore. ad utrunq; oculum hoc facito. quæ si minus reuixerit, ex alia iterum faciat. oportet autem dari operam ut non nimis herba constringatur, quo facilius plantata consurgat. Capere longè succus opobalsamo mixtus, & succo feniculi, adiecta adipe anserina, incipientes hypochyses discutit, caliginēq; extenuat. Accipitrem si decoquas in oleo susino donec caro eius resoluatur, & ex eo oculos frequenter inungas, & hypochysim et caliginem discuties. Chameleontis fel tantam uim habere creditur, ut hypochyses intra triduum inunctionibus sanet. Lupi fimus diu perfrictus ad summā leuitatem, cum melle mixtus & inunctione adhibitus oculorum hypochysis discutit, & ad summam claritudinem eos perducit suffusione siccata.

Hypochyses

XEROCOLLYRIA, ET REMEDIA PHYSICA DIVERSA
ad xerophthalmiam, & caliginem, & aspritudinem detergendam.

AD caliginem & aspritudinem oculorum siccamq; perturbationem, si ne tumore quam xerophthalmiam greci appellant, facit hoc collyriū quod psoricō dicitur, accipit hæc. croci * XII. psorici * XI. psimythij * III. opij idem, piperis albi idem, gummis * II. cum aqua pluuiali teruntur hæc, collyria statim inde finguntur, ne confectio dilata uanescat.

Xerophthalmia
Psoricon

Collyrium ad caliginem & aspritudinem quod stratioticon dicitur, recipit hæc, psimythij * VI. piperis albi * I. omphacij * II. cadmiæ * III. opobalsami * II. opij * I. gummis * II. ex aqua pluuiali hoc teritur atq; conficitur, quod melius superiore ad caligines facit. Collyriū quod stacton uocant greci, ad eadem ferè quæ supra scripta sunt utile, sed magis mulieribus prodest, accipit hæc. Cadmiæ * II. stibij * VI. piperis albi * II. æruginis rasæ, & misyos donec puniceū fiat usti * singulos s. æris floris * I. s. gūmis * V. quidā his addunt, opobalsami * II. trita hæc diligenter pluuiali aqua asperguntur, & in collyria colliguntur. Collyrium acre ad extenuandas cicatrices quamuis ueteres, caliginēq; angulorum, quod semel inunctū plurimis diebus effectum præstat. oportet autem eo aquato uti, diu enim tenet morsum: accipit hæc. ammoniaci guttæ quæ sit sine sorde p. I. æruginis p. s. gummis p. I. primum cum aqua pluuiali teritur ærugo, postea cætera adiiciuntur macerata aqua pluuiali, & tum collyria finguntur. Fel testudinis cum melle optimo mixtū & diu coagitatum mire caliginē tollit, si oculi inde adfidue circumlinantur, aut subtiliter suffundantur. Calliblepharium xerocollyrium primum, accipit hæc. æs ustum, stibium, cadmiam, æquis ponderibus miscebis, teresq; diligenter, & donec spumam nō faciant, neq; crescāt ad ignē lentū agitabis in uaso æreo, ibiq; tādū esse patieris donec refrigeretur atq; siccetur, quæ postea ad mortariū nitidissimū trāsferes, atq; illic iterum ex uino uetere optimo teres, tādū quousq; siccetur, de quib. puluerē tenuissimū factū, intra pyxidē grā cōdes, eoq; uelut stibio cū uolueris uteris.

Stratioticon

Stacton

Calliblepharium

Xero

Xerocollyrium optimum cōficitur sic, lapidis phrygij — II. croci — I. salis ammoniaci ÷ II. folij ÷ II. æris usti ÷ IIII. piperis albi ÷ I. omnia seorsum diutissime & diligentissime teres, ut pulucre tenuissimū facias, quem permixtum recondes in doliolo uitreo, & cum uolueris puluere ipso pro ut uolueris uteris. Xerocollyrium optimum & ad initia lippitudinis probatum constat ex his: croci ÷ II. sarcollæ ÷ II. aloes hepatitidos ÷ I. glaucij ÷ I. teres hæc omnia diligenter, & puluerem tenuissimum in pyxide cuprea recodes, & cum opus fuerit & intra oculos & ad superliniendos uteris. Capilli muliebres super testam cōbusti & cum spuma argenti contriti atq; ad summā leuitatem redacti, xerophthalmias & pruriginis oculorum efficaciter sanant si inde inungantur. Ad caliginem abolendam de experimento uteris hoc remedio: salem ammoniacum exustum tere & permisce cum lotio pueri inuestis, atq; inde ad sidue oculos inunge uel superline. Naturalem succum argemoniæ, succum millefolij, & succum arnoglossæ, id est plantaginis, colliges diligenter ac nitide equali mensura, & de succo marrubij, rutæ, serpylli, euforbij, exprimes per linteum delicatum & admiscebis ÷ binos, hisq; adijcies mellis optimi despumati libram unam, atq; omnia simul diu conteres. deinde iterum colabis tenui linteo, & recondes in uasculo uitreo, atq; uteris cum opus fuerit ad suffundendos & superliniendos oculos caligine laborantes, quibus hoc remedio cito aciem acutissimam reddes. Maluæ succus expressus cum farina tenui miscetur ac diutissime teritur, postea adijcitur mellis despumati aliquid, ac uini uti liquidius fiat: potenter inde inunguntur oculus caligine laborantes. Ros nocturnum colliges nitidissime in prato, & in ampullam mittes, atq; adijcies illi mellis atticij ÷ XII. & opobalsami ÷ VI. ac pariter utrūq; miscebis, & sic uteris ad inungendū uel superliniendū: mirum remedium experieris. Succum uettonicæ tenuissimum oculis infunde: clariores eos facies, & importunam lacrymarum destillationē cito siccabis. Fel cameli solū per se fronti inlitū prodest aduersum caliginē, sed ne omnino lippiat decoctū cum mellis optimi cyathis tribus, & croci uncia in unum miscebis, & sic suffusionē ad oculos facies, uel etiā superlines inde caligantes & lippietes oculos. hoc medicamine etiā excrecentes carnes in oculis & cicatrices curant. Ad caligines oculorum detergendas medicamen ualde efficax: rosæ siccæ pugnos duos plenos, cum radice sceniculi diligenter purgati, & sceni græci pugnum unum plenum in ollam nouam mittes, & decocta prima aqua effusa, sic postea decoques ut spissescat: deinde mellis atticij unciam supermittes, & piperis scripulum bene tritū: addes etiam passi cretici aliquatulum ut liquidius facias, deinde per linteolum delicatum colabis, & ad suffusionem uel superlinitationem oculorum uteris. Perdici fel mixtū melli attico caliginē tollit, si oculis ad sidue infundatur, sed cum modo & æquali mensura. Aquilæ fel cum melle attico, myrra uera, & nitro albo, singulis uncijs mixtum oculis uisionē acutissimam præstat, si cum modo infundatur

Pueri inuestis
lotium.

Pugni men
sura

datur. Vt acie certiore intueri omnia possis, ficus africanæ etiã ueteris, dum *Ficus Africa*
 modo pinguiſſimæ ad ignem calefactæ succo expreſſo, uinoq; diluto, ocu- *nae*
 los inunge, gratulaberis remedio. Vipera uiua mittitur in uas nouum fi- *Vipera uiua*
 ctile, & adijcitur ei succi feniculi cyathus unus, & turis granum unũ. deinde *uſta*
 uas obturatur argilla, & circumlinitur, & in furnũ feruentẽ mittitur, atq; illic
 excoquitur donec cinis fiat. hoc de experimẽto hypochyſes caliginẽſq; po-
 tẽter atq; mirifice purgat. Anagallidos herbę floſ purpureus ad meſurã
 obolorum trium diligenter tritus, & cum pauillo uini ueteris mixtus inun-
 ctioni caligãtium oculorum mirabiliter prodeſt. Lacertas piſſinnas qua *Lacerta piſſin*
 in ſegetibus morantur, quas Græci aruras uocant, comburito & ad tenuiſſi- *nae Arurae*
 mum puluerem redigito: atq; ex eo cũ uino aut melle optimo caligantes o-
 culos inunge, ualde prodeſt. Centauræ minoris ſucco oculi ex melle in
 uncti, caligine cito depoſita, tenuiſſimam aciem reſumunt. Feniculi ra-
 dicis contuſæ ſucco, tantundem mellis optimi deſpumati, utinam attici, mi-
 ſceto, eaq; lẽto igne ad mellis craſſitudinem diſcoquito, reſoſitaq; in pyxi-
 de etiã ærea habeto: cum erit opus, cum aqua cifternina aut muliebri la-
 cte inungito, quamuis craſſas caligines cito diſcuties. Feniculi radicis de-
 coctæ aqua oculos aſidue foueto, cito omnem caliginem tolles. Caligi-
 nãtibus oculis, uisus acutior reſtituetur, neq; facile in hoc uitium incidet, qui
 uſus fuerit remedio tali, ut centaureæ manipulum nitidum in uini optimi,
 ſed nouellaſtri congiũ mittat, aut etiã excoquat, ac triduo in uaſculo
 claſo uel aperto macerari faciat. Deinde poſt triduum heminam eius uini
 mixtam cum calida aqua, adiecto melle ieiunus manente illic centaurea co-
 tidie bibat. Lauri folia x x. leuiter contrita paſſo diluito, & linteo colato
 & in caccabulo decoquito ad craſſitudinem mellis, atq; ex eo inungito, effi-
 cacitẽr caliginem diſcuties. Baccæ myrti ſupra carbones uiuos ad ſuffumi-
 gandum poſitæ, caliginem extenuant, ſi oculis apertis fumum earum pati-
 enter exceperis. Pulli hirũdinum uel aſſi, uel elixi, in cibo ſæpius ſumpti,
 oculis caliginantibus efficaciter proſunt. Lapidẽ boſtrychiten tecum ſem *Lapis boſtry*
 per habeto, quia ad aciem oculorum excitandam efficaciter prodeſt. Mu- *chites*
 riſ agreſtis, id eſt, qui in campis inuenitur, combuſti cinis cõtritus, & cũ mel-
 le aſidue inlitus, aciem oculorum caligine extenuata confirmat. Scaræ *Scarabeus ui-*
 bæus coloris ſmaragdini tantum beneficij oculis præſtare dicitur, ut uiſio, *ridis*
 nem ei acutiſſimã reddat, qui eum contemplatus fuerit aſſidue. Codeas
 africanas ueras ſuper ſpiſſam craticulã diſpoſitas ponito, & carbones acres
 aſidue ſuggerito, ut æqualiter comburantur: deinde mortario terito ut te-
 nuiffimum ex his puluerem facias, adiecta q; mellis attici cotyla una, iterũ
 ualidiſſime terito, & poſtmodum in uaſculo fictili repone, & ſignã: & cum
 alicui mederi uoles, ſpicillo inde cum inunge, intra paucos dies integram a-
 ciem eius claramq; reſtitues. Fit ex uipera collyrium ad caligines oculo-
 rum adaperiendas diſcutiendaſq; mirificum. comprehenſam igitur occi-
 f famq;

Vermes ex uiperâ putrefacta
 famc̄q̄ uiperam in uaso fictili repones, eamc̄q̄ illic putrefcere permittes, donec ex ea uermiculi nascatur, hos eliges & conteres & adijcies his croci paululum & iterum teres, atq; inde collyria facies, & sic cum melle attico, aut lacte muliebri oculis inunges. idem præstat & cinis uiperæ combustæ sicut supra scriptum est, sed cum his quæ hic adiecta sunt temperatus. Salem quàm candidissimum ieiunus si cotidie gustaueris, omnem oculorum caliginem cito extenuabis. Fel ursinum atq; hyenæ cum melle optimo mixtum & diu coagitatum caligines eximit, si assidue inde oculi suffundantur, aut superlinantur. Adipes omnium fluuiatilium piscium in sole liquefactæ adiunctoq; melle inunctioni adhibetæ, mirifice oculis caligantibus profunt. Herba chelidonix succum, sceniculi succum, ad quartarios singulos misce cum mellis optimi quartarijs quatuor, & oculos grauedine & aspritudine laborantes inunge, mire proderit, sed simul omnia decoque in uaso æreo, & sic inunctioni reserua. *Lapis medius* in lupina pellicula subligatus collo, atq; ita diu portatus, sed prius muliebri lacte pertractatus, non tantum caligines tenuare, uerum etiam hypochysim discutere, & obductam aciem aperire consueuit. *Hygra* quæ prodest ualde ad caliginem detergendam, conficitur sic. croci — ii. piperis albi unciam, aphronitri unciam, myrræ unciam, mellis attici unciam. crocum & piper ex uino teres. nouissime aphronitrum & myrram seorsum conteres, & sic uniuersa coniunges, atq; ad suffundendum uteris ex melle. Hygra mirifica quæ & caligines abigit, & oculis suffusis lumen instaurat, accipit hæc. opobalsami ʒ. iiii. myrræ ʒ. iiii. opopanacis ʒ. i. s. mellis attici selibram. opopanacem primum ex uino teres diligenter, tum myrram adijcies & teres, postremum opobalsamum addes, atque omnia communiter terendo admiscebis & postea ad inungendum uteris. Fellis gallinacei uel uulturini, quod longe magis prodest, scripulum & mellis optimi unciam, bene trita coniunges, atq; in pyxide cuprea habebis, & oportune ad inungendū uteris, hoc nihil potentius caliginem releuat. Ros matutinum quod inhæserit rutæ, & succum chelidonix, & mel optimum despumatam pari mensura permisce, atque ad tertias decoque, & in pyxide cuprea reconde, & caligantes oculos infunde. Fellis terræ, & chelidonix, utriusq; herbæ succum, cum mellis optimi despumati pari mensura permisce, atq; ex eo caligantes oculos inunge, efficacissimo medicamine uteris. Satureiæ uiridis succo tenuissimo si assidue angulos oculorum contingas, caliginem cito discuties. Idem præstat & rutæ succus per linteum tenue expressus, in pyxide ærea conditus, atque angulis oculorum caligantium adpositus. hoc cuiuslibet ætatis hominem infirmissimi uisus mirabiliter curat, certe si aliquid mellis attici fuerit admixtum.

Remedium

REMEDIVM AD TVMOREM OCVLORVM
uel nimiam destillationem.

Pvlegij flores destringe, eosq; madefacito ex aqua frigida, & cōtere bene, atq; ex eo panni tenuissimi partem dimidiam line, ut ex altera parte panni integas oculos, & cum ibit dormitum cui medendum erit, supra oculos pones, ipsa nocte tumorem humoremq; oculorum eius sedabis.

Ad oculorum subitum impetum uel dolorem remedium efficax sic. succum cardonis, succum urticæ alexandrinæ, succum bugillonis, crocum, atramentum sutoritum, æquis mensuris ista coniunges, & addes his sapæ modicum, & aceti quantum sufficiat, & decoques ad spissitudinem mellis liquidi, atq; ita oculos inde superlines, ut modicum ingrediatur eos, & delacryment: continuo sanabuntur.

AD VVLNERA VLCERAQVE, ET CICATRICES

atq; carbunculos, crustasq; oculorum, & glaucomata atq; albugines detergendas, & palpebras componendas, collyria & remedia de experimentis physica & rationabilia diuersa.

Ad sordida ulcera oculorū crustasq; habētia quas medici escharas uocant, & ad carbūculos oculorū, quos anthracas dicūt, facit bene & per se mel atticum purum pyxide cuprea cōditum, & repositum sub signaculo mensibus ferme duobus: quanto enim diutius in pyxide ea manserit efficacius fiet. sed præcipue hoc quod quidā diasmyrnon, non nulli euodes quia boni odoris est nomināt: quod etiam ad pustulas papulasq; & suppurationes oculorum, & ad cicatrices non ueteres, & ad palpebrarū recētem etiam in corporibus tenerioribus aspritudinem facit: oportet autē eo ad sordida ulcera diluto oui albo id est aquatissimo uti, deinde tum lacrymę fluere desiderint, cineraceo collyrio super inungi: item ad pustulas ex ouo tritum facit ad papulas uero & ad dolores cū rubore & distensione oculi sicca, bene imponitur cū lacte mulieris. ex aqua aut ad cicatrices recentes extenuandas & palpebrarū aspritudinem tollēdam teri debet: & subiecto spicillo, aut inuersa palpebra oculis inferi. cōponitur autem ex his rebus: pompholygis lotæ * viii. æris usti * viii. croci * iiii. myrræ * iiii. nardi spicæ * i. & pōdus uictoriati, lapidis hematitæ * iis. piperis albi grana x. opij * i. & pondus unius uictoriati. gummis * x. teruntur hæc cum chio uino, & confestim collyria finguntur atq; in umbra siccantur. Acriore autem collyrio ad cicatrices extenuandas & ad palpebras asperas utimur, quod quia ex quatuor rebus, ut quadriga equis constat, & celeres effectus habet, harma dicitur. recipit hæc: æris usti * iiii. tureæ arboris corticis * iiii. ammoniaci guttæ * iiii. gummis * iiii. teruntur hæc ex aqua pluuiali. hoc etiam super unctum ad puerorum epiphoras & qui non sufferunt unctionem optime facit. Collyrium quod proprie facit ad aspritudinem palpebrarū & callositatem,

Diasmyrnon
Euodes

f 2 ratem,

tatem. oportet autem aut subijcere spicillū palpebræ, aut inuertere ipsam palpebram, & sic inungere. recipit æris usti * XIII. eruginis * VI. croci * X. myrræ * I. cassiæ rufæ fistularum uictoriati pondus, piperis albi grana XLV. gummis denarios nouem, cum uino chio hæc teruntur, & sic colliguntur.

Ad palpebrarum ueterrimam aspritudinem, & excrecentem carnem, quam *sycofim* Græci uocant, in qua est callum durissimum. est autem liquidum medicamentum, quod ideo *hygra* appellatur, quod etiam carnem ex palpebris tollit sine magno dolore. Recipit hæc: myrræ, turis, croci, misyos singularum specierum denarios ternos, chalcitidis * VI. hæc teruntur diligenter ex aceto acri: ubi leuia facta erunt, & habebunt spissitudinem passū, miscetur his mellis attici p. i. deinde in patella æris cyprii super-carbones posita inferuescit, donec mellis habeat non nimium liquidam spissitudinem, atque ita reponitur in pyxide æris cyprii. Cum opus est, inuertitur palpebra & per spicillum adponitur, quod medicamentum suffricatur curiose in oculo ad delacrymationem: & ubi desierit mordere, rursus inuerti oportebit palpebram, atque ita pollice inpresso membranas innates adducere, quæ facile subsequuntur, post hoc cinereo collyrio ex aqua inungendi erunt oculi crassius: hoc medicamentum multorum annorum callos & aspritudines palpebrarum desperatas à quibusdam medicis ocularijs, paucis diebus tollit.

Collyrium ad ulcera papulas & epiphoras. cadmiæ * VIII. cerussæ * III. amyli * III. opij * II. acaciæ * I. gummis denarios duos. tragacanthi denariū unum. ouorum semicoctorum uittellos duos, fabæ sine cortice, id est, purgatæ modicum, quæ ante diem ex aqua macerari debet cum tragacantho, atq; ita teri, tum formari collyria, quæ lachrymarum impetum & iugitatem potentissime sedant ac reprimunt.

Lacrymas restringens

Collyrium dionysianum quod appellatur theodotion ad lacrymam tenuem restringendam, & ad ulcera & aspritudines palpebrarum & ad cicatrices recentes efficacissimum conficitur sic. cadmiæ * III. æris usti & loti * VIII. crocomagmatis * VIII. stibij * III. opij * III. castorei * III. nardi syriaci * III. lycij * III. acaciæ * XVI. croci * VIII. myrræ * VIII. palmularū ossa uel nucleos uistos, numero XII. gummis * VI. uini austeri ueteris bene odorati sextariū unum. teruntur hæc diligenter & confestim ex his collyria finguntur, atq; in umbra siccantur.

Collyrium stratioticum facit ad tumores oculorum & lacrymam acrem compescendam atque ad palpebras asperas & ad caligines & cicatrices ex itinere & puluere & fumo collectas. cadmiæ denarios octo. cerussæ * VIII. crocodili stercoreum * III. æruginis rufæ * II. castorei * s. omphacij aridi aluminis fissi atque usti denariū unum. piperis albi * V. opij * I s. gummis * VI. teruntur hæc diligenter & ex uino falerno colliguntur, atq; inde collyria formantur.

Sphragis anti goni

Collyrium quod appellatur sphragis ab Antigono medico inuentum, facit ad omne ulcus & ad omnem uisionem & plagam & ruptionem

tunicæ

tunicularum oculi, & ad omnia oculorum uitia, præter epiphoram incipientem, accipit hæc, cadmiæ * IIII. pompholygis * X. opij * IIII. amyli * IIII. acaciæ * IIII. tragacanthi * IIII. gummis * II. teruntur diligenter hæc species, & ex aqua pluuiatica collyria componuntur. Collyrium stratioticum pforicum compositum ex cadmiæ * XIII. s. croci * XII. piperis albi * XV. cerussæ * II. opij * II. gummis * IIII. chalcitidis * I. componitur autem pforicum sic, teruntur hæc seorsum singula bene siccata. deinde in unum collecta aceto consperguntur, ac postea in ollam fictilem nouam conijciuntur cum ipso aceto, quam bene opertam in equino stercore obrui oportet, atque illic haberi per dies XL. postea hæc permixtio in sole arefieri debet, ac deinde teri, & tum aqua pluuiali collyria formari conuenit, de quibus & inungi oculos, ut supra scriptum est causis grauibus laborantes, & superlini optimum est. Ad oculorum omnem dolorem & præsentem & ueterem, & ad caliginem atq; albuginem, & pruritus atq; antiquam, ut ita dixerim, cæcitatem. Nam ut auctori huius remedij de experimento credamus, duodecim annorum cæco intra dies uiginti uisum restituisse se *Cæcis uisum restituens* dicit: quanto autem recentior ualitudo fuerit oculorum, tanto uelocius curabitur medicamine tali. collyria multi generis, id est, uel decem confectionum æquali uel numero uel pondere, infundes in lotium pueri uirginis, & ad uncias singulas collyriorum quæ infuderis, septena grana piperis in mortario nitido diligentissime teres, ut puluerem subtilissimum facias, & cum mellis optimi despumati coclearibus tribus miscebis, & iterum diligenter teres, postea simul confundes omnia, id est, collyria, lotium, & piper illud cum melle, & iterum diutissime ac diligentissime teres, collectumq; nitide in pyxide cuprea recondes, atque ex eo quemlibet oculorum causarium intus, id est, intra oculos inunges. quod si per tempus medicamen spissatum fuerit, lotium puerile infantis quantum opus fuerit, ut more collyrij liquidum fiat, infundes & sic sub cilio & palpebris, id est, intra oculos sicut diximus, sollicite inunges. hoc medicamine multis experimentis probato, constat nihil esse præstantius, si quis eo castus & purus utatur. *Barbaricum* Medicamen barbaricum ad omnis oculorum causas uel impetus, siue sint scabri & lacrymosi, siue etiam uermiculos habeant aut brigantes qui cilia arare & exulcerare solent. in ollam rudem mittes tres sextarios aceti acerrimi & ferrum, id est, clauos ueteres minutos, uel alia minutalia ferri uetusta: & claudes ollam diligenter: operculum tenuiter pertundes, & in illo foramine pones aut cannam, aut sambucum perforatam, unde habeat spiramentum: mittes tamen in eandem ollam cum aceto & ferro, rosæ siccæ unciam unam semis. ac postea ollam ipsam cooperies fimo caballino recenti, ita ut spiramen illud ollæ per calamum liberum sit, hoc est ut supra molem illâ fimi caballini quo fuerit olla constricta uel operta, solum spiramen emineat, ut semper habeat anhelitum, quin-

decim diebus, quibus necesse est ut in fimo illo perseveret. nam omnino ob-
 servabis ne unquam illis xv. diebus deo periat. sextadecima die tolles ol-
 lam de stercore illo, & diligenter mundabis ne quid illic sordidum hareat,
 & cum patefeceris ollam, mittes in eam foeniculi viridis succum quanta est
 mensura bonæ potionis in uino. deinde agitabis diu & colabis linteo tenui
 & mittes in bucculare rude uel diligenter nitidatum: deinde lento igne de-
 coques & semper agitabis: cum aliquantulum coxerit, addes in sextarium
 medicaminis tria coclearia mellis optimi despumati, & iterum diligenter co-
 agitatum repones in ampulla uitrea, aut pyxide cuprea, ac sub signaculo
 habebis, & cum opus fuerit ad caliginem & albuginem detergendam inter-
 rius oculos inunges. Ad præsentem autem impetum uel dolorem quam-
 uis uehemens sit desuper oculos inlines. quod si grandis feruor oculorum
 & acres uel frequentes lacrymæ erunt, etiam tempora & frontem medica-
 mine inlines, ita ut in die uel quater superlinas: & cum siccata fuerit super-
 litio ipsa, nõ elues eam, sed semper addes nouam inductionem. quod si sca-
 bri oculi fuerint, aut uermes qui palpebras exarent, & inde sit tumor inue-
 ctus, cilia superiora & inferiora, id est, palpebras ipsas, ubi causa ualitudi-
 nis est, inunges: experieris ad omnia ferè oculorum uitia mirificum medica-
 mentum, si castus & purus eo utaris, de quo tamen dum in fimo est, uix ter-
 tia, aut certe media pars remanere debet. ita enim melius fiet: nam quanto
 plus consumitur uapore fimi illius, tanto magis confortatur: & ideo maior
 olla esse debet, ut propensius medicamen fiat, quod & diu seruari oportet,
 & multis necessarium est. Ad oculos scabros & palpebras perforatas hu-
 more uetusto, uel pedunculis exesas, remedium præsens barbaricum qui-
 dem, sed multis probatum. Scarabæum pilosum, qui similis est scarabæo
 uero, in sepibus uetustis lapidosis aut in fossatis sepium requireres, qui cutio-
 nes sunt, colore pseudo-flauro quasi leonino, pilosi lucetes. ante ergo quam
 illum cutionem tollas, folium caulis primo mane cum suo sibi rore uel gut-
 ta conclusa in eodem folio teneatur, ut ubi cutionem illum inueneris digitisq;
 pollice & medicinali adprehenderis, confestim supra folium illud caulis te-
 neas, ut supra guttâ illam lotium eius excipias, quia ubi manu adprehensus
 fuerit, statim se submeit. providendum ergo ut uelocius supra folium illud
 caulis ponatur, ne lotium eius quod cito effundit, alibi excidat, quod comi-
 xtum cum illo rore caulis per spicillum palpebris inpones, & loca scabra, uel exesa
 inter pilos peruges, effectum rei cito miraberis. quod si casu uno in loco uel
 in diuersis plures istos cutiones inueneris, omnium lotium uel humorẽ quẽ
 admodum diximus, in folio caulis humidi statim de horto suscipere debebis.
 & adiectis guttis aliorum de caule foliorum in uasculo uitreo recondere, ut
 cum opus fuerit præsto habeas, quia difficulter huiusmodi bestiolarum inueni-
 untur. Ad albuginem oculorum detergendam efficax hoc remediũ. uulpẽ
 uiuam capies, eiq; linguam præcides, ipsamq; uiuam dimittes, linguam autẽ
 eius

Barbaricum
aliud

Ligu uulpis

minob

eius

eius arefactam, phœnicio ligabis, & collo eius qui albuginē patietur suspēdes. Herba symphoniacæ surculum collo eius qui albuginem patitur lino suspendes, ita ut per dies triginta illic sit: quanto recentior albugo fuerit, tanto citius sanabitur. Rosmarinum combure & puluerem eius cum melle attico diligenter tere ac permisce, atq; inde inunge, cōfestim subuenies ei qui albuginem patitur. Fabam fractam purgatā atq; ustam ad summā leuitatem teres, & oculos inde albugine occupatos adsidue ex aqua circūlines, miro remedio subuenies. Piscis marini felle qui scorprios dicitur, oculi inuncti caligine atq; albugine quamuis crassa cito liberabūtur. Sanguis columbarū de loco pinnarū eo momento quo pinna auellitur, oculis dū adhuc tepet debet infundi, qui ictu aliquo uulnerati aut sanguine suffusi fuerint: albū quoq; oui incocti cū croco trito oculis superpositū, & lana alba succida inuolutū medetur. Ranā de lacu prendes, & spina oculos ei subtiliter erues, atq; in panno coccineo de licio ligatos oculis interius cruētis superpones, cito medeberis. Mel atticum & stercus infantis quod primū dimittit, statim ex lacte mulieris quæ puerū allactat permiscebis, & sic inunges: sed prius eū qui curādus est erectū ad scalā alligabis, quia tāta uis medicaminis est, ut eā nisi alligatus patiēter ferre nō possit, cuius beneficiū tā præsens est ut tertio die absterfa omni macula, mirifice uisum reddat incolumē. Ad cicatricē uel plumbū extenuandū, & aspritudinē pruriginēq; oculorū purgandā, & humorē siccandū, & ad scabras ac scabidas palpebras, atq; alia oculorū uitia, unū hoc remediū uel præcipuū est. folia oleagina cōmanducato diligenter, eorūq; succo quē in ore collegeris, cotidie ieiunus oculos ablingito, uel inlinito per linguā: celeriter uitia superscripta discuties. Ex hirundinum pullis fit calliblephario bonū quod aspritudinē pruriginēq; oculorū potenter expurgat, nec patitur quicquā in his molestiæ cōcrescere: humidos quoq; naturaliter oculos exsiccatur, quod hoc modo componitur: capita pullorū quam plurima igne lentissimo comburuntur, & trita in puluerem tenuissimum rediguntur, quæ admixta recenti adipe gallinæ inunctioni maxime profunt. Intibi rustici, de quo nascuntur cauliculi complures, contriti succus in oculum instillatus celeriter cicatrices & plumbum oculorum eximit. Caput stellionis combustum, & tritum, & melli attico admixtū, oculos lacrymosos inunctione adsidua siccatur & sanat. Pulmonis hedi cōbusti cinis pruriginem oculorum discutit, & scabras palpebras emendat, si quasi stibiū imponatur. Felle catelli dierum septem, oculi ex melle inuncti cito à leuomate liberabuntur. quidam etiam adfirmant efficacissimum remediū esse ad detergēda glaucomata, si catello dierum septem caput uiuenti diffindatur, & de dextra parte cerebri oculus dexter, de sinistra sinister, intincto illic spicillo inungatur.

Ut leuomata & albuginem quamuis densam ex oculo detergeas, turam & anturam herbas uiuentes nitidissime collectas contundes, & per lintheum

f 4 tenue

tenuē succum earum exprime, eoque oculos inunge. Leucomata ut extenuēs & discutias, utere medicamine quod conficitur sic: pumicis combustitriti ℥. XIII. chalcitidis ℥. VIII. gummis ℥. quatuor, & sinapis pusillum ut toleretur adijcies, hæc omnia in tenuissimum puluerem redacta in unum permisce, & ex aqua fontana facito collyria crassiora: quibus sic uteris ut circundetur tribus partibus cera collyrium, sed extremum collyrii sit leue ac tenue, quod in ipsum leucoma inponas, et iube oculū adoperiri paulisper ne excidat collyriū, quod si exciderit, iterū reponatur: post hæc inunge oculum leni collyrio, statim emittet quasi squamam. si ergo magnum leucoma fuerit & crassum ita curabis: sin autem tenue, cū inposueris medicamen maturius tolles: postea uero utere ad inunctionem collyrio quod græco uocabulo diacopon appellatur, etenim apud medicos hoc collyrii genus magnā habet effectus sui dignitatem. Turturis simus ad summam leuitatem tritus & cum melle attico, aut etiam alterius generis, dummodo optimo & despumato inunctus, leucomata oculorum potenter extenuat.

Diacopon forte diarodō aut diacrocon legendum

Galli gallinacei maxime albi fel ex aqua dilutū, & inunctione adhibitum, leucomata oculorum & hypochyses sanat, & aciem luminum confirmat. Stercus quoque gallinaceum album cum oleo uetere tenuissime tritum & adpositum, idem oculis remedij præstat. Fel uituli diligenter collectum ad cotylæ mensuram in uas æreum mittitur, tenuique igne admoto ita excoquitur ut spissetur, deinde mellis boni tantum mittitur, quantum fellis illius decocti remanserit: adijciuntur postea myrræ tritæ drachmæ duæ, & croci una, & æris flos pauxillum, ac postea simul omnia diu coagitata ad tertias decoquuntur, quod medicamen in pyxide ærea debet reponi, satis utile & leucomatis & cicatricibus, & omnibus uitij oculorum, si assidue inde & oportune inungantur. Ut leucomata oculorum efficaciter discutias, ungulas asini uiuentis lima, & scobe eorum quàm tenuissimo qui leuitate sua oculos non offendat, cum lacte muliebri mixto, frequenter inungito. Araneus albus cruribus longissimis ac tenuissimis cum oleo uetere contritus, per inunctionem assiduam leucomata eximit, & ideo plures cum oleo sufficienti teri oportet, ne ante confirmatam sanitatem medicamen necessarium desit. Capa longa contusa exprimitur eiusque succus opobalsamo, uel quod efficacius est, lacti mulieris admixtus, leucomata & cicatrices & quæ græci argemata appellat miro effectū inunctioe adhibita extenuat atque per sanat.

Anemone dicitur à Græcis herba, quæ tantam uim remedij habere creditur, ut portata ab eo uel subligata collo eius, qui glaucoma patitur, intra dies quadragintaquinque eum sanissimum reddat.

Ut glaucoma incipiens celeriter discutiat, herbam serpyllum decoque, & eius aqua oculos assidue foue: postea pice liquida pura ac nitida uelut collyrio inunge, cito recipies sanitatem. Perdici unius fel, opobalsami cyathum unum, cyperi sidonij cyathi partem dimidiam, trita hæc

hæc & ad summâ leuitatē perducta, permixtaq; in pyxide plûbea repones & inunctione aduersum glaucomata et hypochyses, & caliginē mire uteris.

Corui marini fel inunctione adhibitum, caligines tollit, albugines & cicatrices extenuat, carnes excrescentes compescit, fluoresq; oculorum reprimat. Pisciculi qui equum marinum simulat fel, ouorum albumini mixtum & cum lana succida oculis adpositum, melius remedium superscriptis oculorum causis, quàm ullum aliud medicamen præstare manifestū est. Scrofi na adipe recenti si quis contritos angulos oculorum, quos græci canthus uocant, interius exteriusq; inunxerit, uermiculos qui noxi sunt oculis potenter educit. Sepiæ testa interior quæ mollis est, diligentissime trita, & muliebri lacte permixta, atq; inunctioni adhibita, supradictis oculorū causis plurimum prodest. Nardi indici uel syriaci ex uino uetere triti siccatiq; puluis, pro xerocollyrio oculis impositus mirabiliter prodest ad ualitudines superscriptas. Mel optimum despumabis ut bene purum sit, & admiscebis pari mēsurâ succum rutæ & herbæ chelidoniæ, atq; ad tertias decoques, & cū omnia bene permiscueris, in ampulla uitrea sub signaculo seruabis, & uteris miro medicamine ad scabros & lippos oculos inungendos.

ITEM AD OCVLORVM CAVSAS REMEDIA PHYSICA & rationabilia diuersa, id est, oculis ictu læsis, & si quid subito eos fuerit ingressum, & aduersum molestias pilorum, & ad ægilopas & ad nyctalopas, & ad uarulos, id est ordeolos oculis infestos, his additæ infra collyriorum diuersorum confectiones.

Q Vocunq; ictu læsus oculus, si sanguinolentus uidebitur, palumbinus ei uel perdicis, uel turturis sanguis, aut si hæc animalia non erunt, columbinus de pinna sublatus statim, id est adhuc calens infundatur. Bitumine, sulphure, & ture permixtis, oculos ictu læsos suffumigato, statim sanabis si frequenter id feceris.

Herba quam græci sarcocollam, nos argemoniam appellamus, si uiridis erit trita, sin arida calida aqua macerata, quo facilius teri possit, inlita oculis sugillationes liuoresq; eorum mature discutit.

Sanguine hirundinis recenti ac tepido inunctus oculus ictu læsus & cruore suffusus statim sanabitur. Radix rutæ trita & inlita oculis cruore suffusis, etiam commansa & assidue posita plurimū prodest: uinū quoq; in quo ruta diu fuerit macerata rationabiliter infunditur.

Mulieris primiparæ puræ ac nitidæ saliuâ ieiunis instillata oculis liuorem suffusionemq; quamlibet cruentam, efficaciter adimit. Herbæ uettonicę folia teres, & salis triti modicum adijcies, & super ictu percussum uel cruoribus suffusum oculum conligabis, mire proderit. nam quādo ei id solueris, uidebis ex eo sanguinē distillare, ita omnem causam extrahet. Lana succida madefacta oleo uinoq; permixto ac tepens oculis superposita, optime uitia superscripta persanat. Ad eijciendū quę casu oculū intrauerint, herbā

artemisiā

Argemonia
græcis Sarcocolla

*Incantationes
superstitiosiss-
sime*

artemisiā uelles radicitus, & inde coronam factam capiti impones. sed is cui medendum erit, dum coronam illam in capite habet, quantum fieri potest oculos apertos habeat. Digitis quinque manus eiusdem cuius partis oculum fordicula aliqua fuerit ingressa, percurrentes & pertractans oculum, ter dices: tetunc resonco, bregan, gresso. ter deinde spues, terque facies. Item ipso oculo clauso qui carminatus erit, patientem perfricabis, & ter carmen hoc dices, & totiens spues, inmon dercomarcos axatison. scito remedium hoc in huiusmodi casibus esse mirificum. Si arista uel quaelibet fordicula oculum fuerit ingressa, obcluso alio oculo, ipsoque qui dolet patefacto, & digitis medicinali ac pollice leuiter pertractato, ter per singula despuens dices: os gorgonis basio. hoc item carmen si ter nouies dicatur, etiam de faucibus hominis uel iumentum os, aut si quid aliud hæserit, potenter eximit.

*Pilis noxijs
palpebrarū
extirpandis*

Leporem marinum, uel eius sanguinem cum oleo tere, atque ex eo uulso- rum de oculis pilorum loca frequenter perunge, post quod & si renascetur pilum, molliores erunt, quibus iterum euulsis, supradictum medicamen inducitur, tum uero non renascuntur. Si autem etiam lacrymas oculi destillantem ad sidue, uitare uis, hederam & uitem exustas & in puluere tenuissimum redactas, pari mensura cum suprascriptis permisce ad spissitudinem mellis, atque inde inducito uel superline frequenter oculos, & confestim defluet humor noxius, & aduersum uulso palpebrarum pilos proderit. Si felle hyenæ loca quibus molesti sunt pili in palpebris nati ad sidue tangantur, confestim tabescent, certe si prius uulsis superducatur, non renascuntur. Pilos oculis molestos si extirpare penitus uolueris, loca eorum cum prius eos euuleris, ranæ marinæ felle continge: quod si fel eius repositum aruerit, aquam marinam ei modice admisce. Sicuti uolueris pilos uulso non solum in oculis, sed etiam in locis uerecundioribus non renasci, lacte mulieris eo die expresso quo peperit continge crebrius loca de quibus pilos tuleris. Pili si oculis molesti erunt, potenter uteris hoc medicamine. lacertæ uiridis fel misce cum uino albo quantum sufficere existimaueris, & mitte in uas æreum, positumque ad solem tam diu agita donec crassitudinem mellis habeat, atque ex eo loca pilorum uulso- rum ungue. Lucernam fictilem de papyro & medulla uaccina concinnato, atque eius fumo, siue fuligine uel ligni, pro calliblephario utere, quo palpebras exesas & glabras sepius inungendo, decentissimas facies. Glabris palpebris pilos induces, si cæsypo quod sub armis ouium nascitur, adiecta myrra, pariterque in mortario trita, spicillo calido loca pilis nuda perduxeris.

*Calliblephari-
on ex ligni si
ue fuligine*

Pilos oculis molestos diligentissime uelles, atque eorum loca hircino sanguine receti, aut leporis, aut uespertilionis inlines, uel canino lacte continges, aut acu cuprea calido aceto sepius delibuta perduces. Capnos nomine est herba cuius succus uino mixtus atque inlatus locis de quibus pili ab oculis fuerint extirpati, renasci eos non permittit. Ranunculum uiridem comprehensum acu cuprea pungito, & sanguine eius excepto palpebras de quibus pilos

Monemerum quæ in umbra siccantur. Collyrium nomine monemerum, facit ad imper-
tus lippitudinis ex ovo inunctum: ita ut cum oui liquidissimo inunxeris lip-
pientem, pusillum sustineat, & iterum cum inunges: quæ cum bis aut ter in-
unxeris eadē die iube bis lauare. hoc collyrium facit ad scabritudines, & dia-
theses tollendas ex aqua inunctum, recipit autem hæc. Lapidis hæmatitis
✱. xii. pōpholygis ✱. xii. croci ✱. xii. myrræ ✱. xii. aris usti ✱. vi. Nardi
syriaci ✱. xii. piperis albi grana xx. opij ✱. vi. Gummis ✱. ix. hæc uniuersa
in puluerem tenuissimum redacta, postea cum falerno uino cōteres, atq;
Dialibanos inde collyria facies, quæ diu in umbra siccantur. Collyrium dialibanos,
ad suppurationes oculorum, conficitur sic. cadmiæ ✱. s. cerussæ ✱. xii. opij
✱. i. gummis ✱. s. rosæ siccæ ✱. i. gentianæ ✱. s. puluerem tenuissimum ex
his factum cum aqua pluuiali teres, & ita collyria qualia uolueris effinges.
Dialepidos Collyrium dialepidos accipit hæc. Croci ✱. iii. spicæ nardi ✱. v. cadmiæ ✱.
is. hæmatitidos ✱. i. piperis grana v. myrræ ✱. i. aris usti ✱. s. lepidos ✱. i.
gummis ✱. i. rosæ uiridis foliorum purgatorum ✱. ii. hæc ut supra de alijs
collyrijs scriptum est, trita aqua pluuiali subiges, & ita collyria formabis.
Collyrium ad lippitudines & primos imperus oculorum, conficitur sic.
Acaciæ ✱. x. cadmiæ combustæ & de lacte caprino aut muliebri, quod me-
lius est extinctæ & tunfæ & cribratæ & lotæ bene, donec aqua eius limpida
sit ✱. x. hoc quoq; pluuiali aqua colliges, & ita collyria formabis. Col-
Diamisyos lyrium diamisyos, quod facit ad aspritudines oculorum tollendas & ad la-
crymas substringendas, componitur sic. misy combures hoc more: conijci-
Pultarium es illud in pultarium & purgabis & in furnum mittes, ut tam diu coqua-
tur donec sit sanguineum. huius ergo ✱. v. spicæ nardi ✱. v. croci ✱. ii.
cadmiæ ✱. s. aris usti ✱. s. opij ✱. s. myrræ ✱. s. lepidos cypriæ ✱. s. gum-
mis ✱. i. s. hæc tunsa & cribrata cum uino optimo teres atq; inde collyria for-
mabis. Quidam adijciunt huic collyrio uiperam siccam & arefactam bene
in sole, tanquam si sit salita. hanc ergo si uolueris adijcere, exossabis prius
& linteolo inuolues, atq; ita super eam uinum unde collyrium hoc tempe-
randum est defundes, sed prius eam sic præcantabis: ne lacrymus exeat, ne
Vipere incan- extillet, ne noceat. dices autem: quomodo tu non uides, sic & tuus succus
tatio gustatus nulli noceat, sed ob rem propter quā adiecta es proficias bene cū-
Delacrymato- ratione precor. Collyrium liquidum delacrymatorium accipit hæc. che-
rium lidoniæ herbæ succi ✱. s. mellis attici ✱. i. opobalsami ✱. s. succi porri ✱. s.
hæc mixta de ipso succo colliges, uel de aqua fontana, atq; ita collyria for-
mabis. Collyrium siccum oculis siccandis utile, conficitur sic: cadmiæ ✱. i.
aris usti ✱. i. stibij ✱. i. adijcies huic collyrio si acrius illud facere uolueris,
stactes ✱. s. & tundes atq; cribrabis per tenuissimum cribrum, & sicco pul-
uere uteris. Aliud siccum collyrium ad idem efficax, sic: cadmiæ ✱. viii.
salis ammoniaci ✱. vii. piperis ✱. v. cassiæ ✱. v. tundes hæc atq; in puluerē
tenuissimum rediges, & sic uteris. Collyrium siccum calliblepharon con-
ficitur

ficitur sic. stibij combusti * i. piperis albi * s. folij capitulum i. stibium com-
bures & lotio pueri in pubis extingues & siccabis & tudes & cribrabis & sic
uteris. Collyriū dioxus ad aspritudines oculorū tollendas conficitur, cad- *Collyrium*
miæ * xii. æris usti * x. hæmatitis * v. myrræ * iii. gummis * vii. *Dioxus*
hæc in puluerem redacta aceto optimo colliges, & deinde collyria forma-
bis. Collyrium stactum accipit hæc: piperis albi * ii. cadmiæ * vii. s. *Stactum*
cerussæ * v. s. indici * v. s. opobalsami * s. gummis * viii. hæc in pul-
uerem redacta falerno uino temperabis & colliges. Collyrium diapso- *Diapso-
ricum*
ricum accipit hæc. piperis albi * i. croci siculi * i. myrræ * ii. amyli * i.
opij * s. opobalsami * s. gummis * ii. aqua pluuiali hæc colliges tunsa
atq; cribrata atq; inde collyria facies. Collyrium dialibanum, cadmiæ *Dialibanum*
* i. s. cerussæ * i. turis masculi * i. opij * i. gummis * i. aqua pluuiali
colliges hæc similiter tunsa atq; cribrata atq; ita collyria formabis.

Hygra ad suppuraciones oculorum conficitur sic. croci siculi denarium *Hygra*
unum, turis masculi * i. ex melle optimo despumato hæc bene trita colli-
ges, & cū eo prius bene permiscebis, & sic collyria facies. Collyrium idem
id est, hygra recipit hæc, croci * iii. æris usti * v. cadmiæ * ii. hæma-
titis * v. s. folij * i. amomi * i. stibij * i. cerussæ * i. myrræ * i. opij
* i. piperis albi * i. gummis * ii. s. uino amineo tunsa & cribrata hæc col-
liges atq; ita collyria formabis. Collyrium dialoes conficitur sic, cadmiæ
* i. s. hæmatitis * v. ammoniaci * i. s. opij * s. æris usti * s. aloes * ii. eru-
ginis * s. opopanacis * s. falis ammoniaci * i. galbani * s. myrræ * s.
fellis taurini * s. lepidos * s. gummis * i. s. cum aqua pluuiali hæc in
puluerem redacta teres, & formabis. Collyrium diasmyrnes recipit *Diasmyrnes*
hæc, croci denarium unum, cadmiæ * s. hæmatitis denarium unum,
myrræ * s. misui * s. piperis * s. opij * s. gummis * s. puluerem
tenuissimum harum specierum cum uino uetere teres, sed collyria inde
formabis.

Hygra ad suppuraciones oculorum recipit hæc, cadmiæ * *Hygra*
viii. spodi * iii. stibij * vii. croci siculi * vii. amyli * vii. opij *
iii. gummis * iii. hæc in puluerem subtilissimum redacta cum aqua
pluuiali teres & formabis. Descriptio xerocollyrij quod calliblepha-
ron dicitur, piperis — i. stibij — i. folij — i. lapidis phrygij p. i. quem lapī-
dem diuides in partes septem & combures, combustum extingues hoc mo-
do, unam partem in balsamo, alteram in omphacio, tertiam in lacte mulie-
bri, quartam in uino, quintam in urina infantis, sextam in butyro, septi-
mam in melle attico, quæ omnia in minutissimum puluerem redacta cribra-
taq; miscebis: quod si acius esse uolueris, adijcies balsami unciam, piperis
semunciam. Descriptio acharisti collyrij: æris usti & loti unc. ii. cad- *Acharistum*
miæ lotæ — ii. & æ vi. croci — i. opij — i. & æ vi. myrræ troglodytidis æ iii.
turis vi. gummis æ xviii. uini optimi quod sufficiat quo omnia colligan-
tur & collyria fingantur.

Descriptio trachomatici collyrij: æris usti *Trachomati-
cum*
g & loti

& loti ̄ xviii. cadmiæ lotæ ̄ xviii. lapidis hæmatitis uncia una, chalcitis uſtæ ̄ xvi. æruginis ̄ ix. opij ̄ vi. gummis ̄ vi. aquæ pluuiialis quantum ſatis ſit ad colligendum puluerem, & collyria formanda miſcebis.

Collyrium
Aluminiſti
Descriptio muſæ collyrij: aluminis ſchiſti ̄ xviii. aloes ̄ xviii. myrræ ̄ xviii. croci ̄ ix. crocomagmatis ̄ ix. chalcanti ̄ xviii. mali granati caliculatorum ſemunciam, quæ trita diligenter œnomelite confundes, & colliges, & formabis.

Rofaceum
Descriptio roſacei collyrij, roſæ unci nouem, cadmiæ lotæ uncię tres, æris uſti ſcripula ſeptem, croci ſcripula xii. ſtibij ̄ nouem, æruginis ̄ ſeptem, ſpicænardi ̄ ſeptem, myrræ ̄ ſeptem, opij ̄ duodecim, gummis uncię tres, aquæ pluuialis adijcies quantum ſufficiat ad colligenda & formanda collyria.

Stactum
Descriptio ſtacti collyrij, cadmiæ p. unum, ſtibij p. s. æris floris unc. tres, miſyos unc. iiii. piperis unc. tres, æruginis — ii. opij — ii. baſſami — ii. gummis ſelibram: hæc omnia diligenter trita & cribrata aqua pluuiali colliges & formabis.

Proteus
Collyrium quod proteus dicitur, facit ad oculorum ſuffuſiones & ad omnem caliginem & albugines detergendas, conficitur ſic. cadmiæ uſtæ & lotæ — v. pſimythij loti — v. chalcitis non uſtæ — v. auripigmenti loti — ii. piperis albi — tres, & ̄ xviii. croci uino infuſi & triti — ii. myrræ troglodytidis — i. s. guttæ ammoniaci — ii. s. roſæ ſiccæ — v. omnia hæc diligentiffime teres ad ſummam leuitatem, tum addes ſagapeni — iii. laſeris — ii. s. opopanacis — ii. s. opij — is. gummis — ii. s. baſſami — ii. quæ permixta atq; confuſa cœleſti aqua colligentur, atq; ita collyria formabuntur.

AD AVRIVM DOLORES VNIVERSOS ET VITIA omnia & ſurdiginem.

CAPVT IX.

Strigil

Porriuirgines

LELLIS caprini ̄ unum, mellis ̄ unum, conteres & in ſtrigili calefacies & infundes, & lana obcludes aurem. Nihil hoc medicamine potentius neq; certius, etiam ſi intrinſecus cancerauerint aures. Porros uirgines, id eſt non plantatos, impari numero, & lumbricos terrenos impari numero capies, & ſimul ex oleo optimo ad tertias decoques, & tepidum inde quod ſufficiat infundes auriculæ.

Laſer cum lacte caprino incocto recenti miſcebis, & inde aures prius dilues, ac poſtea fel taurinum & oleum cedrinum æquis portionibus mixtum tepens infundes: hoc dolores mire mulcet, & dubium auditum confirmat, & pus collectum expurgat. Coriandrum uiride teres & in uini cyatho miſcebis & colabis, & lana molli in aurem inſtillabis, & eadem lana obſtrues aurem.

Ad aures

Ad aures quę grauiter dolent & uetera uulnera intrinsecus habent, mel-
 lis optimi unam partē aceti acerrimi duas partes confusas decoques feruori-
 bus tribus, & longius ea ab igne remouebis, donec commotus feruor con-
 quiescat. tum nitrum addes eo usq; donec ex uapore agnoscas nitrum refe-
 disse, & iterum leni igne recoques, ne efferueat: tunc addes fel hircinum, uel
 aprugnum, uel uerrinum aut porcinum, dum modo non de scrofa, &
 commouebis & iterum concoques, ac tepefacies, & inde quantum satis
 est, auribus infunde. *Adeps ranarum palustrium liquefacta* *Ranarū adeps*
 si tepens in aures infundatur, dolores nimios mitigabit. Dolor au-
 rium sedatur etiam canino lacte & ursino, si recens instilletur. Terreni
 uermes cū anseris adipe uel cū oleo decocti sine dubio medentur auribus
 purulentis. Urina apri seruatur in uitro sed melius cum uesica ipsius, quo
 modo ei sublata fuerit, hæc tepens infusa auribus unice prodest. Bestio-
 læ multipedes quę contractæ in globulos complicantur in oleo excoctæ in-
 fusæq; auribus statim profunt. Tres aranæ uiuentes in oleo si ferueant
 ad focum positæ, atq; inde tepidū auribus quod sufficiat instilletur, cito me-
 debuntur. Seuum uitulinū adipe anseris mixtū adiecto ocimi succo, tepi-
 dum auribus infusum optime sanat. Raphani quoq; id est, radice quæ
 manducatur succus infusus auriculę dolenti, infinitum prodest. Gari ex-
 cellentis cyathum, & aceti optimi cyathum, & mellis dimidiū cyathum, su-
 per aquam feruentem in alio uaso coques & frequenter despumabis de pin-
 nula, tepidoq; medicamine aures inrorabis & conchylia lanula claudes:
 ualde hoc remedium inter experimenta laudatur. Fraxini tenerrima
 folia tundes & exprimes succum eorum, atq; auribus dolentibus tepidum
 infundes. Fraxini recentem furculum, id est, humore proprio adhuc ma-
 dentem, ex una parte in foco pones, & cum per aliam partē succus ebulliet
 suscipies eum diligenter, & oleo addito tepefactum auribus instillabis.
 Cardui siluatici semen ex oleo coques ita leniter ne uratur, quod postea co-
 labis per linteolum, & tepidū infundes dolenti auriculæ, ac deinde lana pur-
 purea obturabis. Croci, myrræ, turis, uncias quaternas conteres & adijci-
 es mel atticum quantum sufficere putaueris, ac decoctum medicamen auri-
 culæ infundes. Galbanum cum oleo rosaceo remissum & ter aut quater
 infusum auribus mire dolores tollit. Aluminis liquidum — iiii. mellis — iiii.
 aceti quartarios tres: alumen cum aceto teres & simul omnia concoques ad
 tertias: hoc medicamen tepidum auriculæ infusum, pus optime purgat, uer-
 mes necat, aquam etiam si intrauerit educit. Herbe polygoni, quam nos *Polygonum*
 sanguinalem dicimus, succus expressus & infusus, mira efficacia dolorē ulce-
 racę aurium sanat. *sanguinalis*
 Adeps anseris miscetur croci succo, & allij contusi suc-
 co, quæ infusa auribus incommodos sonitus tinnituscq; earum proprie
 & unice tollunt. Pueri inuestis urina recens auriculæ dolenti & ulce-
 rosæ instillata, omni humore siccato, & dolorem tollit, & ulcera mira ce-
 leritate

leritate perfanat. Lotio humano uetere si quis iam desperatum aurium uicium eluerit, saluti integre lenito dolore restituet.

Fel ouillum mulso mixtum si clysterio addideris, & inde auriculas irigaueris, expurgatis ulceribus certissimam sanitatem consequeris. idem fel cum lacte mulieris instillatum, etiam ruptas interius auriculas certissime sanat.

Coriandri uiridis succus cum lacte muliebri mixtus infusus auriculæ, dolorem omnem potenter aufert. Cannabi feminis uiridis succus tepens instillatus auribus dolorem apprime tollit.

Senecionis herbæ succus itidem auribus insertus, eandem efficaciam præstat, quod ab experto scriptum & proditum est. Si auricula aliquo pacto uiciata fuerit, anserina adipe infusa diligenter expurgabitur, sanitatiq; reddetur.

Compositio medicaminis ad omnia ferè aurium uitia, sic: mellis sextarium, aceti bene acris heminam, radices quæ manducantur tres, mittes in ollam rudem bene lotam, sed mundatas & integras radices mittes & pariter decoques. sed ut ne refrigeretur medicamen, citato igne usq; ad modum luti aquatoris decoquatur: deinde cum refrigeratum fuerit, condes illud in uasculo uitreo, ac tepesfactum quamdiu dolorem & tinnitum, uel sonitum auriculæ perleniat, in aurem de spicillo infundes.

*Picis flos,
pisselaon*

Infirmatis auribus prodest præcipue picis flos, quem pisselaon Græci uocant, cum oleo communi mixtus, ita ut tertia pars sit olei: nam & dolorem sedat, & nō patietur suppurationem fieri, & si facta fuerit, eodem medicamine perfanatur. ad summam, ego ipse diu uexatus auris tædio, cum multis frustra usus essem medicamentis, ab hoc sum perfanatus & alios complures sanauit. florem autem picis appello, qui excipitur dum ea coquitur, lana superposita eius uapori. hoc etiam grauem odorem de aure protinus tollit.

Ad auriculæ tumorem & dolorem sine ulcere, prodest herbæ urceolaris aut cucurbitæ ramentorum succus recens ac tepens per strigilem in foramen auris dolentis infusus.

Cutiones bestiolæ sunt multipedes, cute dura & solida, quæ tactæ complicant se in orbem pilulæ rotundissimæ, polypodas Græci appellant. hæ complures coctæ cum oleo molli in uaso ferreo, remedio sunt auribus laborantibus, si inde curentur.

Gliris pingue, & gallinæ adeps, & medulla bubulina uel taurina liquefacta tepensq; infusa auribus plurimum prodest. Benefacit hoc medicamentum & ad tumorem & ad exulcerationem aurium: aceti acris sextarijs duobus incoquantur mala granata duo, quibus coriarij utuntur, & quia semper acida sunt nec unquam maturescunt. rhoas oxias

hæc

hæc græci dicunt. Tum deinde adijciuntur his & admiscentur aluminis fissi — II. acaciæ succi — II. & cum bene permixta hæc & coagitata fuerint, reponitur medicamentum in ampulla uitrea: cum opus est, ad tumorem, calidū per strigilem infunditur, & foramen summum auriculæ lana succida tegitur, ad ulcus autem frigidius medicamen per eiusdem generis lanam & auriscalpium inijcitur. Aliud medicamentum ad tumorem aurium & exulcerationem: mellis cyathi III. aceti acris cyathus I. S. miscentur, postea adijcitur gari optimi cyathus unus, deinde carbonibus inferuescit, cuius spuma surgens pinnula abijcitur, & tam diu coquitur uel agitur, donec habeat spissitudinem, hoc calido ad tumorem, frigido ad ulcus, cum oportebit uteris. Item benefaciet hæc compositio etiam ad ueterem aurium dolorem: aluminis P. I. mellis P. II. hæc in mortario prius bene permisceri oportet, deinde olla noua excoqui, donec habeant mellis spissitudinem, cum opus est infunditur in auriculam ex lana conchylata, eaq; clauditur. hoc & combustum locum sanum reddit, sine dolore & sine cicatrice, si ei protinus imponatur. Si caro excreuerit in foramine auris comprimetur sine dolore aut ferro, hoc pastillo qui conficitur sic, aluminis fissi P. II. æruginis P. II. misyos usti P. II. rubricæ sinopidis P. II. gummis P. I. teruntur species priores ex aceto acri, donec quasi collyrii confectio leues fiant: ultimum gummi adijcitur, & finguntur pastilli, qui ad omnia ulcera faciunt aqua diluti, emplastri more impositi, cum aut tumores compescendi sunt, aut cicatrices sedande, sed aquatoribus his uti oportet cum cicatrix ducenda est, ut facilius auriculæ inferantur. benefaciunt ijdem & ad nares, qualibet causa exulceratas & grauitè olentes. Araneas uiuentes in aceto macerabis, & sic conteres atq; inde aurem elues, statim proderit. Mel, butyrum, & oleum rosaceum, pari mensura permisce, ac tepidum auriculæ dolentis infunde. Fel aprugnum, & oleum amygdalinum pari mensura permisce, tepidūq; laboranti auriculæ instilla. Putorem sordescq; auriculæ optime curat curbitæ uiridis succus, & porrus capitatus cum oleo decoctus atq; infusus. Ad auriculæ dolorem hastulæ regiæ radice succus cum melle uel uino infunditur, interdum admisceri oportet turis & myrræ partem, uel capparis foliorum succum infundere, uel rutæ succum, aut eius semen tritum cum rosa, & lentisci succum cum rosa aut amygdalino, uino admixto infundi oportet. Si pus aut sanies manabit ex aure, maluæ succum uino & amygdalino immixtum, uel succo rosæ uel rosaceo, tepidum instillari oportet: protinus effectum exhibebit. Draconteæ succus aut semen tritum cum rosa aut amygdalino, & uino infusum, purulentæ auriculæ sanitatem maturimam præstat. Crocum tritum cum lacte muliebri, si instilletur tumori auris plurimum prodest. Hyssopum contusum & cribratum cum aceto & nitro & melle infusum, bene facit ad tinnitus aurium atq; inflationes, sed melius si cyprinum oleum admixtum fuerit. Ad tumores &

g 3 ad do.

ad dolores auris prodest, croci & opij par pondus ex aqua tritum, aut ex uino tenui infusum. Opopanax cum rosa & amygdalino, & uino trita recte laborantibus auribus instillatur. Allium rotundum tritum cum aceto, repositum in pyxide plumbea, & cum opus fuerit cum aceto & rosa infusum auribus prodest. Opobalsami, rosæ, croci unguentarij, opij, singulorum æqua pōdera, trita, tepefacta, infusa auribus profunt. Virentis papaueris succus cum rosa uel amygdalino, & uino, uel porri seminis succus cū lacte muliebri, uel ueratrum album tritum cum amygdalino oleo aut rosaceo, uel succus granorū punici mali cū rosa aut oleo amygdalino infusus dolentibus auribus prodest. Croci ✕ vii. nucis amaræ ✕ vii. mellis boni cyathos iii. aceti boni quod satis erit, mittes ut spissitudinē habeat medicamentum mellis liquidū, & simul permixtum atq; excoctū dolentibus auribus instillabis. Myrræ, croci, opij, nardi spicæ, turis corticis, mali punici aridi, fabæ ægyptiacæ pulpam, nucum amararum interiora, mellis boni, singulorū ✕ iii. castorei ✕ ii. aluminis fissi ✕ ii. piperis longi ✕ i. tritis his omnibus diligenter & cum aceto acerrimo mixtis atq; excoctis, fieri oportet medicamentum tam temperatum ut simile sit passo. hoc tepefactum instilletur, etiam exulceratis auribus mire prodest. Ad incipientes dolores aurium & exulceratas aures hoc medicamen facies, turis ✕ iii. mellis — iii. uini austeri cyathos ii. aceti acerrimi cyathum i. nardi syriaci ✕ ii. myrræ ✕ is. croci ✕ i. s. nuces amaras numero iii. aphronitrum uictoriati pondus. piperis longi. ✕ i. fabæ ægyptiacæ grana purgata iii. hæc omnia primum perse, deinde in unum mixta teruntur, & tepida dolentibus auribus instillantur. Castorei obolos ii. id est, duas partes uictoriati, radice lanariæ, falsis ammoniaci, ueratri albi idem ponderis, quibus superadijcies croci uictoriati pondus, olei irini & mellis pari mensura, id est, singulorum ✕ xvi. ea seorsum prius singula trita miscentur in unum, faciunt bene ad dolorem & ulcera aurium tepide inserta. Dolenti auriculæ oportet farinam ordeaceam per se coctam ex aqua mulsā cataplasmatim more à foris inponere, uel farinam lini seminis & fœnogræci in unum coctam, uel alteram earum cum farina ordeacea, similiter ex aqua mulsā coctam: oportet etiam extra adhiberi spongas molles & aqua calida bene expressas, deinde tepidum instillare amygdalinum oleum uel laurinum sæpius in die. Prodest bene auribus infirmis huiusmodi medicamentum: myrræ denariū i. croci ✕ i. styracis globulos nō ampliores quàm cicer est, numero xxx. piperis longi grana xxx. nuces amaras numero xxx. cū aceto hæc teruntur, tādū donec habeāt spissitudinē passi, atq; ita reponuntur in pyxide cuprea aut in doliolo uitreo: cū opus fuerit medicamētū rosa admixta liquefactū tepidum fiet, quod in lana succida auribus instillabitur. Nardi syriaci ✕ vi. aphronitri ✕ vi. myrræ ✕ iii. piperis longi & turis ✕ iii. mellis attici denarios quatuor, balani qua unguentarij utuntur in pilulis ✕ vii. fabæ ægy-

Fabæ purgate
grana

uictoriati pō/
dus obolorum
trium

Styracis

bæ ægyptiacæ interiora quæ sunt amara ✕ VII. diligenter & seorsum trita prius hæc postea permixta cum aceto leuigantur, & cum res postulauerit rosacei olei quod satis sit admiscebitur, atq; ita tepens instillabitur hoc medicamentum, quod protinus omnes aurium sedabit dolores. Hæc quoq; compositio statim dolores aurium sedat. centauricæ succo, si non sordidum ulcus fuerit ex aqua uti oportebit, cum autem multum puris erit, uinum admiscebitur. Supra opinionem efficax auribus hoc medicamentum reperitur: myrræ, croci, opij, nardi syriaci, turis corticis, mali punici aridi, fabæ ægyptiacæ quæ sunt interiora, nucum amararum itidem, mellis boni, singulorū ✕ quaternos, castorei ✕ II. aluminis fissi ✕ III. piperis longi ✕ I. omnia prius seorsum diligenter teruntur, postea cum aceto acerrimo mixta teruntur tandiu donec habeant spissitudinem passi. cum opus fuerit medicamentum instillatur tepidum: idem facit egregiè & ad ulcera aurium sananda atq; purganda. His qui surdi sunt & quorum aures sonant succus uuæ in mature & rosæ pondere pari admixtus tepideq; infusus plurimum prodest.

Faciunt bene ad auriū uitia, & emplastra quæ scripta sunt in libro secundo, *Libey secundus* plurima rosa, uel amygdalino, & uino diluta, præcipue quæ inscribuntur, *Marcelli* Cyzicena. Terreni uermes cū adipe anseris decocti infunduntur auribus *Cyzicena em/* etiā ad iam deplorata uitia. Spumæ argenti ̄ VI. olei laurini libram te. *plastra* res in mortario, & coques ad spissitudinem mellis, & auriculæ dolenti infundes. si autem & cætera quæ infra scripta sunt habueris eadem medicamine admiscebis, croci ̄ I. myrræ ̄ II. rosæ siccæ ̄ II. hæc uniuersa pariter miscebis, & auriculæ dolenti infundes, qua re curabis & concretionem siue hyperfarcosim auriū, si addes & aluminis schisti ̄ II. olei cedrini cyathos III.

Aduersus grauitatem audiendi, fel bubulum cum urina hirci, auriculæ quæ molestiam surdiginis patitur instillabis, statimq; subuenies.

Auribus purulentis nitrum uino liquefactum recte infunditur, quia statim prodest. Ad aurium dolorem quæ pus emittent, laridum uetustissimum teres in mortario, & succum illum lana delicata collectum in auriculam inmittes, & subinde aqua calida fouebis, & iterum succum illum infundes, mira uelocitate sanabis. Pullinum sanguinem tepidum in eam aurē quæ obtusior erit uel dolebit, infundes. Lotium caprinū sub eo momēto quo egeritur, tepidum auri obtusę infundes. Apri etiam lotium in fumo siccātū & melle liquefactum auri infunditur, & remediāt surdiginē uel dolorem.

Ad auris dolorem mel stillatitiū opus est, quod ita facies. fauū cōtundes & suspendes in linteo nitido & denso, & quod decurrerit suscipies in calice, quem calicem postea pones in ollula fabri cum calida feruentissima, quantum calix sufferre possit, atque inde medicinali spicillo in aurem infundes quæ dolebit, quam lana claudes. iacere autem debet in alio latere is cui medendū est, tādū donec cōbibat mel quod infusum fuerit. Sābuci uuā maturā exprimes & pones ut cōsidant sordes, & post hæc colabis, ut sit

g 4 liquidissi

liquidissimus succus: de hoc liquore duas partes mittes & unam mellis stillaticij aut certe atticij optimi, & sic decoques in uase duplici ad tertias, tum decoctum recodes, & cum opus fuerit, calidum per spicillum medicinale in aurem infundes, ita ut postmodum ipsam de lana marino conchylio infecta claudas. *Lana marino conchylio infecta* Cunilæ uiridis succus expressus atque auriculæ infusus, unice dolorem tollit. *secta* Vettonicæ herbæ uiridis & recentis folia uel per se uel in aqua madefacta terito, succumq; eorum excipito, deinde adiecto rosæ succo aut rosaceo oleo tepido, in aurem instillato, lanæq; claudito, mirum est.

Si auricula interius ulcerosa erit: porri sectiui succum s. i. cum mellis hemina ad tertias decoquito, & per lanam tepidum in aurem instillato.

Cannabis foliorum succus auriculæ instillatus uermes innatos necabit, & si quod aliud animal inreperit interficiet. Eiusdem seminis uiridis succus instillatus dolorem omnem auriculæ potenter auertit. Capæ succus cum melle permixtus, & auriculæ instillatus, grauiter audientes emendat, dolorem sedat, purulenta expurgat, uermes enecat, aquam etiam quæ ingressa fuerit & omnem humorem educit. Cuminum siluestre cōtritum & succo rutæ inmixtum, instillatumq; auriculæ dolorem lenit: uentos quoque interius sonantes remouet atq; omne uitium potenter emendat.

Polygonon multa uocabula latia habet Herbam quam græci polygonon, nos aliquot uocabulis sed præcipue sanguinalem dicimus, mira efficacia dolores aurium discutere, etiam nos experti sumus, si expressus succus eius tepidus auribus instilletur. *Nardum liquidum, est nardium* Seruicæ herbæ succus cum liquido nardo instillatus, & dolores & ulcera aurium sanat. Oleum laurinum strigili ferreæ inditum atq; ita calefactum infusumq; auriculæ dolorem sedat.

Vermes ex qualibet arbore rubri coloris contriti cum oleo & infusi, dolores aurium sedant. Aqua ingressa auriculam si dolorem faciet, rubi teneri succus expressus & infusus sine dubitatione sanabit. Salicis succus foliorum cum rosæ succo aut rosaceo oleo, in cortice mali punici calefactus, & auriculæ inditus, mire succurrit.

Gallæ ex uino decoctæ humor instillatus auriculæ ex qua sanies fluit, etiam quæ fuerint purulenta purgabit. Resina terebintina remissa adiecto muliebri lacte instillata, ruptas auriculas potenter sanat. Nucis iuglandis foliorum succus tepidus instillatus, dolenti auriculæ mire proderit.

Myrræ tritæ uictoriati argentei pondus, & lanæ succidæ nō carptæ cōbustæ pulueris tantundē, infuso passo cretico simul terito donec ad crassitudinē mellis redigas, tum calefactū per triduum auriculæ infundito, quarta die sanam efficies, & mirabere magnum remedium. Turis masculi, myrræ troglodyticæ, croci corycij, tantundem ponderis, nucum quoq; amararum tantundem miscebis, sed omnia ad summam leuitatem contrita adiecto acetato temperabis, ita ut medicamē ad crassitudinem liquidi mellis adducas: tum in pyxidem plumbeam transfundito, atq; illic sub signaculo conditū habeto: cum opus erit purgata prius auricula utere, ita ut ex eo lanulā madefactam

defectam inferas: hoc auxilio usq; ad perfectam sanitatē uti poteris, nanq; non solum dolores aurium, sed & uetera & purulenta uitia potentissime expurgat & sanat.

Galbanum rosa liquida aut unguento nardino dilutum instillatumq;, dolorem aurium lenit. Alumen mulso optimo dilutum & lana instillatum, dolorem aurium sanat.

Gallinæ adeps liquefacta & tepide instillata, quodlibet uitium aurium sanat.

Galli gallinacei ex uentriculo interiore membrana, quæ proijci solet, arefacta ^{Membrana ex uentriculo gallinacei} tritaq; ex uino, adiecto paululo opij, medicamen auribus utilissimum facit, quod calefactum infusum suppurationem eius expurgat & sanat.

Adeps anserina cum croci succo mixta & tepesfacta ac sic infusa, aquam & omnem humorem de auriculis euocat & persanat. quod si ex ictu alioque casu auricula uitiata fuerit, tum per se anserina adeps sola diligenter expurgata, leniq; igne liquefacta, infusa auriculæ, & dolorem tollit, & uitium persanat. eadem adeps adiecto ocimi succo tepesfacta instillataq; dolores auricularum infantilium leuat.

Aranei triti humor expressus & rosæ liquidæ quantum uidebitur immixtus, lanaq; molli madefacta auriculæ insertus, continuo dolorem releuat.

Spuma equi recens detracta & cum oleo roseo infusa, auricularū quamuis uehementes dolores resoluit.

Verrinū fel in mali punici cute sicca tepesfactū infusumq; purulētās auriculas expurgat.

Verris cū scrofam saliet priusquā in terrā destillet de uerēdis eius uirus, exceptū tepesfactumq; & cum aquæ modico auriculæ inditū, quāuis molestos dolores releuat, quod etiā circa auriculā inlitum plurimū prodest.

Apri lotiū infusum auriculæ ualde medetur, quod quia uetustū magis prodest, collectum seruari debet in uaso uitreo, ut sit ad remedia præparatū.

Cū felle uitulino & aceto pari mēsurā serpentis senectus id est ex uuiæ decoctæ, & lanula madefacta medicamentū auriculæ insertū, maxime utilitatis esse creditur, si prius feruenti aqua de spōgia aurē foueris.

Vituli adipem resolutā succo ocimi adiecto, si pariter tepesfactā auriculæ infuderis, amarissimo incommodo laborantem continuo liberabis.

Medulla eiusdem uituli recens cum cymino contrita infusaq;, quamuis magnos dolores auriculæ statim releuat, & intra triduum tollit.

Lotium caprinum instillatum dolorem sedat, quod magis prodesse suppurationis auribus adfirmatur, ob quam causam præsentis auxiliij plures exceptum & cornu caprino inditum, in fumo suspensum, diligenter ad necessarias medelas referunt.

Pueri inpubis mingentis lotium exceptum & recens ac tepidum auriculæ suppuratæ instillatum, humore exsiccato dolorem tollit, & mira celeritate ulcera ad sanitatem perducit.

Salīua hominis ieiuni auriculæ indita, uermes si qui erunt erumpere ex ea constat.

Butyrum recens instillatum, humores doloresq; aurium sedat. ^{Salīua hominis}

Terrestres lumbrici combusti ac triti, & cum rosa liquida mixti, infusiq;

infusioq; aurium dolores citissime sedant. Lac muliebre mixtum cum sulphure auriculæ infusum dolorem lenit. epiphoras quoq; earū resoluit, hoc potentius si etiam extrinsecus eodem lacte aures perunxeris. Si dextram aurem aquam ingressa fuerit sinistro pede insistes, & caput in dextram partem inclinabis, similiter facies ediuerso si sinistra auricula aquam acceperit. Gari optimi cyathum unum, mellis optimi dimidium cyathum, aceri optimi cyathum. hæc mixta in calice nouo denso super aquam feruētē quam leni pruna feruere facies. ita despumabis ut pinnula omnis spumas eijcias, deinde cum bene fuerit despumatum medicamē recondes, & cum uti uolueris tepefacies, & tenuiter infundes, & madefacta lanula aurem claudes. hoc medicamento ad omne uitium aurium mirifice uteris. sed si tumor auriculæ erit succum coriandri uiridis tepidum prius infundes. deinde supra scriptum medicamen cum tumor desiderit instillabis. Puerulentæ & obtusæ auriculæ & dolorem tolles & auditum confirmatissimū reddes, si prius eluas eam lasere cum recenti caprino aut mulieris lacte permixto, deinde instilles tepidum fel taurinum cum oleo cedrino æquis portionibus mixto. Fellis aut lactis canini ꝑ unum, mellis optimi ꝑ unum, miscebis, conteres, & instrigili calefacies, & auriculæ infundes, & lana obcludes, nihil potentius neq; certius hoc medicamine etiam si intrinsecus cancerauerint aures. Cardui siluatici semen ex oleo coques, ita lente ne uratur, id colabis per linteum & tepidum infundes, & purpura aurem obturabis. Herba leucadion cum uinaceis in unum trita, adiectoq; aceto & aqua commixta, expresso per linteum succo eius, & cum lana alba auribus inferto, post tertium diem exempta, auditum restituere adfirmatur. Cardamum, id est, nasturcium tritum cum fico, atq; auriculæ inditū, his qui grauius audiunt prodesse fertur. Oleum ex nuce iuglande instillatum auriculæ, grauius audienti ualde prodest. Cedri resina hyssopi decocti aqua diluta, & auriculæ indita, sonitus tinnitusq; omnis discutiet, & auertet dolorem. Oua formicarum contrita & auribus instillata, quamuis obtunfos auditus adaperire creduntur. Canis adeps cum oleo uetere & succo absinthij auribus instillata quacūq; ex causa exfurdatas aures, miro modo reparare creditur. Aphronitrum delicatissimum, & mel optimum, & acetum acerrimum, conteres paritet usq; ad summam leuitatem et auriculæ infundes: non solum auditum restitues, sed & dolorem emendabit. Parum audientes acetum utiliter gargarizant. Si aliquod animal aurem intrauerit, præcipuum remedium est, murinum fel aceto dilutū instillare. Gliri seu blatte pellis detrahitur, & intestina eius decoquuntur in uaso æreo nouo cum mellis heminis tribus usq; ad tertias, atq; ita feruatur, ut cum opus est strigili medicamentum tepefactum auribus infundatur. Si caro creuerit in auriculæ foramine comprimetur sine ferro & dolore, medicamine tali: aluminis unciam semissem, misyos usti — s. sinopidis rubricæ

rubricæ — s. gummis — s. tritis cæteris ex aceto acri & ad instar collyrii leuigatis, gummi admiscetur ut pastilli corpus efficiat, & sicut collyrium tritum superponitur, aut infunditur: hoc & dolori, & putori, & uulneri medetur auriculæ. Corticem de fraxino uiridi contunde, ac succum eius tepidum auriculæ adsiue infunde donec persanetur. Mel, myrram, acetum, in se coques, & in aurem tepidum mittes. Aphronitrum delicatissimum, & mel optimum, & acetum acerrimum conteres pariter usque ad leuitatem, & tepesfactum auriculæ infundes. propter effectum medicamen iterum scripsimus. Porri sectiui succum & lotium apri, & oleum cyprinum pari pondere coniunges, & tepesfactum auribus instillabis. Herbam, quæ gallice uernetus dicitur, coteres & exprimes, & succum eius auriculæ non audietis infundes, hoc remedium etiam dolorem emendat. Herbam quæ gallice dicitur blutthagio, nascitur locis humidis, eam teres succumque eius etiam si modicus fuerit, cum modico aceti confundes, & pariter teres, colatumque ac tepesfactum auribus instillabis. Radicis syriacæ succum in aurem quæ auditu difficili erit infunde, gratulaberis remedium.

AD OMNIA VITIA NARIVM ET AD PITUITAM
 remedia physica & rationabilia diuersa, de experientia
 mentis multorum. CAPVT X.

PLERVNQVE erumpit nimium è naribus sanguis, qui cum abundanter fluxit nisi celerius supprimatur periculum adfert: proderit ergo aqua frigida uel posca subinde totam faciem per spongiam refrigerare. Acetum acre infundere in aurem prodest, cuius è regione sanguis fluit, aut in utraq; mittere, si ex utraq; nare manabit. Gypho totam faciem cum fronte, & maxime nares, crassius oblinere prodest, & caput frigida aqua multa perfundere, Cucurbitam quoque medicinalem occipitio adfigere plurimum prodest. Inijcere autem intus in narem oportebit cocleæ uiuæ carnem per se, aut cum turis poliline tritam. Verbenam herbam, quæ quia multa est & ubique nascitur polygonos appellat, inseri naribus prodest. Similiter facit & lysimachios herba trita imposita. Eodem genere proderit & spongiæ particulam præselectam apte forfice, & ad amplitudinem narium figuratam iniicere paulò pressius, aceto infectam, & interdum eodem inspersam. Gallæ & chalcididis puluis curiose tritus, atque in unum æquis ponderibus mixtus, insertusque naribus optime sanguinem sistit. Bene supprimit & hoc medicamentum sanguinem de naribus profluentem: mali corticis quo coriarij utuntur p. i. aluminis ægyptij p. i. chalcididis p. i. diligenter trita hæc & in unum permixta per sucidam lanam iniici naribus oportebit: facit autem etiam ad omnem ex qualibet parte corporis, uel ex quolibet uulnere sanguinis eruptionem.

Verbena polygonos

Quoniam interdum ita ut diximus minus curati, naris uitio præfocari uidentur,

*Cautio in san-
guine narium
sistendo*

dentur, maxime cum obturato utroque foramine narium, spirandi facultas eripitur: non alienum est scire qua ratione utrumque prestari possit, ut neque spiratio impediatur, nec remedium efficacissimum, per quod opitulatio naribus efficitur, excludatur. oportebit ergo sumere pinnam anseris quam maximam, uel calami scriptorij fistulam modice plenioram. deinde aptare ad longitudinem nasi, atque ita præcidere ut ex utraque parte perforata sit, atque inuoluere eam fasciola tenui lintea quasi instita, & explere circuitum eius, donec uideatur in nares cum cunctatione quadam recipi posse, atque ita ut est circumuoluta immergere eam naso, aceto acri infectam, & per eam iniicere interdum acetum acre, uel succum supra dictorum medicamentorum, hoc autem remedio magis uti oportebit cum per utrasque nares fluxerit sanguinis abundantia. Si quando ulcuscula in naribus fuerint, sanabuntur fomento aquæ puræ calidæ per molles spongas, & medicamentorum infra scriptorum perunctione, id est, succo de moris cum uino tepefacto permixto composito ad spissitudinem mellis. Rosæ aridæ uel recentis folijs tritis ex uino melle adiecto, infici nares utile est. Vuæ immaturæ succo eodem modo composito quo succum de moris componi debere supra diximus, nares fluentes repleri per commodum est. Malorum puniceorum dulcium atque acidorum succo eodem modo composito, nares stipandæ sunt.

Myrti baccis atque folijs tritis ex uino in mellis spissitudinem, uti ut supra scriptum est conuenit. De terebinthi, lentisci, rubi, fruticibus & folijs succo similiter composito uti debebis. Sertula campana ex passo decocta & infusa naribus prodest. Mel per se coctum & cum galla syriaca contusa, ac tenui cribro transmissa permixtum, atque infusum naribus prodest. Grauedines narium sedabuntur quæ ex sole aut perfrictione generantur, abstinentia ciborum salforum & inter initia uino remoto, aqua largiore potata, capite & naribus, nec minus ore diligenter operto. nec non fomentum ex aquæ calidæ uapore, per spongas molles adhibere extra oportebit, subinde etiam gargarizare lac tepidum, aut humorem ptisanæ, aut aquam in qua furfures siliginis deferbuerint, uel aquam ex fœno græco decoctam. Sorbitiunculæ quoque profunt quæ fiunt ex amylo, uel ptisana, uel oryza. Ad ulcera in naribus sedanda plumbi stercus, quod scoriam dicunt, ex uino, myrteo oleo uicibus adiecto teri oportet, donec spissum fiat, & ita naribus infundatur. Facit & hoc medicamentum bene grauedini narium. pompholygis $\times$ iii. uino falerno & rosa uicibus adiecta teruntur, donec medicamentum mellis habeat temperationem, & ita naribus paulatim infunditur. Ad grauem odorem narium (ozenam Græci hoc uitium uocant) prodest egregie hoc medicamentum: æruginis p. i. aut squamæ æris p. i. in mellis p. i. coqui oportebit, & eo uti ad sidua infusio ne. Ad polypos sanandos, misy ustum, chalcitidem uстам, æs ustum, æris squamã, paribus ponderibus siccata hæc bene teres, & eo puluere uteris ad sidue.

adfidue. Quia uero plerunq; uexantur nares grauedine, quæ ex humore earum efficitur, nō alienū est scire eius quoq; rei remedia, prodest igitur qui es unius diei, & ab omni re abstinentia, perungēde nihilominus nares erūt, bitumine liquido, aut myrra stacta, uel pice liquida, postero autem die pastillus infra scriptus in noctem super cibum dandus erit, & si opus fuerit per triduum continuum eodē tempore dabitur, qui recipit hæc, apij seminis ✕ III. anisi ✕ III. alterci seminis, quod hyoscyamos dicitur ✕ II. opij denariū dimidiū. fiunt aut pastilli ponderis uictoriati, & alij tertia parte detracta, datur cum aque cyathis III. faciunt autem & ad oculorū epiphoras, & stomachi nauseam, & eiectionunculas, & ad omnem fluorem. Sistet sanguinem seuum ex omento pecoris naribus inlitum, codicæ contritæ & fronti inlitæ similiter profunt. Aranei tela sicca adposita subuenit nariū cruentis fluribus: ex feruenti aqua uapor naribus tractus medetur earum grauedini.

Gallinacei cerebrum uel sanguis columbinus ob id seruatus remedioq; adhibitus, naribus prodest. sed si ex uulnere in modice fluat sanguis, simus caballinus quomodo egeritur adpositus statim subuenit. De porro se-

*Vulnerum san-
guini sistendo*

ctiuo trito nares fluentes recte obturantur. Lana succida conicitur in nares cum oleo rosaceo, & auriculæ de lana succida obturantur, & ita sanguis profluens continetur. Coagulum agninum ex aqua subactum & infusum naribus fluentibus mire prodest. Adeps de anseribus cum butyro pari pondere infusus profluuium narium sistit. Terra uel argilla de camino, uel de furno antiquo teritur, & ex aceto temporibus & cerebro naribus quoq; inlinitur uel infunditur, quæ res profluentem nimie sanguinem sistit.

Tus & resina in farinam redacta naribus induntur, quod remedium etiam ex ore manantem sanguinem cohibet. De sanguine ipso qui fluit nomen eius in fronte scribe cui medendum est aduersum profluuium nariū, statim subuenies. Scribes carmen hoc in charta uirgine, & linteo ligabis, & medium cinges eum uel eam, quæ patietur de qualibet parte corporis sanguinis fluxum. sicycuma, cucuma, ucuma, cuma, uma, maa.

Item carmen hoc utile profluuiō muliebri. Stupidus in monte i-
bat, stupidus stupuit. adiuro te matris ne hoc iracunda suscipias. pari ratio-
ne scriptum ligabis.

Myrram cum nardo puro contere & inde nares range, mane & uespera, subuenies sanguini nimium profluenti. Veru ferreum candens in aceto assidue extingue, & fumum eius naribus ducito.

*Nardum pro
nardino
Veru ferreū*

Ruta sæpius olefactata, uel trita inlita, sanguinem ex naribus nimis fluentem retundit. Radix urticæ capiti imposita, si manibus utrisque supra caput contineatur, mire prodest aduersum profluuium narium.

Herbæ polygoni corona capiti imposita naribus profluentibus mirabiliter medetur. Costum contusum & cribratum naribus infricato, & profluuium sistet, & ulcera sanabit.

Ranæ rubetæ occisæ in fumo a-

Rana rubetæ

refactæ particula quanta uidebitur, in linteo inuoluta, & ex licio collo sur-

h spensa

Spensa eius cui nares fluunt mire prodest. Linū uel papyrus ligata sum-
mitati ueretri uirilis, sanguinem profluentem naribus mire reprimat. Pili
caprini combusti, adiecta pice & aceto inferti naribus cito sanguinē sistunt.

Lana succida ex oue foemina decerpta, atq; intorta, madefacta q; rosa li-
quida, & naribus indita sanguinis abundantia reprimat. Codeq; trite cū ace-
to narib. indita, quāuis magnos fluores sanguinis cōpescunt. Si foemine
sanguis ex naribus nimie defluat, māmilla eius uinciatur corrigio caprino.

*Corrigium ca-
prinum*

Pilileporis

Pilos sub uentre uiuo lepori cādidos uelles, & seruabis, & cū usus exegerit
intortos naribus fluētibus fulcies. Specularia cōbusta ex aceto tēperantur
& frōti eius inlinūtur, cui nares fluūt. Spōgie africanæ cōbustæ cinis si na-
ribus hauriat plurimū prodest. Si & per nares & per os sanguis fluat, her-

*Verbena
Hierobotane*

ba uerbena quā græci hierobotanen dicūt, cū suis radicib. ex aqua decocta
& percolata potatur. Porrū sectiuū tere, & succū cerebro eius infunde, qui
profluuiū nariū laborat, statim medebere. Millefoliū ex aceto teritur, &
naribus hauritur, cōtinuo quāuis nimium sanguinē sistit. Si ex una nare san-
guis defluit, diuersam auriculā cera obturabis. Carnē ad profluuiū sangui-
nis ex quocūq; mēbro manātis. locū ex quo defluit, digito medicinali tāges
& uicies septies dices, et quotiēs uolueris repetes, donec fluorē peruincas, hoc
non focnō: mire prodest. Pollicē & medicinale digitū à frōte usq; ad cere-
brū, & ide usq; ad ceruicē duces, & nonagies nouies dices, firmio, firmio. qd
ad aurē eius partis dici oportet de qua nare sanguis propēsus fluit. Her-
bā uettonicā teres, cui paululū salis quantū duob. digitis pollice & medicina-
li capere potueris, adijcies, & formatā pilulā rocondā narib. inseres & oibus
uitijs porgatas nares cito ad sanitatē perduces. Polypū emēdat herba pro-

*Proserpinalis
Dracontion
Gigarus*

serpinalis, quæ græce dracōtiū, gallice gigarus appellat, uel si succus eius na-
ribus infundat, uel si papyrus inde infecta, & spicillo inuoluta narib. insera-
tur, & postera die educatur. ois em morbī radices extrahi eius iniectiōe ma-
nifestū est. Nares grauiter olētes emēdat succus hederæ frequēter infusus.
Cuius nares scetebūt remediabitur si nares muli osculetur. similiter pderit
mulieri si nares mulæ basiauerit. Qui polypū patitur, brassicæ erraticæ radi-
cē cōterat, & eius succū adsi due narib. quantū potuerit ducat, intra tridū re-
mediabitur. Succū hederæ & aristolochiā, & cyperū, & dracōteæ semē, &

Factor nariū

melilotum, æquis mensuris contere ac naribus infunde, quo factō non so-
lum fetorem, sed etiam carcinoma narium curabis. Naso grauiter olen-
te succus hederæ frequenter infunditur, dracontei quoq; succus cum melle
inditur, quæ res etiā carcinomata extirpat. Ficus etiā ueteres contrita & in
olla cū posca coctæ naribus instipantur. hoc omnia narium uitia emendat.

*Stercus asinæ
Caballi*

Ruta ex aceto acri cōteritur, atq; inde pinnula intingitur. ea in nares cōie-
cta sanguinem fluentē efficaciter cohibet. Stercus asinæ aridū naribus in-
frictū sanguinē sine intermissione fluentē cito cōpescit. Stercus caballinū
exprimit dū recēs est eiusq; succus narib. trahit ab eo cui importunius fluūt.

Radicem

Radicem symphyti quod halum gallice dicunt, cōmanducet & glutiat qui profluuiō narium laborat. Ad aurem eiusdem partis de qua per narē sanguis fluit dici oportet ter nouies. *σοισοιαμ, σονιμα.* etiā postea simili ter dices. Scribes in charta uirgine & collo suspēdes lino rudi ligatū trib. nodis ei qui profluuiō sanguinis laborat. *Υα Υε Υη Υε Υη Υα Υε.* Si in manu dextra duo digiti mediū lino simul copulētur, statim proderit aduersum pituitā, & grauedinē & distillationē nariū. Cinis testarū ex ostreis si in morē salis, pane colligatur, & uoretur, statim ad remouēdā grauedinē nariū proficit. porri quoq; capitati folia incocta, si sine pane manducent plurimū prodest. Corrigio canino rudi, nec unq; uincto, quilibet digitus in qua uis manu ligatus, remediū destillātibus naribus prestat. Oleū calidū eunti dormitū ei qui grauedinē nariū patitur, in cerebrū infunditur & in aures im mittit: ilico prodest. Ostrea ita ut lecta sunt adhuc testis suis clausa, in carbonibus coquantur, atq; ita cibo dātur ei qui nariū grauedinē patitur. creta quoq; cimolia ex aceto tusa q̄ densissima frōti eius imponit cui sanguis uel pituita descēdit. Mastichē cū pipere mixtā qui diu cōmanducauerit, calefacto cerebro oēm humorē nariū cohibet. Git calidū tostū in linteolo cō ligatū & sepe odoratū, grauedinē nariū & pituitā depellit. tunicæ quoq; ueteris cōbustæ fumus frequēter narib. admotus idē prestat. Proderit ei plurimū qui grauedinē nariū patitur, si in charta se emūgat, eāq; alligatā epistolæ modo in publicū abijciat: & si in cinerē se emūgat, æque proficiet ad sanitatē. Salē torreat & in noctē sibi ad cerebrū in sacco liget, qui pituitam patitur. Coepā afrā cōditoriā contusam cū aceto acerrimo cōmisceris, & adpones naribus eius cui sanguis fluit, ut ad se naribus trahat et quasi sorbeat, statim cessabit sanies, & fluxus inhibetur. Radicē cānabis brachio dextro ligato: si totū brachiū cinxeris de ipsa radice, melius erit: sin uero partem habueris, collo suspēde ligatā licio quod in tela fuerit. & ut scias quanta uis sit huius remediū, ubi alligaueris hāc radicē statim sanguis perstringetur, cū solueris & remoueris, fluet. Caprificū quæ in lapide nascitur colliges siue siccā, seu uiridē, id est ipsum pomū, & in pelle caprina inuolutū ligabis de licio quod in tela fuerit, & ei loco adpones unde erit sanguinis fluxio, statim cohibebitur, siue uiro de naribus, siue mulieri de locis uerecundioribus fluat.

VITIIS LABIORVM ET GINGIUIS ET OSCEDINI ET
oris ulceribus, & foetori, & linguæ pustulis, & palati exulcerationi, remedia
physica & rationabilia diuersa de experimentis. CAPVT XI.

VITIA oris & fauciu & ulcera quæ in ore fiūt, & celeriter nigrescūt inter initia oportet rebus simplicibus, id est aqua calida per se uel mulla, postea uero decocta aqua cū lenticula, uel palmulis, uel capreolis id est summitatibus uitiū, uel malis cydoneis, aut piris syriaticis, aut rosæ folijs, adiecto melle curari. Adeps anserinus aut

h 2 gallina

gallinaceus rimas labiorum egregie curat impositus. Nigrescentibus ulceribus proderit colluere os aqua in qua coctū sit lentiscū, uel rubus, uel myrtus, uel rhus syriacus, uel oleastrū, uel iunci radix, quā græci cyperon uocāt, aut similiter adiecta p se, & decocta galla syriaca cōtusa. oportebit aut perūgere ad sidue ulcera succo rubi, lentisci, oleastri, rosæ uiridis foliorum. facit bene & sal tritum cum melle inculatū copiose ad nigredinē talium ulcerū eruendā. Labia rupta uel exulcerata mira celeritate sanabis, si ceram in oleo rosaceo ad ceroti modum liquefeceris, cumq̄ in caccabo uel acerabulo cōferbuerit, anchusæ radices adieceris, & refrigerato unguine in noctem labia inleueris. In ouī testa membrana quæ hēret, ruptis labijs recte adponitur. Alga marina sicca candidaq̄ adposita, labijs ruptis efficaciter prodest. Allij tunicula uel operimentū pari modo labijs profuturum ut hærescat imprimitur. Seuum bouis uel uituli cum adipe anserino impositum, rimas scissurasq̄ oris optime iungit. Fagi folia commanducata profunt exulceratis labijs & gingiuis, si cum humore saliuæ inponantur. Serpillū herbam quam galli gilarum dicunt ieiunus diu commanducet cui os foetebit & glutiat. Murinus cinis, id est puluis exusti muris, cum melle dentibus infriētus halitum foetidi oris emendat. Folia myrti & lentisci pari pondere & gallæ syriacæ dimidium pondus una teri oportet, & sparsa ut no mane à ieiuno commanducari, uel ori foetido imponi. Capitū leporini exusti cinis cum nardo uel cum melle impositus, lenit graue olentia oris ulcera. Acorum ponticum ieiunus uice mastiches mandat, qui emendari uoluerit oris foetore. Contra oris foetore origanū & salē pari mensura conteres, & inde mane ac uespera gingiuas fricabis, ut uero os tuū semper bene oleat cyperum commanduca, uel intra os tene. Oscedinē herba britānica uiridis, sumpta in cibo lactucæ modo sanat, tritæ etiam atq̄ expressæ succus si ore contineatur, mire prodest. quod si uiridem non habueris, aridam infunde uino & deinde sume eam & exprime, illumq̄ succum intra os ad sidue tene, aut etiam gargariza: mire prodest. Cicer columbinum maceratum tritumq̄ & gingiuis inlitum prodest. Ulcera gingiuarum, tonsillarumq̄ carbunculos, hac ratione curabis: polētæ partes duas, & salis partem unam, bene contusam conspargito ex mulso, deinde ex his panes tenues facito, eosq̄ furno aut clibano pistoris coquito: & cum opus fuerit, bene contritos ex aqua gingiuis inlinito, cōtinuo sanabuntur. Arboris pruni folia cū uino decoquantur: eorū succus expressus intra os retentus plurimū prodest. Galbanū melle dilutū ulcera in ore, quæ græci aphthas uocāt, inlitū sanat. Puluis tenuissimus costi, ulceribus quæ in ore erūt adpositus, mire prodest. Lingue ulcera uel pustulæ bene accipiunt, si oleæ uel oleastri succo foliorū & sulphure tritis, ad sidue pfricent. Rosæ flos luteus, alumen scissum, galla, iris, pari pondere omnia diligenter teruntur, & oris ac linguæ uitia frequenter eo puluere perfricantur. Cyclaminis succus
melli

Aphthe

melli lycio æqualiter mixtus, linguam & totius oris ulcera potentissime sanat, humorem quoq; & pituitam largiter infusam deducit. *Mel lycium* Pustulæ cum subito in lingua nascuntur, priusquam idem loquaris, extremæ tunicæ qua uestiris ora pustulam tanges, & ter dices, tam extremus sit qui me male nominat, & totiens spues ad terram, statim sanabere. Solent gingiux quorundam fluore infestari, quas prægnantes quidam uocant. profunt his lentisci folia arida cõtusa & cribrata tenuiter perforato cribro: facit & cinis eiusdem lentisci foliorum exustorum impositus, & aqua eiusdem decocti os elutum iuuatur. Compositum hoc medicamentũ prodest gingiuis, & ad omnia ulcera quæ in ore fiunt utile est, quod anthera à Græcis appellatur. *Anthera compositio* recipit hæc, aluminis fissi * III. myrræ * II. croci * II. cyperi id est, iunci radicis * tres, gallæ * II. rosæ lutei floris * II. sandarachæ ponticæ * III. turris masculi * II. hoc medicamine arido uti oportebit, uel etiam cum melle mixto, ad parulidas aut epulidas, id est, ubi ex transuerso gingiua suppuratur, uel ubi super extremum molarem increfcit. Molestè interdum gingiuis & cancer per os serpit, qui inter initia neglectus, breui temporis spatio mortis causa est. oportet ergo cum primum uisus fuerit, antequam latius serpat, faucesq; occupet, misy iusto quã plurimo cum melle uti sæpius, sed ante dentes & os collui debent oleastri aqua decocti, aut corticis malignanati. Prodest & hoc medicamentum etiam in omni parte corporis positum contra cancerem, quod uocatur andronios. recipit autem hæc, malignanati corticis * X. terræ mali * IX. aloes * quatuor, myrrhæ * II. gallæ * VII. aluminis fissi * quatuor, aris floris * II. teruntur hæc siccata curiose, deinde admiscetur passum creticum, ut habeat spissitudinem mellis: cum opus est, uino austero diluitur & soluitur. facit hoc medicamentum & ad carbunculos, & ad ignem sacrum, & ad zonam quam Græci herpetem dicunt. *Coclearum inanium exustarum cinis cum melle gingiuis impositus, mire prodest, si sit hæc assidue curatio.* Gingiuas humidas & fetentes hoc medicamine mire sanabis: alumen scissum, tus masculum, aloen epatitidem pari pondere: hæc in puluerem tenuissimum rediges, & simul permixtis uteris, ita ut prius os uino uetere conluas, & sic gingiuis digito medicamen adponas. utile est interdum admixto huic pulueri melle despumato, gingiuas contingere. Ad gingiuarum nimium tumorem, & fetorem, & carcinomata, medicamen hoc facies decrefcente luna, die iouis, sic: piperis grana nouem teres cum modico lasere, & cucurbitam siccam combures, & caput sardæ combures, ac separatim omnia diligentissime teres, ita ut in puluerem tenuissimum redigantur, eoq; sicco gingiuas asperges uel continges, & cū iterum adhibere uolueris medicamentum, uino uetere bono os elues, sed illis diebus quibus adhibes curationem oleum & porcinam non manducabis, quo facto facile te absolues supra scripta omni molestia gingiuarum. Ad ulcera quæ nascuntur pueris uel infantibus utriusq; sexus in

*Vlcera pesti-
lentiosa*

ore aut in gutture, aut in stomacho, quæ pluribus uno tempore solent acci-
dere, & ideo pestilentiosa appellantur, ualde utile est adhibere medicamen-
tū huiusmodi. myrræ, nardi syriaci, aluminis fissi, costi, gallæ syriacæ immaturæ,
carnis agninae aridae, corticis malorum punicorum, omnium paria pondera
seorsum cõtunduntur, & postea in unum miscentur, atq; inde dantur ad diem
duæ drachmæ cū uini austeri cyatho uno. Malipunici floris ✕ ii. myrræ
✕ ii. aluminis fissi ✕ ii. croci ✕ ii. puluis ex his tenuissimus factus insuffla-
tur per arundinem quod satis sit faucibus uel gingiuis, quod factum & in-
trinsecus & forinsecus omnibus uitijs oris infantum statim medebitur.

Medicamentum quod facit ad omnia, præcipue aut ad ea uitia quæ in ore
subsistunt & abalienationes auditus, & ad tumores auriū, & puris inde ma-
natione, & dolorem, & ad palpebras asperas, & ad ulcera sordida in oculis,
atq; in ano & ueretro, nec non & ad carbunculos. uti aut eo oportet cū resol-
uendū & eliquandū est aliquid ulceris cū melle, cum aut constringendū, cū
uino austero: sed ubi ulcera cicatricē ducere oportebit, aut sordida & tetri o-
doris expurgari, cum ceroto ex rosa facto. proficit autē & ad tumentes atq;
compressas scemine uulua, prope os ipsius uuluae adhibitū, est enim ad o-
mnia muliebria utile, cū rosaceo oleo adpositū. facit etiā ad nariū uitia & po-
lypos & cetera ulcera, daturēq; his qui sanguinē eijciunt quantū faba est, cum
aqua duobus cyathis tepida: recipit aut hæc, crocomagmatis optimi ✕ vi.
misyos usti ✕ v. aluminis rotundi ✕ viii. rosæ aridae ✕ iii. æris floris ✕ iii.
gallæ syriacæ ✕ xv. omphaciaridi ✕ viii. squamæ æris ✕ vi. chalcitidis
usta ✕ vii. mellis despumati s. i. hæc omnia seorsum prius & in unum po-
stea cū uino trita, admixto passo atq; melle, coquantur molli pruna in uaso
rubri æris id est cupreo, ita ut subinde agitetur & coquatur lentissime, donec
mellis spissitudinē habeat, quod medicamentū recondi debet in pyxide cu-
prea, & signari. Ad ea quæ in ore subsistunt, & ad puerulorū uel infantū
ulcera pestilētiosa, croci ✕ iii. myrræ ✕ vi. gallæ syriacæ ✕ iii. aluminis fissi
✕ ii. turis ✕ ii. rosæ floris ✕ vi. glycyriæ succi ✕ viii. iris ✕ vi. crocomag-
matis ✕ vi. nardi syriaci ✕ v. piperis ✕ is. & eius tertias, costi ✕ iii. cinnami
✕ vi. cassiæ ✕ vi. polij ✕ ii. mellis quod satis sit. hæc trita diligenter concor-
poratur, & in uasculo æreo aut uitreo custodiuntur, & cum opus est uitijs oris
& faucium remedio adhibentur. Anthera ad ulcera & sanguinis eruptio-
nes, & ad eminentias quasi callosas circa angulos genarum, & radices den-
tium: facit & ad uetera, & ad longioris temporis fissuras in ano, quas græci
rhagadas appellant. chartæ ustæ, plumbi usti, squamæ rubri æris, auri pig-
menti ✕ binos. sulphuris uiui ✕ i. siccis his & bene tritis uti oportet, est em̄
efficacissimū omnibus suprascriptis medicamentum. Anthera ad gingi-
uas tumentes & ad ulcera abalienata in ueretris, & ad ea in quibus nimium
caro uitiosa excreuerit: cyperi denarios duos, croci denarios duos, myrræ
✕ i. aluminis fissi denarios duos, sandaracæ denarium unum: hæc trita seorsum

sum

sum & in unum mixta reponuntur, & sicca supra dictis uitijs adhibentur.

DENTIVM DOLORIBVS ET VITIIS EORVM
uniuersis, remedia physica & rationabilia diuersa,
de experimentis.

CAPVT XII.

Ad dentium dolorem quamuis plurimi dicant forficem reme- *Forficis reme-*
dium esse optimum, multa tamen citra hanc necessitatem scio *dium*
profuisse. itaq; cum excus est aliqua ex parte dens, non sua-
deo protinus tollendum, sed excidendum scalpro medicinali
qua cauatus est, quod sine ullo fit dolore: reliqua enim solida pars eius &
speciem & usum detis praestabit. sed cum dolor urgebit uarie sedandus est
partim collutione quorundam, partim commanducatione, nonnunquam
suffitione, aut impositione aliquorum remediorum. prodest ergo collue-
re os frequenter radice herbae quinquefoliae incoctae uino. ite herba urcola-
ri & cupressi baccis aqua incoctis. alterci quoque radix bene accipit, aut eius-
dem semen linteolo spisso inligatum, & aqua saepius inferuefactum: etiam
succus eius tepens dentibus adhibitus plurimum prodest. Suffiri aut den-
tes oportet ore adaperto alterci semine carbonibus adposito, atque subinde
os colluere aqua calida in qua radix eius fuerit incocta: interdum enim e den-
tibus quasi uermiculi quidam ericiuntur. leuat dolorem dentium & bitumen *Vermiculi*
suffitum. item commanducare proderit mentastrum uel radicem cotyledo- *dentium*
nis, quae herba similia folia cymbalis habet, nasciturque ferè in parietibus
humidis. pyretri quoque radix commanducata multorum leuauit dolo-
rem. nec minus alumen fissum linteolo spisso circumdatum, & ita diutius
dolentibus impressum dentibus medetur. imponere uero ipsi dolenti oportet
denti totum hoc medicamentum, quasi emplastrum, quod conficitur sic.
peucedani succi ✕ iii. opopanax ✕ unum, turis denarios duos, uuae passae
sine granis ✕ i. haec omnia per se contundi iubebis, deinde ceram commis-
ceri, & ceroti modo emplastrum fieri. ubi fuerit grauior dolor dentis, au-
riscalpium lana molli inuoluitur: deinde tinguitur feruentissimo oleo, at-
que ita denti proximisque gingiuis superponitur, post hoc medicamento
dens operitur. si repetierit aut permanserit dolor nihilominus, iterum au-
riscalpium cum lana inuolutum ex oleo candenti eodem modo imponi sa-
pius oportebit, donec dolor omnis adimatur.

Si quando mouebuntur dentes, confirmandi erunt alumine quo infe-
ctores utuntur & melle attico, ita ut duae partes sint mellis, tertia alu-
minis. haec misceri & teri oportet in mortario: deinde in patella fictili
ferue fieri ut spissentur, atque ita recondi in quolibet uaso, dum ne aëneo.
hoc medicamentum primum austerum est, & nimis constringit dentes,
postea remissius uidetur. Proderit motis dentibus & hoc medicamen-

h 4 tum

tum: aceti acerrimi. s. i. cedriae s. i. aluminis fissi p. i. teritur alumen cum aceto, miscetur deinde cedria, & unà omnia uaso aeneo coquantur, tæda pingui mota, donec in mellis spissitudinem temperatam redigantur. hoc medicamento si quis ter in mense dentes perfricauerit, dolorem eorum non experietur.

Muria lacertorum Ad dentium dolorem bene facit muria ex piscibus lacertis ueteribus, si quis ea subinde os colluat: uel herbam pedunculariam si quis comanducet, & subinde pituitam, id est humorem noxium expuat: uel marrubio sicco, confuso & cribrato, si quis dentem cum gingiuis tegat. Facit bene & aqua in qua marrubium coctum est, cum os aliquis inde colluerit. Item millefolium commanducatum, uel anemones herbae radix cum pari pondere fici commanducata, pituitam dentium detrahit. Cornum ceruinum combustum tritum cum aceto, dentibus adpositum prodest. Radix lappathi cum uino cocta, uel tæda pinguis incocta aceto, uel papaueris capita, & cortex malipunci pari pondere uino incocta, uel tithymali radix similiter cum uino cocta, uel colocynthidos interiora cum lacte & aceto pari mensura trita atque permixta, uel alterci radix cum aceto cocta, uel capparidis radix cocta cum aceto uetere, uel iunci radix quam graeci cyperum appellant, uel cucurbitae radix quam iudem sonchos appellant, uel pyretrum commanducatum, aduersum dolorem dentium plurimum profunt, si & aqua ipsa qua incoquantur ore teneatur.

Cyperus iuncus Rosa floris quod est luteum * vii. crocomagmatis * octo, myrrae * octo, gallae syriacae * iiii. his in unum mixtis & tritis uti oportet siccis, ut hoc ex puluere gingiuae assidue dentes tangantur.

Cucurbita Sonchos Rosa lapillos uel grana quae in folliculis eius postea quam esse desierit inueniuntur, assabis & in puluerem rediges ad * iiii. floris quoque eius siccis * ii. myrrae * i. teri facies & sicco puluere aduersum dolorem dentium uteris: ita ut prius os colluas aceto falso tepido.

Rosae caninae succi quam Graeci cynocytidam uocant, uel ipsius herbae radice * ii. lycij * i. cum uino austero coqui facies, & adicies aluminis * iiii. myrrae * i. & de sepiarum testis quae sunt interiora * ii. his tritis & in unum concorporatis, dentes & gingiuas continges, post hoc uino austero os collues.

Cyperus * viii. sandarachae * vii. gallae duas partes, piperis albi * i. aluminis fissi * ii. myrrae * ii. & huius medicamenti similis est usus sicut superioris, ut sicco puluere gingiuae & dentes tangantur assidue, & post uino uetere os eluatur.

Sinapis grani * iiii. piperis * i. herbae pedunculariae siccae * vi. cyperi idem, nitri * ii. pyretri * iiii. origani * iiii. lauri foliorum tenerorum * i. bituminis aridi * vi. in sole haec omnia teruntur, & ex aqua deinde pastilli fiunt, quorum unus ad diem datur commanducandus dentium causa.

Piperis * ii. sinapis in grano * xii. anesi * vi. uuae passae pinguis exgranatae * xxiii. pyretri * iiii. herbae pedunculariae * iiii. hyssopi de denario duas partes, lauri folia numero x. eris floris * ii. haec cum melle decoquantur, atque inde pastilli facti ob salubritatem dentium

commandu-

commanduntur. Emplastra autē dentibus dolentibus poni oportet eiusmodi: aphronitri ✕ II. piperis ✕ III. herbæ pedunculariæ ✕ V. resinæ terebinthinæ tantundē, hæc colliguntur, & in lita linteolo, uel aluta, dolenti maxillæ imponuntur, sed si excauatus fuerit dens inijcitur in cauernā eius quantum sit satis medicamenti, ad explendū locū, tū cera tegitur exterior pars foraminis. Itē emplastrū alio modo cōficiendū aduersum dētiū vitia, pyretri ✕ III. cedriæ ✕ III. amurcæ coctæ ✕ XVI. sulfuris uiui ✕ XVI. picis liquidæ ✕ XII. bituminis aridi ✕ VII. æstiuus tēporib. cōfici oportet hoc medicamentū, ita ut sub ortu sideris canis hæc teratur in sole calidissimo, donec habeat ceroti teneri spissitudinē. Itē aliud emplastrū aduersū dētiū dolores, piperis, pyretri, sulphuris uiui, foreos, singulorum ✕ III. amurcæ ✕ VI. arboris mori lacrymę ✕ V. picis liquidæ ✕ II. aluminis fissi ✕ III. cedriæ ✕ X. bituminis aridi ✕ VI. herbæ pedunculariæ ✕ II. similiter sub ortu canis componitur hoc emplastrum, & ut superscriptū est, adhibetur maxillæ in qua dens dolet, linteolo dēso uel alutæ inlitū. Itē aliud emplastrū, piperis, opij, oliuæ æthiopica, lacrimæ mori, myrræ, singulorū ✕ binos, hederæ nigræ bacarū ✕ III. betæ nigrę radice succū, uel eiusdē foliorū succū ✕ III. omnia trita in unū cōsparguntur & cōcorporantur, & melle colliguntur, atq; ita ut superscriptū est, affectæ maxillæ ad sedandū dolorē dētiū, & gingiuarū, & geusiarū adhibetur. *Geusia* Dētiū dolorē sedabit si quis gramē mastiget patiēter & in doloris locū cōlocet. Cauos dētes cinis murini fimi inpositus sanat & supplet. dicunt dētes ei nō putrescere nec uacillare, qui mane ieiunus sub lingua salem assidue cōtinuerit. Dentē cū dolebis si circa eū gingiua suppurabit scalpellabis & herbæ millefolię radices teneras cōmasticabis, tū succū eius in ea parte in qua dēs dolet tenebis. Papaueris succū tritū cū lacte muliebri, dēti causario infundes, statim prodest. Carnē ad dētiū dolorē mirificū de experimēto. Luna decrescēte die martis, siue die iouis, hæc uerba dices septies, argidā, margidā, sturgidā. dolorē rūpes etiā, si calciatus sub diuo, supra terrā uiuā stās caput ranæ adprehendes, & os aperies, & spues intra os eius, & rogabis eā ut dētiū dolores secū ferat, & tū uiuā dimittes, & hoc die bono & hora bona facies. Vermiculus in cardone herba inuētus, phcenicio inligatus colloq; suspensus, dolori dētiū medet. Cucurbitæ satiuæ coctæ succus in linteolo expressus, & in ore tentus, & dolorē inhibet dētiū, & cohercet mobilitatē. Acetū tepidū scilliticū in ore tētū, & gingiuas tumētes cōstringet, & cōtinet dētes uacillātes. Caprifici radix uino decocta tritaq; maxillæ inponitur, ac desuper ligatur, & illud uinū in ore diu tenetur, ualde remedio est dētib. Ruborū cymæ teneræ ex uino uetere coquuntur, & id uinū sæpius ore continetur, interdū & gargarizatur: quod statim gingiuis, uuæ, & dentibus prodest. Quinq; foliū in quo fraga nascuntur, colluitur ex aqua marina, deinde ad tertias decoquitur ex uino aut aceto, idq; in ore diutius continetur: etiam exustæ eius herbæ cinis prodest, si eo dentes infricentur. Vermes terreni id est lumbrici decocti in oleo & triti, infunduntur auriculæ ab ea parte

qua dentes dolent: eorundem exustorum uermium cinis dētibus cauis uel dolentibus insertus, & cera opertus, facile cadere eos cogit, comburi autem debent testa candenti. Ossium ex unguulis porcinis combustorum cinis, pro dentifricio habitus, plurimum confirmandis dentibus prodest.

Ad dentes cauos & exesos ne penitus exedantur aut excidant, facies hoc: gummi quod in hedera nascitur cauo denti inserto. Harenula quæ in cocleis inuenitur denti cauo & dolenti inserta statim prodest.

Gummi cupressi optime facit, si insertū die ac nocte in cauo dente permanferit. Ut labantes dentes confirmes, cedrum quo libri perunguntur in ore quam diutissime tene, & subinde recentius sumito, non solum dentes confirmabis, uerum etiam dolorem eorum auertes. Sepiæ os, uel ipsius combustæ & ex melle contritæ puluis, adiecta gutta ammoniaci, gingiuis & dentibus prodest, si ita perfricentur ut ex eo nihil in fauces descendat.

Caprino lacte recenti sicut mulsū fuerit os assidue collutum laborātes ex ictu dentes confirmat. Lentisci decocti aqua intra os frequenter detenta, dentes confirmat. idem præstat asparagi siluatici succus. idem & omphacinum oleum, id est bonū uiride, si calidum in ore tencatur: idem & inula à ieiuno commanducata prestabit. Ut labantes & dolentes dentes facile excutias, succum hederae nigræ adiecto pauxillo olei uiridis habeto repositum ac præparatum, ut cum opus fuerit nares ex eo contingas digito uel perfrices: quo facto spiritum aliquandiu introrsum trahes, deinde calculo dentibus comprehenso, hianti ore humorem omnem qui ex pituita contractus erit, defluere permittes. infinitus enim decurret usque ad trium heminarū mensurā. post quod oleo puro naribus perfrictō, & uino ore eluto, dentes sine dolore erunt, & facile extrahentur. Ad epiphoras dentium & pituitam, si in dentes inciderit, quam epiphoram Græci appellant.

Epiphora dentium

Ligustri folia commanducato, finitoque egeri pituitam salua inritatam, quæ dum hianti ore decurrit, dolor desinet. sine dolore autem qui caui & inutiles sunt decident medicamine tali: piperis grana numero v. gallæ & galbani, & aphronitri, æquale pondus ad fabæ magnitudinem, unā contundes & contusis mel admiscebis, & subiges donec redigas ad ceræ lentitudinem, eoque medicamento dentem cauum & dolentem implebis, ita ut prius eum calida foueas, sine dolore exciderit. Ad dentes mobiles & dolētes, & giuguarum tumorem, remedium sic. cornus ceruini combusti — ii. folij ʒ i. salis ammoniaci ʒ i. piperis grana ix. iris illyricæ ʒ ix. ex his puluerem tenuissimum facies, & eo dentes cotidie perfricabis: si mobiles erunt & dolebūt, facile cadent: & si sine dolore ualidi sunt, confirmabuntur, & candidiores & odoratiores erunt: melius aut proficiēt, si in iūcturis, aut radicibus, aut cauatibus eorū de hoc ipso dentifricio aliquid resederit. Ramenta cornus ceruini uel scobē eius lima factā cū uino uetere ad tertias coque, & inde assidue os elue: mire proderit roborandis. Portulaca assidue cōmanducata stridorem

dotem dentium tollit. Africanam spongiā siccabis, & lana inuolues, atq; inde radicē dentis perfricabis, sed caue ne aliū pro alio tāgas. nam cōtactus post triduū cadet, si em̄ puttidus fuerit & dolebit, facile excidet. Cū primū hirundinē uideris tacebis, & ad aquā nitidā accedes, atq; inde in os tuū mittes, deinde digito obsceno, id est medio, tā manus dextræ q̄ sinistrae dētes fricabis, & dices. hirūdo tibi dico quō hoc in rostro iterū nō erit, sic mihi dētes nō doleant toto anno. Iterū aliū annū & deinceps sequentib. similiter facies, si uolueris remediū huius quotannis manere beneficiū. Cocleas nostrates minutas etiā inanes collige, & in mortario marmoreo diligēter tere, deinde puluere ipso mollissimo dētes tibi perfrica, quo facto dolorem sedabis. Si tibi partis sinistrae dēs dolebit, cubito dextro calidā fabā coctā tritā inpone & diligēter liga. Si uero partis dextre siue superior siue inferior dēs dolebit, cubito sinistro ligato similiter fabā, & hoc per triduū facito. Dolorē dentiū & gingiuarū hac maxime curatione cōpesces, si mellis — I. aluminis infectoriū — III. subferuefacias in pultario & agites ac misceas, tepēfactū q̄ medicamē ore cōtineas. Acorū pōticū cū aceto & cū tēda usq; ad quartas decoctū rectissime aduersum dolores dentiū gargarizatur. Succus cyclaminis & mel lyciū æquis portionibus miscētur atq; inde dolor dentiū cōfricatur. Lapathi radix in aceto acerrimo coquitur, atq; eo aceto dētes cōluūtur, uel fouētur. Millefolij radix sub primo dolore dētiū cōmāducabitur, & iisdē dētib. qui dolebūt diu cōmanducata retinebitur, intolerandā molestiā presentissimo remedio coercebit. Oleū cū aceto ex tertio decoctū dū adhuc calet recte ad sedandos dentiū dolores ore retinebitur, ita ut plus aceti quām olei mittatur. Radix terræ mali furculo eruta & cōmāducata, si ore cōtineatur inter initia quidē excādescere facit dolorē dentiū, sed mox eū potēter extinguet. Porcelli lactētis uētriculo, id est aqualiculo exēpto, qd̄ in interiore cute luteū adhæret lanæ cōiunges, madefacta q̄ ea, illū humorē auriculę inferes, cuius è diuersa parte dēs dolebit, certissimo remedio statim subuenies. Mori radix tēpore messis inciditur, ea succū aptissimū inhibendo dolori dentiū emittit, quē ideo colligi et seruari oportet, ut cū opus fuerit dētib. inponatur. Nucleus gallę cōmāducatus medetur dolori humoricq; dētiū. Hyoscyami radix mixta uel madefacta aceto & cōmāducata, mire dentib. medetur. Plātaginis radix recte mādatur, eiusdēq; succo in aceto decocto salubriter dētes cōluūtur. Fimus corui lanula obuolutus dēti cauo infulcitur minutatim, ac sine dolore eum discutiet. Veretrum id est bulbus quod est genus cepæ in aceto decoquitur, idēq; acetum ore continetur, ut mobilitas dentium sistatur. Rumicum in quibus mora nascuntur, pampini decoquuntur in uino austero, quod uinum adsidue ore detentum, uel ipsa folia cōmanducata dentes labantes confirmant. Bestiola quæ brassicæ innascitur, dens uitiosus sæpius confricatus, intra dies paucos eijcitur. Aëris florē floresq; hederæ pari pōdere in unū terito, uinoq; misceto ac naribus

Mori radice
succus

Rumex mora
ferens

ac naribus moderate cum dentium dolor fuerit infunde, statim omnis molestia dentium compefcitur & fanatur.

DENTIFRICIA DIVERSA DE EXPERIMENTIS.

CAPVT XIII.

DENTIFRICIUM quod splendidos facit dentes conficitur sic. farine ordeaceæ s. i. conspargi oportet aceto cum melle mixto, & subdigi diutius, atque ita in globulos diuidi sex, quibus dilatatis admisceri salis fossicij semunciã, deinde furno coqui, donec in carbonem redigantur. tunc teri oportebit eadem, & admisceri spicæ nardi, uel folij quod satis uidebitur ad odorem faciendum: hoc Octauia Augusti soror usa est.

Dentibus curandis benefacit radices edulis, id est quæ manducatur, cortex arefacta & contusa cribrataq; pro dentifricio adhibita.

Vitrum candidum quod simile est crystallo diligenter tritum admixta spicanardi, pro dentifricio adhibitum plurimum prodest. Utuntur plerique etiam huiusmodi dentifricio, herbam urceolarem quam plurimam cum radice colligunt, deinde lotam uno die siccant, post diem recentimuria macerant, tertio die expressam in olla noua componunt, subinde salis fossicij quasi tabulata interponentes, atque ita percoquunt fornace balneari, donec in carbonem redigatur, postea tritæ admiscent spicæ nardi quod satis sit, quia & candidos facit dentes & confirmat: Augustam constat hoc usam Messalinæ. deinde aliorum Cæsarum matrimonia hoc dentifricio usa sunt.

Cornuum ceruinorum ustorum in olla, & ad cinerem redactorum. s. i. mastiches chiæ ✕ viii. salis ammoniaci semunciam, diligenter hæc trita in unum concorporantur, & perfricandis dentibus adhibentur.

Folij — i. costi — i. piperis s viii. mastiches grani — ii. hordei farine nitidæ. s. viii. singulatim singulas species tundi uel teri facies, & cerni tenuissimo cribro. farinam uero hordei in ollam grandem nouam mittes & adijcies mellis optimi quatum sufficiat, ut neq; sicca sit, neq; supernatet farina. postea simul speciebus omnibus in ollam missis, adijcies fasciculos septem herbæ parietalis, ita ut folia huius herbæ sint in fasciculis, nõ uirgulæ: deinde operculo superposito & clauso, uel gypsato diligenter de argilla, mittes in furnum calidum, ita ut usq; in alteram diem furni feruor duret, donec exurantur omnia quæ sunt in olla. quæ cum exusta fuerint, simul uniuersa diligenter tundes uel teres & cribrabis, & puluere eo cotidie uteris, ad candorem dentium faciendum, & gingiuas firmandas, & catarrum restringendum.

Dentifricium ad dentes nigros emendandos, hordei farinam delicatam, & sal tritum cum melle confricato donec sibi cohereat, & postea pastam ipsam linteo inuolutam comburito, ac puluerem tenuissimum facito, atque eo dentes mane ac uespere confricato, cito candidissimos facies. Lapis parius tritus ad summam leuitatem & pro dentifricio adhibitus, intra diem decimum

decimum quamlibet nigros uel pallidos dentes purgabit. Nitro cocto atque contrito uelut dentifricio, utere ad dentes purgandos. Porci unguularum ossa combusta tritaq; & cribrata, adiecto nardo, & folio, frictione frequenti dentes candidissimos præstant. Lana succida melle inlita dentes perfricti miro modo candorem maximum consequuntur. Dentifricium optimum ac saluberrimum sic. cyperi — ii. salis ammoniaci — ii. pumicis uncias tres, marmoris candidi uncias tres, schoeni anthos, uncias quatuor, cassiæ uncias ii. folij unciam i. piperis albi unc. i. specularis usti — i. cornu ceruini usti — i. ostrei testarum ustarum — i. aluminis scissi — i. mastiches — i. turis optimi — i. myrræ — i. tunsis cribratisq; his omnibus & in puluerem tenuissimum redactis, atque permixtis ad incolumitatem & nitorem dentium uteris. Pernæ scrofinæ os quod est amplissimum combustum tritumq; optimum & salubre dentifricium præstat, gingiuas enim siccatur & adstringit, dentesq; ab humoris iniuria & tumore defendit. Cybium optimum ac uetustissimum ollæ inditur, atq; argilla circumlinitur, & furno ardenti obicitur, ut ad cinerem cybium excoquatur. tunc adiecto pario lapide contuso, salsamenti supra dicti fauilla conteritur, hoc dentifricium ita bonum est, ut ad inanitatem dentes non sinat peruenire. Mastiches — i. turis optimi uncia una, myrræ unc. i. folij unc. i. iris illyricæ uncia i. cassiæ unc. i. tere hæc diligenter atq; permisce, & dentifricium facito, quod mirabile. Nardi spicæ — i. amomi — i. piperis — i. his tunsis cribratisq; ad incolumitatem dentium utendum esse de experimentis suademus.

Compositio dentifricij, quam Arremius Dianio ostendit, contra dentium stridorem. panem candidum siccum uetustum qui teri possit, salem, piper, folium, costum, cornu ceruinum, hæc æquis ponderibus teres ad maximam leuitatem, & cotidie inde dentes curabis, quo facto stridorem eorum omnem humoremque depelles. Ad colorem nitidum reducit dentes, nitrum cum porro rudi coctum, & pro dentifricio sumptum. Ad dentes nigros purgandos, panem candidum & pumicem pari pondere combure & tere, atque assidue hoc dentifricio utere. De sepiarum ossibus, quod est molle, unc. quatuor, salis ammoniaci uncias ii. marmoris candidi — ii. schoeni anthus unc. iii. cassiæ unc. ii. folij unc. i. piperis albi semunciam, herbæ cyclaminis succum & mel lycium quantum sufficiat, æquali mensura permisce, quibus rebus dentifricium egregium facies, quod dolorem dentium sedat, eosque confirmat & candidissimos reddit, sed quæ terenda sunt diligentissime terantur, atque cribrentur, & sic omnia misceantur, quod dentifricium nec non & alia omnia supradicta, in pyxidibus ligneis aut corneis debent recondi.

i Vuæ

VVAE ET FAUCIBVS ET ARTERIIS ET RAUCE/
dini, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XIII.

Ad faucium uuæq; tumorem, hæc ferè omnes compositione uti debêt, quæ nullam aspritudinem habet, & satis efficax est. uuæ amineæ acerbæ cum primum granū eius incipit perlucere succi, s. iiii. mellis attici s. i. misceto in unum, atq; in æneo uaso coquito, subinde mouens donec mellis habeat spissitudinem, atq; inde fauces cōtinges. Altera ad eiusmodi molestias compositio, cum diutius uexatæ sunt partes supradictæ, ut facile placentur: aluminis fissi denarios ii. gallæ tunfæ ✕ ii. omphacij aridi ✕ i. croci ✕ i. passi cretici s. i. hoc decoquitur uaso fictili ad medias, ita ut quæ terenda sunt diligenter trita admisceantur, utrunq; autem medicamentum signatum stanneo reponendum est uasculo, & uua uel fauces adsidue inde tangendæ. Vbi suppuratio faucium suspecta est diutius permanente earum tumore, & interdum febriculis non sine horrore incurrentibus, oportebit quidem gargarizare aquam mulsam, uel cum ficis aridis decoctam, sed perungi fauces utile est hoc medicamēto, quantum tactus sustinere poterit paulo pressius, quod conficitur sic. mellis boni despumati heminam. resinę terebintinæ p. i. rosæ succi cyathos v. resinam cum rosa duplici uaso, ut solent unguentarij uti, liquefieri oportet, deinde admisceri mel, & coqui donec spissum fiat medicamentum. hoc etiam cum eruperit suppuratio uti oportebit, expurgat enim & explet omnia. Vuam supprimit diu iacentem, sal & galla contusa æquis ponderibus, admixta, & ita per cocleare adposita. Item gallę ✕ ii. æris floris ✕ ii. menarum sine ouis, id est piscium salforum capita x. hæc comburuntur, & ita cæteris bene tritis trita admiscuntur, sed postea nihilominus in unum diutius teruntur. oportet autem tangi digito humido medicamentum, & sic uuā ab imo rectam diu supprimiti sursum uersus. Ad arteriam exasperatam simplicia quidem hæc faciunt, gummī alexandrinum, uel tragacanthū per se sub lingua retentum, sed composita hæc ad tumorem arteriæ maxime profunt: papaueris siluatici iam maturi uiridis tamē adhuc, capita quam plurima uaso fictili coniunguntur, atq; aqua superfundit tanta ut supersint de uasculo duo uel tres digiti. hæc ubi triduo macerata fuerint, eodē uaso incoquuntur donec madescant, postea exprimuntur omnisq; aquæ percolatæ prius diligenter mēsurā capitur, ad cuius soliditatē mellis attici quarta pars miscetur. deinde in duplici uaso tam diu coquitur, donec mellis habeat spissitudinē. hoc medicamētū & ad auriculæ tumore & ad tussim facit. Altera arteriæ ad fluore arteriæ, & ad raucitatē, & ad tussim, & ad spissum sonū uocis. accipit hæc, tragacanthi ✕ vi. gummis acanthini quod ex uermiculis qui illic sunt uerū docetur

docetur, denarios sex, myrræ denarium i. turis denarios ii. croci ✕ i. piperis albi grana xx. cariotarum recentium trium pulpas medias, detracta exteriore cute, uue passæ incorruptæ purgatis interioribus granis, denarios viii. gummi & tragacanthum passo cretico uno die & una nocte macerari oportet, postero die pilo mundo contundi, & cætera trita mortario curiose admisceri. inde dari debet fabæ magnitudinis globulus, & sub lingua teneri, & deuorari statim quod liquefactum fuerit. hoc medicamentum pipere detracto & ad tumorem arteriæ facit, seruandum autem est pyxide buxeæ. Arteriæ qua melior non est, refertur autem in Asclepiaden medi *Asclepiadæ ar*
cum optimum, facit ad omnia superius dicta, & quidquid in arteria uitij est *teriæ*
efficaciter curat. constat ex his, myrræ optimæ pinguis denarios xxiiii. tragacanthi candidi denarios xxxviii. glycyrizæ radicis denarios xviii. resinæ terebintinæ ueræ denarios xxvi. tragacanthum sicut est contundi & percribrari tenui foramine oportet. deinde myrram tritam seorsum admisceri, & rursus utraque in unum diu teri, atq; ita in pilam conijci, & ibi cum concaluerint omnia ictu pilæ assiduo, terebintinam paulatim misceri, donec omnium unitas fiat. postea glycyrizam contusam & cribratam, mortarioq; nihilominus diligenter tritam, sensim adspergi cõuenit. sed ubi hæc bene mixta fuerint, dum calet medicamentum plures accedant & pilulas faciant uitijæ magnitudine, fit enim cito durissima hæc arteriæ, & hoc ipso præcedit cæteras quia linguæ subiecta non facile soluitur, & ita diutius exhibet salubritatis effectum. Brassicæ crudæ folium leuissime terito, ex eo succum exprimito, quo uua contacta potenter subleuatur.

Pruni folia siue satiui seu siluestris ex uino decocta, & sæpius gargarizata, uuam resiliere compellunt. Gallæ tritæ puluere uua contacta, eodem die resilit, si ter ei interiectis horis medicamen fuerit adpositum.

Capitis summi uerticem si quis uuam laboranti mordeat inopino, o *vertilis mor*
mni cum molestia liberabit. In principio doloris uua bene subleuatur, si a *sus improvisa*
qua frigida uel posca assidue gargarizetur. Lotium uetus humanum adiecto croco ab incio ne fastidiat epotum, uel gargarizatum, mirum in modum uuam reprimit & consumit. Cinis testarum ustarum ex ostreis cum melle tenuissime contritus uuæ inlinitus prodest. Rubi coliculi teneri discoquuntur ex uino, idq; uinum gargarizatur, quod confestim unam prominentem coerces. Folia rubi arefacta in umbra in cinerem concremantur, is cinis in coleari uuæ subiectus, præsentaneo remedio eam contrahit. Hitundinum exustarum cinis usque ad periculum laboranti uue, cum melle mixtus potenter inlinitur. Alumen scissum leuiter tritum uel tunsum, uuæ subditum prodest. Chalcedis scripulum unum, turis scripulos tres, calcis uiuæ denarium, misyos, nardi, folij scripulos binos, croci sicci, scripulos duos, omnia tunsa & cribrata in unum miscbis, deque eo puluere in coleari posito uuam tanges, ter mane, ter ante bal
i 2 neum,

neum, certum experieris remedium. *Amuletum* Salis granum, panis micam, carbonem mortuum in phœnicio alligabis, & lino circa collum uuam dolenti suspendes. Succo uel lacte caprifici in cocleari posito uua optime subleuatur. Vrtica teritur eiusque succus expressus & tepefactus ab eo qui uuam dolet salubriter gargarizatur. Lapillus qui in spongia africana inuenitur phœnicio obuolutus, linoque ligatus collo suspenditur eius qui uuæ uitio laborat. Carmen ad uuæ dolorem quod ipse sibi qui dolet præcantet, & manus supinas à gutture usque ad cerebrum coniunctis digitis ducens, dicat. crissi, crasi, cancrasi. quibus dictis rursum manus à gutture ducat, & ter hoc faciat. Laboranti uuæ diuturno labore hæc cura succurrit. hirundinem uiuam testa africanæ cochleæ includes, eamque phœnicio inuolutam, lino circa collum subligabis, intraque diem nonum omni molestia liberaberis. De uua pasta eliges granum quod unum intrinsecus nucleum habeat, eumque in phœnicio alligabis, & faucibus, id est, in regione uuæ inferes & tenebis, & dices, uua uuam emendat, mox ipsum phœnicium supra uerticem eius tenebis, & idem dices, cumque ter ipsum feceris, & carmen dixeris, collo dolentis subligabis. Rosæ sicæ partes duas, myrti partem unam, cum aqua multa decoques, & laboranti de uua dabis gargarizandum. Lenticulam, ficus siccas, & furfures, cum aqua multa decoques, & pro gargarismatio uteris ad uuam reparandam. *Phylacterium* Allium cum sale tritum, in cocleari adpositum uuæ, uehementer eam releuat. Allij umbilicum quo grana continentur, atque ubi radices in hærent, cum ipsis radicibus in phœnicio conliga, & laboranti de uua, luna septima phylacterij more suspendes. Quum exinanitum completum uiua terra, loco clauso si abscondatur ab eo qui de faucibus & arteria laborabit, remedio præsentis sibi subuenit. Olei ueteris quod satis erit infusum naribus tumorem arteriarum represso periculo suffocationis euincit. Fimum columbinum, ficus aridas, & nitrum tundes, eaque mixta extrinsecus adpones. hoc medicamentum asperitatem faucium mollit, destillationemque castigat. Cocleæ terra tantum excussa, in lotæ coquantur, dehinc tritæ cum passo cretico aduersum faucium molestias hauriuntur. Ut faucium duritiam lenias, medicamen facies tale. myrræ uncias III. croci unc. I. tragacanthi uncias tres, ammoniaci uncias tres, mellis quod satis sit. omnia hæc trita atque permixta recondes, & parato certoque subsidio, ad arterias crassiores & ad difficultatem uocis uteris. Ad tumores uuæ & faucium reprimendos, gargarizari oportet tepidam aquam multam cum humore ptisanæ & cum melle decoctam. passum quoque cum glycyrriza, uel hyssopo, uel scœnogræco, uel lini femine decoctum iuuat, nec non & aqua maluarum illic incoctarum gargarizationi plurimum prodest. Bene opitulatur & fomentum per spongiam adhibitum,

adhibitum ex aqua calida arteriæ & faucibus, quas partes postea tegi oportebit lana succida pura. Sedant tumores faucium & uuæ perunctio / *Perunctiones*
 nes quædam, ut succus de moris coctus in mellis spissitudinem. Item ma / *stomaticæ*
 li punici granorum succus. Item uuæ acerbæ succus eodē modo decoctus.
 prodest & lentisci & terebinthi, & rhus syriaci, & myrti & rubi, & rosæ suc-
 cus, si cum melle hæc omnia decoquantur: pruna quoq; profunt matura, si
 aqua in qua cocta fuerint, gargarizetur, aut os ex ea colluatur. hæc omnia
 profunt etiã anginam habentibus & cætera uitia in ore nata efficaciter cu-
 rant. Non desinente faucium tumore profunt non solum fomenta mol-
 liter adhibita faucibus atque arterijs per spongiã aquæ calidæ, sed etiã ca-
 taplasmata uel fomenta de farinis. itaq; imponi oportebit iisdem partibus,
 farinam ordeaceam ex aqua pura, uel mulsã coctã, uel lini seminis farinã,
 uel fœnogræci farinã similiter coctã. sed mirifice profunt pulli hirun-
 dinini pingues saliti, uel recentes assi, in cibo sumpti, protinus enim omnem
 præfocationem, & tumorem faucium tollunt, uerum si purare fauces uide-
 buntur, oportebit sæpius gargarizare aquam cum ficis aridis coctã, uel
 aquam mulsã cum supra scriptorum admixtione: quod si tantus fue-
 rit tumor ut etiã præfocari aut strangulari fauces uideãtur, aluum subtra-
 here clysterio oportebit, aut sanguinem emittere de brachio, uel sub lingua
 uenam præcidere. Thymbræ ex aqua coctæ, uel aceti uapor, per arun-
 dinem ore receptus prodest ad tumores oris, & gutturis, & faucium.

Origanum tritum cum melle impositum ulcera oris purgat, nec pati-
 tur ea longius serpere, coctum uero cum aqua & arida ficu, atque ad si-
 dæ / *Lingua sydes*
 gargarizatum, facit & ad alia uitia, id est & ad anginam, & linguam sidera-
 tam quod genus morbi Græci paralytin uocant. Sorbitionibus uti o-
 rata
 portebit eos qui de uua & faucibus laborant, factis ex amylo, ptisana, ory-
Paralysis lin-
 za, alica, farina triticea, faba alba, urtica tenera cum lacte decocta, deinde
guæ
 cum ex aliqua parte releuati fuerint, tum uti ouis sorbilibus debent.

Ad uuas callosas & nimium tumentes, mirifica hæc compositio est,
 facit & ad cætera faucium & oris uitia, est autem hæc: æris floris ✕ ii. chal-
 citidis ✕ ii. picis liquidæ cyathum. coquitur pix donec amittat odorem, de-
 inde adiunguntur ei mellis cyati sex. atque iterum utraq; mixta inferuescunt.
 post hoc adiungitur uini aminei sextarius, & rursus coquitur, ubi autem be-
 ne decoctum fuerit, cætera superscripta quæ sicca sunt trita adiunguntur: ite-
 rumq; decoquitur medicamentum donec sit spissum uelut mel. Rhus
 quo coriarij utuntur foliorum tenerorum collectorum æstate, priusquam
 semen arbusculæ eorum habeant ✕ xxiii. macerantur in aquæ nitidæ cõ-
 gijs tribus totidem diebus, totidemq; noctibus, deinde expressa folia abij-
 ciuntur, aqua in qua macerata fuerant transfunditur in uas æreum & coqui-
 tur donec in mellis spissitudinem redigatur: oportet autem moueri aquam
 ipsam rudicula, uel spathomela æris rubri. postea adijci debent trita hæc.

i 3 myrræ,

myrræ, turis, nardi syriacæ, cinnami, cassiæ, singulorum denarij bini. deinde bis terue ferue fieri medicamentum, & reponi in pyxide cuprea. facit ad omnia uitia quæ in ore nascuntur, & ad uiam, & arterias, & anginam, & ad auriculas ex quibus puris multum fluit, & ad ueretra & ad nigredinem carbuncolorum, crustas quoque & papulas omnes, & maxime ea humoris uitia quæ in nocte concitantur expurgat. sed si uetustate medicamentum inaruerit, remittitur & temperatur uino austero bene calido. **Remedium**

Cosmi medici ad anginam, & ad omnia uitia quæ in ore nascuntur, & ad aures pure manantes, & ad carbunculos atque ad ueretra quæ nigredinem duxerint, & ad crustas, & ad ulcera in pedibus subtrita calciamenti: rhus syriaci ✕ ii. myrræ ✕ iii. cassiæ ✕ ii. croci ✕ ii. mellis attici cyathos ii. coquitur medicamentum lente in cinere calido, donec spissum fiat, reponitur in uaso æreo.

Arteriace ad grauedines oris & capitis, & ad pleuriticos, & per tussim sanguinem eijcentes. conficitur sic, passi cretici sextarij, duo decoquuntur ad tertias. deinde admiscetur turis uictoriati duæ tertiæ partes, myrræ dimidia, croci una, tragacanthi denarius unus, gummis ✕ i. piperis grana numero uiginti, glycyriæ succi ✕ iii. cariotarum pinguium succi exemptis interancis ✕ iii. gummi & tragacanthum in aqua mulsâ maceratur. deinde utraq; trita cæteris bene tritis & leuigatis admiscentur: post hoc globuli finguntur ad fabæ magnitudinem quos sub lingua teneri oportet, & quod de his liquefactum fuerit statim deuorari. hæc compositio facit ad omnia arteriæ uitia & thoracis, & ad uocis interceptionem.

Stomatice

Compositio quæ dicitur stomatice, facit ad tonsillas & uas tumentes, & ad uulnera & ulcera in auriculis uetera, excepta ex libris Ptolemæi regis, qui Euergetes appellatus est, accipit hæc, succi ex moris facti & in sole cocti s. unū semis, glycyriæ succi ✕ ii. corticis lycij ✕ s. myrræ troglodyticæ ✕ i. aluminis fissi ✕ i. nardi indici ✕ s. mellis attici cyathos iii. uini mali cyathum i. quæ arida sunt seorsum teruntur, & in unum cum uino temperantur. deinde passum his admiscetur, & coquantur omnia in cinere calido, donec mellis spissitudinem habeant. non oportet autem ignorare, utiles esse arteriam imbecillam habentibus gestationes, deambulationes, corporis uocisq; exercitationes, contraria autem balnea, & omnia quæ uidentur caput implere, uel humores excitare.

Vuæ & faucium dolori, simus agnorum priusquam herbam gustent in umbra arefactus & confrictus atq; emplastri more adpositus medetur.

Succo cocleæ acu transfossæ inlita uua sanatur, ita ut ipsa coclea in fumo postea suspendatur.

Vuæ distillationi quæ omnibus ferè periculosa est (nam & phthisin, & syntexin, & alias molestas ualitudines creat) profunt porri sectiui folia non cocta sine pane assidue manducata.

Oleum calidum ei qui de uua & arterijs laborat, eunti dormitum in cerebrum & in aures infundi utile est.

Vuam toto anno non dolebit qui cum primum uuam uiderit procedentem, sinistra manu digito

digito medicinali & pollice granum uulsum sic transglutierit, ut dentibus non contingat.

Stercus caballinum recens colliges & in furno calefacies, tunc oleum medio capiti infundes contra uuam, & sic stercus prædictum in panno uel in linteo spisso capiti superligabis in noctem.

Fruenti grana super candentem tegulam pones & disperges ea, & cum uideris ex his humorem nigrum exire de cocleario colliges, & subinde uuæ adpones, statim remediabis.

Ad fauces & arteriam impeditam, remedium utile sic. croci drachmas octo, nardi drachmas duas, fœnici anthus drachmam unam, amyli drachmā i. s. rosæ feminis drachmam unam, mellis atticī cyathum unum, cum tenuissimo puluere specierum supra dictarum miscebis, & decoques tenuiter, & ad perunctionem faucium uteris.

Lacubulum recens mulsū & lento igne calefactum gargarizatumque arteriam constrictam infuso catarro, & fauces exasperatas, pristinae sanitati restituta per sanat. Vuæ dolenti & destillanti medicamentum præsentaneum, sic: gallæ rufæ semunciam, aluminis scissi scripulos ix. myrræ pinguiſsimæ scripulos. ix. cunicularis herbæ aridæ super mundam tegulam combustæ cineris semunciam, hæc omnia in tenuissimum puluerem redacta, & in unum permixta seruantur uaso uitreo, & per triduum cocleare semiplenum ieiuno, & bene digesto intra os inferitur, ut uuam contingat & inlinat.

Causticum ad uuam penitus minuendam uel consumendam sic, fœniculi drachmam i. calcis uiuæ drachmam i. aphronitri drach. ii. chalcanti drachmas ii. iōni drachmas ii. contusa hæc & in puluerem redacta permisce, & subige cum cinere lixiuij ficulnei, & impone siccum ita ut hæreat uuæ uel faucibus.

Raucis & grauedini uocis plurimum prodest, tragacanthum si sub lingua diu teneatur, aut piper, & paulatim saliuæ quæ collecta fuerit sorbeatur.

Raucus si oua incocta recentia singula per triduum ieiunus hauserit statim remediabitur.

Raucis si in balineo clament & aërem calidum intra fauces recipiant, satis utile est. oleum quoque uiride in ore tepidum teneant, & adsiue gargarizent, etiã in balneo plurimū prodest.

Ad uocem clarificandā radicē edulem quæ incocta māducatur, cū mulso coque, & deinceps ipsum mulsū bibe, & radicē ipsam māduca.

Ad uuā destillantē platani pilulā quam singularem inueneris lino traiectam suspende collo laborantis.

Vuam caniculatam & cocleam germanā combure & contere, atque ex eo puluere mixto, pollice summo uel certe cocleario, uuā ieiuno tange per triduum.

Herbæ cymbalitis radicem ante solis ortum colliges sinistrae manus digitis pollice & medicinali in nomine eius qui uuam dolebit, & licio conligatam collo eius suspende.

Picem mollem cerebro eius impone qui uuā dolebit, & præcipue ut super limen stans superiori limiti ipsam picē capite suo adfigat.

Ad dolorem uuæ scribes in charta, & collo laborantis in linteo suspēdes, formica sanguinē nō habet nec fel, fuge uua ne cæcer te comedat.

Araneam quæ sursum uersus subit & textit prendes, & nomen eius dices cui medendū erit, & adijcies, sic cito subeat uua eius quem nomino quomodo aranea hæc sursum repit & textit, tum ipsam araneam in chartam uirginem lino ligabis, & collo laborantis suspendes die iouis, sed dum prædes araneam, uel phylacterium alligas, ter in terram spues. Medicamen-

*Lixiuum co-
astiliarium*

causticum ad uuam sine ferro tollendam, de quo etiam ischiadici curantur, calcis uiuæ — i. saponis albi pilulas tres, sinopidis hoc est minij, modicum, lixiuum unde operantur coactiliarij aliquantum, in unum miscebis hæc, & coagitabis diu, & repositum habebis, ut cum opus fuerit utaris. Descri-

*Eutyechianus
Archiaterus*

ptio trochisci plurimis rebus satis utilis, id est, ad uetustas tusses & reumata, quæ in arterijs consurgant, ad paralyticos, ad eos qui ex incommodo tremunt: ad uesicam, ad hydropicos, ad opisthotonicos, ad pedū subitos dolores uel grauedines, ad longas uiscerum causas uel dolores, ad phthisicos, ad inediam, ad lienis, ad hepatis, & ad intestinorum dolores, ad duritiã quoque hepatis resoluendam, ad partus extrahēdos qui ante maturitatem fuerint enecati, & si quid post partum resederit euocandum, quod medicamentum ab Eutyechiano archiatro primum traditum fertur, cuius descriptio talis. styracis ✕. iiii. iris illyricæ denarios. iiii. hyoscyami. ✕. i. opopanacis. ✕. iiii. myrræ troglodytidis ✕. iiii. resinæ terebinthinæ ✕. ii. piperis albi ✕. xii. aphronitri ✕. xi. opij ✕. xi. galbani ✕. iiii. hæc omnia diligentissime tusa cribrata & trita, ut permisceri inter se possint, aqua nitida in unū colliges, ita ut styracem & galbanum separatim ante contundas, quæ simul confusa aqua colliges, & trochiscos ad mensuram oboli facies, & cum necessarium fuerit ex aqua calida bibendos dabis, cum cyathis tribus ternos, pro ut ætas aut uirtus fuerit.

AD ANGINAM VEL SYNANCHEN, ET STRUMAS, ET parotidas, & reumata, & glandulas, uel tonsillas, & ad ea quæ faucibus hæserint euocanda, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis. CAPVT XV.

*Lascer cyrenai-
cum*

ANGINAE prodest sanguinis detractio, cucurbitarum adhibitio, cæteraq; auxilia quibus medici efficacius utuntur, medicamēta aut simplicia hæc recte faciunt. lascer cyrenaicum aqua dilutum crassius per pinnam faucibus adhibetur, uel euphorbiū aqua dilutum similiter impositum. compositionum autem hæc sunt apta, fellis taurini, salis, aceti, mellis, olei ueteris, æquas partes in unū misceri oportet, & cum opus fuerit pinna perfricare fauces diutius laborantes. Item bene facit & hoc medicamentum compositum sic. git fricti ✕. ii. pyretri ✕. i. sagapeni uictoriati pondus, trita hæc cum melle miscetur, & ita faucibus adhibentur. Facit bene & medicamentum hoc compositum sic. fellis taurini ✕. ii. succi cucumeris siluatici ✕. i. cachryos & misyos animati ✕. singu-
los,

los. trita hæc melle admixto reponuntur, cum opus est aqua tepi da diluuntur, & fauces exinde perunguntur, cogunturq; inde quam plurimum deuorare qui faucium dolore uexantur, soluit enim uentrem & ita uehementissime prodest.

Item benefacit & hoc medicamentum. hirundinorum pullorum exustorum cineris ✕ i. hyssopi ✕ i. nitri ✕ i. piperis denarij semissem, laferis ✕ ii. hoc medicamento & sæpius fauces & pressius fricari oportet.

Multis & hoc profuit medicamentum. costi, opij, anesi, schœni, cassiæ rufæ, singulorum denarios binos, git denarium unum, amomi uictoriati pondus, asari quod est semen, ✕ ii. aluminis fissi ✕ i. gallæ quod est medium magnitudine ciceris pilulas numero quinque, croci denarios ii. crocomagmatis uictoriati pondus, myrræ uictoriati pondus, aristolochiæ Græcæ denarios iii. cinnami denarios tres, hirundinum siluestrium exustorum pullorum cineris denarios v. nardispicæ uictoriati pondus, melle attico despumato comprehenduntur hæc omnia diligenter trita: cum autem opus fuerit reparari hoc medicamentum, adijcietur quod satis erit eiusdem mellis & sic faucibus inseretur. hoc Liuia Augusta semper compositum habuit, & reconditum in uasculo uitreo, facit enim mirifice aduersum anginam & synanchen.

Medicamentum ad anginam quod deuoratur quantum digito uno tolli uel colligi potest, componitur ex his, thus syriaci denarij semissem, hyssopi tantundem, cæparum cypriarum capita tria, laferis cyrenaici quantum erui granum est, uini bene odorati cyathos tres. cum uino cæpæ ita teruntur ut soluantur, deinde mittuntur in uas æris rubri atque adijciuntur cætera, & coquantur ad mellis crassitudinem. hinc dabitur bis uel ter digito lingere ei cui medendum est.

Ad synanches molestiam, & faucium dolorem periculosum, efficax medicamen, conficitur diligenter, & reconditum in præsidio habetur. ius in quo hirundinum pulli cocti fuerint accipitur tepens, & intra fauces continetur, atque aliquid inde transmittitur. Sed præcipue contra synanchen prodest, si hirundininos pullos uiuos in nido prenas, & uiuos incendas, ut puluis ex his fiat, die iouis, luna uetere. sed obserua ut in pares in nido inuenias, & quanti fuerint exuras. horum in calida aqua puluerem bibendum dabis, & de ipso puluere digito locum synanches ab intro continges, miraberis remedium, sed in lotis manibus remedium facies.

Rutam, allium, laser, æquali mensura trita, si ex uino gargarizet qui synanchen patitur, certum & præsens remedium sentiet. Præcantabis ieiunus ieiunum, tenens locum qui erit in causa, digitis tribus, id est medio, pollice, & medicinali, residuis duobus eleuatis dices: exi hodie nata, si ante nata, si hodie creata, si ante creata, hæc pestē, hanc pestilentiam, hunc dolorē, hunc tumorē, hunc ruborem, has tolles, has tonsillas, hunc panum, has paniculas, hanc strumam, hanc strumellam, hanc reigionem, euoco, educo, excanto, de istis membris, medullis.

Ad tonsillas herbæ quæ lingua

Galla mediū
& interna pi-
lula

lingua bubula dicitur radix, circa collum inligata plurimum prodest.

Gladioli folium medium diuisum, & in similitudinem coronę in se cōnexum, ac pro torque circa collum habitum, tonsillas sedat. Pruni arboris folia ex uino decocta & gargarizata tonsillas molliunt.

Turis manna & myrra & cinnamomum & galbanum æquis ponderibus separatim ad leuitatem contusa, cribrataq; & cū resina terebintina ceraq; decocta plurimum, atq; emplastri modo adposita, sanant tonsillas.

Si adipe leonina tonsillę interius perungantur, eodem die sanabuntur. Lac caprinum uel bubulum, uel ouillum recens mulsam dum calet, uel etiam calefactum gargarizatum, tonsillarum dolores & tumores cito sedat.

Plantago uel eius radix diligentissime contrita, cum axungia uetere imposita in panno uel linteo, prodest anginae, uel tonsillis. Cyclaminis succum & mel lycium æquis portionibus miscebis & eo gargarisatio ad omnia faucium uitia potenter uteris.

Puliculam ex alica facies, in quam capita porrorum contusa mittes, & simul decoques, & deinde colabis, & sorbitione ea contra faucium molestias cum uolueris uteris.

Venula sub
lingua

Si quis grillum manu contriuerit, & ad tonsillas uel suas uel alterius tenens ter adplicuerit, tactu illo tumorem sanabit.

Tonsillis renes uulturini aridi in melle triti uel decocti, mirum remedium præstant, si pro emplastro adponantur.

Capæ longæ conditoria succo, adiecto melle permixto, interiora faucium pertractantur, quo facto angina laborantem à periculo liberabis. resina quoque uel liquore cedri arboris angina assidue peruncta sanatur.

Myrti foliorum succus gargarizatus uel etiam transmissus, anginae plurimum prodest. Myrram contritam ex aqua tepida constanter absorbendam dato ei qui anginae periculo laborat, statim eum liberabis.

Hirundinum combustarum cinis cum melle attico mixtus, faucibusq; inditus, & anginam reprimet, & ulcera si qua arterijs inerunt contacta purgabit sanabitq;.

Taurinum fel melle permixtum, & extrinsecus faucibus adpositum, uel pro unguine inductum, anginas efficaciter sanat. Idem præstat & caprinum fel similiter adpositum.

Si subita angina ita fatigantes præfocabuntur, ut nullum auxilium celeriter inueniri possit, ferro quàm acutissimo ex uenula quę sub lingua est, in parte sinistra, quę statim de hoc morbo pallefcit, sanguis emittatur, continuo subuenietur.

Herbæ proserpinalis quę draconion dicitur, contrita succo admisceto balsam aquam & olei parum, atque inde linguam & quę sunt circa linguam & fauces perfricato, donec uomat cui medebere, cito sanabitur.

Alumen tritum ex posca gargarizatum, anginae molestijs prodest. Lini semen & anethum cum sale & oleo & aceto decoctum, bene contra faucium dolores gargarizabitur.

Nucis iuglandis nuclei triti cum ruta & oleo impositi, faucibus profunt. Ruborum caules teneri teruntur succusq; eorum expressus & in sole coagitatus donec spissetur ad crassitudinem mellis, ab interiore parte

faucibus

faucibus & gingiuis inlitus, plurimum prodest. Pullus hirundinis silue-
 stris, uel melius si ripariolæ, certè etiã domesticæ, assus uel elixus comestus,
 anginam uelocissime certissimeq; sanat. adeo ut hominem ab hoc morbo
 per totum annum tutissimum præstet. Ad parotidas sedandas, aspho-
 deli herbæ radix inuoluta lana fusca, & circa collū suspēsa, remedio plurimū
 erit. Brassicæ stirpes siue stipites arefactæ uel combustæ, & in puluerē reda-
 ctæ, & cū axungia uetere subactæ, atq; emplastro alutario parotidib. inposi-
 tæ, satis profunt. Lupino crudo deme folliculos atq; ex eo farinā tenuissi-
 mā facito, quā melle subactā, uice malagmatis parotidib. adponas, cōtinuo
 dolores tumoresq; sedabis: idē præstat & cū aceto decoctus similiterq; ad-
 positus. Herba uerbena cū plātagine in ore cōtrita, adiecto modico salis
 pro emplastro adposita, parotidas mire discutit: quas cū aperuerit, detracto
 sale sola cōtrita & imposita, celeriter sanabit, nec cicatricem magnam faciet.
 Nocturæ iecur diligēter seruatū, atq; ex unguēto nardino trito auriculis sub
 inde infusum, celeriter parotidū uitiū omne persanat. Ostrei testarū cōbu-
 starum cinis cum melle impositus parotidas cito soluit. Aqua marina te-
 pida uel ex marino sale infecta, parotidas spōgia prius elue, tum calcem cū
 axungia uetere subactā inponito, confestim sanabis. Spumæ argenti p. i.
 olei ueteris p. ii. salis ammoniaci p. ii. galbani p. ii. simul hæc omnia permis-
 cebis, ita ut spumam argēti in oleo decoquas usq; ad crassitudinem mellis:
 tum adijcies salem, & pones ut ferueat. item galbanum addes & rursus po-
 nes ut ferueat. postea simul omnia colabis & recondes, & cum opus fuerit
 more emplastri miti remedio sedandis parotidibus uteris. Vitium ex-
 ustarum cinis cum cera & resina paribus ponderibus adpositus parotidis
 prodest, sed unā decoctus. Stercus columbinum tritum cum farina or-
 deacia ex melle subactum & calide adpositum, nascētes parotidas compri-
 mit. Adeps ursina pari pondere cum seuo taurino & cera permixta at-
 que adposita, parotidibus mirum remedium est. Pingue laridi quod
 inter cutem & carnem mactam est, si parotidibus adponatur, & illic ligetur,
 cito sanabuntur. Mus araneus si in orbitam inciderit, naturali fato illic
 detentus emoritur. hunc illic inuentum, argilla, aut linteo, aut phœnicio in-
 uolue, & ex eo ter circumscribe parotidas, quæ in corpore subito turgebunt,
 mira celeritate sanabis. Maluæ radice lino uel licio traiecta, aut ar-
 noglossæ, id est plantaginis radice similiter collo circumdata strumas sanari
 manifestum est. Mentastri succus cum uino gargarizatus fre-
 quenter, strumas tumoresque discutiet. Farina hordeacea, pix li-
 quida, cum cera & oleo mixta percocta q; adiecto puerili lotio subacta, mo-
 re emplastri inposita, strumas utiliter sanabit. Galbanum inpositum su-
 per strumas facile eas discutit. idē præstat & sal ammoniacus adpositus, uel
 deniore liquore inditus aut inlitus. Cōtra omnes strumas & fœminis &
 maribus utilissimum est, si cor lacertæ uiridis lupino argenteo clausum in
 collo

collo suspensum semper habeant. Fel bubulum uel caprinum ad incipientes strumas optime facere experimenta docuerunt, nam pœnitus crescere non sinentur, si eo adsiue tangantur. Cancri fluuiales combusti triti & cum melle adpositi strumas discutiunt. idem præstant & testæ echinorum ex aceto tritæ & adpositæ. Si uolueris explorare utrum struma sit loci illius qui tumebit, antequam medicinam adhibeas lumbricum terre, strem ad tumorem adpica, & postea super folium pone: si struma erit, lumbricus terra fiet: si non erit struma, integer atque inlæsus permanebit.

Scipiæ testa minutissime contusa cum axungia uetere subacta & imposita, strumis medetur. Nasturcium cum alumine contritum inlitum uel im-

*Talparum
capita*

positum, strumis opitulabitur. Talparum capita recisa cum terra sua contunduntur, & pro emplastro adponuntur strumis, utiliter profunt, ob quod pastilli inde facti in pyxide stagnæa reponi debent, ut præsto sint cū opus est. Calx uiua cum resina liquida & adipe suilla subacta, & addito melle imposita, strumis mire medetur. Vngularum equinarum exustarum cinis cum oleo impositus uel inlitus strumis medetur. Acu ossea id est spiculo trygonis quæ pastinaca dicitur, strumam sæpius punge: statim arefcit. Ad strumam sedandam buxi tenera & cicutam teres uel cõtundes, & cum axungia subiges, & in panno tenui inductum medicamen adpones.

Virgulas teneras buxi, manipulum tenerum urticæ unipeciæ in ollam rudem bisextialem cum aqua mittes, & ad medias decoques. postea de aqua ipsa dormitum eunti strumoso calidum quantum pati possit sorbendum dabis, non transmittendum, sed ad eum locum qui dolet intra os tenendum. quanto autem diutius aut calidius tenuerit, tanto citius sanabitur. sufficit autem ut ternas sorbitiones singulis noctibus intra os teneat. Medicamen ad fauces curandas sic. rutæ ʒ VII. mentæ semunciam, folij semunciam anethi tantundem, aprij idem, coliculi seminis idem, cucurbitæ & marrubij idem, teres diligenter hæc omnia & permiscebis, & cum opus fuerit fauces inde tanges. Item puluerem ad idem, uel quæ intra os dolent, conficies sic. piperis — I. folij — I. spicæ nardi ʒ XII. myrræ ʒ XII. costi ʒ XII. cassiæ fistulæ ʒ XII. aloes ʒ III. guttæ ammoniaci — I. dactylorum ossa exustorum ʒ XII. fassarum sardarū capita trita ʒ XII. rutæ seminis ʒ XII. mentæ ʒ XII. pulegij ʒ XII. anethi, aprij, coliculi, cucurbitæ, marrubij scripula duodena. omnia tundes & cernes, & quæ urenda sunt super testam combures & teres, atq; in uaso uitreo repones, & cum opus fuerit sicco eo uteris. Ad sy-

Synanche

nanchen remedium sic. cuniculum uiuum in olla rudi combures, & puluerem de ipso cum costo & folio æquis ponderibus miscebis, & sic in portione plenum cocleare de hoc puluere cum uino dabis, atq; etiam fauces inde perfri-

cabis. Caput uiperæ linteolo conligatum, colloq; suspensum, tolles optime sanat, aut prohibet innasci. Lac caprinum cum malua & exiguo sale decoctum gargarizatumq; tonsillis prime medetur. Menarum fassarum

faucium doloribus sic scribas in charta hæc.

Εἰδὼν τριμυρὴν γέυσου Τροάναδου,

Καὶ τριεπέχου ἄλευου Τροάναδου.

Σάσαν με σάουε νόστρεῶν ἰατρῶν.

quam chartam in phcenicio obuolutam lino conligabis, colloq; suspendes, meminerisq; ut mundus hæc facias, & ne tertia manu scriptura tangatur.

Gallam tunfam & cribratam atq; alumen utrumq; æquis portionibus fumes, & prius in ollam nouam mittes, & mel bonum atq; alumen utrunq; adijcies, & in unum decoques, atq; inde orificia geusiarum & fauces intrinsecus perfricabis.

Vettonicam, argemoniam, uerbenam, rubum, senecionem, mentam, cucurbitam siccam, hinc amplius mittes sardæ caput asatum, piperis modicum, teres hæc omnia diligenter & miscabis, & sic etiam per pinnulam delicatam faucibus inferes, mire hoc remedio carbunculum & quidquid mali intra fauces erit curabis.

Olei boni cyathum unum, & succinum uerum, in ollam nouam mittes atq; ad medias decoques. deinde succinū tolles & combures & teres & puluerē eius in oleū supra scriptum mittes, & unā iterum diligēter teres, atq; inde tollibus quotiens opus fuerit adpones, experieris magnū remediū.

Ad parotidas conuenit noctuæ cerebellū butyro mixtū adponi, discutit enim ferè eas sine dolore & molestia: oportet autem per aquam marinam feruentem, nouis spongijs illic demersis, & linteo uel sabano intorto, utrinq; expressis, uaporare eas, atq; ita oblinire hoc medicamentum, superq; tegere lana sulphurata totam maxillam.

Bene discutit parotidas iris illyrica cōtusa cocta ex passo, & more cataplasmatidis farine hordeaceæ, calida bis uel ter in die inposita. Discutit & hoc medicamentū parotidas antequā suppurent, quod conficitur sic. spumæ argēti

℞. ii. cerussæ ℞. i. salis amoniaci ℞. i. gris floris ℞. i. aceti ℞. i. olei ueteris ℞. ii. spumam, cerussam, salē, per se & cum aceto terere te oportet mortario marmoreo, deinde oleo admixto trañcere in caccabū amplū, ne extra effundatur, & ad ignē ponere, efferuescet enim ualde. cū hæc super ignem posita habuerint emplastri mollis temperaturā, deponi oportebit caccabū: cum uero desierit feruere, paulatim aspergere æris florē, & mouere spathula medicamentū, ne extra fundatur, & rursum coquere donec habeat emplastri spissitudinē debebis.

Ad strumas benefacit radix cucumeris siluatici cocta ex aqua multa & trita, atq; ita inposita. hibiscum quoq; eodem modo coctū & inpositū melius facit.

Marini lepores oleo ueteri iniecti benefaciūt discutiendis strumis, sed cū ipso oleo in plumbea pyxide clusi, quā dieb. xl. diligenter alligatā oportet haberi. postea ex eo pinnula oblinendæ sunt strumæ, superq; eas pellis lanata non nimiū tonsa, tegendi gratia inponēda est. præcipi aut oportet, ne quis hoc medicamento manus inquinet, aut inquinatas priusquam bene eluerit, ad os referat.

Ad strumas, & ad duritias mammaram, mirifice facit hoc medicamentum, antequā suppurent, & post suppurationem nihilominus utile est, accipit hæc. olei ueteris ℞. i. spumæ argēti ℞. unum,

gallæ

gallæ syriacæ p. ii. manna p. i. & unciam, galbani p. i. cum oleo coquitur spuma donec ceroti spissi habeat temperaturam, deinde admiscetur ei gal- *Strumæ*
 la, & secundum hanc manna. cum emplastri habuerit spissitudinem, tolli-
 tur ab igni medicamentum, & cum desierit feruere paulatim galbanum
 miscetur: deinde linitur in aluta cum opus est adponi, tertio uel quarto
 die soluitur, si non suppurauerint strumæ: sed si apertæ fuerint, hyeme
 alternis soluetur, æstate cotidie. Malagma ad strumas & ad omnem
 duritiã relaxandã mirificum, sic: resinæ terebinthinæ p. ii. ceræ seli- *Propolis*
 bram, propolis quam quidam ceram sacram uocant p. i. galbani *Cera sacra*
 p. i. olei ueteris selibram, hæc omnia cum oleo ad ignem liquefieri o-
 portet, & postea misceri uisci de quercu p. i. xiphij radicis quod nos gladio
 lum appellamus. p. i. feculæ putris. p. i. aphronitri libræ quadrantem, opo- *Fecula*
 panacis p. i. hæc omnia ordine quo scripta sunt trita cribrataq; in cacabum
 congiuntur, opopanax oleo diluitur & soluitur, ubi temperatum est me-
 dicamentum, manibus subigitur, linitur cum opus est aluta, & sic adponi-
 tur. Glandulis facies remedium sic: farinam, mel, crocum & caricas, simul *Glandulæ*
 misce & contere atq; unum corpus facito, & ita linteo inline, & super glan-
 dulas pone. Carmen mirum ad glandulas sic: albula glandula, nec do-
 leas, nec noceas, nec paniculas facias, sed liquefcas tanquam salis in aqua:
 hoc ter nouies dicens, spues ad terram, & glandulas ipsas pollice & digito
 medicinali perduces, dum carmen dicis, sed ante solis ortum, & post occa-
 sum, facies id, pro ut dies aut nox minuetur. Glandulas mane carmina-
 bis, si dies minuetur, si nox ad uesperam: & digito medicinali ac pollice cõ-
 tinens eas, dices: nouem glandulæ sorores, octo glandulæ sorores, septem
 glandulæ sorores, sex glandulæ sorores, quinque glandulæ sorores, quat-
 tuor glandulæ sorores, tres glandulæ sorores, duæ glandulæ sorores, una
 glandula soror, nouem fiunt glandulæ, octo fiunt glandulæ, septem fiunt
 glandulæ, sex fiunt glandulæ, quinque fiunt glandulæ, quatuor fiunt glã-
 dulæ, tres fiunt glandulæ, duæ fiunt glandulæ, una fit glandula, nulla fit
 glandula. Ad ea quæ faucibus inhærebunt remedium, si os aut arista
 hæserit gulæ, uel ipse cui acciderit, uel alius, confestim ad focum adcurrat,
 & titionem uerset, ita ut pars eius quæ ardebat forinsecus emineat, illa ue-
 ro quæ igni carebat flammæ inseratur, conuertens uero titionem ter dices
 remedij gratia te facere, uti illud quod hæserit in faucibus tuis, uel illius quæ
 peperit illa, sine mora & molestia eximatur. hoc inter certissima remedia
 subnotatum est. Herba appellatur uincaperuinca, ex qua si fauces
 obligaueris dormitum eunti eius cui aliquid ex his inhæserit, mane sanus
 conlurget. Omnia quæ hæserint faucibus hoc carmen expellet: Heilen *Vincaperu*
 profaggeri uome sipolla nabuliet onodieni iden eliton. hoc ter dices & ad *uinca*
 singula expues. Item fauces quibus aliquid inhæserit confricans, dices:
 xi exucricone, xu, crigrionaisus scrifumiouelot, exugri conexu, grilau.

k 2 Si de

Si de pisce os faucibus hæserit, spinam mediam eiusdem piscis infri-
ges, & aliquam partem ex ea pollice & medicinali digito super uerticem e-
ius cui os uel spina hærebit adpones, sed utilius erit si nescienti id facias.

Ad os, siue quid aliud hæserit faucibus, hi uersus uel dicendi in aurem
eius qui offocabitur, uel scribendi in charta, quæ ad collum eius lino allige-
tur, quo remedio nihil est præstantius.

*μή μοι γοργέειν κεφαλῶν δ'ανοίω πελάγους
ἐξ αἰδ' ὅτι πέμψειν ἐπαίνην περσεφόνηα*

Ad reumaticos efficax remedium sic, mustela die iouis, luna uetere ca-
pta, uiua in olla rudi ita excoquitur ut teri possit, & in puluerem redigi, qui
puluis collectus ex melle & bene contemperatus, ieiuno reumatico ad di-
em per cocleare dabitur, sed unius ligulæ mensura mire proderit. Ad sy-
nanchen remedium efficax sic. rapæ seminis heminam, caulium seminis
heminam, opopanacis semunciam, laseris ἑ II II. allij modicum, salis mon-
tani modicum, omnia hæc diligentissime trita, & melle collecta, laboranti
dabuntur mensura ac ratione, ita ut terna coclearia ieiunus accipiat.

*Ligule men-
suar*

AD OMNES MOLESTIAS TVSSIS ET SVBITAE ET DI-
utinæ, ac uetustæ, & siccæ atq; humidæ. & ad phthificos, atq; eos qui
sanguinolentum & purulentum excreant, & ad empyicos, uel
pleumoniacos, atq; eos quibus casu sanguisugæ intra sto-
machum inreperint, nec non & ad stomachi strido-
rem, & ne media doleant, remedia physica
& rationabilia diuersa de expe-
rimentis.

CAPVT XVI.

*Tubi stran-
gulatio*

Astillus ad tussē & destillationem pectoris, & pulmonis, &
ad epiphoras oculorū, & uesicæ dolorem, & quibus tubus strā-
gulatur sepius & non sine cruciatu urinam faciunt. Item ad eos
qui sanguinem ore eijciunt, aut per urinam reddūt: ad deiecti-
onem quoq; alui, & ad tormina, & grauedinem uentris, & choleram, & sto-
machi crebram nauseam quæ cum uomitu sine febris excitatur utilis est, &
quicquid reprimi & sicari oportet optime compescit: præterea facit & ad
omnium partium corporis dolorem, præter capitis: quin etiam si quando
alicuius rei causa datum fuerit, aliæ rei uitio non erit hoc medicamentum.
Cum autem ad omnia quæ supra dixi manifeste proffit, tum præcipue ad
initia phthiseos benefacit. multos enim eripuit ex magno periculo, inter-
dum bis terue datus hic pastillus. recipit autem hæc, myrræ troglo-
dytidos * VI. croci * V. thuris * V. opij * IIII. alterci albi seminis
* IIII.

denarios iiii. apollinaris herbæ radicis corticis ✕ iiii. contunditur hic cortex per se & cribratur tenui cribro. deinde crocum, postea altercum, deinde myrra & thus, quibus miscetur opium pridie in aqua maceratum, & subinde aquæ exiguum adiicitur, donec fingi pastilli possint ad pondus denarij semissis, licet alij tertia huius ponderis detracta faciant pastillos. dantur in noctem ex aqua, cyathis tribus. somnum faciunt, dolorem omnem sedant ut superius dixi. oportet autem ex eo etiam catapotia fieri. quidam enim facilius ea quàm potionem sumunt, & non multum ad medendum interest.

Catapotium, id est medicamentum quod nõ diluitur, sed ita ut est uoratur, ad tussim cum sine modo defluit, conficitur sic. croci ✕ iii. myrræ ✕ ii. opij ✕ i. contunditur crocum siccum & cribratur. cõtusæ & cribratæ thyræ opium admiscetur aqua exigua dilutum, postea adiicitur crocum, & cum in unum omnia bene mixta sunt, finguntur erui magnitudinis pilulæ. dantur in noctem ternæ uel quaternæ, & si sicca nõ potuerint transmitti ex aqua calida modica dabunt, & formabuntur ex aqua. Catapotium alterum ad tussim aridam sic. myrræ, piperis, castorei, galbani, styracis, opij, singulorum idem ponderis. Castoreum & piper contunduntur & cribrantur. deinde myrra ante contrita, cæteris contusis & cribratis admiscetur: ubi omniũ unitas facta est, formantur pilulæ ex aqua uitæ magnitudinis. dantur cum calidæ aquæ modico ternæ uel quaternæ in noctem, sed digestis. Aliud catapotium ad tussim ueterem, quod & suspirio & phthisi tentatos, & lienosos, & iecur durum habentes sanat, idem inflationem tollit, & purgat mulierum si qua ex partu sordida resederint, conficitur sic. styracis ✕ vi. myrræ ✕ ii. s. opopanacis ✕ v. resinæ terebinthinæ ✕ iii. alterci seminis ✕ i. iris illyricæ ✕ i. nitri ✕ i. piperis albi ✕ ii. galbani ✕ ii. opij ✕ i. irim, altercum, piper, contundere oportet & cribrare. nitrum mortario terere, cætera pilo cõminuere, & postea omnia permiscere, ac facere catapotia magnitudinis fabæ. inde terna uel quaterna in noctem, uel sicca, uel ex calida aqua dare, quæ & ad inflationes, distensionesq; cum aquæ calidæ cyathis tribus utiliter dantur.

Ad eam rem remissior quidem pastillus, sed non contemnendus, accipit hæc. croci, myrræ, alterci, opij, pondera paria contusa miscentur de spumato attico melli, fiunt pastilli eiusdem ponderis ut supra scriptum est, dantur iuxta ætatem & uires in noctem: licet & hinc catapotia facere propter eandem causam utile sit, sed tunc aquæ mel adiicitur.

Pastillus ad tussim, & ad sanguinem reiicientes, & ad stomachum solutum habentes, facit & ad deiectionem uentris, & uesicæ dolorem. accipit hæc: apij seminis ✕ vi. rosæ foliorum arefactorum in umbra ✕ xii. myrræ ✕ xii. croci ✕ xi. opij ✕ iii. apij semen & crocum & folia rosæ contunduntur cribranturq;, myrra teritur, opium aqua maceratur: omnia deinde in unum miscentur, aqua adiecta fiunt pastilli ad pondus denarij semissis, aut tertia parte detracta, dantur stomachum imbecillum habentibus, & sanguinem reiicientibus.

bus ex aquæ frigidæ cyathis duobus, cæteris ex calidæ totidem cyathis dari debet. *Pastillus ex odoribus* Pastillus ex odoribus qui benefacit ad omnem internum dolorem, proprie autem ad tussim, & pectoris destillationem, & oculorum epiphoras, facit & ad suspirium & ad lateris dolorem, & ad phthysicos, uesica quoq; uel renibus laborantibus, uel sanguinē de urina reddentibus cum dolore, utiliter datur, accipit hæc. cinnami, cassiæ, croci, singulorū ✕ ternos, alterci seminis & apollinaris herbæ radicis singulorum denarios quater nos, piperis denarios ii. opij denarios ii. turis denarios iii. nardispicæ ✕ ii. uino falerno contusa & trita hæc ut debet consparguntur, fiunt pastilli ad pondus denarij semissis, aut tertia parte detracta, dantur in noctem prout ægri uires sunt cum aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus. Medicamentum quod per coclearium deuoratur, benefacit ad tussē aridam, & eos qui difficulter glutinosa excreant, & præfocari uidentur interdum. sed præcipue prodest his qui dolorem lateris cum febre sentiunt quos Græci pleuriticos dicūt. *Pleuritici* liberat enim omni periculo eos. hoc medicamentum Apulei Celsi fuit, & præceptoris nostri Valentis, nec unquā ulli uiuus compositionem eius dedit, quia magnitudinem opinionis ex ea traxerat, est autem hæc. mellis attici libram, piperis nigri denarios duos, myrræ troglodytidis, & cassiæ denarios singulos, stachyos nardi denarium i. cinnamomi hemibolum, quod si non habueris cinnamomum, duplicem cassiam coniicies. piper cōtunditur diligenter & cribratur, myrra teritur mortario marmoreo. postea utraq; in unum miscentur, deinde mellis optimi despumati adijcitur quantū sufficiat, ut sit pseudoliquidum. dantur inde phthysicis coclearia quina uel sena, pleuriticis etiā plura & sæpius, sed interuallo, hoc est non simul omnia dari oportet. & tam maxime cum tussunt, & præfocari uidentur, difficulterq; spirant, siue etiam non tussunt & phlegma illis interius coquitur dari debet, protinus enim exscreant quæ optant, & transitum spiritus habent, & tussire desinunt. Alterum medicamentum ad tussē aridam conficitur sic. *Nasturcium animatum* Nasturcij animati seminis unciam, alterci seminis unciam, opij ✕ i. myrræ semunciam, sulphuris uiui semunciam, piperis albi — .i. melle colligitur hoc medicamentum, datur fabæ ægyptiacæ magnitudine ex cyathis aquæ calidæ iii. in noctem: facit autem hoc medicamentum & ad lateris dolorem, & ad stomachi inflationem grauedinēque: cœliacis quoque qui subito uniuersa dericiunt, prodest: & dolenti superpositum uel circumdatum denti, & si exesus est in cauernam eius insertum, utile est. præterea ad horrores febrem præcedentes, quæ circuitum habent, datum ante horā accessionis, utilissimum est, sed prius corpore perfricato oleo calido. prodest & his qui sine horrore circuitu febrium uexantur, quamobrem lexipretos hæc compositio dicitur. Alia compositio ad tussē aridam, & glutinosam, & difficulter excreantibus: purgat etiam interanea, uomicas & suppurationes, accipit hæc: lini seminis, urticæ seminis, nasturcij seminis, iris illyricæ

illyricæ radicis æquis ponderibus . hæc in puluerem redigi & miseri oportet cum melle, & frequenter ieiuno per coclearium dari. Stercus porcinum siccum inligatum phœnicio, & collo suspensum, tussim molestissimam sedat. Hyssopi — i. mentæ siccæ — i. pulegij sicci — i. mellis decocti — ii. marrubij — i. papaueris — i. sunt qui addunt & sulphuris uiui semunciam, hæc tria permiscentur ut pseudoliquida sint, & per coclearia dantur, ita ut per triduum coclearia singula qui tussit ieiunus accipiat. Hederæ folia tria cum tribus granis piperis ex uini cyatho, & aquæ calidæ quatum sufficiat, prima die dabis, sequenti die folia quinque cū granis quinque, similiter ut supra, tertia die folia vii. cum granis vii. similiter ut supra, sed infirmo ex calda aqua dabis, mirabiliter tussim quamuis molestam, & uetustam sedabis. Ad diuinam tussim quæ nunquam desinit, & satis molesta est, medicamen facies sic. laricis — i. piperis — i. croci — i. myrræ — i. marrubij tursi succi quartarium, ficus siccas tres, mellis optimi quod satis esse æstimaueris. coques hæc pariter miscebis & conteres, ac sic ieiuno triduo continuo coclearia singula dabis, miraberis remediū, sed si necesse fuerit, intermissis diebus iterū ac sæpius dabis, hoc etiā phthysicos sanat. Ad tussim ex perfrictione collectā medicamen hoc utile est. aceti optimi heminā, aquæ heminā, hyssopi & vi. tandiu coques donec ad medietatē decoquantur. tum heminam mellis boni despumati adijcias, & lento igne decoques ut spissescat: ante tamē quam mel adijcias, supra scripta colare debes, inde terna coclearia ieiunus & post cœnam accipies. Ad tussim remedium utile. resinam terebinthinam & mel despumatam pari pondere permixta cum ouo leuiter decocto, debetis ieiunus haurire.

Pulegium siccum ad mensurā cyathi & nasturcij tantundē in puluerem tenuissimū redige, & mellis optimi adijce quod sufficiat, ac decoque, & mane ac uespere coclearia inde singula accipe, miro aduersus tussim quamuis molestam remedio uteris. Ad tussim nocturnam & stomachi confirmationem remedium probatissimum sic. caricas tres pinguissimas Africanas prima nocte accipies affatas super carbones, ita ut singulis caricis inferas piperis grana nouena lecta, & pulegij quod non fuerit in fumo aliquantulum: sed caricas sic affare debes ne comburantur penitus, sed ut resoluantur, & ea hora qua te in lecto posueris, tum eas accipe & obserua ne quicquam postea loquaris, aut quemquam appelles, antequam obdormias: hoc obseruans per tres noctes facies. Ad tussim præsentaneum remedium sic. radices rumicis minutæ eius quæ per campum se sternit, & mora fert paruula, colliges sine ferro, & earum p. iii. in aquæ s. xx. lento igne usque ad tertias decoques. deinde radicibus separatis, ponderabis aquam, & quantum separata aqua pensauerit, tantum mellis optimi despumati admiscere debetis, & rursus utrumque mixtum tantum diu decoques donec mellis spissitudinem habeat. deinde admiscebis

Carica Afri
cane

k 4 piperis

piperis optimi triti quantum æstimes posse sufficere ut sine molestia accipiatur, atq; ex eo medicamine mane & sero terna coclearia sumes. Marrubij fasciculum bonum in aquæ congio ad medias decoque, & ex ea aqua adiecto mellis aliquantulo, ieiunus cotidie singulos cyathos donec tussire desinas bibe. omne genus tussis efficaciter curabis. Fœniculi radicem uiridem nitidam in pila lignea contunde, atque eius succum ieiunus cum uino uetere per dies cōtinuos nouem in limine stans bibe, ualidissime aduersum tussim quamlibet molestam tibi proderit. itidem proderit & puluis ex eadem radice sicca factus, similiter potus. Porri contusi succus expressus cum oleo decoctus & epotus, plurimum tussientibus præstat. Verbenæ herbæ arefactæ tunsæ atq; cribratæ tenuissimi pulueris coclearia quinque maiora maioribus, minoribus pro ætate minora, sed sinceri ex uini aminei ueteris cyathis totidem, per dies quinque potanda dabis, febricitantibus ex aqua dari oportebit, mire tussientibus proderit. Scillæ interioris medullæ teneræ contritæ succum cum mellis pari mensura decoque, & inde etiam si minimum, quantum summus digitus recipere possit, ieiunus cotidie mane gustaueris, tussis molestia mire carebis. Tussis molestia cito liberare si obseruaueris remedium tale. piperis albi grana III. baccarum lauri grana III. in unum contunde, & adiectis aquæ calidæ cyathis duobus ieiunus bibe. deinde piperis grana V. & lauri baccas V. ex aquæ ut supra cyathis duobus bibe, deinde VII. & VII. ex aquæ duobus, deinde IX. & IX. ex aquæ duobus. & si tam molesta tussis fuerit ut non statim desinat, iterum deminuendo similiter facies, ut IX. & IX. & deinde VII. & VII. V. & V. III. & III. cū aquæ calidæ binis cyathis bibas. Cupressi baccæ numero impares quàm minutissime tritæ & ex uino uetere ieiuno potui datæ, tussim potentissime leniunt. eiusdem tenera cauliculorum à ieiuno commanducata, ita ut succus translutiat, mire sanant tussientem, si id adiectis semper impari numero cauliculis per triduum fiat. Myrræ, styracis, opij, croci, pares mensuras conterito, & de contritis ac permixtis speciebus globulos ex aqua cicerculi magnitudine facito, ac prius quàm dormitum eat tussienti tria catapotia de uoranda, id est translutiēda dato, super quæ tres aquæ calidæ cyathos potandos adijcito, hoc remedio nocturna tussi laborantem cito liberabis.

Ventriculi gallinacei membranulam qua sordes aqualiculi continentur, arefactam terito diligenter, & cum uino potui dato, humidam tussim sedabis. Tussim quamuis grauem maiorum natu intra quinque dies, paruulorum etiam intra triduum sanat, qui sulphuris triti quantum tribus digitis capere potest, in ouo semicocto forbili per triduum ieiuno, aut per quinque dies dederit. Hyoscyami — i. sulphuris semunciam, fellis terræ — i. piperis — i. gentianæ — i. opij ꝑ ii. marrubij — i. mellis despumati quantū sufficiat supra dictis speciebus, tritis cribratisq; miscebis, ac leuiter decoques; inde si quis tussi grauiter conflictabitur, pastillum ad magnitudinem fabæ ieiunus

*Ventriculi gal
linacci mem
brana*

ieiunus mane hauriat, & in noctem cum calda aqua alium pastillum bibat, bonum ualde & utile remedium experietur. Scillæ bulbum unum purgatū tribus feruoribus in aqua decoques, & ex eo quod fuerit tenerrimum sumes — III. panacis & iris illyricæ, drachmas quaternas, ammoniaci — II. hæc omnia diligenter teres. sed scillam seorsum confricabis, tum omnia confundes, & mellis optimi despumati ad colligendum in unum medicamen quod sufficiat mittes, atq; inde laborati per cocleare bis uel ter diebus singulis dabis, intra dies VII. etiā sanguinē excreantē & uetustę tussis molestia liberabis, dū aut deorsum purgatur, aut per uomitū pituitæ interius collectæ humor effunditur. Folia ulmi quæ orientem spectant, cum piperis granis totidē, sed impari numero trita, & cum falerno uino à ieiuno sumpta etiam purulentas tusses potenter emendant. Salis quantum intra palmā tenere potest, qui tussiet in potionē ceruisæ aut curmi mittat & calidū bibat cum dormitum uadit, neq; postea loquatur, sed tacitus somnū capiat, cito sanabitur si hoc uel triduo fecerit. Millefolium tritum ex aceto potum tussientibus atq; etiam stomacho ruptis & sanguinē excreantibus prodest. similiter prodest quinq; folium tritū, atq; ex aqua potui datum. Quinq; ouorum incōctorū uitelli cū uini ueteris aut mulsi cyathis tribus permixti, & calide per triduum poti, excreationes cruentas emendant. Nuces pineæ inanes contusæ in ollam mittuntur, & quot fuerint nuces, tot hyoscyami uncia & aquæ sextarij adijciuntur, hæc ad medias decoquantur, atq; inde ad tussis remedium etiam phthifico bibenda ieiuno cotidie potio, etiam ex uino, si non erunt febres, salubriter dabitur. Si de tussi stomachū quis aut latera dolebit, herbæ uettonicę fasciculum cum suis radicibus in olla noua decoquat, cum aquæ lixiuæ s. duobus, donec ad tertias consummantur, atq; inde dimidium cyathum frigidum cum dolore urgetur bibat. Vettonicam, nepetam, pulegium, æquali mensura cum uini s. duobus & salis pusillo, ad heminā decoques, atq; inde laboranti tussi & doloribus stomachi cyathos singulos ieiuno ut per cocleare paulatim infundas per triduum dabis. Si quę tussis intolerabilis uexat, de lupi iecore arido uel exusto quantum uoluerit cōterat, adijciatq; uinū mel & aquā tepidā, atq; inde ad diē cyathū ieiunus bibat, intra paucos dies mire sanabitur. Inuenta casu in uia portio de cribro impari numero foraminū collo inligata, tussi & suspirio remedium est. Ad tussē nimia & ueterē remediū sic. marrubij sicci p. III. in ollā nouā fictilē mittes, & aquę fontanę s. XVIII. & decoques ad tertias. deinde ipsam aquā colabis, & in rudē ollā alterā mittes, atq; addes illic mellis optimi s. r. piperis triti semunciā, & iterū ad tertias decoques, ut spissum fiat. deinde diligenter in uaso uitreo repones, atq; ex eo ieiunus terna coclearia cotidie sumes. eque prodest marrubij uiridis succus cū mellis despumati pari mēsurā decoctus, & cocleare pleno mane sumptus & uespere. Herba argemonia contrita, & ex uino uetere diluta potui data, unice tussientibus prodest,

tamen

tamen ut dixi qui remediandus est ieiunus accipiat. Betæ radix pipere adiecto conteritur, & ex eo ad piperis magnitudinem catapotia fiunt. inde bina ieiuno data deuorantur, donec tussis uitium confenescat. Fabæ solidæ granum infusum in aqua, adeoq; inflatum ut plus humoris nequeat haurire, subito deuoratum, tussim mire tollit. Lotium humanum uetus adiecto croco ut odor eius occulatur exhaustum, ueteres tusses, & eos qui crassa pituita uexantur emendat. Si cui saliuua resiliens tussim mouerit, aliquis ei in frontem sufflet, statim desinit. Ex ouo duro interius quod est, passo intritum adiectis aquæ calidæ cyathis duobus si antequam cubitum eas biberis, quietiorem à tussi maiorem partem noctis habebis, & eius potionis assiduitate sanabere. Faba fresa tussientibus in qua allium coctum fuerit, maxime prodest, uel ex melle in cibo sumpta, efficaciter remedium præstat. sed & purulentas excreationes cohibet & sanat.

Ficus sicca tres cum hyssopi modico, & paruo rutæ fasciculo, & quartario scænoegræci purgati, cum aquæ nitidæ sextario propensæ in olla rudi ad medias decoquuntur & colantur, inde tres potiones per triduum tussi nimia laborantibus dantur, mirum remedium est. Seuum ouium decoctum & cum uino austero depotum, tussi medetur. Sandaracha quoq; cum resina terebinthina ex ouo sorbili sumpta, tussim remediat. Vertonicæ pollinis drach. ii. in passi cretici cyathis duobus permixtæ aqua calida uti liter aduersum tussim bibuntur. Palmare remedium ad tussim sic. feniculi siccitriti ð i x. anethi similiter ð i x. opij hispani ð ii. hæc iuncta ex melle optimo temperabis, & ex eo nucis auellanæ magnitudine cum aqua calida mane ieiuno, uel etiam digesto ad uesperam dabis. Valde bonum & utile ad tussim qualelibet hoc remedium est: apij feminis ð iii. hyosciami ð ii. anethi ð iii. opij ð ii. mellis quod ad colligendas & glutinandas species supradictas sufficiat, cum in puluerem fuerint redactæ. Tussi & cruditati medetur hoc medicamen. costi — iii. cinnami — ii. piperis ð v. item piperis longi ð v. opij ð ii. croci — i. mellis quod satis ad hæc trita temperanda & catapotia faciendâ, quæ cum calida aqua & mane, & sero, sed interiectis uicibus dari oportet, quod similiter & de supra scripto medicamine fieri debet. Aquam in qua rutam, & hyssopum, & rosam siccam, decoxeris uino inmiscere, & ita bibendam ieiuno offer tussienti, cito subuenies.

In ouum sorbibile mastichæ puluerem mittes, sed opus est ut mox coagitatum statim sorbeas, ne dilatione fiat crusta: quo exhausto facile tussim sedabis, si id sæpius feceris. Fabæ grana quinquaginta tosta in furno, piperis totidem, tundes & cribrabis, & pulegij tantundem mensuræ quantum fabæ est in puluerem rediges, ac simul melle consparges, & coques in olla rudi atq; agitabis ne conburatur. postea de tepefacto medicamine per septem dies singula coclearia, siue mane, siue sero, tussi laborantibus dabis, cito subuenies. Herba centauria trita ex uino dulci bibitur, mire prodest etiam

etiam his qui sanguinolentum aut purulentum extussiunt, quos phthificos dicunt.

Vnam passam enucleabis ad ponderis libræ sextantem, & diligenter teres, adijcies sinapis optime separatim triti libræ sextantem, ac deinde adiecto aceto scillite cum mellis modico teres et miscebis, ita ut eam spissitudinē habeat, ut pastilluli fieri possint, nō tamē grādes, inde qui phthisi & diutina tussi laborat, singulos cū calda aqua ieiunus mane, & similiter dormitū uadēs ad uesperā sumat. Cerui pulmones cū suis gurgulionib. uirgulis tenfos, in fumo donec arescāt suspende, & ex his aliquid cōtustum tritūq; diligenter adiecto melle, ecligmatis modo phthifico dato, quē sanari citissime uoles. Lacerta uiridis uiua immissa in uas fictile nouū, & cū uini s. III. decocta ad cyathū unū, incredibiliter phthifico pdest, si ex uino eo mane ieiunus bibat cocleare unū. Qui phthisi laborabit, laser tritū in aqua tepida ieiunus cotidie bibat, potēter remediabitur. Cācros marinos impari numero exustos uel aridos tritos, & baccas laureas impari numero tritas, adiecto melle atq; adipe anserina remissa, æquis pōderibus, uniuersa permixta unum corpus facies, atque æqualiter in duodecim partes diuides, & in cibo aut in portione laboranti phthifico dabis, mire proderit.

Oua incocta duo in calice diffundes, & deijce olei optimi s. II. & axungię uetustissimæ in trulla ad calidā remissæ s. II. & coagitato ac permixtum phthifico tepidū cotidie da bibendum, donec sanet, ualde proderit. Qui phthisi adficiuntur, *Phthificorum habitatio* maritima loca uitare debent, atq; illic maxime ubi pix conficitur commorari, ibiq; coclearum carne cum uino excoctarum assidue uesci. Picem præcoquā, siue quam uiscosam uocant, & rubricam scythicam, quam alij pissasphaltum uocāt cum seui ceruini remissi cyatho uno & lactis bubuli uel ouilli pari mensura, si quis iam periclitanti phthifico in potu uel in cibo cotidie dederit, mire ei subueniet. Mus gliris degluptus & cum oleo ac sale assatus pleumoniticis uel empyicis cibo datus, mire succurrit, eos quoque qui purulenta excreant celerrime sanat.

Marrubij uiridis fasciculum, & ambrosiæ fasciculū, & abrotani fasciculum, mitte in ollam femodiam nouam, & uini s. III. & decoque ad sextarium, tum exprime herbas, & cola, & adijce in ollam mellis optimi sextarium & postea decoque ad crassitudinē mellis, ex eo uteris ieiunus cotidie plena ligula ad sanguinis reiectionem sedandam, & ad stomachum confirmandum.

Butyrum nitidum & tantundem mellis optimi despumati coquito donec color rufus sit, & in pyxide cornea recōde, atq; inde mane ieiuno singula coclearia dato, qui pulmonis exulcerati uitio foetidum olet, uel purulentum & foetidum excreat.

Axungię suillæ uetustæ uncia tres, ex uini uetustissimi cotyla una decocta, potui phthificis data potenter remediatur.

Anethi sicci ueteris puluerē, & resinæ pityinæ puluerē, cū adipe uetere anserino aut gallinacco, edendum mane ieiuno empyico coclearia tria, & uespere tantundem dabis, mire subuenies.

Ad eos qui sanguinem excreant remediūm efficax sicutur

turis masculi diligenter triti, drach ii. ammoniaci unam, cum aceti hemina si mul contemperabis, ita ut bibi possit & laboranti ieiuno hæmoptoico dabis. Si quis purulentum tussit, ouum crudum cum pari mensura succi de porro sectiuo expressi, tantūdemq; optimi mellis permixtū, calefactum ieiunus sorbeat. Ad excreationem cruentam remedium sic. cocleæ elixatæ teruntur, & ex aqua calida à ieiuno bibuntur, nec non ad idem cocleæ inlotæ ex aqua marina coquuntur & deuorantur. Phthificis & empyricis prodest aqua in qua cydonea mala cocta fuerint, assidue propinata, ipsa etiam si incocta manducentur iuuent. Spongiæ africanæ exustæ cinis cum succo porri sectiui, haustus empyricos sanat. Rafani cocti cibo sumpti sanguinolentas excreationes celeriter emendant. Gummi optimum in ore solutum & deglutitum, summo empyricis remedio est.

Ruborum in quibus mora nascuntur cauliculi teneri tunduntur, ex his succus exprimitur, qui in sole ad crassitudinem mellis spissatur agitated, hic haustus sanguinolentam excreationem efficacissime cludit. eorundem ruborum cauliculi teneri ex uino austero discocti eduntur. idq; uinum etiam merum potatum sanguinolenta excreantibus prodest. Coagulum ceruinum, siue leporinum, siue hedinum, in potione solutum bibitur utiliter ab empyricis uel hæmoptoicis. ceruini quoq; cornus exusti cinis in potione datus similiter medetur. Bubulus sanguis uel hædinus sanguis recens cū pari mensura aceti discoctus sanguinem excreantibus prodest si per cocleam assidue degustetur. Glutinum quo charta glutinatur calidum in modum forbitionis hauritur, uel ex aqua calida sanguinem excreantibus datur.

Glutinū chartarum

Nuclei amygdalarum, triticum, amydon, & menta, trita in qualibet potione utiliter ab hæmoptoicis uel empyricis hauriuntur. Semen salicis tritum, & ex uino austero sumptum, sanguinem tussientes sistit, & uitium potenter emendat. Hederæ baccæ quæ sunt luteæ in pari numero tritæ & ex aqua tepida potæ phthificos sanant. Herbarum uetronicæ folia in umbra arefacta & tunsa cribrataq; reponito, atq; inde laboranti uulso uictoriatu argentei pondus ex passo bibendum sæpe præbet. quidam quo potentius herbarum huius auxilium facerent, adiecto melle cribratum puluerem cōprehenderunt, atq; inde fabæ magnitudine dederunt laborantibus phthificis, uulsi, & reumaticis, eosq; qui etiam purulenta excreabant incolumitati solidæ reddiderunt. Ad phthificos remedium & præsens & maximū, nam etiam uitæ dubios sanat, & quibus spes superesse nulla uideatur. equi saliuam uel spumam cum aqua calida bibendam per triduum dabis, etiam quem tussi intoleranda & diutina laborare uideris, hoc remedio liberabis: ægrum quidem sine cunctatione sanabis, sed equum mors subita consequitur. Oua cruda duo in calicem uerguntur, eo adijciuntur olei optimi — v. gari floris — v. passi cretici — v. cumq; hæc in calicem conieceris, axungia uetustissimæ — v. in uase igne dissolues, eundemq; liquorem calidū cæteris rebus

Equi saliuam

rebus adijcies, omniaq; pariter super aquam feruentem remittes, & calida phthificis bibenda præbebis.

Herbæ feneconis uiridis contusæ & expressæ succus ad mensurâ cyathi unius per dies singulos potui datus, phthificis miro remedio est, si interiectis diebus uel septies propinetur.

Rutæ teneræ contritæ cum ramusculis suis & expressæ succus, cum aliquantulo bitumine, ex uino uetere calido, phthificis celeriter, similiter & empyicis in potu medetur.

Antidotū phthificis incōparabile sic. piperis albi ʒ iii. myrræ ʒ i. opopanax ʒ i. turis masculi ʒ i. opij ʒ i. croci siculi ʒ i. zingiberis ʒ ii. laseris ʒ i. rutæ siccæ ʒ ii. abrotani ʒ ii. narcissi ʒ ii. uettonicæ ʒ ii. marrubij ʒ ii. pullegij ʒ iii. mellis despumati optimi s. i. uini aminei quartariū, papaueris triti ʒ i. ex quocūq; liquore hoc phthificis propinatum ualde prodesse memora-

tur, ita ut de cōtritis diligenter mixtisq; speciebus catapotia fiant magnitudi-

ne fabæ, quæ aut integra hauriēda, aut liquefacta dētur & mane & uespera.

Trochiscus dielectru præstātissimus ad hæmoptoicos, id est sanguinē uel

excreātes uel uomētes, uel eos qui maxime cū tussi sanguinē iactant, huius

cōfectio sic. croci ʒ xv. succini ʒ xv. mastiches chiæ ʒ x. v. iris illyricæ ʒ xv.

opij ʒ ii. psyllij quod est semen nigrum minutum pulcibus simile — iis.

hoc semen coques in hemina aquæ, donec densa fiat, quemadmodū de lini

femine, quam colabis postea, & reliqua omnia trita ex hac aqua colliges, &

formabis trochiscos habētes maximos ʒ iii. s. alios ʒ iis. minimos usq; ad

ʒ i. s. Ita ergo facies ut pro ætate unusquisq; & pro corporis firmitate acci-

pere possit. — Ad eos qui sanguisugas inscī deorant, cimicum in carbo-

nibus positorum fumus remedio est, si ore hianti & faucibus apertis exci-

piātur, enjci enim & expelli deuoratas sanguisugas hac ratione certissimum

est. In eo aceto in quo prius ferrum feruens sit extinctum, butyrum mis-

sum & calefactum paulatim, si absorbeatur enjciēt de stomacho sanguisu-

gas. Ad stridorem pectoris deponendum sinapis optimi triti cyathos

duos, & mellis optimi despumati cyathum miscebis, & ieiunus die calido,

aut in loco tepido gargarizabis, & si nes patienti ore humorem decurrere.

Ne media doleant, luna septimadecima semper alij incocti terna grana

purgata transluti, mire proderit. Corallium tritū ex aqua potui datū, re

iectionē sanguinis reprimat, cui rei & castaneæ medentur si coctæ quam plu-

rimæ māducentur. Ad tussē Vindiciani medici remedium singulare.

sulphur uiuum teres, & inuolues de axungia porci uetustissima, & dabis ut

transglutiat tres pilulas prima die, secunda duas, tertia. i. tales autem pilulæ

erunt ut facile transuorari possint, hoc remedium etiam equis tussientibus

prodest. Ad tussē remediū efficax: herba quæ gallice calliomarcus, lati-

ne equi ungula uocatur, collecta luna uetere liduna die iouis, siccata prius in

ollā nouā mittitur cū prunis ardentibus quæ intra ollam mitti debent, super

ficies sane eius a rgilla diligenter claudi debet, & calamus inseri, per quē hu-

mor uel fumus caloris hauriatur intra os, donec arteriā omnē & stomachū

penetret

Trochiscus
dielectrus

Sanguisuga
uorata

penetret. Compositio ad tussē mellis despumati p. i. anethi seminis —
 III. piperis — I. hæc diligentissime trita miscentur mellī, ut cum usus exegerit
 bis in die terna coclearia qui tussi laborabit accipiat. Compositio ecligma
 tij ad pulmonem corruptum reparandū. marrubij fasciculum unum, hyffo
 pi fasciculū I. glycyrizæ — III. iris illyricæ — III. inulæ — III. nuces pineas res/
 nosas V. aquæ s. VI. mellis p. V. omnia hæc in aquā nitidā infundes, ita ut ad
 tertias coquantur, hoc est ut simul uniuersa ad trisextium ueniant, posteaq;
 addideris suprascriptū mellis pondus, ut ad mellis ueniant densitatē, de qui
 bus colatis & in vitro cōditis, terna mane coclearia, terna uespere, qui supra/
 dicta ualitudine laborabit accipiet. Descriptio ecligmatij ad pulmonē cu
 randū. herbæ gladiatoricæ succus, lilij siluatici succus, marrubij succus, equis
 mensuris parabitur. deinde quantū de tribus speciebus fuerit succi, tantū mel
 lis mittetur, ita ut postea in sextarium huius permixtionis tria coclearia olei
 uiridis mittantur, quod tandū postea coquetur, quādiu medicamen ad mē
 suram mellis ueniat. ex hoc ieiunus accipiat terna coclearia, & post cœnā ter
 na, qui pulmonis uitio laborabit. Confectio unctionis ad ipsam pulmo
 nis causam, olei mollis s. i. cymini quartariū, lento igni tam diu coques, quā
 diu cyminum percoquatur, quod postea colabis, & addes olei chamæmeli
 ni heminā, olei anethini quartarium, olei rosei quartarium, olei ranacci he/
 minam, medullæ ceruinæ recentis — III. adipis anserinæ atq; porcine recentis
 — VI. butyri recentis sine sale — VI. ceræ punicæ — III. hæc omnia ad uapo
 rem soluta miscentur, & quādo æger ungi debet, tolles ex eo — VI. ad tridua
 nam unctionē, & addes illic succi de fœnogræco — II. febrī fugiæ — II. lactis
 humani quartarium, quod lac sub hora qua eger ungedus est mittatur, nec
 calefaciat cum ceteris speciebus, & iacens in lecto ungetur lenta satis manu,
 sed ante lucē postquā unctus fuerit statim lac uaccinum bibat eadem hora
 mulsam, nō coctum dum calet.

AD SVSPIRIOSOS VEL AD DYSPOICOS, ET
 omnes causas arteriarum, de quibus ruptis sanguis emanat,
 & ad uomitus restringendos, & prouocandos, & ad sitim ar
 cendam, & ad singultus inhibendos, & ad reumaticos
 & uulsos, remedia rationabilia & physica diuer
 sa de experimentis. CAPVT XVII.

Ad suspirium facit bene acetum quod scilliticum uocant, coclea
 rio ter quaterue sumptum ad diem. prodest & scilla argilla
 circumdata & furno cocta purgatis exterioribus putaminibus,
 & quod eius tenerimum est tritum, adiectis mellis atticī dua
 bus partibus & aceti boni una parte, atque ita decocta & per ligulam u
 nam semel in die sumpta. Profuit multis ad suspirium uel dispnoeam
 depellendam, pulmo uulpis uel iecur in olla fictili exustum, atq; ad cinerē re
 ductū & datū ad diē ieiuno, mēsurā cocleariorū triū, cū aquæ cyathis tribus
 si febrī

vulpis pulmo

si febricitabit, si sincerus erit ex uino uetere. profuit & pulmo cerui eodē modo arefactus & datus. Prodest suspiriosis hoc medicamentum euidenter, aluminis fissi ✕vi. opij ✕i. aqua exigua opiū diluitur, miscetur alumini ante trito. fiunt globuli ciceris magnitudine, dātur ieiuno ante cibum quaterni aut quini. hoc medicamentum & ad sanguinis eruptionem ex interioribus partibus facit, & ad ueterem tussē, & ad phthisicos, uel purulenta excreantes. Hoc quoq; medicamentum ad suspirium satis commode facit, sulphuris ✕i. nitri ✕i. abrotani quod tribus digitis cōprehendi possit. hęc contunduntur & teruntur curiose, cum opus est dantur ex his ieiuno coclearia duo cū duob. cyathis aceti calidi. Aliud medicamentum strumis & suspirio efficacē, facit autē & ad lumborum diutinum dolorem, & ad paralyfin, & ad hydropicos, & ad lienosos, conficitur sic. brionia, id est albæ uitis radice, ✕xii. iris illyricæ ✕xii. ammoniaci guttē ✕xii. asparagi radice ✕vi. scille bulbi crudi tenerū ex interiore parte ✕xii. tragacathi ✕vi. his mellis miscetur quod sufficiat, sed prius contusis diligēter & tritis donec ceroti habeant temperaturā. inde cum opus est datur ieiuno ✕i. cum aquæ mullæ cyathis tribus. Balsami semen tritum potum ex uino prodest suspiriosis, caducis, phreniticis, pleuriticis, & ad omnia uitia quę in thorace subsistūt, pulmonis & suspirij causis medetur. Thymū tritū potū ex uino extenuat & calefacit quæ sunt in stomacho graua, unde suspiriū nascitur, uentrem quoq; releuat, sanguinē extenuat, & quæ sunt glutinosa & herentia in thorace & faucibus detrahit. Origanum cum croco tritū, potatūq; cum uino suspiriosis prodest. Hyssopū quoq; aridum contusum & cretum ex aqua, aut uino, aut aceto, aut melle datum, aut decoctū cum aliquo supradictorū liquorū, suspiriosis medetur. Marrubiū aridum tritū cū mellis cocleario sumptū, uel succus eius potus, æque suspiriosis remedio erit. Chamædrys extenuata tritaq; & pota prodest suspiriosis, quæ propter crassitudinē suā liquore aliquo etiā aqua extenuari debet, & sic accipi. Herba tiniatica contusa & ex melle cocleario sumpta suspiriosos curat. rutę quoq; atq; herbę blattarię succus per se datus, aut radices earū incoctę aqua, & potui datę similiter profunt. nec nō & capparidis radices idē præstāt, si ut supra scriptū est accipiātur. Resina terebinthina deuoratur ad magnitudinē fabæ ægyptiacæ ab eo qui suspirio laborat uini cyatho supersumpto, quæ res magno remedio est. Centauræ tenuis succus quantum nux auellana recipit cum aqua mullsa datus, uel ianthidis herbæ quæ humidis locis nascitur unius fruticis, folia trita cū cyatho aquæ data, suspiriosis plurimū profunt. uino uti oportet suspiriosos in q̄ cetauræ, absinthij, origani, & tragorigani, & hyssopi, & thymi, & pulegij, & rutæ fasciculi retracti fuerint decocti. Cupressi pilulæ trita potæ ex uino faciunt bene, non solum ad suspirium sed & ad iocineris & pectoris & uulvæ dolorem, si fœminis dētur: folia autē eiusdem cū ruta trita & pota pectoris tollunt dolorem. similiter cortex & radix cupressi decocta

l 2 ad eadem

ad eadem profunt, sed faciunt & ad phalangiorum morsum, si extrinfectus imponantur emplastri more composita. Acetum ex scillæ bulbo factum mirifice prodest suspiriosis: similiter acetum ex thymo, origano, pulegioq; confectum prodest, si assidue degustetur. utiles sunt inter initia quavis molesta, suspiriosis sorbitiones de porro capitato factæ, & ex urtica atq; nasturcij semine. perungi autem eos oportet rebus calefacientibus. certe pyretro cum oleo decocto. gestationes quoq; per uiam myrteam profunt, & si super lectum suspentur illis myrtus, remedio erit. Ad suspiriosos remedium salutare, spumam de ore mulæ collige, & in calicem mitte, atq; ex aqua calida siue uiro seu fœminæ quæ hanc molestiã patitur continuo da bibendã, homo statim sanabitur, sed mula morietur. Ad suspiriosos sanandos fel ursinum aqua dilutum bibendum optime datur, intra paucos enim dies potenter medetur. Ad suspiriosos remedium potens. herbæ salutaris fasciculum, & ficorum africanorum aridorum selibram, ex aquæ fluuiialis heminis tribus decoquito ad heminam, eamq; potui dato per triduum.

Ad sanguinis eruptionem siue ex arteria siue ex pulmone uel pectore, benefacit symphyti radix, quam quidam inulam rusticam, quidam alium gallicum uocant, lota hac aqua frigida & rasa cultello eburneo uel osseo. datur sextans libræ ex ea, aut eo amplius, uel quantum potuerit debet manducare & deuorare cui opus est, neq; enim amara est. oportet autem eo die acetum non gustet quod interdum per se solum magnifice solet prodesse, sed huius radice effectum resoluit si cum ea detur. Benefacit ad arteriæ eruptionem polygoni succus cyathorum duum aut trium per triduum datus. & plantaginis tritæ eodem modo datus succus, plurimum prodest. cretæ quoque samix denarius unus, sumptus ex aqua frigida rigore detracto, cyathis tribus ualidissime iuuat. herbæ etiam polygoni, quæ ut opinor tiniaria uocatur, fasciculus quantus manu comprehendi possit, in tribus heminis aquæ decoctus ad tertias, recte medetur eruptioni sanguinis ex arterijs, si quis inde laboranti cyathos tres ieiuno per triduum dederit. oportet autem sentienti uulnus interius, loco ipso sed à foris spongiam cum aqua frigida recenti imponere, uel ex aceto acri, sed frequenter mutare, ne concalescens noceat, & uetare artus constringi quod plerique medicorum faciunt, ignorantes quia incitatur sanguinis eruptio musculorum compressione. quandoquidem omnis constrictio in utranque partem exprimit uenam. Faciunt & composita medicamenta ad sanguinis eruptionem quorum hoc est præcipuum: acaciæ succi uncia, hypocystidos qui est succus rosæ siluaticæ, quam caninam quidam uocant, uncia, balaustrij qui est flos mali granati quo coriarij utuntur, uncia, opij semuncia. balaustrium cõtunditur & cribratur, uel siccũ in mortario teritur, cætera pridie macerata in aqua commiscuntur diligenter, & pastilli inde finguntur quidam maiores, quidam ad denarij semislem dantur.

dantur resoluti iuxta ætatem uel uirtutem infirmi ex aquæ frigidæ cyathis tribus aut duobus. hic pastillus benefacit & ad dysentericos & ad torminosos. Alter pastillus ad sanguinis eruptionem mirifice faciens. accipit hæc: tragacanthi * IX. samia cretæ * VII. rutæ ponticæ * IX. glycyri zæ succi * V. symphyti succi * VII. gūmis * III. hypocystidos succi * VII. turis * V. aluminis liquidi * V. opij * V. amyli * VI. myrræ * V. croci * VII. plantaginis succi * III. & passi myconij quod satis erit, tritis diligenter supra scriptis speciebus miscebitur. fient pastilli ad denarios singulos & ad semisses, qui pro ætate aut uiribus infirmi ex aquæ tepidæ cyathis tribus ieiuno dabuntur.

Ad reiectionem sanguinis ex ore manantis symphyti radix in uino decocta salubriter bibitur. ligustri quoque succum ieiuno per triduum dato, statim subuenies, quæ res & torminosis & dysentericis est salubris.

Si ex quocunq; corporis loco sanguis per abundantiam nimiam exuberet, & fluat, herbæ sabinae succus quantus uidebitur, siue uiridis, siue siccæ contritæ, ex uino picato uetere optimo ieiuno per triduum dabitur, sanabit hæc potio etiam in uitæ discrimine constitutum. facit autem & ad colicos & ad dysentericos, quibus tamen decocta datur. Qui subito sanguinis uomitu laborat, coralliū contusum & in puluerem redactum ex potione mixta calida bibat.

Ad uomitum nimium reprimendum sulphuris uiui pusillum & ramenti de cornu cerui tantundem, in ouo sorbili tritum & permixtum bibi utile est. His qui cibum non continent, aloes minimum cum frigida aqua potui datum, plurimum prodest.

Personacæ herbæ radix contusa adiecto modico sale & uino sparsa, & cotidie recens imposita super tumorem stomachi uomicas omnis per sudorem emanationesq; occultas potenter expurgat.

Mandragoræ drach. hyoscyami tantundem, opopanacis idem, croci siculi tantundem, myrræ atque turis similiter, gummis itidem, omnium specierum pares mensuras tere diligēter & in puluerem tenuissimum redige, atq; ex uino uetere collige, paulo crassius quam spissitudo sit mellis, ex eo medicamento ad mensuram uictoriati, id est dimidium drach. dabis ruptum & infirmum stomachum habēti in tribus cyathis aquæ calidæ eunti dormitum, beneficium remedij prima statim potione sentitur, secunda incredibilis profectus est, tertia curatio omnis potentissime explicatur.

Ouum incoctum in calicem defunditur, & testa eius succo marrubij impletur, & in ipsum calicē defunditur, & mellis optimi despumati tantundem, omnia hæc in se permiscētur, ac tepēfacta hauriuntur, mirummodo uomicas rumpunt, & ad sanitatem laborantē stomachum perducunt.

In ouo sorbili cimicem unum contritum ieiunus ignorans qui sorbeat, desinet uomere, hoc sæpe expertum est.

Compositio medicaminis ad arteriam sanandā sic. costi ʒ III. spicæ nardi ʒ III. piperis ʒ III. radice lappæ maioris, id est herbæ personacæ ʒ III. hæc omnia simul teres & ieiuno in balneo ex uino candido bibenda protinus dabis.

Herbæ uetto-
nicæ

*Victoriatus di
midium drac.*

nicæ folia arefacta cōtusa cribrataq; profunt suspitiosis si ex eo puluere co-
 clearia singula ex aquæ calidæ cyathis duobus ieiuni interiectis diebus, do-
 nec sanentur biberint. Aqua quæ in arborum lacunis cauisq; corticib. con-
 sistere cōsuevit, suspitioso potui data celeriter eū sanabit, atq; omni periculo
siti sedande liberabit, si adsidue uel ipsa pura calida uel mixta potetur. Sitim quamli-
 bet molestam reprimes, si aquam tepidā cum oleo permixtam biberis & cō-
 tinuo uomueris, denuoq; si necesse fuerit id facies, quo sitis maxima cōsene-
 scit. Gallinacei oui uitellū semicoctū oleoq; permixtū si quis sorbeat sitire
 desinet. Lapidē de aqua fontana sublatū statim sub lingua pone, & il-
 lic aliquandiu tene, sitire desines. Glycyrizæ surculū paruum sub lingua
Singultus habeto, & saluā quæ creuerit trāsglutito, quo facto neq; sities, neq; os tibi
 inarescet. Ad singultus inhibēdos, festucā quā bibēs in calice acceperis pro-
 tinus supercilio sinistro imposito, continuo remediū experieris. In aquā
 calidam manus missæ, diuq; illic retentæ singultus crebriores inhibere dicū-
 tur. Anulus in sinistra manu in medio digito positus, uel ibidem transla-
 tus, singultus statim compescit. Si quis singultiens aceti scillitici cocleate
 plenum acceperit, statim singultire desinet, idē præstat & aquæ satis frigidæ
 adsiduus gustatus, & si quis spiritum introrsum reuocet & aliquandiu conti-
 neat, similiter remediabitur, nec minus huic rei prodest sternutamentū in tē-
 pore excitatū. Herbarū trixaginis contusæ in lignea pila succus expressus
 cum uino calido potui datus, ruptos siue uulsos & reumaticos efficaciter sa-
 nat. Asparagorum radix ad pondus denariorum duorum, & brassicæ fo-
 lia tantundem mensuræ contrita atq; ex uino nigro uel austero potui data,
 uulsis & reumaticis mirifice profunt. In pila in qua frumentum tunditur
 quantulumcunq; sordium aut pulueris inueneris collige. itemq; in eo loco
 uel foramine in quo ianuæ pessuli descendunt quidquid reppereris collige,
 & in unum permisce & tacite uel occulto loco in potionē aut cibum uulsi la-
 borantis insperge, continuo malū dolorq; sedabitur. Serpentis senectus
 id est exuuiæ licio alligatæ, & uulso circumdatæ mire profunt. Stercus uer-
 ris primo uere collectum arefactumq; & tritum in potionē datum efficacif-
 sime uulsos & reumaticos sanat. Ad eos qui sanguinē per os proiciūt re-
 mediū tale, testē nucis maioris cōbustę diligenter teratur & cū aceto dentur
 sed si febricitat cui medēdū est, cū posca accipiat pro modo ut causæ sūt, aut
 ætas uniuscuiusq; patitur, id est ut unius nucis testæ, aut duarū, uel etiā triū
 dent. Cōpositio edigmatij qd facit ad phthysicos & ad eos quib. pulmo
 per distillationē uuæ uulneratus est, iris illyricę — i. spicæ celticæ — i. hysopi
 cretici — i. ameos — ii. resinæ terebinthinæ — ii. piperis — ii. erui ruffei — ii. bu-
 tyri — vi. mellis despumati. p. iii. & — ix. ea quæ in puluerem redigēda sunt
 rundes & diligētissime cernes, resinā uero & butyrum liquefacies lēto igne.
 postea melle permixtū totum supra scriptarum specierum puluerē colliges,
 & simul commaceratum in doliolo uitreo repones, utendum cum usus ex-
 egerit, ita ut mature ieiunis terna coclearia dentur.

HVMERORVM ET CERVICVM DOLORIBVS ET OPIS
rhotonicis, & hircosis, & unguibus & paronychijs, remedia rationabilia &
physica diuersa de experimentis. CAPVT XVIII.

HVMERI dolorē mustelę exuste cinis tritus, & cū cera permixtus
ac subactus, & ceroti more inpositus, mire sanat. Ad ceruices
& neruorum subitos aut ueteres dolores & cōtusiones, medica-
mentū ualde necessariū, quod diasteaton dicitur sic, mastiches *Diasteaton*
— III. olei rosei librā, olei gremialis selibrā, uel quod sufficiat. cerę ponticę li-
brā, seui ceruini librā, medullę ceruinę librā, adipis pullinę lib. adipis anseri-
nę lib. adipis scrofinę p. II. scenogręci succi heminā, lini seminis succi hemi-
nam, ibisci succi heminā, chamęmeli fasciculū, anethi surculos VII. mastiche
cū oleo rosaceo in mortario conteratur. species uero suprascriptę lento igne
decoquātur, & succi cum cera seorsum misceantur, & omnia mixta colentur.
sic postea mastiche cū oleo supermittatur, & misceantur omnia diligenter,
mixtaq; coagitentur ad focum, & refrigerata in dolio uitreo reponātur, qui-
bus cum opus fuerit ceroti more uteris. Cervicis dolor inflexibilis, quem
opisthotonon gręci uocāt, leuatur urina caprę aurib. infusa, aut bulbo trito
cū fimo eiusdē caprę ceruici inlito, sed nihil utilius est medicamēto diastea-
ton de adipe diuersa facto quod suprascriptū est. Ad ceruicū dolores re-
mediū physicū sic. ieiunus dextrā manū salua tãge, & dextrum poplitē per-
frica, deinde sinistra manu sinistrū, & hoc ter per singulos poplites facito,
statim remediabis. Butyro & adipe ursina perunctę ceruices statim sana-
buntur. Cerę selibrā, olei cyprini selib. absinthij uiridis cōtusi — II. simul
ad ignē permisce, & pro ceroto utere ad omnes ceruicū dolores. Rigor cer-
uicis adipe anserina uel potius gruina perunctus, uelocissime mollietur.
Fici folia & poma eiusdem immatura contrita & inposita ceruici subueniūt.
Neruorū omniū rigori & perfrictionib. cito subueniūt malagmate tali: olei
laurini p. I. resinę terebinthinę p. I. picis liquidę p. I. axūgię ueteris p. I. deco-
ctis & pmixtis unā his specieb. nerui rigētes et offensi salubriter perfricātur.
Opisthotonicis & tetanicis lotium caprinū cū aqua mixtū efficaciter pro-
dest, si ieiunis potui det. Summū opisthotonicis & arthriticis remediū &
multis experimētis pbatū cōficiē sic. castorei, piperis albi, petroselini, æqua-
les portioes simul tūdes & cribrabis, atq; inde cocleare unū cū uno cocleari
mellis & aquę calidę cyathis duob. ieiuno ad diē dabis. Farina lini semi-
nis addito nitro ex uino calido in modū malagmatis tēperat, & imponitur
ceruicū dolori, statim medetur. Farina quoq; hordei cū ficu arida tun-
sa permixta & inposita idē p̄stat. Lenticula in aceto discocta, ceruicib.
malagmatis more adposita, dolores earum mitigat. Ad ceruicū tumor-
res sedandos, ouorū uitelli cocti cum adipe anserina inliniuntur, felle capri-
no equis pōderibus permixto, atq; inde ceruices fricātur. Rigores ceruicū
seuo bubulo optime perfricātur, nā cōtinuo mollescūt, & dolor oīs abscedit

Herbæ uettonicæ contritæ succus ad scrupulos duos adiecto mulso potui datus, dolorem ceruicum leniet, sed febricitati ex aqua calida dari oportet. Sal in sacco calefactus impositusq; humeris, omnē dolorem optime discutit, si adsidue commutetur ut calidior ponatur: lana quoq; succida ex oleo calido humeris adposita medetur. Spongia leuiter mucrone quo homo occisus est adtracta, & calida humeris adposita medetur, cætera uero quæ sunt in lacertis brachiorum & cubitis, & digitis, ac neruis & articulis causaria, acopis & calefactorijs & remedijs diuersis curantur quæ uarijs locis sunt adscripta.

*Hircus alarū
factor*

Ad hircos & alas foetentes remedium sic. hirci maioris cornu rasum uel exustum cum felle hirci miscetur, & pondere equo myrra adijcitur, atq; inde ascellæ demptis prius pilis adsidue perfricantur.

Alumen scissum styraci mixtum, si in unum conteras, atq; alas foetidas adsidue perfrices, bonum illis halitum excluso tetro odore præstabis.

Caro uitulina recens cum aceto cocta, madidaq; alis imposita, foetorem hirci teterrimum tollit. Myrra sicca tunsa adsidue alas confrica, uitium foetoris mire emendabis. Laferpitiū uetustissimū tunde cribra, atq; inde alas perfrica, similiter proderit. Nitro ex aqua diluto, uel alumine uino remisso utere quam sæpissime ad alarum foetentium emendationem.

Ad paronychiam & suppuraciones unguiculorum glandem tritā cum sapone adpone, ibiscum quoq; cum axungia & pane trito impone. Ut excussi ungues cito resurgant, quinq; folium cum adipe qualibet tritum imponitur, oleastri quoq; folia commanducata recentibus unguium uulneribus recte imponuntur. Paronychiæ stercus ex auriculis impone, & linteolum super alliga, mirabere remedium. Ad idem uuam passam enucleatam cum turē trito subactā sicut cerotum linteolo inductam imponi oportet. De paronychia parietem continges, & rursus digitum ducens dices ter, pu pu pu, nunquam ego te uideam per parietem repere.

Ad digitorum & articularum subluuium uel suppurationem sedandā, atramentum scriptorum ex aceto tempera, & de pinnula inline digitorum uel articulum dolentem, lucernæ quoq; fungum conterere & impone paronychiæ uel digito contuso. Ad cubiti uitium uel dolorem spuma argenti trita cum oleo rosaceo, emplastri modo utiliter admouetur.

AD LICHENEM SIVE MENTAGRAM VEL IMPETIGINEM & ad elephantiasim, & lepram, & exanthemata, & maculas, & liuores, tumoresq; de facie abolendos, & ad genas scabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines, & stigmata delenda, uerrucasq; tollendas, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis.

CAPVT XIX.

Ad li

Ad lichenem sine mentagram, quod vitium neglectum solet per totam faciem & per totum corpus serpere & plures homines inquinare. nam Soranus medicus quondam ducentis hominibus hoc morbo laborantibus curandis in Aquitania se locauit. huic ergo ualitudini maxime medentur cantharides trita & inlita cum succo uuae amineae, & cum seuo ouis uel caprae, sed prius facie lota & nitro diligenter curata medicamen imponitur.

Adeps uituli marini inposita mentagrae plurimum prodest.

Ficulni caules teneri in aceto excocti triti & inliti mentagrae medentur. Idem praestat ibisci radix cum lupino & aceto ad tertias cocta & adposita.

Flos uisci cum calce subactus & adpositus mentagrae ualde est utilis.

Ad impetigines detergendas farinae eri mixtam, cum aceto frequenter inducito. Olei myrtini uncias vi. olei schinini aut mastichini uncias quatuor. lithargyri uncias iii. psinmythij uncias duas. cum uino uetere simul teres, & oleum statim postea mittes & diligenter permiscebis, & sic uteris ad impetigines abolendas.

Ad impetigines detergendas lapathi radices cum aceto coques ad tertias, & in eo iure iterum oryzam discoques, & sic ad perducendum corpus uteris. Cucumeris siluatici radices ad tertias discoques, easque decoctas teres diligenter, & addes lithargyrum ac sulphur aequali mensura, & cere parum, atque inde loca quae impetigo ceperit perfricabis.

Ad scabidam impetiginem scillam albam sumito & bene contundito, eaque impetiginem inlinito, & ad siccatam aceto acri mixto sale eluito, deinde spuma argenti contusa & rosa liquida perungito. & cum ad siccatum fuerit medicamentum, rursum ut supra diximus aceto salso abluito, atque iterum eadem ratione scillam tritam inlinito, idque remedium frequenter iterato, donec ad sanitatem perducas.

Picis liquidae optime acetabulo uni, adijce farinam ordeaceam & nitrum & apium tritum & sulphur aequis ponderibus ac superfunde aceti albi acerrimi acetabula duo & in patina decoque simul, ac postea calidum medicamentum lintheo inducito, & sic corpori adponito, non solum impetiginem hoc remedio, sed & lepra sedabis & scabiem.

Impetiginem quae uis inueterata cito abolebis, si fecula uini qua tinctorum utuntur cum aqua permixta locum perunxeris, ita ut dum quinquaginta numeras illic esse permittas, & continuo destringas. nam si diutius fuerit, altius uis eius insidet, & ulcus graue faciet. Glutinum taurinum aceto remissum, adiecto sulfure uiuo leni igne decoctum, ita ut ad mellis crassitudinem perducatur, surculoque ficulno dum coquitur agitatum ac bis per diem impositum impetigines quas graeci agrias uocant potentissime sanat. Formiculas quae herculanae nominantur, contritas modico sale adiecto, impetigini adpone, miraberis remedium, nam celeriter expurgant. Impetigines & lepras haec compositio potissime extirpat: turis masculi, nitri, argenti spumae, sulphuris, aqua pondera, cum aceto acri teruntur & pinnula imponuntur, siccatumque medicamentum eluitur, & rursum inlinitur, assidue elutum atque siccatum.

Si locum

Si locum quem impetigo adludit auro circumscribas, postea eum omnino non adpetet. Loco quem mentagra obsederit, finum murinum tritum ex aceto oportet imponi, uel eiusdem muris exusti cinerem cum oleo adponi salubre est. *Elephantiasis* Aduersum elephātiāsim quod malum plerunq; à facie auspicatur, primūq; oritur quasi lēticulis uarijs & inæqualibus, cute alba alibi crassa, alibi tenui, plerisq; locis dura & quasi scabida: & ad postremum sic increfcit, ut ossibus caro adstricta, tumescentibus primum digitis atq; articulis indurescat. hic morbus peculiariter ægyptiorum populis notus est, nec solum in uulgus extremum, sed etiam in reges ipsos frequenter inrepsit. unde aduersus hoc malum solia ipsis in balneo repleta humano sanguine parabantur. mustelæ igitur exustæ cinis & eiusdem beluæ, id est elephantis sanguis inmixtus & inlitus huiusmodi corporibus medetur. Nitrū cotritū & ex melle & lacte bubulo impositum elephantiosis prodest. Radix asparagi decocta in aceto & trita elephantiosis rationabiliter inponitur.

Mentastri folia commanducata uel contrita adposita elephantiosis medentur, cedro quoq; tabes illa adsidue peruncta sanatur. Fel ursinum leprosos admodum sanat si eo adsidue perlinantur, adeps quoq; eius liuores & maculas eximit. Apij semen & anethi conteres & cum melle miscebis, atque inde malandriosis quantum sufficiat adpones. Inula contrita impositaq; primo quidem exulcerabit, deinde expurgata omni lepra, deterfaq; putri & tabida cute, nouam similem q; cætero corpori reddet nec cicatrices foedas esse permittit. Alij decocti aqua crura ulcerosa adsidue fota celeriter sanabuntur. *Britannica* Herba quæ britannice dicitur, cibo uel potui sumpta, intra diem sextum lepræ molestiam tollit. Lapatī agrestis radices surculo erue, easq; sine ferro contunde, adiectoq; acri aceto subige, & parum salis misce, atq; ex eo omnem corporis asperitatem in balneo cū sudore confrica, cito sanat. Glutē uitulinum aceto remissum admixta modica calce uiua, ut crassitudinem mellis habeat, in lines locis leprosis atq; illic sicari medicamen permittes, efficaciter proderit. Vulpis stercus cum aceto tere & perūgue lepram, cito subuenies. omnem autem lepram inlitus hircinus sanguis emendat. *Exanthemata* Ad exanthemata curanda oui cocti uitellus cum melle & psimmythio tritus rectissime adhibetur. Pelliculæ caprinæ ramenta cum punice trita, acetoq; permixta exanthematis profunt. Lotio humano si nitrum admiscueris, eoq; exanthemata frequenter elueris, reprimuntur. Oesypum cum melle corsicano tritum & adpositum abolet de facie omnes maculas, quidam & butyrum addunt. si uero & uituli fimus & fel caninum misceatur medicamen utilius erit, ita ut pariter tēperata omnia decoquantur. Coclearum minutarum quæ passim inueniuntur exustarum cinis cum melle permixtus, tollit ex facie uitia omnia, lentigines quoq; & liuores abolet. Strigmata delentur columbino fimo trito & ex aceto imposito, ita ut adsidue medicamen super ducatur. De tincturis uel maculis

culis corporis abolendis remedium sic. oculos uel oua sapię in aqua solue & cum melle permisce, atq; inde maculas perfrica, cito abolebuntur. Lac mulieris puellam nutrientis cum melle & oleo permixtū omnes etiam uistionum maculas tollit. Si nitrum cum oleo misceas ad spissitudinē mellis, atq; inde maculas inducas, mire detergētur. sanguine quoq; caprino maculę cōtactę abluuntur. Si autē nescias unde sit macula, ex cepę succo locum perfricabis, & dulci aqua elues, sesamūq; cōmanducatū super impones, uel bulbū africanū tritū cum aceto impones. Ne cicatrices appareant etiā de uisturis, & ut pili renascātur, facies tale medicamē. calcis uiuę — III. adipis porcine coctę & colatę librā permisce, & quāto diligētius tere uel cōfrica, atq; in modū cataplasmatism adpone. Mastichen, perfonatam, saponem gallicum, ceram ponticam, oleum uetus, spumā argenti, æquis ponderibus miscebis & coques ad spissitudinem liparę, atq; inde emplastrū maculis in facie, uel pustulis, & ulceribus adpones. Ad nigredinem & maculas colli & uultus purgandas, farinam de faba cū humore peponis id est succo eius inferiore miscebis, & facies trochiscos octo, & siccabis in umbra. ex octo illis quantum sufficiat teres cum aqua & inlines maculas, atq; ita uteris ante balneum ut siccetur inilitio, & sic ingredieris, & cum humorem acceperis in calore, tum perfricabis & elues.

Ad tumorem siue liuorem de facie tollendum, herbam rhodiam ex aceto tritam inline, & siccare permitte, atque ita elue. Vrticę folia contere & ipsa tantummodo cum succo suo cohibentis tumoribus uel abolendis liuoribus frequenter adpone.

Ad genas scabras & cicatrices maxillarum remediū sic. chalcitidis drachmas xx. mysos drach. x. croci drach. vi. turis drachmas x. myrrę drachmas v. opoponacis drachmas v. aceti s. v. mellis optimi s. iis. quę sicca sunt tundes & in puluerem rediges, & ex eo coques cum aceto, & postea melle admixto simul omnia teres, donec sufficienter medicamen sit spissum uel liquidum, & in pyxide ærea pones, & cum opus fuerit uteris ad perungenda uel superlinienda quę sunt.

Ad genas scabras & scabidas & ueteres cicatrices remedium sic. æris uisti & loti, myrrę, opij, drachmas ternas, cadmię uistę, & extinctę uino drachmas octo, hæc in puluerem redacta ex aqua fontana uel cęlesti teres donec leuia sint, & cum glutinosa fuerint, superaddes mellis optimi despumati cotylam unam, deinde perfricando uel terendo concorporabis omnia, & in pyxide ærea condes, & cum uolueris uteris ad superlinienda quę sunt. Spongia noua cum aqua salsa calida sæpius imposita suggillationes liuoresque detergit.

Fimus suillus in testa arefactus & tritus & cum oleo impositus, mire sanat liuores. Apium uiride subtiliter tritum cum oui albo inilitum, liuoribus prodest. Malua erratica trita & calida panno inducta, & oleo peruncta, & sic adposita recentibus suggillationibus ac tumoribus & uexationibus neruorum ualde medetur.

Ad pustulas

Ad pustulas papulæ sue de facie tollendas medicamen compones sic. fagapeni — ii. scobis eburnæ delicatissimæ ix. myrræ ii s. aphronitri iis. tragacanthi — vi. tinsa hæc & cribrata cum melle liquidissimo & cãdidissimo teruntur, ita ut crassitudinem habeant mellis dẽsioris. ex eo in balneo uel ante horam lauandi facies diligenter inlinitur, & post balneum eluitur.

Vt liuorem de facie tollas, gladiolum herbam palustrem harundine aut osse acuto radicitus auelles, obseruans prorsus ne ferro eam contingas, huius radices tinsæ & subactæ atq; emplastri more adpositæ, liuores potenter emendant. Radicis quæ manducatur, id est rafani cortex tritus diligenter & cum melle permixtus inlinitusq; , suggillationes atq; liuores qui ex ictibus eueniunt celeriter absterget. Origanum ad summam leuitatem tritum in linteolo udo adpositum, liuores de quo uolueris loco statim tollit, mentastri quoque folia trita & adposita idem præstant. Nitrum ex melle & lacte bubulo tritum atque permixtum adpositumq; , ulceribus in facie natis aut factis citissime medetur. ipsum etiam nitrum cū puluere opij & succo taphiæ tritum adpositumq; liuores statim eximit. Caseus caprinus mollis idest recens cum melle subactus impositusq; & panno desuper tectus aut linteo. suggillationes liuoresq; celeriter absterget. Mali id est pomi quod manducatur, uel etiam punici corium contusum admixta polenta impositum, & liuores abolet, & dolores sedat. Lauribaccarum quartarium unum, myrobalani semunciam, scenogræci heminam, serpylli non multum, tinsis quæ tundi oportet, atque omnibus in unum permixtis, medicamen utile abolendis liuoribus facies, quo per triduum continuum si ita necesse fuerit uteris. Pulmo ouillus quam recentissimus protinus dum adhuc tepet adpositus, continuo discutit & expurgat liuores. Alni folia quam plurima & recentia superimponere & alligare, medeberis tumori, liuorem uero etiam cum qui de sanguine collectus uidebitur tolles. Absinthium tritum & cum melle diligentissime subactum malagmatis modo impositum, liuores cito eximet. Vitelli ouorum incoctorum coagitati & inliti liuores qui ex tumore aut collisione aliqua facti erunt, etiam ueteres, extenuant.

Lentigines

Ad lentigines de facie tollendas, lenticulam cum scobe tenui de corno ceruino, & seuum ceruinum pariter diuide, coque, & tere, atq; inde faciem uel ante horam balnei, uel etiam in balneo frequenter inlinito, ita ut quasi pro pane molli utaris, efficacissimum medicamen experieris, sed lenticulæ maior pars sit, cornus & seui æqualis mensura.

*Verrucaria
heliotropium*

Herbam uerrucariã, id est heliotropium contusam & subactam, adiecta salis mica, adpositamq; malandriosis, uel his qui uerrucas patiuntur, prodesse plurimum constat. Verrucarum genera omnia fimi canini exusticinis curat impositus. urinã quoq; canis cum suo recenti luto inlita plurimum prodest.

Sanguis recens muris occisi, uel ipse mus diuisus atq; adpositus, sanat & abolet uerrucas.

Fimus ouillus recens manibus subactus, & emplastri more

more adpositus, deterget uerrucas. Ad lichenem fabæ farinae un-
ciam i. scenigræci farinae unc. i. famsuci unciam i. farinae hordei unciam
unam, aphronitri unciam s. sulphuris unc. s. erui farinae unc. s. hæc o-
mnia in pollinem tenuissimum redacta aceto colliges, & permiscebis,
& ita licheni adpones.

AD OMNIA STOMACHI VITIA, ET AD OMNES

eius causas & dolores, & ad omnem cruditatem atque indigeri-
em depellendam, & ad omnem uiscerum atque aquali-
culi confirmationem, antidota, epithematia, potiones,
oxyporia, unctiones, aliaque nonnulla rationabi-
lia & physica remedia diuersa, experi-
mentis probata, usuq;
collecta.

CAPVT XX.

PRINCIPALE atque unicum remedium ad sto-
machi & lateris dolorem, aliaq; nonnulla interni cor-
poris mala, seu cum febre, siue sine febre fuerint. est
enim compositio mirifica, multis omnino necessaria
infra scriptis causis, non ignorata quidem antiquioribus
medicis propter effectuum probitatem, sed præcipue à Paccio Anti-
ocho auditore Philonidis Catiniensis usu inlustrata. fecit enim ma-
gnos quæstus ex ea, propter crebros successus in uitijs difficillimis, sed
ne hic quidem unquam ulli uiuus uiuo compositionem istam osten-
dit. post mortem Tiberio Cæsari per libellum scriptum data est, &
per eum in bibliothecis publicis posita, uenit in manus nostras, quam
ante nullo modo extrahere potuimus, quamuis omnia fecerimus ut
sciremus quæ esset. ipse enim clausus componebat eam, nec ullis suo-
rum committebat, pluraq; quam recipit pigmenta emi & contundi
iubebat, fallendi suos causa. & sanè in libello ipse fatetur non à se
inuentam, sed usu exactiore comprobata, ad quæ uitia, & cum
quibus & quemadmodum data proficeret. est enim non ignota. pon-
deribus tamen antiquis aut adiecit, aut detraxit aliquid, & res quæ
in hac compositione sunt non utique conueniunt ad antiquitatem. in-
terdum enim earum quædam & non tam multa, quædam minus &
pondere & numero specierum accipiunt, atque ideo non idem omni-
bus

bus præstant, cum interim hæc mirifica temperatura composita mirificos effectus habeat. facit uero hoc medicamentum non solum ad stomachi & lateris dolorem, sed etiam ad plura uitia efficaciter. quamobrem semper habendum est compositum. Percurram autem quàm breuissime ad quæ uitia qualiter datum profit, ut & in libello eius scriptum est, & ego ex magna parte expertus sum. Sanat ergo morbo comitiali correptos quos Epilepticos Græci uocant, & furiosos quos mænomenos dicunt.

Item sanat quibus subito tenebræ obuersantur in oculis cum uertigine quadam, scotomaticos hos Græci appellant: nec minus diutino correptis capitis dolore, quem cephalæam appellant, prodest, data denarijs duobus ex aquæ mulsæ cyathis quatuor, cum remissi fuerint, & si frequenter quibus necessaria est corripientur, post binas ternasue accessiones danda erit. Hæc antidotos Hiera dicitur. hoc enim nomen tribuit ei propter duas causas ut existimo, unam ne nomen eius uerum dicendo, ostenderet quæ esset.

Hiera picra

Dicitur enim à quibusdam picra, quia amara est, à quibusdam diacolocynthidos, alteram quod ideo inditum est, quo magis sub tanta specie nominis commendaret medicamentum. Sed si longo ex interuallo accessibus supra scriptis, quibus medendum est uexabuntur, in remissione earum & in alio atque alio dolore sæpius dandum erit medicamentum.

Ita enim aut ex toto remediabitur, aut certe minuetur impetus uitiorum & sedabitur, interuallaque maiora accipiet. Dari autem oportebit secundum purgationem bilis, nam fellita & spumosa & glutinosa dericiunt qui acceperint, cum ptisanæ cremore, aut cum holere leui ex urtica & lapatho & malua facto. facit bene hæc compositio & ad suspirium, & ad uocis abscissionem, & ad subitas præfocaciones, ex qualibet causa ortas, & ad eos qui sæpe existimant se ab incubone inludi, qui usque eo hac molestia uexantur ut interdum & uitæ periculum adant. est enim uitium non contemnendum, maxime in processu ætatis: quibus dandum erit medicamentum proximo die eius noctis qua incubonem pertulerint, cum interuallum à somno fecerint, & quod satis sit deambulauerint. dari debet ex aquæ in qua hysopum aut marrubium fuerit incoctum cyathis quatuor uel quinque, ad pondus denarij unius uel uictoriati, pro ut res aut ætas postulauerit. Deinde post horas tres uel quatuor cremor ptisanæ aut altera sorbitio leuis detur. facit hoc medicamentum ad eos quorum musculi maxillares cum maximo dolore tensi sunt, adeo ut aperire os nullo modo possint. tetanon hoc uitium Græci dicunt.

Incubo

Item facit ad deprauatam faciem in utram libet partem, cynicon

cynicon spasmon hoc iisdem appellant genus morbi, præcipue uero ad pectoris laterisque dolores prodest, ex qualibet causa factos, siue latentis, siue manifesta, aut ex casu aliquo, aut supra uires & supra modum ponderis portati, uel ex contusione quæ frequenter gladiatoribus accidere in præluisionibus solet. Nec minus eorum maxime sanitati conuenit qui arbore alta delapsi sunt, uel scalis deuoluti, aut excussi rheda uel curriculo tracti. Sed his, id est ex manifesta causa uexatis, cum aceti cyathis tribus uel quatuor danda erit antidotus. his uero qui ex occulta causa laborant, ex aqua mulsa proderit data.

Præterea neruorum tensionibus, & contractionibus, atque doloribus omnibus mirifice conuenit. Quam obrem facit & ad tremulos, & ad sideratione tentatos utralibet, una enim cum contractione, altera cum remissione neruorum conspicitur.

Sideratio duplex

Paralyfim hoc utrunque uitium Græci appellant. ad quod etiam cum correpti sunt, prodest ex aquæ mulsæ cyathis tribus quatuorue datum ad pondus denarij unius aut uictoriati, admixto castorei denarij semisse. prodest & ad articulare morbum quem arthritim Græci appellant, & ad spinæ totius lumborumque dolorem ex aqua mulsa datum iuxta uires cuiusque. Item ad podagram benefacit: nam & in præsentia detractio- ne doloris releuat, & in futurum omni molestia liberat. dimidio enim ce- lerius sanantur qui acceperunt hoc medicamentum quam prius solebant sanari. quid dicam quemadmodum prodest ad duritias mammarum mu- liebrium, quæ cum dolore magno solent nasci, quasque nullum aliud medicamentum releuat, nam has & ad præsens admodum curat, & in- perpetuum ex toto interdum sanat, quas quidem causas plerique medi- corum insanabiles adfirmant. carcinomata enim & cacoethes hæc uitia sequuntur. sed ego honestas scæminas quasdam sæpissime hoc medi- camento adfirmo sanatas. illud uero supra omnium opinionem est, quod stomachicis euidenter conuenit, cum sit uirosissimum amarissimum- que medicamentum, & stomachus ne aduersum leuia quidem & simpli- cia medicamenta aptus sit. Sed disposuimus in huiusmodi rebus poten- tioris usus rationem sequi. expertus enim quisque intelliget stomacho quoque hoc medicamentum eximie prodesse. Remediat enim eos qui- bus frequenter inacescit cibus, & eos qui stomachi inflationibus urgen- tur, uel doloribus uexantur adsidue, & uel nauseant, uel nimia saliuâ ab- undant, uel inedia consumuntur, stomachumque ita solutum habent, ut ex eo uarios liquores subinde reijciant, consentiente capite, ut nullum ge- nus cibi continere possint.

Item ad bilem atram generantes, quos melancholicos uocant bene- facit. oportet autem non continentibus cibos secundum uomitum pro- tinus oleo perunctis, & diutius presse fricatis dari medicamenti denarium

m 2 unum

*Dieta cibū nō
continentium*

unum ex aquæ cyathis tribus. deinde artus eorū constringere, & interdum olfactarijs reficere, & commanducatione oliuarum contusarum, earumq; rerum quæ stomachum constringere solent, sub erectos recubantesque alere, deinde ubi deiecerint solutis uinculis rursus perungere, & fricare totum corpus, atque ita uarietate ciborum & perunctionis, stomachum proritare, ita ut reficiantur halica ex mulso, aut malorum cydoneorum succo, uel ex granis punicis facto, aut si quos magis delectabit, frigida posca: secundum quæ sumpta, & hapala proderunt oua, & intubi cocti, uel non cocti ex aceto dati. Itemq; lactucæ, & caules haplofiles ex posca decocti, aut ungula porcina excocta & madida. uulua quoque, & murices, & pelorides plurimum iuuant, & pomorum præcipue sorba, & mala orbiculata, & pira scauriana, crustumina signinaque in olla reposita: item profunt uuæ ex olla sumptæ. Hæc enim & huiusmodi quæ sunt his similia confirmant stomachum, quibus escis & insequentibus diebus uti oportebit, paulatim ad consuetudinem progredientes, donec omni molestia liberentur.

Est & illud stomachi uitium quod cum siccitate & ardore eius & siti inrequiebili, & ut ita dicam inextinguibili nascitur. eccausin hoc Græci uocant, ab eo quod exsiccat omnem stomachi humorem. scimus quosdam urnas aquæ bibisse, nec sitim aliqua ex parte in præsentia compescuisse, ad hoc denarius unus uel pondus uictoriati datum ex aquæ frigidæ cyathis tribus, ita prodest ut facile abstinere à potu diebus proximis possint.

Lienosis uero ex posca, & iocineris duriciem diutinam habentibus ex aqua mulsa datum satis conuenit. Nec minus hydropicis quibus datur eadem ratione. Sed his per complures dies oportebit in ptisanæ cremore sine ullo alio liquore dari. prodest compositio hæc & colo inflato & cæteris intestinis. futuras quoque uel iam factas uomicas hisdem partibus aut discutit, aut celerius aperit.

Item menstrua mouet mulieribus quæ difficulter purgantur. dandum autem erit his medicamentum ex aqua in qua decoquatur herba quæ artemisia dicitur, aut quæ dictamnus appellatur. Etiam ad papulas, & sacrum ignem, uel quam zonam uocant, benefacit data ex aqua mulsa, detracto prius sanguine, si res postulauerit. quod & in omnibus alijs uitijs supra dictis faciendum est. omnia enim auxilia adhibenda sunt quæ ex usu prodesse comperta habemus, quia adiuta antidotos faciliores habebit effectus. Recipit ergo hæc. Chamædropis quæ herba similia quercu folia habet, agarici, cucurbitæ siluestris, quam colocyntidā appellat

pellant, stœchadis, singulorum denarios denos, opopanacis, sagapeni, petroselinii, terræ mali, piperis albi, singulorum denarios quinos, cinnami, nardispicæ, myrræ, folij, croci, singulorum denarios quaternos, in unum omnia diligenter ponderata contunduntur & cribrâtur, præter opopanacem & sagapenum, & myrram. hæc enim mortario teri debent, adiecto melle tenui, id est, quàm liquidissimo. deinde cæteris permiscentur, quæ & ipsa recipere debent tantum mellis, quantum satis erit ad comprehendenda & continenda ea uel conglutinanda. reponitur medicamentum uaso uitreo sub signaculo, datur ut supra diximus, & quemadmodum diximus, cum summa obseruatione pro cuiusque rei causis, uel mēsuris, uel necessitatibus, est prorsus sacrum, ut auctor nominis huius appellauit.

Si quando autem efficaciore uoluerimus uti propter difficultatem naturalem uitiorū, aut causarum diuturnitatē, ut si dandum sit furiosis, aut comitiali morbo correptis, uel lumborum perpetuum dolorem habentibus podagræue cruciatis, cucurbitæ siluestris adijciemus ad supra dicta pondera denarios decem, & opopanacis atq; sagapeni denarios quinos: quamobrem utraq; parata debent esse medicamenta, ut cum opus fuerit usus utriusq; in promptu sit. illud sane præ cæteris mihi credas uelim, dum in alijs rebus ipse uim eius experiris, hoc medicamento non solum non noceri stomachum, uerum etiam refici & confirmari supra omnium opinionem.

Medicamentum quod proprie aduersus solutionem stomachi facit & fluorem eiusdem, maxime uero cum infirmi nihil cibi retinere possunt, & quicquid datum est reijciunt. recipit hæc, mastiches candidæ unciam, tragachanti albi unciam, apolinaris herbę radice unciam unam. contunditur tragacanthum cum radice, postea mastiche trita adijcitur, & reponitur medicamentum in uitreo uaso. dantur cum opus est coclearia bina, aut prout oportuerit plus minúsue, secundum uomitum factum ex aquæ frigidæ cyathis tribus.

Ad stomachi dolorem & inflationem remedium, sic: palmarum denarios xxx. anesi xiiii. croci xii. git xii. asari xii. myrti nigræ baccarum xiiii. iuniperi baccas enucleatas numero uiginti. contunduntur seorsum omnia & in unum commiscentur. deinde fiunt pastilli, alij ad mensuram denarij, alij ad pondus uictoriatum. dantur ieiunis ex aquæ cyathis tribus, aut ex protropo musto, quod est passi genus.

Medicamentum siccum ad stomachi inflationem & dolorem, & inediã, mouet & urinam. Ideo facit & ad hydropicos & iecur durum habentes, & ad auriginem. quam quidam regium, quidam arquatam morbum uocant. refertur in Musam Antoniũ. recipit autē hæc: aloes denarios v. croci, cinnami, nardi syriacæ spicæ, asari, xybobalsami, mastiches chie, singulorum denarios senos, datur coclearia bina uel terna, ex aquæ cyathis tribus.

Potio Cosmiana ad omnem internum dolorem, sed facit mirifice ad stomachi dolores, & ad tussicos, & phthisicos

ros sanguinem & pus reiicientes, & ad iocineris uitia atque pulmonis, & ad lateris dolorem, nec minus ad torminosos & conuulsam aut ruptam aliquam partem intestinorum, & ad destillationes, & ad eos qui somnum nullomodo capere possunt. facit & ad hydropicos, siccatur enim mirifice eos. componitur sic. dauci feminis denarium unum, alterci feminis denarium I. turis denarium I. Δ s. myrræ denarium unum, croci denarium I. Δ s. fiunt pastilli ad denarij semissem. dantur etiam febricitantibus & sine febre potissimum pleuriticis & peripleumoniacis ex aquæ mulsæ dilutæ cyathis duobus, phthisicis ex posca. Ad conuulsa autem & rupta ex melle & aceto, cæteris ex aqua calida uel frigida. facit hoc medicamentum etiam ad eos quibus stomachus inacefcit.

*Antidotus
Cosmi*

Antidotus qua utitur Cosmus ad omnia interna uitia quæ supra scripta sunt, nec non & ad omnes serpentum noxios morsus. Recipit hæc, glycyriæ denarios VIII s. & tertias uictoriati uel duas partes, opij denarios septem, & tertias partes uictoriati uel duas, castorei denarios VI. & uictoriati duas tertiasue partes, piperis longi denarios quinque, & uictoriati partem tertiam, piperis albi denarios quinque, & uictoriati duas tertiasue partes, nardi syriacæ denarios VI s. dauci feminis denarios VI. malobathri denarios V s. cassiæ nigræ denarios quinque & uictoriati semissem, turis denarios V. sil denarios V. & uictoriati duas tertiasue partes, rosæ caninæ succi denarios sex, acori denarios duos, sagapeni denarios duos, balsami feminis denarios duos, scordij denarios V. & uictoriati duas tertiasue partes, myrræ denarios VI. croci denarios VI. & duas uictoriati tertiasue partes, styracis denarios II s. cinnami denarios septem, & uictoriati duas tertiasue partes, zingiberis denarios septem, & uictoriati duas tertiasue partes. phu denarios VII. petroselini denarios XIII. & duas tertiasue uictoriati ponderis partes, sceniculi feminis denarios quatuor, saluicæ denarios quatuor, rutæ siluaticæ denarios II. agarici succi denarios II. gétianæ denarios quatuor, iris illyricæ denarios quinque, anesi denarios tres, thlaspi feminis denarios VI. & uictoriati tertiam partem. rosæ foliorum denarios III. misyos $\times$ V. gummis acantini denarios duos, cardamomi denarios quatuor, schceni floris denarios quatuor & uictoriati duas tertiasue partes, opopanacis denarios sex, & uictoriati duas partes & sextantem, resinæ terebinthinæ denarios VI. & duas tertiasue uictoriati partes, in uino chio uel falerno bono odorato, omnia contusa cribrataque consperguntur, & pastilli inde fiunt diuersi poderis uel mensuræ quanta auellana, & quanta faba ægyptia est, qui dari debent, non febricitantibus ex mulso, infirmis ex aquæ calidæ cyathis tribus.

Pulegium tritum uel in aqua maceratum, adiecto aceti paululo & potum, nauseam stomachi sedat. Thymbra trita cum melle sumpta pituitam concretam in pectore, & stomachi collectiones extenuat. marrubium quoque

quoque tritum uel succus eius cum melle epotus, stomachi dolorem protinus tollit.

Scordij succus ad mensuram denarij potus, morsus stomachi tollit, datur enim sine febre languentibus ex mulso, febricitantibus uero ex aqua mulsa.

Polion herba, quæ à quibusdam libanotis appellatur, trita, uel succus eius cum melle tenui, id est modico potus, morsui uentris & stomachicis prodest. Centauræ tenuis succus quantum cicer ex aqua datus, stomachicis prodest Origanum quoque tritum morsus stomachi sedat, potum ex aqua tepida, extrahit enim concretos liquores.

Profunt etiam quædam in aqua macerata stomacho, ut pira, malacydonia, palmæ cariotæ thebaicæ, mespila, capreoli de uite, rosæ folia, granorum punici mali succus. benefacit etiã succus malorum cydoneorũ per se cocleario sumptus, uel cum alphita aut alica, aut trago, aut oriza. Solutum autem stomachum & omnia reiicientem, initio quidem curari oportet extra, id est forinsecus, inposita ei sertula cãpana cocta ex uino uetere, aut ex aqua mulsa, uel myrteo oleo trita, cum aceto & myrra. nec minus lanam succidam uel spõgiam aceto intinctam & expressam adponi oportet. faciunt bene & folia uitis trita, & mala cydonia trita, & palmulæ tritæ & emplastri more cum ceroto ex myrteo oleo facto inposita. & folia tenera rubi, uel lentisci, uel porulacæ, aut aizoi, cum polenta, ex aqua frigida cõsparsa, inposita profunt. fricandę autem erunt hæ difficultates stomachi, nec minus scapulæ oleo uetere uel aliquolibet calefactorio unguento.

Cibos uero dari oportet huiusmodi. polentam cum passo protropo, uel cum uino falerno dulci, uel faustiano, atque alio eiusdem generis. Item lenticulam cum beta, uel oriza, incoctis illic malis cydoneis, aut palmulis thebaicis, aut baccis myrti uel folijs, aut granis mali punici, aut lentisci folijs teneris aut rubi, admixto illic aliquo supra dicti generis uino. panis autem huiusmodi difficultatibus prodest summatim fermentatus, edulia quoque profunt hæc, intubi, lactucæ ex aceto, brassicæ, siser, cocleæ bullientis frustella. ungelæ, turdi, perdices, turtures. attagenæ, palumbi, cancri, locustæ, lolligines, sepiæ, mulli, murices, purpuræ, pectunculi.

Ad resolutum stomachum dari oportet protinus cum reiecerit panem ex aqua frigida, uel ex posca: & si ne hoc quidem continuerit, statim dare debes lentem & betam coctam, uel alicam, uel oua hapala, uel ungelam discoctam, uel cocleas elixas, aut murices, & aquam frigidam. sed si nihil supra dictorum continuerit, dandus erit uini austeri meri cyathus, & ex interuallo bis tertie rursus idem faciendũ erit. Vinis quoque

utendum est satis stomacho utilibus, aut ex baccis myrti factis, aut ex malis cydoneis pressis, aut ex iuniperis, uel hysopo cõdito, uel origano, uel ex marrubio, uel ex ruta siluatica, uel ex herba lucernaria quã græci phlomon uocāt, uel ex scordio, uel ex centaurea, uel ex lycio, uel absinthio, uel ex tere

m 4 bintho

Solutus stomachus

Dietæ in stomacho soluto

Vina facticia

bintho, uel ex lentisco, uel ex piris syriacis, uel ex malo granato. Ad inflationem stomachi & uentris dolores, dandum est huiusmodi medicamentum: piperis denarios III. castorei * I. opij * II. myrræ v. petroselinii * III. anisi * III. nardi syriacæ * I. contunduntur & cribrantur omnia, & permiscetur, inde datur & ante noctem & in noctem coclearium, uel plus, pro cuiusq; uiribus cum cyatho aquæ calidæ, & mellis quantum satis uidebitur. hæc potio somnum conciliat, concoctiones doloresq; omnes sedat, præcipue autem prodest mulieri quæ colo uexatur, & uiris eodē modo laborantibus conuenit.

Item ad tumores præcordiorum etiam in febribus, & ad tussim, & ad lateris dolorem, & ad conuulsa, uel rupta interiora, & ad urinæ difficultatem data plurimum iuuat.

Cataplasma hoc stomacho imponere non alienum erit. mali cydonei ex farina cocti id est illic inuoluti denarios VI. careotarum pulpæ subactæ * III. ceræ * VII. croci * II. absinthij * II. olei malini aut myrtei * III. uino conspergitur crocum, arida tunduntur, cera liquatur. & simul omnia commiscuntur, atq; ita adponuntur mane in lecto stomacho laboranti.

Hoc quoque cataplasma stomacho utilissimum est. palmarum interiores partes * III. croci * III. hypocistidos * IS. mali cydonei cocti ut superius dixi * VI. absinthij succi * III. floris maligranati * IS. feces uini chij * VI. ceræ * X. olei myrtini * XII. chameleæ eius quæ similia folia habet oliuæ, ex aquæ coctæ * VI. mirifice em prodest stomacho, præcipue succus eiusdem similiter impositus ad conuulsa & rupta conuenientissimum est.

Hiera ad stomachum confirmandum, mouet interdum uentrem, interdum urinam, conficitur sic. aloes * V. xylobalsami, acori, croci, nardi syriacæ, mastiches chix, singulorum denarios senos, malobathri * I. teruntur quàm diligentissime seorsum omnia. ac deinde mixta in unum reponuntur. Cum opus est dantur inde coclearia quibusdam duo, quibusdam tria, ex aquæ cyathis sex, uel mixtis cum uini cyathis tribus, uel ex quolibet alio liquore, prout conueniet stomacho eiusdem mensuræ dabitur.

Pertice cosmiana. hoc medicamentum ad stomachi uitia, & ad coctionem ualde utile est. accipit hæc, petroselinii denarios VII. phu denarios III. piperis albi * XIX. inulæ * VI. nucum iuglandiū animatarum * VI. nucum pinearum animatarum * XII. amij * VIII. ligustici * XII. zingiberis * VIII. carei * XII. apij feminis * XII. anisi * VIII. cardamomi * VIII. acori * VI. dauci feminis * VIII. coriandri feminis * XII. feniculi feminis * VI. facit bene hæc compositio cum habeat in se nihil tetri medicamenti, ad inflationem stomachi, & cruditates, & acidas ructationes, & ad uentris dolorem, & urinæ difficultatem, & ad conuulsa intrinsecus & rupta omnia & ad horrores, mouet etiam mēstrua mulierum cum difficulter purgantur.

Item detrahit si qua ex partu, aut abortu intrinsecus nocua substiterunt. datur omnino sine metu, & ieiunis & ante cœnæ tempus, &

post

post cœnam, ad mensuram denarij unius uel duorum, ex aquæ cyathis tribus, & si plus ponderis quislibet sumpserit, non lædetur. prægnanti non est dandum hoc medicamentum nec febricitanti.

Antidotum philonianum ad omnes internos dolores, quod ad tensiones stomachi & empneumatosis præcipue facit, colicis quoque prodest, quibus in dolore ex aqua frigida datur, cæteris ex calida cum oxymelite dari debet, tussim sedat, tertianas mirifice tollit, ante momentum suspicionis datum. omnibus autem ad modum fabæ dandum erit, constat ex his, croci ʒ xv. pyretri semunciam, euforbij semunciam, spicænardij semunciam, piperis albi uncias duas semis, hyoscyami — iis. opij ʒ iii. melior erit si addas petroselinij ʒ iii. dauci cretici ʒ iii. colligitur melle attico, & in uaso uitreo sub signaculo reponitur.

Antidotum Philonianum

Stomacho laboranti cocleæ profunt, si in aqua ferueant, & sic carbonibus torreantur, atque ita ex cœnogaro sumantur impari numero.

Stomachum reumatizantem & dolentem & languentem & dissolutum, primum mansio lucida, & non nimium frigida, nec satis calida bene accipit. tum cataplasma fieri debet de folijs uitium, uel si uinæ folia non fuerint, de rumicis siue rubi folijs, uel de ea summitate rubi quæ satis tenera est. hoc diligenter teritur cum dactylis quinque minutatim carptis, in aceto diu maceratis. Epithematio autem hoc post cataplasma uti oportet, quod fieri debet de plantagine ea quæ arnoglossos dicitur, cum aceto trita. cibus autem uti debet cui medendum est austeris & stypticis.

Cataplasma fit stomacho laboranti ex pomis cydoneis optime percoctis, quæ poma manibus subiguntur. deinde rosa sicca teritur & cribello medicinali cribratur, tum acetij optimi quantum sufficiat adijcitur, & simul omnia permiscuntur, factumque cataplasma stomacho calidum adponitur. Portulaca hoc est allium gallicum coquitur diligentissime, & coctum bene, edetur ex aceto ab eo qui stomachum dolebit, uel uitio sum habebit, cito ei proderit.

Cuminum teres & uino mixtum dabis bibendum ieiuno si non febricitabit, si febricitabit ex aqua tritum dabis, continuo emendabis stomachi dolorem. Nardum & mastiche & semē apij cum bacca lauri, & absinthij semine, æquis portionibus coteruntur. puluis hinc super stomachum aspersus mire eum reficit. Absinthij uiridis manipulum, in caccabo nouo fictili cū aquæ hemina decoques ad tertias, & in ipsam potionem mittes mastiches modicum, & piperis triti grana septem uel nouem, & sic mane ieiuno bibendum dabis, continuo sentiet stomachi laborantis medelam.

Ad stomachi carbunculum reprimendum dactyli in uino austero macerant, & admixto pomo cydoneo cocto, & rosa, & mastiche, & aloe, & oleo rosaceo, stomacho adponitur, ita ut cataplasma inde exactissimū fiat. præterea semper ante cibum infirmus stomacho debet accipere mellis attici coclearia

coctorea duo uel tria pariter in uino austero decocti, quod duplū sit quā mel, uel pro uino austero succus rosarum permixtus detur. siccatur enim stomachum & recreat dissolutum, & tarde cibum conficientem confirmat.

Mellis libra una, sinapis tostae ac post diligenter triti unciæ duæ, pariter coquuntur, ex eo plenum cocleare ieiuno qui stomachi dolore laborauerit datur. *Stomachus accescens* triti ꝑ III. & lactucæ albæ seminis triti cocleare unum, si hæc aqua permixta ieiunus accipiat, prodest.

Stomachum conroboret herba absinthij decocta cum uino austero, atq; ita subinde pota, si febres non erunt, quod si inquietudo fuerit, cum aqua coqui & dari debet, mirum est. Ad solitaneos stomachi dolores malagma sic compones, fœnigræci cyathum, lini seminis cyathum, ibisci purgati libram unam, aquæ s. IX. olei s. III. spumæ argenti libram unam, ceræ russæ ꝑ. I. s. hæc omnia in unum concorporabis & decoques, & cum malagma feceris in pannum induces, & stomacho appones, & circa uiscera tam diu habebis, & tam assidue adpones, donec dolor abscedat.

Ad stomachum fastidientem escam, & reuomentem, rosæ medium quod semen portat, id est ipsum florem croceum, contundes, & aluminis scissi, cyperi, bdellæ, absinthij succum, meliloti, rosæ siccæ, acaciæ, iris illyricæ, olei nardini, ceræ, opobalsami, pares mensuras harū omnium specierum conteres in mortario marmoreo, & stomacho epithematium mirificum superpones, ad ignem ut est consuetudo compositum. Epithematium optimum ad stomachum reparandum: mastiche s unciæ VI. aloes — III. styracis — II. ceræ ꝑ. I. nardi — VI. hæc pariter miscebis, & epithematium subtile facies, quo multis horis, certe hyeme per totum diem, uti poteris.

Ad dolorem stomachi uettonicæ radicis fasciculum in olla decoques ex aqua, eandemq; ollam sub diuo habeto opertam, cum stomachus dolore uexabitur usque ad tertias eandem aquam excoque, & inde cyathum unum bibendum ieiunus ad diem sume. Vriticam semen habentem in summo deme, ac diligenter laua, & ex ea sorbitionem facito bene conditam sine pipere, suauissime accipieris ad stomachum reficiendum.

Lactucæ nigræ semen quod ipsum ualde nigrum est in pila lignea tundum, cum melle subige atque permisce, & inde cotidie ieiunus sume cocleare plenum, bene stomacho laborantem accipies. *Oxyporium* Ad dolores stomachi ueteres, & ad stomachum fatigatum facies oxyporium sic. piperis seorsum teres semunciam, & bulbos x I. incoctos separatim nimium diligenter teres, & utrumq; miscebis, tum adijcies mellis optimi despumati s II. & ita in olla noua coques ad tertias, & sumes ieiunus diurna coclearia singula bina uel terna, tandiu donec corrigas stomachum laborantem. Butyri libram decoque quo usq; inde pars sexta decedat. tum cum eo serpyllum coque, & si patietur stomachus tuus, ieiunus illud fortiter manducabis: fin autem

autem fastidium erit, pulterem facies & tū in ea mixtū manducabis. Sal tritum ex mulso ieiunus contra dolorem stomachi qui biberit remediabitur. uenter quoque ossifragi arefactus & potioni aspersus, plurimum prodest.

Stomacho exulcerato, cicatricem hoc medicamentum inducet, aloes ʒ viii. misyos scripula viii. turis scripula viii. tunsa cribrataque, hæc melle optimo comprehendes. si plenius uel ualidius facere uolueris hoc medicamentum, myrrham & anethum ex tertio adijcies, & dimidium cocleare cum portione mulsi ieiunus accipies.

Stomachi dolorem concitatissime sedant, absinthij uncie tres, rutæ uncie iii. ex aqua ad dimidias coctæ & ieiuno ad mensuram potionis bonæ potui datæ.

Marrubij uiridis fasciculum decoques ex aceti sextarijs tribus, usque ad heminam. tum exprimes marrubium, & adijcies despumati mellis quartarium & iterum decoques, quo usque ad crassitudinem coeat, inde cocleare unum contra dolorem stomachi ieiunus accipies.

Herbæ uerbenæ tunsa & cribratæ pulueris coclearia quinque, laboranti stomachi dolore dabis ieiuno per triduum, in tribus optimi uini cyathis. cæteris prout uires erunt dato, febricitantibus sane ex aqua calida dare debes. sed si quis exulceratum stomachum habuerit, caprinum lac coctum frequenter bibat.

Rutæ semen cum sulphure uiuo minore mensura adiecto aceto conterito, atque ieiunus mane gustato, optime aduersum dolorem stomachi accipieris.

Reptinum stomachi dolorem tres ceputi longi purgati, & singuli cum melle sumpti statim sanant. nec non & terræ malum comestum dolores stomachi celeriter castigat.

Solutionem stomachi infirmitatemque confirmat oui semicocti uitellus & gallæ pars dimidia trita, si ante duas horas quàm cibus sumatur, mixta hæc cum uino hauriantur, sed uetere & tepefacto.

Rancorem stomachi temperat caro uaccina ex uini & aceti æqua portione discocta & cibo sumpta.

Stomachi rancor

Inflationem stomachi sedant, marathri, id est sceniculi, & aprij radices, in uino albo odorato uetere infusæ, de quo si ieiunus quis cyathos duos potet, cum calidæ aquæ cyatho mixtos, optime accipietur. rutæ quoque hortensis paululum cibo sumptum, uel in portione dilutum atque epotum, inflationes stomachi compescit.

Inflationem stomachi potentissime discutit, fimus uituli recens ex uino potui datus, hoc & dolores eius ex frigore aut cruditate obortos mirabiliter mulcet.

Stomachi inflatio

Remedium physicum magnum aduersum dolorem stomachi, in lamina argentea scribes & dices, arimatho aufer dolores stomachi illi quem peperit illa. eandem laminam lana ouis uiuæ inuolutam collo de licio suspendes, & id agens dices, aufer michi uel illi stomachi dolorem arimatho.

Dolorem

Dolorem & inflationem stomachi sanat iecur lupi, prius aqua coctum, mox arefactum & tritum potioniq; inspersum. Fastidium stomachi releuat papauer siluestre, quod gallice calocatanos dicitur, tritum & ex lacte caprino potui datum.

Epithema optimum ad stomachum reficiendum, mihicq; expertissimum, conficitur sic. mastiches, turis, nardispicæ, aloes, absinthij, singulas uncias, styracis — iis. croci — iis. ceræ, & medullæ ceruinæ, singulas libras. styracem & crocum pridie macera uino ueteri infusum, & sic diligenter tere, medullam & ceram remitte igni, cætera tinsa cribrataq; simul misce & ceroto superinfunde, & in panniculo utere ad stomachum duabus uel tribus horis, & si durius uidebitur quàm esse debet, oleum nardinum aut gleucinum adijce ut mollescat.

Hyssopum coctum cum oxymellite ieiunus, uel post cœnam, qui per cocleare cotidie accipiet, facilius conficiet cibum.

Radice[m] fœniculi in uini cyathum radito, & priusquam cœnes, uel cum dormitum ibis, potui sumito, quo facto melius digeres.

Laseric[um] ueri modicum, ex aquæ frigidæ cyatho dilutum, dormitum iturus bibe, digestorium mirum experieris. Mellis attici libram unam, uettonicę tritæ — iiii. in unum permisce, & pone ut conferueat, quod cum refrigerauerit, facies pastillos nucis auellanæ magnitudine & post cœnam singulos hauries, quo facto apprime quoslibet concoques cibos.

Embanima

Item aliud embamma digestorium optimum & utilissimum, sic. ligustici drach. iiii. gingiberis drach. i. petroselini drach. i. piperis drach. i. epithymi drach. i. & laseric[um] scripulum dimidium, tinsa hæc ac diligenter cribrata misceto cum passo, hoc facit & ad eos qui cibum tenere nō possunt, eumq; uomitibus reiectant, mox ergo ubi cibum sumpserint, dato pastillum ad modum nucis auellanæ de medicamine supra scripto, & ad præsens eos abstine potu, cito remediabis.

Epithematium uehementissimum ad cibum conficiendum, sic. zingiberis ex aceto macerati p. i. auri pigmenti p. i. feculæ p. i. calcis uiuæ drach. ii. sinopidis ponticæ p. i. lixiuæ s. i. trita hæc in ollâ nouâ mittes, & feruere facies simul, donec mellis crassitudinē habeant, & cū opus fuerit inducta panno calida uisceribus adpones. Cū ibis dormitū, zingiberis modicū sub lingua teneto, & ex pasca calida manus laua, optime digeres.

Vrticæ — iii. iris calydoniæ — iii. schœni — iii. cyperi — iii. magnetis — iii. petroselini — iii. inulæ — ii. piperis albi — ii. melle colliges hæc omnia trita & uteris oxyporio optimo ad digerendū, unde etiā cœnatus parū accipies.

Oxyporium

Cum te in lecto posueris, uentrem tuum perfricans dices ter, lupus ibat per uiam, per semitam, cruda uorabat, liquida bibebat. physicū hoc ad digerendum de experimento satis utile. Pulegium & nasturciū ex aqua simul decoctum, mane bibe, emendabis uel discuties cruditatem.

Quercus uiridis folia, cum salis spuma contrita, & potui data, remediabant cruditatem. Acorum ponticum tritum ex aqua calida, potum men-

sura

surā cyathi unius, ieiuni stomachum reficit cruditate depulsa.

Iis qui nec potu iuuatur, nec cibo, & stomachi ructus amarus patiuntur centaureā id est fel terrę contritam ad mensuram denarij argentei ex aquæ calidæ cyathis tribus bibendam ieiunis per triduum dabis, statim discutietur infirmitas.

Succum absinthij, quem Græci chylon absinthiu uocant, auellane magnitudine, in aquæ calidæ quartario bibendum da ieiuno, componetur stomachus, & adpetentiam ciborum habebit, quisquis patietur ex infirmitate fastidium.

Oxyporium mirum neronianum æstiuum & hyemale, si ei cum uolueris piperis aliquid adieceris, quod fastidium stomachi marcoremque deterget, conficitur sic. In musti recentis & dulcis congiuum ex uuis albis facti, atque in ollam grandem missi, adduntur cydonea v. non purgata, totidem mala punica, additur & sorborum maturorum sextarius, & rhus syriaci sextarius, croci scripulus. hæc coquuntur usque ad crustitudinem mellis, postea diligenter colantur, repositum medicamen seruatur in uitro signatum, sed omnino diligenter colatum, ut excrementa omnia separentur, inde datur ieiuno ligula plena grandis. hoc est oxyporium quo Nero utebatur ad digestionem, quod Marcellus medicus egregius ostendit, quod & nos usu probauimus. Nam & stomachum mire componit, & humores siccatur. excrementa quoque illa data dysentericis, mirabili efficacia profunt.

Ossifragi uenter madefactus adpositusque his ad stomachum qui cibos non conficiunt, utilissimus est, uel etiam si tantum manu teneatur, plurimum iuuat.

Oxyporium dionysianum ad digestionem, & ad rigorem stomachi, & ad confirmationem aqualiculi, conficitur sic. cydoneorum incoctorum tunforumque succi s. l. mellis despumati s. l. aceti optimi s. l. hæc in unum permixta uaso duplici decoquuntur, donec soliditas ad unum sextarium redigatur: additur pulueris petroselinii uncia una, cymini semuncia, & bene contemperatum medicamen uasculo uitreo conditur sub signaculo, atque inde codeare plenum à ieiuno accipitur.

Oxyporium olympianum polyetes ad digestionem parandam, accipit hæc. piperis — is. zingiberis — is. in puluerem redacta & creta hæc, dum ad digestionem temperanda erunt, ex melle dabis.

Oxyporium pancharianum ad digestionem, quod & aqualiculi corruptelas uel aciditates consumit & stomachum marcentem recreat, tertianam etiam cum uino & calida sub hora datum, mire tollit, conficitur sic. piperis uncias quatuor, emeseleos — i. zingiberis — is. ameos — i. anesi uncias duas, libystici — is. iuniperi hispani — i. ita ut iuniperum ablutum purgetur sublato semine, & sic teratur. hæc omnia in puluerem redacta reponuntur in doliolo uitreo signato, ligula plena ex mulla aqua datur ieiuno.

Ad cruditatem quæ nauseam facit remedium sic. uettonicæ drachma una, in oxymelitis cyathis tribus mixta potui datur. ius quoque pulli uel ubi coctus fuerit, cruditati opitulatur, si in primo prandio forbeat.

n Ad diger

Neronianum
oxyporium

Dionysianum
oxyporium

Olympianum
oxyporium

Ad digestionem parandam, iuniperi baccatum enuclearum, & zingiberis, & petroselini macedonici, & piperis uncias singulas, mellis libram unam. quæ sunt sicca tundes uel teres & cribrabis diligenter. postea mel coctum, id est despumatum admiscebis, & uteris medicamine & ieiunus, & post cœnam, per cocleare accepto quanta sit magnitudo auellanæ maioris.

*Acharistum
antidotum*

Ad stomachi dolorem in impetu cohibendum, pomorum cydoneorum cutem tolles, atque inde uncias quatuor, & pulegij unciam unam, piperis unciam unam, zingiberis uncias tres, alij gallici uncias tres, mellis selibram, aceti quod sufficiat adijcies, & diligenter trita omnia permiscebis, atque inde cocleare plenum dabis, etiam cibato. Antidotum acharistum multiplex, mirum. facit ad eos qui escam non digerunt, & qui male ructant, & ad stomachi dolorem, & ad lateris, & uessicæ, & renum molestias, & ad omnia quæ interius causas malæ ualitudinis habent, id est ad scotum, ad febrem cotidianam, & tercianã, & quartanã, ad sanguinem tussientes, ad suspiriosos, ad dysentericos & ad colicos, & ad hepaticos, & ad nimiam uigiliam, & ad strophum, & ad intestinorum dolorem. morsum etiam serpentis curat, ter ad diem uulneri impositum, uel potui datum. confectio hæc est, cinnamomi unciam I. myrræ uncias III. piperis — I. castorei semunciam, galbani — I. styracis — I. cassiæ fistulæ semunciam, piperis longi — I. costi — I. opij semunciam, spicæ nardi ε. croci ε. mellis attici 8. I. omnia ista tundes diligenter, & cernes bene, & in puluerem mollissimum redacta mensurabis, præter opium & galbanum. galbanum in olla noua excoques, ita ut ter bulliat super prunas: opium autem cum uino uetere teres, & permiscebis diligenter, & tum cætera omnia simul permiscebis diu, & diligenter agitata recondes sub signaculo, in pyxide buxea, aut in doliolo uitreo, & dabis cui uolueris ad modum auellanæ, cum mellis coclearibus tribus, uel quatuor. & postea dabis potionem calidæ aquæ, & cum dederis accipies mercedis quodcunq;: multi enim qui cito curati sunt, ingrati extiterunt, propter quod ipsum antidotum acharistum appellatur, id est sine gratia.

*Chymation
oxyporium*

Oxyporium quod dicitur chymation, facit ad calculos, & ad renium dolorem, & ad inflationem stomachi, phlegmaticis quoque prodest, & halycis, sed & tortiones & hæmorrhoidas curat, & quæ in ano nascuntur. restringit & menstrua nimia, & hepaticos & spleniticos, & tussicos solitaneos curat, & cadiuis prodest, accipit hæc. Inulæ — I. sceniculi feminis uncias tres, piperis nigri uncias II. tundes hæc separatim & cribrabis bene, & conficies uel permiscebis melle semicocto, & dabis nucis ponticæ magnitudine cum aqua calida. quidam hoc in oxymelite soluunt, quidam in uino mixto accipiunt, alij cõsuerunt cocleario accipere purum ad lapides eniciendos.

Descriptio panni rustici facientis ad uiscerum curationem sic. olei P. I. axungie ueteris P. I. butyri P. I. herbæ sabinae P. I. barbæ iouis P. I. tamdiu hæc decoques quam diu herbæ arefiant, postea colantur, & additur ceræ

ceræ libra, resinæ p. i. farinæ de pulegio p. i. pulueris de bacca lauri p. i. de firmo ouillo unde ouibus in lana hæserit p. i. hæc omnia in unum corpus rediguntur & permiscuntur, & inde pannus inducitur, & quotiens uolueris reparatus stomacho adponitur. Dia tessaron quod febrem sedat, & uiscera componit. accipit hæc, olei coclearia tria, aceti coclearia tria, mellis boni despumati coclearia tria, uini ueteris boni coclearia tria, hæc tã diu decoquuntur, quam diu omnia ad tria coclearia redigantur, & ita linteo inducta stomacho superponuntur, uel ieiuno tepida per cocleare dantur. facit hoc medicamen ad omnes stomachi molestias. Ad dolorem stomachi, uel tumorem, uel uiscerũ infirmitatem, remedium sic. succi ex absinthio s. i. aceti optimi s. i. olei mollis s. i. ceræ ponticæ libram unam, medullæ ceruicę — III. hæc lento igne decoques usq; ad mensurã sextarij. exinde linteum densum tingues, & mature in lecto uisceribus adpones, utendum in horam II.

Confectio oxymelis dia scilliu, ad stomachi causas sic. scillæ librã comminues de hastula lignea acuta minutissimis partibus, & superfundes illic aquæ nitidæ fontanæ s. III. ac die tota & nocte coopertum uas in quod hæc miseris, esse permittes. alia die in olla rudi cum ipsa scilla deferuere facies lento igni usq; ad sextarium aquæ, tum linteo nitido exprimes scillã ipsam ut sextarius ille defluat, adijcies huic sextario aceti optimi sextarium, & mellis optimi despumati p. II. rursum in eadem olla feruere usq; ad sextarium. tũ recondes in ampulla nitida, & signatum habebis, & cum imparationem stomachi senseris, coclearea singula planè tepefacta ieiunus accipies. Ad stomachi dolorem remedium physicum sic. in lapide iaspide exculpe draconem radiatum, ut habeat septem radios, & claude auro & utere in collo.

Iaspis draconis insignitus

Epithematium ad stomachum confirmandum sic, aloes — III. turis masculi — II. mastiches albæ semunciam, styracis — II. croci is. meliloti semunciam, ceræ ponticæ uel etiam rufæ uncias IIII. nardi uncias VI. ius absinthij pontici unc. I. hæc omnia separatim tussa & cribrata miscuntur & coquuntur, & inducuntur in panno atq; mature stomacho adponuntur. Ad digestionem parandam, quisquis sollicitus erit acorũ ieiunus cõmanducet, & iactet, radicẽ quoq; amarã & inlotã ieiunus cõmanducet. Nec nõ anethi semen etiã uiridis māducatũ iuuat. nã & somnũ cõciliat, & digestionẽ parat.

Cõpositio medicaminis subfragi, quod facit ad digestionẽ & uitia stomachi, siue aqualiculi. accipit hæc, petroselini macedonici — II. aprij feminis — I. sefeleos — V. piperis — V. nepetæ montanę — IIII. pulegij sicci quod in fumo nõ fuerit — IIII. thymi sicci & libystici etiam feminis — II. inulę radicis tussæ atq; cribratæ & zingiberis & ex his omnibus tussis atq; cribratis puluerẽ mollissimũ facies. adijcies deinde mellis optimi despumati quãtum putaueris mitti oportere, id est ut prope liquidæ ac tẽperatæ colligi possint species suprascriptæ, & sic recondes in uaso uitreo, & cũ uolueris ieiunus, cum tamẽ te digestũ senseris, singula coclearia nõ plenissima matutinis horis accipies.

Subfragium medicamen

n 2 Confectio

Confectio epithematij quod stomachi uetustas causas emendat, & ad digestionem confirmat, accipit hæc. sæuum taurinum, ceram, medullam ceruinam, axungiam ueterem, resinam terebinthinam, horum pondera singula æqualia, & mellis uncias tres, mastiches uncias III. simul miscebis, quæ liquanda fuerint, liquabis igni. Et quæ tundenda in puluerem tenuissimum rediges. & confectum medicamē linteo tenso induces, & stomacho uel uisceribus adpones, quod tamen ante momentum prandij detrahi conuenit.

Aliud Epithematium quod ad easdem stomachi causas efficaciter prodest sic. styracis uncias duas, aloes uncias duas, petroselini — I. ceræ libram I. nardi libram I. mastiches uncias II. resinæ frictæ pondo s. resinæ terebinthinæ uncias II. quæ liquida erunt, & quæ tundenda, similiter ut supra scriptis speciebus facies. & similiter medicamen usque ad horam prandij uteris.

Arete epith.

Item aliud epithematium quod arete dicitur, quod facit ad uetustas causas stomachi, accipit hæc. cardamomi unciam I. libani unciam I. ceræ unc. VI. resinæ uncias quatuor, styracis uncias II. olei cyprini unc. I. uini ueteris heminam. cardamomum & libanum semote tundendum & cribrandum, styrax uino infundendus, & reliqua quæ remittenda sunt, lento igne soluenda, & tum simul omnia permiscēda, quod epithema similiter linteo, aut phœnicio inducendum, & sic ad uiscera adponendum. & in horam prandij si non fatigauerit habendum, ita tamen ut aduerso pectore cuiuslibet pueri tepēfactum ponatur. Intyba decocta in cibo sumpta, aut eorum aqua pota, stomachum purgant. Herbam uettonicam mense Augusto lectam cum semine & radicibus suis, sed sine ferro erutam, arefactam diligenter & excussam ne terram habeat, contundes & cribrabis, ac pulueris eius tenuissimi cyathos duos, cum aquæ sextarijs sex in olla noua ad tertias decoques, ollamq; ipsam opertam sub diuo repositam habebis, ex qua si quando stomachi ardores concitabuntur, coclearia duo aut tria laboranti glutienda dabis, mire subuenies.

Herbæ uettonicæ fasciculum, herbæ nepetæ ac pulegij uirgulas singulas & salis paululum, cum uini ueteris heminis tribus in olla rudi usque ad heminā decoques, & ieiuno stomachico mane coclearia singula, aut eo amplius dabis.

Quotiens stomachi morsus sentire cœperis, glycyrizæ succum de surculo eius trahito, aut ipsam sub linguam ad magnitudinem cicerculi habeto, nec dolorem stomachi nec sitim senties.

Lacubulum tepidū incoctum, subinde sumptū, exulceratum quoq; stomachum sanabit. Coclea cruda deuorata, ita ut dentibus non tangatur, stomachū curat, certe languentē si per triduū sic sumatur, emendat. Cocleas sed ueras africanas cōditas ex sale & paulo olei coctas, sed non purgatas, qui ieiunus ternas aut quinas cotidie & frequenter sumperit, rarissimo stomachi dolore uexabit. certe si carbonib. tostę sumātur, melius profunt. Si quis cymini triti ex melle terna coclearia cotidie ieiunus accipiat, stomachi dolore

mire

mire carebit. Stomacho remedium optimum de experimento tale est. petroselini uncias tres, salis uncias duas, nardi spicæ unciam, amomi uncias duas, hyssopi — II. uettonicæ uncias duas. hæc omnia in cucumam fictilem nouam mittes quæ sit sextariorum nouem, eamq; aqua supplebis, & obturabis ut modicum spiramenti relinquant, & decoques ad tertias, ac denuo aqua supplebis, & rursus ad tertias decoques. tunc adijcies mellis optimi despumati quartariū, & tertia uice ad medias decoques, ac postea in uasculo uitreo aut fictili recondes sub signaculo, atq; ex eo aduersum stomachi laborem terna coclearia ex aqua calida, si febres erunt, aut ex condito ieiunus, si non erunt, fumes. Ne stomachus perfrigescat unctio saluberrima hæc est. foliorum lauri, & baccarum, scæno græci, samfuci, cupressi, roris marini, uncias singulas contundes, & in uini ueteris sextarijs v. per triduum macerabis, quarto die olei boni sextarios tres adijcies, & in olla rudi ad prunas non acres ita decoques, donec uinum consumatur, tunc colabis, & excrementa uel sordes abijcies, & rursus ollam cum medicamine ad tenues prunas repones, eiq; addes ceræ nitidæ libram, resinæ terebinthinæ purgariæ se libram. hæc omnia permixta & coagitata, ad modum ceroti recondes. & cū opus fuerit nō solum ad stomachi, sed etiam ad neruorum & musculorum perfrictionem uteris saluberrimo unguento. Antidotum Hadriani quo utebatur Cæsar Augustus, quæ potio dat omni corpori fortitudinem, quisquis enim ea usus fuerit, nec stomachi, nec iocineris, nec splenis, nec cordis, nec lateris, aut pulmonis, aut coxarum dolores patietur, sed nec tussis, nec perfrictiones, nec spasmos, nec coli dolores sentiet, nec dysentericus, nec hydropicus, nec suspiriosus, aut cholericus erit. facit etiam hoc remedium contra omnes humores noxios, & omnia uenena uel maleficia in cibo, aut in potionibus data. cōpositio ergo eius est talis. sceniculi seminis, cymini, gummis thebaici, phu, pulegij, origani, piperis albi, herbæ sabinæ, petroselini, cedri seminis, chamedropis, cassiæ bonæ, iouis barbæ, rapæ seminis, nardostachyos, iunci seminis, euforbij, echyos radicis, hoc est capsellæ, cyperi, pyrethri, trifolij seminis quo mulieres utuntur in capite, amomi, serpylli sicci, gentianæ, aristolochiæ longæ, rutæ agrestis seminis, omnium supra scriptarum specierum uncias singulas. Item rutæ radiculam, quæ facit ad porcorum incommoda, agni radicem, hociamfani siue agrimonix radicem, draconteæ radicem, quæ radix est quasi costum & beneolet, acori radicem. harum specierum singulas semuncias adpendes, & omnia uel infra uel supra scripta diligenter tansa & cribrata, in puluerem tenuissimum rediges, ac postea cum melle attico quātum ad spissitudinem sufficiat permiscebis, atq; ex eo cum opus fuerit, quanta auellanæ est magnitudo, ieiuno dare debebis.

Confectio aceti diascilliu, ad digestionem, & stomachi uitia sic. scillam fumes & inde tolles durissima quæque & proijcies, deinde omnia tenerrima concides minute ut habeant libram semis, eamq; crudam conijcies in

n 3 aceti

Stomachi perfrictio

Antidotum Hadriani

aceti congium unum acerrimi, & cum diu macerata fuerit, & combiberit, tolles scillam & exprimes, idc̄p acetum percolabis, & in uas bene picatum repones, eiusc̄p aceti ieiunus mane si sorbeas singula uel bina coclearia, stomachum curabis, & quod ad oris olidi ualetudinem attinet, hoc medicamento odor malus emēdabitur, & si in naso polypus fuerit hoc aceto gargarizato eijcitur. quod quidem acetum & ad claritatē oculorū, & ad auditū auriū optimum est, si adsidue gargarizetur: ad uocem quoq; & ad suspiriū & ad splenem, optimum remedium est. si quis autem inde ad diem sorbeat uel dimidium cyathum, colorem optimum habebit, & facilius suspirabit, & cibum melius conficiet. Nam si quis multum comederit, & non coxerit, & cibus ei in stomacho inacuerit sorbeat de hoc medicamento, continuo desinet crudus esse. ut scias uero quantam uim habeat, etiam caducis datum prodest. Nam si uel duos cyathos caduus inde sorbeat, & currat passus milleducenos quinquaginta ieiunus, mire remediabitur, si uel tertio aut quarto die id acceperit. quod si quis erit in accipiendo cotidie patiens, penitus carebit hoc morbo. hoc medicamen & uentos eijciet & uenas purgat. Nam is morbus ex uentorum multitudine mouetur. frigescit enim corpus de inparatione, & nauseam facit, & uomitus mouet. Si quis ergo hoc sumat, omnem escam & potionem bene concoquet, & nulla res ei nocebit, ac si uoles hoc medicamine phthisim sedare, adde uini dulcis paululum, & sic dato mixtum sorbere ieiuno. si quis sanguinē excreabit, hoc medicamine accepto, facile eijciet omnem molestiam, & uenæ ei purgabuntur, quodc̄p ad pulmones, & arterias corruptas attinet, per uomitū sanabitur, si hoc medicamento utatur adsidue. & si quem aqua intercutis tenebit, id est si hydropicus erit, sanabitur, faciliusc̄p curabitur si recens morbus fuerit. nam per urinam illum cito digeret, & quod ad splenem attinet extenuabitur. oportet ergo prius uidere unde quis morbus ueniat. si à splene erit, uenter soluetur, aut crura turgēbunt. dari itaq; oportebit mane ieiuno duos cyathos, certe uel unum cyathum si satis infirmus erit dato. quod si ab iecore erit morbus, mellis cyathū aut passi commisces cum cyatho eius aceti, idque per dies aliquot dabis, primum nanq; sudoribus uehementissimis, postea etiam urina multa purgabitur, deinde cibum & potionem libentissime sumet, omniac̄p cito concoquet. Ad stomachi dolorem arcendum, cymas sinapis uiridis ex aqua diligenter coques in olla noua, easc̄p conditas oleo & liquamine manducabis, sanē obserua ut paululum salis mittas dum coquantur, propter Bromum. Mel, rutam, cuminum, piper, simul tere & utere pro oxygato ad inhibendum stomachi dolorem, Papauer nostrate cum lacte suo simul decoques in aqua, & ipsam aquam diligenter colatam, stomachico cum melle attico potui dabis. Iris tunsa heminam, cyperi tunsi hemina, in uini aminæi sextariū infundes, ut una nocte macerētur, deinde addes resinæ terebinthinæ — IX. cere — III. quas cū olei cyprini selibra liquefacies. deinde

Caducus morbus unde mouetur

Bromus cyperi maris sinapis sale arcetur

deinde simul omnia miscebis & manibus subiges atque malagmaris more stomacho laboranti adpones. Ceram, adipem anserinam, & butyrum in se decoque, & in panno tenui stomacho calidum adpone confestim dolori stomachi subuenies. Peucedani radicem contritam ex uino qui frequenter biberit, nec stomachi dolorem, nec pulmonis inflationem patietur.

Item ad stomachi dolorem persici folia uiridia teres, & cum axungia uere purgata subiges, atque in panno ad stomachum pones. idem præstat mentastrum quod supra ripas nascitur similiter impositum. Oxiporium cydonite quod facit ad stomachum & tussim, empneumatosis quoque soluit, & digestionem citissimam præstat, conficitur sic. cydonea matura purgabis de foris, & deintus, & pensabis ad pondo tria, coquesque ex mulso in olla rudi, & cum fuerint cocta, eñcies de olla in catinum uel mortariū, separabis deinde succum illum quē excocta dimiserint. postea remittes cydonea ipsa in ollā, & tunc addes ibi aceti pondo duo, mellis optimi pondo tria, maligranati expressi sextarium unum, coques postea lento igni donec unū corpus fiat, & habeat mellis spissitudinem, postea aut refundes illud in mortarium, & teres diutissime, donec omnis duritia dissoluatur. & dum teris summam adijcies semunciam zingiberis & piperis triti — ii. petroselini — i. & simul iterū discoques, ac postea miscebis mulsam, ubi cocta fuerint cydonea, atque ita in uasculo uitreo recodes, & cum opus fuerit per cocleare ieiunus accipies. Stomaci & capitis dolores tussim quoque, lōgascq; ægritudines curat, & dysentericis medetur, leptopyrexias sanat, dolori etiam faucium & synanchæ succurrit, tale medicamen. piperis albi — is. mellis attici — is. asari — i. uettonicæ, saxifragæ, cassiæ fistulæ, pondus ut supra. hæc omnia trita cum despumato melle miscebis & dabis coclearium grande plenum ex condito mixtum, febricitanti uero ex aqua calida.

Antidotum multiplex ad multa remedia, recipit hæc. croci scrupulos xv. piperis albi uncias ii. s. amomi semunciam, pyretri semunciam, dauci cretici semunciam, folij malabathri, nardostachyos, cassiæ, apij seminis, euforbij, rutæ seminis, petroselini, rosæ sicce, opij, singulas semuncias, opobalsami ꝑ vi. mellis boni ꝑ ii. cinnami ꝑ. si non fuerit cinnamum, mittes cassiæ fistulæ duplum pro eo, & hæc omnia tansa cribrabis cribello tenui. & sic misces opium cum melle, & mittes in mortarium & diligentissime teres donec unum corpus fiat, ac sic omnia permixta mittes in doliolū uitreum. cū opus fuerit, ex hoc colicis fabæ ægyptiacæ magnitudine cum aquæ frigidæ cyathis tribus potui dabis, loci nerosis qui secur grauiter dolebunt, cum uino mulso dabis, ut supra scriptū est. epilepticis quos caducos dicunt, dabis ut supra. pleuriticis cū aquæ mulsæ dabis cyathis tribus. Stomachū dolentib. cū poscæ cyathis trib. dysentericis qui persoluto uentre sunt, cū aqua frigida dabis. periodicis febribus qui laborant, id est accessionibus diurnis & nocturnis, cum aqua calida dabis. quibus dentes dolent, & quibus sanguis de gingiuis defluit, cum posca frigida, aut

ii 4 cum

cum uino dabis, ita ut resolutum in ore teneant. Splenicis ex posca dabis. Paralyticis ex aqua calida. præcordia dolentibus, itidem ex aqua calida. tortiones uentris qui patiuntur, ex aqua calida dabis. morfiunculas leues qui patiuntur, ex aqua calida dabis. Secundas etiam mulieribus, quæ ex partu uel ex abortu remanserint, discutiet si ex succo fœnogræci cocti, uel ex mulsâ, bibendum detur. Apostemata etiam & omnia intrinsecus collecta expurgat, ex mulsâ datû, uel ex fœni græci succo. Sicca uero tussi laborantibus ex melle solo dabis. Ad uiam stillantem ex mulsâ gargarizandum dabis. his uero qui fungos uenenatos comederint cû oxymellis cyathis tribus dabis. Venenum si quis biberit ex succo ptisanæ resolutum accipiat. In omnibus sanè passionibus triduo cõtinuo dabis. si necesse fuerit, iterum alio triduo dabis. omnibus sanè quantum fabæ ægyptiacæ granum est dabis.

Confectio potionis ad omnem sanitatem utilis, & ad stomachi confirmationem, accipit hæc. lauri baccarum purgatarum unciam unam, myrræ — i. gentianæ — i. aristolochiæ rotundæ — i. puluerem tenuissimum ex his speciebus separatim tundis facies, & postea permiscebis & repones. & cû uti uolueris, cocleare unum cum portione calidæ aquæ ieiunus accipies, & interpositis diebus cum uolueris iterum accipies. Primo uere tamè incipies hac portione uti, & deinde quomodo uolueris, per tempora triduo cõtinuo uteris. Antidotum quod facit ad omnes dolores internos, & ad stomachum confirmandum, recipit hæc. apij seminis ʒxxi. anethi seminis ʒix. castorei ʒvi. piperis ʒiii. opij ʒiii. myrræ ʒiii. hæc omnia separatim tundes, & ex melle optimo temperabis, & cum uolueris dare portionem, in modum fabæ globulos facies, & dabis ex condito, siue uino uetere: sed si febris

*Atanasia anti
dotus*

Coclearii usus

citauerint, ex calida aqua. hæc confectio dicitur athanasia, facit ad lateris & ad coli, præcipue ad stomachi dolorem. Lini seminis, & fœnogræci, & fœniculi farinæ, singuli sextarij cum aqua mulsâ decocti, & in panno stomacho laboranti & uisceribus duris adpositi, plurimum profunt. Ad eos quos subito linqvit animus, & quibus mens alienatur, aut uertigo est, cocleæ cum suis testis tritæ incoctæ ita dantur per dies quinque, ut prima die cocleæ una, cum passi cyatho potanda detur. alia die duæ, cum duobus cyathis, tertia die tres, cum tribus cyathis, quarta die duæ, cum duobus cyathis, quinta die una cum cyatho uno. Potio efficacissima stomachi remedio, sic. apij seminis drach. vi. petroselini drach. iiii. spicæ nardi drach. iiii. myrræ drach. iiii. piperis longi drach. v. contrita uniuersa hæc diligenter in unum miscentur, deinde adijcitur mellis optimi despumati quod satis sit, atq; in uaso uitreo mixta seruatur. inde cum opus fuerit post balneum drach. iiii. aut etiam minus, si infirmior erit qui accepturus est, ex aqua calida, uel ex mulsâ, in portione dabuntur. Porri capitati excocti in cibo sumpti cum aceto plurimum profunt stomacho laboranti. Viticæ semen coctû iuuat stomachû, si cum pane māducetur, & cum iure suo. cydonea quoq; incoctâ, in melle

melle seruata, ieiuno data plurimum profunt. Thalassomeli quod iu Thalassomeli
 cundissime & inflationes deponit, & uentrem purgat sine stomachi uexati-
 one. est enim & odore & sapore gratissimo, quod hoc modo fieri debet. a-
 qua marina ex alto id est de profundo, uel aqua cælestis cum sale mixta, pa-
 ri mensuræ mellis optimi despumati permiscetur & seruatur in uaso fictili.
 & cum opus fuerit tepefaeta potui datur. Purgatorium efficax quod
 nec stomachum uexat, nec caput grauat, & bilem deducit. lactis caprini sex-
 tarium, salis ammoniaci — II. mellis optimi — I. in unum omnia diu contri-
 ta & permixta ieiuno potui dantur. sed post potionem diu inambulare de-
 bet, ut ipsa potio melius motu corporis proficit. Sambuci liber inter cor-
 ticem & furculum rasus & tritus, adq; nucis iuglâdis magnitudinē ex aqua
 uel mulso potus, miro modo detrahit bilem, ac stomachum releuat.

Vettonicæ herbæ folia in umbra arefacta contunde & cribra, atque ex
 eo puluere paululum & mellis decocti cyathum unum permisce. atq; inde
 post cœnâ ad magnitudinem ciceris transglutendum dabis ei qui cibum e-
 uomit statim, & non potest continere. Radicem ficulneam uini ueteris

cyatho uni inrade, & priusquàm cœnes uel cubitum eas bibito, si uitio sto-
 machi laborabis. Laseris ueri modicum ex aquæ frigidæ cyathis qua-

tuor dilue, & dormitum iturus bibe, ut cibum bene concoquas, aut eius radi-
 cem gustato dormitum uadens, idem tibi præstabit. Rorem marinum

ieiunus commanducet, aut in aqua calida excoctum bibat, qui cruditatem
 patietur, statim remediabitur. Compositio potionis ad dolorem sto-

machi siue ad nauseam reprimendam sic. herbæ mandragoræ quæ nasci-
 tur in locis montanis succus expressus ad pōderis scripulum dimidium, po-
 tatufq; ex aqua calida, uel ex mulsa, nauseam expellit. abundantiam phle-
 gmatiss purgat, sedatq; dolorem stomachi, & fastidium discutit. ultra hoc
 autem pondus ne dederis, quia nullius stomachus uim eius poterit sustine-
 re. Pulegium cum oxymelite decoctum, ad mensuram heminæ tepe-

factum, ieiuno & digesto dabis bibendum, nō solum stomachum reficies,
 sed etiam si circa cor aliquid erit uitij, eadem potione sanabitur. Ad sto-
 machum componendum uteris remedio tali satis commodo. rutā, apium,
 anethum, cyminum, æquis portionibus coques cū uini ueteris sextarijs duo-
 bus, postea addes olei amari s. i. & iterum coques, uel aliquandiu combulli-
 re permittes, atque inde cum utcunq; resederit feruor, per globum lanæ suc-
 cidæ stomacho quod sufficiat infundes, ita ut postea densus lanæ floccus su-
 pra stomachum iacentis ponatur. Post horam quàm hoc feceris de nardo
 tepido stomachum perfricabis, & de sabano molli leuiter detergebis. dein-
 de infirmum deambulare facies.

Confectio epithematij, quod sto-
 machi uetustas causas emendat, & ad digestionem confirmat. cerā, seuum
 taurinum, medullam ceruinam, axungiam ueterem, resinam terebinthinā,
 horum pondera singula æqualia mittes, deinde adijcies mellis — III. masti-
 ches

ches uncias tres, quæ liquanda fuerint liquabis, & quæ tundenda tundes, & sic confectum medicamen in linteo adponetur stomacho, quod ante momentum prandij subtrahi conuenit. Item aliud epithema quod efficaciter prodest stomacho & uisceribus. storacis — II. aloes — II. petroselini — I. ceræ libram unam, nardi p. I. mastiches — II. resinæ frictæ p. s. resinæ terebinthinæ — II. quæ liquanda sunt liquabis & quæ tundenda tundes & permiscebis, & sic confectum medicamen similiter linteo inductum stomacho adpones. Ad confirmandum stomachum uel conseruandum, si quis infirmum habet de quartanæ labore, epithematium tenue, axungia porcinæ, butyri, resinæ frictæ, herbæ sabinæ, ceræ rufæ, libras singulas, cerussæ — III. ceræ ponticæ — III. hæc omnia seorsum parata miscebis, & simul decoques, & sic uteris. *Polyarchium* Descriptio polyarchij ad stomachum post diutinas febrium molestias componendum. cassiæ — I. rosæ siccæ — I. cyperi — I. cardamomi — I. nardo stachyos — I. nardi celtici — I. malabathri — I. iris illyricæ — I. cenanthes — I. mastiches chiæ — I. croci — I. amomi — I. meliloti — I. absinthij — I. costi — I. guttæ ammoniaci — I. aloes — I. turis — I. myrræ — I. bdellij drach. VIII. styracis drach. X. in uino infusæ, xylobalsami drach. III. fchceni anthus drach. III. resinæ terebinthinæ drach. XLVIII. nardomyri drach. LXIII. ex quo cerotum faciēs adiectis olei rosei drach. LXVI. ceræ ponticæ drach. CXXVIII. opobalsami drach. XVI. hæc omnia tunsa cribrata, & cætera uino optimo madefacta, simul in mortario colliges, ex quibus trochisci uel madgalia fient. ceroto uero facto uel puluis supra scriptus uel ramenta miscentur. *Magdalia*

CORDIS DOLORI, ET CORCO, ET PRAECORDIjs, remedia rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXI.

PRæcordiorum dolorem catuli lactentes admoti uisceribus humanis, transferre in se adferuntur, idque exenteratis perfusisque uino deprehenditur uitiatas eorum uisceribus. Ad corcum carnem, in lamella stagnæa scribes, & ad collum suspendes hæc, ante uero etiam cane. corcu nec megito cantorem. utos utos utos, præparabo tibi uinum leue, libidinem discede anonita. In nomine dei Iacob, in nomine dei sabaoth. Item ad id aliud carmen, corce corcedo, stagnæ, pastores te inuenerunt, sine manibus collegerunt, sine foco coxerunt, sine dentibus comederunt. Tres uirgines in medio mari mensam marmoream positam habebant. duæ torquebant, & una retorquebat, quomodo hoc nunquam factum est, sic nunquam sciat illa gaioseia corci dolorem.

Ad cordis dolorem uel ad eos qui lumbricis in corde uexantur. aquam maluæ cum melle pari mensura permixtam tepidam ieiuni bibant.

Ad cordis dolorem herbæ erythrodani, id est caulis purpurei, hoc est marini

matini, uel sisimbriæ succum, ad plenitudinem conchulæ oblongæ, quam Græci telynen, alij chemam macram uocant, cum aqua calida prope noctem dormitum uadens bibat. Pinus uiridis aciculæ contritæ ex uino optimo potui datæ, cordis dolorem sedant, ita ut qui potionē acceperit pinguis escis abstineat. Dolorem cordis leuat cymini æthiopici commanducati succus frequenter transmissus. Aduersum cordis pulsus uel dolorem mirum remediū quod in lamella stagnea scribes, καρδιακω και γριαρκω και ριανκω. & phylacterium de styracē subfumigabis, & in collo ex licio suspendes: ita proderit ut stupeas. Ad dolorem præcordiorum cataplasma egregium. lini feminis sextarium unum, fceniculi feminis sextarium unum ex aqua mulsâ decoques, & in panno calido præcordijs sepius adplicabis, mire proderit. Cerotum ualde efficax ad cordis dolorem: ceræ selibram, olei cyprini selibram, absinthij pontici selibram. absinthium tundes, ceram remittes & permiscebis ac pro ceroto uteris. Qui præcordiorum ardore uexantur, si etiam febres & lumbricos habeant, hoc remedio sanabuntur. ouum crudum summitter apertum exinanies, idque implebis oleo uiridi, & defundes, & lotio uirginis pueri implebis, & defundes, tū adijcies parum mellis, & in unum cum ouī ipsius interioribus permiscebis, & potandum ieiuno dabis. hoc & sterus uetustissimum & lumbricos noxios pellit, & febrem acutissimam releuat. Bulbi excocti triti in lituram præcordiorum & uentris emolliunt. Item proficies si ocimum triueris & eo præcordia spissius inleueris. Fœniculi farina cum pari mensura mellis decocta, ceroti modo panno inlinitur, & calens tumori præcordiorum inponitur. Malagma ad præcordiorum tensionem & uentris ac stomachi duritiē diutinā cum dolore, quod & iecori & lieni prodest, conficitur sic. ceræ P. I. guttæ ammoniaci P. I. iris illyricæ denarios XXII. opopanacis denarios XX. anesi denarios XXV. fænogræci feminis ✕ . XXV. resinæ terebinthinæ. P. I. adipis suillæ ueteris P. I. aceti acris 8 . I. mellis P. II. mel cum aceto permiscendum est, atq; illic arida omnia die & nocte maceranda sunt. Terebinthinam uero & ceram & adipem liquefactā in unum cæteris admiscere oportet, & deinde manibus diutissime subige, donec sine offensione malagma temperatissimum fiat. Ad cordis pulsus, siue salivationem, succinum uerum mittes in aquam feruentem, & illic esse patieris, atque inde per triduum laboranti singulos cyathos tepefactos, si nimium erit frigus dabis bibendos, hoc remediū & hominibus & animalibus prodest.

AD HEPATIS SIVE IECORIS VITIA OMNIA, ET
molestias uniuersas, remedia rationabilia & physica diuersa
de experimentis.

CAPVT XXII.

Rutæ

RVT AE siluestris manipulo, in ollam nouā coniecto decocto, que ex tribus heminis aquæ ad heminam, adijcies mellis librā, rursusq; feruefacies, ex eo per triduum ieiuno potum dabis iocineris dolore nimio laboranti.

*Viueria
Hepatica
catapotia*

Hircinus sanguis adhuc calēs supra prunas excoctus, & cibatuī datus ieiuno, iocineroso mederi traditur.

Viueria tosta porcelli lactentis modo inassata, & cibo data ieiuno, mire iocineroso succurrit.

Hepaticæ experta sic. piper album & mastichen æquis portionibus tundes & cribrabis, rursusq; in mortario teres, at que ita oleo hispano optimo temperabis, ut sit spissum. inde catapotia facies magnitudine ciceris atque in sole siccabis, ut durefiant. tunc in pyxide recondes, & ex his unam pilulam ieiuno in ouo sorbili dabis, adijciesq; parū salis, sed per triduum dabis.

Tumori iocineris adprime medetur hoc remedium. inulæ radicis uncias tres, que Græce dicitur helenium, decoques ad medias in aquæ sextarijs tribus, atq; heminam ex ea ieiuno in dolore bibendam dabis idq; per triduum facies.

Ad ueteres iocineris dolores potio optima sic. nardispicæ ꝑ viii. croci ꝑ ii. myrræ ꝑ iii. cassiæ ꝑ viii. schœni ꝑ viii. omnia trita & cribrata melle optimo compræhendes & dabis ieiuno in potione ꝑ iii. ex aquæ mulsæ cyathis iii. quousq; uitium extirpes.

Dispnoea

Ad tumorem iocineris & ad dyspnœam remedium sic. petroselinī, costi, chamæpitys, æqua pōdera tundes cribrabis & dabis ieiuno epatico duo coclearia cum aqua mulsæ. Melanthium id est git, quantum cocleare recipitur, contere, & da cum uino tepido dulci bibendum ieiuno epatico.

Nimum laudatum iocinerosis remedium sic. picem duram contere, & ex ea da potandum ieiuno epatico cocleare unum cum uino austero.

In lamina stagnæa scribe. Ite *νερω*, & desuper nomen eius iocinerosi cui mederi uoles scribe. laminam uero licio ligatam collo eius suspendes, mundusq; id facito.

Absinthij florem, cassiam, crocum, nardispicam, assarum, schœni florem, folium, mastichen, xylobalsamum, amomum, cinnamum, ad drachmas septenas, aloes indicæ drachmas vi. tundes & cribrabis singula separatim eademq; miscebis, atq; inde coclearia bina ieiuno epatico cum mulsæ aqua tepida aut uino uetere austero per triduum dabis, quod remedium & ad digestionem, & ad crapulam deponendam facit.

Crapula

Antidotum ad epaticos si opolecini seminis, eupatorij, iocineris lupini, picis brutiæ, costi, fœnogræci, piperis: paria hæc tundes, cribrabis, & melle comprehendes, atque inde catapotia ad ciceris magnitudinem ex aqua calida dabis.

*Philonium
antidotū*

Antidotum philonium ad iocineris & ad omnium uiscerum intrinsecus dolorem sic. croci drach. v. pyretti drach. i. piperis albi drachm. xx. hyoscyami drach. xx. euforbij drach. i. nardi indici drach. i. opij drach. x. quæ sunt sicca tunduntur, cætera in mortario conteruntur, & permixta melle comprehenduntur. Hæc potio his modis ieiunis danda est: cœliacis & colicis qui sine febre erunt; ex aqua frigida; febriculentis ex aqua in qua anethum

anethum ad tertias decoctum fuerit. in declinatione uero febris, ad magnitudinem auellanæ. spleniticis ex aqua cū cappare decocta cyathis tribus, magnitudine qua supra. epaticis dimidium auellanæ modum, febriculentis ex hydromellis cyatho, uel ex aqua mulsa, in qua anethum cum surculis suis fuerit decoctum. orthopnoicis, magnitudine auellanæ remissa in aceti scillitici coclearibus quatuor, ex aquæ calidæ cyathis quatuor. ad spasmodum & cordis dolorem uel tremorem, ex aquæ mulsæ cyatho magnitudine auellanæ. Ad lateris dolorem ex aqua mulsa magnitudine auellanæ, contra noctē dabitur. ad singultus & quibus frigus etiā æstate infederit, ex aqua mulsa, modo auellanæ. pthificis ex succo ptisanæ, uel ex mulsi cyathis tribus modo auellanæ. dysentericis ex posca cyathis duobus, modo ciceris arietini. Auriginosis ex aquæ mulsæ cyathis duobus, auellanæ duplum. dysuriæ & calculo ex aquæ cyathis trib. in qua tres manipuli apij fuerint decocti, magnitudine auellanæ. Potio ad epar utilissima, præterea hæc ipsa cōpertū & præsentaneum remedium est, etiā ad lateris dolorē. accipit hæc. piperis — i. costi — i. lupini sicci amari — i. hæc omnia sicca tunsa cribrata mixta simul repones, cum opus fuerit unum cocleare plenum, uel si uires infirmiores sunt, rasum id est rudatū, cum uino austero ieiuno epatico per dies tres uel quinque cōtinuos dabis. ita ut in eo latere complicatus aliquandiu iaceat, & cooperiat se sagis. & cum cœperit sudare, leuet se & deambulet diu. Item expertum atq; utile ad epar remediū, de folijs fici aridis, id est siccatis sub umbra & arefactis, tritis cribratisq; de quo puluere cum condito ad mensuram tria coclearia accipiet epaticus ieiunus, & in eo latere diutule iacebit. deinde ambulabit, & per triduum continuum hoc medicamen accipiet similiter obseruans. Prodest mirifice hæc compositio ad tumorē & dolorē cum duricia iocineris & lienis. item ad renium dolorē benefacit. nā & colorē corporis restituit, qui propter uitia supradictarū partiū corrumpitur, pallidusq; conspicitur. prodest hoc idem medicamētum, etiam ad aquæ mutationes, id est ad hydropē. cōficitur sic. croci * x. nardi * ii. cassiæ * ii. costi * is. schœni * i. cinnami * i. myrræ stactæ * i. mellis optimi * xxv. datur ieiuno quarta faba est ægyptia ex mulsi cyathis iiii. Remedium efficax ad iocineris duritiam ueterem, quod & hydropicos, & lienosos, & arquatos, & quibus opus est moueri urinam, potentissime sanat. muliebribus quoq; causis prodest, nam & ex partu residua purgat, & mammis tumentibus prodest. perducitur illud, id est potari, ex mulso uino oportet, conficitur sic. anesi * ix. dauci * iii. petroselini idem, iuniperi idem, silis idem, tragacanthi * i s. panacis radicis denarios viii. iris, myrræ, costi, amomi, singulorum denarios senos, cinnami * iii. cassiæ * vi. smyrnij quod est semen holeris atri * viii. nardi syriacæ * iii. acori * viii. balsami seminis * vi. opij * v. erui moliti s. i. scillæ coctæ * ii. uini chij aut lesbij quod satis erit. pastilli ex his in puluerem redactis, fiunt denariorum duum uel trium, & dantur cum opus

o est ex

est ex mulso, ieiuno & digesto. Antidotos quæ zopyre dicitur, facit non solum ad iocineris, sed & ad lateris, & ad pectoris, & ad uesticæ dolores & ad tussim ueterē, & ad hydropicos, & arquatos, & lienosos, & ad eos qui mala medicamenta sumperint, quæ siue postea data, siue ante pota fuerint, per hoc remedium non nocebunt, conficitur sic. myrræ * viiis. nardi syriacæ * v s. croci * i s. schœni * ii. cassiæ * iii. cinnami denarios vi. piperis albi * i. piperis longi * i. turis * i. scordij denarios iii. polij * iii. rosæ aridæ * iii. rapæ feminis * iii. anatis sanguinis recentis * iii. eiusdem aridi sanguinis * iii. melle miscentur cõtusa & cribrata omnia, donec habeant ipsius mellis temperaturam, inde plenum cocleare datur, sed à serpente percussis, aut morsis, ex uino, cæteris ex mulso uel aqua dari oportet. Malagma ad omnem uiscerum dolorem, præcipue ad iocineris stricturas, conficitur sic. nardi celticæ id est saliuicæ * xi. iris * viii. meliloti quod à nobis fertula cãpana dicitur * xxv. cyperi * viii. ammoniaci thymiamatis, & styracis * viii. cardamomi * vii. croci idem. omnia supra dicta contusa & cribrata uno die & nocte in uino uetere macerantur, præter ammoniacum, hoc enim aceto dilui oportet, post hæc ceræ p. ii. resinæ frictæ p. i. olei rosei p. ii. uel tria, ut sufficiens uisum fuerit addentur, liquefiunt quæ liquefieri debent, & refrigerata atq; rasa cæteris miscentur, atq; unum corpus ita fit, ut diligentissime subigantur. hoc & ad præcordiorum tensionem benefacit, & ad uesticæ dolorem. Attali regis medicamentũ, quod facit præcipue ad iocineris uitia, & ad auriginem, & ad aquã intercutē, & ad lienosos, & ad præcordiorum inflationem, & ad pectoris dolorem, & ad eos qui colorem luridum habent, conficitur sic. croci * x. nardi indici * ii. cassiæ * ii. myrræ * i. cinnami * i. schœni floris * i. costi — i. hæc seorsum contunduntur & cribrantur, deinde ex singulis eorum supradictis pondera sumuntur, & in unum melle mixta colliguntur, atque in pyxide argentea reponuntur. inde datur cum opus est fabæ ægyptiæ magnitudo cum mulsi cyathis trib. si sine febre fuerint qui sumpturi sunt, si febricitabunt, ex aqua mulsa dabitur. prodest etiam calculosis hæc cõpositio, sed ad omnes causas ieiunis & maxime digestis oportune dari debet. Ad dolorem iocineris physicũ remedium sic. calculus siue lapillus qui à calculoso fuerit eiectus, super iecur dolentis alligatus statim proderit. Glycea pota & uentrem laxabit, & iocineri proderit, & digestionē stomachi opitulabitur, quam glyceã sic facies. aceti s. i. mellis p. ii. aloes — iii. sceniculi radices p. ii. quas sublata cortice diligēter sic cabis, & tundes, atq; una nocte in aceto macerabis. postera uero die excoques ad medias & colabis, tunc admiscebis mel & coques sufficiēter, atq; ab igne sublatũ refrigerabis ut tepescat, postea aloen teres, & miscebis, præterea apij uiridis pugnum plenum, & tantundem rutæ uiridis addes. hæc omnia ad spissitudinem mellis cocta colabis & refrigerabis atque inde coclearia terna cum aqua calida ieiuno & digesto per triduum dabis.

Attali regis
medicamentũ

Glycea potio
dulcis

Item

Item ad iocineris dolorem remedium sic. lupinum, absinthium, costū, fœnū græcū sed quod tostum sit, pari pondere hæc sicca tundes, & cribro medicinali cribrabis. unde ieiuno cocleare propēsum ex aqua calida per triduum dabis, quod intermissis aliquot diebus, rursus per triduum similiter bibendum dabis. memento tamen ut fœnum græcum diligenter torreatur, ut bene tundi possit, & omnia obseruet quæ infra scripta sunt qui remedium accepturus erit. Iecur lupi sublatum luna decrescente in fumo ponitur, & cum siccatum est teritur, inde particula trita miscetur pulueri æquis portionibus facto de fœnogræco, lupino, & absinthio & costo, ita ut ex eo quod in se totum permixtum fuerit, mensura coclearis cumulati detur ad diem nō febricitanti ex uino mixto, si febricitabit ex aqua. ita ut per triduum hoc medicamen ieiunus accipiat, & porrecto brachio in dextro latere uel semihora iaceat. inde diutissime deambulet, & tardissime cibum sumat, & obseruet ut illo triduo purissimus & digestissimus sit, & frigidam non bibat, neque salsum aliquid aut dulce manducet.

Violas agrestes siue siluestres conteres, & succum earum cum pari pondere mellis decoques, & ex eo coclearia terna ieiuno ad diem iecoritico dabis. ad lateris autem dolorem si ex iecoris causa fuerit thymi scripulos duos, & aquæ quartarium dimidium ieiunus bibet.

Compositio medicaminis ad iecur, quod diateffaron dicitur Diateffaron
 costi — i. fœnogræci — i. inulæ radice — i. fœniculi radice — i. hæc omnia separatim diligenter tundes & cribrabis, & delicatissimum puluerem mensurabis & postea permiscebis, sed in sole omnia bene siccato antequam contundas, & in una portione cocleare plenum mitte. sano ex uino, febricitanti ex aqua calida, uel ex mulsa aqua, ut uentrem soluat, potui ieiuno per triduum dabis, ita ut accepta portione in dextro latere aliquādiu iaceat, & postea diu deambulet, & digestissimus cibos sumat. hoc remedio scitote nihil esse præstantius, etiam si fœminis, sed non prægnantibus detur.

De medio osse Sepiæ os
 sepiæ, quod est molle, puluerem facies, & in mixtione conditi optimi iecoritico ieiuno per triduum dabis, ita ut in dextro latere aliquādiu iaceat cū acceperit, & postea diutissime deambulet.

Ad iocineris dolorē remediū sic. intyborū succi hemina, aquæ cyathos tres miscebis simul, & calidū dabis, donec totū triduo perbibatur. quod si ex ipso dolore cui medendū est turgidus & indigestus fuerit, porrū capitatum incoctum manducet. Gentianam ex passo decoques & ieiuno iecoritico per triduum bibendam dabis.

Piperis albi grana XL. salicis folia ad hanc mensuram ut fasciculus inter digitos duos & pollicē teneatur, cucumeris quoque quantū tribus digitis tollere potueris, contere in unum, & per triduum iecoritico ieiuno da ex aqua calida bibendum. Costi semunciam, aloes epatidis — i. mastiches granorū — ii. eupatorij — i. piperis — ii. amomi semunciam, rhapsontici semunciam, aloen & mastichen simul teres & cribrabis bene. reliquas species in pila tundes, & cribrabis bene, & omnes postea in unū cōfundes, & repones diligen

ter in pyxide qualicunq; cum uolueris potionē dare iccoris uitio laboranti, in olla uel caccabo rudi sed excocto, quartarium scenogræci decoques. primam aquā fundes cū feruere cœperit, & aliā fundes cū feruebit. tertiam coques ad tertias, & repones uas in quo ad tertias decoxeris scenogræcū, cum succo & humore suo, & inde potionem in calicem mittes, & addes de puluere supra scripto coclearia plenum. & quando accipit is cui medendū erit, digestus & ieiunus accipiat, & acceptam potionem bene digerat, ita ut cum biberit, tenso brachio dextro iaceat in ipso latere, & hoc per triduum similiter faciat. hæc potio iccoriticos etiam ueteres mire sanat. Epaticis herba centaurea ex uino decocta, ac potui ieiunis data, mirifice auxiliatur. Herbe uettonicæ in umbra arefactæ puluis, ex aquæ calidæ cyathis duobus, ieiuno iccoritico potui datus, magnifice prodest. Potio saluberrima ad epaticos, à Procliano medico ostensa Ficatium lupi integrum folijs lauri inuolues, & ita ad solem uel ad ignem siccabis, & siccatum diligenter sublatis folijs in puluerem rediges. quem puluerem in uasculo nitido seruabis, atque ex eo coclearia duo, cum piperis granis decem tritis, adiecto melle optimo despumato quantum sufficiat, cum caroeni cyatho, in potione ieiuno dabis, quam prius ferro candenti calefacies, & diligenter in mortario permiscebis, sedentique in lecto dabis, ita ut accepta potione contractis genibus hora integra in dextro latere iaceat, & postea uel una hora deambulet. Herba uerbenæ solstitio lectæ puluis, in coclearibus quinque cum uini aminci cyathis tribus, ieiuno potui datus mirifice prodest, sed pro ætate aut uiribus uniuscuiusq; potionem dabis. Asini iecur tritum, cum petroselino & nucibus iuglandibus purgatis ac melle inlitis, in cibo datum epatico ieiuno, mirabile est. Procliani medici remedium de experimento, ad epatis suppurationes, & ulcera & apostemata, sic. sagapeni uncias ii. myrræ troglodytidis uncias iii. cardamomi uncias vi. castorei uncias iii. piperis albi uncias duas, aut si album non fuerit, duplum de nigro mittes, opij optimi uncias ii. hæc omnia tinsa & cribrata per impubes pueros, aqua pluuiali miscebis, & facies trochiscos de binis drachmis. qui trochisci in umbra, nō in sole siccantur. uiris uel senioribus integros, pueris uel minoribus dimidios trochiscos, infusos in aqua calida dabis, id est non febricitanti cum uini austeri meri cyatho uno, infirmo autem ex aqua calida dabitur. sed quibus medendum erit nihil pingue manducet, non oleum, nō carnem, sed de lenticulæ farina puluem, cum oxymelle coctam, admixto anetho & pulegio manducent, & postea postea quam excreare uel sitire cœperint, tepidam accipiant, & sensim bibant. Qui palmulas dactylos ex aceto frequenter manducauerit, iocineris dolore catebit. De lupi præda, id est, de reliquijs ueruecis, aut capræ, aut cuiuslibet animantis, quam comederit carnem, uel pellem, uel os, collige & serua. & quando aliquis iecur doluerit, inde eum tange, continuo sanabitur.

Origanum

Origanum in aqua decoque ad tertias, & postea mitte mellis quod sufficiat atq; iterum decoq; diligenter ut bulliat, & inde da epatico ieiuno quod satis sit assidue bibendum, ualde subuenies. Lacertam uiridem prende, & de acuta parte cannae iecur ei tolle, & in phœnicio uel panno naturaliter nigro alliga, atque ad dextram partem lateris, aut brachij laboranti epatico suspende, sed uiuam lacertam dimitte, & dicito ei. ecce dimitto te uiuam: uide ut ego quemcunque hinc tetigero epar non doleat.

Ad duritiam iocineris molliendam, & quamlibet ueterem dolorem sedandum benefacit cunilæ aridæ, quam satureiam quidam uocant, in puluerem redactæ denarius unus, ex mulsi cyathis duobus si non febricitabit, uel totidem calidæ aquæ, si febriculentus erit, assidue datus. Ad iecoris dolorem potio salubris conficitur sic. piperis — i. eupatorij — i. costi — iii. bacani — ii. scœnigræci — is. omnia hæc trita & creta seruabis, & cum usus exegerit dabis in uini potione codeare plenū ieiuno, ita ut in dextro latere tenso brachio iaceat cum acceperit. Epithematium ad iecur sanandum sic. guttæ ammoniaci p. ii. ceræ tantundem, olei rosei tantundem, croci — i. gutta ammoniaci cum bono aceto teritur, donec bene trita sit, & glutinosa fiat, crocum si siccum est tunsū & cribratum, guttæ ammoniaci admiscetur, & diu teritur, si humidum est in aceto madefactum primum separatim, deinde cum gutta ammoniaci teritur. quibus tritis cerotum de roseo oleo & cera punica factum refrigeratum admiscetur, & tam diu teritur uel subigitur, donec unum corpus fiat, ut magdalia inde formentur, quæ stomacho phœnicio inducta imponantur.

AD LIENIS SIVE SPLENIS VITIA OMNIA,
& molestias uniuersas, remedia rationabilia & physica
diuersa de experimentis.

CAPVT XXIII.

Ad lienosos benefacit tamarici longe à mari collecti arefacti & contusi pulueris denarius unus, aut pondus uictoriati datum ex aqua ieiunis uel ex posca. Prodest lienosis inula arida campana contusa & cribrata mensura denarij unius ex uini ueteris mixti cyathis quatuor ieiunis data. Potio ad lienosos sic. balani quo unguentarij utuntur, denarios duos, capparis radice * i. hederæ nigrae *Periclymenos* baccarum denarios duos, periclymeni, quam syluæ matrem uocamus * s. galbani denarij s. cardami nigri, id est nasturcij seminis * iis. piperis nigri * i. scillæ coctæ * ii. hæc omnia colliguntur ex melle, fiunt globuli parui, dantur denarij duo uel unus pro ætate aut infirmitate ex oxymelle uel ex aceto mixto, in cyathis quatuor aut tribus. eadem potio benefacit ad hydropicos ex aqua mulsa data, nam urinam mouet plurimum per quã purgantur. Lienosos sanat, extra cutem impositum, sinapi aceto pridie ma
o } ceratum

Sinapis ceratum & tritum adiecta lenticula ex aceto cocta . oportet autem à parte lienis impositum medicamentum tam diu illic esse, donec dolorem pati nō possint qui utuntur. postea solio calido demittantur, ubi plures eos contineant dum desinit feruor, alioqui exilient ad primum feruorem, maior enim in cute fit dolor calda tactis. postea ceroto rosaceo eos perungi oportebit.

Aliud lienosis remedium eadem ratione impositum . sinapis cyathos duos, git cyathos duos, nasturcij cyathos IIII. myrobalani corticis cyathos IIII. piperis cyathos II. sinapi pridie aceto acri maceratum, deinde tritū, contusis ceteris permiscetur, pannoq; inlito medicamentū inponitur, fasciaq; longissima alligatur, uel pluribus in unū cōmissis, quo tardius soluatur. hoc efficacissimum remedium est, & multorū annorū lienosis omnes causas tollit, atq; duriciam, sed post hoc si quæ reliquie manserint, ammoniaco tollendæ erunt frequenter illic inlito . Infantibus lienosis dari oportebit aquā calidam in qua candens ferrum dimittatur, uel lac caprinū semicoctū, si capræ tantūmodo hedera pascantur. proderit his & sinapi siccū contusum ceroto tenui mixtum, extra cutem impositum, ut fascia diligenter ligetur. Malagma ad lienosos, & ad iocineris tumorem, sic. ammoniaci guttæ pondo I. ceræ P. I. rosæ pondo I. ammoniacū ex aceto teritur, mixto crocomagmate quantum colorare possit. ammoniacū itaq; teritur quo usq; leue fiat, & melis crassi habeat spissitudinem . postea cera liquefacta & rosa adijcitur, ac prius mortario bene & pistillo commixta, manu utraque subiguntur . facit hoc malagma & ad luxum, & ad capitis dolorem, fronti superpositum.

Malagma ad lienosos sic. myrobalani P. I. aphronitri ✕ XXX. capparidis radicis ✕ XXV. cardamomi ✕ XXV. ammoniaci guttæ. ✕ XXX. ceræ P. I. irini olei P. S. cera irino soluitur, quibus ammoniacum aceto dilutum miscetur, postea arida quæ sunt cribrata admiscetur, & sic diu in mortario teruntur. deinde manibus bene subiguntur. Medicamentū Iunij Crispi, quod appellatur ambrosia. hoc ex mulso datū lienosis præcipuū præstat auxiliū, phthificis quoq; & his qui difficulter ex imbecillitate lōga reficiūtur, & qui mali sunt coloris, nec non ad alia multa uitia satis utile est, recipit hæc. croci optimi ✕ II. cinnami, nardi, costi, cassiæ, myrræ, schœni floris, singulorū ✕ singulos. his contusis & cribratis mellis attici admiscetur quod satis sit. inde datur ex calida aqua ad supra dicta omnia uitia quantum fabæ nostratis modus est. Lienosis prodest hyacinthi seminis denarius dimidius potus ex aceto & melle, polion herba, uel tamarici folia, aut eiusdem semen, aut cortex, uel herba quam nos utrum, Græci isatida uocant, qua infectores utuntur, similiter pota plurimum prodest. Ammoniaci denarius dimidius, piperis grana quinque, rubi teneri cauliculi tres, hæc in unum trita miscentur, & dantur omnia ieiuno lienoso una portione, ex aceti semimixti cyatho uno, mire aduersum dolorem & duritiam lienis prodest.

Capparidis radicis uel corticis, scillæ bulbi aridi ex interiore parte, radicis quoque panacis, singulorum denarij deni, contusi & cribrati, aceto

& melle consparguntur . fiunt pastilli denariorum singulorum , dan-
tur lienosis ex aceto & melle . quidam addiderunt his , piperis & uitis albæ
radicis denarios decem , tritos . facit hoc medicamentum his additis , & ad
hydropicos , & ad suspiriosos , est hoc utile de experimento . Inponen-
da sunt lienosis , & maxime his quorum nimium duri & tumidi sunt lienes ,
medicamenta huiusmodi , sinapis & pyretri , paria pondera ex aceto trita
chartæque inlita quam horis tribus habeant . deinde cum dolorem intole-
rabilem ferre non potuerint deducendi sunt in balneum , & ibi in solium
calidum dimittendi & fouendi præcipue his locis in quibus medicamen-
tum habuerunt inpositum , sed a fortioribus retinendi sunt in solio , exiliunt
enim subinde , & fugere conantur non sustinentes feruorem . à solio uero
unguendi sunt oleo , & tergendi , tum cerotum ex rosa inponendum locis
perustis , quæ in sequentibus diebus , si satis exusta fuerint , curari debent .

Pinguis fici aridæ contusæ denarios xxv . capparis , radicis siue corti-
cis denarios quinque , aphronitri denarios quatuor , hyssopi fasciculum . con-
tusa hæc melle temperantur , donec ceroti habeant temperaturam , dein-
de inlita linteolo super lienem ponuntur , & duabus uel amplius horis illic
habentur . deinde is qui curatur ad balineum ducitur & in solio calido ali-
quandiu fouetur . Malagma lienosis utile sic . ceræ libram unam , am-
moniaci guttæ denarios decem , lapidis assij floris , id est cineris denarios ui-
ginti quinque , balani quo unguentarij utuntur denarios xvi . bdelle denarios
xvi . croci denarios iii . resinæ pityinæ ✕ xxii . olei laurini sextarium dimi-
dium . aceti p . iiii . hoc genere componitur hoc quod niliacum malagma di-
citur . arida ex aceto tam diu teruntur , donec leuia facta habeant mellis spis-
situdinem , quæ ad ignem soluenda sunt cum oleo & adipe liquefacta in mor-
tarium super trita infunduntur . deinde uniuersa permixta cum refrigerata
fuerint , manibus subiguntur .

Ad lienes qui non ab infantia , sed postea
induruerunt , malagma sic . myrobalani , panacis , pyretri pondo singula , bal-
sami seminis ✕ x . sinapis p . i . his tritis acetum acre miscetur , & diu permixtio
ista subigitur . cumque ex ea malagma factum fuerit , rubrica coloratur , & im-
ponitur , atque tribus horis habetur . post hoc in balineum homo ducitur , &
solio diu fouetur . Aeris florem tritum bene cum sinapi , aut etiam solum ,
mittes in acetum , simulque in bucculari decoques . ita ut aliquandiu illic bulliant ,
& ad similitudinem pultriculæ spissentur . postea in uaccinam uesticam calida
ea transferes , ita ut duob . digitis liquori huic uestica maior sit , tum spleni satis
calidum medicamen adpones , ligabis fascia , tertia dies solues . mirabili gratula-
beris remedio .

Guttam ammoniaci in acetum scilliticum infundes .
post biduum ita teres ut in panno possit induci , quo facto spleni adpones ,
& fascea diligenter ligabis , & uteris tamdiu donec per se consumatur , & si-
ne balneo abstergeatur . Ad splenis dolorem expertissimum remedium sic .
cardamomi , pyretri , sinapis , turis masculi , aphronitri , equalia pondera de sin-

o 4 gulis

*Niliacum mala-
gma*

gulis speciebus contundes & coques in aceto scillitico, & in unū misceris, locumque cui medicamen adpones, frequentius detergebis, & adpositū mane medicamentum in horam septimam esse patieris. postea eum cui medebere, ad balneas ire præcipies, atque in calida diu foueri facies. Ad splenem remedium mirum sic. picis duræ optime tritæ — i. & costi triti — ii. permiscebis, & ex eo singulas potiones ex uino uetere mane ieiuno per triduum dabis, ita ut in sinistro latere qui accipit diu iaceat. Ad splenis dolorem remedium efficax sic. gallas de quibus encaustum fit, quantas uolueris pone super carbones uiuos, & exures non nimie, ita ut puluerem de his in quo sit aliquis sapor gallarum facere possis. de quo puluere optime trito coclearre plenum mittes in potionem uini uetustissimi, & potetur. Ebuli contusi succū coclearia tria ex uini ueteris cyathis tribus per triduum da lienoso bibendum, ita ut ebulum semper secum habeat qui remedium accipit, nec terra ipsum ebulum ferrumue tangat. Cornum bouis combures ex ea parte qua capiti adhæret, & in puluerē tenuissimum redige, atque ex eo puluere coclearia duo, cum aquæ calidæ cyathis tribus, & paululo aceti, ieiuno splenitico per triduum da bibendum. Cataplasma ad splenem, quod Iatuaris medicus ostendit, sic: pyretri — iii. myrobalani — iii. grani sinapis — iii. cardamomi — iii. urticæ seminis — iii. piperis — iii. hæc omnia teres & cribrabis diligenter, & cum aceto scillitico permiscebis, ut unum corpus facias, atque inde cataplasma in panno denso supra splenem impones, sed prius locum ipsum cui medicamen impositurus es, ex nitro aqua remisso lauabis, ita ut spuma uel pinguedo nitri illic adhereat. Cataplasma ad splenem de experimento sic. allium purgabis, & ante diem in acetum acerrimū infundes mature, cum positurus eris, teres cum ipso aceto, uel de aceto sublatum, ita ut spissum sit sicut cataplasma, & tepidum supra splenē adpones, & fascia cōligabis, & uteris usque ad horas prandij. hoc si triduo cōtinuo usus fueris, mirū remedium experieris, sed patientia opus est aduersum uim medicaminis, quod plus proderit si postea balineis utaris & in solio calido diu fouearis. Herba cyclaminis quæ orbicularis appellatur radix suspensa collo, ita ut contra lienem dolentem sit alligata, efficaciter medetur.

Porri primitiui sectiui succus expressus, & aceto pari mensura inmixtus, absorptusque à lienoso sæpius prodest. Chamepitys cum oxymelle, & absinthio paribus mensuris decocta, & potui data, utiliter lienosis occurrit.

Herba salutaris, id est spina alba qua Christus coronatus est, quæ uel *Equilingua* lut uiam habet, lienem leniter in eodem loco perfricata sanabit. Equilingua arefacta, & ad leuitatem trita atque ex uino potui data, protinus utilitatem suam sedato lienis dolore manifestat. Stercus mulinum cum oxymelle lienosis potui datum dolores efficaciter tollit. Hircinus splen calidus, id est statim ubi de pecude sublatus fuerit, super lienē hominis impositus & alligatus mire dolorem intra paucos dies auferet si postea ad fumū suspendatur

suspendatur, ut illic arefcat. Hædinus uero lien similiter ut hircinus super splenem infantis adpositus, & tumores & dolorem eius emendabit.

A lanio lienem uituli quanti uoluerit emes, eumque medium exsecabis, seruat in integris eius lateribus, ut undique contineatur, atque eum qui dolet splenem in balineum duces, & per mediam scissuram illius lienis à capite corpus eius omne summittes, ita ut usque ad pedes lien decidat. postmodum ipsum lienem in fumo suspendes, atque arefieri facies. quo facto cum tumoribus etiam dolores lienis, is cui medeberis sedari sentiet, omnique molestia cito liberabitur.

Ebuli radicem quam sine ferro euellas aridam contusam & pollinis modo cribratam repones, inde coclearia tria ex uini cyathis tribus in limine stans contra orientem per triduum bibito ieiunus: sed omnino obserua ne ebulus ferro contingatur, aut ne ipse dum remedium accipis ferrum tecum habeas. Ebuli baccas permaturas exprime, atque ex eo succo uito tria coclearia ad diem da bibenda, mulieri duo, quo sumpto denotiet per uentrem instar sanguinis. tum interiecto triduo rursus dabis, & per hæc interualla repetes, dando potionem donec perfanes. si propter amaritudinem solum succum haurire non potuerit, tantundem uini aut oxymellicis augebis.

Aceti scillitici cyathum unum, mellis atticici & III. uettonicæ tunfæ cribratæ & tres, in unum miscebis & adijcies aquam calidam & dabis ieiuno per triduum splenitico potionem. Lotium eius qui splenem dolet quotiens urinam fecerit collige, & cinerem de foco cribratum in unum subige, & panno inductum super splenem imposito, & una hora calidum habere permittes, maximo eum periculo liberabis, si sæpius id feceris.

Allij purgati capita tria, adipis porcinae nimium uetustæ P. I. simul conteres & panno induces, & supra dolorem lienis impones, & fascia conligabis.

Conij id est cicutæ radicis P. unum, adipis uetustæ hircinae P. I. allij purgati P. I. olei cedrini P. I. simul teres & genus malagmatis facies, & supra splenem alligabis, nec ante quartum diem solues, certissimam scies hanc esse medicinam.

Optimum spleni remedium tale est. gentianæ tunfæ, coclearium dimidium, fellis terræ tunfæ coclearia tria, fœniculi tunfi coclearium unum & dimidium bibes ex picato mero, uel nigro austero tepefacto, ita ut diligenter supra scriptæ species cribratæ in pollinem redigantur, & sic misceantur.

Rubiam herbam qua infectores utuntur tunfam ex picato uel austero uel nigro uino aut ex posca dabis bibendam ieiuno splenitico amplitudine nucis auellanae, confestim proderit.

Laudabile splenitico remedium sic. hieram botanen, quæ uerbena appellatur, contunde cum axungia uetere & inductam in panno albo mundo inpone splenitico, dolore sedato uidebis sanguineum locum in quo dolor fuerit.

Solea piscis spleni inponitur, uel torpedo, uel rhombus, sed impositus rursus uiuus in mare mittatur, mire prodest.

Qui cotidie ieiunus serum caprinum, sed earum capellarum quæ hedera pascuntur biberit, splene consumpto erit.

Sarmentorum

Sarmentorum cinis aceti cyathis duobus aspersus, rectissime lienoso ieiuno ex aqua tepida datur bibendus. Caninus splen recens supra splenem hominis imponitur, dicente eo qui adponit, remedium se spleni facere, postea splen intra parietem dormitorij cubiculi rectorio id est capsella inclusus, reponitur, & desuper ter nouies signatur. Splen uiuenti catulo exemptus, ciboq; sed coctus splenitico datus ignoranti, liberat eum quamuis grauiter laborantem. Sedant lienis dolorem radices uiolæ luteæ, si ex aceto spleni uice emplastri adponantur. Tamaricis radicem uel folia trita ex aceto bibat, qui de splene laborat, cuius usum si experiri uolueris da porco edendam per dies nouem, cum eum occides sine splene inuenies.

Lacerta uiridis uiua in ostio splenitici ante cubiculum eius suspenditur, ita ut procedens & rediens eam semper manu sinistra & capite contingat, quo facto mire ad sanitatem proficiet. Herbam urceolarem in aqua decoctam da lienoso cum oleo & liquamine manducandâ, mire subuenies.

Sisymbrium, absinthium, nepetam, marrabium, æquali mensura aceto macerata terito, & melle mixta, sed cum polenta hordei modica impone lieni emplastri modo, potenter medebere. Hederæ folia tenera tundes succumq; eius cum uino austero lienoso ieiuno per triduum potui dabis.

Filicis radicem tunsam impones lieni cum axungia uetere, eamq; radicem mundatam ex aqua ad tertias decoques, ita ut quod de sextario decoctum fuerit per triduum cum oxymelle aut mero austero ieiuno lienoso potui detur, summum remedium cito experietur. Ad splenis dolorem remedium egregium sic. quinque capita allij, diligenter in grana purgati, per dies septem lienoso manducanda dabis, ita ut primo die grana xxxi. comedat ieiunus, secundo die grana xxv. tertio xix. quarto xv. quinto xi. sexto ix. septimo vii. bibat autem conditum satis piperatum. quo facto omne malum per uentrem digeret. sed & porros comedat ante diem quam allium manducet infusos in aqua, quos incoctos uel tres aut eo amplius, quod tamen non sit nimium, semel manducare debet. Nitri albi matronalis pilulas v. uel vii. in aceto acerrimo solues, ex quo singulos cyathos per triduum lienoso ieiuno bibendos dabis. Herba uettonica ex uino decocta, & potui lienosis data, plurimum prodest. Si quis de splene asini arefacto cotidie ieiunus pauxillum manducet, ita poteter sanabitur ut intra triduum utilitas remedij huius appareat. Herba hippuris contrita & cum uino austero aut cum oxymelle potui data, potentissime lienosis succurrit. Hederæ siluaticæ nigræ folia contrita & ex uino potui data, lienosis maximo auxilio erunt, ita ut prima die tria, deinde quinque, tertio septem, quarto nouem, quinto undecim, sexto tredecim, septimo quindecim, octauo xvii. nono xix. decimo uigintiunum dentur. Utillissimum lienosis hoc remedium est. capræ lactares abstinentur à cibo per triduum, tertio die hedera tantummodo saturantur & mulgentur antequam bibant:

Asini splen

Hippuris

si ex

si ex eo lacte sextarios tres per triduum calidos statim quomodo mulsi fuerint ieiunus lienosus acceperit, ita ut nullos alios cibos illo triduo manducet, potenter sanabitur. *Herinacci lien* Herinacei lien assus in cibo sumptus lienosum efficaciter curare fertur. Vulpeculæ etiam iecur aridum tritum cum oxymelle datum lienosis mire medetur. Coclearum combustarum cinis cum lini semine atq; urticæ semine tritus, adiecto melle quod satis uidebitur, assidue à ieiuno lienoso acceptus, intra paucos dies eum sanabit.

Lienosus oxyfera assidue bibere debet, & dum curatur in uentrem debet iacere. Ruta cum adipe anserino uel gallinaceo contrita panno inducta & lieni imposita sedat dolorem. Stercus aprugnum siccum contritum, ex uino potui datum, pulchre non solum splenis, sed & renium dolori medetur. Corticem caprificus arboris detrahes, & dum recens est ad splenem uel etiam si opus fuerit ad iecur pones. & ubi tumor siue duricies splenis uel iecoris erit, ibi corticem diutius continebis. deinde in fumo eam suspendes. quod cum facies rogabis, ut sicut cortex ille paulatim fumo siccatus arefcit, sic splen uel iecur laborantis arefcatur. hæc autem res tantum ualet, ut si catulis recens natis fiat, dicantur omnino non crescere.

Cyperus drach. vi. radicis quæ manducatur feminis cyathum unum, propensum, cum aquæ sextarijs tribus ante diem infusus in olla noua, ad tertias decoques. postea ipsam aquam potandam lienoso ieiuno per triduum dabis, mire subuenies. Si quis agnum recens natum confestim manibus diuellat, lienemq; eius ubi extraxerit calidum super lienem dolentis inponat, ac fascia liget, & dicat assidue remedio lienis facio: postero die sublatum de corpore eius parieti cubiculi in quo lienosus dormire solitus est, luto prius inlito ut hæere possit imponat, atque ipsum lutum uiginti septem signaculis signet ad singula dicens lieni remedium facio: hoc tale remedium si ter fecerit, in omne tempus lienosum quamuis infirmum & periclitantem sanabit. Ad splenem remedium probatum sic. capparum est herba uel leguminis genus, nam lupino similes siliquas adfert, nascitur in locis saxosis: huius radicem colliges, & findes in partes duas, quarum unam siccabis, ac minutatim concides & mittes in pilam ligneam, atq; illic diligenter tundes. deinde in ollâ rudem conijcies, & cum aceti heminis tribus ad tertias decoques, & colabis atq; inde ieiuno lienoso singulas portiones mixtas bibendas per septem dies dabis, obseruaturum ne per illos dies unquam frigidam aut calidam aquam bibat, sed tantummodo uinum uetus inmixtum meracum. partem uero dimidiam radicis illius lino ligabis, & ad fumum suspendes, atq; illic donec persiccetur manere patieris. *Catelli lactem* Catellum lactentem de canna occide, & de ipsa canna splenem eius tolle, ac nescienti splenitico, in carbonibus coctum, uel assatum, manducandum dato. *tis splen* Ammoniacy drach. vi. ex aceto dilutas per sex dies lienoso ieiuno dabis bibendas, ita ut singulis diebus singulas drachmas accipiat.

Aceti scillitici africani cyathos tres, & roris marini — iii. contes

res

res diligenter, ac ieiuno lienoso per triduum dabis bibendos, qua potione si quid experto creditur, splenicum de ultimo periculo liberabis. Malagma quod & splenis & iocineris dolorem & tumorem potentissime curat. crocomagmatis sextarium unum, guttæ ammoniaci libram unam, ceræ libram unam, olei rosacei uncias tres. ammoniacum cum crocomagmate ex aceto teres, ita ut colorari possit, atq; illic triduo esse permittes, donec mellis spissitudinem habeat. postea cera liquefacta, & rosaceum oleum, sed cū sua rosa tritum, adijcietur. & simul uniuersa diligentius conteruntur, atq; inductum in panno medicamen spleni uel iecori adponetur. Picis duræ sextarium, sulphuris uiui — i. simul ad ignem remitte & permisce atq; in charta uirgine inductum spleni adpone, non prius emplastrum ab eo recedet, quàm penitus perfanetur. Ad splenem remedium singulare, quod de experimentis probatis Gamalielus patriarchas proxime ostendit, sic. lapidis assij unciam unam semis, uisci quercini uncias sex, calcis uiuæ uncias tres, olei cedrini unciam unam. hæc à luna sextadecima confici & coqui debent, omnifariam tamen post quintam decimam lunam debet hoc medicamen parari, & tam diu coqui, donec habeat speciem malagmatis. deinde manibus subigi, & induci in pellem alutaciam, atq; inde tepens loco splenis adponi, fasciâque ligari, ut illic iugiter maneat diebus ac noctibus quatuordecim, per quos dies abstinentum balneis, & frigidis, & uenere, & pomis omnibus, & holeribus, & dulcibus uniuersis: tamen tempore hyemis hoc medicamen adhibetur, propter molestiam sudoris, ne humectatum infirmius fiat. ipso tamen die quo confectū fuerit statim debet adponi, quo efficacius proficit. Ad splenem remedium efficax, die iouis liduna sinistrum pedem nudum in caprifico ponet, qui dolores splenis patietur, & corticē quantum pes eius presserit incidet, eamq; tribus horis de fascia ad splenem positam constringet, sublatam inde fumario suspendet, neq; unquam aut ipse remouebit, aut permittet ab aliquo tolli. Ad splenem remedium subitum atq; subtile. tres caricas in aceto optimo uespere infunde, & mane ieiunus eas accipe, & hoc triduum facito. post hoc ferri ex causa ad hoc facti massulā, ter ardentē extingue ex potione absinthiati, & bibe, atq; hoc per triduum facito. Ad splenis dolorem, cuminum quantum tribus digitis possis comprehendere, cum uino tritum, ieiuno laboranti dabis bibendum.

PLEVRITICIS ET LATERV M DOLORIBVS, REMEDIA physica & rationabilia diuersa, de experimentis.

CAPVT XXIII.

MALAGMA ad lateris & pectoris dolorē, & quidquid molestū ex perfrictione colligitur: bene enim calfacit, & ideo ad omnē dolorem prodest, cōficitur sic. sansuci contusi semunciam, iris contusæ idem, cyperi contusi idem, resinæ terebinthinæ P. S. ceræ

cerae p. l. olei cyprini p. s. uini amminei s. l. in hoc quæ arida sunt contusa macerantur uno die & nocte, tū in oleo, cera & resina liquefiunt ad ignem. deinde superfunduntur uino & pigmentis maceratis, & miscentur, ac manibus diu subiguntur. hoc post dies triginta efficacius prodest, initio enim humidum ualde est, & uix inlitum manet. Malagma ad contusionem lateris, idem facit & ad suspectas uomicas aut iam factas, aperit præterea iocineris & præcordiorum duritiam, & ad dolorē eorū uere conuenit. proderit etiam omni loco dolenti impositū, conficitur sic. cyperī, ammoniacæ guttæ, cardamomi, bdellæ, turis, resinę terebinthinę, singulorū — binas, tus & bdella macerātur pridie infusa uini ueteris sextario, cætera cōtunduntur. deinde cerae p. l. & olei cyprini s. l. cū terebinthina liquefiunt cæterisq; miscentur, & diu manibus subiguntur. quidam adhiēt myrræ — i. croci — i. cinnami — i.

Cōpositio hæc mirifica, non solum lateris, uerum interaneorū dolores minuit. herbae gentianæ drach. xx. iris illyricæ drach. xl v. myrræ drach. x. piperis drac. xii. separatim omnia in puluerem redacta misceto, atq; adhiere his mellis optimi despumati quod satis uidebitur, & ad magnitudinē nucis auellanæ cum aquæ calidæ cyathis tribus potui dato. Herba quæ iris appellatur, maxime si siluestris erit, inligata lateri dolorē eius protinus tollit.

Herbae uerbenæ solstitio collectæ arefactę & contusæ puluis in coclearibus quinq; , robusto & ualido ex uini amminei & ueteris cyathis tribus, febricitanti ex aqua calida potui datus, mire dolori lateris medetur. Herbae gentianæ & sagapeni drach. singulæ contritæ, & cū aquæ calidæ cyathis tribus potui datę, dolorem lateris sedant, si in latus quod dolet post curationem infirmus diu iacuerit. In lapide Iaspide phrygia aerizusa si nota infra scripta insculpta fuerit, id est 555. & collo dolentis latus fuerit suspensus, mire proderit. Herbae uettonicæ foliorum in umbra arefactæ tunsa cribrateq; 3 ii. ex uini aut mulsi cyathis duobus potui sano, febriculento ex aqua mulsa dantur, confestim dolorem lateris nendant.

Apri sterco aridum cōtritum & potioni inspersum, dolores lateris sanat mira potentia. Cocleæ exemptę testa sua, & cum ptissana coctæ, lateris doloribus medentur, melius si humorem ptisanæ ipsius sorbendum dederis: ipsas quoq; cocleas contusas uelut malagma, supra dolentem locum lateris imponi satis utile est. Verbasci radicem & rutæ coliculū, & albi piperis grana ix. in unum contrita ex aquæ calidæ cyathis duobus potui dabis ei qui lateris dolore uexabitur. Marrubium ex aqua tritum, salubriter bibitur aduersum lateris dolorem. coriandri quoq; semen tundes uel teres, & cribrabis & cum melle coques, donec spissum sit. inde mane & fero coclearia

terna dabis pleuritico bibenda. Sulphur uiuum & picem cedriam pari pondere simul permisces, & pro malagmate dolori lateris adpones.

p Lumborum

LUMBORVM ET COXARVM DOLORIBVS ET
torpori, siue ischiadicis, remedia physica & rationabilia
diuersa de experimentis.

CAPVT XXV.

Ad lumborum dolorem curatio optima hæc, cucurbitæ siluestris floccorum aut feminis $\times$ IIII. pyretri $\times$ III. myrræ $\times$ II. in puluerem rediges, ex quo fiunt pastilli ad mensuram denariorum binorum uel singulorum, dantur ex passi cyathis tribus, mixtis aquæ pluuiæ cyathis sex, sed his quibus hoc remedium dādum est aluus acri dlysmo mane detrahenda est. Ad lumborum dolorem & paralyticos antidotos hiera medici Paccij Antiochi, quæ melius omni medicamento facit. sed & ad paralytim mirifice hoc acopū facit, quo oportet infirmum in sole diu fricari, aut foco flamma præcalescto, recipit hæc. olei sabini denarios sex, cucumeris siluatici radicis recentis $\times$ XV. hæc radix in magnitudine iuglandis nucis concisa uaso fictili nouo ex oleo coquitur donec succū omnem remittat, & quasi arida sit. post hoc radix abijcitur, & per linteū aut colum transmissio oleo, adijcitur dum calet, ceræ ponticæ in frustra redactæ P. I. olei cyprini P. I. olei irini P. I. olei laurini P. I. olei ueteris P. II. piperis albi contusi & per tenuissimum cribrū transmissi $\times$ II. pyretri cōtusi & per idem cribrum traiecti $\times$ I. hæc in unum miscentur, reponitur medicamentum uaso fictili. facit præter remedium lumborum, & ad omnē dolorē corporis & neruorū, muliebria quoq; loca durissima mollit, cū diu alijs medicamētis nihil profectū est, hoc prodest. Malagma quod proprie facit ad lumborū dolorem. picis liquidæ S. II. olei ueteris S. I. resinę terebinthinę P. I. ceræ P. II. mannæ P. I. bessis, aphronitri P. triens. coquitur pix cū oleo, donec spissa fiat. post hoc adijcitur refina. deinde cera, & secundū hanc ex interuallo manna, ubi emplastri habebit figuram medicamentū tolletur ab igne, & cū tepere re cœperit, aphronitrum aspergetur sensim ne superfundatur quod in cacabo est. Malagma ad omnem dolorē ueterem ex qualibet causa factū, præcipue ad lumborum dolorem sic. bdellæ $\times$ II. styracis $\times$ V. cæsypi $\times$ II. ammoniaci $\times$ V. piperis albi $\times$ II. turis $\times$ V. baccarum lauri P. I. terebinthinę $\times$ VI. opopanacis $\times$ II. adipis taurini $\times$ VI. medullæ ceruinæ $\times$ V. propolis P. S. olei ueteris P. I. ceræ P. II. turis pollinis P. I. oleum, cera, refina, propolis, liquefiunt. deinde turis pollinis pondus superius dictum adijcitur, & cætera minutatim uel in unum contusa, postea decoquuntur simul omnia, opopanacem sanè oleo dilui prius oportet. Medicamentum quod facit ad omnes membrorum dolores, quod anodynon appellatur. facit autem præcipue ad lumborum dolores, conficitur sic. myrræ denarios octo, croci denarios septem, opopanacis itidem, styracis denarios duos, alterci feminis $\times$ V. opij $\times$ VI. mandragoræ radicis uel etiam corticis $\times$ I. piperis albi $\times$ I. consparguntur

Anodynon
medicamentum

consparguntur trita & cribrata hæc omnia ex aqua pluuiali: sunt pastilli uictoriatum tertiæ partis, dantur ieiuno ex aquæ cyatho uno, & ex passi cyatho uno.

Malagma ad coxæ dolorem, mastiches chiæ P. s. abrotani succi s. s. turis P. s. salis ammoniaci P. s. aristolochiæ rotundæ P. II. aristolochiæ digitalis P. II. spumæ argenti P. I. propoleos P. I. cotis creticæ P. IS. resinæ pityriæ P. IS. olei ueteris P. III. olei laurini P. III. galbani P. I. lepidos cyprii P. s. cere P. I. s. sinapis alexandrini s. III. aceti s. III. omnia hæc tunsa quæ tundenda sunt, & remissa quæ liquefacienda sunt, simul excoquantur: & postea tam diu manibus subiguntur, donec densum malagma fiat.

Ischiadicis cocleæ crudæ tritæ in uino ammineo, ex pipere potæ mire profunt. Pellem lupi aluminatam, per dies sex lumbis dolentibus inpone, statim subuenies.

Lumborum & uessicæ cruciatibus laboranti prodest in balineis, & loco calido, dū illic est urinā egerere. Lana succida, nitro, sulphure, oleo, aceto, pice liquida, feruentibus his, tincta & quàm calidissime sustinere possit bis in die apposita, prodest lumborū dolori. Remedium mirū aduersum ischiadem uel arthritim, herba est uel frutescētū quod maxime circa sepes uinearū nascitur, latine cyrtus dicitur: uirgultis est subtortis uel curuis, folijs oblongis bene uirentibus, floribus conclusis oblongis albis, uel etiā galbinceis, bene olentibus, id est mellito odore, frutescētū ipsum semper uirēs estate atq; hyeme colligitur die iouis luna uetere liduna ante prandiū, & datur ei cui remedio futura est, ieiuno ante prandiū trita, ita ut nō succus tantū eius, sed & folia quomodo trita fuerint, uel flores eius si fuerint, sic dentur ex meri uini ueteris, siue etiam nouelli quartario grādī. sed qui accipiet, stans accipiat, & contra orientem bibat, & cū à dextra parte potionem acceperit, ad sinistram, retroue non respiciat, & reddat calicem ei qui dederit potionem. hoc per triiduum faciet, sed qui daturus erit potionem, una hora, uel uno die lectam herbam simul contemperare debet, unde sint tres potiones, ita ut à nullo alio quàm ab eo qui daturus est, herba illa uel potio, & ab eo qui accepturus est, tangatur. hæc qui bene obseruauerit mirum remedium inueniet.

Ad coxæ subitum stuporem uel dolorem, aphronitri — i. sinapis — i. piperis semunciam, teres & trita miscebis ut puluerem facias, & in balneo locum de quo quereris perfricabis. Remedium ad ischiadem sic colliges herbam quæ dicitur britannice die iouis uetere luna & liduna: siccabis & repones, quia hyeme non apparet. nam & uiridis prodest. teres hanc cum tribus granis salis, & cum piperis granis quinque aut septem, addes & plenum grande cocleare mellis, & uini potionem bonam, & si uolueris modicum calidæ aquæ adijcies, & sic bibendum dabis. sed hanc herbam ter dum teres & antequam colligas præcantare debes sic. terram teneo, herbam lego, in nomine Christi, profit ad quod te colligo. medicinalibus digitis eam sine ferro præcides uel auelles. Ad ischiadem de experimento remediū sic. radix bugillonis sine ferro colligitur, uel eruitur palo acuto. hæc tunditur in

pila, uel teritur in mortario, & succus eius exprimitur, ita ut in succo eo sit uel quartarius. deinde grana piperis XXV. teruntur & mellis libra adijcitur, ac uini ueteris sextarius. hæc omnia cum succo supra scripto ad modum conditi permiscantur, & laboranti in balneo cum iam prope lassus fuerit, per triduum potanda in caldaria tribus potionibus dantur, mire proderit.

*Chalasticum
cerotum*

Descriptio ceroti chalastici quod facit ad omnes totius corporis dolores præcipue ad contusiones membrorum & neruorum infirmitates, & ad stomachi dolorem. insigne est certe imprimis ad lumborum & renium dolores. conficitur uetere luna & liduna à mense martio in quodlibet tēpus æstiuum, recipit hæc. phlomi librā, herbæ fabinæ P. I. barbæ iouis P. I. baccæ lauri P. I. has species tuntas coques in olei secundarij boni libris III. postea colatis omnibus mittes in oleum ipsum, rutæ siccæ — VI. pulegij sicci — III. symphoniæ succum — VI. hastulæ regię succum — VI. uerbenæ succum — VI. ibisci succū — VIII. scenogræci succū — VIII. lini seminis triti — VIII. maluæ erraticæ succū — VIII. hæc omnia miscebis cū superiorib. succis, & decoques ad tertias, ita ut mittas caricæ ficus III. quæ tam diu coquatur donec nigrescāt. postea addes axungię ueteris P. II. seui ceruini P. I. butyri loti P. I. medullæ ceruinæ P. I. seui bubuli P. I. ceræ — VI. resinæ frictæ uncias sex. hæc cum cæteris herbis remittes, & cum his quæ supra scripta sunt omnibus permiscebis, & repones in uasis fictilibus, aut in ligneis, aut corneis, & cum uolueris tepefacto ueteris contra omnes dolores, ut supra scriptum est. Ischiadicis & lumborum doloribus, porri sectiui triti succus expressus cum uini hemina ieiuno potui datus efficaciter medetur. æque prodest & apij succus similiter datus. Herba chamaedrys contusa & cum melle potui per triduum data, confestim medetur lumborum & coxarum dolori. herba quoque senecio in cibo sumpta, coxarum & lumborum dolores certissime sanat. Adipe ursina dolentes coxas perfrica, continuo sanabis. Qui testiculum leporinum coctum ieiunus comederit, cito coxarum dolore releuabitur.

Radices ex integro tritæ cum pane remollito miscentur, atq; inde cataplasma factum, coxarum uel lumborum etiam renium dolori inponitur, statim prodest. Incredibile & unicum remedium ischiadicis & arthriticis hoc est, quo & ipse Ausonius medicus sanatus est, & multos ita iacentes ut mouere se sine cruciatu nequireret, intra quinque dies stare, ambulare autem intra septē dies fecit, conficitur sic. fimū ibicū luna septimadecima colliges, quanquā & alia luna uetere collectū simili efficacia prodest, dummodo medicamen septimadecima luna componatur. ex eo ergo fimo quantum unius manus pugno pleno potueris comprehendere, dummodo impar sit numerus pilularū, in mortarium mittes, atq; adijcies piperis grana XXV. diligentissime trita. tunc addes mellis optimi heminam, & uini ueterrimi optimi S. II. & cōtritis prius pilulis uniuersa miscebis, & repones in uasculo uitreo, ut cum fuerit opus paratum habeas medicamentum ad subueniendum. sed ut maior

66

fit medicaminis efficacia, luna septimadecima illud facere debebis, & cum daturus fueris remedium, à die iouis incipe, & per dies septem continuos dato, ita ut qui remediandus est, stans in scabello contra orientem bibat. quæ potio si ita ut scriptum est, data & obseruata fuerit, etiam si omnibus articulis & coxa infirmus contractusque fuerit, & immobilis ac desperatus iacuerit, necesse est ut septima die ambulet. Ischiadico remedium efficacissimum sic. castorei semūciam, pyretri, nitri, euforbij, adarces, uncias singulas, olei cyprini librā. quæ tundenda erunt siccata tundes & cribabis, & sic oleo cyprino miscebis, & decoques, atq; eo medicamine sic uteris, ut ischiadicum iacētem in sole diutissime perfrices in coxa quam dolet, deinde ad balneum ducas, & cum sudauerit, diutissime compellas in tosta caldaria commorari.

Ad coxarum & ad lumborum dolores, herba chamæpitys cōtrita ex uino potui data plurimum prodest. Cucurbitæ semine contrito in ficulneo uasculo, adiecto oleo & aceto, coxæ & lumbi perfricati, potenter sanantur, sicut experimenta docuerunt. Serpylli aridi contusi & in puluerem redacti scripulos tres, adiecto modico melle permisce, & ex eo tres globulos equali pondere facito, atq; ex his singulos cum mulsi cyathis tepefactis binis, ieiuno per triduum dato, incredibiliter lumborum dolori medebere. quod si illo triduo nō penitus qui laborat fuerit absolutus, iterum per aliud triduum dabis. Radix asparagi trita, & ex uino potui data, lumborum & coxarum dolori mire medetur. Nuclei amygdalarum triti & ex aceto poti lumbis medentur. Nasturcium cum farina permixtum, & ex aceto calido, lumbis medetur si impositum fuerit. Gladioli radix contusa cum sulphure uiuo & adipe ursina, lumbis imposita plurimum prodest.

Remedium coxendicis mirum de experimento sic. muscerdæ nouem tritæ ex uini quartario, super scabellum uel fellam laboranti potui dantur, ita ut pede uno quem dolet stans ad orientem uersus potionē bibat, & cum biberit saltu defiliat, & ter uno pede saliat, atq; hoc per triduum faciat, confestim remedio gratulabitur. Malagma ischiadicis mirum sic. styracis uncias II. picis P. II. ceræ P. I. guttæ ammoniacæ — VI. resinæ terebinthinæ — VI. galbani — II. mannæ turis — II. omnia quæ tundēda sunt in puluerem rediges, & admiscebis his quæ igni remittenda sunt, & desuper aceti quantū sufficiat medicamento dum excoquitur mittes, & cū opus fuerit calido uteris.

Ad ischiadem remedium dictatum à Iusto medico, sic. herbam argemoniam, & herbam uerbenam, & lapathium, & bugillonis radicē æquis portionibus uel ponderibus mittes in pilam & tundes, & cū tunsæ bene fuerint, addes uini candidi s III. & manibus agitabis cum ipso uino diutissime: postea omnia mittes in linteum spissum & expressa colabis, atq; his quæ colata fuerint desuper addes uini aliquantulum & piperis grana triginta trita. postmodum ex hoc medicamine quarrarium calefactum ieiuno laboranti in balneo dum in folio, est per triduum dabis bibendum. Ad ischiadem

physicum remedium. testudinis aquaticæ crus præcide, & phœnicio inuolutum, ex ea parte qua quis ischiadem patitur adpone, potenter remediabitur. Git quantum tribus digitis tolli potest sumptum tritumq; & passi cyathis duobus aspersum, adiectis aquæ calidæ cyathis totidem epotum, maxime prodest lumborum dolori. Fel terræ tritum ex uetustissimo uino bibere dabis ieiuno supra limen stâti uno pede qui coxam dolebit, sed non in uitro hanc potionem bibat. Præfens remedium ad coxæ dolorem sic. artemisiam aridam tundes, cribrabis, & ex uino dabis bibere ieiuno, continuo emendabitur uitium. Herbarum pteridis id est filiculæ quæ ratis gallice dicitur, quæq; in fago sæpe nascitur, radices tunsæ in potione ieiuno dantur cum uino, coxarum doloribus laboranti. Hederam & herbam fabinam æquis portionibus tritam ex uino austero ad modum auellanæ dari ischiadico ieiuno oportet per triduum. eadem potio etiam aliud malum coxendicis purgat. Trixago herba feruefacta cum aqua ac triduo potui data, ischiadicum mirifice sanat. Crocodilus terrenus præcisissimis summis partibus, egestisq; interaneis, ex iure coctus, cibatu datus, magnum ischiadicis præstat auxilium. Fimus aprugnus uino remissus tepefactus colatusq;, & duorum cyathorum mensura potui datus, ischiadicis saluberrime medetur. Rubiam qua pelles inficiuntur, cotidie bibere ischiadicis utile est & in balneo feruenti lauari. Genistæ rami plurimis diebus in aceto macerantur. deinde tunduntur & exprimuntur, ex eo succo cyathus unus ad diem ischiadico quousq; sanetur offertur. Fimum bubulum feruentem, quem in cinere ardenti calefeceris, coxarum dolori inposito, plurimum prodest. Vermis terrenus exfoditur & in ligneo cauco ponitur, si fieri potest fisso & ferro alligato. tunc aqua perfunditur, rursusq; eodem loco unde prolatus est defoditur, aqua uero in qua dilutus est, in eodem poculo bibitur ab ischiadico ob insigne remedium. Ad ischiadem remedium sic. herba pentaphyllos folijs fragorum simillima, iouis die collecta, & cum uino trita, in balneo in solio data potui, hac ualetudine laborantes cito remediabit. Ad ischiadem remedium sic. cera rubea, & stercus canis quod est album: hoc siccatum in sole & in modum farinæ cribratum cum fuerit coctum, lento igni cere remissæ admiscetur per partes, & olei parum, tantum ut mollius idem efficiatur medicamen: sed antea tamen colocynthide & centauro curetur cui medendum est, ut si non profecerit, curationem iterum adhibeas.

RENIVM ET VESSICAE DOLORIBVS, ET CAUSIS
uniuersis, & calculo, & dysuriæ, id est urinæ difficultatibus,
& stranguriæ, nec non & submeiulis, remedia physica
& rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXVI.

Ad renum

Ad renium tumorem aut exulcerationem etiam si sanguinolentam urinam quis faciat, hoc remedio sanabitur. rosæ aridæ foliorum, papaueris nigri seminis, nucleorum pineorū, paria pondera contunduntur seorsum, & in unum miscentur. inde datur quantum nux iuglandis, ex passi cyathis duobus, & aquæ cyathis tribus.

Alia ad renium dolorem potio, quæ etiam quasi harenam sabulosam interdum detrahit, accipit hæc. apij seminis, petroselini, anisi, singulorum * senosdenos, dauci seminis * III. schœni * VI. croci * XXII. mellis quantum satis uidebitur. hinc datur quantum lupinus ex mellis ligulis duabus, & aquæ cyathis quatuor. Ad renium tumorem & dolorem remedium efficax, quod facit & ad iocineris & lienis tumorem, & ad hydropicos, & ad eos qui mali coloris propter hæc uitia sunt. accipit hæc. croci * X. nardi indici * II. costi * II. schœni * I. cinnami * I. myrræ stactæ * I. mellis optimi * XXV. datur quantum fabæ magnitudo est ægyptiacæ, ex mulsi cyatho mixti cum aquæ cyathis duobus, sed febricitantibus ex aquæ mulsæ cyathis tribus dari debet. Ad tumorem & dolorem & exulcerationem uessicæ bene facit aqua pota in qua ferrum candens dimissum est. hoc tractum est ab aquis calidis quæ sunt in Tuscia ferratæ, quæ mirifice remediunt uessicæ uitia, unde appellantur uessicariæ, qui locus quondam fuit Milonis Brochi prætoris, hominis optimi, ad quinquagesimum ab urbe lapidem.

Ad tumorem & dolorem uessicæ, & ad eos qui difficulter urinam reddunt sic. alterci seminis, maluæ seminis, cucumeris edulis seminis purgati, singulorum * senos, amygdalorum dulcium purgatorum, nucleorum pineorum purgatorū, singulorum * ternos, opij * I. croci * V. passo contusa hæc omnia consparguntur, datur hoc medicamentum ad mensuram denarij unius, ex passi cyathis duobus & aquæ tepidæ totidem. Ad uessicam exulceratam remedium sic. nucleorum pineorum purgatorum * I. cucumeris edulis seminis purgati cyathum, anesi cyathum, papaueris nigri * II. croci * II. palmas cariotas XXX. has macerari oportet passi s. duobus, atq; conteri, deinde his adijci cætera, ex eo dari nucis iuglandis magnitudinem ex passi cyathis tribus.

Ad sanguinem per urinam cum dolore reddentes. aluminis fissi * I. tragacanthi * I. tragacanthum pridie aqua maceratum, alumini trito admisceri oportet, deinde fieri pastillos ad denarij semissem, uel tertia detracta: datur ex passi cyathis tribus. Ad calculosos optimum remedium est scolopendros, quam nos saxifragam appellamus, huius contusæ * I. ex aquæ cyathis tribus, per dies XXX. datur. eodem modo data hierobotane prodest, quam nos uerbenacam dicimus. Multos cum admiratione effectus audiuiimus narrantes, Casilini nasci in lapidicinis bestiolas adhærentes saxi quasi uerruculas: has datas tritas ex aquæ cyathis tribus, findere, & per urinam extrahere lapides de uessica. Ad calculosos remedium utile sic. cucumeris seminis, dauci, anesi, apij, petroselini, myrræ,

singulorum

Aque uessicarie

Oxymyr sine,
scopa regia

singulorum denarios ternos, cassiæ daphnitidis, cinnami, nardi, singulorum denarios singulos. trita hæc omnia aqua colliguntur, fiunt pastilli lupini magnitudine, dantur ieiuno ex aquæ cyathis ternis per dies quadraginta. hoc medicamentum tunditur uel componitur in pila lignea, & pilo ligneo. qui contundit anulum ferreum non habeat, hanc enim superstitionem adiecit Ambrosius medicus Puteolanus qui adfirmavit multos se hoc medicamento sanasse. detrahere autem dixit post diem septimum fragmina quædam lapidum quasi harenam. Ad calculosos, lienosos, hydropicos, medicamentum efficax, quod & urinam detrahitis, & lapides in uessica extenuat, conficitur sic. eryngij, pyretri, saluicæ, saxifragæ, singulorum denarios denos, polij, folij, aristolochiæ, singulorum ✕ quinos, oxymyr sine, quæ scopa regia uocatur, succi heminam. hæc omnia cõtusa & cribrata colliguntur ex aqua, fiunt pastilli singulorum denariorum, dantur lienosis ex aceto & mellis cyathis tribus, calculosis ex passo mixto, quantum manus capit, aut testa auriculæ marinæ. quod medicamentum datur per dies XLV. cuius beneficio in harenam soluuntur lapides in uessica reperti, hydropicis autem ex mulsi mixti cyathis tribus dandum est. Contra calculum & alias difficultates uessicæ, lapillum qui in gallinæ uessica, aut in palumbi uentriculo inuenitur, conteri & aspergi potioni prodest. Item membrana uentriculi eius trita, simus quoque columbinus in faba sumptus. item glebula de nido hirundinum diluta ex aqua, pota prodest. Ad renium dolorem confectio medicaminis sic. resinæ colophonice — I. galbani — I. opopanacis — I. ceræ — VI. seui — VI. axungie ueteris P. I. rutæ — III. bacce lauri — III. herbæ sabine — III. olei quantum opus fuerit, seminis urticæ — III. ista omnia simul coquantur & colantur & circa renes in pellicula alutacia adponuntur. Ad urinæ difficultatem, murino fimo summitatem ueretri, uel inum uentrem in lini prodest. Ad calculum expertissimum remedium sic. asparagi radices, & saxifragam, lappæ radicem, apij radices, ebuli radices, allij capita tria, folia salicis, petroselinum macedonicum modicum. hæc omnia conteres & miscebis & ex passo bibenda per triduum dabis. si passum non fuerit, ex mulso uel condito bibat, sed si non febricitabit cui medendum est. Ad calculum & urinæ difficultatem. pastinacæ hoc est holeris quod manducatur summitatem, id est corticem eius teres, uino picato permiscebis, & bibendum ieiuno dabis. Modicum de succino lapide, & cyperum & piper contundes & coques, & cocleare unum plenum ieiuno dabis, qui urinæ difficultate uel calculi dolore torquebitur. Renibus medetur alum gallicum cuius radix trita diligenter, & in uino decocta bibitur. interdum etiam ita decoquitur ut spissum emplastri more renibus superponatur. Renes leporis crudos si quis poterit glutiat. sin minus, coctos transmittat, ita ut dentibus eos non cõtingat, cito remediabitur. radix quoque asparagi ex uino trita & pota, prodest renium dolori. Ibisici libram unam, stercoreis ouilli recentis P. II. axungie

giæ ueteris p. ii. hæc omnia contrita pariter miscebis & in lana succida renibus adpones emplastri modo, statim proderit. Ad uessicæ dolorē & ad eos qui urinā uix faciunt remediū sic. feminis petroselini cyath. iii. scenogregi cyath. iii. tosta hæc cōtundes, addito myrræ modico, & piperis granis. ix. uini cyath. ii. omnia in unū cōteres & miscebis, & in balineo calido bibendā potionē dabis, mirū est. Ad urinæ difficultatē & calculū lotiū caprinum, sed montanum tepidum potari oportet, admixto uino cum aqua, ob fastidium. cyminum quoq; africanum quod summitate trium digitorū potueris prendere ex uino mixto calidum bibatur. Ad urinæ difficultatem urticæ quantum duabus manibus amplecti potueris fasciculum, cum uini congioco decoctum ad duos sextarios rediges, & mane bibendum ieiuno per triiduum dabis. Herba mercurialis ex aqua decoctæ ius, adiecta myrra tritū, uessicæ lumborumq; doloribus subuenit, si à ieiuno potetur assidue.

Ad dysuriam id est urinæ difficultatem & calculum, echinos tere cum aculeis suis, & ex malsa aqua frequēter accipito. ad calculum autem, rubi radices sine ferro colliges, lotasq; diligēter in olla noua coques, & ex eo quod decoxerit cum uino, si non febricitabit, ex aqua si incommodabitur, bibendum dabis. Cancri testam diligenter teres, & uino subdulci miscebis, & colatam potionem dabis bibendam ei qui calculi molestia laborabit.

Herba millefoliæ — ii. & eius quæ herba sacra dicitur tantundem teres & coques ex aqua & ex melle, atq; ita bibendam dabis, urinæ difficultate & calculo laboranti. Mense nouembri ante idus easdem semen fra-

xini colliges, & in tepido furno siccabis, die postera siccatum tundes, & cribrabis & repones, & ex eo dabis calculoso ad diem cum uino uetere bibendam ligulam unā.

Ad renium dolorē remedium sic, apij feminis — i. fœniculi feminis — i. piperis semunciam. ex his bene tritum & cribratū puluerem facies & habebis paratū. & cum opus fuerit, cocleare plenum in calida aqua bibat ieiunus, qui dolore renium laborabit.

Ad lapides de uessica efficiendos remedium singulare. hircum segregatum uel clausum septem diebus lauro pasces, & postmodum à puero inpubi occidi facies, & sanguinē eius excipies munditer, ex eo dabis laborāti in uini cyatho scripulos tres.

at uero ut eius rei experimētum capias, lapillos fluuiales in uessicam mittes, in qua sanguis exceptus fuerit, nam in uessica excipi debet, & signatam re-

pone. intra dies septem solutos penitus inuenies. Antidotum ad renium dolorem sic. fœniculi semē recens, petroselini, dauci, zingiberis integri, piperis nigri, porri capitati semē, folia malabathri, grana piperis albi. omnia hæc æquis ponderibus tundes & cribrabis & miscebis cum melle attico, & ex eo

pilulam ad modum auellanæ, ex aqua calida ieiuno dabis. Ad renium dolorem unguentum satis efficax sic. castorei — i. euforbij semunciam, pulegij — is. ceræ — iii. satyrj — iii. olei amari — vi. cyperi semunciam, myrræ — i. resinæ terebinthinæ semunciam, piperis — is. olei laurini — vi. opobalsami

fami

fami — I. hæc omnia sicca tundes & cribrabis & miscebis & decoques, & li-
quido medicamine uteris in balneo, & perunges renes, coxas, & super pe-
ctinem, omnis dolor cito desinet. Trochiscus ad renium dolorē & ues-
sicæ dolorem ac uulnera, & ad eos qui urinam sanguineam faciunt uel puru-
lentam, accipit hæc. opij drach. III. de nucleis pineis excaldatis & purgatis
drac. III. croci drac. III. amygdalæ dulcis ex caldata & purgata drac. III. auel-
lanæ purgate & excaldatæ drac. III. cucumeris seminis purgati drac. XII. hyo-
scyami albi seminis cyath. III. apij seminis cyath. III. feniculi seminis cyath.
III. lapatij seminis drach. I. hæc omnia primū separatim teres, & permiscebis
cū passo cretico. tū ex eo facies trochiscos habentes drach. singulas, & dabis
bibendos singulos cum aquæ mulsæ calidæ cyathis binis. utile est hoc me-
dicamen etiam si per ueretrum infundatur. Confectio conditi nephri-
tici quod facit ad dolorem renium si aliquo casu uexati fuerint, & ad uessicæ
purgationem, & ex ea calculos, uel sabulones eijciendos, sic. herbæ uettoni-
cæ — I. herbæ saxifragæ — I. herbæ quæ appellatur græce asaron, semunciam,
seminis dauici semunciam, seminis petroselini macedonici unciam, croci — I.
spicæ nardi — I. piperis — II. uini candidi optimi ueteris sextarios sex, mellis
despumati optimi 8. I. quod hoc modo despumabitur, ut mittatur in ollam
& accipiat uini parum de supra scripta mensura, & cum cœperit bullire, spu-
ma omnis cocleari paulatim tollatur. herbæ autem omnes in pila tundun-
tur, similiter & crocum. sed separatim omnia & cribello tenuissimo cernun-
tur, nec non & piper teritur. quæ omnia creta simul in mortarium mittuntur,
& paulatim uino adiecto diligenter teruntur. quæ cum trita fuerint, adijci-
tur & mel & uinum totum supra scriptū, & diligenter permiscebitur. postea
condetur in uasculo cannarum, cum autem fuerit necessarium remediū, po-
tionem in pisinno calice calda mixtā ieiuno dabis bibendam, ita ut accepta
potione uectetur. Ad calculum remediū efficax sic. nucleī pinei gra-
na purgata xxx. palmulas purgatas infusas xv. tragacanthi ̄ xvi. malū
granati dulcis succum ̄ viii. croci ̄ ii. myrræ ̄ ii. hæc uniuersa contusa & so-
luta in se miscentur, & ex his qui calculo laborat mane ieiunus accipiet co-
clear unum, ita ut non manducet usq; ad horas prandij tardioris. Ad
renium dolorem remediū utilissimum sic. cucumeris ueri semē in testa po-
nes, super carbones uiuos, ita ut temperate exuratur, neq; nimis, neq; parū,
& ex eo ̄ xii. & malux seminis scripul. xvi. & amygdalæ amaræ purgatæ
̄ xxxvi. hæc separatim tinsa cum in tenuissimum puluerem redacta fue-
rint simul misceto, & ex eo cum hepsematis, id est sapæ cyatho, coclearē i.
de mane ieiuno dabis bibendum. Ad renium dolorem herbæ uettoni-
cæ tritæ pondus denariorum duorum, sano ex mulso, febricitati ex aqua ca-
lida, bibendū dato. Chamæpitys ex uino trita, atq; ita pota, plurimum
prodest renium dolori. Baccarum cupressi uiridium contritarum succus
colatus cum uino potui datus, mire renium dolori medetur, ita ut si necesse
fuerit

fuerit, per alios nouem dies adaucto numero baccharum, & iterū si ita opus fuerit, per alios nouem dies deminuto numero detur, quousq; ad unā bac/cam potio numerusq; descendat: sed interposito uno die debet esse com/mutatio potionis de maiore ad minorem modum. Lanam succidam pice liquida inline, & umbilico impone, statim renum dolor sedabitur.

Artemisia herba est quam gallice bricumum appellant, hanc ubi *Artemisia cin-
ctus* nascatur require, & inuentam mane ante solis ortum sinistra manu extra/hes, & ex ea nudos renes præcinges. quo facto singulari & præsentaneo remedio uteris.

Pice liquida pollices tam pedum quam manuum ab unguibus usque ad prima articularum initia inlines, & chartam super/pones, intra triduum ita sanabere lumborum dolore, ut per singulas no/ctes detrimenta doloris intelligas. Qui renium dolore uexabitur, in char *Amuletum* ta rudi scribat characteres infra scriptos, & auro uel cupro includat, & cir/ca renes alliget, miro remedio utetur, *καρραβραωθ*. Passi cretici cya/thos tres, lactis caprini itidem, seminis cucumeris grana triginta tria, opti/me trita simul una potione qui biberit, absoluetur renium dolore.

Molliginem ex uino optimo bibat, qui renium dolore uexabitur, *Molligo* confestim sanus erit. succum quoque radicis amaræ cum melle mixtum bi/bat ieiunus, uel ex uino austero, statim remediabitur.

Artemisi/am tundes & cum adipe suilla aut qualibet uetere subiges, & panno in/ductam pro malagmate renibus impones. Mulier quæ geminos

peperit renes dolentes supercalcet, continuo sanabit. Remedium

unicum, & quod citissime renium dolores cum admiratione persanat, sic/bitumen super carbones uiuos pones, & fago grandī ad modum caueæ eos operies, atq; illic interius nudum qui renium dolore uexabitur, supra ipsos carbones sedere præcipies, ut fumus ille corpus eius omne circumeat. hoc si

neceffe fuerit & ter facies, ut penitus sanetur. Radix asparagi trita &

cum uino pota, renium dolorem optime tollit. Ocymī succus in mali

granati corticem fusus, & potus, plurimum renibus prodest. Fel herina/

cei cū uespertilionis cerebro, & canino lacte renibus impositū, mirum pro/

dest. Adeps anserinus cū eiusdē cerebro & butyro & alumine, & celypo

impositus, ad ceroti modum, efficaciter renibus prodest. Stercus colūbi

num tritū cum ordeī farina & adipe suilla, & ouorum albo simul permixtū

& coctum, emplastri more rectissime renibus imponitur. In capitibus pi

sciū, id est mugilum aut mullorū spina inuenitur cani similis. hæc renibus ad

posita uel alligata, miro remedio est. Plantago ex melle trita & inposita,

renibus statim prodest. Oua sapiarum in cibo sumpta, urinā mouēt, *Oua sapiarum*

& renium grauedinē tollunt. Inula trita & cum uini cyathis tribus per tri

duū pota, plurimū prodest renibus separandis. Axungia ueteris selibrā,

olei ueteris selibrā, samfuci selibrā, rutæ fasciculum una decoques, & la/

nam ibi succidam tingues, ac renibus superinpones, mire subuenies.

Ad uesticæ

Ad uefficæ dolores & stranguriam, cardui semen ex uini sextarijs duobus usq; ad heminam decoctum & expressum atq; colatum potuiq; ieiuno datum, plurimum prodest. Plantæ rutaceæ & nepetæ radices, baccæq; lauri, in uaso fictili cooperto diligenter coctæ, ne uis medicamenti emanet, potui dantur, ita ut prius expressæ colentur, mirabiliter uefficæ doloribus profunt. Herbæ quæ græce sisymbrium dicitur tritæ succus expressus, & sano ex uino, febricitanti ex aqua potui datus, mirū ad uefficæ dolores remedium est. Fœniculum cum radicibus suis decoctum & potui sumptum, efficaciter uefficæ doloribus prodest. Glycyriæ commanducæ succus deuoratus uel transmissus, urinam efficaciter prouocat.

Trifolium minutum cum pipere & pulegio quantum satis uidebitur tritum, & cum uino potui datum, uefficam renescq; purgabit. Herba uerbenæ contritæ succus expressus, adiectis uini cyathis tribus potui datus, admirabiliter continuo urinæ difficultatibus proderit. Herba quæ gramen dicitur nodorum xxvii. ex uino ad medias decocta & expressa atq; colata, potuiq; strangurioso ex uini cyatho uno mixta data, adeo potenter succurrit, ut ubi sine tormento urinam facere cœperit, dari non oporteat, sed febricitanti ex aqua sola dabitur.

Si quis uitio uefficæ aut stranguriæ laborans, lignum tamaricum ardens lotio suo extinxerit, desinet ultra cruciari. Cupressi folia tenera ex aquæ sextarijs quatuor ad sextarium decocta, & expressa atq; colata cū uino potui data, stranguriam celeriter emendant. Hederæ nigræ baccas v. aut vii. aut undecim, prout ætas ægri uiresq; patientur, contritas ex aqua mulla sumptas, mire prodesse manifestū est, etiam si sanguinolentam urinam stranguriosus faciet, ex aqua tantummodo calida eas potare debet.

*Auis ossifraga
uētriculus*

Auis ossifragæ uentriculus salitus ut seruari possit, aut exustus & in puluerem redactus, cum uini portione datus, urinam efficaciter prouocat. Muli impetigines in utroq; crure super genua nascuntur, & ueluti cutis aridæ modo inhærent, has incende, & stranguriosum diuaticatum desuper pone, ita ut suffumigationē illā expansis uestibus regat, ne qua odor aut fumus emanet, efficacissime incōmodi eius uitio carebit.

Muli impetigines

Asini renes

Asini renes arefacti atq; exusti triticiq; id est in puluerem tenuissimum redacti, & ex mensura conchulæ unius, cum uini meri cyathis duobus strangurioso potui dati efficaciter medentur.

Pili caprini

Verris siluatici lotium cum sua ueffica in fumo suspensum & adseruatū, stranguriosis cum portione mixtum potui datum, efficacissime prodest. Pili caprini combusti triticiq; & in portione dati, stranguriosos potenter emendant. Pedum agnorum decoctorum ius potui sumptum, stranguriosis plurimum prodest.

Herinacæ caro optime decocta atq; in cibo sumpta, stranguriosis mire subuenit, & cito naturalem urinæ cursum relaxat. Cocleæ crudæ contritæ cum testis suis & ex passo per dies septem, aut ut plurimū nouem potui data, efficaciter dysuriæ profunt.

Amyli semunciam terito atq; ad
dito

dito ouum recens, & eius oui testam ter passo inpleto, idēq; poculū diu agi-
tatum & feruefactum, strangurioso reuerso à balneis dato, omni eum dolo-
re ac difficultate celeriter absolues. Cicer arietinum in aqua decoquito
cum sale, eamq; strangurioso ad binos cyathos bibendam dato, efficaciter
iuueris. Fimus palumbinus in sorbitione sumptus ex faba facta, admi-
rabile stranguriosis præsentat auxilium. Turturum fimus ex mulso co-
ctus & ceroti modo uentri ac renibus laborantis impositus, efficaciter pro-
dest. Mentæ bene tritæ coclearia duo ex aqua calida ieiuno per triduū
dabis, continuo uessicam releuabis, urinamq; laxabis. Pulegij fascicu-
lum in olla noua ex uino uetere ad tertias decoques, & exprimes atq; cola-
bis, & ex uino ieiuno strangurioso potiones singulas per triduum dabis.

Lapillus qui inuenitur in scorpionis marini cauda, tritus utiliter bibitur
cū uino, à strangurioso. Vngularum aprugnarū exustarū cinis potioni in-
spersus, plurimum urinæ difficultates iuuat. Leporis cerebrum in uino
utiliter bibitur, eiusq; testiculi tosti salubriter manducantur, ab eo qui uessiv-
cæ molestijs laborat.

*Leporis cere-
brum
Anserū silue-
strium linguæ*

Anserum siluestrium linguæ assatæ efficaciter su-
muntur in cibo à calculosis. Cymini — i. rutæ — i. piperis semunciam te-
res diligenter, & cocleare plenum in meri ueteris potionem mittes, & aquæ
quod sufficiat adijcies. postea ferro candenti sæpius inmerso calefacies, & te
inno bibendū dabis, efficacissime subuenies stranguria laboranti. Spon-
gia ex rubo rosario agresti sumpta, & aqua frigida donec madescat mace-
rata, ac deinde trita & ex aqua per triduum potui data, efficaciter calculosos
emendat.

Piscis scorpio assatus in cibo sumptus, optime calculoso pro-
derit. Cocleæ inanes id est sine carne sua, casu inuentæ contusæ & in pul-
uerem tenuissimū redactæ, in potione calculosis datæ medentur. Ungulæ
equinæ scobem, uel exustæ cinerem, si calculosus in potionem acceperit,
cito sanabitur. Herba saxifraga si ex oleo & liquamine māduccetur, intra
triduum calculos soluet. Calculosis expertus adfirmat incredibiliter suc-

*Hircini san-
guinis medica-
men*

curri remedio tali: si hircum melius si agrestem, melius si anniculū, & si mēse
Augusto claudas loco sicco per triduū, ut ei solas laurus edendas summini-
stres, & aquæ nihil accipiat, ad postremum tertio die, id est aut iouis aut so-
lis occidas, melius autem erit si castus purusq; fuerit & qui occidit, & qui ac-
cipiet remedium. exsecto igitur gutture eius sanguis excipitur, utilius si ab
inuestibus pueris excipiat, comburitur in uaso fictili usq; ad cinerem, uas
autem in quo torrebitur coopertum & inlitum gypso in furnum mittetur.
quod cum uapori exemeris in puluerem conteres, nec non & polypum ma-
rinum identidem ut dixi exustum, in puluerem rediges, confectio autem
uniuersi medicaminis hæc est. sanguinis huius hirci uncias tres, piperis al-
bi unciam unā, polypi exusti cineris uncias tres, thymi unciam unā, pulegij unc.
unā, apij, seminis olusatri unciam unam. hæc omnia separatim tunsa, & ad le-
uissimum puluerem redacta commisces, & dabis infirmo, melius si die solis

q aut

aut iouis coclearis mensuram in meri potione, aut cuiuscunque dulcis poculi. prouidere autem debes ut digesto ac ieiuno potio detur, & rursum ut eadem potione bene digesta, cibos accipiat, & eo melius erit si hanc potionem cum condito, post balineum in sabanis adhuc constitutus acceperit.

Supra omnia efficax aliud ex eo facies medicamentum sic. sanguis hircinus ea obseruatione qua supra excipitur in patella ferrea candente ut aduri possit & stringi continuo ipse sanguis, ita ut postea in puluerem redigatur: uel certe continuis aliquot diebus ad solem ipsum sanguinem ponas, ita ut rore iam decusso, post horam secundam ponas, & ante nonam colligas. posteaquam ita fuerit siccatus sanguis, ut nullum humorem habeat, colliges eiusdem crustulas & teres, atque ex eo leuissimum puluerem rediges. deinde accipies herbam tribolum cuius herbæ ipsum tribolum, hoc est semen spinosum proijcies, ipsam autem herbam lectam de locis maritimis siccabis, tundes & in puluerem rediges. confectio autem medicaminis totius hæc est. herbæ triboli uncias duas, piperis uncias duas, petroselini macedonici uncias duas, folij fertulam id est coronam siue spheram unam. hæc omnia separatim tinsa & ad leuissimum puluerem redacta, cum sanguine hircino miscebis, & dabis infirmo die solis aut iouis coclearis mensuram, in meri potione aut cuiuscunque dulcis liquoris. prouidere autem debes ut digesto ieiunioque potio detur. quam cum acceperit qui calculum patitur, mox lapides solutos omnes per urinam emitter. ut uero ammireris sanguinis hircini uirtutem, adamas lapis inuictus, qui neque igni neque ferro uincitur, si sanguine hircino perfusus fuerit, mox soluetur.

Ad uessicæ dolorem & urinæ difficultatem, herbam gladiolum diligenter fodito, ut omnem radicem eius palo ligneo eruas: cuius radicis corticem diligenter nitidatam siccabis optime, & teres atque cribabis, ut in puluerem tenuissimum redigas, atque ex eo coclearia trimittes in mortarium, & piperis albi grana nouem trita, & myrræ optime tritæ pusillum, & uini optimi s.ii. atque hæc omnia in unum permiscebis & conteres, ac laboranti in balneo, id est cum in piscinam descenderit dabis bibendam potionem, & monebis ut se post balneum calidissime tractet. hoc medicamine seu uir, seu mulier, seu puer, seu puella, potentissime sanabitur.

Cocleam grandem unam uiuam prendes, & eius carnem eximes, ac solam teres in mortario, & cum aceti acris coclearibus tribus dabis bibendam, atq; hoc per triduum facies. deinde intermisso triduo, nisi statim expulerit calculum, similiter remedium & si necesse fuerit sæpius dabis. Filicis radicem, asparagi spongiam, apij radicem, & petroselinum simul diligenter teres, & ieiuno calculoso cum uino dabis bibendum.

Violæ erraticæ rusticæ radices, & apij, & uiolæ coronariæ semen, una contrita & ex aqua calida à balineo continuo potui oblata, dolores uessicæ cito abigunt.

Lapis

Lapis ex uessica hominis qualibet curatione sublatus, si teratur & ex uini cyathis tribus calculoso potui detur, lapides uessicæ humanæ innatos, efficaciter dissoluere creditur. Cimex foraminibus ueretrorū cōfricatus, dolorē uessicæ protinus tollit. Vessica apri recte aduersum uessicæ dolores in cibo sumitur, ita ut mulier sceminæ, uir masculi sumat. Nasturcium tritum cum uino dulci cibario dabis uessicæ tædio laboranti per triduum potui, sed satis spissum poculum detur. Vessicam releuat coliculi cocti aqua triduo à ieiuno iugiter pota. Ad uessicæ uitia curanda, myrræ semunciam bene tritam cum mulsi ueteris cyathis tribus dabis per triduum ieiuno exeunti statim à balineo, ita ut dum sabanis operitur, singulos in diem cyathos bibat. Si in uessica aliquid molestiæ fuerit nitri florem, uel si flos non fuerit, ipsum nitrum conteres, & cum aqua in qua coliculi cocti fuerint, uinoq; picato uel austero rubello durissimo dabis bibendum per triduum, uel diutius si ita opus fuerit, magnificentissime proderit. Prima luce puer uirgo rorem de folijs caulium excussum, in noua olla excipiat, non minus sextarios quatuor, eo adijcies mellis quartarium, & scenigræci bene mundati & loti quartarium, & zingiberis uncias tres, atq; ita decoques horris tribus, & inde bibendū dabis mane ieiuno calculoso quartarium tepentem. hæc potio per triduum sumpta mensura quartarij, & uessicam, & renunculos, & intestina uniuersis sordibus purgat. Piperis grana ix. eiusdem poderis sulphur, trita simul in uino uetere dabis bibenda ieiuno calculoso, solet statim perniciem demouere, si tamen ultra dolor manserit, iterum dabis similem potionem. Pellem leporis recentem in olla munda, uel *Pellis leporis* tegula, ita cum lana sua combures, ut in tenuissimum puluerem redigere possis, quem cribratum in uaso nitido seruabis. inde cum opus fuerit tria coclearia in potione dabis bibenda, quæ res siue calculos, siue uessicæ dolores continuò compescit, sed multo potentius erit remedium, si leporem uiuum in olla noua claudas, & gypso omnia spiramenta uasis obstruas, & in furno usq; ad fauillam tenuissimam cremes, tritamq; & cribratam recõdas, atque inde certas mensuras in potione uini offeras calculosis, & qui sanguinem mingunt, mire eos sanabis. Cimoliæ cretæ tunisæ s. iiii. & farine ordeaceæ s. iiii. ex aqua coques, & in saccos tres lineos mittes, eoq; fomento uicissim mutato ut bene caleat, calculosos seu uessicæ dolore laborantes ter in die uaporabis, potenter subuenies. Item aliud ad eos certissimum remedium. pruna quæ in sepibus nascuntur colliges, & eorum nucleos tolles & seruabis ad præsidium, & cum opus erit in pila tundes quam optime, & cribrabis quam minutissime, atq; inde ex picato, siue austero ac duro uino dabis ieiuno bibenda in potione diurna coclearia tria. Hoc uero medicamen non solum uessicam curat, sed etiam uulnera intrinsecus latentia & uomicas per sanat, conficitur sic. cucuma sextariorum nouem rudis aqua impletur, & ad dimidias coquitur, tum adijciuntur in eam spongiarum aspaq; 2 ragorum

ragorum unciæ quatuor, apij radicem tantundem, saluicæ lotæ diligenter unciæ duæ, cassiæ fistulæ semuncia, amomi ꝛ VIII. petroselini dimidium quartarium, iris illyricæ unciæ una, mastichæ chiæ unciæ duæ. deinde aqua cucumam supplebis, & de gypso præclaudes, ut tamen modicum spiramenti relinquas, atq; ita coquens claudes cucumam, ne medicamen exiliat, & ad medias decoques, ac recondes in ea. cum opus fuerit dabis ex eo cum portione uini quantū sufficiat ad bonā mixturā, sed & ieiuno & dormitū eunti dabis. Petroselini heminam, apij seminis tantūdem, in cucuma fictili noua prius imbuta ex aqua decoques ad tertias, ita ut oclusa sit cucuma ne medicamen ebulliat. postea aquam colabis, & addito melle iterū ad tertias decoques, inde ieiuno calculoso portione per triduū dabis. Calculos portio hæc ad si due sumpta cū passo uel cōdito nō sinit gigni, eosq; cōcrescentes cōfringit, & per urinā harenę modo promit, cōficitur sic. calaminthę, id est nepetæ — II. filis pictorij, piperis, succini, saxifragæ, petroselini, cyperi, zingiberis, — singulas, tūdes & cribrabis, & cocleariū plenū cū uini mixta & calida portione ieiuno bibendum dabis. Ad calculū remedium mirū sic. hederā quæ in quercu nata fuerit uulnerabis cupro, & permittes humorē qui inde manuerit indurari in modum gummis. postea sublatū cōdito resolues & admiscebis, & bibes quotiēs usus exegerit. Herbe phyllalidis baccas ternas per triduū glutiat qui uessicæ calculo dolebit. Herbe britanicæ radices cōtundes, & terna scripula ex aqua calida calculoso ieiuno potui per triduū dabis. eiusdē herbe succū expressum in duplici uaso decoques, ita ut succi eius naturalis sextarius fiat, quē cū mellis despumati hemina miscebis, & postea in se decoques. & cū colorē mutauerit refrigerabis, atq; inde cocleare unum ex aqua calida, si uehemēter febricitabit calculoso potui dabis, statim etiā febris extinguetur: si uero sine febre erit, ex uino eā portione debet accipere. Ad reniū dolorē emplastrū utile sic. axūgię ueteris P. II. farine s. I. olei P. I. cereę se librā. his liquefactis adijcies sulfuris cōtriti selibrā, nitri cōtriti & cribrati selibrā. omnia permiscebis & concoques atq; inde renes confricabis, uel more emplatri adpones. Herbā sabīnam in mortario teres, & cum axungia uetere subiges, & sic renibus adpones. Ad urinæ incontinentiam, remedium sic. foeniculi radicem & ramusculū erui contunde, & ex uino uetere da bibendum, continuo remediabis. • Urinam continet lac caninum & adeps eius cum alumine datus, ita ut sit sabæ magnitudine globulus qui datur. Cinis coclearum africanarum exustarum si potetur, urinæ incontinentiam sedat. Anserum trium linguas inaffatas si quis ederit, urinæ profluuium non patietur. Vessica uerrina cocta uel uista, comedenda aut bibenda efficaciter datur ei qui urinā suā non potest continere.

Submeiuli

Leporis cerebellum ex uino potū, urinæ incontinentiā refrenat. eiusdem testiculi torrefacti & ex uino poti, par remediū submeiulis præstāt. Viques aprugni exusti triticq; in portione sumpti efficaciter submeiulis profunt.

Qui

Qui urinam tenere non poterit, capræ uefficam comburât, & cinerem eius ex aqua cum uini potione bibat. Verrini genitalis usti cinerem bibere debent ex uino qui urinam continere non possunt. In cubili canis urinam faciat, qui urinam non potest continere, dicatq; dum facit: ne in cubili suo urinam ut canis faciat. Vrinæ propriæ quantumcunq; ignorant submeiulo efficaciter offertur, uel res quas comminuerit in potione exprimuntur aut ibidem diluuntur, & ita ei inscio ipsa potio propinatur.

Vitrū teres diligenter & cum pice cedria miscebis, atq; ita chartam uirginē in lines & renibus adpones, quo medicamine diebus septem iugiter usus sanus firmiter eris. Ad reniculorum dolorē obseruabis ut post balneum poscam calidam bibas per plures dies, & quotiens dolore interpellatus fueris idem facies.

Conditum ad reniculorum dolorem uel ad calculum, sic. saxifragæ — i. uettonicæ — i. petroselinii — i. apij feminis — i. rutæ feminis & xviii. piperis — ii. uini optimi s. xii. mellis optimi p. v. tundes omnia atq; cribabis, & conditum cum exegerit necessitas facies, eoq; ubi reniculorū dolor aut molestia calculi fuerit uteris. Saxifragam herbam, petroselinum macedonicum, piper, mel, uinum, ex his omnibus conditum facies, & laboranti calculoso per singulas septimanas potionem iouis die dabis, cōficienda autem potio die iouis luna uetere erit.

Ad calculum potio salubris, cōficitur sic. semen apij, libyfici, fœniculi, anethi, æquis mensuris tritum miscetur, & herbæ saxifragæ grana v. cumini grana tria, piperis grana v. uerbæ folia tria, & salis per modicum adijcitur. ex omnibus autem seminibus supra scriptis æqualiter quantum tribus digitis, id est pollice & ab eodē tertio & quarto leuari potest mittitur, dein teruntur omnia diligenter. postea adijcitur carcenii optimi potio grandis. ad hanc sane potionem miscendam radices asparagorum & apij, & anethi, & fœniculi lotæ diligentissime in sex sextarios aquæ nitidæ mittuntur, ita ut radices ipsæ tegantur aqua, atq; in olla rudi coquantur ad tertias. ex ipsa aqua sed calida miscēda potio carcenii & accipienda per triduum. sufficiunt autem duo huius aquæ sextarii ad tres carcenii maiusculas potiones. sed si necessitas præsentis doloris exegerit, per triduum continuum dabuntur. si uero quis timeat tantummodo dolores supra scriptos, aut aliquando pertulerit, accipiet etiam sanus hoc modo uetere luna tres tantum tribus mensibus singulas potiones, & iugiter contra hunc morbum erit tutus & sanus.

COELIACIS ET DYSENTERICIS ET TORMI-
nosus, & ad intestina rupta, & internos morbos, atq; incon-
tinentiam stercoris, remedia physica & rationabilia
diuersa de experimentis.

CAPVT XXVII.

q ; Pastillus

Pastillus ad cœliacos & torminosos optime faciens. acaciæ, ba-
laustij id est mali granati quod cytinum uocatur germen ante-
quam florescat, hypocystidos, opij, singulorum denarios qui-
nos, alterci, cretæ samia, singulorū denarios senos. his bene tun-
sis & cretis, ex uino myrteo fiunt pastilli denariorum singulorum aut semis-
simum, ut iuxta ætatem aut ualitudinem dentur. dantur autem ieiunis sine fe-
bre ex uini myrtei aut signini cyatho uno, cum duobus aquæ mixto: febrici-
tantibus uero ex aquæ cyathis tribus. hoc etiam per clysterium immittitur,
quotiens desurrexerint torminosi, quibus & si grauius afflicti sunt, statim
prodest. *Cœliaci* Ad cœliacos id est qui subite & multa defundunt, & ad aluum
citam, & ad leuia interdum tormina, medicamentum potens sic. sorborum
aridorū cōtuforum s. ii. rhus syriacæ quo coci utuntur s. ii. mala granata re-
centia x. mala cydonea matura x. hæc utraq; coquuntur in sapa, facta ex mu-
sti adhuc in dolio feruentis sextarijs xxxvi. quo usq; ad sextarios duode-
cim decoquantur, & donec malorū coria percoquantur, & sint madida. dein-
de ita terunt hæc fictili mortario, ut grana omnia cōminuantur, postea rhus
& sorba arida admiscantur tinsa & cribrata curiose, & cū sapa quæ est resi-
dua temperantur. omnibus ergo in unum bene coactis reponitur medica-
mentū in uitreo uaso, datur inde ieiunis ligulæ duæ uel tres, sine ullius rei ad-
mixtione. *Torminosi* Pastillus ad torminosos efficacior, conficitur sic. acaciæ * iii.
croci * ii. gallæ * viii. hypocistidos * iii. lycij * iii. myrræ * iii. rhus
quo coci utuntur, nardi syriaci spice, aloes, singulorum denarios binos, anesi,
gummis, singulorum * ternos, piperis nigri * ii. teruntur hæc diligenter &
ex succo rubi cauliculorum, uel ex uino Signino collyria formantur, ritu eorū
quæ ad oculos fiunt, cum tamen ita fuerit leuis confectio, ut in ungue nulla
appareat aspritudo. finguntur autem alia denariorum singulorū, alia semis-
simum quæ injiciantur, sed rectius ad hanc mensuram pastilli dabuntur, ita ut
unus ieiuno ante meridiem, alter in noctem ex aqua, si febres erunt, ex ui-
no signino, si sincere corpus fuerit, detur. hoc efficax medicamentum est, si
cætera quæ in huiusmodi causis curationi uel cibati sunt necessaria, obser-
uatione & oportunitate congrua fiant. *Pastillus loco cauterij* Pastillus qui clysterio immittitur
torminosis per anum, cū olida & sanguinolenta dericiunt, id est cū intestina
eorum cancer occupauit, quo quasi cauterio tunc tantummodo uti oportet,
alioqui nocet. Ideoq; à quibusdam ignorantibus usurpatus accusatur quasi
nocuus, recipit autem hæc. chartæ combustæ cineris * xxx. calcis uiuæ
* xxiiii. arsenici quod est auripigmentum * xii. sandaracæ * vi. hæc tri-
ta uino consparguntur, in quo rosa & lenticula prius coquantur, ut possint
fieri pastilli * duū aut unius. cū opus est teritur unus pastillus & immittitur
per aquā, ut superscriptū est decoctā cū rosa & lenticula si febres erūt: sin mi-
nus, ex uino eadē decocta utilia erunt. facit bene & myrti fasciculus cū olea-
stri uel oliuæ ramulis utroq; modo, prout res exegerit incoctus. potio autē
cum

cum inmissum fuerit supradictum medicamentū, hæc conuenit. in noctē in aqua catapotia dantur, quæ sūt sic. myrræ * II. lycij * II. turis * I. opij * I. aloes * II. acaciæ * III. myrti baccarū nigrarū * VI. ouorū ex aceto coctorum uitellos II. hæc trita uino Surrentino consparguntur. & fiunt pastilli * singulorū, dantur febricitātibus ex aquæ cyathis tribus: sine febre, ex musti surrentini cyathis duobus. Ad uentris dolorē & inflationē intestinorū, & præcordiorū dolores, & ad conuulsa & rupta interanea, & ad urinæ difficultatē remediū sic. panacis * III. piperis * III. dauci cretici radices uel seminis * VI. sulphuris uiui * s. opij duas tertiæ sue partes uictoriati pōderis. castorei * s. myrræ * III. hæc trita & cribrata uino cōsparguntur, & ex his fiunt pastilli magnitudinis lupini, dantur cum res postulat ex aceto & melle in unum mixto cyathis tribus. ad uitium autem mulierum quo correptæ suffocātur, quod greci hystericen pniga appellāt, ex aqua mulsa dari oportet & quantum nux auellana est, detrahāt enim urinam copiosam. *Mel pnx* dicamentum quod dodecatheon appellatur, mouet urinam, facit & ad eos *Dodecatheon* qui reficiendi sunt post grauem imbecillitatem, facit & ad auriginē habentes, & ad iocineris & renium dolorem, & ad lienosos, & ad hydropicos & difficulter urinam reddentes. crapulam quoque non patitur, uino nigro potum, subsistere. prodest stomachicis & mulieribus à uulua laborantibus, & ad omnia uenena & ad serpentium morsus atque ictus, & ad interius conuulsa satis utile est, conficitur sic. myrræ denarios duos, cassiæ corticis * II. iris * IS. apij seminis * II. & tertiam uictoriati, acori * I. uue passæ sine granis denarios sex. hæc omnia uino aruisio contusa cribrataq; consparguntur. dein ex his fiunt pastilli * singulorum, quamuis auctor dicat se pastillis usum, etiam ad denarij semissem cum uini supra dicti cyatho.

Medicamentum mirum ad cœliacos & ex cruditate grauedines doloresque cuiuslibet partis in corpore sustinentes. nec minus ad oculorum facit & renium dolorem arcendum, & ad scabiem uesicæ, & ad iocineris duritiam, exsiccat enim corpus. prodest & ad arteriam: denique in omnibus laborantibus adiuuat & concoctiones, & urinam mouet, conficitur sic, Nardi syriacæ, croci, myrræ, cassiæ, costi, cinnami, castorei, schœni floris, piperis albi, piperis longi, galbani, resinæ terebinthinæ, styracis, opij, singulorum denarios quaternos, alterci seminis, anesi, apij seminis, singulorum denarios quinos, tragacanthi denarios sex, mellis, uini falerni, uel similis huius sextarios singulos. hæc omnia contunduntur & cribrantur, donec mollissimam tenuitatem accipiant, tum in patellam fictilem nouam mel infunditur tepefactum molli pruna. dein uinum instillatur macerato prius in eo tragacantho, uicissimq; cæteræ species insparguntur. tum simul mouetur medicamentum & omnia omnibus permiscetur. cum autem crocinum colorem habuerit medicamentū, transfunditur in mortariū marmoreū, & ibi pistillo bene subactū reponit in pyxide cornea: cū opus est datur

q 4 ad supra

ad supradicta cum uini cyathis tribus admixto aceto atque melle prout uisum fuerit. Ad eadem remedium efficax, quod conficitur sic. myrræ ✕ quatuor, croci & panacis denarios ternos, alterci ✕ v. anesi denarios duos, apij feminis denarios quinque, opij denarios duos, papaueris capitati & sarricæ denarios quinos, gallæ syriacæ in maturæ denarios vi. mori ex rubo imaturi aridi ✕ iii. rosæ aridæ ✕ vi. balaustrij ✕ iii. rosæ caninæ succi ✕ iii. rhus syriacæ ✕ v. palmarum purgatarum ✕ xx. quæ coquuntur ex aquæ risterinæ sextarijs tribus, donec relinquatur sextarius unus. deinde ipsæ palmæ exprimuntur prælo aut coclea, ex succo eodem atq; aqua modica fiunt de supra scriptis speciebus in puluerem redactis pastilli ad ✕ semissem, dantur similiter ut prius medicamentum dari oportere præcepimus. Prodest torminosi plantaginis succus, uel rubi, uel lentisci, uel rhus syriaci, uel herbæ millefolij, uel terebinthi, omnium ad ✕ semissem potus cū uino uel aqua. Benefacit torminosi rumicis semen quantum ligula capit tritum ex uini austeri cyathis quatuor, uel aquæ totidem, in tempore potum.

*Ceratis, uiola
marina*

Glandes quercinæ tres aut quatuor, uel eiusdem folia, uel liber eius coctus ex aqua, quæ uel sola uel cum uino torminosi potui data plurimū prodest. Ceratitidos quam herbam uiolam marinam appellamus radices trium digitorum magnitudine incoctæ uino austero torminosos iuuant, si illud uinum admixta leuiter aquæ calidæ potione potetur. Herbæ britannicæ radix uel folia incocta, uel aqua in qua tamarici folia & semen incoctum fuerit, torminoso potanda detur, etiam cum admixtione uini austeri.

Plantago cocta ante alium cibum data ex aceto plurimo & exiguo fale atq; oleo, torminosi plurimum prodest. Plantaginis aridæ semen tritum ex partibus duabus, & papaueris capita arida trita ex parte tertia, oportet per cribrum tenuiter foratum trañci, ex eoq; puluere dari torminoso ligulæ magnæ mensuram, interdum plus aut minus, cum uini ueteris mixti non nimium, id est cyathis tribus. hoc medicamentum ante somnum utiliter etiam ad uesperam datur. Prodest torminosi huiusmodi forbitio: halicæ hemina percoquitur cum ceræ & rutæ ✕ i. admiscetur sanè his & malum granatum, atq; ita simul coquuntur in aqua. post hoc exprimuntur omnia, & coagitantur diu, ac si opus fuerit, adiicitur alica cocta ut in modum pultis sit. lactis quoq; bubuli aut cuiuslibet denarius i. admiscetur, & sic forbetur. si autem māducare panis more illud uolueris, addes illic oua incocta tria & polentæ nitidæ delicatæ quantum satis erit, ut panis fieri ex eo possit, qui etiam frigidus comestus plurimum prodest. Medicamentum ad torminosos huiusmodi satis utile est. croci ✕ i. & duæ partes uictoriati, nardi ✕ ii. acaciæ ✕ iii. gallæ ✕ iii. aloes uictoriati pars tertia, lycij ✕ i. opij ✕ s. tragacanthi ✕ s. & tertia eius, turis ✕ i. & uictoriati partes duæ, myrræ ✕ duo, piperis ✕ s. teruntur & cribrantur hæc diligenter, atque ex uino fiunt pastilli lupini magnitudinis, dantur cum tribus cyathis liquoris cuiuslibet, tam diu

tam diu quousq; conueniat ut tormina uniuersa sedentur. Immitti torminosi per clysterem oportet uinum ex piris syriacis factum cū succo plantaginis, mirifice enim facit hoc remedium & multis experimentum dedit.

Palmarum numero uiginti pulpæ, iunci radicis ✕ x. gallæ immaturæ ✕ x. myrræ ✕ v. tunduntur & miscentur uniuersa, atq; ex omnibus fiunt ex uino pastilli numero triginta, dantur similiter ut prædicta medicamenta ex quolibet liquore.

Balauſtij ✕ v. opij denarios duos. gallæ immaturæ pilularum denarios ii. tamarici seminis. ✕ ii. turis ✕ iii. rhus syriaci ✕ quatuor, uinaceorum tostorum ✕ v. hinc pilulam ad duum denariorū pondus, cum potione ex uini nigri cyathis tribus totidemq; aque calidæ mixta, torminoso dari oportet.

Si torminosi uel cœliaci propter frequētes deſurrectiones uiribus deficientur, dandæ erunt eis sorbitiones ex cremore faris uel ex ptifana factæ, modo per se solæ, modo cum rosa unguentaria mixtæ, uel ius gallinæ pinguis excoctæ cum butyro, uel lac caprinum aut ouillum tepidum per se, uel etiam decoctum cum butyro. & lenticula similiter facta prodest. inponenda uero sunt torminosi fatigatis à stomacho usq; ad inguina unguenta quæ spissant cutem, ea quibus unguentarij utuntur.

Medicamentum quod per anum iniicitur torminosi sic. calicis uiuæ, sandaracæ, auri pigmenti, singulorum paria pondera, teruntur una omnia ex aqua uel ex succo plantaginis, donec possint coire, tunc pastilli fiunt, cum opus sunt teruntur & iniiciuntur ad cuiusque uires ut plurimum ✕ iii. aut minimum ✕ ii. cum hemina uel ut plurimum cum cyathis ix. aquæ cum myrtis decoctæ, uel cum rosæ folijs, uel lentisco. medicamento sanè hoc uti oportet, non inter initia torminosi, sed cum malignitas uitæ apparuerit: & si non eodem die quo primum adhibetur profuerit, etiam sequenti fieri oportebit. si quis autem morſus intestinorum cum inmissum erit medicamentum, aut cum redit insequitur, infundatur statim per clysterium lenticulæ decoctæ aqua uel furfures, sedabitur cōfestim dolor, cū eas deiecerit torminosus. post iniectionē sanè detur cibus. Aliud medicamentū quod mirifice prodest torminosi, siue febrem habuerint, seu sine febre fuerint, plātaginis succi hemina frigida uel tepida immittitur per clysterē in anum, uel per se sola, uel cū uino ex piris syriacis facto. hoc medicamentū etiā si æger cibū horreſcit restituit ei cupiditatem manducandi, facit uero sitim intolerabilem, sed moderate bibendum.

Pastillus ad torminosos efficax, conficitur sic. acaciæ ✕ i. mali granati corticis ✕ viii. gallæ syriacæ immaturæ ✕ v. opij ✕ v. myrti baccarum nigrarum ✕ vii. rhus quo coriarij utuntur ✕ viii. uel eiusdem succi ✕ vi. alterci seminis ✕ viii. turis ✕ viii. rhus syriaci ✕ viii. hæc omnia animantur, præter acaciam, tus, opiū, & contunduntur seorsum & in unum miscētur, uinoq; omnia myrtino consparguntur, atq; in pyxide sicili reponuntur. si quis uolet pastillos facere, adijciat gummis ✕ vi. dabitur ex hoc medicamento ieiuno torminoso ✕ i. ex aqua uel ex uino mixto myrtæq;

myrteo. idem medicamentum immittitur per clysterem ad mēsuram iuxta
vina facticia vires cuiusque. Vinis uti oportet torminosos ex myrto, & piris syriacis,
 ex malis cydoneis, & terebintho, ex rhus coriario, ex glande quercina, ex la
 pathio, ex populi fructu, ex rubo, ex hypocystide. quæ omnia decoquun
 tur seorsum cum uino Surrentino aut Signino: potioni uero admiscetur a
 qua cisternina decocta & sub diuo posita. Prodest torminosis lac po
 tum in quod lapides feruentes sæpius uel ferrum candens dimissum fuerit,
 si tamen non febricitabunt. Cibi profunt torminosis huiusmodi, panis
 fermentatus durus, pultes diuersæ, lenticula aceto condita, brassica, planta
 go, intyba, mala cydonea, uuæ ex ollis, palmæ ex litore, capreæ, palumbi,
 anates, merulæ, turdi, grues, mulli, loligines, polypi affati. Torminosis
 sunt extra cutem imponenda hæc. lana succida ex aceto, uel rosaceo uel ma
 lino oleo admixto. item plantago, apium, millefolium, intybum, lentiscum.
 per se trita hæc, uel admixto uino austero, quo magis adstringant, adpo
 nuntur, postea cerotum ex oleo myrtino, uel malino, id est habēte corticem
 mali punici, adponitur, cui & galla syriaca & acacia admiscentur. Tor
 minosis primis temporibus constringendis succi utiles sunt, ut plantaginis,
 acaciæ, mali granati corticis, hypocystidos, millefolij, intybi, lētisci, rubi, per
 se tantum, uel cum uino ex piris syriacis factō, mixti. medium autem cur
 sum habentibus torminosis quod tempus græci acmen uocant, oportebit
 infundere per clysterem rosam uel oleum myrteum cū cerussa. cedente por
 rò impetu molestiæ uel difficultatis, quod tempus græci paracmen uocant,
 conuenit lenticula, ptisanana, cum adipe caprino cocta. inueteratis uero tormi
 nibus profunt quæ uehementius spissant, & à putore atque ab alienatione
 corporis uindicant, ut ea quæ ex calce, charta usta, & auri pigmento compo
 nuntur, & possunt inherere purgatis ulceribus: quo tempore rediri oportet,
 ad priora omnia edenda præterquam ad lentem & ptisanam. ducunt enim
 cicatricem, sed præcipue cerussa, admixto uino. emplastra uero quæ extra cu
 tem cicatricem ducunt soluta ad ignem cum oleo myrtino adponēda sunt.
 Dysentericos recreat pulmo pecudis, id est ouis, decoctus cum lini se
 mine, ita ut & caro manducetur, & aqua illa potetur. Trochiscus
Asclepiadeus trochiscus asclepiadeus præstantissimus ad uentris fluxum & dysenteriam, quam nul
 lus alius tam facile stringit quàm hic, conficitur sic. apij seminis semunciam,
 hyoscyami semunciam, anesi ϑ VI. opij ϑ III. hypocystidos ϑ III. croci ϑ III.
 myrræ troglodytidis ϑ III. colliges hæc cum aqua aut cū uino myrteo, id est
 in quo myrti bacca coctæ fuerint. hoc ipsum medicamentum uentri adpo
 situm, ita ut ceroto myrtino colligatur, epithema dysentericis aptissimum
 est. Tormina patientibus multi uentrem uiuentis anatis adponunt, ad
 firmantes transire morbum ad anatem, eamq̄ mori. quod si uespertilionis
 sanguine uentrem oblinas torminosi, in omne tempus dolore releuabis.
 Si in aqua frigida dysentericus pedes usq̄ ad genicula ponat, sed si
 non

non febricitabit, & de uino austero potionem calidissimam bibat, cito sanabitur. Confectio medicaminis miri aduersum dysenteriam. testā locustæ, id est illam spinosam uel aculeatā quæ est iuxta caput, combures nitide & postea teres, ut in tenuissimum puluerem redigas. & sic ei qui uentris fluxu uel rasura laborabit, ex uino uetere, si non febricitabit, aut si inæqualis erit, ex calida aqua dabis, ita ut de singulis locustis testas singulas integras exustas per triduum bibat, mire sanabitur. Mellis heminam, uini ueteris sextarium, piperis grana ducenta, teres diligenter, & conditum ex his tribus speciebus facies. & ieiuno dysenterico mane meralem calicem calidum plenum dabis, statim proderit, sed si necesse fuerit, ex eo condito ipsum plenum meralem per triduum dabis. Lactis caprini statim mulsi grandi potioni, additur de coagulo hædino frustum quantum auellana grandis est, quod digitis medicinali & pollice sublatum uel missum, ipsdem digitis contemperatur, & datur laboranti dysenterico dum adhuc calet lac, antequam coagulo stringatur per triduum. hæc potio ieiuno dabitur contra orientem bibenda. Succinum de ceraso siluatica exures, & de testa ostrei æque facies, paribusque mensuris puluerem tritum, cum melite aut cum uino austero candenti ferro calefacto, bibendum dysenterico dabis, mire proderit.

Succinū cerasi

Ouum recentissimum aperies & in calicem uacuabis, ac testam eius implebis melle optimo despumato, nec non oleo uiridi bono, & in ipsum calicem defundes ac simul omnia permiscebis, & diu agitabis, ac postea in calida aqua ipsum calicem tepefacies. & sic dabis dysenterico cui medendum erit, mire proderit. Rhun marinum siue rhun orientale, quod est minutum robium simile lenticule, quantum tribus digitis prendere potueris, mittes in mortarium & teres cum uino. & postea in aliud uasculum mittes calidam, atque ibi tepefacies, & sic dabis dysenterico bibendum, statim remediabitur, sed per triduum continuū hoc remedium, & postea quotiens fuerit necessarium, dabis. Vitrum teres diligenter, & cribrabis & mastiches grana teres, atque æquis mensuris permiscebis, & ex his singula coclearia dysenterico in uino cocto, per triduum uel quotiens opus fuerit dabis, miraberis remedium experimentis probatū. Ad dysenteriam remedium efficacissimū sic rosæ siluaticæ baccas oblongas rubicundas maturas in pari numero uel septem uel x. uel xi. tritas diligenter dabis laboranti dysenterico, ad potionis modum cum melite styptico, uel uino uetere, si non febricitabit, uel cum aqua si febricitabit, & si necesse fuerit, per triduum dabis, mirum experieris remedium. Ad dysentericos mirum remedium quod uentrem & purgat & stringit sic gypsi peregrini triti — i. specularis combusti triti — i. de testis ostrearum combusti — i. hæc omnia posteaquam trita fuerint & mixta, tollet inde qui dabit remedium tribus digitis prioribus cum pollice quantum semel capere potuerit, & in potione uini ueteris puri, si non febricitabit dysenterico dabit, quod si inæqualis fuerit, in calida aquæ potione accipiet. Fimum cabal-

linum

linum combures & cinerem fimi ipsum cum uino uetere miscebis, & conteres & sic dabis dysenterico bibendum sine aqua, si non febricitabit.

Aluminis scissi z IIII. cum aceti coclearibus tribus miscebis & teres & colabis & tepidum cum aquæ duplo dysenterico dabis bibendum.

Pumicem mollem, spongiam de qualibet rosa unam, gallam unam semis, corticis sicci de malo granato scripulos IIII. piperis grana XLIX. diligentissime teres, & cū uino uetere permiscebis, & pastillos æquales inde facies, ut cum opus fuerit singuli in uini ueteris hemina soluti dysenterico per triduum dentur, ita ut ipsa potio ferro duro calefiat: insigne remedium cito experietur.

Leporis uentriculum cum fimo suo, uino uetere lauabis, ita ut fordes ipsæ ibi sint & misceantur. aut si in uentriculo non inueneris, pilulas de fimo ipsius in pares numero tritas cum uino uetere dysenterico dabis bibendas.

Ad uentris fluxum, mastichen albam teres & in potionem mixtam mittes, & calefacies bene ipsam potionem in aqua calida, & bibendam per triduum dabis. Herbam plantaginem colliges ac teres, & succum eius cum uini ueteris potione si non febricitabit, dysenterico per triduum dabis.

Ad uentris fluxum uel ad dysentericos, iam desperatos remedium sic uermem unde coccum tinguitur teres, & cū uino uetere optimo potionem mixtam & calidam per triduum dabis. Ad dysenteriam siue torminosos, & qui deiectionem nimiam patiuntur sic. ouorum uitellos coctos siue incoctos, uuam agrestem acidam, & gallas, pari mensura tere ac misce, & bibendum medicamen tepens trade. Frumenti tosti grana in pari numero, similiter hordei & pisæ, cū mellis despumati hemina misce & tere, & dysenterico per uncias singulas diebus singulis dato.

Coliculos ex aceto coctos, allij spicas quatuor purgatas, oua incocta duo, simul contere & adijce uini ueteris heminam, & feruefactum medicamen dysenterico da bibendum. Ficum duplicem & palmam pinguißimam cum uini ueteris hemina ad tertias decoque, & piperis albi triti uiginti grana admisce, & tepidum dysenterico potui dato. Vestem oui delicatam interiorem siccata contere uino misce & cola, & ex aqua calida dysenterico da bibendam.

Lac caprinum feruens adiecto polentæ quantum satis sit, cum fuerit quasi tenuis pulicula dabis cui supra bibendum. Coagulum leporinum ex uino dilutum tepidum dysenterico dabis bibendum, de quo coagulo si singulos scripulos in singulis ouis forbilibus ieiuno per triduum dederis, mire subuenies.

Vini ueteris feces & iocineris caprini frustum sufficiens in ollam rudem mitte, & facito ut bulliat, atq; inde ieiuno coeliaco sufficienter da bibere. Bulbus africanus rubicundus contritus adiecto uino quod ferro duro candenti calefiat, potui datus coeliacis medetur.

Palumbum ferum ex passo concoque, atq; inde portiones singulas coeliaco per triduum da bibendas. Ad coeliacos herba plantago & lentiscus separatim ex aqua coquantur. postea in unum permiscentur, & tunc adiecto aceto

cum

cū pane in cibo summe profunt. Herbae uettonicę in umbra arefactę tū
sa cribratęq; puluis cum uino potus, cœliacis plurimum prodest. Mali
granati cortex siccata tunditur & cribratur, & puluis ex eo miscetur cū ouo-
rum uitellis tribus, diuq; in morem panis subigitur, ac fricatur, atq; inde pa-
nis formatus in foco coquitur, & sic conmanducatur. qui si propter nimiam
austeritatem offenderit, cum lenticula sine oleo cocta, adiecto acerrimo ace-
to, à ieiuno manducari debet, quod eo plus proderit quo propensius fuerit
manducatum.

Herbae quinq; foliæ radix in umbra arefacta, contusaq; &
& ex uino polentę uice pota, mire cœliaco succurrit. sed febricitanti ex aqua
calida da bibendum.

Caprę siluaticę iecur carbonibus inassatum, &
per se sumptum, cœliacos remediatur. idemq; arefactum & tritum & cum ui-
no potui datum, certissime auxiliabitur.

Caseus siccus transmarinus ue-
rustus, adiecto sili gallico & forbis aridis, diligenter omnibus tritis & cum
uini ueteris cyathis duobus potui datus, cœliacos mire sanat.

Sil gallicum

Vituli
adeps ex fœmina sublata cum aquę cotylis tribus decocta, & sorbitionis
more sumpta, cœliaco plurimum prodest.

Cœliaco & ei qui eiectioni-
bus uel doloribus acutis alui uarijs uexabitur, potenter succurres, si mu-
liebre lac quam plurimum ieiuno potui dederis, donec persanetur.

Hædinum coagulum magnitudine fabæ in uino myrteo remissum &
ieiuno cœliaco potui datum, efficaciter prodest.

Membrana quę est
in uentriculo gallinæ siccata & trita, & cum uino austero cœliaco ieiuno po-
tui data medetur: ita ut ipsa gallina prius uel biduo abstineatur à cibo, & qui
portionem accepturus est ante diem frugi sit, & non cœnet.

Oua in aceto
cum testis suis macerata, & alio die in patella infusa ibiq; tosta, cœliacis in
cibo data plurimum profunt.

Pulicula fit ex alica prius tosta quàm acci-
piat aquam, infusa uero aqua cera remissa illic mittitur, & dum excoquet
coagitur, & à cœliaco calida sorbetur.

Galla commagena comburitur,
& cinis eius extinguitur uino, contritusq; uentri cœliaci inlinitur, statim sub-
uenit.

Flos hederę tribus digitis sumptus diligenter tritus, & ex uino au-
stero cœliaco potui datus medetur.

Seuum ouillum decoctum in uino
austero, & calidum potui cœliaco datum, manifesto remedio erit.

Laridi
ueteris pinguis. — .iii. mellis boni despumati tantundem, uini ueteris austeri
cyathos .iii. ouorum coctorū uitellos tres, in unū permisces simulq; tā diu
teres donec ad crassitudinē mellis adducas. deinde in pyxidem condes, atq;
ex ea cū opus fuerit cœliaco nucis auellanę magnitudine ex uino, si sine fe-
bre erit, si febricitabit, ex aqua calida dabis, mire celeriterq; subuenies.

Oua decoquuntur ex aceto donec indurescant, & uitelli eorū tosti cū pipere
esui cœliaco dantur, cito medentur.

Caseus ouillus uetustus in cibo sum-
ptus, uel rarus & cū uino potus, cœliaco medetur.

Cocleę cū testis suis cō-
trite due, & oua cruda .ii. & passi cyat. .ii. aquę cyat. .iii. simul permixta omnia
ac diu coagitata, & in uaso fictili calefacta, ad modū potionis cœliaco data
medentur.

r medentur.

medentur. Serpentis exuuia cū rosaceo decoquuntur in uaso stagnaeo, & postea trite uētri coeliaci utiliter inlinūtur. Ad omnes epiphoras uētris, *Epiphora uentris* seu uaccinū mollē calidū inponi oportet, quo tēpore dysentericis potiōes *ileos* ferro candēti calefactas dari cōuenit. Glus taurina aqua calida resoluta coeliaci uētris inflatione utiliter inponit. Grauiissimū uētris uitium est ileos, cui maximū remediū est, discerpti uespertilionis sanguis inlitus uentri. Frequentissime euenit ut ex qualibet causa subitus dolor uētris existat, sed qui talū leporis secū habuerit, huiusmodi casum id est subitū dolorē uētris nunquā incurret. Dysentericis medet aqua in qua pilule cupressi decoctę fuerint, cū uino austero epota. Aqua in qua lauri folia fuerint decocta, potui sumpta, intestinorū doloribus medetur. Ad profluuiū & incōtinentiā uētris remediū sic. malua circūfossa ferro quod ex utraq; parte acutā aciem habeat, & præcisa à superiore ad inferiorē partē, id est usq; ad radicē, deinde radix eius inuoluta panno rubro, portata ab eo cui remedio opus est, profluuiū uētris eius inhibebit. Betę cōbustę & in puluerē redactę atq; subactę cū aceto & à pectore laborātis inguinū tenuis inlitę ualedissime adstringūt profluuiū deiectionēq; uētris. Ros marinū cū creta molli tritū & cū aceto modico uētri inpositū alui profluuiū sistit. Rubi spinę radices & coliculi teneri cū uino amineo austero ad tertias decoquuntur, atq; ex eo uino cyathus ad diē ieiuno uentris profluuiū laboranti potui datus optime medebitur. Herba oxylapathos cum semine suo arida cōtrita & ex uino calido pota magnū incōtinentiæ uentris præstat remediū. Pruni siluatici baccas corticemq; ac radicē eius arboris in unum ex uino ad tertias decoques, atq; ex eo singulos cyathos ad diē deiectionis tædio laboranti ieiuno potui dabis. Iris illyrica, id est macedonica, quæ fuerit grauiissimi ponderis contandatur, & in puluerē cribratum tenuissimumq; redigatur, atq; ex eo mensura acetabuli unius dimidiati cum passi cotyla una permisceatur, & coagletur, atque inde cocleare unum coeliaco mane ieiuno detur, ita ut & à cœna abstineatur, mirifice proderit. Si quis tortiones subito pati cœperit de uentris nimietate, pedes suos in aqua calidissima quàm diutissime teneat, statim sanabitur. Sanguinem caprinum si polentę furfuribus, adiecta resina miscueris, atq; emplastri modo ano uentriq; adposueris, pondus omne & libidinem deiectionis efficaciter reprimes. Iecur uerrinum recens combustum contritumq; ad summam leuitatem, cum uino sed sine sale potui datum, efficaciter supprimit nimiam deiectionem. Leporis sanguis recens defusus, & cum polenta coctus, & datus dysenterico, illico uentris profluuium sistet. Hircinus sanguis exceptus & coagulatus, ac super carbones affatus, in cibo datus, mirabiliter profluuium uentris emendat. Ceruini cornus de ipsis radicibus quæ capiti hærent, scobes lima tenuissimus factus, & ad drachmæ mensuram cum uini austeri cyatho datus, sistet nimios uentris fluores, si uel triduo iugiter bibatur.

Panis

Panis antiquus ex lacte caprino decoctus, & more sorbitionis uentris fluxu laboranti bis ad diem datus, cito succurret. Aqua in qua cortices fabæ ad tertias decoctæ fuerint, si bibatur plurimum coeliaco proderit.

Folia fici arefacta sole, deinde combusta & in cinerem redacta, atque ex uino austero potui data, uentris fluxum efficaciter sedant.

Medulla uaccina cum farina tenui subacta, & uelut excoctus panis cibatu data, mire dysentericum sanat, maxime si & caseus bubulus recens manducetur.

Adipem caprinum de renibus sublatum, misce cum polentæ furfuribus atque adijce illic cyminum, & anethum, & acetum, æquis portionibus, atque ex aqua decoque & colatum sorbitionis more dysenterico dato sumendum, mire celeriterque subuenies.

Lac ouillum quod candentibus glareæ lapidibus in ipsum lac de *Lapides glar* *rcæ* meris excoquatur dysenterico potui cum ipsis lapidibus datum mire prodest, ita tamen ut prius de ipso lacte serum omne tollatur.

Iecur hircinum missum in ollam nouam cum uini austeri cotylis sex ad tertias decoctum, sed dum excoquitur compunctum, ut humor eius cum uino permisceatur, postea dysenterico potui datum efficaciter prodest.

Dysenterico & torminoso, & ei qui iam corruptum sanguinem egerit, saluberrimum medicamentum est tale. alij spicæ quatuor, & oua duo incocta, in unum teruntur, hisq; additur uini ueteris sextarius, & coquitur ad tertias, inde ieiunus quàm plurimum potest si biberit, efficacissime intra triduum sanatur.

Spondogos est lanugo *Spondogos* quædam, quæ in rosa siluatica solet nasci, eam tritam cum uino austero, desperatis iam dysentericis potui dedi, mirantibusque compluribus sæpissime de abrupto periculo liberaui.

Torminosis malux grecæ albæ radix trita, potuiq; ex mero uel per se sola data, remedio est.

Farinæ hemina, ouorum uitelli tres, piperis grana uiginti, contrita in unum miscentur, & subiguntur, panis ex his formatur & in foco coquitur, torminosis esui datus plurimum prodest.

Millefolium contritum si quis torminosus ex aqua frigida, prout uirtus aut ætas eius se habebit, biberit, celeriter sanabitur.

Lotos unde tibiæ fiunt in scobem secta uel rafa, atque ex eo pulnere coclearia tria cum aceto scillitico torminoso ieiuno in potione data, mirifice profunt.

Torminibus maximo remedio est lactuca, si decocta cum cymino trito & oleo manducetur.

Sal tritum, sinapi tritum, ouum crudum, in unum uas mittuntur, & testa oui ipsius oleo uiridirepletur, & in ipsum uas defunditur, similiter & mellis despumati, & uini austeri singulæ testæ ouorum plenæ funduntur, & simul uniuersa cocleari diutissime permiscentur, & tepesacta torminoso bibenda dantur, celerissime profunt.

Ruta cum hyssopo in aqua ad tertias decoquitur, atque eadem aqua in potione uini à torminoso salubriter mixta potatur.

tatur. Malum punicum in olla gypsata clausum, in furno combures, & postea diligenter teres, atque in puluerem tenuissimum rediges, quem repones & paratum habebis, & cum opus fuerit ad subitas tortiones cum uini portione detur, prodest continuo. Si quacunque causa

tortiones quis pati cœperit, mellis optimi libram decoquat ad tertias, ei que addat uini cyathos tres & aquæ anethinæ cyathos tres, & coagitatam ac tepesactam hanc potionem ieiunus bibat, continuo sanabitur.

Fabam integram frictam calidam in acetum acerrimum mittat, & made factam torminosus manducet, cito sanus erit. Ad profluuium & incontinentiam uentris remedium sic. spongiam quæ in pruno siluestri, uel in spina, aut in rosa siluestri nascitur colliges, & supra batilum torrebis & diligenter teres, atque in calicem mittes, ac desuper ouum incoctum defundes, & bene permiscebis. deinde super batilum candentem defundes & coques, ac laboranti cœliaco quasi ouum tortum manducandum dabis.

Baccæ oliuarum in uino tritæ cœliacis recte propinantur. portulaca quoque ex aqua feruefacta è polenta aspersa conditur, inde offæ complures si edantur à dysenterico, plurimum iuuabitur. Vngula por-

cina combusta ad cinerem & trita, postera die ex uino hausta, mirabiliter dysenterico prodest. Cinis cribratus aceto commixtus, uentri & renibus calidissime inlitus, certissime uentris abundantiam stringit.

Rana uiua

Rana uiua si uentri torminosi adponatur, in eam uitium confestim transire dicitur.

Torminosus saluberrime aqua marina per dysterem infundetur, si molestia diutina fuerit.

Fimus columbinus tritus ex melle uentri inlitus, alui incontinentiam stringit.

Iuniperi baccæ tritæ ex uino nigro potui datæ comprimunt alui ni-

Intestina rupta

mietatem. Caput caprinum cum pilis suis contusum atque discotum ciboque sumptum, rupta interiora intestina dicitur glutinare.

Pilos leporinos adiecto melle comprehendes, atque inde globulos paruulos facies. hi singuli sæpius glutiti, intestina quamuis pernitiōse rupta, certa coniunctione connectunt.

Verbasci radicis corticem detrahito eiusque contritæ succum per linteolum expressum, ex aqua aut uino bibendum dato, omnia interiora uitia quæ ex frigore aut labore, aut pectoris lumborumue dolore nascuntur mira efficacia sanabis.

Serpyllum ad pondus uictoriati argentei tritum bene ualentis ex uino, febriculento ex aqua potui datum, omnes uentris dolores sedat.

Lotium humanum

Humanum lotium uetus adiecto croci modico, ut odore eius occultetur, ignorantis potui datum, quamlibet ueteres in uisceribus latentes morbos sanabit: uomitu enim irritato, & eiectionibus concitatis, omne uitium ualenter expurgat.

Vt explorari possit ex latentibus morbis, qui sit ille qui uexat infirmum, comprehendique qualitas uitij & pars uiscerum possit, catulus fœtæ canis lactens die

ac nocte

ac nocte cum eo qui laborat accumbat. is postea sectus inspicitur, translatusque in eo morbus, haud difficile notatur, ita tamen ut æger ei lac de suo ore frequenter infundat. eum tamen catulum cum fuerit exsectus obrui oportet. nec ab re est si triduo idem catulus uiuens cum ægro maneat. uicium enim ægri transire in eum usque adeo certum est, ut moriatur catulus, hominemque morbis latentibus releuet. Ad dysentericos solitaneos, cocleam plenam cum testa sua uiuam teres. ad cuius pondus infra scripta trita miscebis, id est casei ueteris quantum est cocleæ dimidium, oui medullam in aceto coctam, panem candidum uetustum uel tostum, uel quod est melius nauticum, rutam, piper ex uino quod cum prius ferro candenti calefeceris potui sine aqua ministrabis, sed & baccas myrteas adijcies. hæc omnia conteres & in portione uini ueteris ieiuno dabis. Ad eos qui sanguinem per intestinum iactant, uel per corruptum corpus inferius effundunt, remedium sic. herbae urticae masculae summitates teneras colliges & cotundes succumque eius expressum per triduum ministrabis bibendum. si autem cum aqua frigida, aut aceto acerrimo, aut posca frigida, id ius mixtum dederis, quamuis desperatos de supra scripta infirmitate protinus liberabis.

Lac caprinum ex coagulo temperabis, & dum tepet antequam penitus constringatur dysenterico bibendum dabis, cito remediabitur. Remedium ad tortiones,

phasianum uiuum in uino necabis, dabisque ex eo uino bibere ei qui patitur tortiones, confestim remediabitur.

Phasianus

Confectio cydonitis ad dysentericos & coeliacos sic. oleum in uase duplici coques, quod dum in igni est, & feruet operitur alio uase in quo cydonia diuisa ponuntur. oleum tam diu calebit igne subiecto, quam diu poma superposita excoquantur: tum oleum solum seruabitur quod supra dictis infirmis ad perunctionem & escam utile erit. cydonia quoque ipsa esui dentur coeliacis ac dysentericis.

Iniectio ad dysenteriam. amyli uncias tres, & lactis caprini cocti pro modo quantum uisum fuerit adijcies, & ita iniectionem facies. Scui hircini uncias duas, olei uiridis sextarium dimidium. hæc simul in duplici uase remissa & calefacta inijcies.

Epithematium ad uentrem stringendum sic. floris uuarum uncias duas, rosae siccae unciam unam, mastichis unc. i. aloes unc. i. gallae unciam i. aluminis scissi unciam unam, acaciae unciam i. ceræ p. i. myrtini olei p. i. picis uncias tres. de his omnibus tunsis cribratis atque permixtis magdalia facies, quae in panno denso aut phoenicio induces, & sic uteris ad uentrem.

Item aliud epithematium ad uentrem restringendum sic. florem uuæ omphacum, rosae florem, aloen, gallas, alumen scissum, acaciam, mali grana ti florem, balauustum, mastichen, æquis ponderibus teres, & uini myrtini quantum ad coniungendum puluerem sufficiat admiscebis. dactylorum quoque carnes purgatas & uino infusas subiges, & cerotum myrtinum facies, ac sic omnia permiscebis & magdalia facias, quibus ita uteris ut supra scriptum est.

t 3 Lumbricis

LUMBRICIS ET TINEIS ET INTRANEIS CAUSIS,
id est tenesmo, & ad rosus uentris, & strophum, uel intestinis ru-
ptis, eorumq; doloribus, remedia physica & rationa-
bilis diuersa de experimentis.

CAPVT XXVIII.

VERVM remedium ad tineas necandas & eijciendas, per tridu-
um allium quam plurimum edat qui hac molestia laborabit,
& betaceos, & caseum mollem manducet. post hoc autem fili-
cis macedonicae aridae contusa cribratae denarios VIII. cum mel-
le quantum ipse uoluerit sumat. & post horas quatuor dentur ei aloes & scam-
moniae singulorum denariorum semisses, ex aquae mulsae cyathis quatuor:
cum uero coeperit desurgere, aqua calida ei supponatur, qua postea elui &
foueri debet.

Ad lumbricos depellendos satis commode facit santoni-
ca herba, quae absinthium dicitur, si uel uiridis cum aqua ad tertias cocta
potetur, uel sicca trita ex melle manducetur. cornus quoq; ceruini limati li-
ma lignaria scobis quantum quatuor uel quinque colearia sint, ex aqua
in qua decoctus fuerit ipse scobes potus ad cyathos tres, mirifice facit. ra-
pi etiam feminis cyathus, ex passi cyathis tribus pridie maceratus, deinde tri-
tus & datus, aqua exigua adiecta, infinitum medetur.

Tenesmos est irri-
tatio ultimae partis directi intestini, in quo uitio saepius libet desurgere sine
causa, proderit ergo ad hoc uitium depellendum, quotiens desurrexerit quis,
ut uino austero mixto cum aqua calida se foueat. Verbenae & myr-
ti & oliuae ramulis iunctis, ita ut duae partes myrti sint, simulq; decoctis,
uti conuenit aqua frequentius ad subluendum. quinetiam penicillum tin-
ctum eo liquore, & non nimis expressum, atque ano adpositum prode-
rit, uel eodem modo globulus staminis adpositus iuuat, diutius enim ua-
porem continet. perungendus autem anus erit spicillo, lycio patarico, uel
indico, ex calido uino.

Collyrium hoc iniiciendum, quod & ad o-
mnem deiectionem, & tormina bene facit, conficitur sic. acaciae, & mali
granati corticis usti singulorum denarios quaternos, hypocystidos & rhus
quo coriarij utuntur, & opij singulorum denarios senos, omphacij dena-
rios IIII. croci denarios quatuor, teruntur haec omnia & cribrantur diligen-
ter. postea uino austero colliguntur. uel temperantur, & fiunt collyria ma-
gnitudine nucleorum pineorum. & cum opus fuerit ano iniiciuntur.

Lumbrici

Ad lumbricos profunt huiusmodi compositiones. serpylli denarij
quatuor, triti in cremore lenticulae quantum sint cyathi duo dati, uel ipsa
sola per se lenticula, si quis eam aceto infusam coctam comederit.

Serpylli triti, denarij nouem, absinthij denarij duo, dematiti-
dos denarius unus, & duae tertiae uel partes uictoriati, nitri denarij septem,
lupini farinae denarij septem, salis denarij quatuor, terrae mali denarij
quatuor

quatuor, fici aridæ denarij quatuor. hæc omnia colliguntur uino austero, atque ex his finguntur globuli fabæ magnitudine ex quibus dantur ieiuno, aut post cœnam octo uel nouem, cum aquæ mulsæ cyathis tribus.

Compositio quæ facit ad tineas & lumbricos eruentes sic. serpylli denarios duos, coriandri denarij semis, samsuci denarij semis, nitri denarij semis. cucurbitæ siluaticę interioris, sed quod est sine femine, in puluerem redactæ denarij semis, mali punici immaturi, & adhuc obstricti, siue corticis eius triti denarij semis, rutæ tertiam partem & sextam uictoriati pōderis. melle colliguntur hæc omnia, dantur ex his globuli septem quantum fabæ Ægyptiacæ magnitudo est, uel cum aqua calida uel ex uino si sinceritas erit, & ieiuno & post cœnam.

Ad lumbricos necandos remedium mirum sic. seriphij denarios quatuor, cucurbitæ siluestris interiora trita denarios duos, lupinorum farinæ denarios octo. ex aqua fiunt globuli fabæ magnitudinis, dantur robuste ætatis septem, pueris terni uel quini cum mulsæ aqua.

Ad tineas necandas remedium competens sic. filicis radicis aridæ, nasturcij seminis ✕ septenos, coriandri seminis ✕ v. nitri ✕ ii. hæc omnia trita dantur ieiuno cum aquæ mulsæ hemina.

Mali punici succus radicis, uel foliorum eiusdem aqua decoctus, potuicq; cum sale datus, tineas necat.

Marrubij & absinthij & lupinorum paria pondera in aqua mulsæ cocta, ieiuno bis aut ter potui data, aduersum tineas & lumbricos plurimum profunt.

Farina lupinorū decocta ex aqua & more cataplasmatibus uentri inposita lumbricos uel tineas necat.

Ad lumbricos & tineas erucientes remedium potens sic. erui, filiculæ radices purgatas ad uncias singulas seorsum tundes bene in pila lignea. deinde adijcies inulæ radicis s̄ viii. ammoniaci unciam, & coriandri seminis manum plenam, & euforbij denarios tres. has omnes species seorsum conteres bene usq; ad summam leuitatem, & si uiridis fuerit radix filiculæ, quando illam tundes succum eius exprimes, & ipsum admiscebis. facies pilulas magnitudine ea qua ano iniici possint, ipsasq; factas infundes in ceruiciæ nouæ sextarijs duobus & mellis cyatho. quod si in ea prouincia faciendū fuerit hoc medicamentū, in qua ceruicia nō est, ex aqua dabis in qua myrtus cocta sit ad sextarios duos, aut cū sapæ mixtæ sextarijs duobus, atq; ex eo temperabis potionem & dabis bibendā: intra horas quatuor deiciat oportet uermiculos uel tineas. ante tridū sanè iubebis eū cibari allio & pane per se, & tantūmodo poscā bibere.

Inflationibus intestinorū prodest, uel serpyllū potum ex uino nigro, uel ruminum siluaticum tritū ex uino nigro, uel aqua pota apiastrī quod greci erotion uocāt per se data, uel succus eius uino mixtus, uel origani radices cōtusæ ad ✕ i. ex uino data, uel ruta trita ex aquæ cyat. iiii. pota, uel eiusdē decocta radix cū aceto & melle data, uel pulegiū similiter potū, uel siliquę syriacæ folia, uel roris marini aqua decocta, uel petroselinū ex uino tritū datū, uel origani decocti aqua, uel anesum tritū quantū trib. digitis comprehendi

r 4 potest,

potest. prodest etiam nitrum cum uino aut aceto datum, tollit enim protinus inflationem & dolorem intestinorum: uel lauri folia trita uel eiusdem baccae aut flos ex uino potus, aut panacis radix ex uino pota. sed panaces non solum intestinorum dolores, uerum etiam cholera sanant. prodest ex uino uel aceto seruati, apij semine tritum datum ieiuno, uel terre mali $\times$ i. tritus potus ex uino uetere, uel hyssopi aut origani uirgule v. cum uini hemina seruata, & ieiuno potui data. Fomentum quod prodest intestinorum doloribus, sic acetum aut aquam in qua ruta incocta fuerit calidam uentri & umbilico impones. discutit enim confestim & sedat dolores. Carmen ad rosus siue hominum siue animalium diuersorum sic palmam tuam pones contra dolentis uentrem, & hec ter nouies dices. Stolpus a caelo cecidit, hunc morbum pastores inuenerunt, sine manibus collegerunt, sine igni coxerunt, sine dentibus comederunt.

Ad lumbricos egerendos felle caprino madefactam lanam umbilico adpone. idem facit & fel taurinum sic adpositum, nec non brassicae semen tritum ex uino uel aqua ita oportebit adponi. Ad lumbricos & tineas coliculis ex aqua coctis origanum admiscebis, ac ieiuno bibendos in die tres cyathos dabis.

Ad uentris rosus remedium sic. piperis albi unciam i. cymini saccati — i. rutae folia uiridia — i. nitri v iii. euforbij permodicum. haec omnia melle & aceto pariter permixta in pilulas ad modum fabae rediges, & bibendas paulatim cum opus fuerit ieiuno ex uino mixto dabis.

Si uenter peruersus fuerit alicui, aquam bibat unde pedes lauerit suos, & de lana ouis quae a lupo occisa fuerit ad uentrem suum alliget. de herba quoque quae muris auricula dicitur nouem folia tollat, & cum piperis granis nouem terat, & ex aqua bibat per triduum. Talus quoque leporis uentriculo subligatus, dolorem eius excludit. Lenticulae hemina in

Leporis talus

aceto madefacta & cibo potuique data ieiuno, extinctos lumbricos eximit.

Malua cum sinapi cocta & in calice posita ac sorbitionis modo saepius gustata, succurrit molestis lumbricorum. Granorum de malis puniceis dulcium acidorumque succus expressus, passo eiusdem mensurae immiscetur potionesque duae de permixto fiunt, & una ante coenam datur, alia post coenam, postera die tertiae lumbricos uel tineas potenter expellit. Stercus caprinum aridum tritum adiecto melle potui datum ex aqua calida, mire producit tineas.

Ceruini cornus combusti cinis tritus ex aqua potus tineas potenter expellit. Raphanus ex aqua ad tertias decoquitur, eaque uino mixta, ad extirpandas tineas utiliter bibitur.

Radix inulae in uino decoquitur. deinde succus eius exprimitur potuique datur ad tineas enecandas. sed ea radix posteaquam cruta est, terram non debet attingere.

Allium in cenomelite coctum & uoratum proderit lumbricis uel tineis necandis. aqua quoque in qua lupini decocti fuerint, addita ruta & pipere trito, potui data medetur. Acini siue corymbi hederae, tres contriti in

oxymelite utiliter aduersum tineas bibuntur, aut uentri inlinuntur.

Abinthij

Abſinthij ſicci ſantonici combuſti, cyathum unū, corni ceruini combuſti cyathum unum, apij ſeminis triti cyathum unum miſcebis, & ieiuno qui tineas lumbricoſq; patietur ex aqua calida potui dabis moderatam menſuram iuxta ætatem ſumentis. Ad lumbricos eñciendos remedium mirum ſic. ſatureiæ faſcem bonum cum aquæ s.iii. mittes in uas amplum, & diligenter claudes. poſtera die colabis & adde pteridis tunſæ & aloes tunſæ diligenter drachmas binas, & mellis deſpumati quod ſufficiat. inde iunioribus iuxta ætatem dabis, ſenioribus pluſculū & adijcies colophonix drac. i. ita ut qui remedium ſumunt, carne abſtineant, per illos dies, & allium manducent. Coriandrum uiride uel eius ſemen decoques, in aqua in qua lupinos prius coxeris, & cum inde aduerſum tineas uel lumbricos ieiunus ſumpſeris potionem, uectaberis, aut deambulabis. Naſturtij ſeminis coclearia quatuor, & filicis quæ in arbore naſcitur p. i. agarici — iii. iuniperi — iii. coriandri ſeminis s. i. ex radice ſyriaca p. i. corni ceruini uſti — iii. nitri alexandrini — iii. ſcammonix — iii. tithymalli p. i. hæc omnia tundes & cribrabis, miſcebis, & reſoſita habebis. & cum opus fuerit dabis tinearum uel lumbricorum moleſtia laborantibus in potione poſcæ gelidæ, iuxta ætatē, ſed digeſtiſſimi ab omni eſca hoc remedium accipere debebunt. Acori tunſi, erucæ ſeminis, coriandri ſicci ſeminis, cardamomi coclearia quaternaria. iuniperi uncias tres, abſinthij ſantonici p. i. hyſopi uncias ſex, corni ceruini uſti uncias ii. dictamni p. i. filicis quæ in arbore naſcitur ſiccæ p. i. omnia hæc tunſa cribrataq; miſcebis, & recondes, & cum opus fuerit paſtillos facies fabæ magnitudine, & dabis ei qui laborat moleſtia lumbricorum, ut edat in ſicu, etiam ſicca, abſtentus tamen pridie, ita ut ſit digeſtiſſimus cum hoc remedium ſumit. Ad lumbricos eñciendos, remedium ſic. ariſtolochiæ longe contuſæ s. ii. cum aquæ cyathis duob. ieiuno bibendos per triduū dabis. nucleos quoq; de perſico amaros, ieiunus edere debebit, qui lumbricis uexabitur. *Nuclei perſicorum* Ad uentris dolorem remedium efficax ſic. ſordes de cardine oſtij tolle digitis duob. pollice & medicinali, & ſuper umbilicum laborantis adpone. Baccas lauri tres cum herbæ uincæ coclearibus trib. pariter contundes, & adijcies uini calidi cyathis tribus, & colatum bibendum dabis ei qui uentris dolore uexabitur. Corrigia canina medius cingatur, qui dolebit uentrem, ſtatim remediabitur. Contra uentris dolorem, argemonix herbæ radicem palo ligneo effodito, eamq; tritam ex aqua bibendam dato. Lichnum ardentem umbilico ſuperpone & deſuper cucurbitam medicinalem, aut calicem oblongum, ſi cucurbita non fuerit, admoueto, & pauliſper contineto, conſeſtim dolorem uentris auertes. Pulgium commanducatum, & ad umbilicum poſitum atq; illic alligatum, ne cadat, dolorem omnem uentris continuo diſcutit. Anethi ſeminis paululum contritum ex aqua potum, internos uentris ſedat dolores. Nitrum aceti cyathis duobus liquefactum & potum, dolorem inteſtinorum potenter

ter auertit. Quotiens dolor & contractio intestinorum uentris orietur, uespertilionis sanguinem uentre manu perfricato, & ad præsens subuenies, & in totū annum medebere. Piperis grana LXXX. contrita & ex aqua pota, mire tollunt uentris dolorem. Si cui in uia aut in loco aliquo difficili subitus dolor uentris aut intestinorum fuerit, lotio suo degustato continuo sanabitur. Si quis talem leporis secum habuerit, immunis à dolore uentris & periculo huiusmodi perpetuo permanebit. Ad intestina rupta, leporinum sterces, atq; etiam pili, uel lana eius de subuentili cum melle decocta ad magnitudinem fabæ glutienda frequenter data, quamuis pernitiōse ruptis intestinis celeriter medetur, ita ut etiam tenuiora quæ fuerint disrupta glutinet: sed adsiue hoc medicamine utendum est, donec periculum omne tollatur.

Lotij gustus

AD COLVM ET ILEON REMEDIA DIVERSA.

CAPVT XXIX.

Galerita,
Alauda

OLEO & omnibus intestinorum doloribus, & tam hominibus quam iumentis ex hac re laborantibus efficacissime subuenit, auis galerita quæ gallice Alauda dicitur, siue ipsa assata in cibo sumatur, siue cum plumis suis combusta redigatur in cinerem, atq; ex eo diligentissime trito terna coclearia ex aqua calida potui per triduum dentur. Vnicum est intestinum ossifragi mire nature, quod omnia deuorata citissime conficit: huius pars extrema colligitur, & reponitur, & cū opus fuerit, uentri laborantis alligatur: remedio miro omnes intestinorum dolores citissime sedat. Lupi sterces dummodo non in terra inuentum, sed supra fustem, aut supra astulas, aut supra iuncum, colliges & seruabis, & cum opus fuerit laboranti colico alligabis ad brachium, uel ad collū in osse, aut in cupro, aut in auro clusum, licetq; suspensum: sed prius ex ipso stercore pusillum ignoranti ex aqua calida bibendū dabis, mire celeriterq; subuenies. Ouum recens crudū summiter apertū defundes, & eius testā oleo uiti di implebis & defundes, mellisq; tantundē defundes. similiter lotio pueri implebis & defundes, tum diligenter omnia permiscebis, & in aqua calida tepefacies, ac ieiuno bibenda dabis. hæc potio non solum sterces uetustum, quod dolores intestinis facit, uerum etiam lumbricos eijciat, & ardores præcordiorum febresq; sedabit. Eruce semunciam conteres, & ei qui lumbricos patietur ex uino uetere candido ieiuno & digestissimo bibendam dabis, satis proderit. Ad interaneos morbos, serpylli pondus uictoriati argentei contritum, & ex uino potui datum, febricitanti autem ex mulsâ aqua tepida, internos dolores uentris potenter emendat. Verbasci radicis corticem detrahitō & contundito, ac succum eius per linteum exprimito, eumq; ex aqua mulsâ aut uino bibendum dato, omnia interaneorum uitia quæ ex frigore, aut labore, aut indigerie erunt, mirifice sanabis. Lotium humar

Lotium hu
manum

humar

humanum uetus adiecto paululo croco, quod odorem eius emendet, ignorantipotui datum, quamuis ueteres & latentes interaneos morbos, & uomitu & deiectionibus concitatis, potentissime sanabit. Laborantibus tenesmo, id est qui de perfrictione assidue sedere cupiunt, & nihil deiciunt, *Tenesmus* lacubulum decoctum frequenter potum, maxime prodest. Holus discoctum cum sale plurimum sumptum, aduersum tenesmum iuuat. ostrea quoque ex mulso & pipere cocta utiliter accipiuntur. Potio asperso plurimo pipere, sub noctem calidissime sumpta, summo remedio aduersum tenesmum esse consuevit. Senectus anguis cum oleo rosacco decocta in uaso stagnaeo, atque inlita uentri, si tamen illic non sit exulceratio, tenesmo remedio est. Lus piscium marinorum in patina cum lactucis coctorum, utiliter aduersum tenesmum sorbetur. Aqua marina ex alto hauritur & seruatur in uetustatem, ac postea cum uino austero bibitur. deinde raphani manducantur ut sit uomitus facilius, qui tenesmi causas effundat. Herba uettonicae folia in umbra arefacta & tunsa cribrataque, ad scripulum i. ex aquae calidae cyathis duobus pota, optime profunt, absque his quibus ex cruditate intestina torquentur. Herba quae pycmon dicitur trita ex passo, uel mulso, uel carreno epota, intestinorum tortiones sedat. Ad coli inflationem bene facit cumini siluatici semen per se, ut est, datum, quantum coclearia tria in aquae calidae cyathis quatuor. Colice mirifica Iulij Bassi, cito leuat, dein tollit inflationes coli, & omnis partis corporis, facit & ad stomachi imbecillitates, & ad intestinorum alioqui dolorem, quem graeci strophum appellat, ex aqua hyssopum aut rutam incoctam habente. Item benefacit ad sanguinem, & ex interiore parte, non enim patitur lateferi, nec intus uulnus conuerti, sed & cito supprimit sanguinem, & uulnus cogit coire. dandum autem his medicamentum ex aqua polium coctum habente aut rutam. Prodest & torminosis, & coeliacis, datum ex aqua centunculum herbam incoctam habente, quam Graeci gnaphalida dicunt, aut etiam sorbis incoctis, aut syriaca siliqua. Lienosis datur ex mulso uel passo, aqua ammixta. eodem modo dandum est & eis qui sanguinem per urinam uel aluum reddunt, nec minus etiam mulieribus, quae fluore sanguinolento infestantur, quem Rhun erythron Graeci dicunt, uel quae ex partu abortuue residuos uuluae dolores habent, & in totum quibus supprimendus est fluor, aut ex aliqua parte corporis inflatio tollenda. recipit autem haec, spicanardi, costi, piperis albi, piperis nigri, piperis longi, myrrae, opij, apollinaris radice, cinami, asari, acoi, thuris, brassicae seminis, castorei, singulorum denarios XII. opopanacis x. stoechadis, dauci, ameos, singulorum denarios XVIII. siliis cretici xxiiii. melle attico haec excipiuntur ac miscentur. Datur non plus quam denarii pondus aut uictoriati. caeteris prout cuiusque uires postulant dummodo infra hoc pondus, ex aquae calidae cyathis tribus in noctem secundum coenam. Haec potio etiam febricitantibus tuto datur, uerum

*Centunculus,
gnaphalis*

*Colicum præ
stantissimum*

rum coeliacis in ipso dolore prodest. uitreo uase sub signaculo, ut moris est, seruatur. Ad coli dolorem faciunt quidem mirifice quæ superius posita sunt, sed cætera medicamenta in alijs uitijs dolorem leuant in præsentia, hoc uero quod dicturus sum, supra hominis spem conditionemq; est. ideo primo tempore ne fidem quidem habet, postea à nullo satis dignè laudari potest. nam & in præsentia dolorem tollit, & in futurum remediatur, ne eum unquam repetat. Raro enim quis iterum, uel ad summum tertio, hoc accepto medicamento, uexatus est. quamobrem si quando repetierit iterum dolor, dandæ erunt per triduum & tunc potiones, eodem modo quo prima data fuit. Interdum uero & tertio in dolore, eodem genere potiones dabuntur, quod raro quidem accidet, ut post primam potionem dolor redeat. sed si admonente causa, iterum atq; iterum data fuerit, in futurum quoq; ita remediabit, ut ne suspicio quidem ulla huic uitio relinquatur. si quando tamen repetierit hoc malum frigus ex multitudine cibi præcedit, grauitatēq; quandam & torporem eius loci, id est coli, sed sine ullo dolore sentiendum infert, plane ut tū intelligant, quanto malo caruerint, qui illa molestia liberantur. hoc medicamento primū muliercula quædam ex Aphrica ueniens multos Romæ remediauit. postea nos per magnam curam compositione eius accepta id est precio dato ei quod desiderauerat qui uenditabat, aliquot non humiles, neq; ignotos sanauimus, quorum nomina superuacuum est referre. constat autem medicamentum ex his rebus. cerui cornua sumuntur dum tenera sunt, & quasi in tabulas uel partes breues & tenues diuisa in olla fictili componuntur, operculoq; superposito, & argilla undiq; circumdata fornace, aut furno uruntur, donec in cinerem candidissimum redigantur, atq; ita trita in uaso uitreo mundo reponuntur. cum dolorem coli habebit aliquis, ante diem abstinebitur quàm poturus est medicamentum ab omni cibo, atq; ita postera die digestus atque ieiunus accipiet ex hoc puluere cornuum exustorum coclearia tria cumulata, satis ampla, quibus misceri debent piperis albi grana ixx. trita & myrræ exiguum, quod odorem tantummodo præstare possit. hæc in unum commixta in mortario diligenter agitantur ac teruntur. deinde cochlea uera Aphricana, id est inde allata sumitur, quam maculossissima, & uiua si fieri potest, in alio mortario cum sua testa cõtunditur, atq; ita teritur donec nullum uestigium aut aspritudo appareat testularum. postea uini falerni non saccati cyathus adijcitur. & nihilominus rursus teritur, magis enim tunc apparebunt aspritudines, si quæ resederint, quibus leuatis iterum adijciuntur duo cyathi eiusdem uini atq; ita cum priore compositione bene admiscuntur, postea transfunduntur quæ sunt in mortario in calicem nouum: qui calix super aliud uas ponitur ad carbones, & assidue mouetur cocleario liquor, ne quid subsidat, aut peruratur. ubi bene incaluerit adijcitur in eundem calicem, de his quæ supra scripta sunt, coclearia tria, & rursus permouetur uniuersa permixtio. cum autem calore sufficenti temperata erit

potio

potio, dabitur epotanda uersus orientem, statim dolor sine dubitatione cessabit. sed ut penitus aboleatur, dari potionem similiter oportebit per insequens biduum: sed quibus hoc remedium dabitur, cibū in prandio tantummodo, aut de tempore in cœna exiguum capient, quo facile conficiant, ne crudi eam sumant. postea uero in consuetudinem uictus sui remittentur, oportebit autem remediatis non intemperanter in futurum uinum bibere. Tamen si enim à colici dolore tuti fuerint, metuere nihilominus debent, ne alia parte corporis æq; adficiantur ob intemperantiam, ob quam utique colico fuerant ante uexati.

Antidotus Cosmiana quæ facit mire ad colicū, eadem mouet urinam, & prodest omni aduersæ ualitudini, sanat & inflationes periculosas omnium uel plurimorum intestinorum, quem morbum Græci ileon appellant: facit & ad hydropicos, conficitur sic. sorborum semimaturorum denarios decem, marrubij succi denarios XIII. cœtauræ tenuis succi * XIII. scillæ succi denarios XIII. mandragoræ succi denarios VI. hastulæ regiæ succi denarios sex, opij denarios quatuor, laseris cyrenæici denarium I. polij succi * VI. popopanacis * III. rosæ caninæ succi * III. galbani * III. castorei * III. agarici * III. sagapeni * X. gummis * III. artemisiæ succi * III. cicutæ succi denarios III. resinæ terebinthinæ denarios quatuor, millefolij succi * III. trifolij succi denarios octo, uitis albæ succi denarios VII. plâtaginis succi * II. bdellæ denarios III. dracontæ radicis denarios III. terræ mali * X. thus syriacæ * VI. acori & asari * quinos uel fenos, meliloti * VI. inulæ radicis * VI. glycyriæ * VII. erucæ radicis * VII. panacis * VI. cyperi denarios III. stœchados * VI. iuniperi denarios octo, abrotani denarios quatuor, chamæ cypri * III. hyssopi * III. pulegij * III. petroselinij * III. holus attri * III. dauci * VI. apij seminis * VI. pastinacæ seminis * VI. fœniculi seminis denarios VI. arrotelli seminis * VI. alterci seminis denarios VI. urticæ seminis denarios VI. radicis in cœna quæ manducatur seminis * X. balsami seminis denarios III. cachryos seminis denarios III. erui albi farinæ * III. piperis albi denarios VI. piperis longi denarios VI. caroi * VI. rutæ siluaticæ seminis * III. baccarū lauri * VI. amomi denarios III. malobathri VI. myrræ * VI. turis * VI. cassiæ * VI. nardi syriacæ * X. croci * XII. schœni floris * VIII. saluicæ denarios VIII. costi * VI. iris illyricæ * VII. cinnami * VI. olei magdalini denarios X. opobalsami denarios III. tunduntur & cribrantur quæ in puluerem redigenda sunt, remittuntur diligenter quæ mollienda sunt omnia. datur potio nucis auellanæ magnitudine ex mulso, febriçantibus uero ex aqua calida ad auriginem quoq; & ad serpentium morsus hoc antidotum satis utile est. Colice Bassi mirifica quæ prodest sine sopitione, eadem uentris sanat uitia omnia, facit & ad difficilem spirationem, & ad interinos dolores, conficitur sic. mandragoræ radicis siue corticis denarios sex, thus syriaci denarios sex, cinnami denarios sex, acori denarios sex, brassicæ s feminis

Antidotus Cosmiana

Colice Bassi

feminis denarios VI. costi ✕ VI. iridis denarios VI. piperis longi denarios VII. piperis albi denarios VI. cicuta succi denarios XII. opopanacis denarios VII. s. stœchadis denarios IX. dauci cretici denarios IX. mei ✕ IX. Phœbus adhibebat, ut auctor remedij huius refert, myrræ ✕ VI. opij denarios VI. asari denarios nouem, castorei denarios IX. contusa hæc & cribrata miscentur, & ex melle colliguntur diligentissime uniuersa, atque ex eo medicamento quantum nux auellana est, datur cum cyathis tribus aque calidæ, sed post cibum, ieiuno enim non oportet dari. Coli dolorem auertes, si de lacertarum caudis summitates tuleris, & auro induseris, & ligaueris circa umbilicum: aut de reste uentrem circumcinxeris, de qua quis laqueo uitam finierit.

*Resis suspens
diaria*

Colum sanat, cum pinnis upupa exusta, & ex uino cinis eius potui datus. hirundinum etiam stercus, in cibo, uel in potu sumptum, tribuit colo sanitatem.

*Buphagos an-
tidotos*

Hoc antidotum siue oxyporium quod buphagos dicitur, facit ad coli inflationes, & ad digestionem, unde mane ieiunus accipies catapotia tria magnitudine grani piperis. conficitur sic. Nepetæ uncias tres, pulegij ueteris uncias tres, libyfici feminis uncias quatuor, petroselini unc. I. apij feminis — is. thymi unciam unam. piperis unc. sex, mellis optimi non despumati quod sufficiat ad concorporandas & temperandas species adhibetur, & in dolio uitreo condetur sub signaculo habendum, sicut usquequaq; haberi debent uniuersa medicamina. Ad ileon uel colum, bacas lauri octo concides, & coques in uini subdulcis cyathis tribus & calefactum ex eo poculum ieiuno bibendum dabis. Croci ̄ II. myrræ ̄ II. opij ̄ II. singula quæq; teres separatim & postea simul parata in aqua miscebis atq; in modum fabæ pastillos factos in anu inicies, mire colo remediando proderit.

Satureiæ surculos decem tolles tribus digitis, conteres & uino ammineo sincero mixtos colo laboranti dabis bibendos, sincerum qui biberit experietur remedium. Publij pastillus colicus, apij feminis heminam, fceniculi feminis quartarium, piperis grana XXVII. satuireiæ floris, uel feminis quartarium, omnia hæc diligenter teres & cribrabis, & cum pipere benetricto permiscebis. deinde in mortario omnia pariter cum uino uetere quantum diligentius teres, & facies pastillos quindecim quos siccabis: cum siccati fuerint singulos pastillos coli dolore laboranti dabis solutos in ternis cyath. uini ueteris calidi. sed bene eos solues, ut totum ebibi possit: pastilli autem paris ponderis esse debent.

Salicis foliorum drachmam cum piperis granis uigintiuno, ex uino diligenter teres, & triduo tres potiones ex eo bibendas dabis coli dolore confecto.

Herbæ uetronicæ pollinis ̄ VI. ex aquæ calidæ cyathis tribus colico ieiuno bibendos per triduum dabis.

Plantaginem quæ sine lanugine fuerit, contusam cum sale adponito ad umbilicum colici, mire proderit.

Anulus de auro texta tunica fit exusta, cui insculpitur uice gemmæ piscis, aut delphinus, sic ut holochrysus sit, & habeat in ambitu rotunditatis utriusq; id est & interius & exterius

gracia

græcis literis scriptum. θεός κελούει μή κύνει κόλον πόντος. obseruandum autē erit ut si in latere sinistro dolor fuerit, in manu sinistra habeatur anulus, aut in dextra, si dextrum latus dolebit, luna autem decrescēte die iouis primum in usum habendus erit anulus. Ad colī dolorem requirēs simum lupi, & ossa quæ ibidem inueneris contundes, & puluerem ex his facies, & in aqua frigida ieiuno bibendum dabis. Ad colī dolorem XII kalen. April. uiolas mane colligi facies, & teri in mortario diligenter, postea in mortarium ipsum mittes uini ueteris potiones VII. & cum temperaueris cum uiolis, à die super scripto potiones per septem dies continuos dabis: sed cautus esse debes in uiolis colligendis, quia pleræq; sunt noxiæ. Ad colī dolorē, scribere debes in lamina aurea de graphio aureo infra scriptos characteres luna prima uigesima, & laminam ipsam mittere intra tubulum aureum, & desuper operire uel inuoluere tubulum ipsum pelle caprina, & caprina corrigia ligare in pede dextro, si dextra pars corporis colo laborabit, aut in sinistra si ibi causa fuerit, habere debet. sed dū utitur quis hoc præ ligamine abstineat uenere, & ne mulierem, aut prægnantem contingat, aut sepulchrum ingrediatur, omnino seruare debet. ad ipsum autem colī dolorem penitus euitandum ut sinistrum pedem semper prius calciet obseruabis. hi sunt characteres scribendi in aurea lamina.

L * M ⊙ R I A

L * M ⊙ R I A

L * M ⊙ R I A

Leporini stercoreis pilulas septem tere, & cum dulci uino colico per triduum da bibendum. Ad colī dolores mentastri folia quantū tribus digitis adprehendere potueris tolles, & his adijcies sceniculi feminis coclearia duo: hæc in unū quam minutissime teres, postmodū addes uini ueteris optimi cyat. IIII. & tum calefactam potionē quantū digitus pati possit, ieiuno bibendam dabis, continuò uentos emittet, & deiectionem faciet. hac ergo potione si quis triduo usus fuerit, quamuis graues colī dolores euadet. Galinam per totū diem à cibo abstineto, dein postero die cum eam occideris, crura eius cum sale & oleo inaffato, & ieiuno colico qui se pridie cibo abstinerit manducanda dato, mirifice profueris. Corydalis auis, id est quæ Corydalis
Alauda
alauda uocatur, quæ animos hominum dulcedine uocis oblectat, cū sua pluma in uaso fictili gypsato in furno posito, ita conburitur ut teri possit. contritæ autem tenuissimus puluis reponitur, & cū opus fuerit ex eo coclearia II. uel tria cum aqua calida per triduum aut quatrīduū dantur, incredibile hoc colicis remedium, quod adeo prodest, ut omnia medicamina meritò superare uideatur. Stercus caprinum recens in aqua remissum colatūq; cum mulsi cotylis trib. & piperis contriti granis LX. in tres potiones diuisum per triduum datur. ita ut prius corpus eius colici cui potio dāda est acopo perūgatur, ut perfrictiones omnes coacto sudore discedant, miro remedio sanabitur

bitur. Succinum tundes, & ex eius farina duo coclearia cum aqua non ni-
mum feruenti bibenda colico ieiuno per triduū dabis, efficaciter proderūt.

*Anguille san-
guis*

Sanguinem anguillę cum rubello uino duplici mensura coniunges, & ex
aqua tepida mixtū colico ieiuno dabis bibēdū, sed sub dolore dari oportet.
nam & præsens remediū feret, & in futurū morbo huiusmodi liberabit. Si
aduersus colum uiro remedio opus erit, de ariete quę lupus occiderit fascio-
lam puer inpubis faciat, & inde uirum ad corpus adcingat. si uero mulieri
medendū erit, similiter de oue quam lupus occiderit, puella uirgo cingulum
faciat, & mulierem circa corpus accingat, efficaciter prodest.

Lepori uiuo talum abstrahes pilosq; eius de sub uentre tolles, atque
ipsum uiuum dimittes, de illis pilis uel lana filum ualidum facies, & ex eo ta-
lum leporis conligabis, corpusq; laborantis præcinges, miro remedio sub-
uenies. efficacius tamen erit remedium, ita ut incredibile sit, si casu os ipsum,
id est talum leporis in stercore lupi inueneris, quod ita custodire debes, ne
aut terram tangat, aut à muliere contingatur, sed nec filum illud de lana le-
poris factum debet mulier ulla contingere. hoc autem remedium cum uni
profuerit ad alios translatum cum uolueris, & quotiens uolueris proderit. si
lum quoq; quod ex lana uel pilis quos de uentre leporis tuleris, solus pu-
rus & nitidus facies. quod si ita uentri laborantis subligaueris plurimum pro-
derit, ut sublata lana leporem uiuum dimittas, & dicas ei dum dimittis eum,
fuge fuge lepuscule, & tecum aufer coli dolorem.

Euphorbij drachmam rediges in tenuissimum puluerem, & ex eo par-
tes duas facies. unam cum ouo semicocto ieiuno colico dabis. alteram ter-
tio die similiter facies, mire ac sine repetitione emendabis coli dolorem.

*Compositio
colice*

Compositio colice primaria, nardi folia, spicæ nardi indici, amomi, pipe-
ris albi, costi, papaueris, lentis syriacę, uncias singulas, myrrę, zingiberis,
asarı pontici, semuncias singulas in puluerem rediges, & cum melle optimo
despumato quantum sufficiat permiscebis, & ieiuno colico quod satis sit da-
bis.

Compositio colices, ex libro Philonidis, quę etiam Tiberio Cę-
sari componebatur, graues & inueteratos dolores mitigans. mihi quoq; ex
perimentis notissima, accipit hæc. apij seminis heminam, anethi tenuiter a-
refacti semunciam, castorei semunciam, nardi spicę semunciam, opij se-
munciam, croci semunciam, piperis longi semunciam, piperis nigri semun-
ciam, petroselini semunciam. apium pridie macerabis & teres, cætera tun-
des & cribrabis, & mixta cum apio in mortario diligentissime conteres, &
melle despumato optimo comprehendes atq; in uaso uitreo condēs. cum
opus fuerit dabis denarios singulos, ex aquę calidę cyathis tribus. Ad co-
li dolorem, sterco bubulum recens exprime per lintecum mundum & suc-
cum eius in qualibet portione colico da bibendum, statim subuenies, quod
remedium efficacissimum esse multa experimenta docuerunt. Papauer
ex aqua malsa decoctū dabis colico ieiuno bibendū, confestim subuenies.

Inter

Inter experta subnotatum est hoc colicis mirum remedium, sic. fici siccae unciam unam, iris illyricae unciam i. uettonicae — i. in ollam nouam mittes, cum bisextio aquae, & cum superscriptis ad dimidias coques, & inde hemina dabis ieiuno colico potandam.

Herba quae millefolium appellatur trita ex uino austero nigro utiliter colicis bibenda datur.

Herbam nepetam dextra manu colliges, in quantum sufficere posse credideris, eamque ad leuitatem conteres, & cum uino dulci ac uetere, uel lybicensi, colico ieiuno per triduum dabis. sed uini modus sit quartarius, facillime proderit. Fuliginis bene trite & cribrate ternos denarios per triduum ex aqua calida ieiuno colico potui dabis.

Lacertum uiridem quem Graeci sauron uocant capies, percipies eius oculos acum cupream cum lycio quam longo uolueris trañcies, perforatisque oculis eum ibidem loci ubi coeperas dimittes, ac tum filum praecantabis dicens. trebio, potnia, telapaho, hoc ter dicens, filum munditer recondes, cumque dolor colici alicuius urgebit praecinges eum totum supra umbilicum, & ter dices carmen supra scriptum.

Præsentaneum colicis remedium sic. oua putidissima in sole ponito ut persiccantur, cum aruerint conteres & minutissime percribrabis, & ad praesidium in doliolo uitreo condes, cumque in aliquo auspicabitur coli dolor, in hemina aquae calidae dabis bibenda colearia tria.

Costum & piper pari pondere tundito & cribrato, inde scripulum unum ex aqua colico da bibendum.

Stercus murinum ex quocumque liquore ignorantia colico ne horrescat bibendum dabis, mirum est.

Subpositoria colica inuicta. myrrae uncias tres, croci siculi uncias duas, piperis albi — ii. opij hispani — ii. haec omnia tundes uel conteres & pilulas facies magnitudine fabae solidae, & tres subpones. habebis sane curam ut aeger dormiat, & ne uomat, uomitus enim concitare consuevit.

Ad coli dolorem remedium physicum sic. stercus ouis montanae mense septembri deficiente luna pridie inclusae mane excipies, & sole durabis, atque in puluerem rediges, & habebis in uaso uitreo siue stagneo. cum usus exegerit colearia plenum colico ex aqua calida si febricitauerit, si sincerus erit, cum uino per triduum dabis.

Ouis agnum quem primum pariet manu excipies, ita ut terram non tangat, & de fronte eiusdem agni lanam tolles, sed & de ipsa oue, & uerris qui coitum cum scrofa faciet, semen eadem lana excipies, ita ut terram non tangat, & includes lanam cum semine uerris in lupino aureo, uel tubulo, & alligatum in brachio uel medijs partibus corporis, colico suspendes.

De nouem coloribus, ita ut ibi album uel nigrum non sit, facies ex singulis singula fila, & omnia in se adunata acu argentea per oculos catuli nouelli qui nondum uidet trañcies, ita ut per anum eius exeant. tum ipsa fila in se conuata torquebis, & pro cingulo ad corpus medijs partibus uteris. catulum sane uiuum confestim in flumen projicies.

Ad colum remedium physicum sic. canem de sterquilinio aut de aliquo sordido loco iacentem expellat & fuget, qui patietur coli dolores, & statim illic mingat, ilico remedia-

bitur. Iniectio ad coli empneumatosis sic olei anethini uncias sex, butyri exsaliati — III. nardi — II. hæc permixta & calida per dysterem infunduntur. Ad colum sanandum remedia infra scripta de Prosdochi medici remedijs electis. lotium ichneumonis cum lacte uaccæ nigræ dabis in impetu coli potandum, cōtinuo subuenies. Iniectio ad colum sic colocynthidas duas, & rutæ, & scenogræci, & baccarum lauri quantum satis existimaueris, in aqua coques diu, & addes mellis parum & ita iniicies colo laborantem.

Olei rutacei heminam, asphalti iudaici uncias quatuor, castorei uncias quatuor, terens permiscebis & sic iniicies colicum. Alij caput purgatum tritum infundes pici liquidæ atque ita iniicies, statim sedabitur coli dolor.

Iniectiones ad colicos De experimento ad colum. rubi foliorum succum, & capparis succum, aut rhamni, & mellis tantūdem miscebis, & dabis plenum ex eo coctare aut nocte, aut satis mane, colico potandum. Iniectio ad colum sic.

butyri coclear unum, cedriæ coclear unum, opij quanta erui sit magnitudo, olei p. unum, in quo bacca lauri xv. tunfæ, & cymini quantum manu capias, cum speciebus suprascriptis infusis & diligentissime tritis coquantur: ex eo qui laborat coli uitio iniicietur, ita ut prius caldam aquam bibat.

Confectio iniectionis ad colū sic. opij drach. vi. castorei drach. III. myrræ troglodytidis drach. I. croci drach. I. nitri drach. II. euforbij drach. II. rutæ siluestris drach. II. mellis quantum denseri omnia possint. quibus permixtis trochiscos diligentissimos factos seruabis, & cum necessitas fuerit iniiciendi adijcies olei anethini uncias sex, butyri exsaliati — III. nardi — II. his omnibus de trochiscis quorum descriptio superius continetur adijcies quantum fabæ granum est, in aqua modica solutum, & ita hac deiectione diligenter uteris.

AD VENTREM RESOLVENDVM, ET OMNES

difficultates, nec non & ad choleram proñciendam, uel inhibendam, sales, & potiones, & cacapotia cathartica, diuersa de experimentis.

CAPVT XXX.

QVONIAM interdum res postulat & per aluum detrahere materiam omnis humoris, siue hydropis, siue diutinæ lippitudinis, secundum sanguinis quidem detractionem, qua & scabiem, & igne sacrum, & papulas habentibus subuenitur: nam maxime phlebotomo huiusmodi circa cutem summam uitia innata sedantur: itaq; non tam alienum iudicauimus horum quoq; genera exponere, sed prius dicemus quæ aluum mediocriter molliant, & quæ sint ad hoc simplicia remedia. mollit ergo aluum herba mercurialis leuibus holeribus quam plurima mixta. Item mollit aluum, nitri ✕ semissis, mixtus cum resina terebinthina

*Aluum molli-
entia*

china

thina, & auellanæ nucis magnitudine deuoratus. Caulès quoq; quinque uel sex, cum salis granis totidem, & apij semine paribus mensuris decocti, in uino non austero, molliendo uentre plurimum profunt, si & ipsi manducentur, & ius illud bibatur ante cibum, ut inter prandium & cœnam aluum leniter molliat.

Quilli lactis sextario si quis adijciat cnici purgati denarios quatuor, & discoctum ita ebibat, molliet uentrem. Quidam tribus heminis uini adijciunt aloes denarij semissem, & ita totum per partes aqua mixtum bibunt ut molliant uentrem. soluit autem utiliter aluum ipsa aloë per se uictoriati denarij pondere ex aquæ cyathis tribus uel frigidaë uel calidæ epotata.

Purgat optime uentrem chamelæa herba, quæ folia similia oliuæ habet, quorum quinque uel sex dari oportet trita ex aquæ mulsæ cyathis quatuor frigidaë, si adsuetus erit cui remedio opus est, sin minus calidæ, adiecto salis cocleario: detrahit enim largiter bilem.

Purgat bene aluum filicis radix lota & rasa atque in minimas particulas concisa, ad semunciam aceto aspersa, deinde cocta ut solet holus coqui, & ita cum panis uncia consumpta.

Purgat bene hæc compositio uentrem. aloes denarij semissem, colophonix denarij semissem: una teruntur hæc, adijcitur mellis quod satis sit ad colligenda ea. datur ex aquæ calidæ uel frigidaë cyathis quatuor. hoc medicamentum stomachum non corrumpit.

Globuli mirifice purgantes uentrem qui ut sumuntur, ita integri derijciuntur, nec lædunt stomachum, conficiuntur sic. colophonix denarij quatuor, bdellæ denarij duo, gummis denarij duo. hæc trita lactuæ succo colliguntur, & finguntur pilulæ magnitudine fabæ, dantur à tribus pilulis usq; ad septem prout cuiusq; uires patientur.

Globuli qui etiam cœnatis dantur, & efficiunt mane uentris deriectionem quantum satis sit, sic. colophonix denarios tres, aloes & tragacanthi binos: hoc pridie aqua maceratur, postero die cæteris admiscetur. fiunt inde globuli fabæ magnitudine, dantur à tribus usq; ad septem. profunt plurimum uentri, & stomachum nullo modo uexant.

Cucurbita siluatica trita, quam Græci colocynthida uocant, detrahit per uentrem & pituitam, & bilem luridam, nonnunquam & atram deorsum uersus uocat, si cum mulsæ aqua detur.

Item cucumeris anguini radix, & eius quem edimus detrahit bilem. sed anguini radicis cortex eandem uim quam ueratrum habet, nisi quia paulo remissior est, & multo magis uiribus caret quàm cucumeris quem edimus. Anguini ergo cucumeris dari oportet denarios VI s. ex aqua mulsæ. detrahit enim pituitosa & biliosa. cucumeris quem edimus radicis dari oportet $\times$ IIII. similiter: uel sparti seminis tantundem. similiter & iridis radices datæ profunt. Item thapsiæ radices pituita & bilem detrahunt: nec minus epithymon: præstât hoc melius quod atriora & acriora deducit.

s 4 & herba

& herba urceolaris quæ appellatur detrahit biliosa & aquatiora. nam cuncta quam græci onitim uocant, detrahit aquatiora per uomitum. aquam uero solam deducit mori lacryma uel radix incocta potui data. Iris calefacit, soluit, purgat, concoquit, ulceris quoque interni duritias mollit, & uentris stricturas mouet. Irinum oleum per clysterem immissum pituitosa & aquata & purulenta & atra deducit. polion uero biliosa & atra, oleo chamæmelino mixto per fellas deducit. scammonia succus solam detrahit bilem, datur ex aqua ad denarii semissem & tertias eius cum salis $\times$ v. sed stomacho infirmo non conuenit. Elaterion purgat sursum per uomitum, aquam uero deorsum & pituitam & bilem omnis generis deducit. plus autem eius quam uictoriati tertiam partem non oportet dari. cyclaminos uero detrahit per fellas pituitam & aquam. hippophaes detrahit pituitam & liquores aquatos, datur eius drachma cum aqua mulsa: eiusdem quoque lacryma uictoriati ponderis data ex aqua mulsa, bilem purgat. nam radix tantum aquam deducit. Cetaurei tenuis succus quantum nux auellana recipit, potus ex aqua mulsa uentrem soluit. Item herbae ipsius trita denarii iii. ex sale & exiguo aceto dati cum aqua cyathis vi. biles deducunt. meconidos quoque herbae succus cyathis duobus datus detrahit bilem. cucurbitae domesticae succus cyathorum trium cum uini albi calefacti hemina datus, & olei semuncia, detrahit pituitam & bilem, sed oportet quibus hoc purgatorium datur, ut postea quam plurimum deambulent. Damasonii radix detrahit sursum deorsumque pituitam atque bilem, & ex uino & aqua mulsa data. sed si per fellas aliquis magis uoluerit purgari, succumumat: si sursum uersus, radices eius accipiat. Veratri nigri radicis $\times$ semissis, & eius tertia portio pota ex uino passo, per fellas detrahit bilem. ueratri uero succus albi ad mensuram denarii unius potus ex passo detrahit pituitam, & per uomitum & per fellas. Chamæmelæa quæ dicitur restis oliuae aquam detrahit. calefacit enim plurimum, eadem prodest hydropicis, & elephantiam habentibus, si quis eius feminis grana numero uiginti dederit ex aqua mulsa. eiusdem folia tenera trita & in globulos redacta aquam mouent, si quis ea per anum iniecerit: prosunt enim & ad duritias uentris laxandas, & ad morbos interaneos depellendos.

Chamæmelæa,
restis oliuae

Purgatio uentris quæ facit ad lumborum dolores, & ad omnium februm molestias depellendas, accipit hæc. scammonia $\times$ viii. ueratri nigri, anesi, aphronitri, nardi syriace, cassia, cinnami, singulorum denarios binos. dantur hæc trita & mixta cum aqua mulsa hemina: datur interdum uel ex aceto, uel ex melle, uel ex aqua sola. abigit etiam conceptum foeminae praegnantibus datum.

Purgatio uentris altera sic. scammonia $\times$ xii. ueratri nigri $\times$ xvi. croci $\times$ v. myrrae $\times$ vii. cinnami $\times$ vii. panacis $\times$ viii. piperis $\times$ v. aphronitri $\times$ vi. trita hæc & in puluerem redacta melle consparguntur, datur ex his $\times$ i. ex aqua frigida uel calida cyathis tribus.

Ad uentrem laxandum cucurbitae siluaticae interaneorum, scammonia, aphronitri, paria pondera

pondera in unum teri oportet, atque inde dari globulos tres fabæ magnitudine ex calda aqua. conuenit autem aqua colligi, uel conspergi hoc medicamentum.

Aliud remedium ad uentris purgationem sic. uuæ passæ exemptis granis contusæ * III. anesi * VIII. elaterij id est cucumeris in partes diuisi loti & siccati * VII. ueratri nigri * XVI. cunilæ seminis purgati interiora * XII. hæc in puluerem redacta colliguntur, & ex aqua datur quantum fabæ tria grana sunt, superq; acetum cum melle mixtum bibitur.

Item alia uentris purgatio eiusdem effectus, accipit hæc. scammonia *Purgationes uarie* * VII. ueratri nigri * VIII. cucurbitæ siluestris interiora * VIII. aphronitri * VIII. iridis * VIII. nardi syriacæ * V s. & uictoriati partem tertiam, myrræ idem ponderis. puluis ex his factus melle colligitur, dantur ex medicamento hoc globuli quantum fabæ magnitudo est ad denarios quatuor uel quinque, quibus deuoratis acetum melle mixtum super dandum est.

Ad omnem molestiam febrium, & ad lateris dolorem cum febre. item ad lumborum dolorem molestum, & aduersus liquores glutinosos & spissos per uentrem digerendos, recte dabitur hoc medicamentum sic. cucurbitæ siluaticæ interiores partes aridas quæ quasi pluma sunt * VI. croci ac panacis denarios senos, marrubij succi * VIII. glycyriæ * III. piperis albi VI. piperis longi * VI. stœchados * VI. schœni floris * III. malobathri * III. passo colliguntur trita hæc omnia, dantur ex his denarij singuli cum aquæ calidæ cyathis binis uel ternis.

Soluunt uentrem superposita hæc. cucumeres siluaticos maturos areferi oportet. deinde cotosos felle taurino conspergi, atq; emplastri modo in lini alutæ aut linteolo spisso ad magnitudinem digitorum quatuor, ut umbilico tantum super ponas. quod statim tollendum erit ubi uentrem mouerit.

Et hoc medicamentum eiusdem rei gratia umbilico superponi oportet aut lateri, quod recipit hæc. cucurbitæ siluaticæ interiora, quæ quasi flocci sunt, aluminis liquidi, characiæ tithymali, lathyridis herbæ, laseris cyrenaiici, paria pōdera trita felle taurino collecta, lateri uel umbilico cum cucumeris siluatici maturi succo, eodem modo quo supra scriptum remedium, superponuntur.

Hiera ad resolutum stomachum & reſcientem quodecunq; sumpserit, conficitur sic. aloes nigra * V. mastiches * III. cinnami, schœni floris, malobathri, nardi syriacæ, croci, asari, xylobalfami, singulorum denarios senos. hæc trita uel contusa melle consparguntur, & ita reponuntur, & cum opus est ad modum fabæ cum oxymelle dantur.

Purgatio qua Cosmus medicus frequenter usus est, quæ hiera minor dicitur, facit ad omnia quæ supra scripta sunt, conficitur sic. scammonia denarij uictoriati ponderis partem unam, ueratri nigri * I. panacis * s. ex melle consparguntur hæc trita, datur ex his quantum nux auellana est ex aquæ mulsæ cyathis quatuor. globuli quoq; supradicta magnitudine sicci, de hoc medicamento duo tresue dantur ieiuno, uel post cœnam uorandi.

Turundis ad soluendum uentrem uti oportet eiusmodi. fici arida

dæ, pulegij, absinthij, aloes, nitri, fellis taurini arefacti ex interiore parte, horum paria pondera melle bene percocto colligi oportet, & fingi turundos, qui per anum immittantur. Item turundi ad uentrem laxandum sic, cucurbitæ siluaticæ floccorū interiorum * v nitri nigri usti * v. fici pinguis pulpæ * III. mulsæ P. I. coquuntur hæc omnia ex mulso diligenter & postea fiunt turundi, quibus & absinthij aliquid admiscetur, atq; ita ut supra dictū est ano injiciuntur. Herba pedunculariæ * III. farina ex lolio * III. cum felle taurino liquido & melle percocto miscentur paria pondera, & fiunt turundi qui similiter ad laxandum uentrem ano injiciuntur. Sucus hastulæ regiæ admixtus farinae ex tritico, deinde subactus in panis modum & coctus in furno atq; esui datus purgat bene uentrem. Epithymi * VII. salis * v. in aqua mulsa si potu dederis, pituitam & bilem omnē per uentrem detrahes. Agaricum detrahit per uentrem spissum & corruptum humorem, cuius ut plurimum dantur denarij duo, cum salis * II. potadi ex mulsæ cyathis v. minime hoc remedium stomachum lædit, omnemq; purgat humorem, neq; sanguinem corrumpit, nec si quæ partes interius tumēt exulcerat, uerum etiā adiuuat. prodest & iocineris tumoribus & quos græci peripleumonicos appellant. Cucumeris quo uescimur seminis cyathus tritus, & nucum pinearum purgatarum cyathus contritus, & sal cum melle tritus, in unum mixta hæc soluunt uentrem, febres quoq; aduenientes inminuunt, morsus stomachi sedant, acres liquores bilesq; reprimunt.

Aqua mulsa

Aqua mulsa ex melle crudo, pota uentrem mouet, extenuat glutinosa, lieni prodest. eadem intestinis præstat remedium, & uenis quæ sunt in proximo circa intestina medetur, liquores etiam qui pulmone insidunt, & difficile excrucantur depellit. sed stomacho aptius est mel aceto mixtum, minus enim inflat, efficacior est tamen humoribus aqua mulsa, magis enim extenuat liquores & iucundius sumitur. Absinthium potum mouet bilem maxime iocineri insidētē, coctum quidem cum aqua sumi debet. nam & per urinam, & per uentrem cruditatem omnem deducit, & stomacho opitulatur, & sanguinem spargit, cuius summa potio est * VI. cum salis * III. mellis cyatho uno, & aquæ sextario. sed si magis aliquis aluū citare uoluerit, salis * VII. admiscere debet. Dantur bene ad soluendum uentrem potiones, uel polenta cum aqua, in qua satureia, aut pulegium, aut thymum, aut herba mercurialis incocta fuerit: sed & hæc ita in tribus sextarijs aquæ decoquuntur, donec ad sextarium perducatur. ad inflationem uero stomachi salicam in aqua decoqui oportet, & exiguum acetum adijci atq; ita potui dari. Hyssopum uentri mouendo uehementius est quam absinthium, datur autem similiter decoctum, atq; eadem mēsurā, prodest etiam his quibus in pectore liquores glutinosi subsistunt, qui & spirandi difficultatem & stridorem stomachi faciunt. item his prodest qui in toto corpore uidentur liquores concretos habere. Allium cum herbe mercurialis folijs aut se-

mine

mine coctum, uel cum ruta & absinthio coctum, magis mouet uentrem: liquores autem omnes adiectis duabus radiculis ueratri nigri, etiam in febrilatum deducit per uentrem, uel sursum uersus per uomitum purgat.

Embamma quo uenter soluitur sic. scamoniæ denariū unum, zingiberis denariū unum, pipetis denariū i. nitri denarium i. hæc contusa & cribrata reponuntur. inde cum opus est sumitur cocleare plenum, & adijcitur embamma factum ex garo & aceto mensura cyathi dimidij. ex hoc lactucam aut uulnam comedere ieiunum oportet, sed sensim nō uniuersim. cum quis per uentrem purgatus fuerit, etiam uomat in balineo medicamentum. quo reiecto domum reuersus cibum sufficienter & uinum sumat.

Vinis uti oportet ad intestinorū dolores factis ex ruta, & puleio, apio, origano, aneso, dauco, thymo, hyfopo, panace, dictamno, anetho.

Sambuci semen tritum cum uino datum, & uentrem mouet, & prodest intestinorum doloribus. chamædropis quoq; semen ex uino datum, similiter prodest. nec non & chamæpitys trita ex uino pota, idem præstat. etiam semen balsami potum ex uino iuuat uentrem, calefacit enim uiscera, & extenuat ac discutit inflationes. prodest & ad hoc nasturcium potum ex uino. nam & calefacit & mollit uiscera & urinam mouet. prodest & intestinorum doloribus & inflationibus, & suspirium reprimat & rupta componit.

Ad uentrem soluendum herbam polypodium teres & in prisana ieiunio sorbendam dabis, statim soluetur qui acceperit.

Ad suppressionem uentris, nitri & cumini certum quid æquo pondere ex oleo concorporabis, atq; inde ad magnitudinem fabæ grani maioris in anum iniicies. Ad uentrem eliciendum alumen ad magnitudinem fabæ resolues, & ano iniicies, statim omnem duritiem laxabit.

Ad uentris stricturas soluendas, betaceum concides minutatim cum terræ modico, quod ei dum auellit adhæserit, & in ollam conijcies, & adijcies liquaminis optimi & olei optimi & uini quantū æstimaueris necessariū, & coopertam ollam super carbones pones. quod cum lento igni fuerit percoctū, nitri unciam unam uel duas minutatim super sparges, & tum succum illum de olla uel ius cum uino miscebis & bibes.

Vt uenter facilis sit, nitri perlucidi, staphisagriæ, betæ, mellis cocti modicum, hæc permiscebis atque in modum collyrii rotundi interius in anum iniicies. Confectio salis cathartici sic. scamoniæ uncias iii. zingiberis uncias tres, petroselini uncias tres, salis ammoniaci uncias quatuor, mastiches uncias duas, piperis albi — i. ita ut scammoniam coquas ut minus ledat. coques enim sic. mittes in pastam, & deinde mittes in furnum ut cum ea coquatur: & aliquantulum plus mittes, ut cū cocta fuerit ad pondus supra scriptum ueniat: & cum refrixerit tolles, & sic omnia teres & miscebis, & ad quod uolueris, manducandum in conuiuiis pro quibuscunque salibus uteris.

Confectio

Confectio catapotij, scamoniæ — I. aloes epaticæ — II. bdellæ & VI. euphorbij & III. hæc omnia in puluerem rediges, & postea de caulibus nõ plātatis succum facies, & sic commisces, & facies pastillos pusillos, & siccabis de uorandosq; post cenam, uel mane ieiuno dabis.

Confectio salis cathartici, quam Marcellus ostendit sic. salis duri & affati p. I. — II. salis ammoniaci p. I. — III. piperis albi — III. zingiberis — III. inulæ feminis — II. ameos — III. hyssopi cretici — III. laseris radice — III. thymi — III. folij — III. apij seminis — I. I. anesi — III. petroselini macedonici — III. origani — quatuor, nasturcij seminis — tres. hæc omnia tunsa cribrata atq; in puluerem tenuissimum redacta & in uauum commixta, repones in uaso uitreo, & inde quotiens aliquid sumes seu bibes, quasi pro alijs salibus uteris, emēdantur his uicia hec: indigeries, phlegma frigidum quod de cerebro descēdit in stomachum: ad omnes humores super natantes stomacho qui de felle rufo concitantur.

Ad dolorem quoq; faucium facit, & caliginem derergit, & omnes humores in uisceribus cōtractos. sanat & iecur, & splenem, & tussē curat. & eos qui uix anhelant reficit. curat & colum, & morbum articulare compescit. digestorium mirificum est. febres cotidianas temperat, febres acutas compescit, id est hemitriticas. quartanas comprimit. mira in omnibus est eius cōmoditas.

Liquamen catharticum quomodo confici debeat. zingiberis & III petroselini & tres, piperis & tres, laseris & tres, scamoniæ & unum, liquaminis s. I. hæc omnia permiscebis & sic uteris.

Ad uentris facilitatem betas recentes de horto cum sale coque, & earum aquam cum uino calidam bibe, & ipsas ex oleo manduca. carnis etiam porcinae recentis p. tria, cum aquæ s. v. & cum sale coque ad tertias, & bibe tepidum ius cum uino.

Ad cholerae proijciendam herbæ quæ græce dicitur chamæpitys, syriace uero pitysotis, folia nouem mitte in aquam calidam & bibe, omnem cholerae per os proijcies. radicem herbæ ipsius percuties ferro, & non amplius quam duas guttas excipies in aqua calida & bibes. omnem cholerae per uentrem proijcies. sed caue ne plus succi huius accipias, ne lædaris, nã & os si nimius sit, male accipit.

Confectio absinthiatæ ad cholerae & phlegmata proijcienda & ad uentrem laxandum sic. nardostachios & VI. schœnoanthus & II. costi & octo, mastiches perforatæ & quatuor, absinthij herbæ & unum, croci & II. folij & VI. uini ueteris Italicos s. quinque, mellis optimi s. unum & semis.

Item alia confectio absinthiatæ cathartici, uini ueteris s. quatuor, rosæ siccae & II. cassiæ & III. schœnoanthus & II. folij & II. amomi & II. costi & II. mastiches & II. herbæ absinthij siliquam unã, croci siliquas quatuor, aloes epatitidos siliquas quatuor, mellis optimi s. I. hæc omnia separatim tunsa & in puluerem delicatum redacta simul miscebis, & sic excoques lento igne ne ferueat & uteris cum uolueris.

Ad bilem reprimendam raphanum ex pipere, & lini semine, si quis ieiunus manducauerit, fortissime bilem expressam inhibebit.

Fimum uituli recentem si quis ex uino potui dederit

rit his quos Græci cholericos uocant, manifesto periculo liberabit.

Lenticulam lauato diligenter ex aqua munda, deinde cum aqua nitida feruere finito paulatim. & postea ipsam aquam colato & dato cholerico bibendam, mire proderit.

Abinthij uiridis — iiii. falis marini — i. simul teres, & sextario feruentis aquæ perfundes, & tenui linteo colabis, atque ipsam aquam laborantida bibendam.

Herba mercurialis pro certo bilem potentissime protrahit, si ea cocta uice holeris uescaris, eiusq; aquam in qua cocta fuerit adiecto melle potaueris. hoc etiam ægris sine difficultate succurrit. sanis eadem aqua cum condito si ita malint, optime datur.

Ad choleram reprimendam, pulegium commanducatum super umbilicum impositum obligatumq; , suppressere choleram & intempestiuos & continuos uomitus mire constat. Si de cholera autem tanta concitatio uomitus est, ut contineri non possit, hediosimi aut eruce ramulos tres aut quatuor cum mali granati succo contritos absorbendos dato, continuo sedabitur. *Choleram suppressoria*

Vinum myrteum sorbendum dato, protinus uomitum comprimet. lauari baccas aliquot contritas ex uino potui datas succurrere cholera laborantibus constat. *vomitum comprimentia*

Mororum de rubis succus epotus efficaciter prodest cholera reprimendis. caules quantum maiores discocti & ex aceto sumpti similiter medentur.

Cydonea bene matura non cocta in cibo accepta similiter profunt. baccæ itidem aquifolij tritæ, cū uino potui datæ cito subueniunt.

Ad aluum concitandum, Aizoon herba quæ Latine sedum appellatur, ex uino contrita potaq; plurimum prodest. *Aizoon, sedum*

Herbæ uettonicæ in umbra arefactæ folia contusa, & in puluerem reducta ad pondus denariorum trium ex hydromelitis cyathis nouem bibenda per triduum data, uentrem sine molestia continuo mouent.

Brassicæ tenerrimæ contritæ succum expressum si quis ad sex cotylarum mensuram adiectis uini cyathis tribus ieiunus biberit, ita ut pridie non coenet & bene digestus sit, mirifice ac sine ullo tædio aluo concitata purgabitur.

Orbicularis herbæ quam Græce cyclaminon uocant, si quis expresso succo anum perunxerit, mira celeritate experietur alui solutionem.

Ut puri

Vt purgatione uentris releuato corpore salubriter atatem agas, aluum hoc genere concitabis. gladioli radicem longitudine ac plenitudine digiti pollicis si fœminæ remedium dandum erit, si uiro ad crassitudinem duorum digitorum & longitudinem unius, dabis derafam & lotam contritamque ualentissime, adiectis aquæ cyathis quatuor aut quinque: quam potionem colatam admixto paululo mellis calefactam potui dabis.

Herbæ britannicæ succus perse solus pro uniuscuiusque uiribus potui sumptus, sine periculo purgat. quo ualidius autē purgari uolueris, hoc amplius sumes, ita ut mensuram sextarij non excedas.

Lauriculi teneri, id est cymæ lauri, cum nepeta adiecto sale contriti, & cum aquæ tepidæ hemina in potione sumpti, concitant aluū pituitamq; & lumbricos celeriter eijciunt

Sambuci coliculi teneri decocti cum oleo & garo manducati, uentrem continuo soluunt.

Aluminis liquidi paululum lana inuolutum & podici subiectum euocat stercus, & sine fatigatione deducit.

Frequenter experti solutionem uentris adfirmant tali remedio se esse purgatos: mellis acetabulum, & salis triti tantundem, cum aceti sextario uno feruefaciunt, atque ita nocte sub diuo cælo sereno uas leuiter opertum relinquunt, & mane cum pridie cœna abstinuerint, cum aqua quantum sufficiat minutatim bibunt, quo facto non solum uentris, sed etiam atræ bilis ac rufæ tædio absoluuntur.

Serum de lacte bubulo, adiecto melle & sale quantum satis sit, potui sumptum, morantem aluum impellit.

Serum de lacte equino potui datum, facile & sine periculo uentrem molliter purgat.

Afininum lac cum melle potui datum, uentrem facile & sine periculo soluit.

Salis marini triti, & mellis optimi despumati, & aceti scillitici, femuncias singulas in unum miscebis, & teres & aquæ mundæ frigidæ quartarium adijcies, & coagitabis, & ieiunus calefactum leniter bibes. tum deambulabis, atque inter deambulandum, calidam aquam paulatim quotiens uisum fuerit sumes, potenter hoc remedio uentrem morantem bilesq; purgabis.

Malagma purgatorium ad paruulos, si ob infirmitatē potionem purgatoriam bibere, aut sustinere non possunt.

Lupinos crudos siccos in ollam nouam missos in furno torrebis siccatosq; ac tufos uel molitos cum felle taurino uel uitulino miscebis & subiges

subiges, & pro malagmate ad anum uentrem ab umbilico deorsum uersus impones. Nam si super umbilicum imposueris, stercus omne sursum uocabit: impositum autem deorsum uersus, & bilem detrahet, & pituitam deducet.

Sales cathartici sine stomachi iniuria, ut nec intestina dolent, accipiuntur seu in prandio cum esca, seu in coena. Si autem ieiunus uolueris cum mulso accipies cocleare plenum, componuntur sic. Salis ammoniaci unciam unam, zingiberis sicci unciam unam, laferis radices — unam, scamoniae unciam i. piperis unciam unam, foeniculi seminis unciam i. teres omnia & cribabis, sane cum uolueris ut uehementius moueat coclearea duo accipiat qui alui difficultate torquebitur.

AD ANI VITIA, ET FISTULAS PODICIS, ET
hæmorrhoidas, remedia physica rationabilia diuersa
de experimentis.

CAPVT XXXI

LIPARA ad intertrigines, & exasperationem, & tumorem ani, mirifica sic. Spumæ argenteæ p. ii. cerussæ p. ii. turis pol-
linis p. ii. aluminis fissi p. i. adipis suillæ eneruatæ curatæ p. ii. uini austeri ueteris s. is. rosæ s. is. olei uiridis pondo semis. teritur spuma & cerussa, alumen ex uino diluitur. deinde adijcitur tus in puluerem redactum. & cum primum hæc leuia bene fuerint, oleum & uinum & adipem liquefactam cum rosa supra scripta misceri oportet.

Lipara rufa facit ad fissuras ani quas rhagadas Græci dicunt: eadem ad omnes eiusdem partis exulcerationes, & uitia diutina bene facit, accipit hæc. Spumæ argenteæ denarios xvi. mifyos usti denarios vi. resinæ terebinthinæ x. cere x. cerussæ denarios xvi. chalcitidis ustæ x. olei myrtei p. i. omnia diligenter teruntur cum olei pondere dimidio. cum reliquum oleum & cera & terebinthina liquefacta mortario superfunduntur, & incorporantur atque ita in doliolo uitreo reponuntur. Ad condylomata ani facit bene elaterium sincerum quod est succus cucumeris siluatici compositus in ratione pastilli, aceto dilutus & ita appositus: ite propolis per se subacta & more emplastri imposita plurimum prodest. Facit bene hoc medicamentum ani uitis sic. resinæ terebinthinæ denarios vi. cere idem. in unum hæc coquantur quantum oportet, & adijciuntur his gagatis lapidis triti denarii quatuor. multi & iridis contusæ ac uino mixtæ & lubactæ manibus uelut farina, aliquid addiderunt.

Hoc quoque medicamentum mirifice prodest ani uitis, constat ex his. aluminis melini denarios duos, chalcitidis denarium unum, feculæ denarium i. teruntur hæc omnia diligenter, permixtaque cum opus est uino aut aceto diluta adponuntur. Hæmorrhoidas sic curari oportet. primum ut

c z pro

Centaureum prodeant totæ, quod ut fiat, anus hoc medicamento perungetur. centaurei succi denarios duos, hæc herba latinæ fel terræ dicitur & ubiq; in agris nascitur. est autem tenuis multorum ramorum in rectum surgentium, habet florem exiguum purpureum: absinthij succi denarios duos, aluminis liquidi ✕ duos, misyos denariū unum, herbæ pedunculariæ ✕ i. mellis quantum ad comprehendenda ea satis erit. his peruncto ano, aut lana tincta interius trusa, cum defecerit quis ad fellam & apparuerint totæ hæmorhoides, supra scripto medicamento rursus bene tangendæ sunt undique, præcipue radices earum, quas baseis dicunt, de spicilli latitudine inlinendæ sunt, subinde imponente medico cumulatè medicamentum & ad crustatè imprimente, donec bene combibant. totum enim in eo est, ut ab omni parte saturentur. est autem hoc medicamentum sic. chalcitidis ustæ denarios quatuor, æris floris usti denarios quatuor, misyos usti denarios tres, æris squamæ denarios duos, diphrygis denarios duos, foreos usti denarios duos, auri pigmenti ✕ ii. hæc teruntur diligenter, atq; in tenuissimum puluerem rediguntur, & sicca ut dixi hæmorhoidibus imprimuntur undique. post hoc tenue simplex rasum linteolum imponi oportet, & super hoc panem autopyrum ex aqua maceratum & tritum, rosa illic pro oleo adiecta. hoc medicamento sine magno labore circa septimum diem cadere coguntur hæmorhoides. oportet autem bis die panem imponi, nonnunquam & in noctem, si circa eas tensionem senseris. quarto die auriscalpio auerso, quæ partem cyathicon græci uocant, sensim tentare ac mouere eas, quo celerius excidant. hoc medicamentum omnem carnem ex omni parte corporis exulceratam & excrecentè, sine magno morfu tollit.

*Pancretianus
puluis*

Pulueris pancretiani confectio ad rhagadia uel exochadia sic. aluminis rotundi ustulati & siccati uncias iii. aluminis scissi uncias iii. nitri usti ̄ vi. æris floris ̄ vi. omnia hæc permixta & trita seruabis, cum utendum fuerit cum aceto acri inlines exochadia uel rhagadia, sed adsidue ut intra quartum diem sanentur. Ad ani uitia & tumores & uulnera cõpositio sic. resinæ terebinthinæ ̄ xxvii. uisci scripula xii. cadmiæ ̄ xii. spumæ argenti ̄ ix. cerussæ ̄ ix. misyos ̄ ix. herbæ arnoglossæ ̄ iii. olei ueteris libram. hæc uniuersa conteres & miscebis, & per dies quantos oportuerit ad locum doloris adpones.

Ani uitia omnia optime & citissime curat oleum bombicinum uerum, si adsidue inde tangantur, ita ut intra triduum uel quattriduum rhagadia & exochadia stirpitus tollat, si adsidue ponatur. Nucleos de dactylo combures & cõteres quam minutissime, & de puluere eorum loco ani exulcerato siue uulneribus eius & fistulis frequenter impones. Herbam polypodium teres, & sic in ptisanam mittes & sorbebis ieiunus, hoc & soluet uentrè, & anū mollit tumentè. Ad rhagadia in ano nascentia. spumę argenti — i. olei rosei — i. permisces & adsidue adpones. Plantaginis folia & radices, & herbam cetenodiã, & rubi summitatè, & mespila, & cydonea, & nuces

& nuces gallas, & de salice frondes quæ tenerrimæ fuerint, cum atramento sutoricio, ex aqua coques simul uniuersa, adiecta quarta parte aceti, & colabis diligenter, atq; inde fouebis eas partes unde hæmorhoides fluunt.

Rubi summitatem colliges, & mala siluestria, rubum autem in mortario teres, & siluestrium pomorū succum exprimes & pariter miscebis, ac fomentum inde factum calidum hæmorhoidibus adpones. Chartam diligenter exures & cinerem eius siue fuliginem siccam ad fluentem hæmorhoidis uenam tam diu adpones donec stringatur. Ad ficos qui in locis uere *Ficus* cundioribus nascuntur, de orbita rotæ collige caluos lapides non prægrandes neq; paruos & pone in foco ut bene candescant, & lotio infantis eos extingue, postea de ipso lotio locum adsidue laua, ita ut frequenter mutes & lapides & lotium infantis, tantum proderit ut sectione & ferro opus non sit.

Extalem prominentem uino lauari prius, deinde cedro ungi, & polli *Extalis promi* re propelli introrsum oportet. Anis uitijs omnibus plantaginis radix *nens* decrecente luna die saturni occidente sole collecta uel sumpta, & pellicula uel panno phœnicio obuoluta, ac licio ligata & lumbis circumdata, cōtinuo sanitatem præstabit. Sertulam campanam ex uino aut passo coctam terito & adponito ad anum, eoq; uino in quo sertulā coxeris & prius & postea anum foueto, celeriter sanabis. Caro ani superuacua sine dolore consumetur, si araneorum fila adpones quæ in uineis inueniuntur.

Cedria qua librarij utuntur, si anum ficosum & ad sectionem spectantem frequenter uino calido prius elutum, spicillo perunxeris, atq; ita quiesueris, mirabiliter carnem superuacua consumes, sed ad sanitatem lenioribus medicamentis postea perduces. Extalem nimis prominentem reprimat gallinaceus uitellus, si coctus integer ab ipso ægro illic calidus adsidue cōtineatur.

Ad fistulas uulnerū in ano uel quæ nascuntur in locis uerecūdioribus terræ mali radix cōtusa & fistulæ inserta, aut in puluerem redacta, & cū uino uetere insperfa, ita prodest ut celeriter expurget, solidet, & ad omnem sanitatē perducatur, sine qua nec medici huiusmodi causas curare possunt. Tithymali contusi succum ex uino super fistulam uulneris exprimito, deinde fomentum huiusmodi alligato, id est marrubium in cinere calido subcoquito, & adiecta uetustissima axungia diu subigito, & linteo inlittum calidissimum fistulæ adponito, & ter aut quater in die feruens medicamen renouato, mirifice proderit.

Os humanum contusum & in pulue *Os humanum* rem tenuissimum redactū cum melle inlittum etiā duratas ani & antiquas fistulas sanat, si per triduum continuum adponatur.

Ad nates uel podicem fistulosum olei optimi sextarium, lithargyrj selibram, eruginis libram, turis masculi nigri selibram, resinæ libram, mellis sextarij unius quadratē, aceti s. ii. hæc omnia in olla rudi simul decoques & more emplastri induces. Ad hæmorhoidas eosq; qui sanguinem dericiunt, porri succus expressus iesuno potui datus, hæmorhoidas continuo desinere facit.

Adeps cygni hæmorrhoidas comprimit, si aut potui detur, aut loca inde tangantur. Symphyti radix quæ herba gallice halus dicitur, aut contumanducatur, aut usta & trita in potione datur, aduersum hæmorrhoidas nimium fluentes. Spongiam marinam exures, & in cinerem rediges & cribrabis, & inde cocleare plenum in quacunq; potione dabis ei qui hæmorrhoidum nimietate uexatur.

Ruborum cauliculi teneri tunduntur expressusq; ex his succus in calidissimo sole ponitur, ut usq; ad crassitudinem mellis spissescat, hic haustus efficacissime hæmorrhoidum sanguinem sistit. Coagulum ceruinum deglutitum, sanguinem ex intimis profluentem facile stringit. idem facit & coagulum leporis.

Luna XIII. hora nona antequam exeant uel erumpant mori arboris folia, oculos tres tolles, digitis medicinali & pollice manus sinistrae, & in oculis singulis dices. absi, apsa, phereos, mittesq; in coccum galaticum, & in phœnicio lino conchylia tæ purpuræ conligabis & dices. tollo te hinc tota hæmorrhoida, absis paphar. & nudum eum cui remedio opus est, præligamine illo cinges.

Ani uitia & condylomata felle caprino peruncta sanari certissime constat.

Malicorium cum uino optimo usq; ad duos cyathos decoctum, pariterq; contritum & malagmatis modo impositum, potenter ani condylomata perfanat. Butyrum & adeps anserina & oleum rosaceum permixta pulcherrime profunt ani uitijs.

Sanguis caprinus cum polenta impositus ani uitium omne perfanat. Rhagadas canini capitis usti cinis aspersus adiungit, & stercoris albi canini betæq; cinis insertus, similiter opitulatur.

Iris illyricæ cinis cum melle subactus utiliter imponitur ani uitijs si ipsa iris in furno diligenter uratur. Adeps anserinus cum eiusdem cerebro & cæsypo & alumine subigitur, & imponitur ani omnibus causis.

Carnes ex capitibus mugilum siue mullorum decoctæ & cum melle subactæ atq; inpositæ, uitijs ani plurimum profunt. Oleum uetus & picem & pollinem triticeam decoque, & ano exulcerato calens medicamē impone. Radix rubi in uino usq; ad tertias coquitur, eoq; uino ani uitia & difficultates fouentur.

Intestinū pro-
minens Ad ulcera in ano facta chartæ combustæ, sed enarum eius drach. i. auripigmenti drach. i. lepidos drach. i. simul conteres, & melle comprehensis uteris emplastri modo. Ad eos quibus intestinum inprobe prominet remediū sic. ebuli succo turpitudinem circumline, cito remediabis.

Porrigo ani Porrigines ani extirpat tale medicamen. picis, resinæ, ceræ, butyri, seui caprini, argenti spumæ, singulorum paria pondera remitte & simul contempera atq; ita inline. *Syringium* Ad syringium uel ani uitia, lauabis locum uino uetere, & teres testam ostrei, & sordes intra pullinum uentrem repertas contundes, & cochleam uacuam, & cucurbitam ustulatam teres diligēter, mixtaq; omnia cum in puluerem tenuissimum redegeris, uulneri adpones, mox uitium omne sanabis.

Item ad ani uitia prominentia quæ reuocari non possunt. Rubi ubi mora nascuntur caules teneri, & buxi for-

lia

lia, & cortex mali granati, uel ipsa poma eius, & cortex roboris arboris unde coria conficiuntur, in testa supra prunas ponuntur, & intra uas ubi offertur fumantia constituuntur, ut supra sedeat infirmus conclusus diligenter, ne fumus foras exeat. quo facto cum conatu anum eidem fumo offerat. in recentiaedio hoc remediū ter factum subueniet: in uetere uero tædio sæpius fieri oportet.

Ad idem quod & libidines offerendi & conatus reprimet. cerarum rotundarum uel etiam aliarum folia aut cortices siccas, & picem durum, simul carbonibus incendes, & uaso ut superius dictum est, concluso sedebis, & conatus dabis ut fumus & uapor ano suscipiatur: præsens experieris remedium.

Compositio ceroti ad uitia ani sic. spumæ argenti — ii. cretæ cimoliæ ʒ ii. ceræ punicæ ʒ ii. cerussæ — ii. quæ omnia ad summam leuitatem teruntur, tum in uase argenteo cera cum oleo roseo remittitur, sic reliqua confunduntur.

Compositio ad ani uitia sic. cicidos, lepidos, chalcanti, schistes, hæc trita mensuris paribus, melli despumato mixta ad usum huiusmodi seruabuntur.

Ad syringium remediū efficax. oliuæ medullam cum semine auenæ æquis portionibus teres, & puluerē ipsum aqua cælesti consperges, faciesq; ex eo collyria quæ fistulæ ani iniici possint, quæ per triduum iniecta fistulas in profundo positas foras producent, ut postea possint medicamine leniore sanari.

Intestinum extremum quibus prominet & excedet, quotiens processerit, totiens uino calido in quo herba uerbena cocta fuerit, admixto tenui lixiuo lauari oportebit. prodest & illud pice liquida perūguere & sic introrsum repelli, benefacit ad hoc & cinis ex sarmento factus atq; cribratus siccusq; inspersus. alumen quoq; fissum tritum eidem loco impositum, plurimum prodest.

PANICVLIS ET INGVINIBVS, ET INTERTRIGINIBVS. remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis. CAPVT XXXII.

MALAGMA quod discutit strumas, parotidas, paniculas, quas *Panicule, phygethlon* Græci phygethlon uocant: omnes quoq; futuras suppurationes dispergit, factas uero aperit. facit & ad dolorem articulamentorum omnium & iuncturarū, præcipue ad lumborū dolorem, atq; inflationem stomachi uel coli: conficitur sic. picis hispanæ, aphonitri, resinæ pityinæ, ceræ, lauri baccarum, singulorum denarios xxxv. adipis taurini ✕ xv. ammoniacæ guttæ ✕ xv. iris ✕ xv. galbani ✕ xv. piperis albi ✕ v. quæ debent liquefieri, dissoluuntur igne, & oleo exiguo diluuntur. cætera tunsa & cribrata bene asperguntur tepenti medicamento, quod diu agitando miscetur, deinde manibus subigitur, ut malagma exactissimum fiat. Malagma ad omnem dolorem corporis, sed præcipue panicularum, & omnium articulamentorum, facit & ad podagram, eadem

discutit uomicas aut aperit. pectoris quoq; concoctioni & causis interaneis prodest, & lumborum doloribus: accipit hæc. ceræ ✕ viii. ammoniacæ guttæ ✕ x. bdellæ ✕ x. iris ✕ vi. galbani ✕ iii. terebinthinæ ✕ v. contunduntur pilo ordine quo scripta sunt omnia. deinde cyprino oleo quod in imo subsidere solet colliguntur uel permiscuntur. cera in aquam feruētem in minimas partes concisa prius dimittitur, ut illic mollescat, deinde subacta manibus in pilum cōijcitur cum cæteris speciebus atq; illic diu malaxatur.

Paniculas aperit seuum pecudis cum sale tosto positum. item lacertæ cinis, uel ipsa diuisa adposita. item cocleæ cōtusæ uel cinis earum cera admixtus adpositus, & fimus columbinus cum farina inlitus prodest.

Inguinum tumorem cocleæ minutæ tritæ cum melle inlitæ sedant.

Ad inguen. frustum ueteris spōgiæ ad pedem alligabis, & radicem alterci sinistra manu digitis medicinalibus sumes & alligabis in alio pede. & de cucurbita sicca lōga circulum facies, & inmisso licio circa pedem ligabis.

Panicula ne ad sectionem ueniat remedium sic. gypsum aqua calida bene cōsperge, donec in se coeat & spissetur, & sic inpone supra paniculam. deinde chartam super alliga. quæ res & aperit eā, & sanat. postea utere *Intertrigines* lagmate molli, ut cito & bene cicatricet. Ad intertrigines excafactas &

dolentes remedium de experimento sic. in mortario plumbeo de pistillo plumbeo, missum oleum rosaceum & uitellū oui, tam diu teres ut spissetur, ita ut de eodem plumbo dū teritur pars aliqua misceatur, & cum fuerit spissum ut emplastrum in linteolo tenero induces, & loco trito intertrigini adpones. hoc remedio per triduum donec locus exulceratus sanetur uteris.

Aduersum inguinum paniculas remedium sic. nasturcium cum pice in positum paniculas discutit. maturis uero aut maturescētib; paniculis tale medicamen adhibebis, id est lenticulam, & lauri baccas ex tertio iuxta mensuram lenticulæ decoques in aqua, & diligētissime manibus subiges, & cum lana calidum fomentum adpones, quod cito ac uehēmēter & dolorem discutiet & humores noxios purgabit. *Eruum* Eruum uetus in farinam mollissimam redactum, & cum melle inpositum, paniculis medetur. Mirabile

hoc medicamentum paniculis sanandis sic. hyoscyami foliotum uiridium, p. ii. resinæ pityinæ. p. ii. ceræ p. ii. adipis porcinae sine sale p. ii. galbani p. ii. omnia hæc tinsa uel remissa in unum corpus rediges, & emplastri modo adpones. Calcem uiuā, allij capita duo, uitellos coctos uel incoctos ouorum trium, simul omnia permixta, & emplastri more adposita, omnem tumorem & dolorem panicularum dispergunt & sedant. Galbanum solum inter principia doloris paniculæ adpositum plurimum prodest.

Fœniculi farina ex mulsa aqua decocta, addita axungia adposita, dolorem inguinum sedat. fimus hircinus cum melle decoctus adpositus, paniculis sanitatem congruam præstat. Creta cimolia trita & cum aceto superinducta, cohibet panicularum tumorem. Siue incipientem paniculam

lam comprimi opus sit, siue cōcoctam dissolui, præstabit utilissimum reme-
dium cinis muricum uel purpurarum exustarum cum oleo uetere imposi-
tus uel superductus. Lupini ex aceto cocti & subacti, & pro emplastro

adpositi, causam panicularum maturant & minuunt dolorem. Ficus
aphricana uetusta ex uino decocta, tunsa uel trita, utiliter paniculis adponi-
tur.

Ne inguen ex ulcere aliquo aut uulnere intumescat, surculum ane-
thi in cingulo aut in fascia habeto ligatum in sparto uel quocunq; uinculo,
quo holus aut obsonium fuerit innexum: septem nodos facies, & per singu-
los nectēs nominabis singulas anus uiduas, & singulas feras, & in crure uel
brachio cuius pars uulnerata fuerit alligabis. quæ si prius facias antequam
nascantur inguina, omnem inguinum uel glandularum molestiam prohi-
bebis: si postea, dolorem tumoremq; sedabis. Surculum quoq; ex myr-
ro terra tactum, si quis gerat ab inguinibus tutus erit. Inguinibus po-
tenter medebere si de licio septem nodos facias, & ad singulos uiduas nomi-
nes, & supra talum eius pedis alliges, in cuius parte erunt inguina.

Si ab equitando uexata fuerint inguina aut intertrigines dolebut, spū Equi *Equi spuma*
ma equi fricentur, statim remediabuntur.

Stercus suillum cum oleo
perfrictum, & in testa calefactum & inguinibus inpositum, plurimum pro-
dest. Pollex eius pedis in quo inguina erunt, cum proximo digito liga-
tus mire medetur.

Si quis ab equitando aut ambulando inguen ha-
buerit, scribat in charta *υποτος*, & ad femur sibi alliget, cito sanabitur.

Ad condylomata inguinum uel quarumlibet partium, malicoriū cum
uini optimi sextario ad cyathos duos decoctum & cum eodem uino tri-
tum, atq; ut malagma inpositum condylomata facta perfanat.

Medullam canis ex uino uetere subige & emplastri modo impone cō-
dylomatis, potenter ea sanabis. Argimonia trita & adipi anserinæ ad-
mixta inposita q; condylomatis medetur. Oleum uetus cum polenta

decoques & calidissimum condylomatis impones. Folia rubi contrita *Condylomata*
& cum ceroto rosaceo inposita, sanant omnia condylomata.

Adeps anseris cum cerussa & oleo rosaceo & cera pontica in unum ce-
roti modo composita & inposita, utiliter condylomatis medetur.

Mus araneus qui cum in orbitam incidit moritur, ustus in cinerem re-
ductus, & cum adipe anserina permixtus condylomatis infriktus, mirū re-
medium adfert. Ad intertrigines sanandas, libystici folijs commanduca-
tis succum exceptum si ei loco adposueris, cum morfu quidem, sed cōtinuo
sanabis.

Gallæ contusæ in uino coctæ atq; inpositæ, intertrigini pluri-
mum profunt. Calciamento quo uti soles locum inguinū laborantem
si perfricueris, confestim intertrigines tolles. Axungiam peruetterem li-
quefactam & cerusam bene tritam permisce, donec acopi crassitudinem ha-
beat, atq; inde intertrigines perfrica, efficaciam remedij celeritatemq; mira-
bere, nam hoc medicamen etiam rhagadas efficaciter sanat. Cretam ar-
gentariam

gentariam cum uino uetere tritam impones tritis intertriginibus, optime accipieris. Oleo uetere & aqua caliqua permixta adsi due inguina foue, continuo subuenies intertriginibus attritis. Si exulceratio intertriginum erit, spumam argenti ex uino coteres, cuius puluerem pineti corticis tungi miscbis, & locum inlines. Ad inguina & apostemata remedium sic. equinus sanguis maxime admissarij equi frequenter inlitus huiusmodi molestias sanat. ungulae quoque eius combustae cinis cum oleo adpositus. idem praestat.

Codae uiuae contritae cum myrra & impositae inguinibus, efficaci auxilio subueniunt: sed relinquenda sunt loco cui adpositae fuerint, tam diu donec sponte decidant, quod fiet cum persanauerint. Arietis quam pinguis sima lana, plena suis sordibus combusta & in puluerem redacta, prodest plurimum si eo cinere ex aqua locum inguinum perfricaueris.

Multipedes

Bestiolae multipedes quae in locis humidis & sordidis nascuntur quaeque contacte pilulam de se faciunt, contritae, adiecta tertia parte resinae terebinthinae emplastri modo adpositae, collectiones incipientes quas Graeci apostemata uocant, adeo sanant ut tenacissime emplastrum haereat donec persanent. Lotio sillis

locum inguinum dolentem adsi due perungue, aut cum eo lanam succidam adpone, statim medebere. Muliebres capilli combusti & contriti atque

Menstrua

inliti cum uino aut cum aceto, inguinibus medentur. Menstruis muliebribus inguina dolentia uel tumentia si contingantur, statim sanari creduntur. Talus bubulus combustus tritusque adiecto melle, inlitus inguinibus dolentibus uel tumentibus prodest. Inguina tumida & dolentia sanabis, si ipso ueretro denudato, id est reducta pellicula, adsi due ea contigeris uel perfricaueris.

Apostemata ut remolliantur, aut si mollia fuerint, ut dispargantur, facies medicamentum tale, quo nihil potestius est. herbae marubij folia uiridia contundes, aut si uiridia non fuerint, inuoluta folijs maluae uel perfonaceae sub cinere calido coques. deinde panem candidum infusum uino ueteri addes, & axungiam miscebis, & tudes de ligno in lignea pila: sed obseruabis ut panis infusi & axungiae partes singulae sint, herbae uero partes duae: quod emplastri more mane & sero locis necessarijs impones.

Inguinibus mirabile exhibet remedium, ex gallinacea ala officulum extremum, codleario terebratum, nodisque septem licio ligatum, atque ita brachio uel cruri eius partis quae inguina habet suspensum. Lipara ad intertrigines sic. cerussae, spumae argenti, medullae ceruiniae, seui ceruini, libras singulas, ouorum octo album, uini boni quatuordecim turis pollinis unc. quatuor, rosae campanae p. unum, aluminis semunciam. cerussam & spumam tundes, cetera

remittes & in mortario terendo uniuersa miscebis. Porriginem intertriginum interficies hoc medicamine: picis, resinae, cerae, butyri, seui caprini, spumae argenti, uncijs singulis in unum permixtis, si utaris adsi due.

Cepariae

CEPARAE ET VERETRO SIVE VERENDIS VI

rilibus & testiculis dolentibus uel pendentibus, & hernio-
 sis siue uiris, siue infantibus, & rebus uenerijs, &
 eunuchis sine ferro faciendis, remedia
 physica & rationabilia diuersa de
 experimentis.

CAPVT XXXIII.

Ad testiculi tumores cupressi baccæ ex uino coctæ conueniunt,
 & faba quasi concicula cum multo cumino cocta & adposita
 more cataplasmat. nec non & uua passa cum cumino contu-
 sa & repens adposita plurimum prodest. ad ueretri uero tumo-
 rem, lentem ex aqua coctam & tritam imponi utilissimum est. Si ulcus
 in pene sordidum fuerit, aut cancer illud tentauerit, uel iam occupauerit, an-
 dronei pastilli triti ex uino impositi benefaciunt. Omne ulcus in omni
 parte corporis sordidum, quod tum intelligi potest cum candicat, & quasi
 crustam perductam albam habet, purgat mel per se adpositum, uel iris ari-
 da contusa & cum melle eadem ratione. & terræ mali & panacis radix adpo-
 sita purgat sordida ulcera uel in uerendis uel quoquo loci fuerint.

Mirifice hoc medicamentum purgat ulcera quælibet, etiam si cancer
 tentauerit, est autem lene, conficitur sic. auripigmenti denarios VI. æris squa-
 mæ * III. elaterij * I. chartæ combustæ cineris * III. ex his tritis cum opus
 est coclearia tria, rosæ cyatho permiscantur, & linteola carpta in eo tingun-
 tur, atq; ita ulceri superponuntur. hoc medicamentum cito & sine ullo mor-
 su expurgat sordidissima ulcera ac sanat. Testibus qui descenderint spu-
 mam coclearum inlitam mederi certum est, si inde tangantur. Venerem
 conciliant passerēs in cibo sumpti uel oua eorum. item gallinaceus testis de-
 xter in arietina pelle collo subligatus mire prodest. item stellionis cinis in
 linteo obuolutus, sinistra manu portatus uenerem stimulat, translatus inhi-
 bet. Qui in uenerē infirmior erit, testiculos millonis ex aqua fontana, quæ
 perennis est, cum melle decoctos edat ieiunus per triduum, statim remedia-
 bitur. Ut in uenerem cum uolueris sis paratus, remedium tale facies. la-
 certi appellatur siue stelliones qui per parietem repunt, curti sunt, quiçp gre-
 ce ascalabotæ uocantur. hi quatuor infunduntur in acetum acre triduo uel
 quattiduo, quousq; putrescant, hoc teres in mortario, & adiunges galbani
 ꝑ IX. abrotani ꝑ XII. castorei ꝑ XII. sulphuris uiui ꝑ XII. resinæ terebinthi-
 næ ꝑ XII. croci ꝑ XII. euzomi quæ appellatur herba mentiosa, succi ꝑ VI.
 mentæ succi uiridis ꝑ VI. staphisagriæ ꝑ VI. iris illyricæ ꝑ VI. aluminis scissi
 ꝑ VI. myrræ ꝑ III. seminis herbæ symphoniacæ siccæ ꝑ III. hæc omnia sepa-
 ratim trita, simul miscebis & iterum simul teres. inde emplastrum facies uel
 pittacium

Testiū tumor

Veretri tu-
morTestes pēduli
Venerem conciliantiaAscalabote,
stelliones

pittaciam, & pones in dextri pedis pollice cum uti uolueris uenere, & cum cessare uolueris ad sinistri pedis pollicem transferes. Ad cæpariam saturiæ siccæ florem collige, & puluerem inde facito, & melilotum combure & puluerem inde facito. similiter de cydoneo sicco combusto, etiam de eo qui in arbore solet siccus remanere, puluerem facito, & cribello medicinali omnem puluerem cerne & permisce, & cum uino uetere calefacto locum in line, etiam linteo illic adposito tege, ita tamen ut duæ partes sint de saturiæ, & singulæ de meliloto & cydoneo. sed quotiens medicamē pones, uino uetere calido prius locum elue. Myrram in puluerem delicatissimum redige, & ad locum cæpariæ assidue cum uino uetere pone, mire remediabis.

Ad infantū testiculos uitiosos uel tumentes remedium efficax sic. Aranearum que per filum suum se submittit, quando sursum uersus currit rape, & cum aqua calida tritam continuo da infanti bibendam. Ad abundantiam feminis præparandam erucam decoctam bibat, quotiens quisque inopia feminis se laborare perspexerit, uel potius assidue incoctam manducet.

Ad ueretri curam auripigmentum & aloen æquis ponderibus, tritum & in puluerem redactum miscebis, & uteris cum uino uetere, ita ut prius uertrum uino uetere eluas, & sic medicamine conspergas. Ad ueretri dolorem caseum caprinum & mel pari pondere in pultario fictili coque, & bis ad diem impone. sed ante uino uetere locum qui curandus est eluas.

Folia myrti ieiunus comandaça, & in ulcera ueretri expue, statim proderit. Ad tumores & dolores testiculorum brassica incocta cum sale trita imposita que prodesse adfirmatur. pastinacæ siluaticæ radix similiter imposita eque prodesse dicitur. portulaca quoque trita cum polenta adposita testiculis medetur. ex fimo bubulo panis factus & exustus in furno aut in foco, & postea in cinerem redactus, & cum aceto scyllitico subactus, dumque feruet testiculis adpositus sepiusque mutatus, admirabiliter & statim prodest.

Spōgia ex posca acida & tepida adposita, statim sedabit testiculorum dolores. Adeps uituli & nitri modicum una permixta & ceroti modo imposita testiculis, tumores omnes & dolores perfanare dicuntur.

Bulbi ex mulso triti atque inliti dolentibus testiculis medentur.

Rutæ ramuli tenerrimi triti & inliti tumorem testiculorum quauis maximū sedant. Farina lini feminis cum resina & myrra pari pondere permixta & imposita testiculis, dolori ac tumori eorum subuenit. Testiculi

Herniosis, tumentes aqua marina rationabiliter fouentur. *Ramicosis,* *Hydrocelicis* hydrocelicisque asparagi duri radices siccatæ & cotusæ, & cribratæ cum aquæ hemina potui sepius datæ, celeriter subueniunt. Pilulas cupressi uirides ex uino uetere ad tertias decoque, & cyathos binos cotidie ieiuno hernioso potui dato, tum folia eiusdem trita testiculis imposito, mire proderis. nam hoc remedium multis experimentis probatum est. Lapidem ignarium contusum

contusum resinæ mixtum pro emplastro impone ramicoso, statim prode-
rit. Si puero tenero ramex descenderit, cerasum nouellam radicibus
suis stantem mediam findito, ita ut per plagam puer trañci possit, ac rursus
arbusculam coniunge, & fimo bubulo alijsq; fomētis obline, quo facilius in
se quæ scissa sunt coeant. quanto autem celerius arbuscula coaluerit, & cicat-
ricem duxerit, tanto citius ramex pueri sanabitur. Testibus nimie cres-
centibus cicutæ radix trita & cum oui albo imposita medetur. Cerussæ
p. i. turis masculi selibram, tunsa hæc atq; cribrata miscentur & cū aquæ plu-
uialis s. iiii. ad medias decoquuntur, ex eo cotidie testes tumentes inliti citissi-
me reprimuntur. Contusis & compressis testibus cito subuenies, si cicutæ fo-
lia trita cū pauculo aceti inducas, ita ut medicamen glutinosum facias, & per
triduū ponas & mane ac uespera renoues. Baccæ cupressi cōtusæ cum
axungia uetere subactæ, & tanquā malagma impositæ, herniosos etiam ad-
ultos & antiquos potenter iuuant. Ad ueretri dolorē tumorēq; remediū
sic. betam de qua semen, decoque ex aqua, atq; ea adsidue ueretrum per tri-
duum foue, & tumor sedabitur, & uitium omne reducta pellicula sanabitur.
Succo herbæ uettonicæ tepido uino mixto ueretrū adsidue foue, uel ipsam
tritā adpone. Portulacæ succus tubo laboranti per clysteriū inmissus mi-
re prodest. ipsa etiam trita superimposita iuuabit, & quia cito arefcit, pluscu-
lū succi eius expressum debet ad necessitudinē huiusmodi reseruari. Pul-
uis tenuissimus de myrti folijs arefactis ulcери ueretri inspersus celerrime pro-
dest. Nucleos pincos minutos purgatos numero xxx. adiecto pauxillo
croci simul tritos, si quis ex passi cyatho cotidie per dies ix continuos bibat,
mire penis uitio celeriterq; sanabitur. Eruum purgatum, molitū, & in fari-
nam tenuissimā redactū, adiecto turis polline cū uino uetere coctū, tepidū
ueretro inpositū & adopertum, citissime prodest. Verris cerebrū coctum
& cum melle adpositum carbunculos in ueretro efficaciter sanat. *Veretri carbū-
culus* Dens
caballinus cōtusus & in puluerē tenuissimū redactus, ueretro inspersus effi-
caciter prodest. Arietini pulmonis dum in craticula assatur succus exce-
ptus, myrmecias quæ in ueretro nasci solent, unctione sua purgat & discutit. *Myrmecia ue-
retri*
Canini capitis recētis exusti cinis ueretri uel testiculorum tabidis & hu-
midis ulceribus inspersus, aut cū aceto adpositus, adeo prodest ut spodium
& utilitates eius, in hisce curationibus uincat. Fel caprinum cum melle
ueretri doloribus ulceribusq; inlitum prodest. Caro uaccina recens ue-
tro imposita ulcera eius & epiphoras mire perfanat. Salsaméta exusta
contritaq; & cum melle ueretro inposita, aduersum omnes dolores & furni-
gationes singularem efficaciam præstant. Anethum siccum uritur, ci-
nisq; eius tritus aut cum uino uetere ueretro inspergitur, aut cum melle sub-
actus adhibetur. Lac asininum cum lana succida ad umbilicū habeat,
quotiens quis in uenerem uoluerit incitari. Eruæ seminis s. iiii. bulbi ru-
fi s. iiii. nuclei pinei purgati s. vi. spicæ nardi s. iiii. teres singula diligenter &
u permiscebis *Venerem inci-
tantia*

permiscebis atq; inde globulos facies ad formam nucis auellane, & cū opus fuerit singulos liquefactos in caprino lacte potabis, si in uenerē uolueris accendi. Satureiæ creticæ ꝑ i. myrræ ꝑ i. nuclei pinei purgati quartarium. erucae seminis — i. scillæ purgatæ — i. omnia hæc contrita miscebis & globulos ad magnitudinē fabæ facies, & singulos ad diē ieiunus cū caprino lacte potabis, si uolueris esse salacior. Pyretri triti pulueris codeariū plenum cum passo potū, excitat in uenerem inutiles mares. Qui potuit & nō potest, ut reparetur in uenerem, radices cucumeris agrestis concisas minutatim in oleo decoquat, & in uasculo uitreo referuet. & cum opus fuerit unguat sibi in balineo interius & exterius omne ueretrū, sed sapone nō abluat, statim incitabitur, poterit aut sequentib. dieb. si necesse fuerit etiā sine lauacro ueretrū sibi similiter eodē medicamine perunguere. natura genitalis maior & solidior uidebitur si de lili radicib. tūsis cataplasma ei inponas, quæ nihilominus & ueneri incēdēdæ satis utilis est. Herbarū rebus uenerijs aptæ, raphanus eruca, asparagus, porri sectiles, uel capitati, ocy mū, fœniculū, satureia, pastinaca, cardui. hæc elui datæ etiā mares nasci faciunt, at uero cōtrarię sunt puleium, apiū, ruta, coriandrū, menta, lactuca, nasturciū, anethum. Ad ramicosos & quibus ueretra & testiculi dolebunt, medullā panis siccā in mortario conteres, deinde oleum in sartaginē mittes. & sic medullā panis tritam super oleum mittes, & paululū friges, calidumq; super pectinem dolētis adpones, mire subuenies. Fabam fresam in mulsam aquā infunde, & cum bene permaduērit contere, ac dū teres uino asperge, & tanquā malagma calidum uerendis adpones, statim dolentib. ac tumentib. testiculis medebere.

Verendī uirilīs clauulis & ulcerib. aloe trita utiliter inponitur, cū prius uino eluta fuerint uitia ueretri. Emplastrū uiride, quod medici chloran appellāt, ex rosaceo remissum in linteolo tenui inlitum, ueretris exulceratis utiliter inponitur. Seuum pecudis à renibus uulsū admixto pumicis cinere & sale, rectissime dolentib. & tumentib. ueretris inponitur. Arietinum uellerū cinis cum aqua mixtus & adpositus, incommodis ueretri repugnat. Ungulæ mulinæ exustæ cinis salubriter inspergitur uirijs ueretrōrū.

Carbunculos de ueretris exterminat muricum uel purpurarum in carbonibus ustarum cinis cum melle permixtus. idem præstant singulari efficacia salsamenta discocta & cum melle permixta tritaq; adposita. Permixto alumine & myrra fel bubulum ad crassitudinem mellis subactum & inlitum, ea quæ ueretris serpunt mira celeritate perfanat. supra etiā beta uino cocta recte inponitur.

Codeis quæ nudæ inueniuntur adijcitur aliquid triti turis, & albi ouorum, atque inde ulcera testiculorum tumentia, & hydrocelæ puerorum siue ramices superliniuntur, ut modo glutinis adhærescat, pueri uero cōtinentur in lectulo, donec omnis turpitudine reprimatur.

Cyclaminis succum melle lycio æqualiter miscebis, & inde pendentes testiculos inlines, optimum fertur esse medicamen.

Vt

Vt eunuchum sine ferro facias, radices cicutæ ex aceto teres, & inde testu- *Eunuchi sine*
culos spississime inlines, tum linteolum supra ligabis ne excidat medicamē. *ferro*
hoc quantum tenerioribus infantibus feceris, euentu efficaciore proueniet.

Herba est quæ græce nymphæa, latine claua herculis, gallice baditis ap-
pellatur, eius radix contunditur & ex aceto edenda datur puero per conti-
nuos x. dies, mirandū in modū fiet eunuchus. Mulierē quā tu habueris, *Nymphæa*
ut nunquā alius inire possit facies hoc. lacertę uiridis uiuę sinistra manu cau-
dam curtabis, eāq; uiuā dimittes. caudā donec inmorietur eadē palma clau-
sam tenebis, & mulierem uerendaq; eius, dum cū ea cois, tange. Si quem
ad usum uenerium infirmū uolueris esse, ubicūq; minxerit, supra lotiū eius
obicem, id est axedonē ex usu figes. Vt rebus uenerijs aptus sis, piper tri-
tum cum oleo & melle misce, & cum coire uoles, uerenda tibi inline. No-
cere posse fœminis dicūt si quis membranā ouī balano suo ingerat, & cum
fœmina coeat. Si quem coire noles fieriq; cupies in usu uenerio tardiorē,
de lucerna quæ sponte extinguetur, fungos adhuc uiuentes, in portione eius
extingue, bibendamq; in scio trade, confestim eneruabitur. Si quem uo-
les per noctē cū fœmina coire non posse, pistillū coronatum sub lecto illius
pone. Semen lactucę tritū ex aqua potū, uigore coitus eneruat. Natu-
ræ siue ueretro uirili remediū efficax sic. si in ueretro summo clauus natus fu-
erit, habens callū purulentū, hoc modo curabitur. butyrū, farinā fabę, & mo-
dicum mellis miscebis, atq; in modū cataplasmatum coques, & in linteolo inli-
nes, & sic ad locū adplicabis, mirū remediū experieris. Veretra ut auctio-
ra uideātur, panacis radix in uino bono triduo maceratur. cūq; coeūdū est,
fœmori inligat, re peracta in uino reposita, hsdē usibus referuat. Vt sem-
per sis paratus in uerem, porri semen tritum, & rutæ semen tritum æquis
portionibus misce cum lacte caprino recenti, & ieiunus adfidue bibe.

GENVVM DOLORIBVS, ET CRVRVM AC TIBIARVM
ulceribus, & uaricibus, & callis pedum atq; clauis, & uerrucis, & plantis, &
pollicibus, & talis, & articulis, & pernionibus, & ruptis pedibus, &
condylomatibus neruorum atque articulorum, & ad extra-
henda quę casu calcata fuerint, uel quę corpori inhæse-
rint, remedia physica & rationabilia
diuersa de experimentis.

CAPVT XXXIII.

GENVVM dolori muscus ex piscina uel lacuna uel stagno collectus; *Genuū dolor*
adiecto paululo salis subactus, & inpositus prodest. Hederę ni-
grę baccarum hemina, ficus aphricanæ p. i. axungię — x. contusa
hac & cū uino uetere subacta genibus inlita, potenter dolores eorū abolet.
Genua si tumbunt, uel instabilia erunt, aphronitra copiosa in passo
cretico confringes, & madefacta comminues. hisq; addes lanam succidam,
u 2 & geni-

& genibus impositam panno conteges, & alligabis, & ne lucus emanet pelliculam lanatam superpones. *Vlcera crurū* Vlcerebus crurum & tibiaram, medetur adeps ursi cum herba rubricata tunsa, cum hæc ergo in unū corpus subacta coierint, imposita uelut emplastrum, conligantur ut diu maneant. Vlcera tibiārū quæ intrinsecus serpunt felle aprugno, cū resina & cerussa mixto, sine difficultate sanātur. Ossa ex maxillis apri uel suis domestici urūtur, ulceraq; pernicioſa crurū illo cinere aspergūtur. Fimus caprinus in aceto feruefactus & subactus inponitur, quo omnia taliū ulcera locorū purgātur & perſanant, butyro bubulo cū oleo cyprino aut laurino postmodū addito

Varices Varices ne nascātur, lacertæ sanguine crura puero ieiunus inline, in totū carebit hac sceditate. Ad uarices siccādas, seui hircini p. i. saponis p. i. in unū miscebis & linteolo inlitū medicamē adpones. Tali aut plātæ si tumbūt, ut sine ferro sanent frondē uineę uiridē ac tenerā aqua feruētī perfundito, maceratāq; cōterito, & super positā cōligato. Muscus aquaticus uirens ex oleo tritus inpositusq; cū linteo, tumorē dolorēq; plantarū cōpescit. Limus aquaticus cū oleo subactus & adpositus, p̄cipaliter huiusmodi tumori ac dolorib. prodest. Fimus aprugnus in aceto decoctus & cū melle subactus inpositusq; plātis uel talis, mitigat eorū dolores. Pernionibus & ruptis pedib. pulmo arietinus inpositus omni asperitate leuigata molestiā tollit. Cancrī marini ex oleo inpositi, pernionibus utiliter profunt. ita ut foueantur aqua in qua eruum discoctū est. Glirium uel foricum uel uermiū terrenorū cinis ex oleo inpositus, pernionib. medet. Coclearū quæ nudē inueniunt exustarū cinis oēm exulcerationē pedū sanat. Agninus pulmo uel arietinus uritur, & cinis eius cū oleo inponit, uel ipse crudus admotus pernionū ulcerib. utiliter alligat. Fimi gallinarū uel colūbini cinis ex oleo inpositus, ulcera pedū curat. Dentes caballini tūsi ulcera pernionū, si sint tumidi, utiliter curāt. Caprini corij cinis ex oleo inlitus perniones prime abolet. testudinis tegumē concrematur, eiusq; fauilla ex uīno & oleo tēperata ulcerib. pedū utiliter inducit. Scillę bulbi q̄d interius est cū oleo deferuet, eorūq; oleo dolores pernionū peruncti mitescūt. Mora agrestia dū adhuc rubēt anteq; ullius generis morū comederis inter manus cōfrica, eorūq; succo crura quæ dolere cōsueuerūt, per tridū cōtinge, nō modo p̄sentē molestiā mitigabis, uerū etiā in reliquū tēpus eo uitio carebis. Alumine ex aceto perūcti perniones sanant. brassica quoq; trita adpositaq; pernionibus medet. Foliū, costū, alumē liquidū, alumē scissum, pari pōdere in unū cōtere, & uīno ueteri mixta, ulcerib. siue rupturis hiantib. interdigitijs adsidue inpone, potēter medebere. Interdigitia sanat cera in oleo cyprino remissa & inposita. Pulmo ceruinus inpositus & sepe renouatus ex calciamēto leſos pedes sine dolore p̄sanat. Leporinus q̄q; pulmo multo efficacius ut supra inpositus curat. Ad ea quæ calcata erūt, & ea quæ corpori inheſerint extra hēda, leporis coagulum cū malua tritū inpositumq; potenter opitulabitur.

Spongia

Spongia uel lana lotio madefacta adpositaꝫ sine dolore quæ corpori in-
hæserint eximit. si stirpis aliqua inhæserit, lacertam per medium scissam, ei
loco apponito celerrime educetur, uel capita lacertarum cõtusa impositaꝫ
similiter profunt. Si echini aculei pedibus inhæserint aut alicui corporis
parti, in lotio humano calenti pedem diu tene, facile excutientur. Obser-
uabis ut quodcunq; de corpore fuerit eiectum, licio alligatum candelabro
suspendas, aut uncta oleo lanula inuolutum in uëtrali gestes, dolorem non
patieris eius loci de quo fuerit aliquid eductum. Mus degluptus & per
medium exsectus appositusq; omnia quæ inhæserint corpori facile pordu-
cit.

Crustæ uel ossa sepiarum comburuntur, cinisq; earũ impositus edu-
cit quæcunq; corpori inhæserint. Allium elixum cū pice inpositũ arun-
dines extrahit corpori adfixas. Filicis radix trita arundinẽ extrahit, rursus
arundinis radix tunsa inpositaꝫ filicem quæ corpori inhæserit celeriter ex-
trudit.

Aquifoliũ radix contrita inpositaꝫ his quæ corpori adhæserint
potenter medetur. Blattæ id est bestiolæ adstrictis tumentibusq; de
iniuria pedibus & talis, trita atq; inposita, omnia quæ inhæserint corpori
potenter expellunt.

Radix siluestris cucumeris cum farina lini seminis
imposita ualde prodest eijciendis his quæ corpori inhæserint. Vrticæ ra-
dix cum sale trita atq; adposita producit quæcunq; hæserint aut calcata fue-
rint. Cuiuscunq; animalis coagulum maxime leporis cum pari pondere
turis uel uisci inpositum, permanere in corpore quæ calcata sunt non sinit.

Argimoniã herbam teres, & loco cui aliquid hæserit superpositã con-
ligabis, confestim proderit. hoc expertum esse, legi. Terræ malum cum
melle teres & inpones ad omnia quæcunq; calcata extrahi uolueris, hoc fa-
tis utile experieris.

Nepeta contrita, uel rubi folia, nam idem præstant,
imposita loco cui aliquid inhæserit, potenter medentur, si desuper ex hor-
deacia farina massula nimis salsa & calens adponatur. Lardũ coctũ cū
pingui suo, adpositumq; potenter omnia expellit quæ corpori inhæserint, si
illic alligetur.

Clauis pedum callisq; & uerrucis hæc remedia utilia sunt. Clauis pedum
Nam plerisq; nomine clauellorum pernicies articulis increfcit quæ obdura-
ta callo quodam rigescit, incredibilesq; exhibet ambulãdi difficultates. hæc
molestia præcipue hac medela extirpatur. auro feruëti circuitus eorũ uren-
do designatur. quod potius est, cum dolore maximo ad momentum ferre,
quàm inueterato etiã carcinomatis morbo noxã perpetuã debilitatis in-
currere. Vrina muli uel mulæ uel asini cum suo luto inlita & clauos abolet
& callis medetur.

Fimus ouium inpositus, uel lacertæ iecur aut sanguis
in lanula adplicitus, uel ipsa lacerta exsecta adposita, clauorũ intra triduum
perseuerantiam tollit. Fimum columbinum ex aceto coctum, & in mo-
dum malagmatis subactum atq; adpositum, ad omnia supra scripta utilissi-
mum esse constat. Fimus apri, uel suis domestici recens inpositus & post
tertium diẽ solutus, efficaciter clauos uerrucas & callos aufert.

callum alica ex posca cocta per triduū utaris, sine difficultate sanabere; etiā si urina canis uirginis cum suo luto imposita callos uerrucasq; cōsumit, tam diu tamen inalligata quā diu eas excutiat. Tribus fabæ granis clauum tangito, eaq; in stercolinio defodito, ne renasci possint. quāto maturius com-
putruerint, tanto celerius clauos sponte decidere miraberis. Clauos qui in articulis supercrecentes dolores exhibere consueuerunt, incidi uel radi ad uiuum oportet, prout quis pati potuerit. atq; de lupinis crudis prius decoratis farinam factam subigere cum melle & emplastri more superponere.

Subraso clauo calcem uiuam uisco subactam impone, & linteolum superalliga, cito medebere. Auri pigmentum tritum & resinam terebinthinam liquefacta ad similitudinē ceroti impone, clauellis prius derasis: mirre proderit. Vrticæ radix, medulla caprifici, & flos chalcitidis, pari pondere conteruntur. hæc simul mixta loco clauelli superpones & alligabis, die tertia solues. statim decedet, uel si adhuc remāserit, iterato inpones, & triduo illic medicamentum esse patieris. Cum porcus iugulabitur, is qui uerrucas habebit, sanguinem eius subiecta ea corporis parte suscipiat, dū adhuc calidus exilit, & mox ubi siccatus fuerit, statim abluat. citum remedium experietur. Mulier sanè remedium de scrofæ sanguine faciat. Stercus columbinum uel solum uel cum ouo tritum, dolentibus articulis inlitum prodest. Felle ursino perfricti articuli dolore releuabuntur. Ut frigora & pruinas facile sustineant, nec adurantur articuli, terræ malo cōtuso cum axungia uetere perungantur. Pampini uitium triti admixta hordeacea farina articulorum morbis medentur. Aquifolium cum ture & sale & oleo subactum impositumq; medetur articulis. Incussos articulos araneorum telæ cum oleo impositæ saluberrime sanant. Fracturis articulorum cinis ex femoribus pecudum factus, & cum cera mixtus, mire medetur. Inuictam potionem ad ischiadicos & arthriticos facientem, in titulo superiore de ischiadicis plenissime scripsimus, sed quoniam tam diuinus eius effectus est, iterandam putauit, ne quis arthriticis remedia requirens huius ignoratione fallatur. Fimus ergo ibicis in silua uel in monte colligitur. si fieri potest luna xvii, sin res urgebit quocūq; die colligitur. sane septimadecima luna medicamentum fieri oportet, quod sic facies. Fimum eius quantum pugno pleno tolli poterit, dummodo pilulæ in pari numero sint, conteres ualidissime ad summam leuitatē, tum piperis grana xxv. addes & mellis heminam & diu teres. dehinc uini ueteris adijcies s. iiii. & conditi more miscabis potionē. sanè qui accepturus est ex die iouis diebus septem continuis accipiat. etiam si omnibus ossium compaginibus adfectus & contractus iacebit, intra dies septem ita sanabitur, ut nunquam paribus doloribus implicetur. Condylomatis articulorum & neruorum fertula campana ex passo & cretico decocta, cumq; oui duro uitello & cū uue passę nucleis tritis mixta, medetur, ita ut malagmatis modo imposita superligetur.

Acopum

Acopum ualde utile & certum remedijs articularum atq; neruorum sic. *Acopum*
 medullæ ceruinæ, adipis ueteris, butyri, seui ceruini, resinæ frictæ, picis cedriæ,
 picis laguncularis, ceræ, singulorū — ternas in ærco uaso remittes lento igni
 diuicq; agitabis ut coquantur. Tum percolato medicamine ut res poscit uteris.
 Spumæ argenti uncias ii. tundes & butyri & adipis ueteris & rosæ
 campanæ uncias ternas remittes & permiscebis, & postea in mortario simul
 conteres & sic uteris ad articularum & neruorum confirmationem.

Argemoniam ex uino austero coques & teres, adrorans interdum eo
 dem uino herbam. tum fomenti modo calidam condylomatibus articulo
 rum uel quibuscunque alijs superpones, & ne decidat alligabis. Serpyll
 lum æque cum uino austero coctum pari diligentia articulis impones, po
 tentius remedium experieris.

Si condyloma intolerabilem dolorem
 faciet, medullam panis ex uino austero subigito & imposito, cum summa
 efficacia proderit.

Argemonia trita cum adipe permixta summam
 medelam condylomatibus exhibet articularum.

Spumam argen
 ti & cerussam simul ex uino conteres æquis portionibus & impones con
 dylomatis: si uulnus fecerit, sulphuris uiui unciam adijcies.

Si quan
 do non exulceratas eminentias tollere sine ferro uoluerimus, ut uerrucas,
 neuos, clauos, aliâsue eius generis molestias, hoc medicamento utemur:

calcis uiuæ denarios vi. feculæ coctæ denarios iii. nitri usti denarios iii. hæc
 teri oportet & lixiuo colligi de cinere caprifici facto, uel de sarmentis, do
 nec leue sit, & passî fiat temperamentum. deinde adijci debet rubricæ ali
 quid aut atramenti quo possit colorari, quæ simul mixta in patella fictili co
 qui oportet ad mellis spissitudinem, atque ita pyxide cornea reponi. meli
 us sanè est recens hoc medicamentum, cuius usus talis est. id ipsum quod

destinatum erit sine ferro tolli, id ipso spicillo de hoc medicamine obli
 netur, & cum satis niger locus cui imponitur, & quasi perustus uisus
 fuerit, tum oportebit non poni medicamentum, immo etiam absterge
 ri, & panem ex aqua & rosa confectum & tritum imponi. hoc & stru
 mas sanat antequam suppurentur. oportet autem cum hoc medicamen
 tum crustam fecerit in strumis, nullum aliud adhiberi. Cum uero ali
 qua pars talium locorum suppurauerit, & timidus fuerit qui id patitur
 sectionis, tum uisco quàm plurimo medicamen colligi & conglobari,
 atque ita adponi oportebit in aluta in tantum spatium circumsecta quan
 tum modus ulceris fuerit. ea sanè parte ponetur qua aptum erit ulcus aperi
 ri. hoc ego medicamento sæpe diutinos dolores etiam pectoris & lateris &
 lumborum sustuli, cum ad nullum aliud malagma dolor cederet. exulcera
 ta enim parte cuiusq; dolentis loci, cum humoribus postea uitium omne
 sublatum est.

Varices curat adeps gallinæ cum capâ
 trita inpositus uel perductus adsiue.

Articulis luxatis seuum
 u 4 pecudis

Strumæ

Strumæ

Strumæ

Strumæ

pecudis cuiuscunq; cum cinere de capillo muliebri facto medetur. **Fru-**
 menti grana ix in tegula candenti combures & in cinerē rediges, & cymini
 quod duobus digitis pollice & medicinali tenere potueris, similiter urēdum
 in candenti tegula pones, & de terra quod tribus digitis tenere potueris, ad
 des. nec nō & laseris modicum quod inter duos digitos teneas adficiēs, idq;
 pariter conteres & uino conglutinabis & ad clauum adpones. id etiā furun-
Furunculi culis utile est. De fimo pulli gallinacei quod rubrum fuerit colliges & ad-
 pones clauellis, atq; inde eos sepius lines, uehementē medebitur. Ad uari-
 ces fugandas remediū sic. hederæ radicem tolles cum fuerit luna in aqua
 rio, & circūda eas, cito medebere. hederæ baccas tres quæ per parietem re-
 pit, pedi in quo sunt uarices alligato, uel radicem eius circūdato. Rapa
 ex aqua salsa decoques & superpones pernionibus iam erumpentibus, me-
Spinæ extra-
henda dellam utilem experieris. Spinam ex pede uel quacūq; corporis parte,
 si altius adacta fuerit, sine dolore extrahes, cū arundinis radicē adposueris,
 in mortario lapideo contusam & adiecto melle subactā, donec ad crassitu-
 dinem ceroti redigatur, & linteo spisso inlita adponatur, in quo frequenter
 spina ipsa eiecta inuenitur. Marrubium contritū admixto sale modico
 impositum, æque proficere constat ad extrahenda ea quæ corpori inhæse-
 rint. Herbam urticam siue uiridem siue ficcam contritā adiecto quoli-
 bet coagulo adpones cuiuslibet inhæserit, confestim miraberis celeritatē me-
 dellæ. Stercus aprugnum ex uino subactum & emplastri more inposi-
 tum, quicquid inhæserit corpori celeriter extrahit & sanat. Butyro & me-
 dulla ceruina & felle taurino cū oleo cyprino aut laurino perfricta genua sa-
 nantur. Talorum tumoribus & doloribus, musculus marinus tritus ex
Malandria oleo uetere, impositus medetur. Malandriæ, & frigore adustis pedibus
 prodest cuiuslibet pecudis seuum cum alumine tritum uel excoctum, & ce-
 roti modo impositum. Attritu calciamentorum factos clauos, emendat
 ueteris soleæ exustæ cinis cum oleo inpositus. Ulceribus omnibus
 pedum in qualibet parte, adeps ursina addito alumine medetur. Ei qui
 patitur uarices, seui hircini selibram, & adipis de capone librā, simul permis-
 ce, & in linteo die iouis ceroti more adpone, potenter subuenies. Stercus
 aprunum tunsū cribratumq; & cum melle deteriore coctū & subactum,
 articulis inpositum medetur. Ranas contritas aut uentres earum scissos
 pro malagmate articulis inposito, efficaciter quoscunq; dolores eorum se-
 dabis. Vitulinum fimum recentē articulis laborantibus inlines, statim
 subuenies. Ad uerrucas & clauellos pedum remediū efficax sic. rapo-
 rum semen quantum tribus digitis adprehendi potest adiecto lasere contri-
 tum & impositum atq; inligatū clauellum etiam morticinum excutit & per-
 sanat. Sardas uel salsamentum sine osse exustum & confrictum adpone
 uaricibus, statim prodest. Verrucas minores cōgestas, quas græci myr-
 mecidas uocant, ut abstergeas hoc facito: nocte cū uideris stellā quasi præci-
 pitem

pittem se ad aliam partem transferentem, eodem momento locum in quo uerrucæ erunt quacunq; re uolueris deterge, protinus omnes excidēt. quod si manu tua nuda id feceris, continuo ad eam transibunt. *Ad uarices qui suffunduntur & claudi non possunt, lanuginem de papyro adpone, continuo claudentur, id est illam lanuginem quæ uiridi papyro in summitate est quasi paniculæ eminentis. Lapillum quēlibet inuolutum hederæ folio ad uerrucam admoueto, ita ut eam tangat lapillus, atq; ita celebri loco abijcito, ut ab aliquo inuētus colligatur, miro modo ad illum qui collegerit uerrucæ transferuntur, & ideo quot fuerint uerrucæ, tot lapillis tangi debnet.

Viticam nouellam cum aceto acriter, aut exustam lomenti more adpone uaricibus. Ad pollicem contusum nucē iuglandem cute interiore mundabis & cribrabis, & cum modico mellis adpones, continuo sanabis. *Pollex contusus*

Clauellis & callis qui in pedibus molesti sunt, sanguis lacertæ uiridis cū flocco impositus mire medetur. Lumbrici terreni triti cum oleo impositi, profunt clauellis penitus eruendis. Faba in aceto & laser missa & tumefacta, si clauellis alligetur, mire proderit. Salicis ramorū primorum uel summorum cortices exuruntur, earum cinis cum aqua impositus clauellis confestim medetur. Beta cum melle & cum ficu arida contusa atq; imposita, medetur articulis. Ad spinam quæ corpori etiam si in profundo hæserit, auellendam, remedium efficax sic. florem cineris id est summitatem fauillę colliges nitidissime, & cum axungia contusa miscebis, atq; ad locum in quo spina hæserit leuiter alligabis. statim aut spinam ipsam extrahit, aut ita ad summitatem cutis educet ut facile possit auelli. *Cineris flos*

NERVORVM VITIIS AC DOLORIBVS OMNIBVS,
& arthritidi, ac paralyfi, & doloribus medullarum,
remedia physica & rationabilia diuersa de
experimentis. CAPVT XXXV.

NERVIS & arthritidi adeps uulturina cum felle eiusdem & cū axungia uetere ac melle malagmatis more adposita medetur. Neruorum nodis capitis uiperini exusti cinis cum oleo cypri no adpositus, plurimum prodest. Tremulis & quibus nerui infirmi sunt, utile est holera cum aqua tantummodo decocta cum pane manducare, & oleo castorino in balneo assidue perungi. Ranam rubetam & adipis urfinæ — III. cū olei ueteris sextarijs tribus in olla rudi ad medias decoquito, deinde colato. hæc unctio frequenter adhibita, non solum neruos confirmat, sed & paralyfin repellit & reprimat. Malagma etiam ad podagram & arthritim & ad omnem dolorem & tensionem neruorum sic. ammoniacæ guttæ P. I. ceræ P. I. axungia ueteris P. s. olei ueteris P. II. olei cedrini P. I. rosacei aut irini olei P. I. croci — I. assij lapidis — I. myrrę — I. aphronitri semunciã. in patella noua liquefiat axungia, & cera cū oleo uetere

tere soluatur, postea oleum myrtinum & rosaceum & cedrinum & ammoniacum tritum admiscetur, & tunc subducitur flamma ne efferuescat medicamentum, secundum quæ adijcitur crocum tritum ex aceto, deinde myrra trita aspergitur, ultimū nitrū & assius lapis additur, & sic compositū medicamentum reponitur in pyxide. *Acopum* ad perfrictionem lassitudinem & dolorem tensionemq; neruorum quod hyeme adhibitū non patitur perfrigescere quamlibet partem membrorum, hoc Augusta Liuia utebatur, accipit hæc. Samsuci floris s. i. roris marini foliorum s. i. fœnogræci p. i. uini falerni congiū, olei uenafrani p. v. præter oleum omnia triduo in uino macerari oportebit, quarto die oleum admisceri & coqui in pruna non acri medicamentum, donec uinum consumatur. postea percolari per linteū duplex oleoq; adhuc calenti, cere ponticæ p. s. adijci cōuenit. reponitur medicamentum fictili uel stagneo uaso. usui est lenta manu perductum omnibus membris. *Acopum* ad neruorum causas quod per uindemiā componitur, antequā mustum deferuescat sic. musti recentis congiōs v. & olei uenafrani p. i. in his macerantur species quæ infra scriptæ sunt contusæ & percribratæ grandioribus foraminibus cribri, id est iris illyricæ * xl. cyperi * xl. fœni græci * xl. piperis nigri * xl. xylobalsami * xl. calami odorati quoniam guentarij utuntur * lxxx. schœni * lxxx. saliuicæ * lxxx. fertulæ campanæ * xiiii. cassiæ nigrae * xxiiii. cardamomi * xxi. styracis * xxviii. costi * xxiiii. myrræ minnæ * xxi. cassiæ daphnitidis xiiii. spicæ nardi * xl. hæc cum musto & oleo macerantur in uaso stagneo aut fictili posita per dies xxx. oportet autē uas bene clausum & alligatum bis in die solui & permisceri omnia. deinde rursus operiri & signari, ne uires euanescant. post xxx dies colantur macerata. de quibus quasi oleū purum excipitur quod reponitur fictili uaso. facit ad omne uitium & dolorem corporis, & neruorum uniuersas molestias. *Acopum* ad perfrictionem, & lassitudinem, & neruorum dolorē, quod odoris grauioris est. nam illud superius boni odoris est. accipit hæc. ammoniaci guttæ * xv. galbani * iiii. resinæ terebinthinæ * vi. ceræ * xxv. mellis p. ii. olei ueteris s. i. cæsypii — i. medullæ ceruinæ — i. opopanacis * vi. quidam hoc non adijciunt. cerā, oleum, & terebinthinā liquefieri oportet. deinde cætera adijci, nouissimum ammoniacum addi tritum curiose. hoc qui perunctus fuerit, etiam à serpente tutus erit. *Acopū* quo ferè semper Liuia Augusta & Antonia usæ sunt. facit ad perfrictiones & arthritim, & neruorum omnium dolores, cuius perunctio non patitur perfrigescere artus, & refrigeratos calefacit. componitur hyeme hoc modo. adipis de porca sterili p. iiii. uel etiā anserinæ adipis idem ponderis, quā aqua frigida bene lauari, atq; in nouum uasculū cōijci oportet, cui adijci debent, uini ueteris odorati s. iiii. & species infra scriptæ non nimis contusæ ponderis huius: xylocinnami — i. cardamomi — i. cyperi — i. schœni — iiii. rosæ aridæ foliorū — i. fertulæ cāpanæ corollas x. hæc omnia inferue

inferuefiunt super carbones, deinde refrigerata eodem caccabo reponuntur. posteroq; die iterum inferuefiunt recondunturq; eodem modo. tertio die rursus calefiunt, & colantur per linteū, uel ex iunco facto de industria colorum rursus atq; adipis quod superest in aliud nouum uas conijcitur. deinde ubi congelauerit se adeps oportebit fundū caccabi perforari & uinum omne emitti, atq; in priorem caccabum adipem eandem conijci & uini eiusdem recentis eandem mensuram adijci, speciesq; non nimis contusas neq; percribratas has infundi, nardi syriaci — i. saluicæ — i. amomi — i. cassiæ — i. myrræ — ii. cinnami — ii. rosæ aridæ foliorum — ii. deinde mane semel & in nocte semel mixtum hoc inferuefieri debet, idem & postero die fieri oportebit. tertia die cum feruefacta fuerint omnia percolanda erunt & transferenda in caccabum priorem pertusum. sed ante diligēter & spisse foramen eius obturandum erit, atque ubi congelauerit se adeps, extrahendum obturaculum erit & spissamentum remouendum, ut uinum omne effluere possit. quod cum defluerit, adeps uel medicamentum quod resederit uaso stagnæ uno uel pluribus diligēter opertis & adplumbatis reponetur. harum compositionum si qua fides est, & ipse ego utilia remedia semper expertus sum, & alios idem sensisse confirmo. nam & illud adijcio, nequaquam huic acopo comparari posse alia medicamina, quæ in similibus causis plerique amicorum meorum, quibus æque ac mihi credo, egregia se expertos cum iure iurando adfirmauerunt. Illud autem meminisse oportet medicaminum peritos uel studiosos, nonnunquam eadem medicamina in hisdem uitijs corporis, uel similibus infirmitatibus interdum melius deteriusue respondere, propter corporum inæqualitatem, aut differentiam ætatum, aut oportunitatem temporum uel locorū, sed adfirmo prosperos euentus, si quādo opus fuerit adhiberi, has cōpositiones semper habituras. Chalasticum olympianum cerotariū insigne, ad neruorū dolores & tumores, quod idem ad rhagadia & ad pustulas utile est, conficitur sic. turis — ii. mastiches — ii. spumæ argenti — ii. cerussæ — ii. molybdenæ — ii. olei rosei p. i. ceræ albæ — iii. adipis anserinæ — ii. medullæ ceruinæ — ii. succum lactucarum quantum sufficiat. ita ut ex superscriptis quæ teri necesse est, cum succo ipso bene terantur, & postea supermittantur unguenta, id est oleum cera & adeps anseris & medulla ceruina. & sic cōfectum medicamen in pyxide stagnea aut in uasculo plumbeo reponatur. similiter in contractione neruorum caro plumbina sumpta in cibo prodest. Ad morbum articulare sic. piperis grana ix. iuniperi grana ix. fœniculi semunciam, mellis cyathum i. ex uini potione hæc cū omnia bene triueris & permiscueris, in solio balnei calido bibenda dabis. Confectio medicaminis quod facit ad omnes dolores & ad omnes tumores neruorū & membrorū omniū uel cōlisiones siue feruore, siue frigore fuerint excitatæ. præcipue autem facit ad faucium tumorem & dolorem qui græce dicitur paristhmia, cōficitur sic. seui taurini sed ueri p. unum seui

seui ueruccini recentis — III. seui hircini recentis — VI. porcinae axungiae recentis P. I. ceræ nitidæ P. I. resinæ nitidæ P. I. seuum uel adipem uniuscuiusque generis purgatam & tunsam ad supra scriptum pondus adpendes, & sic in cacabum mittes, tum adijcies ceram & resinam, quæ cum fuerint simul lento igne liquefacta, colabis ea & in uas quod uolueris desudes, atque uteris cum opus fuerit.

Ad dolorem medullarum remediū sic. olei cyprini P. II. medullæ ceruinæ — VI. butyri uaccini — III. seui taurini — III. adipis anserini — III. ceræ ponticæ — VI. bdellæ — III. œsypi — III. de his omnibus speciebus tūsis excoctis purgatis unum corpus facies, & pro ceroto uteris.

Ad paralytin & neruorum dolores herbam urceolarē madidam in pultarium nouum mittes, & ad prunas donec se remittat excoques. tunc in mortariū conijcies, & adiecto loimento & aceto quantum satis sit, diutissime conteres, & pro malagmate locis dolentibus adpones.

Herba britannice uiridis cū radicibus suis contusa & expressa atque ex uini cyathis duob. uel trib. potui sumpta, neruorum quibuslibet doloribus potēter medetur, quantum experimenta docuerunt.

Herba uettonica trita & inposita, neruos etiam præcisos coniungit & glutinat. Myrti folia uiridia admixto modico sale & aceto cōtusa, neruorū poplitemque doloribus profunt, si his assidue perfricentur. De tribus cumulis terre quos talpæ faciunt ter sinistra manu quod adprehēderis tolles, hoc est nouem pugnos plenos, & aceto addito temperabis, & subiges atque eo malagmate cū opus fuerit efficaciter uteris.

Medulla de spina hyenæ admixto felle eius & oleo uetere ad temperiē & lenitudinem accipi decocta, neruorum uitia omnia doloresque auctore Democrito per sanat.

Stercus caprinū cum aceto coctum & subactum atque ad crassitudinem mellis impositum, articulorum contractiones relaxat & tremulis prodest.

Multipedes

In locis humidis & sordidis sub lapidibus inueniuntur bestiole multipedes quæ contactæ contrahuntur & rotundantur, ex his XXI contritæ cum optimo melle, & ex aqua potui per fistulam datæ paralyticis medentur. ideo autem per fistulā potandæ sunt ne dentibus noceant, quos si contigerint nigricant.

Vermes terreni

Vermes terrenos aut exustos aut siccatos, contere cum axungia uetere, & adijce herbam senecionē, & cacumina buxi tenera, & tus masculum, cōtritaque hæc simul permisce, & emplastri more adpone neruis præcisus uel uexatis, confestim eos reparabis, quod remedium bubus etiam & iumentis similiter prodest.

Remedium ad arthritin & omnium membrorum & neruorum dolores sic. ibisci P. II. herbæ sabinae P. IS. notia P. III. hæc omnia mittes in uini styptici S. IS. postea adijcies cymini — VI. axungiae ueteris P. III. olei mollis S. III. tum simul omnia in olla rudi excoques, tã diu ut herbe illæ ita molles fiant, ut digito solui possint. quas exprimes per linteū diligenter ut succus earū cum reliquis speciebus supra scriptis similiter expressis omnis coletur & emanet. postea adijcies ibi species infra scriptas tunsas & diligenter cribratas, id est adarces — III. euforbij — III. castorei — III. piperis — III.

mastiches

masticheſ — III. ſeui taurini P. I. ſeui caprini P. I. reſinæ frictæ — VII. baſſami — III. opobaſſami — III. uini ꝯ. VIII. ceſſypi ollaris — III. medullæ ceruinæ uncias tres, reſinæ terebinthinæ P. I. permixta hæc omnia tam diu decoques, donec ita omne uinum excoquatur, ut uix ſextarius remaneat. poſtea adijcies ceræ ruſæ — VI. & dum feruet coagitabis & ſublaturum de foco medicamen diutiſſime dum refrigeretur agitabis, & cum unum corpus eius feceris in doliolum uitreum, aut pyxidem ſtagneam recondes, & cum opus fuerit parum medicaminis loco, qui curandus erit impones, ſed diu perfricabis ac poſtea linteo inuolues ne indumenta inquinentur, quod remediũ poſt balneum neruis relaxatis conuenientius fiet. ſed cui medendum erit liquamine & porcina abſtinere debet. *Decamyri calefactorij conſectio, ad neruos confirmandos & recreandos, poſt iniuriam frigoris aut aliquam uexationem ſic.* euſorbij — I. pyrethri — I. myrræ — I. amomi — I. folij — I. piperis — I. ſtyrachis ꝯ VIII. ceræ ꝯ VIII. nardi ſcrupulos octo, opobaſſami ꝯ VIII. de his omnibus tunſis cribratis remiſſiſq; facies unam confectionem quam in pyxidem ligneam aut corneam recondes. & cum opus fuerit uteris. *Item ad eadem acopum de ſpeciebus nouem facies ſic.* masticheſ ꝯ VI. ſtyracis ꝯ VI. nardi & dictamni tantundẽ, olei uiridis ꝯ XX. olei phyllini ꝯ XX. olei myrtini ꝯ X. ceræ — IX. opobaſſami ꝯ VI. hæc ſimiliter ut ſupra ſcripta conficies & recondes, & ſimiliter lenta & calida manu perfricans ad placandos ac reparandos neruos uteris. *Stirpes braſſicæ cum radicibus ſuis comburito, earumq; cinerem aceto conſpargito & adiecta uetere axungia ſubigito, id malagma impoſitum neruos ualentiffime ſolidat.*

Quercini ligni combuſti cinerem qui uino & oleo diluerit, doloresq; neruorum ea unctiõne perfricauerit, ſumma celeritate ſanabitur. *Stercus caprinum melle mixtum impoſitumq; ſuppuratos neruos expurgabit & ad ſanitatẽ uſq; perducit.* Si in cubitis aut articulis aut quacumq; corporis parte neruorum cõtractiõ dolores exhibebit, lumbricos tres terrenos cum melle tritos malagmatis modo impone, omnem dolorem mollito rigore ſedabis. *Pannum muliebrem id eſt, mēſtrualem oleo madefactum excoque. deinde exprime, & ceram illi oleo ſufficientem addes ut cerotum facias quo arthriticum uel paralyticum utiliter perunges.* *Conſectio aſcopi ad reficiendos confirmandoſq; neruos ſic.* thapſiæ — I. adarces — Iſ. canchryos unciam Iſ. euſorbij — Iſ. uuæ ſyluaticæ ſucci — III. pyrethri — quatuor, reſinæ terebinthinæ — VI. ceræ ruſæ — VIII. olei cyprini — III. piperis uncias quatuor, ſinapis uncias II. hæc omnia ſeparatim tunſa & cribrata in unum miſcebis, & lento igne diutiſſime decoques, & ſemper agitabis. deinde refrigerata in pyxidem ligneam aut corneam recondes. *Compoſitio emplaſtri quod appellatur ſmilion. facit ad omnes neruorum cõtractiõnes relaxandas, & ad quaslibet contuſiones placandas, doloresq; ſedandos, conficitur ſic.* reſinæ frictæ — VI. butyri exſalati uncias VI. ceræ un-

cias sex, nitri in puluerem subtilissimum redacti uncias sex, quæ supra nota
ta sunt lento igni in caccabo fictili soluuntur, quæ cum fuerint soluta super
posito carbonibus caccabo, paulatim nitrum quod in puluerem redactum
fuerit supermittitur & agitabitur. obseruandum sanè ne feruorem grãdem
ducat aut bulliat, ac totũ superfundatur & pereat, quod si ualidius hoc me
dicamentũ facere uolueris supradictis speciebus admiscebis, resinæ terebin
thinæ uncias quatuor, galbani uncias III. soluendum galbanum manibus
calidis, sicut solet cera molliri, & in supra dictis speciebus mittendum cum
fuerint solutz atq; permixtæ. tum demum omnia diu agitabis, ut medica
mentum sicut cerotum subtilissimum fiat, quo postea uelut emplastro ad
supra dictas causas potenter uteris.

Dia pisselæu

Compositio dia pisselæu ad ner
uos rigentes & offensos placandos, & ad uiscera mollienda, conficitur sic. pi
cis liquidæ pondo II. ceræ pondo I. pulueris fœnigræci uncias tres. pulueris
cymini uncias tres, baccæ lauri pulueris uncias tres, salis sicci triti uncias tres.
pix liquida remittetur & colabitur, addita deinde cera lento igne soluetur.
sic omnia quæ pulueris sunt mixta mittentur & coagitabuntur & coquẽtur.
quo medicamine refrigerato uti conueniet pro malagmate uel emplastro,
ad ea quæ suprascripta sunt.

AD PODAGRAM CALIDAM ET FRIGIDAM ET
chiragram, remedia physica & rationabilia di
uersa de experimentis.

CAPVT XXXVI.

PODAGRAM lenit cœsypum cum lacte mulieris & cum ceru
sa adpositum. fimus quoq; bubulus recens calidus, & pulmo
nes pecudis calidi recentes, & fel arietis cum seuo suo, & fimus
gallarum recens adpositus plurimum iuuat, nec nõ & codex
aphricanæ cum sua carne combustæ cinisq; earum ex uino inlitus mede
tur.

Cerotum aduersum pedum dolores hoc modo facies. olei pondo
II. medullæ ceruinæ uncias sex, resinæ frixæ uncias sex, butyri unciã unam,
hæc pariter in caccabo soluuntur & colantur. postea adijcies lini feminis
hemina, fœnigræci hemina, quæ ita pariter concoques ut spissum sit.
deinde colabis & de ipso colato ita dẽsum temperabis, donec emplastrum
facias.

Paregoricum

Remedium paregoricum, ad podagram sic. cupressi bac
cas uirides quot uolueris decoque ex aqua marina donec molles fiant.
deinde contunde in pila, & subinde aquam adsparge, & manibus subige ut
tanquam malagma sit, inde inter inĩtia doloris impone, statim mitigabi
tur dolor.

Malagma efficacissimũ ad podagrã sic, carnis agniñę p. VI. caprinę. p. VI.
bubulæ

bubulæ masculinæ pondo sex, picis liquidæ p. v. uel etiam vi. nitri p. viii. baccarum iuniperi pondo sex, ceræ p. decem, hæc omnia concerpe, contunde, coque: & cum liquidum fuerit medicamen, adijce capam & subinde permisce, & deinde galbanum mitte quantum æstimaueris sufficere posse & subinde agita. quæ cum bene liquefacta & commixta fuerint adijcies sulphur & nitrum & baccas lauri contusas, deinde cum bene permixtum & concorporatum uideris medicamen, ab igne remouebis, & mittes in pilam ligneam, atque illic tam diu battues, donec sit subactissimum, & cum ex eo malagma facere uolueris, oleo manus perunges, & ita inductum lintheo denso uel phœnicio pedibus adpones.

Malagma siue acopum ad podagram efficacissimum quod mense *Acopum podagricum* Augusto fieri debet, resinæ frictæ pondo tria, ceræ p. vi. olei ueteris p. octo galbani uncias quatuor, opij uncias quatuor, opopanacis uncias quatuor, æruginis uncias sex, guttæ ammoniacæ uncias quatuor, adipis leoninæ uncias quatuor, adipis leopardinæ uncias quatuor, adipis taxoninæ uncias iii. adipis anserinæ uncias tres, seui taurini p. ii. radicis maluæ erraticæ uncias iii. radicis cicutæ uncias quatuor, radicis ibisci uncias quatuor, radicis cucumeris agrestis quem sicyon agrion dicunt, uncias quatuor, radicis cucurbitæ domesticæ uncias quatuor. infundes radices omnes supra scriptas in aquâ luna duodecima, excoques luna quindecima, ita ut ad tertias excoquas, & de excoctis succi expressi pondo duo uel duos sextarios facies, opopanacem & opium infundes in uinum, guttam uero amoniacam & galbanum tūdes, & deinde simul omnia permixta lento igne decoques ac facies quasi cerotum, & uteris hoc modo ut in linas linteum delicatissimum quod sine ruga amplectatur pedem, deinde fasciola leuiter inuolues, ad hoc tātum ne cum pedes in lecto moueris lintecolum replicetur, & medicamen in litum decidat. nam si arctius strinxeris nerui offendentur. hoc ergo medicamen & in acentu placat dolores, & in declinatione confirmat sanitatem.

Herbæ uerbasci quæ minoribus folijs est summitates teneræ ac folia trita inposita intra paucas horas adeo sedabunt podagræ molestiam, ut qui usus fuerit etiam ambulare possit.

Incipientem podagram discutiet betarum exustarum cinis leuissimus admixto sanguine bubulo subactus & inpositus.

Vettonica cum aqua ad tertias decocta ac potui data, ipsaque cum decoxerit trita atque adposita podagræ plurimum medetur.

Herba fenecio quæ in tegulis nascitur, cum sale trita uice malagmatis inposita, podagricis prodest.

Malagma potentissimum ad podagram, ad fracturas, ad tumores, ad cōdilomata, etiam ad renium dolorem, si illic imponatur, quod fieri oportet speciebus infra scriptis sic. asphalti p. unum, ceræ pondo unum, resinæ colophonæ p. unum, picis brutiæ p. unum, chalcitidis p. i. spumæ argenti fescunciam, cerussæ fescunciam, alumipis ro-

x 2 tundi

tundi fescunciam, aluminis scissi fescunciam, misyos fescunciam, gallæ fescunciam, opij feminis fescunciam, opopanacis fescunciam, aloes fescunciã, myrræ fescunciam, turis masculini fescunciam, herbæ mandragoræ — i s. aceti quod sufficiat. quæ tundenda fuerint tundes & cernes, quæ liquefaciẽda ad ignem resolues, & colata in unum permiscebis, & leui uapore ignis tenuiter decoques, & aceto paulatim cõsperges. deinde facies trochiscos qui habeant singuli — binas, quos cum usus exegerit leui igne resolues & sic pedibus malagmatis more impones. Remediũ præsentaneũ ad podagrã & neruorũ & lateris & renium & lumborum dolores, & ad strumas, & ad parotidas, & paniculas sic. pumicem marinum, baccas lauri, æruginem, æquo pòdere contundes & teres cum pipere & sale, quantũ æstimaris posse sufficere, adijcies & picis duræ, & olei, & mellis aliquantum, & simul omnia usq; ad spissitudinem decoques, & colata cum oleo syriaco subiges, & pro malagmate cum opus fuerit uteris.

*Mithridatica
ad podagram*

Compositio mithridatica ad podagram & neruorum dolores & contractiones sic. ceræ unciam unam, medullæ ceruinæ drachmam i. adipis ursinæ drachmam i. cinnami drachmam i. piperis nigri drachmam i. myrræ drachmam i. rosæ aridæ drachmam i. iris pistæ drachmam i. adipis anserinæ drachmam i. adipis gallinacæ drachmam i. ammoniaci drachmam i. cassiæ rufæ drachmam i. turis masculi drachmam i. gutte ammoniaci drachmam i. herbæ monœci drachmam i. rutæ siluaticæ drachmam i. peucedani drachmam i. aphronitri drach. i. croci drachmam i. turis pollinis drachmam i. staphis agriæ drach. i. castorei drach. i. nucis amaræ drach. i. cuateri drach. i. resinæ terebinthinæ drachmã i. celsypi drachmam unam. quæ tundenda erunt tundes & cribrabis. quæ remittenda erunt lento igne liquefacies & colata miscebis, & emplastri more cum opus erit uteris. Fomentum ad podagram sic. fabæ nigræ integræ sextarium molles & in farinam rediges cum corticibus suis, de lapide sarcophago uncia. i. tundes & cribrabis, & ex aqua tepida permiscebis atq; in pannũ inductum impones pedibus & alligabis.

Remedium ad podagram quo pro acopo utendum est sic. seui hircini selibram, ceræ selibram, picis selibram, turis masculi uncias iii. adipis ursinæ — iii. olei ueteris uncias tres, olei irini unc. iii. salis ammoniaci — iii. axungie ueteris selibram, medullæ ceruinæ — iii. medullæ taurinæ — iii. adipis anserinæ — iii. lenticulæ supra aquam natæ — iii. aceti s. ii. hæc omnia diligenter lento igne liquefacta & colata recondes, & cum opus fuerit uteris.

Ad podagram & neruorum dolores & parotidas & mammarum duritiam, quam & mulieres & uiri pati solent, remedium sic. picis hibericæ p. i. salis heminam, scœnigræci farinæ heminam, iris — iii. ceræ selibram. picem prius coques ut remittatur. deinde singulas res adijcies & coques, ac postmodum colabis & tanquam malagmate cum opus fuerit uteris.

Potio ad podagram & neruorum dolores quam pridie non cœnanti

per

per duos cōtinuos mēses ieiuno ad nucis auellanæ magnitudinē ex duobus cyathis aquæ calidæ dabis, componitur sic, petroselini drachm. ii. centaurei drachm. ii. marrubij drach. i. scordij drach. i. tundes hæc & cribrabis & in puluerem tenuissimum redacta despumato melle colliges, ut spissum sit medicamentum & recondes. Ad podagram subitum & facile remedium sic, alumen, acetum, lotium humanum uetus, æquis mensuris permisce atq; adde ceræ p. i. opij — i. lactis canini unc. i. rosæ siccæ unciam i. opium & lac & rosam teres in mortario, ceram uero liquefacies, & simul omnia permisce bis, atq; inde pedes inlines, & folia betæ aut lactuæ desuper alligabis

Ad podagræ subitum dolorem remedium sic, calcem denuo coques & teres, adijciesq; cespum & rosam tritam, et de permixtis pedes perungues.

Phlomi uncias tres, rumicis uncias tres, ibisci uncias tres, cyclaminis uncias tres, myrræ tunsæ unc. i. phlommum moles, & dices quamdiu moles, summum cælum, ima terra, medium medicamentum. deinde simul omnia cōcta colabis & ex his pedes cum opus fuerit perfricabis. Ad podagram remedium de experimento sic, spermaticæ drachmas quatuor, lini seminis drach. quatuor, erucæ seminis drach. quatuor, schœni drac. ii. castorei drac. ii. myrræ drach. ii. nardi spicæ drachmas ii. gummis æthiopici drachm. ii. salis drach. ii. piperis longi drach. unam, nucleorum pineorum drach. viii, fatureiæ drach. nouem. hæc omnia tunsæ cribrata & in puluerem tenuissimum redacta, tritaq; in unum permiscebis, & ex eo drachmam unam ad diem ieiuno in potione ex uini cyatho temperata dabis. Sambuci folia cum primum procedunt ad libram colliges & teres, plantaginis quoque radicem ad libram colliges & contundes, & axungia ueteris libram purgabis & contundes, & postea simul omnia subiges, atq; inde pedes inlines, & caulis folium superpones, confestim præsens remedium ad sedandam podagram experiere. Finum ciconiarum sed de nido ipso dum ciconiæ pullos habent sumes, & cum axungia uetustissima permiscebis & conteres, atque emplastri modo pedibus adpones, efficaciter podagram sanabis.

Ad podagram & ad omnes pedum uel manuum & aliorum membrorum dolores ex perfrictione releuandos, bene facit hoc remedium sic. scœno græci s. i. lini seminis s. i. ibisci contusas radices quinq;, hæc ante diem infundes in aquæ s. ix. deinde post diem decoques usq; ad tertias, postea colabis & succum omnem colliges atq; adijcies ei olei p. ix. & succi laurini id est, de folijs uel de baccis teneris lauri expressi s. i. deinde iterato decoques pariter, quousq; omnis succus supra scriptus consumatur, & olei tantummodo summa residat, quod iterato colatur, & additur in eo oleo quod superfuerit larcis — ix. terebinthinæ uncia ii. balsami — ii. ita ut prius hæc in uaso duplici ad ignem lentissimum resoluantur, & sic permisceantur & diutissime coagitentur, atq; in usus supra scriptos necessarios ad perfricandum reseruentur.

Ad primos podagræ impetus molliendos. Atariæ herbæ

x 3 partes

partes duas contundes, & butyri unam partem permiscebis, & conteres atque ita pro unguento uel emplastro uteris. Ulmi cortex confusus diu-
tissime & cum aqua marina usque adeo subactus ut malagmati similis sit,
pro emplastro adpositus, sedat podagræ dolores.

Viuo lepori pes amputatus & alligatus ad podagram, uel eius pedis
partibus quæ dolebunt, plurimum prodest. Vituli marini aut quod
melius est hyænæ pelle facta calciamenta si quis in cotidiano usu habuerit,
efficaciter podagræ morbo carebit.

Pueri inpubis detonsi super pedes dolentis capilli, atque illic aliquan-
diu compositi, compescunt dolorem. probatum remedium est felle caprino
non manu sed pinna pedes perunctos confestim dolore releuari.

Feniculi farina ex hydromelite decocta & inposita chiragræ medetur.

Podagræ ut sanare difficile est, sic incipienti inter initia occurrere prom-
ptum est. nam inter initia eius cum dolores asperrimi sunt, si quis uena ad-
uersa in brachio pungatur non modo præsentis dolore releuabitur, sed etiam
in posterum perpetuo liberabitur.

Utiliter in dolore perunguntur pedes oleo in quo diu decocta sint in-
testina ranarum. ranæ quoque rubetæ exustæ cinis, cum sambuci coliculis ter-
neris tritis, & seuo hircino uetere permixto & decocto pariterque imposito
prodest. Folia cupressi contrita, cum panis mollis partibus duabus &
axungia uetere subacta, medentur doloribus podagræ.

Semen genestæ tunsum & cum axungia subactum doloribus geni-
colorum potenter adhibetur. Mustelæ uiuæ combustæ cinis, cum oleo
rosaceo & aceto pinna inlitis, podagricis prodest.

Hedera contrita & cum oriza ac melle decocta atque in unum pexmi-
xta & denuo trita podagræ & chiragræ & neruorum offensionibus mede-
tur inposita. Vrtica trita cum sanguine miluino aut palumborum per-
mixta, atque ex eo pedes inliti efficaciter sanantur. Mirificum podagræ
remedium nec impendio sumptuosum sic. cupressi pilulæ duodecim, pastis-
nacæ quam minimè totidem decoquuntur cum turis tunsi uncijs tribus, cum
olei sextario & aquæ hemina & axungia ueteris uncijs vi. & ceræ tantun-
dem, quæ inspissata & conglutinata panno inlita pedibus adponuntur.

Podagra calida

Ad podagram cum feruore & tumore rubicundo quam calidam uo-
cant, hæc faciunt primis diebus adhibita. herba urceolaris per se, & caseus
mollis recens per se impositus, postea herba cui salis pusillum admiscere o-
portebit. Item bene facit apium uiride per se uel cum polenta adpositum.
Nec minus utilis est portulaca atque plantago. spongia quoque rhodia uel
aphricana mollis ex aqua frigida adposita iuuat. lanam etiam succidam ro-
sa & uino infectam poni conuenit. subinde autem hæc omnia mutari o-
portet priusquam calefiant.

Prodest & lomentum fabæ molitæ cum suis ualgulis factum, aceto
ac melle

ac melle dilutum atque ita impositum: educit enim sanguinem, & dolorem leuat. Belle faciunt & mala citrea quam maxima. quinque cocta ex acetis sextarijs tribus, donec madida fiant: quibus tritis adijcitur aluminis fissi uncia una, myrræ uncia una, atque ita malagmatis more feruenti podagræ imponuntur.

Benefacit & aloe aceto diluta & per pinnulam pedibus inducta. opium quoque lacte muliebri dilutum & similiter inlitum iuuat.

Mirifice hoc cataplasma podagræ cuilibet superpositum medetur, tollit enim triduo dolorem, lomenti more compositum sic. feniculi feminis cyathi duo, musci de stagno cyathi duo, polentæ tenuis cyathi duo, commiscentur hæc in unum confusa trita atque mollita. deinde consparguntur aqua pluuiali, & ita temperantur ne durum sit medicamentum, neue sit aquatum nimis. quod impositum protinus leuat, id est intra triduum tollit dolorem. constat autem eum qui hoc medicamine ter in mense inter denos dies usus fuerit, in nocte non laboraturum podagræ dolore.

Ad frigidam podagram quæ sine tumore est, conficitur cataplasma sic. ciceris nigri moliti sextarius coquitur ex aqua & diligenter teritur, cui adijcitur axungia paucillum, & dum calet medicamentum pedibus inponitur.

Fœnogræci feminis & hordei farinæ binos sextarios cribratos in unum miscebis, & decoques ex aqua, atque addes olei quod sufficiat, ac subinde calidum cataplasma pedibus adpones. bene facit & ibisci radix ex aqua mulsa cocta & imposita. sambucum quoque cum axungia, & brassicæ cinis cum axungia inpositus plurimum iuuat. ubi autem impetus cessauerit, & in hoc & in priore genere podagræ, calida aqua marina diu fouendi sunt pedes: uel si hæc non erit, aqua pura feruenti, sale adiecto foueantur. post hoc malagmate uti oportet quod ad parouidas scriptum est: tollit enim cito reliquias podagræ per sudores, & in futurum confirmat nervos nec patitur facile uitari.

Ad utram libet podagram remedium sic. Torpedinem uiuam *Torpedo niua* gram cum admonuerit dolor, subiici pedibus oportet in litore non sicco, sed quod adluit mare, & tam diu premi donec sentiatur torpor per totum pedem & tibiam usque ad genua. hoc & in præsentem tollit dolorem & in futurum remediat. hoc modo Anteros Cæsaris libertus supra fidem remediatus est. *Anteros Cæsaris libertus* Malagma Narcissianum ad utramque podagram egregium. cera pondo ii. resinæ pondo v. olei ueteris pondo v s. olei syriaci pondo is. aphronitri in pastillis pondo i. cardamomi puri pondo unum, iris illyricæ pondo unum, piculæ pondo i. agarici pondo i. fœnogræci pondo i. centaurei pondo i. apollinaris pondo i. alterci p. i. coques liquanda, quæ sunt tundenda in puluerem reducta miscebis, atque ex his pastillos facies & in capsula noua repones, quibus diebus uiginti iugiter uteris.

Malagma quod & ad podagram & ad omnem collectionem bene facit accipit hæc. ammoniaci uncias v. galbani unc. ii. picis duræ pondo v. resinæ x 4 terebinthinæ

terebinthinæ p. ii. olei ueteris p. is. axungiaë uetustæ p. iiii. ceræ p. v. sulphur
 ris uiui pondo v. hæc omnia decoques in patella fictili uel caccabo amplo
 re. sulphur tamen & ammoniacum extra teres & sic inmiscabis cum deco-
 quere cœperis, sed agitabis instanter, ne subsidant in fundo quæ in pulue-
 rem redacta mittuntur. *Hygia con-*
fectio Confectio medicaminis quod appellatur hy-
 gia. facit ad chiragricos, ad arthritim, ad ilij dolorem, ad uêtris molestias, ad
 neruorum contractionem, & ad omnes dolores qui sunt in corpore, confici-
 tur xii. kalen, Iul. nō interest quo die, uel luna uel malina, dummodo supra
 scriptus dies obseruetur, quo medicamen fiat sic. olei p. xxv, sed optimi, ui-
 ni optimi pondo xxv. quantum bonum fuerit uinum, tantum melius erit
 medicamentum. serpylli campestris fasciculos x. tam grandes quàm ma-
 nus uiri recipere potest, sed supra scripta die collegi debet serpyllum, ut sta-
 tim recens cum supradictis liquoribus coquatur, quod oportet tam diu co-
 qui quo usq; ad olei mensuram liquor omnis ueniat. cum refrigerit colar-
 tur diligenter, & ubi nitidum fuerit, addes resinæ pityinæ pondo tria, opo-
 panacis libram semis, galbani libram semis, ceræ rusæ libram semis, styrac-
 cis librā, opobalsami — vi. hæc omnia confundes in isto oleo. styracem sa-
 nè pones in balneo & ibi solues atq; in mortario teres, & remittes omnia in
 uas æreum, ibiq; pones ad focum species suprascriptas, quæ tã diu coquan-
 tur quam diu soluantur bene. deinde de resina puluerem facias & asperges
 medicamini dū adhuc coquitur, quo malagmatis loco cum opus fuerit ute-
 ris. *21* Cerotum ad chiragram & parotidas & tumores diuersos & fistulas
 & furunculos. accipit hæc cerussæ p. i. ammoniaci p. i. olei pondo unum, cer-
 rusa terenda in mortario diligentissime. deinde oleum paulatim supermit-
 tendum, & cum simul trita fuerint omnia, mittēda in caccabum uel trullam
 ut ferueant, & dum coquuntur sine intermissione agitāda. sed cum densum
 esse cœperit medicamē ad speciem ceroti, tum ammoniacum tritum diligen-
 ter supermittendum, coquendaq; simul omnia horis sex, lento igne ne ad-
 urantur, & sine cessatione dum coquuntur agitanda, cum uideris omnia be-
 ne mixta, defunde in aquam frigidam, & manibus subige uel perfrica & sic
 repone, & cum usus exegerit alutæ inline, & sic adpone locis necessarijs.

Aranearū te-
le ex cupresso Remedium ad podagrā uel maxime ad arthritim sic. aceti optimi quan-
 tum uolueris, quod melius erit si ex uino styptico fuerit, telas aranearū que
 in cupresso inueniuntur, buxi summitates tenerrimas, hæc in olla noua co-
 quenda sunt diutissime, ex quo aceto posca temperāda paulo acrior quàm
 ad bibendū, ex qua posca uel calefacta uel frigida prout causa postulauerit
 lauanda membra hoc est arthra uel iuncturæ quæ dolent, & deorsum id est
 cū humeros uel cubita laueris ad manus summas uel ad pedes summos de-
 stringendum deducendumq; medicamen. postea uero q̄ hac posca laue-
 ris membra quæ lauati necesse est, adpones herbam quæ in aquæ iugis
Berula,
Cardamine decursu nascitur quam Latine berulam, Græce cardaminen uocant. hæc
 diligenter

diligenter purgatur, & teneritudo eius tunditur, & ita uel tepida uel frigida prout salubrius est, dolenti in modum cataplasmatibus adponitur, & die bis aut ter uel quotiens sicari cœperit mutãda erit. quæ si ruborem fecerit, tunc magis profuisse intelligetur. adhibendum dehinc parýgrum cerotum in-
 fra scriptum sic. cerussæ, spumæ argenti, ceræ punicæ, olei rosei, olei mollis,
 lacrymas ouorum. horum omnium pondera quæ placuerit miscebis, mo-
 dus enim non est definitus. cera primum in oleo molli ferueat tam diu do-
 nec stringatur, postea puluerem supra scriptarum specierum super addes.
 deinde oleum roseum uel lacrymas ouorum admiscebis, atque ita bene agi-
 tata & mixta omnia subcoquantur igni, quod medicamen repositum cum
 necesse erit in linteo inlitum membris dolentibus adponetur.

Parýgrum ce-
 rotum

Farinæ triticeæ s. unum, amyli uncias septem, ceræ uncias septem, olei
 rosacei æstate, hyeme autem olei communis s. i. Italicum. sanè ut passio in
 ipsa uel calidius uel frigidius. medicamentum poscit fieri, ita facias. farinam
 ante diem infusam in aquæ s. Italicum concoques admodum glutis. po-
 stea amyllum separatim tritum in mortario & cerã remissam in oleo super-
 mites, & simul omnia diligenter teres, & cum opus fuerit adpones in linteo
 podagræ cuilibet. Galbani semunciam, opopanacis uncias duas, casto-
 rei uncias ii. ceræ p. ii. olei laurini uncias ii. olei cõmunis p. i. olei ueteris ran-
 cidii p. i. aphronitri candidi pilulas duodecim, medullæ ceruinæ pondo unũ,
 butyri p. i. clauos caligares de sterculinio collectos de dextra caliga viii.
 de sinistra septẽ, in singulis linteolis alligato, sic in æneum mitte. deinde ita
 cum supra scriptis decoque, ut emplastrum densum facias, pedibus cum uo-
 lueris adponendum. opopanacem sanè cum liquaueris, galbanũ postea li-
 quabis. dehinc omnia reliqua cum coxeris colabis, & sic de permixtis omni-
 bus emplastrum facies, miraberis remedium podagræ quia palmare est.

Ad impetum podagræ remedium quod Artemisius Dianio osten-
 dit sic. croci denarios duos, pulueris asiani id est, de lapide magnesio
 qui in uenalibus difficile inuenitur unciam unam: sed si hic non sit pro pul-
 uere aphronitri — i. mites & ouorum quatuor lacrymam, non medullam.
 hæc trita & mixta componuntur in modum ceroti quo superlinuntur pedes
 de pinnula. Farinam de meliloto in lotio humano & axungia uetere
 concoque, eamq; panno inlinẽ, & mox ubi dolor auspicabitur pedibus im-
 pone, pro certo statim eum mulcebit hoc remedium. Axungia p. tria,
 resina terebinthinẽ p. i. picis liquidæ p. i. ceræ cõmunis p. i. sulphuris uiuũ. p. i.
 ruta uiridis s. iii. schœni — ii. bdellẽ recentis — ii. cum omnia remittenda re-
 miseris, & cætera miscueris, nouissime sulfur tunsum adijcies, & omnia iuxta
 ignem exagitata miscebis. hæc cõpositio præsidio seruata quamuis acré im-
 petum podagræ orientis extinguit. Olei cyprini modium in æneũ conij-
 cies, cumq; primũ feruebit mites in illud uulpẽ masculũ uiuũ, & tam diu co-
 ques donec corpus eius surculo facillime transforetur, tunc oleũ percolabis
 & adijcies

& adijcies in id samfuci, saliuicę, cyperi, cardamomi, singularū rerū selibras, euforbij — III. adarces P. I. resinę P. III. cerę ponticę P. II. hoc cerotum mire podagram lenit. Vermiculos terrestres in aceto per noctē manere curabis, ut se omni forde purgent, mane eos siccabis, & ex his — IX. in librā axungię mittes & diutissime conteres ut unum corpus efficias, & pro ceroto uteris ad sedandos pedū quālibet molestos dolores. *Lapis Medius* Medius lapis lacte muliebri dilutus, & pellicula lupina conligatus portatusq; & in presenti & deinceps in futurum tempus podagram certissime submouebit. Columbinę pinnę maxime primū nascentes ustę cum urtica atq; inpositę podagrę dolores leuant. Terrestres lumbrici ad mensuram acetabuli in mellis cotyla contriti & inpositi pedibus qui prius oleo rosaceo uncti fuerint, ac tertio die soluti, & statim rursus inpositi, & confestim dolorē leniunt & in posterum tollunt. Vulpem ex aqua coquito donec mollescat, & ex aqua percolata pedes adsiue foueto, quo factō doloribus facile careri hoc remedio quidā frequenter experti sunt. *Cuculus herba* Lenticula quę in aqua nascitur quā tenerrima contusa, & antequam cubitū eat ei qui dolet pedes inposita, deinde interposito tempore sublata, & herba cuculus trita in reliquam partē noctis inposita, mire dolores podagrę sedat. Farina frumētī ex aceto cocta, dolorem podagrę statim sedat inposita, sed lenius medicamē erit adiecto melle nō multo. Pampini uitium triti & inpositi tumorem pedum mirabiliter exsiccant. cinis quoq; uitium cum axungia uetere subactus & inpositus idem præstat. nec non & ad hoc sal ammoniacus cum pari mensura picis & cerę coctus imponitur. Plantago cum axungia subacta & inposita lenit pedum dolores. limus quoq; aquaticus cum oleo subactus plurimū prodest. Adeps ursina cum seuo taurino & cera pari pondere decoquantur, eozq; ceroto podagra contacta lenitur. nec non & radix cucumeris erratici ex aceto cocta & podagrę inposita succurrit. Potio quę si anno integro fuerit potata, podagra liberat laborantes, componitur sic. chamędryos P. I. cętaurii uncias tres, aristolochię rotundę uncias tres, stœchados uncias tres, agarici — I. cyperi seminis — III s. aloes — III s. hęc pondera singularū rerū tunsa & cribrata adpendi oportet, & mellis attici libras VI. cōprehendi. Sumitur aut hęc potio à ieiuno & maxime digesto, mēsurā eius est argētei scipuli pondus, bibitur ex trib. cyath. aquę calidę, & si non continuati dies fuerint in accipiendā potione, anni tamen spatiū in dierū numero suppleatur. Fel apri cū seuo quolibet positum, optime placat podagram inpræsens. Carmen idioticum quod lenire podagrā dicitur sic. In manus tuas exspues antequā à lecto terram mane contingas, & à summis talis & plantis usq; ad summos digitos, manus duces & dices. fuge fuge podagra, & omnis neruorū dolor de pedibus meis & omnib. membris meis: aut si aliq; præcantas, dices illius quę peperit illa. uenenū ueneno uincitur, saliuā ieiuna uinci nō potest. ter dices hęc, & ad singulas plantas tuas uel illius cui medebere spues.

Remedium

Remedium ad podagram sic. lanæ succidæ non lotæ p. i. uini ueteris uel amminei s. ii. olei omphacini s. i. aphronitri communis p. i. lanam infundes in uinum per triduum, dehinc exprimes lanam uehemēter, & admiscebis ui no quod expresseris aphronitrum tritum, addes & oleum, & sic miscebis omnia, & in uas uitreum mittes, & seruabis. Cum autem opus fuerit medicamen, panem infundes in uinum uetus uel ammineum, qui cum bene molitus fuerit exprimendus erit, & terendus in mortario, ac dū teritur supermittendum medicamentū quod in ampulla est, ita ut ad densitatē cataplasmatīs redigatur, addenda & olei rosei coclearia duo. sic inducendū medicamentum in linteo & ad ponendum locis dolentibus. superposito uero linteo, salubre esse auctor remedij huius adfirmat, si uel ipsa lana quæ expressa est, uel alia succida supra cataplasma hoc ponatur, & leuiter obligetur. Confectio emplastri quod rex Ptolemæus inuenisse dicitur, accipit hæc, seui taurini remissi colatiq; atq; in pastillos coacti p. v. resinæ fricæ p. v. medullæ ceruinæ — vi. succi mentæ — ii. succi mētastrī — ii. succi sceniculī — ii. succi marubij — ii. succi hyoscyami — ii. succi plātiginis maioris — ii. succi lapathi — ii. specularis cocti & quam minutissime triti p. i. quibus in ordinem preparatis, seuum & medulla lento igni in uasculo æneo remittentur. tum resina cōminuta atq; trita sensim in seuum supermittetur, ut simul liquefacta permiscere se possint. deinde in mortariū marmoreum diligēter colata mutabuntur quæ adhuc tepentia diligentissime conterentur. quæ cum densari cœperint, dum adhuc calida erunt, ita ut calor sustineri manibus possit, succos suprascriptarum herbarum superfundes, & iterum diligētissime teres & priusquam penitus desinat calor, præparatū de speculari puluerem mittes. Itaq; omnia simul mixta, & diutissime trita atq; ad summā leuitatē redacta, in uitreo uasculo reponētur. hoc emplastrū utile his rebus ad podagrā, & neruorū dolores, cōtractionesq; ad luxa uel fracta, ad pustulas oēs, ad duricies omnes præcipue ad māmārū uicia, ad carcinomata, ad glādulas, ad uulnera omnia quolibet modo inpressa, uel uetusta uel recentia, ad lumborum & ilij dolorem, ad scapularū dolorē, ad phthisicos, ita ut emplastrū hoc inducant, & caldam aquā mulsam bibant. ad dentium dolorem, ad gingiuarū carcinomata, ad capitis & oculorum dolores, ita ut emplastrum dolentibus oculis superponatur. ad membrorum dolores contusionescq; ad omnia omnino, præcipue ad podagram & ad neruorum offensiones placādas res saluberrima est. Descriptio acopi quod diacissu dicitur accipit hæc. baccas lauri uirides c. cupressi c. ix. herbæ sabinae p. i. roris marini p. i. scenigræci s. i. hæc omnia diligētissime tunsa atq; trita infundes in aquæ pluuiaris s. iii. & olei p. ix. atq; illic triduo conmaceranda esse patieris. tū lento ne adurantur igni tam diu coquentur, quousq; mensura aquæ quæ missa fuerit excoquatur, tum omnia colabuntur, atq; his adiicientur hederæ cōmunis siccae — iii. diligenter tunsæ cribratæq; , nec non & resinæ astlosæ p. iii. ceræ pondo ii. permixtis

Ptolemæi
yegis
emplastrū

Acopum
diacissu

permixtis omnibus atq; igne liquefactis medicamētum paratum in uitreo doliolo reponetur, ex quo si quæ doluerint corporis partes perunctæ & confricatæ sanitati cito restituentur, mulieribus etiam cum cessauerint tempora, si aut ad lumbos, aut ad anum uentrem ponatur, menstrua statim prouocabuntur, nec non & calculos mouet, si ex eo ilium aut uenter inus fricetur, podagræ quoq; prodest, si uel mane uel nocte pedes ex hoc medicamine perfricentur. **Descriptio ceroti siue emplastri podagræ & articulis & neruis & multis rebus infra scriptis satis utilis sic. seui taurini P. III. resinæ frixæ P. II. specularis exusti P. II. ceræ ponticæ P. II. olei mollis P. IS. succi marrubij — II. succi plantaginis — II. succi uerbenæ — II. succi mentæ — II. succi symphoniacæ uncias duas, succi phlomi — II. quæ herba longa & lata & mollia & lanosa folia habet & thyrsum longum lanosum facit quæ græce dicitur hermu rados. seuum uel cera uel resina separatim lentissimo igne soluntur colanturq; & in caccabo postea cum supra scriptis speciebus miscentur, deinde simul decoquantur, postea additur oleum & iterum modicum feruorem ducit. deinde remoto ab igni caccabo, mittitur puluis specularis exusti & diutissime agitatur. Tum medicamen adhuc pseudocalidum diffunditur in mortarium, & illic diutissime manibus subigitur. atq; inde in pyxide aut in doliolo uitreo reponitur, quod medicamentum ad omnes collectiones & glandulas & parotidas & strumas, & ad omnes tumores, & ad omnes pustulas, & ad omnia uulnera sananda potentissimum est, nec non & ad stomachi & uiscerum uitia & ad lateris & renium, & lumborum, & coxarum dolores efficacissimū est. Neruis quoq; placandis & luxaturis & fracturis solidandis utilissimum est.**

Phlomis, hermu rados

Quod natum Phœbus docuit, quod Chiron Achillem,
 Quod didicere olim Podalirius atq; Machaon
 A genitore suo, qui quondam uersus in anguem,
 Tempa Palatinæ subiit sublimia Romæ.
 Quod Cœus docuit senior, quodq; Abdera suafit.
 Quod logos aut methodos simplexq; empirica pangit,
 Hoc liber iste tenet, diuerso è dogmate sumptum.
 Namq; salutiferas disponit pagina curas.
 Istic repperies per nomina, perq; medelas,
 Descriptas species & pondera mensurarum
 Congrua, quæ sapiens sumes moderamine certo.
 Ne fallare uide, neu quæ sunt parta saluti,
 Vertat in exitium non solers cura medentis.
 Sume igitur medicos pro tempore, proq; labore,
 Aetatisq; habitu, summa ratione paratos.
 Gramine seu malis ægro præstare medelam,
 Carmine seu potius, namq; est res certa saluti
 Carmen, ab occultis tribuens miracula uerbis.
 Quæ curis hominum physicorum inuenta pararint,
 Quæq; suis natura bonis terraq; mariq;
 Edidit illa suis altrix simul atq; creatrix
 Fœtibus omnigenis quos parturit, ergo salubres
 Suggestit impensas ponto & tellure creatas,
 Angue, fera, pecude, & fruge, alite, murice, pisce,
 Lacte, mero, pomis, lymphis, sale, melle, & oliuo,
 Succis, unguinibus, tædis, pice, sulfure, cera,
 Polline, farre, fabis, lino, scobe, uellere, cornu,
 Baccis, & balanis, lignis, carbone, fauilla.
 Floribus & uarijs herbis, holere atq; metallis,
 Sandice, & creta, psimmyto, pumice, gypso,
 Cadmia, chalciti, chalcantho, chalco & adusto,
 Calsitero molli, lepide cypria, atq; atramento.
 Prome etiam seu tunde prius seu contere gyro,
 Quod uiride hortus habet, uel quod carnaria siccum,
 Allia, serpyllumq; herbas, thymbramq; salubrem,
 Brassicæq; & raphanos, ac longis intyba fibris,
 Et mentam, & sinapi, coriandrum, prototomumq;
 Erucam, atq; apium, maluam, betamq; salubrem,
 Rutamq; & nasturcum, & amara absinthia misce,
 Pulegiumq; potens, necnon & lene cuminum.

MARCELLI LIB. VNVS

Palmula nec defint Idumes, nec pruna Damasci.
 Quæ cum multiplici contriueris orbe terendo
 In patinis excocta dabis, aut grandibus ollis
 Verum adoperta coques, ne fumida iura saporem
 Corruptum reddant, quæ mox fastidiat æger.
 Adde & aromaticas species quas mittit Eous,
 Vel quæ iudaicis fragrant bene condita capsis,
 Tus, costum, folium, myrram, styracem, crocomagma,
 Aspalathum, gallam, elleborum, nigrumq; bitumen.
 Et nardum, & cassias, & amoma, & cinnama rara,
 Balsama, peucedanum, spicam, crocum, atq; bedellam.
 Irim, castoreum, scillamq; opium, panaceam,
 Resinam, lepidum, euforbium, git, atq; pyretum.
 Zingiber & calidum, mordax piper, & laser algens,
 Agaricumq; asarumq; potens, aloen, aconitum,
 Galbana, sandaracam, samfucum, psoricum, alumen,
 Acaciam, propolimq; & adarchen, cnicon, acanthum.
 Andrachnen, acoronq; opopanaca, pompholygemq;
 Cyperum, ladanum, sagapenonq; & tragacanthum,
 Scammoniam, cypen, malabathron, ammoniacon.
 Deniq; repperies istic quod lucis in ortu,
 Indus, Arabs, Seres, Persis diuesq; Sabæus,
 Vicino sub sole legunt, quod præbet Orontes,
 Eximium ignoto mittit quod Nilus ab ortu,
 Decerptum folijs, ramo, cute, cortice, uirga.
 Quodq; ab Idumæis uectum seplasia uendunt,
 Et quicquid confert medicis lalagea catapulus.
 Hæc quicunq; leges poteris discernere tecum,
 Agnoscenda magis siue exercenda rearis.
 Quisque tamen nostrum hoc studium dignabere, quæso
 Præstes iudicium purum, mentemq; benignam.
 Sic tua perpetuo uegetentur membra uigore,
 Et peragas placidam per multa decennia uitam.
 Sic non incuses ualidam placitâq; senectam.
 Nec tibi sit medicis opus unquam, nec tibi casus,
 Aut morbus pariant ullum quandoq; dolorem:
 Sed procul à curis & sano corpore uiuas,
 Quotq; hic sunt uersus tot agant tua tempora Ianos.

Marcelli de medicamentis li-
 bri finis.

INDEX TAM VOCVM QVAM RERV M

quæ apud Marcellum obseruatione digna sunt uifa.

A	
 Bsinthiati consecriones	216
Ascalabote, stelliones	227
Aceti dia scilliu	149
Acetum mulsu	214
Acharistum antidotum	146
Achariston collyrium	73.54
Acme	190
Acopa ad articulos	235.238
Acopon ad confirmandos neruos	241
Acopon ad paralyfim	170
Acopon ex nouem rebus	241
Acopon podagricum	243
Acopi dia cissu descriptio	252
Aegilopia	71
Africana mulieris medicæ peritia	204
Aizoon, sedum	217
Alopecijs curandis	45
Allij gallici usus	176
Aluum mollientia	210
Ambrosia medicamentum	162
Ambrosius Puteolanus	176
Amuleta superstitiosa	7
Amuletum ad uuan	100
Anatis uenter ad quid conducat	190
Andronicos, cancer	89
Angine seu synanches remedia	104.105
Anguille sanguis	208
Ani uitiorum remedia	219 & inde
Anodynou medicamentum	170
Anserum syluestrium lingue	181
Anteros Casaris libertus	247
Anthera compositio	89
Anthere herbe uis	90
Antidotum Philonianum	141
Antidotus Cosmiana	205
Antidotus diacolocynthidos	134
Antidotum Hadriani	149
Anuli superstitiosa scriptura	206
Aphthæ	88
Apostemata inguinum quo curanda	226
Aque ferrate in Tuscia, quæ appellantur uescaria	175
Aque marine usus	22
Aqua lixiua ad quid conducat	117
Aqua mulsu	214
Aque uescarie	175
Aquisolij baccarum usus	217
Arancarum telæ ex cupresso	248
Arete epithematium	148
Argematorum curatio	68
Argemonia, Græcis Sarcocolla	69
Aristolochiæ digitalis usus	171
Artemij dentifricium	97
Artemisia cinctus	179
Artemisius Dianio	249
Arotella seminis usus	205
Articuli perfrecti aut fracti aut luxati cura	234
& 235	
Arteriarum remedia	98
Asclepiadæ defensio	24
Asclepiadæ arteriace	99
Asclepiadæus trochiscus	190
Asini iccoris usus	160
Asini renes	180
Asini splenis usus	166
Asparagi spongiæ usus	182
Atanasia antidotus	152
Attali regis medicamentum	158
Atiarie herbe usus	246
Augusti medicamentum	55
Aurium doloribus curandis	74 & inde
B	
B Acani usus	161
Balaustij utilitas	124.186
Barbaricum medicamen pro oculis	65
Barbaricum aliud	66
Berula, aliâs cardamine	249
Bestiolarum in lapidicinis Casilini nascentium	
usus	175
Betacci	198
Bilis morborum mater	19.20
Bilis deducendæ purgatorium	155
Bilem reprimentia	216
Bilis atræ curatio	135
Bisexticilis olla	108
Blattæ pellis utilitas	82
Blattaria herbe usus	125
Blutthagio herba	85
Britannicæ, herbe usus	88.130.171
Bromus cymarum sinapis sale arcetur	150
Bucculare	66.163
Bugillonis radice usus	171
Bugillonis succi utilitas	65
Buphagos antidotus	206
Burdunculus est lingua bonis	45

y 2 Caballi

INDEX

C			
C Aballi	86	Cedria picis usus	169
Cacoethe & eius duritia	42	Centaurea, qua & fel terræ dicitur descriptio, & usus	220
Cadiuis conuenientia	146	Centunculus gnaphalis	205
Caducus morbus unde moueatur	150	Cera sacra	311
Cacis uisum restituens collyrium	65	Ceratis, uiola marina	188
Capæ Asiaticæ conditoria usus	85.204	Cerui pulmonis usus	119
Capæ Cypriæ usus	105	Cerebellū canis, herba	56
Capariæ remedia	228	Chalasticum cerotum	172
Calculi remedia	183.184.185	Chamaeactæ, ebulus est	48
Calculosorum remedium	175.176 & inde	Chamae cyprii usus	205
Calliblepharium	59	Chamelea, restis oliuæ	212
Calliblepharion ex lygni siue fuligine	70	Chimation oxyporium	146
Calliomarcus herba	121	Chiragræ remedia	246.148
Calix Pisinnus	178	Choleram supprimentia	217
Canabis succi usus	80	Cibos non continentibus remed.	135
Cancris marini usus	119	Cicatrices usturarum quomodo curentur	131
Canthi quid Græcis	69	Cicharba	41
Caput	16	Ciclamini herbae usus	41.164
Capitis dolorum tam subitorum quàm diutinorū remedia	29. & c.	Ciconiarum finus ad quid proffit	245
Capitis dolori ex ustione aut frictione aut aliun/ de orto medendo	31.32	Cimicum fumus ad quid conducatur	121
Capitis ulcricibus manantibus sanandis	33	Cimicis usus ex ouo forbili	115
Capiti fracto	37	Cinercium collyrium	65
Capiti ex frigore dolenti	37	Cineris flos ad quid proffit	257
Capitis ulcerationibus	37	Clauis pedum curandis	235
Capitis reuma, purgatio, pituita, phlegma & ca/ tharrus quomodo curentur	43	Clauis caligares	249
Capillis fluentibus, nigrandis & incrispandis	46. & 47	Coclearum usus	59.141.148.152
Capparis spleni utilis	167	Cochlea germanica	105
Caprarum lactarium usus lienosis	166	Cochleæ salinarum ad quid conferant	109
Caprifici usus	87	Cœliacorum & torminosorum curæ	186.192
Carbunculus	71	Coli remedia	222. & deinceps
Carcinomata	42	Colicum præstantissimum remedium	204
Carcinomatum & cacoethes curatio	135	Colice Bassi	255
Carceni usus	185	Colice compositio	208
Caricæ africanæ	115	Colica suppositoria	209
Carmen ad corcum	154	Collutiones	4.37
Cassia dupla pro cynamomo	151	Colocynthidis usus	211
Catantlesis	35	Collyriorum uariorum confectiones	52. & de/ inceps &
Catapotium quid	113	Collyria metallica quando prosunt	52
Catapotij cathartici confectio	216	Collyrium Cosmi	54
Catelli lactantis splen quid conferat	167	Collyrium nigrum	55
Catuli lactentis usus	197	Componendi medicamina cura	15
Caulis haplofiles ad quid conducant	136	Conditum ad calculum	185
Cautica compositio	103	Conditum nephriticum	178
Cauticum medicamen	124	Conditum piperatum	166
Cautio in sanguine narium sistendo	84	Condylomatis articularum curandis	234
		Condylomatum ani remedia	219
		Condylomatum inguinum remedia	225
		Constrictionis artuum remedium	124

Contemptus

IN MARCELLVM

Contemptus gloriae & pecunie in medico requiritur	24	Diasmyrnes collyrium	75
Cordis doloribus curandis	154.155	Diasmyrnon euodes	65
Coronae & amuleta	35	Diasceaton	127
Corporis humani partes quatuor	16.19	Diateffaron oxyporium	147.159
Corrigij canini cinctura	201	Dictamni emplastri confectio	49
Corrigium caprinum	86	Digestioni paranda	146
Corui marini fellis utilitas	69	Dionysianum collyrium quod & Theodotion uocatur	64
Corydali seu alaudae usus in medicinis	202.207	Dionysianum oxyporium	145
Cosmi collyrium	55	Dioxus collyrium	65.73
Cosmi remedium ad anginam	102	Dispnoeae remedia	156
Cosmiana perlice	140	Dodecatheon medicamentum	187
Cosmiana potio ad dolores internos	137	Dolor diutinus quomodo curetur	38
Coxarum dolori curando	171 & inde	Dysuria curatio	177
Crapula medicantia	156	Dysentericorum cura	190.191.197
Cretae cimoliae usus	224		
Ecribri portio	117	E Brietati medentia	38
Erucodili usus	174	Ebuli radices & baccarum usus	165
Eruditatis stomachi cura	145	Eccausis stomachi	156
Euateri usus	244	Elaterij uis	212
Cuculus herba	250	Elephantiasis curatio	130
Cucuma fictilis	149	Embamma	144
Cunila seu saturiae usus	161.212	Embamma purgatorium	215
Cunicularis herbae usus	105	Emplastra ad dentium dolores	95
Cutiones, bestiole quae multipedes & polypodes uocantur, ad quid conferant	75.76.109.226	Emplastra purgatoria	215
Cybium	97	Empiricae medicinae utilitas & laus	25
Cydonite oxyporium	151	Epatis uitiorum remedia	156
Cydonitis confectio	197	Epatica catapotia	156
Cydoniorum oleum	ibidem	Epiphora dentium quomodo curanda	94
Cymbalitis herba quid possit	105	Epiphoris oculorum & lippitudinibus curandis	51.55.58
Cymae ruborum ad quid conferant	39	Epiphoris uentris curandis	194
Cynicos spasmos	135	Equi lingua in medicinis	164
Cyperus iuncus	92	Equi salua	120
Cyzicena emplastra	79	Equi spuma ad quid conducatur	225
		Erui usus	224
		Escharae quid, earumque remedia	50.65
D Ecamyri confectio	241	Eutychianus archiaterus	104
Delacrymatorium collyrium	72	Exanthematis curandis	130
Democritus	240	Excaldare	178
Denarij & drachmae conuenientia	25.26	Exemplum curationis ardentissae febris	27
Dentium doloribus & uitij curandis	91	Exemplum curationis lachrymantium oculorum	28
Dentifriciorum uaria genera	96	infelix	28
Dieta cibum non continentium	136	Extalis prominentis curatio	228
Dieta in stomacho soluto	139		
Dialepidos collyrium	72	F Abae Aegyptiacae pulpa quid sit	78
Dialibanos collyrium	72.73	Faba humore inflata	118
Dialoes collyrium	63	Facies maculis tollendis	130
Diamisyo collyrium	72	Faucium remedia	98.105.109
Diapisselleu compositio	242	Febris ardentissima curatae exemplum	27
Diaporicum collyrium	75		

INDEX

Febris incendium & restinctio	27.28	Gummi acanthini usus	98.138
Febrifuge utilitas	122	Gummi Alexandrinum ad quid conferat	98
Feces uini ueteres ad quid conducant	192	H	
Fecula	111.129	H æmorrhoidum remedia	219
Fermentum sulphuris	46	Harenule in cochleis inuenta usus	94
Ferri massule in absynthiato extinctæ usus	168	Halycis utilia	146
Ficatum lupi ad quid conferat	160	Harmatis collyrij confectio	63
Ficus Africanæ	61	Hedini lienis usus	165
Fici foliorum aridorum usus	157	Hemicranij dolorum remedia	38.39
Ficis curandis	221	Hemitritaica febres	216
Fistulis ani sanandis	221	Hepatica catapotia	156
Fistularum & furunculorum remedia	248	Hepsema, id est sapa	178
Fœtor narium curatur	86	Herba in capite statua	35
Folia Persici quid prosunt	151	Herinacci lien ad quid conferat	167
Folia ulmi	117	Herinacci fellis usus	179
Folij sphaera	182	Herinacci usus	180
Fomenta	22	Hermu raddos	152
Forficis remedium	91	Herviosorum cura	228
Formicæ Herculanæ	129	Heterocraniæ cura	38
Fungi lucernarum usus	45.128	Hiera maior	57
Furunculorum remedia	236.248	Hiera Paccij Antiochi	170
Furfuribus capitis	41	Hiera picra antidotus	134
Floris lapidis Assij usus	163	Hieræ picræ compositio	136.140
Fraxini foliorum usus	75	Hieræ & hieræ minoris uis	213
Fraxini corticis utilitas	83	Hierobotanes. i. uerbene usus	36.165.175
Fraxini semen	177	Hippuris herba	166
Frigide in febris. dande ratio	28	Hircus, alarum fœtor	128
G		Hircini sanguinis usus	156.177.181.182
G alacticæ inunctiones	53	Hirundinum pulli ad quid conferat	102
Galerite seu alaude usus in med.	202.207	Hirundo ripariola	107
Gallæ medium in interna pilula	105	Hordeoli	71
Gallarum ad encaustum usus	164	Humerorum & cernicis doloribus curandis	127
Gamalielis remedium ad splenem	168	Humores corporū iuxta 4 anni tempora uel au-	
Gargarismi	22	gentur uel minuuntur	18
Ganum excellens ad quid	75	Hydrocelicorum curatio	228
Gastrum	55	Hyenæ pellis pes	246
Genarum scabrarum curatio	131	Hygia confectio	248
Gestationum per uiam myrteam utilitas	124	Hygra medicamentum	62.64.75
Geusiarum curatio	90.95.110	Hypochymata	54
Gingiuarum remedia	88.89	Hypochyses	59
Git, greci melanthion uocant	33	Hypocystidos usus	124
Gladioli herbæ usus	182	Hysterice pnix	187
Gladiatoricæ herbæ usus	122	I	
Glandule	111	I Anuarius medicus & eius cataplasma	164
Globuli, purgatorij	211	Iaspis dracone insignitus	147
Glutinum chartarum	120	Iaspidis Phrygiæ acrizuse usus	169
Glycea potio dulcis	158	Iecineris stricturis curandis	158
Gramen herba nodosa	180	Iecoricorum ueterum curatio	160
Grauedines narium quomodo tollantur	84	Ileos uitium uentris, & eius remedia	194
Grilli usus ad tonsillas	106		

202. & 205

Impetiginibus

IN MARCELLVM

Impetiginibus detergendis	129	Leporina pellis usque uis mira	188
Incubo	134	Lepræ extirpatio	119. 130
Inguinum cura	224. & deinceps	Leptopyrexiarum curatio	151
Iniectiones ad colicos	210	Leucadij herbe usus	82
Intertriginibus curandis	219. 224. 225	Lexipyretus compositio qualis	114
Intestinis ruptis glutinandis	196	Licheni siue mentagra curandæ	129. 133
Intestinorum inflationis cura	187. 199. 201	Lien asini	46
Intestini prominentis curatio	222	Lien seu splenis morborum cura	161
Inuentu difficilia, in promptu habenda	22	Ligula	47. 122
Iridis sylvestris usus	169	Ligule mensura	112
Ischiadicorum curatio	171. 172. 173. 174	Ligustri succi usus	125
Iulij Bassi colice	203	Limacis calculus in capite	35
Iunij Crispi medicamentum pro phthificis	162	Limus aquaticus	250
Iusti medici remediū pro ischiadicis	173	Lingua uulpis	66
L			
Lacerta martenfis	47	Lingue ulcerum cura	88
Lacerta pisinna Arura	61	Lingua syderata	101
Lacerta uino cocta ad quid proficit	119	Linum Gaitanum	56
Lacerta excaecata ut uisum recipiat	57	Liparæ rusæ usus	219. 226
Lacertus uiridis, græce sauros	209	Liquamen catharticum quomodo fiat	216
Lacrimas restinguentia	64	Liua Augusta	237
Lana succida	22	Liue Augustæ medicamentum	105
Lana conchyliata	75. 77. 80	Lixiuum coactiliarium	104
Lana purpurea	75	Lixiua fraxinea matura	41
Lana marino conchylio infecta	80	Lotij hominis in medic. usus	196. 202
Lanuginis de papyro usus	237	Lotij uaporis efficacia	55
Lapis bostrychites	61	Lotij caprini usus	81. 77
Lapis in uentriculis hirundinū & eius usus	36. 57	Lotos unde tibie fiunt	195
Lapis medius	47. 62. 250	Lucernaria herba, quæ & phlomon ad quid con-	
Lapis Parius	96	ducat	139
Lapis ex uescica hominis quomodo tollendus	183	Lumborum doloribus curandis	170
Lapides Glareæ	195	Lumbricos curantia	155
Lapillus spongie Africanæ	100	Lumbricis necandis	198. 199
Lapilli ex gallinacæ uescica usus	176	Luna decimasextima	234
Lapilli qui inuenitur in cauda scorpij marini usus	181	Luna uires	21
Lappa maioris. i. herbe peronacæ usus	125	Lunarum septimarum uis	39
Laridi usus	79	Lunaris luminis quantitas obseruanda in legen-	
Laser Cyrenaicum	104	dis & componendis herbis	21
Laseris ueri usus	153	Lupi marini usus	109
Lateris doloribus	157. 169	Lupi iecur ad quid conducat	117
Lauriculi teneri usus	218	Lupi iocineris usus	159
Lendibus necandis	41	Lupi præda reliquiarum usus	160
Lentiginibus tollendis	132	Lupi pellis aluminata	171
Leporis marini usus	110	Lupi stercoris usus	202
Leporis cerebrum	181	Luxaturis & fracturis solidandis	252
Leporis uentriculus cum simo suo quæ usum præ-		Lycium Indicum	51
stet dysenterico	192	Lychnites	71
Leporis uini pes	246	M	
Leporis talus ad quid utilis	194. 200. 202. 208	Macia græcis anagallis	34
		Magdalia	154
		Magidis	7 4

INDEX

Magidis instrumenti pistorij rasamen	34	Neruorum nodis quæ cura adhibenda	137
Magnetes lapis duplex	36	Neruorum contractionis remedia	241
Malagma ad lateris contusionem, & ad uomicas suspectas	169	Neuis tollendis	235
Malagma purgatorium pro paruulis	218	Nigredini & maculis colli tollendis	131
Malandrioforum curatio	130.136	Niliacum malagma	165
Malanthium hepatico conuenit	156	Notia	140
Mali granati caliculorum usus	74	Numerus impar	116
Mammaram duricici tollendæ	245	Nux escaria	45
Marcellus quo tempore claruerit	6	Nucis testæ combustæ usus	126
Mastiches personatæ usus	216	Nuces iuglandes	42
Mastiche ex ouo sorpta ad quid conferat	118	Nucleorum persicorum usus	720
Medendi gradus	24	Nyctalopes	71
Medicinæ scriptores	3.4.5.6.13		
Medici mores quales esse debeant	23	O ctauie sororis Augusti imperatoris dentifricium	96
Medicinæ gradus seu curandi ordo	24	Oculorum doloribus uarijs curandis	28.51
Medicamentorum uires iuxta corporum diuersitatem esse efficaces	239	Oculorum tumori & destillationi curandæ	65
Mel lycium	89.96.106	ibidem & contra uariarum ulcera	
Mel optimum	22	Oesopi usus	130
Mel stillatitium quomodo fiat	79	Oesopus ollaris	241
Membrana ex uentriculo gallinacii	81	Oenelæum	46
Membrana de testa oui usus	88	Oenogarum	141
Messalinæ Augustæ dentifricium	96	Oleæ foliorum usus	67
Mensurarum medicarum nomina & pondera characteres II	14	Oleum ex nucæ iuglande capitis doloribus medetur	35
Mentagræ cura	119	Olei gremialis usus	127
Millefolium, Græcis polygonon	33	Olei ranacei usus	122
Miluij sanguinis usus	246	Oleum recens deseruefactum odorem & uires ueteris præstat	23
Mironidos usus	212	Oleum secundarium	172
Mithridatica ad podagram	244	Oleum uetus	22
Molligo	179	Olympianum oxyporium	145
Monemeron collyrium	54.72	Olympianum chalaesticum	239
Monocæus herba	244	Opij Hispani usus	209
Morbi occulti cognitio	196	Opium uerum	52
Mori radiceis succus	95	Opisthotonos quis morbus, & eius remedia	127
Muli impetigines	180	Oris uitijs curandis	87
Multiplicum bestiolarum usus	75.76.109.226	Os humanum contusum ad quid proficit	221
Muria lacertorum	92	Os perne scrophinæ	97
Muris aranci fatum	107	Osisfragi uentris usus	145.180
Muris aranci usus	225	Osisfragi intestini unius mira uis	202
Musculus de stagno quo conducat	246	Ouum corui in medic.	48
Myconij passi usus	125	Oua formicarum ad quid profunt	82
Myrmecides quomodo curentur	237	Oua aceto macerata ad quid profunt	195
		Ouum tortum	196
		Ouorum putridissimorum usus	209
		Oua sepiarum	179
		Oxyfera lienosis bibenda	167
		Oxymelitis confectio	22
		Oxymeli dia scillu	147

Oxymyrsue

IN MARCELLVM

Oxymyr sine, scopa regia	176	Podagra frigida remedia	247
Oxyporium	142.144	Podicis remedia	219
Oxyporium quo Nero usus est ad digestionē	145	Polenta confectio	22
Oxyporia uaria	145.146.151	Polygonos uerbena	83
Ozena quid, & quomodo ei medeatur	84	Polion herba, alias libanotis	139
P			
Paccijs Antiochi remedium mirificum	133	Pollici contuso	237
Paccijs Antiochi hiera	170	Porri uirgines	74
Palmularum dactylorum usus	160	Porrigini seu pityriasi	40.41.43
Pancharianum oxyporium	145	Porrigo ani quomodo curanda	222
Pancratiani pulueris confectio	220	Porrigini intertriginum interficiendae	226
Paniculi	50	Portulacae usus	141
Paniculae Graecis phygethlon, quomodo curentur	223.224	Polyarchium	154
Panis nautici usus	197	Polygonum sanguinalis	75
Panni rustici descriptio	146	Polygonon multa uocabula latina habet	80
Panni menstrualis usus	241	Polypi remedia	86
Paracme	190	Polypodij herbae usus	215
Paralysis linguae	101	Publij pastillus colicus	206
Paralysis cura	135.240	Pueri inuestis lotium	60.75
Paregoricum remedium	242	Pugni mensura	60
Parietalis herba	96	Pultis fabaceae usus	58
Paronychie curatio	128	Pultarium	72
Paristhmiorum cura	240	Purgandi & uenam secandi ratio	210
Parotidum curatio	107.110	Pustulis & suppurationibus ulcerum	42
Parulis & epulis qui morbi	89	Pustulis papulisue de facie tollendis	132
Parygrum cerotum	249	Pheon collyrium	52
Pastilli uarij ad tussim	112, 113, 114	Phasiani in uino enecti usus	197
Pastillus ex odoribus	114	Philonium antidotum	156
Pastillus loco cauterij	186	Phlomisucci usus	252
Pastinaca usus	176	Phoenicius pannus	56.161
Pediculis necandis	43	Phthisis & syntexis unde	102
Pedum morborum curatio	236	Phthisicorum habitatio	119
Pedunculis capitis quomodo curentur	43	Phylacterium	100
Perichristarium medicamentum	53	Phyffalidis baccarum usus	184
Periclymenos, sylvae mater	161	Pleuriticis curandis	114.168.169
Perunctiones stomacicae	101	Plumbum oculorum	67
Pecus utero immortuum	51	Prenotio morborum qui à capite, pectore, uentre aut uesica oriri solent	17
Picis flos, pissileon	76	Procliani potiones pro epaticis	160
Picis durae usus	156	Profluuio uentris sistendo	194
Picra ex aloe compositio	137	Propolis	111
Pili caprini	180	Prosdochi medici remedia ad colum	210
Pili leporis	86	Proserpinalis, dracontion, gigarus	86
Pilis noxijs palpebrarum extirpandis	70	Proserpinalis herbae usus	106
Pyra Syriaca ad quid conferant	87.189	Proteus collyrium	74
Pectus	17	Protropum passum	137
Piso marmoreus	56	Prunorum in sepibus nascentium usus	183
Pityriasis cura	40	Psettacinum collyrium	53
Podagra remedium	242.243.244	Pstoricum	59
Podagra calidae remedia	246	Pteridis herbae usus	174
		Ptolemæus	

INDEX

Ptolemæus Evergetes	102	Scarabeus uiridis	61
Ptolemæi regis emplastrum	251	Scolopendri usus	174
		Scoria quid	84
Q Vinquefolium fragaferens	93	Scorpij piscis fel	67
Q Quartarius	75.109.118.171	Scripulus	62
		Seminis abundantie parandæ	218
R Adix edulis	96.97	Senecio tegularum, herba	243
R Radix Syriaca	201	Sepiæ os	159
Ramiforum cura	228	Septimarum lunarum uis	39
Rana rubeta	85	Seri caprini usus	165
Ranarum adeps	75	Seriphij usus	199
Ranæ uiuæ usus in medic.	196	Serpentis exuij usus	126
Ranarum intestina quo conducant	246	Serpillum, gilarus	88
Rasamen pastæ	34	Sicofis & eius curatio	64
Raucedinis remedia	98.103	Signa bonæ ualetudinis ex urina colore	19
Resinæ astlose usus	252	Sil Gallicum	195
Restis suspendiariæ usus	206	Silis pictorij usus	184
Renibus curandis	175	Sinapi non excustratum	30
Rhagadas quomodo cures	90.222	Sinapismus	161.162
Rhinenchytes	30	Singultui inbibendo	126
Rhodie herbæ usus	131	Siti sedandæ	126
Rhoæ oxcis	76	Smilion emplastrum	242
Rhus erythros, quis dicatur	203	Smyrniij usus	157
Rhus marinus ad quid conducat	191	Solia sanguinis humani	130
Rosa pro rosaceo	29	Sonchos, cucurbitæ radix	92
Rosaceum collyrium	74	Soranus medicus quo remedio 200 homines curavit	129
Rosæ syluaticæ baccarum usus	191	rarit mentagra laborantes	129
Rubia Græcis polygonon	35	Sordes aurium	77
Rubiæ infectorum usus	165	Sordes cardinum hostij ad quid conducant	201
Ructus amarus sedantia	145	Spathomela	49
Rumex moraferens	95	Spermatice herba	245
Rumex moraferens ad quid conducat	115	Sphragis Antigoni, collyrium	64
Ruta ponticæ usus	125	Spinæ albæ ramus	35
		Spina in capite nullorum	179
S Abanum .i. pannus crassus	43.49	Spinæ extrahendæ	236
S Salis cathartici confectio & usus	215.219	Splenis seu lienis curatio	161
Salissationem cordis pellentia	155	Spondogos quid, & eius usus	195
Salua hominis	81	Spodiacon collyrium	25
Salutaris herbæ usus	124.164	Spongie Africanæ usus	86
Sambuci coliculorum usus	218	Spongie rubi rosarij usus	181
Sambuci liber ad quid conducat	153	Spongie pruni syluestris usus	196
Sambuci uuæ utilitas	79	Spongie Rhodie, Africanæ	246
Sanguini narium sistendo	84	Spuma equi ad quid conferat	81
Sanguini uulnerum sistendo	85	Stacton	59
Sanguinis eruptioni medentia	124	Stactum collyrium	75-74
Sanguisugæ uorate	121	Stercus asinæ	86
Santonica herbæ usus	198	Stercus aurium	128
Sardarum usus	236	Stercus infantis primum	67
Sardarum salsarum usus in medic.	108	Stigmatibus obducendis	150
Sapæ confectio	186		Stomachi

IN MARCELLVM

<i>Stomachi uitiorum remedia</i>	133.135	<i>Testium tumentium, & pendulorum cura</i>	127
<i>Stomachi eccausis</i>	136	<i>Testudinis aquaticæ usus</i>	174
<i>Stomachi carbunculo reprimendo</i>	141	<i>Thalassomeli</i>	155
<i>Stomachi fastidio tollendo & solitaneis doloribus</i>	142	<i>Thorax</i>	20
<i>Stomachi cruditati</i>	144	<i>Tineis necandis</i>	199
<i>Stomachi perfrictioni</i>	149	<i>Tineæ capitis quomodo curentur</i>	46
<i>Stomachus acefcens</i>	142	<i>Tiniatica herba usus</i>	123
<i>Stomachus solutus</i>	139	<i>Tolles quid sanet</i>	108
<i>Stomatice perunctiones</i>	101	<i>Tonsillarum remedia</i>	106
<i>Stomatice compositio</i>	102	<i>Torminosorum pharmaca</i>	186 & deinceps
<i>Stranguriæ doloribus sedandis</i>	180	<i>Torminosorum cibi</i>	190
<i>Stratioticum collyrium</i>	59.64	<i>Torpedinis usus</i>	247
<i>Stridori dentium tollendo</i>	94.95	<i>Torpedinis nigre usus</i>	31
<i>Strigil</i>	74	<i>Tortionibus subitis curandis</i>	194
<i>Strophi intestinorum doloris remedia</i>	203	<i>Tosta caldaria</i>	173
<i>Strumæ</i>	111	<i>Trachomaticum collyrium</i>	73
<i>Strumosorum ingratorum talio</i>	109	<i>Traumata</i>	50
<i>Strumis curandis</i>	107.108. & 109.235	<i>Tremulorum curatio</i>	237
<i>Strumæ exploratio</i>	108	<i>Trifolium gallice uisumarus</i>	40
<i>Strutio, radix lanaria quid conferat</i>	31	<i>Trigonis acus ossea</i>	108
<i>Subfragium medicamen</i>	147	<i>Triobolus herba</i>	182
<i>Submeulorum curatio</i>	184	<i>Trochiscus Asclepiadeus</i>	190
<i>Succini ueri usus</i>	110	<i>Trochiscus dielectru</i>	121
<i>Succinum cerasi</i>	191	<i>Tubi strangulatio</i>	112
<i>Suffocatio de uulua curanda quomodo</i>	32	<i>Tunica ueteris exustæ fumus ad quid proficit</i>	87
<i>Suggillationibus liuoribusq; detergendis</i>	131.132	<i>Tura & antura herba</i>	67
<i>Suppositoria colica</i>	209	<i>Turundi subditij</i>	213
<i>Superstitiosa medicamenta</i>	56.58.70.71	<i>Tusis remedia</i>	111.112 & deinceps
85. 86. 89. 93. 100. 103. 104. 105. 110. 111. 112			
128. 143. 144. 155. 156. 167. 171. 179. 200. 206			
207. 208. 209. 245. 251			
<i>Suspiriosis quomodo succurrendum</i>	122	V	
<i>Sycios agrios</i>	243	<i>Aruli</i>	71
<i>Syderatio duplex</i>	135	<i>Vas aris rubri</i>	90
<i>Symphyton, halum & eius usus</i>	87	<i>Venerem conciliantia</i>	227
<i>Symphyton, inula rustica, & allum gallicum</i>		<i>Venula sub lingua</i>	106
<i>idem</i>	124	<i>Venter</i>	17.20
<i>Symphoniacæ herbae usus</i>	67	<i>Ventris fluxus remedia</i>	192
<i>Synanches remedia</i>	108	<i>Ventris incontinentiæ remedium</i>	194
<i>Synchrismata</i>	33	<i>Ventris rosus remedia</i>	200
<i>Syringij remedium</i>	222.223	<i>Ventri resoluendo</i>	210 & inde
		<i>Ventriculi gallinacæ membrana</i>	116
T		<i>Verbena polygonos</i>	83
<i>Alparum capita</i>	108	<i>Verbena, bicrobotane</i>	86
<i>Tamarici usus</i>	161.180	<i>Veratrum, bulbus idem</i>	96
<i>Tenesmi remedia</i>	198.203	<i>Vermes arboris putridæ</i>	42
<i>Terræ contactus amuletis nocet</i>	36	<i>Vermes ulcerum</i>	ibidem
<i>Terræ ampelidiæ raritas</i>	49	<i>Vermes ex uipera putrefacta</i>	62
<i>Testa locustæ ad quid conducat</i>	191	<i>Vermes unde coccus tingitur</i>	192
<i>Testiculi leporini usus</i>	172	<i>Vermium terrenorum usus</i>	240
		<i>Vermiculus in candone</i>	93
		<i>Vermiculi dentium</i>	91
		<i>Vernetus herba</i>	83
		<i>Vertigo</i>	

INDEX

<i>Vertigo Græcis scotoma eiusque cura</i>	59	<i>Vlcera faui modo</i>	42
<i>Verris uirus</i>	81	<i>Vlcera serpentia</i>	ibidem
<i>Veru ferreum</i>	85	<i>Vlcera pestilentiosa</i>	90
<i>Verrucaria, heliotropium</i>	132	<i>Vlceribus capitis</i>	42
<i>Verrucarum curatio</i>	132.133	<i>Vlcusculorum capitis cura</i>	52
<i>Verticis læsi curatio</i>	99	<i>Vnguiculorum paronychia & sublimium quomodo modo curentur</i>	128
<i>Vesica</i>	17.20	<i>Vomicarum expurgatio</i>	125
<i>Veternosorum seu lethargicorum aut phrenetico- rum cura</i>	33	<i>Vomicis suspectis curandis</i>	169
<i>Victoriatu argenteus</i>	44	<i>Vomitui reprimendo</i>	125.217
<i>Victoriatu dimidium drachmæ</i>	125	<i>Vrccolaris herbæ usus</i>	76.96
<i>Victoriatu pondus obolorum trium.</i>	78	<i>Vrina significationes</i>	19
<i>Victoriatu nota</i>	138	<i>Vrinæ incontinentiam medicantia</i>	184
<i>Vinum aruisium</i>	187	<i>Vstura animalium, siue in cineres redactio, quomodo modo fiat</i>	22
<i>Vinum lybicense</i>	209	<i>Vua caniculata</i>	103
<i>Vinum maleum</i>	102	<i>Vuuæ & faucibus medendis</i>	98
<i>Vina factitia</i>	139.190.215	<i>Vulnerum sanguini sistendo</i>	85
<i>Vini picati ueteris usus</i>	125	<i>Vulpis pulmo</i>	112
<i>Vincaperuina</i>	111		
<i>Vindiciani remedium ad tussim</i>	121		
<i>Violarum agrestium usus</i>	159		
<i>Violarum noxia</i>	207		
<i>Viola luteæ radicum usus</i>	166		
<i>Vipera uiua uisa</i>	61		
<i>Viperæ incantatio</i>	72		
<i>Viueræ tostæ usus</i>	156		

X

X *Erocollyrium* 55**X** *Xerocollyria ad dolores oculorum* 59**X** *Xerophthalmia & eius cura* 59

Z

Z *Zona, herpes, & eius cura* 89.156

Marcelli indicis finis.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA
ANNO M D XXXVI